

J. ALEKSANDRAVIČIUS

LIETUVIŲ KALBA

Рецензенты:

канд. филол. н. А. БАЛЛАШАЙТИС,

канд. филол. н. В. БУДА, Р. СКАЙСГИРЕНЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ

Настоящее издание предназначается для студентов, не изучавших в школе литовский язык, а также для всех тех, кто желает изучить его. Автор счел целесообразным построить материал так, чтобы эта книга могла служить пособием для стационарного и самостоятельного изучения литовского языка. Ею могут пользоваться и начинающие, и обладающие некоторыми познаниями в литовском языке. Особенности литовской фонетики, произношения и грамматики и формулировки заданий излагаются на русском языке.

Цель данного самоучителя — помочь изучающим литовский язык приобрести навыки чтения, устной речи и частично письма, научить как можно свободнее ориентироваться в языковых ситуациях, понимать на слух, читать и пересказывать несложные тексты, выражать свое мнение о затронутых в них вопросах, а также читать более трудные тексты при помощи словаря, готовить краткие доклады на заданную тему.

Изучение литовского языка не должно вызывать затруднений: он родствен русскому языку (индоевропейская группа), в обоих языках имеется сходство как в грамматическом строе, так и в лексическом составе. При работе над этой книгой автор, разумеется, учел специфические явления и другие трудности изучения литовского языка как неродного. Они учитывались при отборе как лексик, так и фонетического и грамматического минимума, а также при объяснении грамматического материала и лексик.

Книга состоит из двух частей: вводного и основного курса. Во вводном курсе уроки (1–5) даются минимум знаний о системе литовской фонетики. Вводный курс содержит описание системы фонем литовского языка, основные сведения о произношении литовских звуков (в сравнении с соответствующими русскими звуками), информацию об интонации и ударении в литовском языке, об особенностях литовской орфографии. Даются объяснения, касающиеся не только фонетики и произношения, но и выполнения соответствующих упражнений. В заключение приводится алфавитный словарь, содержащий слова, использованные в упражнениях вводного курса. В процессе усвоения дальнейших уроков эти слова закрепляются, выявляются их грамматические особенности, расширяется сфера их употребления.

Вторая часть книги (Основной курс, уроки 6–44) нацелена на выработку навыков чтения и разговорной речи, а также письма. Материал и в этой части расположен по урокам. Каждый урок может быть изучен на одном, двух или нескольких занятиях, в зависимости от уровня знаний учащихся, содержания и объема материала.

Организуем началом уроков являются тексты. При отборе текстов учитывалась актуальность тематики: например, в пособиях представлены такие темы, как «семья», «жилище», «учеба», «отдых» и т.п., связанные с культурной и общественно-политической жизнью. В последующих упражнениях активизируется соответствующая текстам лексика. Тексты снабжены словарем изучаемых слов и словосочетаний; также дана некоторая информация о способах словообразования. Тексты подобраны с учетом знаний учащихся по лексике и грамматике; их назначение — способствовать овладению соответствующими грамматическими явлениями.

Каждый урок этой части книги снабжен сведениями о морфологии литовского языка. Курс морфологии излагается в общепринятой грамматической последовательности; нарушается она лишь в отдельных случаях, когда целесообразно выделить морфологическую тему, представляющую особое значение для приобретения навыков разговорной речи. До разбора такой темы изучаются морфологические явления, реже встречающиеся в речи. Так как синтаксис литовского и русского языков во многом совпадает, то здесь даются лишь примеры расхождений в этой области, например, употребление союзов, несогласованного определения, глагольное управление и др.

Каждый урок, начиная с II-го, сопровождается дополнительными текстами для самостоятельного чтения со словарем. Это рассказы, публицистические произведения, материалы о культурной и общественно-политической жизни республики, биографии выдающихся людей и др. В часть текстов включены поговорки, афоризмы или отрывки из поэзии. Задача дополнительных текстов — активизировать содержащийся в уроке грамматический и лексический материал, закрепить навыки устной речи и чтения. Этот материал может быть использован с учетом уровня приобретенных знаний, умений и навыков. Чтобы облегчить усвоение дополнительных текстов, они сопровождаются заданиями (вопросами и т.п.). Работа над текстами и соответствующими заданиями проводится после выполнения заданий по основным текстам.

Тексты для самоучителя взяты из художественной литературы, периодической печати, учебников и других источников и приспособлены для обучения литовскому языку. Часть текстов написана самим автором. В необходимых случаях в уроки включены таблицы по изменению и употреблению частей речи.

Основное место в уроках отведено упражнениям, способствующим развитию навыков чтения и устной речи. Для активизации интереса обучаемым предлагаются различные задания: ответить на вопросы, прочесть предложения с употреблением соответствующих слов в нужной форме, составить предложения, перевести текст и т.д. Отдельные упражнения носят многоцелевой характер, т.е. они могут быть исполь-

зованы для выработки различных навыков и умений (произношение, техника чтения, говорение, письмо). В книге, за исключением вводного курса, отсутствуют специальные упражнения по развитию навыков письма. Поэтому упражнения рекомендуются выполнять не только устно, но по возможности и письменно.

Самоучитель снабжен приложениями, в которых представлены таблицы образования и изменения частей речи, употребления их в предложениях и т.д. Даны также таблицы ударения существительных и прилагательных.

Книга завершается алфавитными словарями: литовско-русским (около 2800 лексических единиц) и русско-литовским. В литовско-русском словаре для существительных и прилагательных приведены парадигмы ударения (1, 2, 3, 4). Ввиду того, что остальные склоняемые части речи в основном подчиняются тем же правилам, парадигмы их ударения отдельно не указываются.

* * *

Успех в изучении литовского языка во многом будет зависеть от правильного пользования данным самоучителем и от систематической работы над материалом, в нем содержащемся. Поэтому необходимо выполнять все предлагаемые в книге упражнения, добиваться усвоения каждого слова и выражения и заучивать каждое правило — без этого усвоение последующего материала усложняется.

Упражнения, облегчающие запоминание слов, представлены в каждом уроке, причем заучивание слов способствует развитию памяти.

Надо помнить, что важным условием успешного овладения неродным языком является хорошее знание фонетики и грамматики родного языка.

* * *

Автор выражает благодарность рецензентам канд. филол. н. А. Балашайтису, доц. ВИСИ В. Буде и ст. преп. ВГПИ Р. Скайспирене, а также литуанистам ВГУ, ВГПИ, ВИСИ и сотрудникам ЛитНИИП, высказавшим ряд ценных замечаний по структуре и содержанию данной книги. Автор также признателен проф. З. Зинкявичюсу за помощь, оказанную при подготовке этого издания.

Печатные буквы	Звуковое соответствие в русском	Рукописные буквы	Название буквы
K k	к	<i>K k</i>	ка
L l	л	<i>L l</i>	эл
M m	м	<i>M m</i>	эм
N n	н	<i>N n</i>	эн
O o	о долгая; в нелитовских словах краткая	<i>O o</i>	о
P p	п	<i>P p</i>	пэ
R r	р	<i>R r</i>	эр
S s	с	<i>S s</i>	эс
Š š	ш	<i>Š š</i>	эш
T t	т	<i>T t</i>	тэ
U u	у краткая	<i>U u</i>	у краткая
U̇ u̇	у носовая	<i>U̇ u̇</i>	у носовая
Ū ū	у долгая	<i>Ū ū</i>	у долгая
V v	в	<i>V v</i>	вэ
Z z	з	<i>Z z</i>	зэ
Ž ž	ж	<i>Ž ž</i>	жэ

ОБЩИЕ ОСОБЕННОСТИ ЗВУКОВ ЛИТОВСКОГО ЯЗЫКА

Звуки литовского языка делятся на гласные и согласные. Литовские гласные существенно отличаются от русских. Отличия эти определяются артикуляционной базой. Отличительной особенностью литовского языка является наличие в нем кратких а*, е*, і, и и долгих é, у, о, ū гласных.

* Могут быть краткими и долгими (удлиненными).

АЛФАВИТ

Печатные буквы	Звуковое соответствие в русском	Рукописные буквы	Название буквы
A a	а краткая или долгая	<i>A a</i>	а
Ą ą	а долгая	<i>Ą ą</i>	а носовая
B b	б	<i>B b</i>	бэ
C c	ц	<i>C c</i>	цэ
(Ch ch)	х	<i>Ch ch</i>	ха
Č č	ч	<i>Č č</i>	че
D d	д	<i>D d</i>	дэ
E e	е в начале слова, е или я после согласного; широкая; краткая или долгая	<i>E e</i>	э
Ę ę	я после согласного; широкая долгая	<i>Ę ę</i>	э носовая
Ė ė	э* узкая	<i>Ė ė</i>	э узкая
F f	ф	<i>F f</i>	эф
G g	г	<i>G g</i>	гэ
H h	г или х	<i>H h</i>	га
I i	и краткая	<i>I i</i>	и краткая
Į į	и долгая	<i>Į į</i>	и носовая
Y y	и долгая	<i>Y y</i>	и долгая
J j	й	<i>J j</i>	йот

* Произносить без звука йот в начале слова.

Однако в некоторых случаях гласные а, е удлиняются и проносятся долго; в большинстве случаев они удлиняются под ударением в открытом слоге:

pāmas (дом)	stālas (стол)
gēgas (хороший)	sēnas (старый)

Имеются случаи, когда звуки а, е под ударением в закрытом слоге произносятся долго, напр., grāstas (простой), šeštas (шестой).

Гласный е в иноязычных словах всегда произносится кратко (mētras, roētas — метр, поэт).

Обозначение ударения кратких слогов

(Tumprīju skiemenī kišcio žumējimas)

Краткие ударные слоги с гласными а, е, і, и в целях обучения могут обозначаться специальным знаком, который называется левым знаком (кагинис žėpkias), т. е. грависом „“ (им обозначаются также односложные слова).

āš (я)	bė (без)
tadā (тогда)	manė (меня)
kāsti (копать)	vėsti (вести)

УПРАЖНЕНИЯ

- Прочтите слова, правильно произнесите краткий гласный а.

Āš (я), kās (кто, что), tās (тог), vā (вог), tā (та), pā (ну), kāsti (копать), gāsti (найти).
- Прочтите слова, правильно произнесите краткий гласный е.

Bė (без), nė (нет), bėt (но), mėsti (бросить), vėsti (вести), pėšti (нести).
- Прочтите слова, правильно произнесите долгие (удлиненные) гласные а, е.

Lāras (лист), sālė (заль), tākas (тропа), vāsara (лето), kākļarāištis (галстук), plinksnākotis (ручка), stālas (стол), gātvė (улица), mėdis (дерево), ēglė (ель), žėmė (земля), gėtas (хороший), mėtai (год).
- Прочтите слова, правильно произнесите краткие гласные і, и.

Stīklas (стекло), mīškas (лес), kiškis (заяц), palarinė (палатка), kurinė (ранец), akis (глаз), ūrė (река), būtas (квартира), būvo (был), puodukas (чашка), kastūvas (лопата), Birūtė (Бируте — женское имя), šakūtė (вилка).

V. Прочтите слова, правильно произнесите краткие гласные а, е, і, и в конце слова.

Mamā (мама), kadā (когда), tetā (тетя), tavė (тебя), visi (все), maļoni (приятно), graži (красиво).

VI. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение кратких и долгих гласных (а, е; і, и).

а) Āš guvėnū (Я живу) Mēs guvėnate (Мы живем)

Tū guvenī (Ты живешь) Jūs guvėnate (Вы живете)

Jis, ji guvėna (Он (она) живет) Jis, jōs guvėna (Они живут)

б) — Kuī tū guveni? — Где ты живешь?

— Āš guvenū Maskvoje. — Я живу в Москве.

— Kuī jūs guvėnate? — Где вы живете?

— Mēs guvėnate Kaunė. — Мы живем в Каунасе.

VII. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение а, е.

— Kās kāsa? — Āš kasū. — Кто копает? — Я копаю.

— Kās mēta? — Jis mēta. — Кто бросает? — Он бросает.

— Kās pēša? — Ji pēša. — Кто несет? — Она несет.

VIII. Составьте предложения со словами: kās, jis, ji, kāsa (копает), lēša (несет), mēta (бросает).

Образец:

— Kās kāsa? — Jis, ji kāsa. — Кто копает? — Он (она) копает.

IX. Прочтите диалог, обратите внимание на произношение кратких гласных.

1. — Kuō tū vardū? — Как тебя зовут?

— Āš vardū Rimas. — Меня зовут Римас.

— (Māno vaīdas Rimas.)

2. — Kās čia uģā (ест)?

— Čia māno mamā.

3. — Ō kās tei uģā?

— Tei uģā māno tetā.

— Kuō ji vardū?

— Ji vardū Onā.

(— Jōs vaīdas Onā.)

X. Прочтите предложения, правильно произнесите а, е под ударением.

1. — Kās čia uģā? — Что здесь?

— Čia uģā mėdis. — Здесь дерево.

2. — Kās tei uģā? — Что там?

— Tei uģā tākas. — Там тропа.

3. — Āī (ли) dabaī vāsara?

— Tajp, dabaī vāsara. — Сейчас лето.

4. — Kās čia uģā? — Что здесь?

— Čia uģā žėmė. — Здесь земля.

XI. Прочтите предложения, правильно произнесите ударные а, е, і, и.

Kās čia uģā? Čia uģā mīškas. Kās tei uģā? Tei uģā palarinė. Ō kās čia uģā? Čia uģā ūrė. Kās tei būvo (был)? Tei būvo kiškis. Kās kāsa? Jis kāsa. Kās pēša? Ji pēša. Čia uģā kuprinė. Ō kās tei uģā? Tei uģā Rimas īī Birūtė. Kās čia uģā? Čia uģā arbatā. Ō kās čia uģā? Čia uģā akis.

XII. Прочтите предложения вслух.

1. Teĩ ugrà sàlė. 2. Čià ugrà stiklas. 3. Teĩ ugrà tãkas. 4. Čià ugrà ěglė.
5. Teĩ ugrà lãpas. 6. Čià ugrà piėštukas. 7. Teĩ ugrà plunksnãkotis. 8. Teĩ ugrà miėkas. 9. Čià ugrà mėdis. 10. Teĩ ugrà kiėkis. 11. Čià ugrà ūpė. 12. Jis ugrà gėgas. 13. Čià ugrà mãno bũtas.

XIII. Составьте предложения со словами: *miėkas, tãkas, ěglė, ūpė, stiklas,*

Образец: *Kàs čià (teĩ) ugrà? Čià (teĩ) ugrà mãnas.*

XIV. Прочтите названия дней недели, обратите внимание на произношение долгого (удлиненного) *a*.

a) pirmtadienis (понедельник)	b) pirmtadieni (в понедельник)
antradienis (вторник)	antradieni (во вторник)
trečiadienis (среда)	trečiadieni (в среду)
ketvirtadienis (четверг)	ketvirtadieni (в четверг)
penktadienis (пятница)	penktadieni (в пятницу)
šeštadienis (суббота)	šeštadieni (в субботу)
sekmadienis (воскресенье)	sekmadieni (в воскресенье)

XV. Прочтите диалог, обратите внимание на произношение гласных *a, i*.

- Alio! Lãbas vãkaras, Rimai! — Алло! Добрый вечер, Римас!
 — Lãbas vãkaras!
 — Kaip jũs guvėnate? — Как поживаете?
 — Alio! Aĩ čià Živile? — Алло! Это Живиле?
 — Taip, aė.
 — Sveik! Čià Onutė. — Здравствуй! Это Онуте.

XVI. Прочтите и перепишите предложения.

Čià ugrà mãnas. Teĩ ugrà mãno mãnã. Čià ugrà mãnėdis. Teĩ ugrà miėkas. Čià ugrà sãlė. Teĩ ugrà Lovilė, Pivirtė, Rimas. Labã dienã! Lãbas vãkaras!

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Kuò tù vardũ?	— Как тебя зовут?
— Aė vardũ Rimas.	— Меня зовут Римас.

— Kàs jis?	— Кто это?
— Jis ugrà mãno sũnũs Mãrius.	— Это мой сын Мариус.

— Lãbas rytas!	— Доброе утро!
— Labã dienã!	— Добрый день!
— Sveik!	— Здравствуйте!
— Lãbas vãkaras!	— Добрый вечер!
— Viso labo! (gėro!)	— Всего доброго!

— Prãšom atidaryti duris!	— Откройте, пожалуйста, дверь!
— Prãšom uždaryti duris!	— Закройте, пожалуйста, дверь!

— Sveiki! Malonũ jus matyti!	— Здравствуйте! Рад (рада) вас видеть!

УРОК 2 | ДОЛГИЕ ГЛАСНЫЕ
(ILGIEJI VAISIAI)

а, ę, i, ç; ё, у, о, ū

а, ę, i, ç

Гласные *а, ę, i, ç; ё, у, о, ū* являются долгими, т. е. произносятся длительно.

Гласные *а, ę, i, ç* (пишутся со специальным диакритическим знаком — крючком) в литовском языке называются носовыми (*posipiai*), так как они произошли от двузвучных с согласным *и „н“* (*а, ę, i, ç < ап, ен, ин, ип*). Однако никакие признаки произнесения их в нос не сохранились и сейчас они произносятся долго, как и все остальные долгие гласные*.

kãsnis (кусок)	grĩži (возвращаться)
spręsti (решать)	skũstis (жаловаться)

ё, у, о, ū

Гласным *ё, у, о, ū* свойственны особые признаки.

ё

По звучанию и механизму произнесения особо выделяется гласный *ё*. Это узкий и долгий звук как под ударением, так и без ударения. Он напоминает русский гласный *э* в словах *эот, эозт*, однако

* Кроме того, гласный *ё* произносится без йота как в начале, так и в середине слова.

литовский гласный *é* гораздо уже и длиннее. Звук передней артикуляции. При произношении нижняя челюсть продвигается вперед, звук произносится напряженно:

dėdė (дядя)
kėdė (стул)

у, ū

Произносятся как краткие *i, u*, однако долго.

grūbas (гриб),
vūgas (муж, мужчина)

būti (быть)
jūsų (ваш)

о

В литовских словах как под ударением, так и без ударения произносится долго, а в иноязычных — кратко:

sėdas (сад)
brėlis (брат)
mėlis (глина)

istėrija (история)
teėrija (теория)
portfelis (портфель)

Интонация слова

Слоги с долгими звуками под ударением имеют соответствующую интонацию. Интонация может быть нисходящей (tvirtarėdė) или восходящей (tvirtagėle). При нисходящей интонации тон внешне, как бы прыжком, поднимается и резко понижается. Эти звуки произносятся долго, но не протяжно. Нисходящая интонация в тексте обозначается правым знаком — акутом (dešininis ženklas) "˘":

kėsnis (кусок)
sprėsti (решать)
skėstis (жаловаться)
būti (быть)

dėti (класть)
brėlis (брат)
vūgas (муж, мужчина)

При восходящей интонации тон постепенно поднимается и также постепенно понижается. Эти звуки произносятся долго и протяжно.

Восходящая интонация в тексте обозначается циркумфлексом (riestinis ženklas) "ˆ":

švėsti, skėsti (праздновать, тонуть)
grįžti, siųsti (возвращаться, посылать)
dėdė, grūbas (дядя, гриб)
sėdas, šėkis (сад, лозунг)

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите слова, правильно произнесите долгие гласные *e, i, u*, при этом обратите внимание на нисходящую и восходящую интонацию.
Kėsnis, švėsti, skėsti, grįžti, siųsti.

II. Прочтите слова, правильно произнесите долгие гласные (с нисходящей и восходящей интонацией).
Rūtas (утро), grūbas, kambagūs, lentūna, vūgas, būti, šėkis, jūga.

III. Прочтите предложения, правильно произнесите долгие и краткие гласные *ų-i, ū-u*.
Būvo rūtas. Čia ūgà vūgas. Teĩ ūgà grūbas. Čia ūgà jūga. Teĩ ūgà šėkis. Teĩ būvo gražũ (красиво).

IV. Прочтите слова, правильно произнесите долгие гласные (с нисходящей и восходящей интонацией).
Tėvas—dėdė (отец—дядя), brėlis—Jėnas (брат—Йонас), mėlis—sėdas (глина—сад), dėti—smėlis (класть—песок), kalbėti—skrubėlė (говорить—шляпа).

V. Прочтите слова, обратите внимание на произношение долгих гласных *e—ė*.
Lėdas—lėkti (лед—лететь), gėgas—gėdė (хороший—дядя), žėmė—kėdė (земля—стул), sėpas—skrubėlė (старый—шляпа).

VI. Составьте предложения по образцу, используя следующие слова:

Čia ūgà { jė (его) }
          { jės (ее) }
          { jũ (их) }
brėlis
dėdė
tėvas
mėlina
kambagūs
sėdas

Образец: Čia ūgà jė brėlis.

VII. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение долгих гласных *ų, o* в ударном положении.

Aš mėku gašyti (я умею писать).
Mėš mėkame (мы умеем) gašyti.
Jūs mėkate (вы умеете) gašyti.
Jis mėka (он умеет) gašyti.
Jiė, jės (они) mėka gašyti.
Ji (она) mėka gašyti.

VIII. Составьте вопросительные предложения и ответьте на них по образцу, используя следующие слова.

1. Brólis, dēdē, tēvas.
2. Sōdas, žēmē, smēlis, mōlis.

Образец: 1. — *Kās jis urā?* — *Jis urā jōs (ee) vjras.*

Образец: 2. — *Kās čia urā?* — *Čia urā grūbas.*

IX. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение ударных гласных.

1. Kās jis urā? 2. Jis urā māno (мой) tēvas. 3. Aī jis urā tāvo (твой) brólis? 4. Nē, jis urā jōs (ее) brólis. 5. Ō kās teī urā? 6. Teī urā jō (его) dēdē. 7. Ō kās teī? 8. Teī urā jōs brólis Jōnas, tēvas īf (и) dēdē. 9. Kās čia urā? 10. Čia urā sōdas. 11. Kokia [коя] čia žēmē? 12. Čia urā smēlis, ō teī urā mōlis. 13. Kās jis urā? 14. Jis urā gūdytojas. 15. Teī urā dėstytojas. 16. Čia urā skrybēlė.

X. Составьте предложения по образцу, обратите внимание на произношение долгих гласных *ē, ū, o, ū*.

Aš mōkai	}	Aš mėgstu	}	skaitūti,
Tū mōkai		Tū mėgsti		rašūti,
Jis, ji mōkosi		Jis, ji mėgsta		mōkytis
Mēs mōkomės		Mēs mėgstame		kalbōs
Jūs mōkotės		Jūs mėgstate		
Jiė, jōs mōkosi	Jiė, jōs mėgsta			

Образец: *Aš mōkai lietūvių kalbōs.* (Я изучаю литовский язык.)
Aš mōkai lietūviškai kalbėti. (Я учусь говорить по-литовски.)
Aš mėgstu skaityti. (Я люблю читать.)
Aš mėgstu mōkytis kalbōs. (Я люблю изучать язык.)

XI. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение ударных долгих гласных.

- Aī čia jūsq brólis? — Nē, čia jō brólis. — Aī čia jūsq dukčė?
 — Nē, čia jōs dukčė. — Aī čia jūsq dēdė? — Nē, čia jō dēdė.

XII. Прочтите диалог, обратите внимание на произношение кратких и долгих гласных.

1. — Kuō jūs vardū?
 — Aš vardū Marytė.
 — Kuī jūs gyvenate?
 — Aš gyvenū Kaunė.
- Как вас зовут?
 — Меня зовут Марьяте.
 — Где вы живете?
 — Я живу в Каунасе.

XIII. Прочтите имена числительные, правильно произнесите гласные, обратите внимание на произношение краткого гласного (кроме 1, 3, 10).

1 — viėnas	6 — šeši
2 — du	7 — septyni
3 — trys	8 — aštuoni
4 — keturi	9 — devyni
5 — penki	10 — dešimt

XIV. Составьте и прочтите предложения, правильно произнесите краткие гласные, обратите внимание на произношение краткого гласного *e*.

Aš mōkai	}	Mēs mōkomės	}	universitetė
Tū mōkai		Jūs mōkotės		
Jis, ji mōkosi		Jiė, jōs mōkosi		

Образец: *Aš mōkai institutė.* (Я учусь в институте.)

XV. Прочтите текст, написанный рукописными буквами.

*Māno vaīdas Biviti. Māno tėvas mōkytojas, ō
 mamā iėgė mōkytoja. Jōnas — māno brólis. Jūs mō-
 kosi. Pās mūs (у нас) gyvena māno tėti ir dēdė.*

XVI. Прочтите диалог, обратите внимание на произношение гласных.

1. — Kuō jūs vardū?
 — Aš vardū Gediminas.
 — Kās jūs esate?
 — Aš esū studentas.
 — Kuī jūs mōkotės?
 — Institutė.
 — Kuō vardū jūsq dukčė?
 — Eglė.
 — Kuī mōkosi jūsq dukčė?
 — Mōkūkloje.
 — Aī jūs pažįstami?
 — Nē, mēs nepažįstami.
 — Susipažinkite! Čia Onūtė.
 Ji — studentė.
 — Aī šita vietà užimtà?
 — Prāšom, laisvà.
 — Kās čia urā?
 — Čia laiškas.
 — Kienš jis urā?
 — Māno.
- Как вас зовут?
 — Мое имя Гедиминас.
 — Кто вы?
 — Я студент.
 — Где вы учитесь?
 — В институте.
 — Как зовут вашу дочь?
 — Эгле.
 — Где учится ваша дочь?
 — В школе.
 — Вы знакомы?
 — Нет, мы не знакомы.
 — Познакомьтесь! Это Онутс.
 Она — студентка.
 — Это место занято?
 — Пожалуйста, свободно.
 — Что это?
 — Это письмо.
 — Чье оно?
 — Мое.
3. — ...?
 4. — Ji — studentė.
 — ...?
 — Institutė.

XVII. Составьте вопросы по ответам.

1. — ...?
 — Jōnas.
 — ...?
 — Taip, mēs pažįstami.
3. — ...?
 4. — Ji — studentė.
 — ...?
 — Institutė.

XVIII. Прочтите и перепишите текст.

*Māno vaīdas Onūtė. Aš — studentė. Māno vjras iėgi studentas. Aš
 gyvenū Kaunė ir mōkai institutė. Jō vaīdas Gediminas. Mūs dukčė
 Marytė mōka skaityti ir rašyti. Dabaī pās mūs urā māno tėvas ir mō-
 tina. Māno tėvas (urā)* mōkytojas. Jō vaīdas Pėtras. Māno mama iėgi
 mōkytoja. Jōs vaīdas Onà.*

* Связку сложного сказуемого *urā*, заключенную в скобки, можно пропустить.

XXIX. Прочтите предложения. Обратите внимание на правильное произношение гласных.

Kàs čia uà? Čia uà vùgas. Dabaŕ uà gùtas. Kàs teŕ uà? Teŕ uà mēkas. Kàs čia uà? Čia uà jùga.

XX. Прочтите диалоги, правильно произнесите краткие и долгие гласные.

1. — Kuò ji vardù?
— Ji vardù Birutė.
— Kuŕ ji mókosi?
— Ji mókosi tèchnikume.
2. — Kuò jùs vardù?
— Mào vaŕdas Keštùtis.
— Kuŕ jùs mókotės?
— Aš mókau universitetė.
— Я учусь в университете.

XXI. Восстановите вопросы по ответам.

1. — ...?
— Ji vardù Onà.
2. — ...?
— Jis vardù Jõnas.
3. — ...?
— Ji (uà) studeñtė.
4. — ...?
— Jis (uà) studeñtas.

XXII. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение гласных.

1. Kàs čia uà? 2. Čia uà gėvė. 3. Čia uà kiubas. 4. Ó kàs teŕ uà? 5. Teŕ uà nāmas. 6. Teŕ uà mokyklà. 7. Čia uà kambarys. 8. Čia uà kėdė iŕ stālas. 9. Ó kàs čia uà? 10. Čia uà šakutė iŕ puodukas. 11. Ó kàs teŕ uà? 12. Teŕ uà lentyna. 13. Čia uà skrybėlė iŕ kaklėraištis.

XXIII. Составьте предложения, используя данные слова, обратите внимание на произношение ударных гласных.

Brólis, dėdė, tėvas, tetà, sòdas, vùgas, žėmė, mólis, smėlis, mokyklà, ėglė.

Образец: — Kàs čia uà?
— Čia uà brólis.

XXIV. Прочтите и перепишите предложения.

Čia mào nāmas. Mào tėvas mokytojas. Jõnas mào brólis. Jis mókosi mokykloje. Kàs mūs gėvėna dėdė. Čia mào kambarys.

XXV. Прочтите диалоги, на их основе расскажите о своей семье.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Kuò jùs vardù?
— Aš vardù Vytautas.
— Как вас зовут?
— Меня зовут Витаутас.

— Kuò tū vardù?
— Aš vardù Jõnas.
— Как тебя зовут?
— Меня зовут Йонас.

— Kuò ji vardù?
— Ji vardù Magytė.
— Как ее зовут?
— Ее зовут Марите.

— Kuò jis vardù?
— Jis vardù Keštùtis.
— Как его зовут?
— Его зовут Кястутис.

— Kuŕ jis mókosi?
— Jis mókosi institutė.
— Где он учится?
— Он учится в институте.

XXVI. Повторите по схеме краткие и долгие гласные.

Гласные (Balsiai)

а, а, е, е, ё, ё, і, і, у, о, и, и, ū

Краткие
(Trumpieji)

а, е, і, u

Долгие
(Ilgieji)

а, е, і, ё, у, о, ū

УРОК 3 | СОГЛАСНЫЕ (PRIEBALSAI)

В литовском языке 21 согласный звук.

b, c, ch, č, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, š, t, v, z, ž

Согласные литовского языка в основном соответствуют согласным в русском языке (кроме b).

Твердые и мягкие согласные
(Kietieji iŕ minkštieji priebalsiai)

В литовском языке, как и в русском, согласные могут произноситься твердо и мягко.

Перед гласными заднего ряда **а, о, и** (**а, ɔ, ɨ**) согласные произносятся твердо. Например:

Kās, lās, lāpas, vāsara, sōdas, kastīvas, būtas, gūbas
Кто (что), тот, лист, лето, сад, лопата, квартира, одежда

Перед гласными переднего ряда **е, э, и** (**е, i, y**) согласные произносятся мягко. Например:

Mēdis, dēdē, mīškas, vūgas, ražīstamas
Дерево, дядя, лес, мужчина (муж), знакомый

Иногда согласные перед гласными заднего ряда **а, о, и** (**а, ɔ, ɨ**) произносятся мягко. Например:

Šīa, šīaidien, keļiōnē, sīšlas
Здесь, сегодня, путешествие, нитка

Обратите внимание, что для смягчения согласных перед гласными заднего ряда **а, о, и** (**а, ɔ, ɨ**) после этих согласных пишется буква **ī**, которая выполняет функцию мягкого знака.

Примечание. Мягко произносятся также согласные, стоящие перед мягким согласным, напр.: *kalbēti, vāgūti, bernīškas* (говорять, кушать, мальчик).

Звонкие и глухие согласные (Skardieji ī ī duslieji priebalsīai)

В литовском языке, как и в русском, согласные делятся на звонкие и глухие. Между ними возможно взаимодействие (ассимиляция) — оглушение звонких перед глухими и озвончение глухих перед звонкими. Ниже следуют примеры.

Звонкие перед глухими

Слово	Произношение	Ассимиляция	Значение слова
dīrbti	[дирпти]	b → p	работать
bēgti	[бекти]	g → k	бежать
vėžti	[вешти]	ž → š	везти

Глухие перед звонкими

Слово	Произношение	Ассимиляция	Значение слова
pėdavо	[няждаво]	š → ž	нес
lirdavо	[либдаво]	p → b	взбирался
šokdavо	[шогдаво]	k → g	прыгал, танцевал
atbėgo	[адбего]	t → d	прибежал
suprėsdavо	[супраздаво]	s → z	понимал

Примечание. При написании ассимилированных согласных следует исходить из их происхождения (этимологическое написание).

Согласный /

Согласный **j** произносится как русский **й** в словах *район, мой*. Он может стоять в начале и в середине слова перед гласными, а также в конце слова. Например:

Jbнас рjаnti гутj
Йонас резать зантра

В русском языке соответствующий звук **j** передается через **й** (какой, пойти) или гласными **я** [ja], **ю** [ju], **э** [je], **е** [je].
Согласный **j** всегда мягкий, и знак смягчения (**i**) после него не ставится.

Звукосочетание dź

Звукосочетание **dź** всегда произносится как один звук, слитно, и относится к одному слогу; перед гласными **а, о, и** оно обычно смягчается. Например:

džiaūsmas пудžiugo
радость обрадовался

Согласный h

В литовском языке в заимствованных словах употребляется согласный **h**. Например:

himnas hėrbas hektaras
гимн герб гектар

В литовском языке **h** произносится как звук **г** в южно-русском диалекте или как украинский или белорусский **г** в словах *говорить, гулять*.

Обратите внимание, что звука **h** в русском языке нет; в заимствованных словах он заменяется согласным **г**, в отдельных случаях — **х**.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите слова, обратите внимание на произношение согласных перед гласными переднего ряда (произносятся мягко) и заднего ряда (произносятся твердо).

Kāsa, mēdis, tās, mēsti, vāsara, vēži, žēnē, sōdas, brōlis, švēsti, grīžti; butas, dēdē, kastūvas, kēdē, miškas, būti, kiškis.

II. Прочтите слова, обратите внимание на произношение звонких согласных перед гласными.

Āš dirbu, dūodu, āngu, vežh (я работаю, даю, расту, везу). Tū dirbi, dūodi, āngi, veži (ты работаешь, даешь, растешь, везешь). Jis (ji) dirba, dūoda, ānga, vēža (он (она) работает, дает, растет, везет).

III. Прочтите и перепишите слова, обратите внимание, что звонкие согласные перед глухими произносятся как глухие.

Dirbti, āngti, vaigti, vežti
(работать, расти, кончить, везти).

IV. Прочтите слова, правильно произнесите согласные **h** и **ch**.

himnas — chirūgas   herdžus — mechānikas
herbas — chemija   hektāras — chaodas
horizontas — choras   humanizmas — mechānizmas

V. Прочтите диалоги, обратите внимание на произношение согласных (звонкие, глухие, мягкие и твердые).

1. — Kuō jūs vardū?
— Marūtė.
— Ō jūs?
— Viādas.
2. — Āš vardū Birūtė. Ō čia māno vėgas Rimas.
— Āf jūs studentė?
— Taip, āš studentė. Māno vėgas Rimas iḡgi studentas.

VI. Прочтите слова, обратите внимание на то, в каких случаях **i** обозначает звук **я** в каких — знак смягчения.

Vėgas, berniukas, sasiuvinis, keičionė, siūlas, didelis, liūdnas (весь, мальчик, тетрадь, путешествие, нитка, большой, печальный).

VII. Прочтите имена числительные, правильно произнесите мягкие и твердые согласные.

- 11 — vienolika   14 — keturiolika
12 — dvylika   15 — penkiolika
13 — trylika   16 — šešiolika

- 17 — septyniolika
18 — aštuoniolika

VIII. Прочтите слова, обратите внимание на произношение мягких и твердых согласных.

dirėktorius — dirėktorai (директор — директоры)
koridorius — koridorai (коридор — коридоры)
profesorius — profesorai (профессор — профессора)
pionierius — pionierai (пионер — пионеры)

IX. Прочтите предложения и перепишите, запомнив орфографию слов.

1. Čia yra Vilnius. Tai Tarybų Lietuvos sostinė. (столица).

2. Tai yra ipr. Tai Nėmuna.

3. Āš mokausi lietuvių kalbōs.

4. Čia (yra) mano brōlis. Jō vaidas Māsius.

X. Прочтите слова, правильно произнесите согласный **i** (он всегда произносится мягко).

Jōti, Jonas, jūra, rjauti, bijōti, gytōji, studijuoja (ехать верхом, Йонас, море, резать, бояться, завтра, изучает).

XI. Составьте и прочтите предложения, обратите внимание на правильное произношение согласных.

Āš kalbū   gaĩsiai   (громко)
Tū kalbi   tyliai   (тихо)
Jis, ji kalba
Mēs kalbame   lietuviškai   (по-литовски)
Jūs kalbate   rusiškai   (по-русски)
Jė, jōs kalba
Образец: Āš kalbū gaĩsiai. (Я говорю громко.)

XII. Прочтите и перепишите предложения.

Māno vardas Marūtė. Čia yra mano brōlis. Jo vardas Viādas. Čia mano vėgas Jonas. Āš gyvenu Vilniuje. Vilnius — Tarybų Lietuvos sostinė. Āš kalbu rusiškai. Āš mokausi lietuvių kalbos.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Āf šita vietā užimtā?
— Užimtā (laisvā).
— Это место занято?
— Занято (свободно).

— Āf jūs norite vālgyti?
— Taip, noriu.
— Ō jūs?
— Āčiū, āš pavālgės.
— Вы хотите есть?
— Да, хочу.
— А вы?
— Сласибо, я сыт.

— Kieno šita knyga?
— Čья эта книга?
— Mano.
— Моя.

— Aš jūs pažįstami?
— Вы знакомы?
— Taip, mēs seniai pažįstami.
— Да, мы давно знакомы?
— O jūs?
— А вы?
— Nē, mēs nepažįstami.
— Нет, мы не знакомы.

— Kur jūs gyvenate?
— Где вы живете?
— Aš gyvenū Vilniuje.
— Я живу в Вильнюсе.
— O jūs?
— А вы?
— Maskvoje.
— В Москве.

— Kur jūs mokotės?
— Где вы учитесь?
— Institutė.
— В институте.
— O jūs?
— А вы?
— Universitetė.
— В университете.

— Susipažinkite! Čia Birutė,
mano žmona.
— Познакомьтесь! Это Би-
руте, моя жена.

УРОК 4 | ДИФТОНИ
(DVIGARSIAI)

Звукосочетания ai, au, ei, ie, ei, oi, io,

а также

ai, au, an, ar, ag, ei, em, en, ei, im, in, ir, ig, ul, um, un, ur

являются дифтонгами.
Дифтонги ai, au, ei, ie, ei, io называются двугласными (dvibalsiai), так как они состоят из двух гласных, а ai, au, an, ar, ag, ei, em, en, ei, im, in, ir, ig, ul, um, un, ur — смешанными двугласными (mišrieji dvigarsiai), так как они состоят из гласных a, e, i, u и согласных l, m, n, r.
Как двугласные, так и смешанные двугласные при произношении и при переносе слов в тексте неотделимы, они произносятся слитно и относятся к одному слогу.

У двугласных и смешанных двугласных в ударном положении важной особенностью является то, что они произносятся с нисходящей или восходящей интонацией*. Обычно первый компонент имеет нисходящую, а второй — восходящую интонацию, т.е. в первом случае при произношении подчеркивается первый звук, а во втором — второй звук.

Двугласные
(Dvibalsiai)

ai, ai

Произносятся почти как русское ай в словах сарай, дай.

kaimas
деревня
laikas
время

au, au

При произношении следует особо обратить внимание на слитность этого двугласного.

saulė
солнце
draugas
товарищ

ei, ei

При произношении следует обратить внимание на первый компонент e, который произносится широко, открыто. Двугласный ei при транскрипции после согласного обозначается сочетанием *ej*, напр.: *mėilė* [мяйле], *peilis* [пайлис].

mėilė
любовь
peilis
нож

ie, ie

* Безударные слоги произносятся без интонации (см. Урок 5).

II. Составьте и прочтите предложения, обратите внимание на произношение двугласных *ai, ai*.

Āš skaitaī	tēksta	Āš klausāsi	}	mūzikos
Tū skaitaī	laīška	Tū klausāsi		koncērtos
Jis, jī skaīto	laīkrašī	Jis, jī klaūsosi	}	operos
Mēs skaitōme	romānā	Mēs klaūsomēs		
Jūs skaitote	knūgā	Jūs klaūsotēs		
Jē, jōs skaīto		Jē, jōs klaūsosi		

Образец: *Āš skaitaī tēksta. (Я читаю текст.)*

III. Составьте вопросы и дайте на них утвердительные ответы по образцу, правильно произнесите двугласные *ei, ei* (с нисходящей и восходящей интонацией).

Образец: *Af čia ūrā pēlis (smiķas, maīlas, mēīstras, zuiķis)?*
Taip, čia ūrā pēlis. (Да, это нож.)

IV. Составьте вопросы и дайте на них отрицательные ответы по образцу, правильно произнесите двугласные *ie, io* (с нисходящей и восходящей интонацией).

Образец: *Af čia ūrā liera (kiēmas, dūona, piēnas, sūolas, sniēgas)?*

Образец: *Nē, čia (urā) nē liera. (Нет, это не лира.)*

V. Прочтите слова, обратите внимание на произношение двугласного *ie* и гласных *e, ē*.

piēnas — sēnas liera — dēdē
sniēgas — gēgas kiēmas — kēdē

VI. Составьте вопросы и дайте на них утвердительные ответы по образцу, правильно произнесите двугласный *io* и гласный *o*.

1. Čia ūrā dūona. 2. Teī ūrā sōdas. 3. Čia ūrā sūolas. 4. Teī ūrā ak-
muš. 5. Čia ūrā jōs mōtina.

Образец: *Af čia ūrā dūona?*

Taip, čia ūrā dūona. (Да, это хлеб.)

VII. Составьте предложения, обратите внимание на произношение двугласного *io* и гласного *ē*.

Jis	}	kalba	}	Jis	}	sēdi aīt kēdēs
Ji		biologiā		Ji		
Jē		medicinā		Jē		
Jōs				Jōs		

Образец: *Jis studijōja kalba. (Он изучает язык.)*
Jis sēdi aīt kēdēs. (Он сидит на стуле.)

VIII. Прочтите слова, вставьте ударение на конце, и правильно произнесите двугласный *io*.

Sesūb, rudūb, akmuš
Сестра, осень, камень

IX. Прочтите имена числительные от 11 до 20, обратите внимание на произношение гласного *o* и двугласного *io*.

11 — vienūlika	16 — šešiōlika
12 — divlika	17 — septiņiōlika
13 — trijlika	18 — astuoniōlika
14 — keturiōlika	19 — deviņiōlika
15 — penkiōlika	20 — divdesimt

X. Составьте вопросы и дайте на них утвердительные ответы по образцу, правильно произнесите смешанные двугласные *ai, ai, an, ar, ei, em, en, er* (с нисходящей и восходящей интонацией).

} Af čia ūrā ?	kálnas
	lángas
	sámtis
	lémpa
	bēžas
	studēntas
studēnīte	

Образец: *Af čia ūrā kálnas?*
Taip, čia ūrā kálnas.

XI. Составьте вопросы по образцу.

1. Māno vařdas Rimas.
2. Šiaņdien (urā) šveņtē.
3. Teī ūrā lémpa.
4. Jis kalba ģaīšiai.

Образец: *Māno vařdas Birūtē.*
Af tāvo vařdas Birūtē?

XII. Ответьте на вопросы по образцу, обратите внимание на произношение смешанных двугласных (с нисходящей и восходящей интонацией).

Кас теī ūrā? (īltas, īņas, piřštas, būvē, stulpas)
Образец: *Teī ūrā īltas.*

XIII. Прочтите порядковые числительные от 1 до 10-го, обратите внимание на произношение смешанных двугласных *ai, ei, in, ir, im, it*.

I — pirmas	VI — šēstas
II — antras	VII — septiņtas
III — trēcias	VIII — astuņtas
IV — ketvīrtas	IX — deviņtas
V — peņktas	X — dešimtas

XIV. Прочтите названия месяцев и времен года, запомните произношение двугласных, гласных и смешанных двугласных.

a) 1. — saūsis	7. — liera
2. — vasāris	8. — rugpjūtris
3. — kōvas	9. — rugšējis
4. — balaiņis	10. — spālis
5. — gegužē	11. — lāpkritis
6. — biržēlis	12. — grūodis

- 6) pavāsarī (весна)
vāsarā (лето)
ruduō (осень)
ziemā (зима)

XV. Прочтите предложения и ответьте на вопросы.

1. Pavāsarī, vāsarā iī ruduēņi (ugrā) šilta. 2. Žiēma (ugrā) šāita.

Вопросы: Kadā ugrā šilta (тепло)?

Ō kadā šāita (холодно)?

Образец: Pavāsarī ugrā šilta.

XVI. Прочтите предложения, обратите внимание на произношение смешанных двузвучных в безударном положении.

1. Čiā ugrā plūksnākotis. 2. Tei ugrā lentūna. 3. Aš mōkausi lietūviņi kalbōs. 4. Jī mōka kalbēti lietūviškai. 5. Čiā ugrā māno kambargūs.

XVII. Составьте по образцу утвердительные ответы на вопросы, правильно произнесите слова, в которых компоненты, составляющие двузвучные, разделяются слогом.

Образец: Taiр, čiā ugrā nāmas.

1. Aī čiā ugrā nāmas? 2. Aī jis ugrā gēras? 3. Aī tei ugrā stālas? 4. Aī tā sālē didelē? 5. Aī čiā gerā žēmē? 6. Aī tei ugrā palarinē? 7. Aī jōs vaīdas Birūtē? 8. Aī jō vaīdas Rimas? 9. Aī čiā jis guvēna? 10. Aī tei ugrā Nēmunas?

XVIII. Прочтите диалоги, обратите внимание на произношение двузвучных и смешанных двузвучных.

1. — Kaip sēkasi?
— Gerai.
— Ō jums?
— Taiр pāt gerai.
2. — Kokiā jūs sveikatā?
— Ačiū, gerā.
— Ō jūs?
— Niēko, iīgi gerā.
3. — Kā jums skaūda?
— Mān skaūda piīšta.
— Kā tāu skaūda?
— Mān skaūda gētklē.
— Kā jān skaūda?
— Jām skaūda gāivā.
— Kā jāi skaūda?
— Jāi skaūda daņti.
4. — Kiek jums mētų?
— Dvidešimt.
— Ō jān?
— Dvidešimt penkeri.
- Как дела?
— Хорошо.
— А вам?
— Также хорошо.
— Как ваше здоровье?
— Спасибо, хорошо.
— А ваше?
— Ничего, тоже хорошо.
— Что у вас болит?
— У меня болит палец.
— Что у тебя болит?
— У меня болит горло.
— Что у него болит?
— У него болит голова.
— Что у нее болит?
— У нее болит зуб.
— Сколько вам лет?
— Двадцать.
— А ему?
— Двадцать пять.

- Kiek tāu mētų?
— Vienūolika.
— Ō jāi?
— Aštuoneri.
5. — Kiek kainuoja diūona?
— Dvidešimt karėikų.
— Kiek kainuoja šaukštas?
— Penkiasdešimt karėikų.
— Kiek kainuoja bandėlė?
— Dėšimt karėikų.
— Ō diūona?
— Penkiolika karėikų.
— Сколько тебе лет?
— Одиннадцать.
— А ей?
— Восемь.
— Сколько стоит хлеб?
— Двадцать копеек.
— Сколько стоит ложка?
— Пятьдесят копеек.
— Сколько стоит булочка?
— Десять копеек.
— А хлеб?
— Пятнадцать копеек.

XIX. Прочтите и перепишите предложения.

1. Čiā ugrā kāimas. 2. Šiañdien ugrā šveitē. 3. Tei ugrā māno draūgas.
4. Tei āuga lēra. 5. Čiā ugrā lāngas. 6. Māno vaīdas Rimas, ō jōs vaīdas Birūtē.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

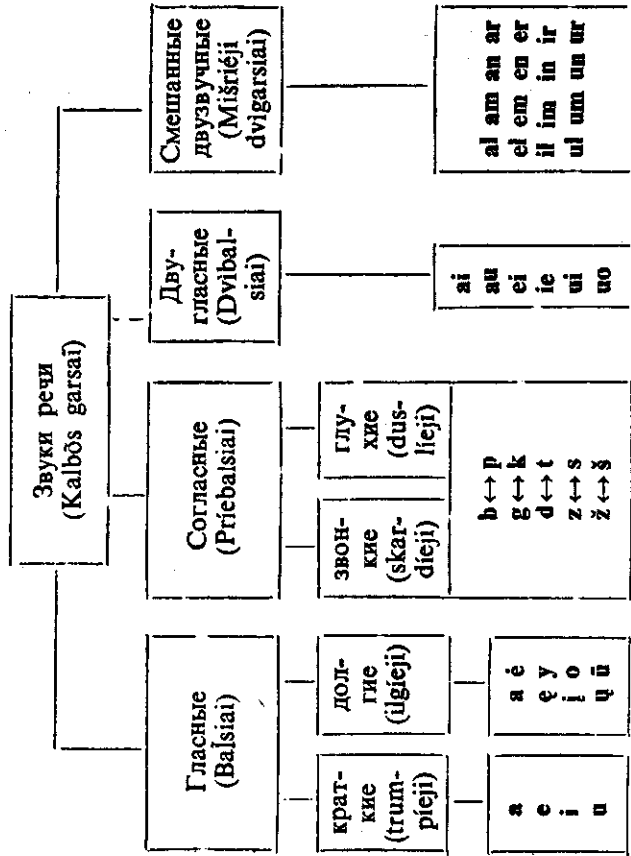
- Aī gālima jēiti?
— Taiр, prašom.
— Можно войти?
— Да, пожалуйста.

- Prašom diūoti bliietā.
— Prašom iīti.
— Давайте, пожалуйста, билет.
— Возьмите, пожалуйста.

- Kā jums skaūda?
— Mān skaūda gāivā.
— Mān skaūda daņti.
— Что у вас болит?
— У меня болит голова.
— У меня болит зуб.

- Kiek jums mētų?
— Dvidešimt vieneri (mētai).
— Dvidešimt dveji (mētai).
— Сколько вам лет?
— Двадцать один (год).
— Двадцать два (года).

- Kās jis ugrā?
— Jis (ugrā) studente.
— Ō jī?
— Jī iīgi studentē.
— Кто он?
— Он студент.
— А она?
— Она тоже студентка.

УРОК 5 | СЛОГ
(SKIEMUO)

Литовские слова, как и русские, состоят из слогов. Слова могут иметь один, два и более слогов.

В слове не все слоги одинаково произносятся; в двусложных и многосложных словах один из слогов произносится более сильным голосом, т.е. на него падает ударение. Такой слог называется ударным.

Слоги состоят из одного или нескольких звуков. Один слог может состоять из гласного, двугласного, смешанного двузвучного и сочетания их с одним или несколькими согласными. Как двугласные, так и смешанные двузвучные при произношении неотделимы (см. Урок 4).

ū-pė, ėg-lė, bró-lis, stá-las, stik-las, laĩ-kas, lán-gas, piřš-tas, kas-tù-vas, mo-ki-nỹs, mó-ky-to-jas, mo-ky-la

Примечание. Слова в тексте на другую строчку переносятся по слогам.

**Ударение
(Kiftis)**

Слоги, образуемые долгим гласным, двугласным или смешанным двузвучным, под ударением произносятся с нисходящей или восходящей интонацией и обозначаются правым знаком — акутом или диакритическим знаком (см. Урок 2, 4).

Слоги, в которых слогиобразующим звуком под ударением является краткий гласный, обозначаются в тексте левым знаком — грависом (˘), произносится кратко (см. Урок 1).

Безударные слоги интонации не имеют; они произносятся или долго, или кратко, в зависимости от долготы или краткости звуков, напр.: *mokytá, válgyti, skrybėlė, sąsiuvinis, kambarys, puodukas, didelis* и т. д.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите односложные слова, соблюдая правильную интонацию.

Kas, bėt, nės, iř, ař, tų, jis, ji, jūs, jiė, jės, daũg, ūb, teĩ, aĩ.

II. Прочтите двусложные слова по слогам. Обратите внимание на правильность интонации.

Stálas, miřkas, lápas, lėra, žėmė, lángas, námas, kálnas, káimas, dũona.

III. Прочтите трехсложные слова по слогам с правильной интонацией.

Mokytá, Nėmunas, studijoti, kambarys, gyventi, mokinyš, studentas, kuprinė, puodukas, šakutė, vākaras, skrybėlė, rařyti, mokyti, ke-
libė, berniukas, didelis.

IV. Прочтите четырехсложные слова по слогам, обратите внимание на правильность интонации.

Darbinũkas, palapinė, plunksnãkotiš, mokytojas, kaklãraistis, mokytoja.

V. Прочтите слова по слогам и определите количество слогов в них.

Ař, tų, jis, kàs, bėt, jũs, válgyti, grũbas, dãrbas, sãlė, lentã, súolas, kiã-sė, mokytá, Nėmunas, mėtai, ūpė, Vilnius, tiltas, piřštas, studentas, kambarys, sąsiuvinis, žėmė, gyventi, vākaras, palapinė, Kaũnas.

VI. Составьте по образцу утвердительные ответы на вопросы, правильно произнесите смешанные двузвучные.

1. Aĩ čia yrã tiltas? 2. Aĩ Vilnius yrã Tarųbų Lietuvos sòstinė? 3. Aĩ šiaũdien yrã šilta? 4. Aĩ jis yrã gimtas studentas? 5. Aĩ jis iřgi gėtas mokinyš?

Образец: Aĩ čia yrã tiltas? Taip, čia yrã tiltas.

VII. Укажите слова со смешанными двузвучными. Произнесите их с правильной интонацией.

Kálnas, stálas, kaĩpas, námas, studentas, bėržas, Nėmunas, palapinė, gyventi, gyvėna, žėmė, gėras, lángas, tiltas, bulvė, piřštas, didelis, kepturė, lángas, Birutė, plãnas, lėmpa, Rimas, vākaras, kambarys.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Sveiki!	— Здравствуйте!
— Labā dienā!	— Добрый день!
— Malonū jūs matīti!	— Рад (рада) вас видеть!
— Kaip jums sekasi?	— Как ваши дела?
— Gerai.	— Хорошо.
Kokiā jūs sveikatā?	— Как ваше здорье?
Āčiū, gera.	— Спасибо, хорошо.
— Aļ jūs mōkate kalbēti lie-tuviškai?	— Вы говорите по-литовски?
— Taip, truputį (gerai).	— Да, немного (хорошо).

СЛОВАРЬ

A

akis спасибо
akis глаз
akmuo камень
aļ ли
arbatā чай
aš я
auditorija аудитория
augti расти

B

bė без
bendrābutis обшежитье
berniukas мальчик
beti сыпать
bėt но
bėgdі бежать
bijoti боятся
bilietas билет
brōlis брат
buivė картофелина
butas квартира
buti быть

Č

čia здесь

D

davaļ теперь
darbas работа
daug много
dėdė дядя
dėstytojas преподаватель
dėti класть
didelis большой
dirbti работать
direktorius директор
draugas товарищ
du два
dukčė дочь
duona хлеб
duoti дать
džiaugsmas радость

E

ėgė слъ
eigtis вести себя

G

galvoti думать
gausiai громко
gatvė улица
geras, gerā хороший, хорошая

gydytojas врач
ginti защищать
gyventi жить
graži красиво
gražus красивый
gyvas гриб
grįžti вернуться, возвращаться

H

hektaras гектар
herbas герб
herojus герой
himnas гимн
horizontas горизонт
humanizmas гуманизм

I

iidas посуда
institutas институт
įgti тоже

J

jaunas молодой
jis, ji он, она
jie, jės они
joti ехать верхом
jų их
jungti объединять
juokas смех
jūra море
jūs вы
jūsч ваш (ваша, ваше)

K

kada когда
kaimas деревня, село
kakišaištis галстук
kalbā язык
kalbėti говорить
kaimas гора
kambarys комната
kaimas угол
kas кто, что
kapis кусок
kasti копать
kastuvas лопата
keičiōnė путешествие
kėlti поднимать
kėdė стул
kerpūrė шапка
kiek сколько
kiemas двор
kiemis чай (чьа, чье)
kiškiis заяц
kišė класс

klausyti слушать
klūbas клуб
knuga книга
koks, kokiā какой, кака
koncertas концерт
kordiorius коридор
kuo vardū? как зовут?
kurinė равенц
kur gde, куда
kuris, kuri который, которая
kūrti творить

L

laikas время
laikraštis газета
laiškas письмо
langas окно
lapas лист
ledas лед
lėkti лететь
lėmpa лампа
lentyna полка
liera липа
lietuviškai по-литовски
lietuvių kalbā литовский язык
liūdnas печальный

M

malonū приятно
mama мама
manė меня
mano мой (моя, мое)
mėdis дерево
mėgti любить (что)
mėilė любовь
mėistras мастер
mės мя
mėsti бросить
mėtai год
miškas лес
mokėti уметь
mokyklā школа
mokinys ученик
mokytis учиться
mokytoja учительница
mokytojas учитель
mōlis глина
mōtina мать
muilas мыло
mūsч наш (наша, наше)
muzika музыка

N

nā ну
namas дом
nė не
nepažįstamas незнакомый

пёс або, потому что
вёзти вести
нет даже
погнѣ хотеть

O

о а
опера опера
огаз воздух, погода

P

palarinė палатка
pavāsaris весна
pažēstamas картина
peilis нож
piestūkas карандаш
piļvas живот
piņņiņģis пионер
piņņiņģis палец
piņņiņģis резать
piņņiņģis ручка
pōrtfelis портфель
prāšom пожалуйста
profēsors профессор
puodūkas чашка

R

rankā рука
rāsti найти
rāzūti писать
rēpublika республика
rēmtas серьезный
rūtas утро
rūtōj завтра
romānas роман
rūbas одежда
ruduōb осень
rūsiškai по-русски

S

sāle зал
sāmtis квид
sāzuvinis тетрадь
sāule солнце
savo свой (своя, свое)
savē себя
sēnas старый
sesuō сестра
siblas елтка
siņsti послать
skaitūti читать
akēsti тонуть

skrubēlē шляпа
skrubēdas жалоба
skūstis жаловаться
smēlis песок
smuikas скрипка
smiēgas снег
sōdas сад
sōstinē столица
stālas стол
stiklas стекло
studeņtas студент
studeņtē студентка
studijūoti изучать
stulpas столб
stūmņti толкать
su c
sūolas парта, скамейка
susipražiņti познаться

šakutē вилка
šalta холодно
šaltis мороз
šiadien сегодня
šilta тепло
šimtas сто
šitas, šitā этот, эта
šņķis лозунг
šņd собака
šveņtē праздник
švēsti праздновать

T

tadā тогда
tai это
taiņr да
taiņr pāt тоже
tākas тропа
tās, tā тот, та
tavē тебя
tavo твой (твоя, твоё)
teātras театр
tēchnikuļmas техникум
tēkstas текст
teņņņti тянуть
teņ tam
teritōrija территория
tetā тета
tēvas отец
tik только
tūļai тихо
tiltas мост
trūmpas короткий
tū ты
tuļtas имущество

U

universitētas университет
ūpē река

V

vā вот
vaikas робеном
vākasas вечер
vākasas вчера
vāļģuņti кушать
vāsara лето
vēstis вести

vēzti вести
vūgas мужчина, муж
vūsas весь

Z

zāķis заяц

Ž

žemē земля
žiemā зима
žurnāļas журнал

УРОК 6 | ТЕКСТ
SUSIPAŽINIMAS

Rimas ir Laima yra studentai. Laima filologė, o Rimas medicas. Jiė — vyras ir žmona. Rimas turi draugą Olegą.

Диалог

Rimas. Sveikas, Olegai!
Olegas. Sveiki!
Rimas. Čia mano draugas Olegas. O čia mano žmona Laima.
Laima. Labai malonū.
Olegas. Malonū susipažinti. Olegas... Aš jūs taip pat medicė?
Laima. Nė, aš nė medicė, aš filologė.

— Kuò jūs (tu, jis, ji) vardù? — Как вас (тебя, его, ее) зовут?
— Laima. — Лайма.
— Susipažinkite! — Знакомьтесь!
— Labai malonū. — Очень приятно.
— Malonū susipažinti. — Рад познакомиться.

— Kuò jūs vardù, pavarde? — Ваше имя, фамилия?
— Aūdrūs Petrāitis. — Аудрюс Пятрайтис.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

aš я
susipažinimas знакомство
žmona жена
susipažinti познакомиться
taip pat тоже, также
studentas студент
draugas друг, товарищ
turėti иметь
sveikas! здравствуЙ!

mano мой, моя, мое
čia здесь, это
medikas, medicė медик
filologas, filologė филолог
yra есть
riėstukas карандаш
bendrābutis общежитие
dviratis велосипед
skėtis зонт
labai malonū очень приятно

ГРАММАТИКА

Вопросительное местоимение kàs?
(Klausiamasis įvardis kàs?)

Кто это?	Что это?
Kàs čia yra?	
Čia (yra) Laima. Čia (yra) žmona.	Čia (yra) pāmas. Čia (yra) žmonas.

У существительных в литовском языке нет грамматической категории одушевленности и неодушевленности. Вопросительные местоимения кто?, что? по-литовски передаются одним местоимением kàs? Вопросительное местоимение употребляется в вопросительных предложениях.

Примечание. В двусоставном предложении в качестве глагола-связки употребляется глагол yra (есть). Он может иногда пропускаться.

Род имен существительных
(Daiktavardžių giminė)

У существительных в литовском языке два рода: мужской и женский.

Мужской род (Vyriskoji giminė)	Женский род (Moteriskoji giminė)
stālas svēčias brōlis kambarys sūnūs koridorius skiemuò	ranka vynuòia klāsė akis
-(i)as, -is, -ys	-(i)a, -ė
-(i)as	-is
-(i)as -uo	

Примечания: 1. Род имен существительных можно определить по окончаниям именительного падежа единственного числа: существительные на окончания -(i)as, -is, -ys, -(i)as, -uo относятся к мужскому роду, а на окончания -(i)a, -ė — к женскому.

Обратите внимание, что существительные на окончании -as могут быть и мужского, и женского рода (см. Приложение 1).

Запомните, что одно существительное на окончание -ю (*sesuo* — сестра) относится к женскому роду. Существительные на -а, -ё, обозначающие лиц мужского пола (например, *elgeta, dēde, tėtė* и др.), относятся к мужскому роду.

2. Мужской и женский род существительных в литовском и русском языках не всегда совпадает, например: *dūona* — хлеб, *dienà* — день, *gėlė* — цветок, *kalbà* — язык, *žolias* — трава, *kálnas* — гора, *vanduo* — вода и т. д.

Существительные, обозначающие профессию, именот мужской и женский род, напр.: *gydytojas* — врач (он), *gydytoja* — врач (она), *profesorius* — профессор (он), *profesorė* — профессор (она) и т. д. Ср. в русском языке: учитель и учительница (*mokytotojas* и *mokytotoja*).

Род имен прилагательных (Vardžiai giminė)

У прилагательных в литовском языке два рода — мужской и женский — склоняются и согласуются с существительными.

Мужской род	Женский род
<i>gėras</i> <i>gražus</i> <i>medinis</i>	<i>gerà</i> <i>graži</i> <i>medinė</i>

Примечания: 1. Род имен прилагательных, как и существительных, определяется по окончаниям именительного падежа единственного числа: прилагательные на окончания -as, -us, -is относятся к мужскому роду, на -a, -i, -ė — к женскому.

2. В литовском языке имеется и третий род, который в литовских грамматиках называется средним (*bevaigė giminė*). Эти формы прилагательных не склоняются, не согласуются с существительными, в предложениях употребляются для обозначения состояния (*gėta, graji* — хорошо, красиво).

Род личных местоимений *jis* (он), *ji* (она)

Мужской род	Женский род
<i>jis</i> (он) <i>ji</i> (она)	<i>ji</i> (она) <i>jūs</i> (они)

Обратите внимание, что личные местоимения *jis* (он), *ji* (она) в литовском языке, в отличие от русского, во множественном числе имеют различные окончания.

Употребление вопросительного слова *ar?*

ar ли

- *Ar čia tavo žodynas?* — Это твой словарь?
- *Ar čia jō žmonà?* — Это его жена?
- *Ar tū filologas?* — Ты филолог?

Примечания: 1. Вопросительное слово *ar* употребляется в вопросительном предложении.

2. Помните, что вопросительное слово *ar* в литовском языке, в отличие от русского, в вопросительных конструкциях ставится в начале предложения.

Обратите внимание, что в литовском языке (в основном в разговорной речи), как и в русском, вопросительные предложения строятся и без вопросительного слова *ar*.

- *Čia tavo žodynas?* — Это твой словарь?
- *Čia jō žmonà?* — Это его жена?
- *Tū filologas?* — Ты филолог?

Притяжательные местоимения (Savybiniai (vardžiai))

Личные местоимения	Местоимения притяжательные и имеющие их значение
<i>aš</i> <i>tū</i>	<i>màno</i> <i>tàvo</i>
<i>jis</i> <i>ji</i>	<i>jō</i> <i>jōs</i>
<i>mēs</i> <i>jūs</i>	<i>mūsų</i> <i>jūsų</i>
<i>jiė</i> <i>jōs</i>	<i>jū</i>

stàlas, knyga

Обратите внимание, что притяжательные местоимения и местоимения, имеющие их значение, не склоняются и не обладают родовыми формами.

Вопросительное местоимение *kienõ*?
(Klausiamāsis jvādis *kienõ*?)

kienõ? чей? чья? чье?

Вопросительное местоимение *kienõ* не склоняется и не имеет категорий рода, числа.

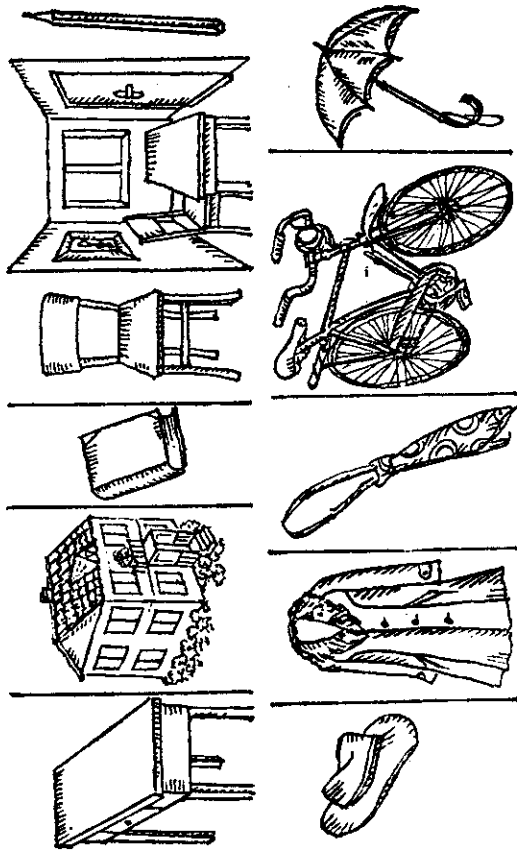
<i>Kienõ šitas nāmas?</i>	<i>Kienõ šita knygā?</i>
<i>Tai māno nāmas.</i>	<i>Tai māno knygā.</i>

<i>Kās jls yrā? Kto on?</i>	<i>Kās jl yrā? Kto ona?</i>
<i>Jls (yrā) studente.</i> <i>Jls (yrā) lietūvis.</i> <i>Jls (yrā) rūšas.</i> <i>Jls (yrā) filolōgas.</i> <i>Jls (yrā) mēdikas.</i>	<i>Jl (yrā) studente.</i> <i>Jl (yrā) lietūvē.</i> <i>Jl (yrā) rūšē.</i> <i>Jl (yrā) filolōgē.</i> <i>Jl (yrā) mēdikē.</i>

Мужской род	Женский род
<i>studentas</i> <i>lietūvis</i> <i>rūšas</i> <i>filolōgas</i> <i>biolōgas</i> <i>mēdikas</i>	<i>studentē</i> <i>lietūvē</i> <i>rūšē</i> <i>filolōgē</i> <i>biolōgē</i> <i>mēdikē</i>

УПРАЖНЕНИЯ

I. Посмотрите на рисунки и ответьте на вопрос: *Kās tai yrā?*
Образец: *Tai yrā žodūnas.*

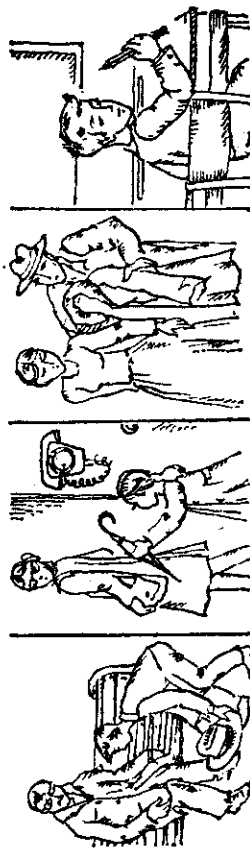

II. Посмотрите на рисунки (Упражнение II, составьте вопросы с местоимением *kienõ* и дайте на них ответы, используя различные притяжательные местоимения.

Образец: *Kienõ tās sēsiuviniis? Tai māno sēsiuviniis.*
Kienõ tā skrybēlē? Tai jō skrybēlē.

III. Составьте диалог с использованием слов, обозначающих изображенные на рисунках предметы.

Образец: — *Atsiprašāi, aļ cīa jūšū knygā?*
— *Taiṗ, māno. Ācīi.*

IV. Прочтите предложения, обратите внимание на вопросы и ответы, а также на употребление слова *aļ* в вопросительном предложении.

Aļ jls filolōgas? *Jls (yrā) filolōgas.*
Aļ jōs draūgas studente? *Jōs draūgas (yrā) studente.*
Aļ jō žmonā studente? *Jō žmonā (yrā) studente.*
Aļ jū sūnūs mēdikas? *Jū sūnūs (yrā) mēdikas.*
Aļ jls biolōga:? *Jls (yrā) biolōgas.*
Aļ jō dukte mēdikē? *Jō dukte (yrā) mēdikē.*

V. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках по образцу.

Образец: *Tai mūsu žurnālas.*

Kienõ čia {
žurnālas? (mūsu)
sāsiuvinis? (jõs)
kerpūrē? (jõ)
auditōrija? (mūsu)
knugā? (jū)

VI. Прочтите и переведите на русский язык вопросы.

1. Kuõ tū vardū?
2. Kās jīs yrā?
3. Aī jī (yrā) tāvo sesuõ?

VII. Дополните диалог.

1. — ...?
  2. — ...?
  3. — ...?
  4. — ...?
  5. — ...?
- Aš vardū Saūfius.
— Jīs (yrā) mūsų studeñtas.
— Taip, jī (yrā) māno sesuõ.
— Jī vardū Birūtē.
— Jī studeñtē.

VIII. Ответьте на вопросы (по тексту).

1. Čiā (yrā) Rīmas.
  2. Čiā (yrā) Lāima.
  3. Čiā (yrā) Oļegas.
  4. Čiā (yrā) Rīmas īf Lāima.
- Kās jīs yrā?
— Kās jī yrā?
— Kās jīs yrā?
— Kās jīē yrā?

IX. Ответьте на вопросы, используя притяжательные местоимения.

Образец: *Māno pieštūkas. Māno knugā. Māno plūnkсна.*

Māno — Kienõ pieštūkas? Kienõ knugā? Kienõ plūnkсна?
Mūsų — Kienõ žurnālas? Kienõ sāsiuvinis? Kienõ būtas?
Tāvo — Kienõ dārbas? Kienõ plūnkсна? Kienõ arbatā?
Jūsų — Kienõ brōlis? Kienõ lāiškas? Kienõ sesuõ?

X. К какому существительному допишите местоимения.

Образец: *Māno draūgas.*

a) māno (kēdē, dvīratīs, knugā, žurnālas, kaklāraištis, skētis, pōrtfelis, skrybelē, plūnkсна, laikraštis, stālas);
б) tāvo (brōlis, sesuõ, tėvas, mōtina, tetā, dēdē, sūnūs, dukte);
в) mūsų (nāmas, aspirāntē, studeñtas, mōkytojas, dėstytojas);
г) jūsų (bendrābutis, kambarys, auditōrija, institūtas, universitētas).

XI. Спросите, кому принадлежит предмет. В вопросе употребите местоимение *kienõ*, а в ответе — местоимения *māno, tāvo, mūsų, jūsų*.

Образец: *Kienõ pōrtfelis? — Jūsų pōrtfelis. Kienõ knugā? — Māno knugā.*

Sāsiuvinis, žurnālas, plūnkсна, plūnkснаkotis, pieštūkas, dvīratīs, arbatā, lāiškas.

XII. Вместо точек поставьте местоимения *jīs, jī*.

Čiā pōrtfelis, jīs (yrā) māno.

а) Čiā knugā, ... (yrā) māno. Čiā pieštūkas, ... tāvo.
б) Štai stālas, kienõ ... (yrā)? Štai plūnkсна, kienõ ... (yrā)? Štai sāsiuvinis, kienõ ... (yrā)?

XIII. Ответьте на вопросы, используя слова *māno, jō, jōs, jū*.

Образец: *Kienõ čiā pieštūkas? — Čiā māno pieštūkas.*

Kienõ čiā plūnkснаkotis? Kienõ čiā plūnkсна? Kienõ čiā pōrtfelis?
Kienõ čiā sāsiuvinis? Kienõ čiā laikraštis?

XIV. Составьте диалог.

Ситуация. Ваш товарищ пришел к вам домой впервые. Вы познакомили его со своей семьей (у вас есть мать, отец, сестра, жена и сын).

Образец: *Susipažinkite! Tai māno draūgas Gediminas. O čiā māno sesuõ. Jī vardū Birūtē. Jī (yrā) mokinē ...*

XV. Переведите вопросы на литовский язык и дайте на них ответы.

Ситуация. а) Вы вошли в поликлинику записаться на прием к стоматологу. В регистратуре у вас спрашивают: 1. *Ваша фамилия?* 2. *Ваше имя?* 3. *Сколько вам лет?*

б) Директор школы хочет узнать о новом ученике. Он спрашивает: 1. *Как ваша фамилия?* 2. *Сколько вам лет?* 3. *Кто ваш отец?* 4. *Кто ваша мать?*

XVI. Переведите диалог на литовский язык.

- а) — Как тебя зовут? — Кто ваш друг?
— Мое имя Йонас. — Он медик.
— Кто ты? — Кто ваша подруга?
— Я студент. — Она биолог.

УРОК 7

ТЕКСТ

NAMIĖ

Lāima dabaīf namiĖ. Štai jau īf Rīmas. Šiañdien pās jūb. Būs svēčias Oļegas. Oļegas — rūsas. Jīs yrā studeñtas biolōgas.

Диалог

Rīmas. Sveikā, Lāima!
Lāima. Kodēl tū taip anksū?
Rīmas. Šiañdien pās mūs būs svēčias.
Lāima. O kās?
Rīmas. Mūsų draūgas Oļegas.
(Звонок.)

Rīmas. Tai jīs.

Oļegas. Sveiki!

Rīmas. Sveikas!

Oļegas. Labā dienā, Lāima!

Rimas. Jūk jūs jau pažįstami?
 Olegas. Taip, mēs jau pažīstami.
 (Олег смотрит альбом семьи Римаса.)
 Rimas. Tai mūsų šeimos albūmas.
 Olegas. Kās čia?
 Laima. Tai māno mōtina.
 Olegas. Ō čia kās?
 Laima. Māno tėvas.
 Olegas. Ō čia?
 Laima. Tai māno brōlis iř sesuō.
 Olegas. Ō čia visā jūsu šeimā?
 Laima. Taip. Čia mamā iř tėvas. Dešinėjė brōlis, kairėjė sesuō, ō viduryjė āš.
 Olegas. Aī čia tū?
 Laima. Āš.
 Rimas. Ji čia visāi maža.
 Olegas. Ō čia kās?
 Laima. Čia aišku. Tai Rimas.
 Olegas. Taip, Rimas. Ō čia?
 Rimas. Čia iřgi āš. Tik čia āš dār labai mažas.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

namie doma	мамā мать
šiaandien segotnia	tėvas otetu
svēcijas gostis	brōlis brat
gūsas русский	aišku ясно
anksti рано	dešinėjė справа
sesuō сестра	kairėjė слева
vissas всь	viduryjė посередине
šeimā семья	dār еще
dabar теперь	mažas, mažā маленький, -ая
jau уже	iřgi тоже
pažįstamas знакомый	sveikā! здравствуй!
štai вот	pās mūs у нас
būs будет	pās jus у вас
jūk ведь	
taip да	

ГРАММАТИКА

Наречия места
 (Viētos prīveiksmiai)

— Kuī jūsu nāmas?	— Где ваш дом?
— Štai tei.	— Вот там.
— Ō kuī tėvo lāngas?	— А где твое окно?
— Māno lāngas dešinėjė.	— Мое окно справа.

Наречия, обозначающие место:

čia (здесь), ten (там), dešinėjė (справа), kairėjė (слева), viduryjė (посередине), namie (дома).

Порядок слов в простом предложении
 (Žodžių tvarkā vientisiniame sakinyje)

Tėvas (yrā) namie.	Namiē (yrā) tėvas.
Отец дома.	Дома отец.

В литовском языке порядок слов в простом предложении в основном сходен с порядком слов в русском (кроме отдельных случаев). На первом месте обычно стоит подлежащее, на втором — сказуемое. Но бывает и наоборот; это зависит от того, что автор хочет подчеркнуть.

Если в литовском предложении *Tėvas mōko sūnu* (Отец учит сына) изменить порядок слов: *Sūnu mōko tėvas* или *Sūnu tėvas mōko*, то смысл предложения не изменится: ясно, кто кого учит, потому что оба существительные (отец и сын) имеют разные окончания в именительном (подлежащее) и винительном (дополнение) падежах.

Употребление вопросительного слова *kuī?*

Kuī jis (yrā)?	Где он?
Kuī ji (yrā)?	Где она?

Примечание. Вопросительное слово *kuī?* употребляется в вопросительном предложении.

Отрицание *nė* (с существительными)

— Aī jis studentas?	Он студент?
— Nė, jis nė studentas, jis aspirantas.	Нет, он не студент, он аспирант.

Запомните, что отрицание *nė* с существительными в литовском языке, как и в русском, ставится перед существительным и в предложении, содержащем отрицание, пишется раздельно.

Употребление краткого ответа

В разговорной речи употребляется краткий ответ на вопрос.

— Aī jīš ēsate gūdytojas? — Вы врач?
— Taiṙ. (— Taiṙ, aš esū gūdytojas.) — Да. (— Да, я врач.)

— Aī tū studente? — Ты студентка?
— Nē. (— Nē, aš nē studente.) — Нет. (— Нет, я не студентка.)

УПРАЖНЕНИЯ

I. Дополните ответы, используя личные местоимения.

Образец: — *Kuī yrā jūš tėvas?* — *Jš (yrā) čia.*

— *Kuī yrā jūš knygā?* — *Štai jš. (Jš yrā teñ.)*

a) 1. — *Kuī (yrā) jūš būtas?* — ... *dešinėjė.* 2. *Kuī (yrā) jūš lāngas?* — *Štai ...* 3. *Kuī (yrā) jūš pāmas?* — ... *teñ.*

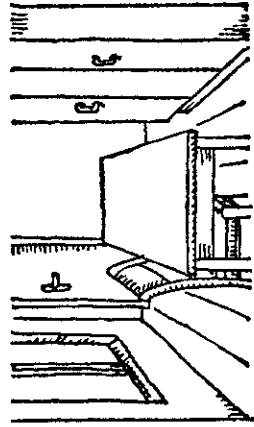
б) 1. — *Kuī (yrā) jūš šakūtė?* — *Štai ...* 2. — *Kuī (yrā) jūš peilis?* — *Štai ...* 3. *Kuī (yrā) jūš šaukštias?* — *Štai ...*

II. Составьте вопросительные предложения.

Образец: *Būtas (yrā) čia. Kuī yrā būtas?*

1. *Gamyklā (yrā) teñ.*
2. *Muziejus (yrā) čia.*
3. *Rīmas (yrā) namie.*
4. *Dūrys (yrā) dešinėjė.*
5. *Lāngas (yrā) kairejė.*
6. *Láima (yrā) viduryjė.*

III. Посмотрите на рисунок и ответьте на вопросы, используя слова *kairejė, dešinėjė, čia, teñ, viduryjė.*

Образец: — *Kambarys (yrā) čia.*

1. — *Kuī yrā kambarys?*
2. — *Kuī (yrā) lāngas?*
3. — *Kuī (yrā) dūrys?*
4. — *Kuī (yrā) stālas?*
5. — *Kuī (yrā) spinta?*
6. — *Kuī (yrā) kėdė?*

IV. Прочтите диалог, обратите внимание на краткие ответы.

- a) — *Kās čia (yrā)?*
— *Rīmas iš Láima.*
— *Kuī jiė (yrā)?*
— *Namič.*
- б) — *Kuō jš vardū?*
— *Jōnas.*
— *Kās jš (yrā)?*
— *Mūsų studentešas.*

V. Прочтите предложения. Обратите внимание на притяжательные местоимения и вопросительное слово *aī?*

Tai jū auditorija. *Aī tai jū auditorija?*
Tai māno žurnālas. *Aī tai jūš žurnālas?*
Tai māno knygā. *Aī tai jūš knygā?*
Tai māno tėvas. *Aī tai tėvo tėvas?*
Tai māno sesuō. *Aī tai tėvo sesuō?*
Tai jōs sėsiuvinis. *Aī tai jōs sėsiuvinis?*
Tai jō keruē. *Aī tai jō keruē?*

VI. Ответьте утвердительно на вопросы.

Образец: — *Aī čia jūš knygā?* — *Taiṙ, čia māno knygā.*

1. — *Aī čia jūš brōlis?* — *Aī jš gūdytojas?*
2. — *Aī čia jūš sesuō?* — *Aī jš studente?*
3. — *Aī čia jūš tėvas?* — *Aī jš mokytojas?*

VII. Ответьте на вопросы, используя притяжательные местоимения.

Образец 1: — *Aī čia jūš knygā?* — *Taiṙ, māno.*
— *Aī čia jō pòrtfelis?* — *Taiṙ, jō.*

1. — *Aī čia tėvo žodynas?* 5. — *Aī čia jō mótina?*
2. — *Aī čia tėvo pieštukas?* 6. — *Aī čia jō tėvas?*
3. — *Aī čia jūš sėsiuvinis?* 7. — *Aī čia jōs brōlis?*
4. — *Aī čia jūš peilis?* 8. — *Aī čia jōs sesuō?*

Образец 2: — *Aī jš gūdytojas?* — *Nē, jš nē gūdytojas.*

1. — *Aī jōs sūnūs studentešas?* 4. — *Aī jō žmonā studente?*
2. — *Aī jōs dukté studente?* 5. — *Aī jōs vyras biofogas?*
3. — *Aī jš mokytojas?* 6. — *Aī jūš brōlis filologas?*

VIII. В ответах на вопросы расскажите о своей семье.

1. *Kās (yrā) jūš tėvas iš mótina?* 2. *Kās (yrā) jūš žmonā?* 3. *Kās (yrā) jūš sesuō?* 4. *Kās (yrā) jūš brōlis?*

IX. Переведите на литовский язык.

Это его семья. Его отец врач. Его мать учительница. Его сестра студентка. Брат тоже студент. Сегодня они дома.

X. Дополните диалог.

- a) — ...?
— *Taiṙ, tai māno brōlis.*
- б) — ...?
— *Taiṙ, tai māno draugas.*
- ...?
— *Jš vardū Jōnas.*
- ...?
— *Nē, jš nē mēdikas.*
- *Jš yrā mokytojas.*
— *Jš yrā filologas.*

XI. Переведите на литовский язык.

- а) — Как вас зовут?
 — Антон.
 — Как ваша фамилия?
 — Иванов.
 — Кто вы? Врач?
 — Нет, я не врач.
 — Вы студент?
 — Нет, я не студент. Я учитель.

УРОК 8 | **ТЕКСТ**
VAKARĖ

Jaū vakaras. Olėgas namie. Šiañdien vakarė Rimas — jė svėčias. Jiė skaĩto lietuvĩšką žurnālą.

Olėgas (yrà) rūsas. Jis mókosi lietuvĩų kalbės. Jis dár blogai kalba lietuvĩškai. Ŗ Rimas (yrà) lietuvĩs iř gerai moka kalbėti, skaityti iř rasųti lietuvĩškai. Jis moka kalbėti iř rūsĩškai, bėt nóri geriaũ išmókti. Olėgas moko Rimą rūsų kalbės, ŗ Rimas moko Olėgą lietuvĩų kalbės.

Диалог

Rimas. Aĩ gálima įeiti?
 Olėgas. Taip, pràšom.
 Rimas. Lābas vākaras, Olėgai!
 Olėgas. Sveĩkas, Rimai!
 Rimas. Kā tũ veiki?
 Olėgas. Skaitau lietuvĩšką žurnālą.
 Rimas. Aĩ viską suprantĩ?
 Olėgas. Nė, nė viską. Aš dár blogai moku lietuvĩškai.
 Rimas. Aš gerai moku lietuvĩškai. Gálime mókytis kartũ. Ŗ dabai paskaitykime.
 Olėgas. Aš turiũ lietuvĩšką žurnālą, gálime skaityti.
 Rimas. Ŗ aĩ tũ turi rūsų — lietuvĩų kalbũ žodyną?
 Olėgas. Nė, neturiũ. Turiũ tik lietuvĩų — rūsų kalbũ žodyną. Bėt mãno draugas mókosi lietuvĩų kalbės, manaũ, kád jis turi lietuvĩų — rūsų iř rūsų — lietuvĩų kalbũ žodyną.

(Oleg звонит по телефону.)

Olegas. Ališ! Čia aš, Olėgas. Atlėisk, aĩ tũ turi rūsų — lietuvĩų kalbũ žodyną?

Andrejus. Taip, turiũ.

Olegas. Aĩ gali duoti mãn? Mãno draugas pràšo.

Andrejus. Pràšom. Ateĩk šiañdien vakarė.

Olegas. Ačiũ. Viso lābo!

Andrejus. Viso gėro!

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Aĩ gálima įeiti?	— Можно войти?
— Taip, pràšom.	— Да, пожалуйста.
— Paskaitykime kartũ.	— Давайте читать вместе.
— Gálime paskaityti žurnālą.	— Можем почитать журнал.
— Atlėisk, aĩ tũ turi žodyną?	— Прости, у тебя есть словарь?
— Duokite (pràšom duoti) mãn žodyną!	— Дайте (дайте, пожалуйста) мне словарь!
— Ateĩk šiañdien vakarė!	— Приходи сегодня вечером!
— Pràšom!	— Пожалуйста!
— Ačiũ!	— Спасибо!
Olėgas mókosi lietuvĩų kalbės.	Олег изучает литовский язык.
Viso lābo (gėro)!	Всего хорошего!
Sudiš! (Ikĩ pasimāyumo!)!	До свидания!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

vakarė	вечером	vakarė	вечером
vākaras	вечер	įankti	думать
skaityti	читать	įeiti	идти
mókytis	учиться	trūpti	нехватка
kalbėti	говорить	gerai	хорошо
mokėti	уметь, знать	geriaũ	лучше
dirbti	работать	mažai	мало
veikti, daryti	делать	blogai	плохо
galėti	мочь	norėti	хотеть
gálima	можно	išmókti	выучить
suprasti	понимать	žodynas	словарь
rašyti	писать	kartũ	месте

• • •

gūc — lietūvių русско-литовский
 lietūvių — gūc литовско-русский
 jis moka (kalbėti) gūsiškai он умеет (гово-
 рить) по-русски, он владеет русским
 языком

(говорить) по-литовски, он владеет
 литовским языком
 jis mokašii lietūvių (gūc) kalbės он из-
 укает литовский (русский) язык

• • •

toй далеко
 viskas vis̃ изучать

ГРАММАТИКА

Личные местоимения

(Asmeniniai įvardžiai)

aš	я	mēs	мы
tù	ты	jūs	вы
jis, ji	он, она	jiė, jės	они

Примечания: 1. Обратите внимание, что в 3-м лице множественного числа лич-
 ные местоимения имеют формы мужского (jis) и женского (jės) рода.

2. Наряду с местоимением jis в литовском языке в качестве вежливой формы
 обращения употребляется слово támta (склоняется как соответствующее суще-
 ствительные на окончание -a). Например: Kaip támta gyven? Как вы живете? Ką
 támta skaitote? Что вы читаете?

Глагол

(Veiksmžodis)

Неопределенная форма глагола

(Veiksmžodžio bendratis)

I dirbti, kalbėti, galvoti, nešti, laukti
 (работать, говорить, думать, нести, ждать)
 II norėti (хотеть)
 III mokyti (учить)

Неопределенная форма глагола в литовском языке оканчивается
 на -ti (или -tis у возвратных глаголов: mokytis учиться).

Спряжение глаголов

Настоящее время (I, II, III спряжения)

(Esamasis laikas. I, II, III asmenybė)

	I спряжение (Pirmoji asmenybė)		II спряжение (Antroji asmenybė)		III спряжение (Trečioji asmenybė)	
		(-i)u		(-i)u		(-i)u
aš	dirbu, kalbū, galvōju, nešū, laūkiu					
tù	dirbi, kalbi, galvōji, neši, laūki					
jis, ji	dirba, kalba, galvōja, neša, laūkia					
jiė, jės	dirba, kalba, galvōja, neša, laūkia					
mēs	dirbame, kalbame, galvōja- me, nešame, laūkiame					
jūs	dirbate, kalbate, galvōjate, nešate, laūkiate					

Примечания: 1. По окончанию 3-го лица настоящего времени глаголы делятся
 на три спряжения: I — а, II — i, III — o.

2. Часть глаголов образуется от других частей речи при помощи соответствую-
 щих суффиксов напр., galvoti (galva + -oti). Они в литовском языке, как и в русском,
 называются производными. К таким глаголам относятся, напр., draugai (дру-
 жить), dainuoti (петь), atsakinėti (отвечать) и др.

Обратите внимание, что личные окончания производных глаголов (обычно I
 спряжения) не отличаются от личных окончаний других глаголов I спряжения,
 только в настоящем однократном времени у производных глаголов имеется i. На-
 пример, aš galvōju, draugaiju, dainuoju, atsakinėju; tu galvōji, draugaiji, ainuoji, at-
 sakinėji и т. д.

3. В глагольных формах согласный перед окончанием у одних глаголов твер-
 дый (напр., dirba, kalba, neša), у других — мягкий (напр., laukia).

Вспомните, что мягкий согласный (кроме мягкого j: galvōja) перед гласными
 заднего ряда в тексте обозначается знаком смягчения i (напр., laukia).

4. Одни глаголы при спряжении имеют устойчивое ударение (dirbi, galvōji, po-
 rėti, mokyti), а другие — неустойчивое (nešti, kalbėti).

Запомните, что глаголы с неустойчивым ударением в настоящем
 времени в I и 2-м лицах множественного числа имеют ударение на
 том же слого, как и в 3-м лице (neša — nešate, nešti), т. е. по 3-му
 лицу можно определить место ударения в I и 2-м лицах множет-
 венного числа.

Образование настоящего времени см. в Приложении 14.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Aī tū mōki lietūviškai? — Ты говоришь по-литовски?	— Tūprūtī mōku. — Немного говорю.
— Aī tū tūrī žodūna? — У тебя есть словарь?	— Nē, aš neturū. Māno draugas turi. — У меня нет. У моего друга есть.
— Kā tū skaitai? — Что ты читаешь?	— Aš skaitau žurnālā. — Я читаю журнал.
— Dūokite! — Дайте!	— Prašom dūoti! — Дайте, пожалуйста!
— Skaitūkime kartū! — Давайте читать вместе!	— Mōkūkimēs lietūvių kalbōs kartū! — Давайте изучать литовский язык вместе!
— Rašūkime kartū! — Давайте писать вместе!	— Aī tū mōki lietūviškai? — Ты говоришь по-литовски?
— Nē, aš nemōku lietūviškai. — Нет, я не говорю по-литовски.	— Aī tū pōgi eiti į kiną? — Ты хочешь пойти в кино?
— Nē, aš nepōgiu. — Нет, не хочу.	

Обратите внимание, что отрицание в литовском языке, в отличие от русского, пишется вместе с глаголом.

Спряжение глаголов с изменяющейся основой

У некоторых глаголов основа подвергается изменению, напр. *suprāsti* — *supraĩta*, *dūoti* — *dūoda*, *eiti* — *eina*. Они спрягаются так же, как и глаголы, основа которых не изменяется. Об изменении основ производных глаголов см. с. 53.

	suprāsti I	dūoti I	eiti I
	s → ūt	d	u
aš } tū } jis, ji } jiė, jōs } mēs } jūs }	suprantū suprantū supraĩta supraĩtame supraĩtate	dūoda dūodi dūoda dūodame dūodate	einū eini eina einame einate

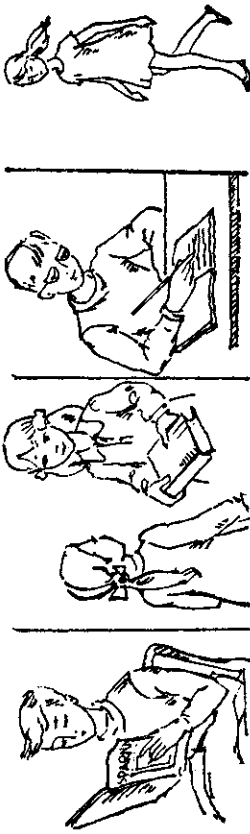
Примечание. Отрицательная форма у глагола *eiti* сокращается в результате выпадения одного e: *aš neini*, *tū neina*, *jis, ji, jiė, jōs neina*, *mēs neiname*, *jūs neinate*.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Дополните предложения, используя личные местоимения и при необходимости ставляя слово *aš*.

1. — ... mōkate kalbėti lietūviškai? — Taip, ... mōku trūpuj. 2. — Kā ... veikia? — ... skaito. 3. — ... mōku rūsu kalbą? — Taip, ... mōku. 4. — ... turi žodūna. 5. — ... gerai mōka rāmoka. 6. — ... skaito kartū.

II. Посмотрите на рисунки. Ответьте на вопросы: *kā jis (ji) veikia*, используя соответствующие глаголы.

III. Составьте предложения о Римасе и Олесе по содержанию текста, используя личные местоимения и словосочетания:

mōkytis lietūvių kalbōs, mōkėti rūsu kalbą, mōkėti lietūvių kalbą, suprāsti tekstą lietūviškai, skaityti knygą, turėti žodūna, rašyti lāiška.

Образец: *Jiė mōkosi lietūvių kalbōs.*

IV. Прочтите текст. Укажите спряжения глаголов.

Olēgas jau trūpuj mōka lietūviškai. Dabaĩ Olėgas skaito žurnālā. Jis mōka skaityti lietūviškai, bėt dar nė viską supraĩta. Jis turi lietūvių rūsu kalbū žodūna.

V. Составьте предложения по образцу. Прочтите их, обратите внимание наintonian.

Образец: *Dúokite mán žurnāla!*
Prāšom dioti mán žurnāla!

1. Dúokite mán žodyna! 2. Dúokite mán sásiuvinī. 3. Dúokite mán bīlieta! 4. Dúokite mán kostiūma! 5. Dúokite mán pālta!

VI. Ситуация. Вы готовитесь к уроку литовского языка. У вас нет учебника русско-литовского словаря. Попросите у своего товарища.

VII. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Af eina Rimas pās Olėgą šiañdien vakarė?*
— *Taip, eina Rimas pās Olėgą šiañdien vakarė.*

1. Af eina jiė į svečius šiañdien? 2. Af važiuoja jė mótina į Klaipėda gytėj? 3. Af eini tú į institutą šiañdien? 4. Af dirba jūsų tėvas gytėj? 5. Af mókosi šita studentė lietuvų kalbės? 6. Af eini tú pās draugą šiañdien?

VIII. Преобразуйте утвердительные предложения в отрицательные.

Образец: *Pās manė neatvažiuoja tėvas.*

1. Pās manė atvažiuoja tėvas. 2. Álma nóri eiti į kiną. 3. Jiė gáli eiti šiañdien į teatrà. 4. Šitas studentas gyvenėna pās manė. 5. Jė dukterė iř sūnus moka skaityti lietuviškai. 6. Šiañdien pās manė ateina máno draugas.

IX. Ответьте на вопросы утвердительно и отрицательно.

Образец: — *Af tú nóri šiañdien eiti į operą?*

— *Taip, aš nóriu šiañdien eiti į operą.*

— *Nė, aš nenóriu šiañdien eiti į operą.*

1. Af tú móki kalbėti lietuviškai? 2. Af tavo draugas moka kalbėti lietuviškai? 3. Af tú gerai móki skaityti lietuviškai? 4. Af jis moka rašyti lietuviškai? 5. Af tú eini šiañdien į kiną? 6. Af jūs važiuojate gytėj namó? 7. Af jūsų draugas važiuoja šiañdien namó?

X. Переведите на литовский язык.

1. — Этот ученик сейчас читает? — Нет, он не читает. 2. — Умеете вы говорить по-литовски очень хорошо? — Нет, я не умею говорить по-литовски очень хорошо. 3. — Ты едешь сегодня домой? — Нет, я не еду сегодня домой. 4. — Вы работаете сегодня? — Нет, я сегодня не работаю. 5. Мой друг всегда мне помогает, но сегодня его нет дома.

XI. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Af jis túri šeimą?* — *Taip, túri.*

1. Af tú turi žodyna? 5. Af ji moka kalbėti lietuviškai? 2. Af jūs túrite knygą? 6. Af jiė moka rusų kalbą? 3. Af jis mókosi lietuvų kalbės? 7. Af jis moka skaityti rúsiškai? 4. Af jis suprañta lietuviškai? 8. Af jiė suprañta tėksta lietuvų kalbą?

XII. Составьте вопросительные предложения по образцу.

Образец: *Jis moka rúsiškai. Af jis moka rúsiškai?*

1. Ji mókosi lietuvų kalbės. 5. Jis túri šeimą.
2. Jis gerai suprañta lietuviškai. 6. Ji túri bróli.
3. Ji moka skaityti rúsiškai. 7. Jis túri sėserį.
4. Jiė gerai suprañta rúsiškai. 8. Jūs skaño žurnāla.

XIII. Переведите на литовский язык.

Олег русский. Он уже немного понимает по-литовски. Он хочет научиться хорошо говорить, читать и писать по-литовски. Олег изучает литовский язык, а Римас изучает русский язык. Они часто читают вместе. Сегодня Олег и Римас вместе читают литовский журнал.

XIV. Вставьте вместо точек глаголы *mókytis* или *studijiuoti*.

1. Mokinys strópiu ... 2. Šitas studentas ... istorija. 3. Róvilas ugá mokinys. Jis gerai ... 4. Af Oná ... institutė? 5. Ji ... literatūra.

УРОК 9 | ТЕКСТ

MŪSU GÁTVĖ

Tai mūsų gátvė. Mės čia gyvename. Štai institutas. Teñ aš mókausi. Ŗ štai ligóninė. Teñ dirba máno sesuė. Kairėje mokykla. Teñ dirba Rimó mamá. Dešinėje parduotuvės, ó gretá dideli namai. Teñ gyvena mūsų draugai. Ŗ štai didelis námás. Teñ gyvena Olėgo draugai. Olėgas kairėis nueina pās juos.

Диалог

Olegas. Láima!
Laima. Olegas?! Labá diená! Ká tú čia veiki?
Olegas. Čia gyvena máno draugai. Ŗ tú?
Laima. Aš čia mókausi. Štai dešinėje šitie dideli namai. Teñ ugá mūsų institutas. Greta ligóninė. Teñ dirba máno sesuė.

Olegas. Ŗ kuř gyvena jūsų draugai?

Laima. Štai teñ mokyklá iř parduotuvė. Iř jų námás gretá.

Olegas. Af tás raudónas námás?

Laima. Taip, šitas. Raudónas, didelis námás. Námó numeris trėčias. Teñ gyvena máno draugas iř jė žmoná. Bejė, jis ugá biologas, ó žmoná — gydytoja.

Olegas. Af dažnai jūs nučinate pās juos?

Laima. Gáila, retai. Vis nėrą laiko.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

ligóninė	больница
gretá	рядом
parduotuvė	магазин
gyvėnti	жить
kažtals	иногда
raudónas	красный

pāmetis номер
beje kstati
sistoti остановиться
sunkūs тяжелый, трудный
paskui затем
lāudis народ
paudlīgas полезный
klausītis слушать
dāktaras доктор
dažnai часто

dīdētis большой
gaiša жаль
getai редко
dēstytojas преподаватель
kārtmas деревня
īdomūs интересный
gēlē цренок
* * *
vis pētā laiko все некогда
jis bus он будет

ГРАММАТИКА

Имя существительное (Daiktavardis)

Склонения, числа и падежи существительных (Daiktavardžių linksniojėtis, skaičiai ir linksniai)

Склонения	Единственное число (Vienaskaita)	Множественное число (Daugiskaita)
I	stālas brōlis kambarys — kambariai knūgā klāse	столы — братья — комнаты — книги — классы — глаза
II	akis	глаз
III	sūnūs	сын
IV	koridorius — koridoriai	— сыновья — коридоры
V	skėmenys	— слог — слога

1. Именительный кто? что? Vardiniūkas kās?
2. Родительный кого? чего? Kilminiūkas kō?
3. Дательный кому? чему? Naudiniūkas kām?
4. Винительный кого? что? Galiniūkas kā?
5. Творительный кем? чем? Įnaginūkas kūb?
6. Местный (предложный) где? Viėtiniūkas kū?

Примечания: 1. В литовском языке пять склонений. Они определяются по окончанию слов: к I склонению относятся существительные на -as, -is (-us), ко II — на -a, -ė, к III — на -is, к IV — на -(b)us, к V — на -uo.

2. В литовском языке два числа: единственное и множественное.

3. Система падежей в литовском языке почти такая же, как и в русском. Местный (предложный) падеж в литовском языке, в отличие от русского, употребляется без предлога. Он отвечает на вопрос где? и обозначает место.

4. В литовском языке имеется седьмой падеж — звательный (šauksminiūkas), предназначенный для обращения (см. с. 59).

О склонении существительных см. Урок 38 и Приложение 1.

Существительные в роли обращения

Именительный падеж	Существительное в роли обращения	Окончание	Именительный падеж	Существительное в роли обращения	Окончание
drauģas	drauģe!	-e	Stasys	Stasj!	-y
studeñtas	studeñte!		māma	māma!	-a
dāktaras	dāktare!	-au	Lāima	Lāima!	-e
mōkytojas	mōkytojau!		Jūrātė	Jūrātė!	
dēstytojas	dēstytojau!	Marytė	Marytė!	-ie	
vedėjas	vedėjau!	mamytė	mamytė!		
Rimas	Rimai!	šaliė	šaliė!	-(i)au	
Jōnas	Jōnai!	sūnūs	sūnūs!		
Olėgas	Olėgai!	Saūlius	Saūliu!		
brōlis	brōli!				
tėvėlis	tėvėli!				

Примечания: 1. Во множественном числе окончание существительных в роли обращения совпадает с окончанием именительного падежа: drauģai! brōliai! sūniūs! žmoniūs! sėzeryūs!

2. Существительные в роли обращения в литовском языке, как и в русском, выделяются запятой.

Указательные местоимения šitas, tās, anās и вопросительное местоимение kuris?

Единственное число	Множественное число
- Kuris studeñtas gerai mōkosi?	- Kurie studeñtai gerai mōkosi? — Šitie.
- Kotorij student	- Kotorie studentai
— хорошо учится? — Этот.	— хорошо учатся? — Эти.
- Kuris studeñtas skaipo?	- Kurie studeñtai skaipo? — Tie.
- Kotorij student	- Kotorie studentai
— читает? — Тот.	— читают? — Те.
- Kuris studeñtas rašo laiška?	- Kurie studeñtai rašo laiška? — Anie.
- Kotorij student	- Kotorie studentai
— пишет письмо? — Тот.	— пишут письма? — Те.

Примечания: 1. Местоимения šitas, šita, šis, ši (этот, эта) указывают на предмет для явления, находящийся близко, tās, tā (тот, та или этот, эта) — подальше от нас, anas, ana (тот, та) — еще дальше. Они склоняются и согласуются с существительными.

1. Čiā iř teĩ urā žodūnai. 2. Čiā iř teĩ urā žurnālai. 3. Čiā iř teĩ urā pūotraukos. 4. Čiā iř teĩ urā vadovēlai. 5. Čiā iř teĩ urā sāsīuviniāi. 6. Čiā iř teĩ urā biļietai.

V. Составьте вопросительные предложения, выражая удивление содержанием вопроса и слово спрашивая в ответ на вопрос.

Образец: Čiā guvēna jō draugai?
— Jō draugai?

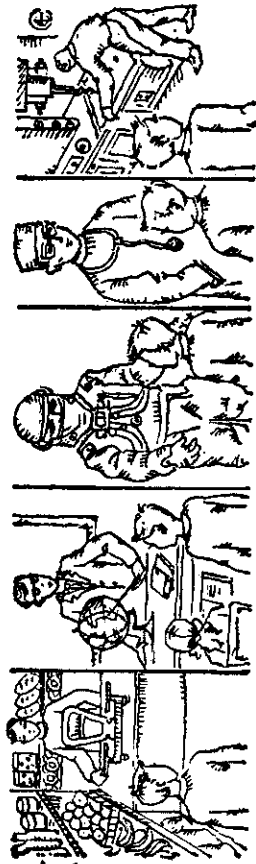
1. Teĩ guvēna jōs brōlis. 2. Jis urā mūsų studentešas. 3. Čiā dīrba jōs sesuō. 4. Teĩ dīrba jō žmonā.

VI. Определите, к какому роду относятся существительные, и используйте их в предложении в качестве именного сказуемого.

Образец: Jis urā biologas.

Pardavējas, mōkytojas, darbinīškas, mōkytoja, darbinīškē, pardavēja, kosmonāutas, inžiniērius, kosmonāutē.

VII. Посмотрите на рисунки и скажите, кем будет мальчик (kas bus berniūškas).

Образец: Berniūškas bus inžiniērius.

Pardavējas, mōkytojas, kosmonāutas, gūdytojas, darbinīškas.

VIII. Составьте вопросы и ответьте утвердительно по образцу.

Образец: — Aī jō sūnūs urā darbinīškas?

— Taip, jō sūnūs urā darbinīškas.

1. Jō sūnūs urā gūdytojas. 2. Jis urā jō draugas. 3. Ji urā māno dukte. Jis urā māno sūnūs. 5. Jis urā tāvo brōlis. 6. Māno tėvas urā mōkytojas. 7. Jō brōlis urā inžiniērius. 8. Šitas žmogūs urā mūsų dėstytojas.

IX. Вопросительный оборот ..., kaip jūs gyvenate? дополните приведенными ниже словами в звательном падеже единственного числа.

Образец: — Olegai, kaip tū gyveni? Daktare, kaip jūs gyvenate?
— Ačiū. Aš gerai gyvenū.

Daktaras, mōkytojas, dėstytojas, gūdytojas, vedējas, Rimas, Jōnas, brōlis, Stazys, mamytė, tėvėlis, Lāima, Jūrātė, Birūtė, Saūlius.

X. Прочтите предложения, вставляя нужные слова (iř, o, bet).

1. Rimas ... Olegas urā studentešai. 2. Jis mōka kalbėti, skaityti ... rašyti lietūviškai. 3. Teĩ urā ligōninė ... mokyklā.

4. Rimas urā mēdikas, ... Lāima filologė. 5. Aš gyvenū čiā, ... teĩ guvēna māno draugas. 6. Čiā urā māno sūnūs, ... teĩ urā māno dukte. 7. Jō sūnūs urā inžiniērius, ... māno sūnūs urā gūdytojas. 8. Tā knyga urā māno, ... anā urā jō. 9. Dešinėje urā parduotuvė, ... gretā guvēna māno draugas.

10. Jōnas urā mūsų draugas, ... retai ateina pās mūs. 11. Jis mōka lietūviškai skaityti, ... nemōka kalbėti.

XI. Вопросительное выражение ..., kaip jūs gyvenate? дополните ниже следующими словами в звательном падеже множественного числа. Задайте вопрос и получите ответ по образцу.

Образец: — Draugai, kaip jūs gyvenate?
— Ačiū. Mēs gyvename gerai.

Studentas, studentė, mokinys, mokinė, mōkytojas, mōkytoja, berniūškas, mergaitė.

XII. Прочтите вопросы и ответы; существительные в скобках употребите в виде обращения.

Образец: — (Gediminas), kienō šitas pieštūškas? — Tai māno pieštūškas.

1. — (Olėgas), kienō anas plunksnākotis? — Tai māno plunksnākotis.

2. — (Birūtė), aī čiā tāvo pieštūškas? — Nė, nė māno.

3. — (Mamytė), kās čiā urā: laikraščiai aī žurnālai? — Čiā urā laikraščiai.

4. — (Stazys), aī čiā knygā? — Nė, čiā nė knygā, tai sāsīuvinis.

5. — (Tėvėlis), aī šita knygā tāvo? — Taip, māno.

6. — (Mamytė), aī čiā mūsų žurnālas? — Taip, tai mūsų žurnālas.

7. — (Jūrātė), aī čiā tāvo mōtina? — Nė, tai māno tetā.

8. — (Prānas), aī jūsų tėvas dėstytojas? — Nė, jis urā gūdytojas.

XII. Прочтите вопросы и ответьте, ставя приведенные в скобках существительные в роли обращения в единственном числе, а в ответе — в именительном падеже единственного числа по образцу.

Образец: — (Rimas), kās (urā) šitas berniūškas? — (māno brōlis).
— Rimai, kās šitas berniūškas?
— Jis urā māno brōlis.

1. — (Saūlius), kās jis? — (studentas).

2. — (Jōnas), kās jis? — (mūsų dėstytojas).

3. — (Lāima), kās tā mergaitė? — (māno sesuō).

4. — (Dėstytojas), aī jūsų brōlis studentešas? — (gūdytojas).

5. — (Alma), aī jūsų sesuō mōkytoja? — (aspirantė).

6. — (Kazys), aī jis tāvo tėvas? — (tėvas).

7. — (Jūrātė), aī ji tāvo mōtina? — (mōtina).

XIV. Прочтите вопросы, ставя заключенные в скобки существительные в роде обращения во множественном числе, и ответьте утвердительно по образцу.

Образец: — (*Mergaitė*), *aš čia jūsų draugė*?
 — *Mergaitės, aš čia jūsų draugės*?
 — *Taip, čia mūsų draugės*.

1. — (*Mokinys*), *aš teĩ jūsų tėvai*?
2. — (*Draugas studentas*), *aš teĩ jūsų dėstytojai*?
3. — (*Mokytojas*), *aš čia jūsų mokiniai*?
4. — (*Mokytoja*), *aš čia jūsų mokinės*?
5. — (*Mokinė*), *aš teĩ jūsų mokykla*?

XV. Переведите на литовский язык.

Это мой дом. Здесь я живу. Это наш книжный магазин. Там есть книги, журналы, учебники. Это наш институт, там я учусь. Там учатся в мой друзья. Это наша больница. Там работает моя сестра.

УРОК 10 | ТЕКСТ RIMO ŠEIMĀ

Rimas уrà vilniėtis. Jis gimė Vilniuje. Dabaš jis mókosi universitetė. Jis mėdikas. Jė tėvai gyvenė Vilniuje. Tėvas dirba gamykloje. Jis уrà inžinierius. Mamà dirba mokykloje. Ji уrà mokytoja. Jė žmonà Laima anksčiau gyvenė Klaipėdoje, teĩ mókėsi mokykloje. Jėс tėvai iš dabaš teĩ gyvenė.

Диалог

Olegas. Aš tėvo tėvai gyvenė Vilniuje?

Rimas. Taip. Mės — vilniėčiai.

Olegas. Aš jiė dirba?

Rimas. Dirba. Tėvas gamykloje, o mamà mokykloje.

Olegas. Aš tėvo mamà mokytoja?

Rimas. Taip, ji mokytoja, biologė.

Olegas. Mamò sesuò taip pat mokytoja, dirba mokykloje. O tėvo žmonà Laima aš vilniėtė?

Rimas. Dabaš vilniėtė. Bėт gimė nė Vilniuje. Anksčiau ji gyvenė Klaipėdoje. Jėс tėvai iš dabaš teĩ gyvenė.

Olegas. O kaip jėс susipažinote?

Rimas. Laimos draugė mókėsi Vilniuje. Tadà Laima iš jėс draugė dažnai ėjo kartù i šokių vėkarus. Kařtą iš aš buvaũ universitetò šokių vakarė. Teĩ buvo iš jėс. Mės tadà iš susipažinome. Šokome visą vėkarą.

- * * *
- Māma, kuř māno knygà?
  - Turbūt lentynoje arbà spintoje.
  - Teĩ nėrà.
  - Tai, matūt, kaip visadà aĩт grindũ.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

vilniėtis, — вильнюсец, —ка
 gimti, gimsta, gimė родиться
 universitetas университет

tėvai родители

inžinierius инженер

anksčiau раньше

susipažinti, susipažįsta, susipažino

знакомиться

mókytis, mókosi, mókėsi учиться

kařtą однажды

vėkaras вечер

šokti, —а, —о танцевать

turbūt наверное

matūt по-видимому

tadà тогда

***

kaip visadà как всегда

pas draugė у подруги

šokių vėkaras танцевальный вечер

visą vėkarą весь вечер
 ji mókėsi mokýkloje она училась в школе

* * *

parodà выставка

parkutinis, —ė последний

autobusas автобус

lentyna полка

koifėkis колхоз

kėletas несколько

lydėti, lydi, lydėjo провожать

niauras, —а новый

raikyti, raikėka, raikė оставать

višbutis гостиница

troleibusas троллейбус

virtuvė кухня

prašėsi, prašėsi, prašėsi мыться

telegrafas телеграф

stotėė остановка

šiaip jau вообще

Глагол. Прошедшее однократное время (I, II, III спряжения)

(Būtasis kartinis laikas. I, II, III asmenuotė)

— Kuř jiė gyvenė?

— Klaipėdoje.

— Где они жили?

— В Клаипеде.

— Kuř jiė susipažino?

— Universitetė.

— Где они познакомились?

— В университете.

— Kuř ji mókėsi?

— Vilniuje.

— Где она училась?

— В Вильнюсе.

Примечание. Глаголы прошедшего однократного времени обозначают действия, которые совершились в прошлом один раз. В русском языке им соответствуют глаголы прошедшего времени.

Jis buvo institute.

Он был в институте.

Aš skaičiau idėmią knygą.

Я читал интересную книгу.

Прошедшее однократное время
(Būtasis kartinis laikas)

	I спряжение			II спряжение			III спряжение		
	-au	-iau	-iau	-au	-iau	-iau	-au	-iau	-iau
ąš	dirbau, kalbėjau, galvojau	nešiau, láučiau	notėjau	mókiau	-iau				
tù	dirbai, kalbėjai, galvojai	nešai, láukei	notėjai	mókai	-ei				
jis, ji jiė, jės	dirbo, kalbėjo, galvojo	nėšė, láuké	notėjo	mókė	-ė				
mės	dirbome, kalbėjome, galvojome	nėšėme, láukéme	notėjome	mókėme	-ėme				
jūs	dirbote, kalbėjote, galvojote	nėšėte, láukéte	notėjote	mókėte	-ėte				

Примечания: 1. Личные окончания глаголов прошедшего однократного времени: I спряжение -au, -ai, -o, -ome, -ote; -iau, -ei, -ė, -ėme, -ėte, II спряжение -au, -ai, -o, -ome, -ote, III спряжение -iau, -ei, -ė, -ėme, -ėte.

Окончания прошедшего однократного времени в литовском языке, в отличие от русского, не определяют род.

2. Личные окончания производных глаголов (обычно I спряжения) в прошедшем однократном времени, как и в настоящем (см. Урок 8), не отличаются от личных окончаний других глаголов. Обратите внимание, что в прошедшем однократном времени глаголы данного типа претерпевают изменения в основе: у одних появляется j (ąš galvójau, atsakinėjau, tū galvójai, atsakinėjai и т. д.), у других — v (au, tu v-au) (ąš dainavai, dainavai, tu dainavai, dainavai и т. д.).

3. Обратите внимание, что в глагольных формах согласный перед окончанием у одних глаголов твердый (напр., ąš dirbau, tū dirbai), у других — мягкий (напр., ąš nešiau, láučiau, mókiau, tū nešai, láukei, mókai).

Вспомните, что мягкий согласный (кроме мягкого j: galvójoti) перед гласными заднего ряда обозначается знаком смягчения i (напр., nešiai, láučiau, mókiai). Ср. глагольные формы в настоящем времени (Урок 8).

4. Одни глаголы при спряжении имеют устойчивое ударение (dirbti, kalbėti, galvoti, notėti, mokyti), а другие — неустойчивое (nešti: nešai, nešai, nešai). Помните, что у глаголов с неустойчивым ударением в прошедшем однократном времени, как и в настоящем, в 1 и 2-м лицах множественного числа ударение падает на тот же слог, что и в 3-м лице (nėšė — nėšėte, nėšėte), т. е. по 3-му лицу можно определить место ударения в 1 и 2-м лицах множественного числа (образование прошедшего однократного времени см. в Приложении 14).

Основные формы глагола

Спряжения	Основные формы глагола		
	первая — неопределенная форма	вторая — 3-е лицо настоящего времени	третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени
I	dirbti, kalbėti, galvoti; nešti, láukti	dirba, kalba galvoja; neša, láukia	dirbo, kalbėjo, galvojo; nešė, láuké
II	notėti	noti	notėjo
III	sakyti	sako	sakė

Примечания: 1. Глагол в литовском языке имеет три основные формы: первую — неопределенную форму, вторую — 3-е лицо настоящего времени и третью — 3-е лицо прошедшего однократного времени. Основные формы необходимо знать при спряжении глаголов: для настоящего времени — вторую прошедшего однократного времени — третью, при образовании остальных времен и наклонений — первую (см. Приложение 14).

2. Обратите внимание, что в основах некоторых глаголов I спряжения в основных формах в настоящем и прошедшем однократном времени происходят изменения.

Например:

būti, yra, buvo
duoti, duoda, davė
suprasti, supranta, suprato
eiti, eina, ejo

Основные формы глаголов особо важно знать для спряжения глаголов с изменяющейся основой. Об изменениях в основах глаголов настоящего времени см. Урок 8.

Спряжение и употребление глагола būti

Настоящее время		Прошедшее однократное время	
ąš	esù	ąš	buvaù
tù	esi	tù	buvai
jis, ji	yra	jis, ji	buvo
jiė, jės	ėsame	jiė, jės	buvome
mės	ėsite	mės	buvote
jūs		jūs	buvote

IV. Ответьте на вопросы о трипательно по образцу.

Образец: — *Af Olēgas būvo kinē?*
— *Nē, jās būvo koncertē.*

1. *Af jās būvotē ekskursioje?* 2. — *Af Rīmas būvo stadionē?* — 3. *Af jī būvo bibliotēkoje?* 4. — *Af Lāima būvo cirke?* 5. — *Af jūsu draugai būvo parodoje?* 6. — *Af tū būvai paskaitoje?*

V. Переведите на литовский язык.

1. Здесь только один словарь. 2. В комнате два окна. 3. В городе есть гостиница. 4. В коридоре стоит еще один стул. 5. В портфеле есть тетрадь. 6. В доме есть лифт. 7. В вашей библиотеке есть литовско-русский словарь? — Нет, в нашей библиотеке есть только русско-литовский словарь.

VI. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Af yrā šiamė miestė geležinkelio stotis?*

— *Taip, šiamė miestė yrā geležinkelio stotis.*

1. *Af yrā tėvo kambaryje knygų spinta?* 2. *Af yrā šitoje lentynoje žodynas?* 3. *Af jūsu virtuvėje yrā spinta?* 4. *Af viešbutyje jās gyvena?* 5. *Af šitoje knygų spintoje yrā tik laikraščiai?* 6. *Af tū būvai šiaudien institutė?* 7. *Af yrā jūsu pamė lifas?*

VII. Прочтите вопросы, поставьте глаголы в прошедшем однократном времени. Дайте ответы на вопросы.

1. *Af jūs turite šiaudien paskaitą?* 2. *Af jām yrā šiaudien egzaminas?* 3. *Af jūsu grupė turi šiaudien konsultaciją?* 4. *Af jūs rāšote kontrolinį darbą šiaudien?* 5. *Ką jūs veikiate šiaudien?* 6. *Af jūs turite draugų Klaipėdoje?* 7. *Kadā baigiasi semināras?* 8. *Af tū nōri sū juo draugauti?*

VIII. а) Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Mokyklā. — Kuř jis dirba?* — *Mokykloje.*

1. *Institūtas. — Kuř jė mōkosi?* 2. *Bibliotekā. — Kuř jī dirba?* 3. *Parduotuvė. — Kuř jās dirbate?* 4. *Valgyklā. — Kuř jė vālgo?* 5. *Buřetas. — Kuř jī gėria kavą?* 6. *Paskaitā. — Kuř jī dabai yrā?*

б) Составьте предложения по образцу, используя указанные выше примеры.

Образец: *Åš neįimai, kuř jis dirba.*

IX. Прочтите предложения. поставьте глаголы в настоящем времени.

1. *Māno sesuō gyvenō Vilniuje.* 2. *Jō mamā būvo mōkytoja.* 3. *Jōs draugas mōkėsi universitetė.* 4. *Māno tėvas dirbo gamykloje.* 5. *Jī mōkėsi mōkykloje.*

X. Прочтите предложения, поставьте глаголы в прошедшем однократном времени.

Māno tėvai gyvena Kaunė. Māno mamā dirba mōkykloje, o tėvas — bibliotėkoje. Sesuō gyvena Vilniuje. Jī mōkėsi universitetė. Brōlis gyvena iř dirba Klaipėdoje. Åš mōkausi institutė.

XI. Ответьте на вопросы о себе.

Kuř jās glmėte? Kuř jās gyvenate? Kuř gyvena jūsu tėvai? Kuř dirba jūsu tėvas? Mamā? Kuř jās mōkėtės? Kuř jās mōkėtės dabai? Kuř jās dirbate?

XII. Прочтите предложения, поставьте глаголы в прошедшем однократном времени. Обратите внимание на основные формы этих глаголов.

Šiaudien Rīmas atsikelia anksai, nēs tai pirmōji jō darbō dienā. Jis atliėka rytinė maĩkštā, nusipraūšia, arsinėgia iř išeina. Autobusė jis sėdi prie lāngo. Autobusas važiōja peř naujā mikrogaĩonā. Paskutinėje stotieje jis išlipa. Dar dėšimt minūčių — iř jis sāvo darbōvietėje — institutė. Jis prādeda naujā sāvo gyvenimo etāpā.

XIII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец 1: *Vilnius. — Kuř gimė Rīmas? — Vilniuje.*

1. *Universitėtas. — Kuř jis dirba?* 2. *Mokyklā. — Kuř dirba jō mamā?*
3. *Maskvā. — Kuř gimė Olėgas?* 4. *Tėchnikumas. — Kuř dirba jō sesuō?* 5. *Klaipėda. — Kuř jė gimė?* 6. *Teātras. — Kuř jās būvotė vākar?*
7. *Muziejus. — Kuř dabai yrā jūsu draugas?* 8. *Kinas. — Kuř jās dažnai būnate?*

Образец 2: *Tarybų Lietuvā. — Kuř gyvena jō šeimā?*
— *Tarybų Lietuvoje.*

1. *Gamyklā. — Kuř dirba jō tėvas?* 2. *Stotis. — Kuř dabai yrā Rīmas?*
3. *Institūto vākaras. — Kuř susipažino Lāima iř Rīmas?* 4. *Koncertas. — Kuř jās būvotė vākar?* 5. *Teātras. — Kuř jās dažnai būnate?*

XIV. Прочтите вопросы и ответы. Обратите внимание на зависимость ответа от интонации вопроса (логического ударения).

1. — *Af Rīmas būvo kinė?* 2. — *Af Olėgas būvo koncertė?*
— *Taip, kinė.* — *Taip, koncertė.*
— *Af Rīmas būvo kinė?* — *Af Olėgas būvo koncertė?*
— *Taip, būvo.* — *Taip, būvo.*
— *Af Rīmas būvo kinė?* — *Af Olėgas būvo koncertė?*
— *Taip, Rīmas.* — *Taip, Olėgas.*

XV. Вставьте вместо точек глагол *gyvenai* в требуемой форме.

1. *Šitas studentas ... Vilniuje.* 2. *Jō tėvai ... Gorkio gātvėje.* 3. *Tamė lamė ... mūsu mōkytojas.* 4. *Af jūsu draugas Klaipėdoje ...?* 5. *Kuř jās ...?* 6. *Af jās Kaunė ...?* 7. *Af šitie mokiniai ... Lėnino prospektė?* 8. *Kuř tū ...?* 9. *Åš ... Vilniuje.*

XVI. Переведите на литовский язык (для повторения настоящего времени).
1. Он сейчас живет в гостинице? — Да, он живет в гостинице рядом с нашим университетом. 2. Когда он бывает в гостинице? — Вечером он обычно бывает в гостинице. 3. В нашем институте студенты живут в общежитии? — Да, студенты нашего института живут в общежитии. 4. В какой аудитории работает сейчас ваша группа? — Сейчас наша группа работает в вашей аудитории.

XVII. Ответьте на вопросы. Учтите интонацию вопросительного предложения.

1. — Aī Lāima būvo teatrē? — Aī Lāima būvo teatrē? — Aī Lāima būvo teatrē?
2. — Aī Rīmas būvo cirke? — Aī Rīmas būvo cirke? — Aī Rīmas būvo cirke?

XVIII. Дополните предложения, утверждая, что ваш друг делал то же самое, что и вы.

Образец: *Aš vākar daug dirbau. Māno draugas vākar taip pat daug dirbo.*

1. Aš šiaudien daug mokiausi. 2. Aš vākar buvau pās sāvo tėvūs. 3. Aš jau skaičiau tą knygą. 4. Aš mokiausi universitetė. 6. Šiaudien aš važiuavau anksčiau į institūtą.

XIX. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Kuī tū buvai? — Šitame kaime.*

1. — Kuī jūs gyvenate? Šitas miestas.
2. — Kuī tū buvai vākar? Anas miškas.
3. — Kuī tū gyveni? Šita gātvė.
4. — Kuī gyvenė tavo draugas? Anas rajonas.

XX. а) Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Kas tū esi? — Aš esu mokinys.*

1. — Kas jūs esate? — Darbininkas. 2. — Kas jis yra? — Mokytojas. 3. — Kas jė yra? — Studeñtas. 4. — Kas jės yra? — Studeñtė. 5. — Kas jūs esate? — Gydotojas. 6. — Kas jis yra? — Traktorininkas.

б) Ответьте на указанные выше вопросы, используя глаголы в прошедшем однократном времени.

Образец: — *Kas tū buvai? — Aš buvai mokinys.*

XXI. Переведите на литовский язык.

Где ты был вчера? Я вчера был в театре. Ты была в кино? Я не была в кино. Где вы были? Мы были дома. Были вы в деревне? Нет, мы не были в деревне. Вы сейчас были в парке? Нет, я не был в парке. Вы были в лесу? Да, я был в лесу.

XXII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Kuī jis buvo? — Jis buvo teatrė.*

1. — Kuī tū buvai? Leningradas. 2. — Kuī buvo tavo vyras? Kaunas. 3. — Kuī jūs būvote šiaudien? Kinas. 4. — Kuī jūs būvote vākar? Klaipėda. 5. — Kuī buvo tavo sesuė iž žmoną? Panevėžys. 6. — Kuī buvo jūsų dukte? Kaimas.

XXIII. Переведите на литовский язык (не забудьте, что в данных случаях *идти* и *являться* соответствуют литовскому глаголу *būti*).

- Где вы находитесь?
- Я нахожусь на уроке.
- Где здесь находится школа?
- Она там.

- Где находятся рабочие?
- Они сейчас находятся на работе.
- Где вы находитесь?
- Я нахожусь на стадионе.
- Кем ты являешься?
- Я являюсь учеником.
- Кем является твой товарищ?
- Мой товарищ является студентом.

XXIV. Прочтите предложения и ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Dabaī jis gyvena Vilniuje. O kuī jis anksčiau gyveno?*

- а) 1. Dabaī ji dirba institutė. 2. Dabaī ji mokosi universitetė. 3. Dabaī jis gyvena kaime.
- б) 1. Dabaī jė dirba fabrikė. 2. Dabaī jė mokosi mūsų institutė. 3. Dabaī jė gyvena Kaunė.
- в) 1. Dabaī jis dirba gamykloje. 2. Dabaī jis mokosi Klaipėdoje. 3. Dabaī jis gyvena kaime.
- г) 1. Dabaī jės dirba ligoninėje. 2. Dabaī jės mokosi technikumė. 3. Dabaī jės gyvena Rygojė.

XXV. Переведите на литовский язык.

Вы жили в Вильнюсе? Да, я родился в Вильнюсе. Раньше мои родители жили в Каунасе. Где работает ваш отец? Он работает на заводе. Ваша мать работает? Да, работает. А где она работает? Она работает в библиотеке.

XXVI. а) Спросите у своего друга о его (ее) семье.

Вопросы: 1. Kās yra jė (jūs) tėvai? 2. Kuī gyvena iž dirba jė (jūs) tėvai? Kuī dirba jis (ji)? Kuī dirba (mokosi) jė (jūs) sesuė, brōlis?

б) Составьте диалог на тему „Māno šeima“.

XXVII. Составьте предложения, употребив слова: а) *kās, kienė, b) kuī.*

a) Jis žino,	... čia yra.	... jūs gyvenate.
	... yra tą knygą.	... jis dirba.
	... tas žodynas.	... jūs būvotė.
	... teĩ buvo.	... ji mokosi.
		... yra tas laikraštis.

УРОК 11 | ТЕКСТ
KINĖ

Vākar Lāima iž Rīmas buvo „Lietuvos“ kino teatrė. Jė žinrejo filmą „Nė sezono mētas“. Šitas filmas įdomūs. Teĩ vaidina žymūs aktorius Donātas Baniōnis. Jis taip pat vaidino filme „Goja“. Šitą filmą Lāima iž Rīmas matė prieš kėletą mėtų.
Vakarė jė ilgai kalbėjo apie filmą „Nė sezono mētas“, taip pat priskėminė filmą „Goja“.

Диалог

Rīmas. Oļēgai, sveikas!
 Olegas. Labā dienā!
 Rīmas. Geraī, kād āš tavē suīkaī. Aš nōriju raklāusti, kuī tū buvai vākar vakarē?
 Olegas. Aš buvai konservatorijōje, teī būvo koncērtas. Labaī jdo-mūs koncērtas, skaībino gēras pianistas. Ō kuī tū buvai?
 Rīmas. Aš buvai kinē.
 Olegas. Kā tū žiūrējai?
 Rīmas. Žiūrējau nē nauja, bēt labaī jdoīmū filma.
 Olegas. Ō kōkji?
 Rīmas. Filma „Nē sezōno mētas“. Teī vaidina āktoīrius Donātas Bantōnis. Aī tū girdejai apiē jī?
 Olegas. Ō kaīpji, girdejau. Apiē jī dažnai rāšo spaudojē, labaī gē-ras āktoīrius. Jī paīžista nē tik mūsū respūblikos, bēt īf kitū respūbliku, taīp pāt ūžsienio kino mēģējai.
 Rīmas. Aī tū jī mateī filme? Gāl buvai filme „Goja“?
 Olegas. Gaila, nē. Bēt āš žinaū, kād filmas „Goja“ urā gēras īf kād jamē vaidina āktoīrius D. Bantōnis. Šitame filme māno sesuō būvo kēle-tā kaītū.

СЛОВА И СЛОВОСОЧЕТАНИЯ

kino teātras kinoteātr	gōlūtī, gōdo, gōdē pokazivāt
vaidīnti, -ina, -ino играти	spēcialiūbē spēcialnōst
āktoīrius актер	girđēti, girđi -ējo слышать
prisimīnti, prisimēna, prisimīnē вспомнит	gašūtī, rāšo, gāšē pisāt
naūjas новий	gēras, -ā хороший
sēnas, -ā старий	blōgas, -ā плохой
paīninas pianino	maūtī, māto, māte vidēt
skaībīnti, -ina, -ino играть	žiūrēti, žiūri, -ējo смотреть
ūrač особено	***
laikū вовремя	prīēs kēlesta mētc
piēsē пьеса	apiē jī о нем

ГРАММАТИКА

Винительный падеж существительных (ед. ч.)
 (Daiktavardžių galiniškias)

— Kā jis sutiko?	— Кого он встретил?
— Draūga.	— Друга.
***	***
— Kā ji skaīto?	— Что она читает?
— Kluūga.	— Книгу.

Род	Именительный падеж кто? что? (kās?)	Винительный падеж кого? что? (kā?)	Окончание
Мужской	studente svēcijas brōlis kambargāys skiemeni* sūnū koridorijū	studenta svēcijas brōli kambargāy skiemeni* sūnū koridorijū	-(i)a -i -(i)u
Женский	gūdytoja vūšniā studente akis	gūdytoja vūšniā studente āki	-(i)j -e -i

Примечание. Обратите внимание на то, что существительные в винительном падеже единственного числа оканчиваются на долгие гласные a, e, i, u (с крючком).

Употребление винительного падежа с транзитивными (переходными) глаголами

Кого? что? (kā?)	Винительный падеж
skaitūti	knūga
gašūtī	lāiška
mōkyti	sūnū
maūtī	nāma
girđēti	mūzika
suprāsti	ūzdavinī
sutikti	draūga

Значения глаголов *mokėti, žinoti, ražinti*

mokėti (kā?) — pāmoqa, kalba, dalyka, eilėraši, pāsaka ...
žinoti (kā?) — žinoti kėlia; žinoti tai; žinoti, kād ...; žinoti, aī ... ит.д.
ražinti (kā?) — draūga, žmogū, gėle, mēdi ...

* Существительные V склонения в косвенных падежах перед окончанием получают суффикс -en- (напр., *skiemten*). Некоторые существительные, относящиеся к этому склонению, склоняются иначе (см. Приложение 1)

Употребление глаголов *matyti*, *žinėti*

Kas čia yra?	Matyti ką? (кого? что?)																		
<table border="1"> <tr> <td>tėvas</td> <td>tėva</td> </tr> <tr> <td>lėngas</td> <td>lėngą</td> </tr> <tr> <td>laūkas</td> <td>laūką</td> </tr> <tr> <td>sąsiuvinis</td> <td>sąsiuvinį</td> </tr> <tr> <td>mótina</td> <td>mótiną</td> </tr> <tr> <td>mergaitė</td> <td>mergaitę</td> </tr> <tr> <td>akis</td> <td>akį</td> </tr> <tr> <td>muziejus</td> <td>muziejų</td> </tr> <tr> <td>akmuo</td> <td>akmenį</td> </tr> </table>	tėvas	tėva	lėngas	lėngą	laūkas	laūką	sąsiuvinis	sąsiuvinį	mótina	mótiną	mergaitė	mergaitę	akis	akį	muziejus	muziejų	akmuo	akmenį	<p>Аš matau</p>
tėvas	tėva																		
lėngas	lėngą																		
laūkas	laūką																		
sąsiuvinis	sąsiuvinį																		
mótina	mótiną																		
mergaitė	mergaitę																		
akis	akį																		
muziejus	muziejų																		
akmuo	akmenį																		

<p>Čia yra</p>	<p>žinėti ką?</p>
<p>Jis žiūri filmą (spektaklį, balėtą и т. д.). (Глагол <i>žinėti</i> употребляется также с предлогом <i>į</i>. см. Урок 13.)</p>	

Примечание. Переходные глаголы в литовском языке, как и в русском, требуют винительного падежа.

Винительный падеж личных местоимений

<p>aš — манэ tù — тавэ jis — ji ji — ją</p>	<p>mēs — мус jūs — юс jiė — жуош jūs — јас</p>
---	--

Примечание. Обратите внимание на правописание местоимений в винительном падеже *manė, tavė* (окончание без крочка).

Конструкция *Aš turiu ... (ką?)* (У меня есть...)

<p>— Aš jūs turite žodyną?</p>	<p>— У вас есть словарь?</p>
<p>— Taip. (Taip, aš turiu žodyną.)</p>	<p>— Да. (Да, у меня есть словарь.)</p>

<p>Aš turiu Tù turi Jis turi Ji turi Mēs turime Jūs turite Jiė turi Jūs turi</p>	<p>книга</p>
<p>У меня У тебя У него У нее У нас У вас У них</p>	<p>есть книга</p>

Указательные местоимения

<p>kuris? šitas, tās anās kuri? šita, tā, anā</p>	<p>kurį? šitą tą, aną</p>
---	---------------------------

Спряжение глагола *žinoti*

<p> <table border="1"> <tr> <td>aš</td> <td>žinau</td> </tr> <tr> <td>tù</td> <td>žinai</td> </tr> <tr> <td>jis, ji</td> <td>žino</td> </tr> <tr> <td>jiė, jės</td> <td>žino</td> </tr> <tr> <td>mēs</td> <td>žinome</td> </tr> <tr> <td>jūs</td> <td>žinote</td> </tr> </table> </p>	aš	žinau	tù	žinai	jis, ji	žino	jiė, jės	žino	mēs	žinome	jūs	žinote	<p>Настоящее время</p>
aš	žinau												
tù	žinai												
jis, ji	žino												
jiė, jės	žino												
mēs	žinome												
jūs	žinote												

Составление сложного предложения с союзами и союзными словами *kad, kada, kiek, kodėl, kaip*

<p>(ką?)</p>	<p>kad tū gerai moki skaityti rusiškai. kada tū gimėi. kad tū mėgsti skaityti. kiek tū nuotrauka. kodėl jis nebuvo darbe. kaip yra jō būtas.</p>	<p>(что?)</p>	<p>что ты хорошо читаешь по-русски. когда ты родился. что ты любишь читать. чья эта фотография. почему он не был на работе. где его квартира.</p>
--------------	--	---------------	---

УПРАЖНЕНИЯ

1. Закончите предложения, используя указанные справа слова в требуемом падеже.

1. Vėkar aš sutikau ... *brėlis, tėvas, kaimynas, draugas, bičiulis*
2. Aš pažiūstu jō ... *sesuė, žmonā, mamā*
3. Jiė skaito ... *laikraštis, knyga, žurnālas*
4. Prašom duoti ... *žodynas, sąsiuvinis, pieštukas*

II. Вставьте на месте пропуска в предложениях соответствующее местоимение в требуемом падеже.

1. Aš ... mačiau miestė.
2. Aš ... mažai pažįstu.
3. Jūs gerai ... pažįstate.
4. Jis gerai supranta ...
5. Mēs ... sutikome universitetē.
6. Jiē mātē ... institutē.
7. Jiē sutiko ... koridorijuje.
8. Mēs mātēme ... gātvėje.

tū
ji
jis
ās
jiē
mēs
jūs
jāis

III. Прочтите предложения, определите падеж выделенных имен существительных.

1. Jiē klāusia sava dėstytoja. 2. Aš kasdien sutinku savo draugą. 3. Māno brōlis turi gėrą portfelį. 4. Mokinys skaito laikraštį. 5. Lėktorius skaito paskaitą. 6. Tėvas duoda sūnui knygą.

IV. Преобразуйте повествовательные предложения из упражнения III в вопросительные, ставя вопрос к выделенному существительному.

Образец: *Jis klāusia savo mōkytoja.*
Kā jis klāusia?

V. Определите, к какому склонению относятся выделенные в скобки существительные, и поставьте их в требуемом падеже. Прочтите предложения вслух.

1. Mokinys klāusia (mōkytojas). 2. Studeñtas sutinka savo (draugas). 3. Mōtina pėša savo (vaikas). 4. Mōkytojas moko (mokinys). 5. Aš dažnai matau šitą (studeñtas). 6. Mōkytojas rōdo (žemėlapis). 7. Mēs laiku pradedame (dėrbas). 8. Tėvas rādo (lāiskas).

VI. Ответьте на вопросы, используя выделенные в скобки существительные в соответствующем падеже.

1. Kā moko tėvas? (sūnūs). 2. Kā jūs mātote teñ? (vaikas). 3. Kā tū skaitai? (knugā). 4. Kā skaito dėstytojas? (paskaitā). 5. Kā rādo mokinys? (diktāntas). 6. Kā tū rašai? (lāiskas).

VII. Переведите на литовский язык следующие предложения:

1. — Что он сейчас делает? — Сейчас он пишет письмо. 2. — Что он читает? — Он читает книгу. 3. — Кого вы хотите встретить? — Мы хотим встретить своего преподавателя. 4. — Ты часто видишь своего брата? — Нет. Я вижу своего брата теперь не очень часто. 3. — Они хорошо говорят по-литовски? — Да, они хорошо знают литовский язык.

VIII. Заполните пропуски, используя глаголы *matyti* или *žiūrėti* в требуемой форме.

1. — Kā tū veikei vakarė? 2. — Aš tū ... dešinėje nāma? — Aš ... filmą. — Taip, ... — Teñ guvėna māno draugas. 3. — Aš tū ... šitą spektaklį? — ... filmą „Goja“. — Taip, ... — Kā jūs čia veikiate? — Jis ... televiziją. — Mēs ... žemėlapi.

IX. Вместо точек поставьте глаголы *girdėti* или *klausytis* в требуемой форме.

1. — Kā tū veiki? 3. — Aš tū žiūrėjai šitą filmą? — Aš ... rādijo. — Nė, nežiūrėjau, bėt aš ... apie jį.
2. — Aš tū vakar ... koncerto konservatorijoje? — Taip, ...

X. Заполните пропуски, используя слова *kād, kā, kuif, kaip, kienō*.

<table border="0"> <tr> <td>...</td> <td>jis</td> <td>teñ</td> <td>neguvėna.</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>ji</td> <td>šiañdien</td> <td>negāli eiti į kiną.</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>jūs</td> <td>jañ</td> <td>nōri eiti namō.</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>jiē</td> <td>šiañdien</td> <td>susitarė eiti į teātrą.</td> </tr> </table>	...	jis	teñ	neguvėna.	...	ji	šiañdien	negāli eiti į kiną.	...	jūs	jañ	nōri eiti namō.	...	jiē	šiañdien	susitarė eiti į teātrą.	<table border="0"> <tr> <td>...</td> <td>utā</td> <td>šita</td> <td>knugā.</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>utā</td> <td>tās</td> <td>žodynas.</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>utā</td> <td>anās</td> <td>paltas.</td> </tr> </table>	...	utā	šita	knugā.	...	utā	tās	žodynas.	...	utā	anās	paltas.
...	jis	teñ	neguvėna.																										
...	ji	šiañdien	negāli eiti į kiną.																										
...	jūs	jañ	nōri eiti namō.																										
...	jiē	šiañdien	susitarė eiti į teātrą.																										
...	utā	šita	knugā.																										
...	utā	tās	žodynas.																										
...	utā	anās	paltas.																										

<table border="0"> <tr> <td>...</td> <td>jiē</td> <td>veikia.</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>jis</td> <td>utā.</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>dirba</td> <td>jō brōliai.</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>jis</td> <td>dirba.</td> </tr> </table>	...	jiē	veikia.	...	jis	utā.	...	dirba	jō brōliai.	...	jis	dirba.	<table border="0"> <tr> <td>Aš</td> <td>nežinau,</td> <td>{</td> <td>Aš</td> <td>nežinau,</td> <td>{</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Aš	nežinau,	{	Aš	nežinau,	{						
...	jiē	veikia.																							
...	jis	utā.																							
...	dirba	jō brōliai.																							
...	jis	dirba.																							
Aš	nežinau,	{	Aš	nežinau,	{																				

XI. а) Прочтите текст; из заключенных в скобки слов используйте соответствующие и поставьте их в требуемой форме.

Tai māno miestas. Aš gerai jį (pažinti, žinoti). Čia aš dirbu. Aš žinote māno specialybę? Aš istorikas. Teñ, dešinėje, utā pāstatas. Aš (žiūrėti, matyti) jį? Teñ utā mokyklā, kuif aš dirbu. Teñ utā māno mokiniai — berniukai if mergaitės. Jiē ifgi gerai (žinoti, pažinti) ši miestas. Aš dažnai pāsakoju apie jį. Vaikai sėdi if (girdėti, klausyti). Aš (žinoti, pažinti), kād jūs norite (pažinti, žinoti) šitą miestą. Aš čia turiu miesto planą. Aš (matyti, žiūrėti) dešinėje parką? O šalia utā te-
ātras.

O tēn stotlis. Kairėje fābrikas if gamyklā. Šalia „Giñtaro“ viešbutis. Šitą viešbutį if restoraną visi vilničiai (žinoti, pažinti). Jūk if jūs teñ būvute?

Tōks utā māno miestas.

б) Представьте себе, что вы руководите экскурсией. Расскажите туристам о своем городе.

XII. а) Прочтите вопросы и составьте на них ответы по содержанию текста.

1. Kuif būvo Oļegas? 2. Kuif būvo Rimas? 3. Kā jis žiūrėjo? 4. Kōks žumūs āktogius teñ vaidina?

б) Спросите у своего товарища, где он (она) был (была) вчера вечером, что видел(а) или смотрел(а). Составьте диалог на эту тему.

XIII. Переведите на литовский язык.

а) Олег был в консерватории, а Рymas смотрел фильм. Рymas рассказывал много о фильме. Сестра Олега тоже видела этот фильм, но не теперь, а несколько лет назад. Он знал, что этот актер хорошо играет.

б) 1. Я знаю, что актер Д. Банēнис играет в этом фильме. 2. Олег знает, где вы живете. 3. Я знаю, где она родилась. 4. Она знает, где работает мой друг.

XIV. Составьте вопросы и ответы по образцу.

Образец: *Jõ tėvas.* — *Af tū pažįsti jõ tėvą?*

— *Taip, aš jį pažįstu.*

1. Его мать. 2. Его брат. 3. Его друг. 4. Ее сестра. 5. Ее подруга.

XV. Составьте вопросы и дайте на них ответы по образцу.

Образец: *Šitas filmas.* — *Af tū nori pamatyti šitą filmą?*

— *Aš noriu pamatyti šitą filmą.*

1. Šitas miestas.
2. Šitas kaimas.
3. Šita aikštė.
4. Šita gatvė.
5. Šitas spektaklis.
6. Šita opera.
7. Šitas pastatas.
8. Šitas muziejus.

XVI. Составьте вопросы и дайте на них ответы по образцу, используя ланчце ниже слова.

Образец: — *Af jūs sutikote savo kolėgą?*

— *Taip, sutikau.*

Draugas, mōteris, gūdytojas, dėstytojas, jis, ji, jič, jōs.

XVII. Переведите на литовский язык.

1. Мы встретили друга в театре. 2. Девочка встретила сестру в городе. 3. Он встретил своего преподавателя в институте. 4. Мы встретили делегацию на выставке. 5. Кого вы встретили в музее?

XVIII. Составьте вопросы и ответы по образцу.

Образец: *Aš dažnai prisimenu savo mōkytoją.*

— *Ō tū arī prisimeni?*

— *Aš irgi prisimenu.*

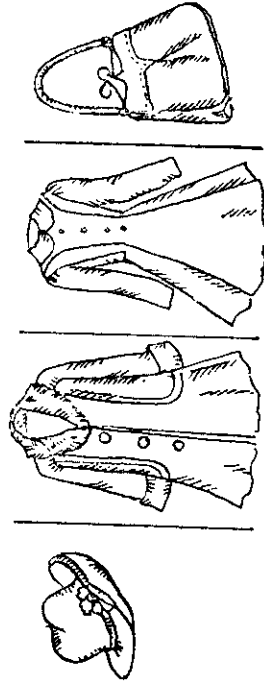
1. Jūs prisimena tą įvykį. 2. Mēs prisimename ekskursijā pō respūblika. 3. Aš visadā prisimenu savo mōkytoją. 4. Ji prisimena savo vaikystę. 5. Ji prisimena savo draugę.

XIX. a) Посмотрите на рисунки, где изображены вещи Лаймы (*skrybėlė, paltas, suknelė, rankinukas*). Ответьте на вопрос по образцу.

Образец: *Ką ji turi? Ji turi skrybėlę*

б) Вы хотите узнать, чья это вещи. Как вы спросите? Составьте вопросы и ответы.

Образец: *Kienō šita skrybėlė? Šita skrybėlė Laimos.*

XX. Составьте аналогичные вопросы и ответы.

Образец 1: *Brōlis.* *Af jis turi brōlį? Taip, turi.*

1. Sesuō. 2. Draugas. 3. Bičiūlis. 4. Kaimynas.

Образец 2: *Čiā yrā knygā.* — *Af tū turi knygą? — Taip, turi.*

1. Čiā yrā žurnālas. 2. Čiā yrā žodynas. 3. Čiā yrā nuotrauka. 4. Čiā yrā vadovėlis. 5. Čiā yrā sąsiuvinis.

XXI. Дайте отрицательные ответы по образцу.

Образец 1: — *Af tū mōki lietūviškai?*

— *Nė, nemōku.*

1. — *Af jūs pažįstate jį?* 2. — *Af jūs mōkate kalbėti rūsiskai?*

3. — *Af jūs norite eiti į kiną?*

Образец 2: — *Af tū turi tą vadovėlį?*

— *Nė, neturiu.*

1. — *Af tū turi šitą knygą?* 2. — *Af ji turi tą žurnālą?* 3. — *Af jič turi žodyną?*

XXII. Ответьте на вопросы, используя глагол *žinoti* в требуемой форме.

1. Šiā darbą jis nori atlikti šiaūdien. Af tū tai žina? — *Taip, aš tai...*
2. Šiaūdien mēs gālime rašyti kontrolinį darbą. Af jūs žinote tai? — *Taip, mēs tai...*
3. Šiaūdien apie 12 valandą mēs gālime eiti namō. Af tū žina? — *Taip, aš...*
4. Šiaūdien jis nori ateiti pās mūs į svečius. Af jūs žinote? — *Nė, mēs...*

XXIII. Переведите на литовский язык, используя глаголы *pažinti* или *žinoti*.

1. Кто знает этого туриста? 2. Ты, конечно, уже знаешь вес. 3. Я знаю этого человека. 4. Вы уже знаете ответ на наше письмо? 5. Йонас живет в Москве. Его друг знает об этом.

XXIV. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Af tū pažįsti šitą mōterį?*

— *Taip, aš ją pažįstu.*

1. Af tū pažįsti mūsų dėstytoją? 2. Af tū žina? paskaitōs temą? 3. Af tū pažįsti jō sēserį? 4. Af tū žina? jō pavardę? 5. Af tū žina? šitą pavyzdį? 6. Af tū pažįsti savo tėvo draugą? 7. Af tū gerai pažįsti savo respūliką?

XXV. Дополните диалог соответствующими вопросами.

— ...? — ...?

— *Taip, aš turiu brōlį.* — *Taip, aš turiu draugą.*

— ...? — ...?

— *Jis gyvena Vilniuje.* — *Jis gyvena Klaipėdoje.*

— ...? — ...?

— *Nė, jis nē mōkytojas, o gūdytojas.* — *Jis nē inžiniėrius, o darbi- niūkas.*

XXVI. Переведите на литовский язык.

У меня есть учебник. У тебя есть брат. У него есть книга. У нее есть сестра. У нас завтра лекция. У них сегодня семинар.

Есть ли у тебя этот словарь? Есть ли у вас этот журнал? У меня есть словарь. Я не знаю, когда он родился. Я знаю, что ты любишь читать. Я знаю, почему он не был на работе.

Вчера я встретил своего друга. Я хорошо знаю его отца. Куда ты смотришь? Что он видит? Я вижу своего товарища. Я хорошо слышу. Вчера я был на концерте.

XXVII. Составьте сложные предложения из двух простых, используя союз *kad*.

Образец: *Jis mātē. Aš ējau namā.*
Jis mātē, kad aš ējau namā.

1. Aš girdėjau. Tās filmas yrá įdomūs.
2. Aš mačiau. Jis buvo institutė.
3. Mēs mātēme. Jiē susitiko koridorijuje.
4. Jis prisimena. Mēs kartū būvome kinē.
5. Olėgas girdėjo. Tās spektaklis buvo neblėgas.
6. Mēs girdėjome. Tū vākar buvo! Kaunē.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Senėlis ir anūkas

Mažasis Rimukas turėjo sėną ir ligotą senėlį. Senėlis negalėjo nulaikyti šaukšto, nes jam drebėjo rankos.

Vieną dieną senėlis valgė pietus ir užklūdė ranką iškštę. Ji nukrito nuo stalo ir sudūžo.

— Kita kartą tau grūbą įpilsime į medinį lovėlį, kad nemoki valgyti, — piktai pasakė mairi.

Tai girdėjo ir mātė mažasis Rimukas, senėlio anūkas.

Kitą dieną mažasis Rimukas kažką dirba iš lentėlių.

— Ką tū čia dirbi, Rimai? Kās būs iš tū lentėlių? — paklausė tėvėlis.

— Lovėlį dirbu, — atsakė vaikas. — Jūk jūms sū mamūtė teikšs, kai pasėnsite.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

į medinį lovėlį в деревянное корытце jūms sū mamūtė вам с мамонкой
mažasis Rimukas маленький Римукас valgyti pietus обедать
nulaikyti šaukšto удержать ложку kai pasėnsite когда составитесь

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Перескажите содержание рассказа.
2. Чему учит этот рассказ?

ТЕКСТ

УРОК 12

OLĖGAS PĀSAKOJA APIĒ SĀVO ŠĒIMA

Vākar vakarē Rimas ir Olėgas buvo Vilniaus universitėto bendrābutyje. Jiē kartū reņgė pranešima, paskui ilgai sėdėjo ir kalbėjosi. Olėgas pāsakojo apie sāvō šeimā, apie tėvā, apie mōtinā, apie sėserį. Jō šeimā gyvėna Vilniuje, o tėvai ir sesuō gyvėna Leningradē. Sesuō dirba tēchnikume. Ji yrá dėstytoja. Sesuō neseniai buvo Vilniuje pās Olėgā.

Диалог

Rimas. Olėgas vākar pāsakojo apie sāvō šeimā, apie tėvā, apie mōtinā, apie sėserį.

Laima. Ar jis turi sėserį?

Rimas. Taip. Neseniai ji buvo Vilniuje. Olėgas sāko, kad ji dirba tēchnikume, yrá dėstytoja. Paskui Olėgas klausinėjo apie tavē, apie manē. Ir žinai apie kā dār klausinėjo?

Laima. Apie kā?

Rimas. Apie tai, kaip mēs susipažinome: vilniėtis ir klaipėdiētē.

Laima. Ar Olėgas buvo kadā Klaipėdoje?

Rimas. Taip. Jis sāko, kād ne kartā buvo, labai mėgsta ši miēstā. Jis buvo Klaipėdos jūrų muziejūje, teatrē, ūoste.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pāsakojimas рассказ
bendrābutis, -cio общежитие
reņgti, -ia, -ė готовить
pranešimas доклад
pāsakoti, -oti, -o рассказывать
mėgti, -sia, -o любить (что)
klaipėdiētis, -ė клайпедчаннин
jūra море
kalbėtis, kalbėjosi разговоривать
ostas порт
pāsakojimas рассказ
reņgti, -ia, -ė готовить
pāsakoti, -oti, -o рассказывать
mėgti, -sia, -o любить (что)
klaipėdiētis, -ė клайпедчаннин
jūra море
kalbėtis, kalbėjosi разговоривать
ostas порт

ГРАММАТИКА

Предлог
(Prieilinksnis)

В литовском языке, как и в русском, каждый предлог требует определенного падежа. Литовские предлоги, как и русские, многозначны.

Употребление предлогов *apie*, *apilink*

- *Apie* *kā* *jūs* *pāskojote*? — О ком вы рассказывали?
- *Aš* *pāskojau* *apie* *mōtina*. — Я рассказывал о матери.
- *Apie* *kā* *jis* *pāskojau*? — О ком он рассказывал?
- *Apie* *tēva*. — Об отце.
- *Kadā* *tū* *atējai*? — Когда ты пришел?
- *Aš* *atējau* *apie* *deviņtā* *vālap-*
dā. — Я пришел около девяти часов.

Apilink *nāmtā* *āuga* *mēdžiai* Вокруг дома растут деревья

Предлоги *apie*, *apilink* управляют винительным падежом. Существительные в этом падеже оканчиваются на -а, -ē, -ī, -ķ (*apie draiģa, apie studentē, apie broī, apie muziējā*).

Предлог *apie* употребляется в основном при обозначении оговориваемого предмета, приблизительного времени, места или числа. В русском языке ему соответствуют **о, об, около**.

Предлог *apilink* (вокруг) употребляется при обозначении места.

Употребление глаголов и существительных с предлогом *apie*

apie kā? о ком? о чем?	apie kā? о ком? о чем?
galvoti kalbēti pāskoti } apie mōtina, gyvēmīna	knugā strāipsnis filmas } apie mōtina, gyvēmīna

Предложные конструкции с личными местоимениями

āš tū jis ji } apie manē tavē ji jā	mēs jūs jiē jūs } apie mūs jūs juos jās
--	--

Спряжение глаголов *mēgti*, *reņgti*

	mēgti I	reņgti I
	Настоящее время	
	t←st	
āš tū jis, ji } jiē, jōs } mēs jūs	mēgstu mēgsti mēgsta mēgstame mēgstate	reņgiu rengi reņgia reņgiame reņgiate

Примечания: 1. Глаголы *mēgti* и *mylēti* в переводе на русский обозначают любить.

Mylēti обычно употребляется, когда речь идет об олушеченном предмете (*mylēti tēva, mōtina, sūna, daktēri*). Также: *mylēti Tēvju* — любить Родину.

Mēgti употребляется, когда речь идет обычно о неживом предмете (*mēgti gaiņa, prožēja, mizika, inžinā, skaitūti, kēlāni*...). Также: *Aš mēgsti iķ žmōgu* — этот человек мне нравится (мне приятен).

2. Наряду с глаголом *reņgti* имеется глагол *ruošti*. На русский язык они переводятся глаголами готовить (*gotovīt* доклад — *reņgti pāskata, gotovīt* обед — *ruošti pietus*), разрабатывать (*razrabatvāt* проект — *reņgti projektā*).

Значение глагола *reņgti* обычно связано с умственной деятельностью, напр., *reņgti pāncēšma, projektā*.

Ruošti обозначает действия в быту, напр., *ruošti pietus, ruogūstus, vakarēne*.

Спряжение глагола *sēdēti*

sēdēti II	
Настоящее время	
d←dž	
āš tū jis, ji } jiē, jōs } mēs jūs	sēdžiu sēdi sēdi sēdime sēdite

Vilnius — vilniētis, vilniēte
 Klaipēda — klaipēdiētis, klaipēdiēte
 Kaunas — kauniētis, kauniēte

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные и местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

1. apiē (dārbaš, profesija, teātras, kinas, spōrtas, žodynas, žemclapiš, dēstytojas, mokinys, draugas, brōlis, sesuō, aš, tū, jis, ji, mēs, jūs, jiē, jōs).
2. arliņk (nāmaš, sōdas, viēšbutis, stālas, mōkytojas, dēstytojas).

II. Поставьте заключенные в скобки существительные в требуемом падеже.

1. Jis pāsakojo apiē (*keļiņe*) pō respūblikā. 2. Ji mēgsta pāsakoti apiē sāvo (*sīnūs*). 3. Kā tū girdējai apiē šitā (*studenītas*)? 4. Jiē kalbējo apiē sāvo (*dārbaš*). 5. Sūnūs pāsakojo tėvāms apiē sāvo (*mōkslas*). 6. Aš mēgstū knygās apiē (*kōsmosās*). 7. Mēs mēgstame kalbēti apiē (*mūzika*).

III. Дополните предложения соответствующими по смыслу предложениями *apiē, arliņk*.

1. Jī pareīna pamō ... šēštā vālandā. 2. Mokiniai stōvi ratū ... sāvo mōkytojā. 3. Palangojē buvaū ... mēnesī. 4. Mēs stovējome ... jī. 5. Jis pāsakojo ... sāvo profesijā. 6. Mēs vāikščiojome ... āikštē. 7. Mēnūlis sūkasi ... Žēme. 8. Svečiai susēdo ... stālā. 9. Mēs kalbējome ... sāvo dēstytojā.

IV. Прочтите высказывания, составьте вопросы и утвердительные ответы на них по образцу.

Образец: — *Aš galvōjau apiē tavē. Aī tū iīgi galvōjau apiē manē?*
 — *Taip, aš iīgi galvōjau apiē tavē.*

1. Mēs dažnai kalbame apiē sāvo specialybē. 2. Jī pāsakojo apiē sāvo dārba. 3. Jis dažnai kalba apiē spōrtā. 4. Jiē kalbējo apiē teātrā. 5. Aš skaiciaū knygā apiē respūblikā. 6. Mēs kalbame apiē šitā žurnālā. 7. Jiē kalba apiē egzāminā.

V. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа существительные и местоимения.

1. Apiē kā pāsakojo tėvas?	(sāvo) sīnūs
2. Apiē kā jiē mēgsta kalbēti?	spōrtas
3. Apiē kā jām patiņka skaityti?	kōsmosās
4. Apiē kā tū skaitē žurnalē?	mōkslas
5. Apiē kā jis klausinējo?	draugas
6. Apiē kā tū dabaī galvōji?	(šitas) filmas

VI. Сформулируйте вопросы таким образом, чтобы приведенные ниже предложения служили ответом на них.

- Образец: *Jis pāsakojo apiē sāvo drauga. Apiē kā jis pāsakojo?*
 1. Aš kalbū apiē jī. 2. Mōkytojas pāsakojo apiē sāvo klāzē. 3. Lēktorius kalbējo apiē respūblikā. 4. Mēs kalbējomēs apiē egzāminā. 5. Mēs žiūrējome kino filmā apiē spōrtā.

VII. Составьте предложения, используя приведенные ниже словосочетания.

Apiē dārba, apiē mōksla, apiē mōkytoja, apiē spōrta, apiē tavē, apiē manē, apiē jī, apiē jā, apiē jūs, apiē jūs, apiē juōs.
 Arliņk nāma, arliņk sōdā, arliņk miēsta, arliņk mōkyklā.

VIII. Дополните предложения, используя личные местоимения в требуемом падеже.

1. Mēs kalbējome apiē ... (*tū, jūs*). 2. Aš dažnai galvōju apiē ... (*Jis, ji*). 3. Aš skaiciaū žurnalē apiē ... (*Jiē, jōs*). 4. Kā jis kalbējo apiē ...? (*āš*). 5. Kā sāke dēstytojas apiē ...? (*mēs*).

IX. Заполните пропуски глаголами в требуемой форме (1. *ziūrēti*, 2. *kalbēti*, 3. *mēgti*, 4. *ģiōsti*, 5. *pāsakoti*, 6. *klausinēti*, 7. *reģēti*).

1. — Kā jis veikia? — ... pietūs.
 — ... televīzijā. — Ō kā jiē (jōs) veikia?
 — Taip pāt ... pietūs.
 2. — Apiē kā jūs ...? — 5. — Apiē kā jis ...?
 — Apiē jā. — Apiē šeimā.
 3. — Aī jūs ... skaityti? — 6. — Aī tū paīžisti Olēgā?
 — ... — Taip.
 — Aš ... mūzika. — 7. — Olēgas ... apiē tavē.
 — Ō mēs ... balēta. — Kā tū dabaī ...?
 — Aī tū pāts ... pietūs? — Aš ... pranešimā.
 — Taip, pāts. — Ō kā jis veikia?
 — Kā tū veiki? — Jis iīgi ... pranešimā.

X. Составьте утвердительные ответы на вопросы.

Образец: — *Aī tū mēgsti eiti ī kinā?*
 — *Taip, aš labai mēgsti eiti ī kinā.*

1. Aī tū mēgsti teātrā? 2. Aī jis mēgsta sāvo profesijā? 3. Aī jūs mēgstate turizmā? 4. Aī tū mēgsti spōrtā. 5. Aī jē mēgsta tehnikā?

XI. Составьте предложения, используя предлог *apiē*.

Образец: *Jis pāsakojo apiē sāvo keļiņe.*

Vardininkas		Galininkas
Jis		keļiņe
Lēktorius		referātas
Mōkytoja	pāsakoti	mokinys
Tėvas	(sāvo)	sūnūs
Jōnas		gūvēnimas

XII. Дополните предложения, используя предлог *apiē* и слова в скобках в требуемой форме.

Образец: *Mōkytojas pāsakoja ... (išvyka).*
Mōkytojas pāsakoja apiē išvykā.

1. Jis pāsakojo mán ... (*šitas žyvkis*). 2. Tās vaiķinas dažnai pāsakoja ... (*spōrtas*). 3. Paskaitojē dēstytojas pāsakojo apiē ... (*respūblika*). 4. Jī pāsakojo mán ... (*tās žmogūs*). 5. Kā jis pāsakojo ... (*tās spektāklis*)? 6. Tėvas mēgsta pāsakoti ... (*sāvo sūnūs*).

XIII. Переведите на литовский язык.

1. Вам нравятся эти цветы? 2. Он любит деревню. 3. Ему нравится моя квартира. 4. Тебе нравятся эти книжные шкафы? 5. Мы любим учиться. 6. Ей не нравится этот письменный стол. 7. Дети любят этого человека.

XIV. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец 1: *Апиē kā tū pāsakojai? (tās lāiškas).*

Aš pāsakojau apiē tā lāiška.

(švuka, mūšų miestas, jō strāipsnis, tās vaikinas, mokyklā).

Образец 2: *Апиē kā jūs kalbėjotės? (tā knyga).*

Mēs kalbėjotės apiē tą knygą.

(semināras, šitas laikraštis, tās vyras, mūšų dėstytojas, jų mokytojas, mūšų profesorius).

XV. Дополните предложения существительными с предлогами в требуемом падеже.

1. Neseniai aš skaičiau apiē šį .... *spektākliis*
2. Jis dažnai pāsakoja apiē ... *Klaipėda*
3. Jiē (jōs) kalbėjosi apiē ... *darbas*
4. Jis klausinėjo apiē ... *draugas*
5. Jis pāsakojo apiē ... *semināras*
6. Aš žiūrėjau filmą apiē ... *(mūst) ansāmbliis*

XVI. Дайте краткие ответы на вопросы.

1. Апиē kā pāsakojo Олėгас? 2. Аї jis tūri sėseti? 3. Аї ji būvo Каунė? 4. Аї ji mōka lietuviškai? 5. Аї Олėгас būvo Клаипėдоје?

XVII. Переведите на литовский язык.

Вчера Олег рассказывал о Клайпедe. В Клайпедe он был в театре, на концерте, смотрел кинофильм, был в музее.

XVIII. Составьте вопросы к приведенным ответам.

Образец: — *Апиē kā jiē kalbasi? — Jiē kalbasi apiē spōrtą.*

1. — ...? 5. — ...?
2. — Ji pāsakoja apiē Клаипėда. 6. — Šita knyga yrā apiē laktūnā.
3. — ...? 7. — Jis klausinėjo apiē tavė.
4. — Jiē kalbėjosi apiē spektakli. 8. — Šitas strāipsnis yrā apiē teatrā.
5. — Jūs galvojā apiē tėvo sūnų. 8. — ...?
6. — Aš pāsakojau apiē draugā.

XIX. Ответьте на вопросы.

Образец: *Šeimā. — Апиē kā jiē (jōs) kalbėjosi? — Апиē šeima.*

1. Tėvas. — Апиē kā jis pāsakojo vākar? 2. Mōtina. — Апиē kā ji galvojā? 3. Brōlis. — Апиē kā jiē (jōs) kalbėjo? 4. Sesuō. — Апиē kā ji klausinėjo? 5. Žmonā. — Апиē kā jis kalba?

XX. Напишите кратко о себе, отвечая на вопросы.

1. Kuō jūs vardū? 2. Kokiā jūsc profėsija? 3. Kuī jūs gyvenate? 4. Аї jūs tūrite tėvą iī mōtina? 5. Kuī jiē gyvena? 6. Kokiā jūsc tėvo profėsija? 7. Kuō jis vardū? 8. Kokiā jūsc mōtinos profėsija? 9. Kuō ji vardū? 10. Аї ji dirba? Kuī ji dirba? 11. Аї jūs tūrite šeima? 12. Аї jūs tūrite žmōnā (vyrą)? 13. Kuō ji (jis) vardū? 14. Kokiā jōs (jō) profėsija? 15. Аї jūs tūrite sūnų (dūktetį)? 16. Kuō jis (ji) vardū? 17. Kuī jis (ji) mōkosi?

XI. Прочтите и укажите распространенные (состоящие только из подлежащего и сказуемого) и распространяемые предложения.

1. Олėгас skaitė. 2. Олėгас skaitė žurnālā. 3. Vākar Jōnas skaitė žurnālā. 4. Vākar vakarė Олėгас skaitė žurnālā.
1. Sesuō rāšė. 2. Sesuō rāšė lāiška. 3. Jō sesuō rāšė lāiška. 4. Vākar jō sesuō rāšė lāiška.

1. Rimas pāsakojo. 2. Rimas pāsakojo apiē Каūна. 3. Rimas įdōmiai pāsakojo apiē Каūна. 4. Šiaūdien Rimas įdōmiai pāsakojo apiē Каūна.

XXII. Переведите на литовский язык.

1. Он рассказывал мне об этом семинаре. 2. Дочь рассказывала о своей работе. 3. Турист рассказывает о своем путешествии. 4. Товарищ рассказывает о твоей статье. 5. О чем рассказывает этот мальчик? 6. Мы ходили вокруг площади. 7. Гости сидели вокруг стола. 8. Я пробыл в деревне около недели. 9. Он рассказывал об этом семинаре. 10. Дочь рассказывает об экзамене. 11. Она не очень охотно рассказывает об этом. 12. Студент рассказывает об этом путешествии. 13. Мне часто рассказывают о твоей книге. 14. О чем рассказывает этот мальчик? 15. О чем она сейчас рассказывает? Она рассказывает об учебе.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Апиē nuostābų tōrtā

Senėlis pākvietė savo anūkūs sekmādieni į svečius. Jis sākė, kād senėlė žadėjo iškėpti įdōmų tōrtā, kuriām pagaminti reikia daug žmonių. Vaikai labai norėjo pamatyti tōkį tōrtā, nės jiē žinojo, kād tōrtā kėpa vienas žmogūs. Todėl jiē labai lāukė sekmādienio iī galvojō apiē tōrtā.

Pagaliau atėjo sekmādienis. Vaikai nuėjo pās senėli. Visi susėdo prie stālo. Pradžiojė senėlė dāvė sriubōs, bulvių. Ō vaikai vis lāukė tōrto, vis galvojō apiē ji.

Pagaliau atnešė senėlė tōrtā. Visi vaikai ėmė žiūrėti iī tą tōrtā. Tačiau jiē pamatė, kād čiā yrā pāprastas tōrtas. Jiē sako:

— Senėli, šitam tōrtui pagaminti nereikia daug žmonių, vienas žmogūs gali pagaminti tōkį tōrtā.

Tačiaū senēlis paaiskino, kād tōrtā nē tik īskēpti reikia, bēt pirmiāusia reikia turēti īš kō kēpti. Tōrtui reikia daūg produktū. Ō tiems produktams pagamīnīti reikia daūg žmoniū. Tuōs produktūs atveža mašinos, joms pakrāutī īf īskrāutī reikia darbinīnku.

— Dabaļ mēs suprātome, kād tōrtā tikraī gamīna nē vienas, ō daūg žmoniū, — sutīko anūkaī.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

ī svečtūs v gosti	duoti sribōs, būvīnū podat	сул,
daūg žmoniū mnogo людeй	картошку	
lāuktī sekmdāienio ждaть	lāuktī tōrtō ждaть тортa	
susēdo priē stālo сeлa зa стoл	daūg produktū много продуктово	

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Parāsakokite, kāš īf kō vaikūs pākviētē.
2. Pasakūkite, kodēļ vaikai labaī lāukē tōrtō.

УРОК 13

ТЕКСТ I PARDUOTŪVE

Šeštādienis. Rýtas. Lāima īf Rimas namiē. Jū butē skaīmba telefonas. Rimas pākeļia ragēļī īf sāko:
Alfō!

Af čīā tū, Rimai?

Taip, āš. Sveikas, Olēgai.

Lābas rýtas! Šiāndien āš turīū eīti ī parduotūvē, nēs nōriū pirkti kostiūmā. Gāl īf tū nōri eīti kartū? Padēsi mán īssiriņkti kostiūmā.

— Gerai. Aš taip pāt nōriū eīti ī parduotūvē, nēs reikia nusipiřkti švaī-ka īf lēmpā.

Rimas pādeda telefōno ragēļī īf eīna reņģtis.

Диалоги

Lāima. Sū kuō tū kalbējai?

Rimas. Olēgas skaīmbino. Jis tuōj atvažiūoja pās manē, īf kartū eīname ī parduotūvē. Jis nōri nusipiřkti kostiūmā, ō āš — švaīfka īf lēmpā.

* * *

Rimas. I kuriā parduotūvē eīname?

Olegas. Mán rōdos, reikia eīti ī universālinē parduotūvē.

Rimas. Aš dār turīū užeiti pās vienā draūgā. Jis čīa pāt gūvēna.

* * *

Olegas. Kuř pirmiāusia eīname?
Rimas. Aš manaū, kād pirmiāusia reikia nusipiřkti kostiūmā īf švaīfka.
Olegas. Gerai.

Rimas. Štai īf drabūžiū skūņius.

Olegas. Prāšom mán parōdyti kostiūmā!

Pardavēja. Gerai, prāšom.

Rimas. Reikia pasimatūoti.

Olegas. Nā, kaiř? Af tiņka mán?

Rimas. Gēras. Tāu labaī tiņka.

Olegas. Aš imū šitā kostiūmā.

Pardavēja. Prāšom čēki, piņigus mokēkite anojē kasojē.

Rimas. Ō mán prāšom parōdyti švaīfka.

Pardavēja. Prāšom šitā pasimatūoti.

Rimas. Ačiū. Mán rōdos, kād šitas mán gēras. Aš šitā īf imū.

Olegas. Kuř dabaļ eīname?

Rimas. Reikia eīti ī antrā aukštā. Aš nōriū lēmpā nusipiřkti.

Olegas. Gerai.

Rimas. Prašāū mán parōdyti anā lēmpā.

Pardavēja. Prāšom.

Rimas. Aš jā imū. Supakūokite.

Olegas. Af jāū vīškā nusipiřkome?

Rimas. Atrodō, vīškā. Gālime eīti pamō.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

parduotivē магазин

universālinē parduotivē универмаг

rytas утро

skambēti, skaīmba, skambējo звенеть

kēti, kēlia, kēle поднимать

ragēlis, -jo трубка (тел.)

reņģtis, -ias, -es собирать

piřkti, peřka, piřko покупать

īssiriņkti, īssirenka, īssiriņko выбрать

reikia надо

sutīktī, sutīnka, sutīko согласиться

pasimatūoti, -ūoja, -āvo примерить

drabūžiū skūņius отдел одежды

tiņka идет

īni, ima, ēmē брат

mokēti, mōka, -ejo платить

mán rōdos мне кажется

antrās aukštās второй этаж

radēti, pādeda, padējo помогать

dēti, dēda, dējo класть

švaīfkas пиджак

skaībini, -a, -o звонить

važiūoti, -ūoja, -āvo ехать

rakūoti, -ūoja, -āvo паковать

vīškās все

nēs так как, ибо

ī svečtūs в гости

teisingai правильно

piřini, piřma, piřemē принять, прии-

мать

eilēraštis, -čio стихотворение

arti близко

ГРАММАТИКА

Употребление предлогов I, pās

Aš eīnū pās gūdytoja.
Jis gūvēna pās brōļi.

Я иду к врачу.
Он живет у брата.

Āš važiūju ī miēstā.
Jis guvēna miēstē.

Я еду в город.
Он живет в городе.

Atsakūti ī klāusīma.

Ответить на вопрос.

Āš žiūriū ī dēstujoā.

Я смотрю на преподавателя.

Предлоги **ī, pās** требуют винительного падежа.

Предлог **ī** употребляется при обозначении направления (при обозначении места употребляется местный падеж). На русский язык переводится предлогами **в, на**.

Предлог **pās** употребляется при обозначении как места, так и направления. Ср.: в русском языке при обозначении места употребляется предлог **у**, а при обозначении направления — **к**.

Обратите внимание, что глаголы **gražūti** (просить), **klāusti** (спрашивать) в литовском языке, в отличие от русского, не употребляются с предлогом **pās** у), напр., **gražūti jį** — просить у него; **klāusti ją** — спрашивать у нее).

Предлог **pās** не употребляется в конструкциях со значением обладания чем-либо (напр., **jō gražūs balsas** — у него красивый голос).

Конструкция **turėti + bendratis** (инфинитив) в значении **должен**

Šiaūdien āš turiū eiti ī pāskaitā. Vakar jī turėjo gāuti laiškā.	Сегодня я должен идти на лекцию. Вчера она должна была почитать письмо.
Настоящее время	Прошедшее однократное время
Āš turiū Tū turi Jis, ji } turi Jis, jōs } Mēs turime Jūs turite	turėjau turėjai turėjo turėjome turėjote
	atlikti tą darbą

Примечание. Глагол **turėti + инфинитив** в значении **должен** употребляется во всех наклонениях и временах.

Запомните:

В конструкции **turėti + bendratis** глагол **turėti** в значении **должен** употребляется во всех формах. Ср.: глаголу **turėti** в аналогичных случаях в русском языке соответствует краткая форма прилагательного **должен, -жна**.

Значения глаголов **reĩgtis, sutikti**

reĩgtis { одеваться
собираться }
sutikti { встретить
согласиться }

Глагол **žĩūrėti** с предлогом **ĩ**

Jis žĩūrĩ ĩ { mokujojā
pavėĩkslā
lėktoriū
leĩtā
sėserĩ
tėvā }

Примечание. Глагол **žĩūrėti** употребляется с предлогом **ĩ**. Обратите внимание, что глагол **žĩūrėti** может употребляться также без предлога (см. Урок 11; ср.: в русском языке смотреть что? или на что? на кого?).

Употребление союза **pės**

Āš turiū eiti ĩ knygūnā, pės pōriū nusĩpĩkti vadovėljį.
Я должен пойти в книжный магазин, так как хочу купить учебник.

Примечание. Союз **pės** (так как, ибо) употребляется в сложноподчиненных предложениях с придаточной частью причины.

kėlti	— pakėlti	поднимать	— podĩti
matuotis	— pasimatuoti	мерить	— pomėritĩ
rodyti	— parodyti	показывать	— pokazati
važiuoti	— atvažiuoti	ехать	— pĩrehati
eiti	— užeiti	идти	— zaiti
ĩĩĩkti	— išĩĩĩkti	выбирать	— vybrati
pĩĩkti	— nusĩpĩkti	покупать	— kupiti
dėti	— padėti	класть	— poloziti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные или местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

1. Į (miestas, mokykla, miškas, kinas, teātras, muziejus, parodą, paskaitą, konferencija).

2. Pàs (draugas, tėvas, kolega, šitas dėstytojas, mūsų mokytojas, tàs žmogus, anà moteris, šità mergaitė, dukterė, gūdytojas, jiė, jòs, tū, jūs).

II. Поставьте заключенные в скобки существительные в требуемом падеже.

1. Ką jūs dėdate į (portfelis)? 2. Kadà jūs važiuojate į (vižbutis)?

3. Kadà išvyksta studentai į (kolėkis)? 4. Bròlis išvažiavo į (kelionė).

5. Mokinys išėjo į (mokyklà). 6. Šita mergaitė gyvena pàs savo (tetà).

7. Studentai išvažiavo į (kaimas) pàs (mamà).

III. Дополните предложения соответствующими по смыслу предложениями (į, pàs).

1. Jis jau seniai gyvena ... savo draugà. 2. Jis atėjo ... manė į svečius.

3. Ji išėjo ... parduotuvė. 4. Aš einu ... gūdytojà. 5. Mės einame ... kinà.

6. Studentai išvažiavo ... kolėki.

IV. Соедините два предложения в одно, используя союз *kad*.

Образец: *Aš žinau, kad jò vaifas Jònas.*

1. Aš žinau. Jò vaifas Jònas. 2. Jis sàko. Jám rytój paskaità. 3. Aš girdėjau. Mūsų dėstytojas rytój važiuoja į Kaunà. 4. Aš žinau. Jis mėgsta pàsakoti apie kelionė pò respublikà. 5. Aš gerai žinau. Šitas viešbutis yra miėsto centrė. 6. Aš girdėjau. Jis grįžta rytój. 7. Mokytojas sàkė. Mokiniai turi eiti į klàsę.

V. Заполните пропуски глаголами *mokėti, žinoti* или *pažinti* в требуемой форме. Прочтите предложения.

1. Mės gerai ... šitą berniukà. 2. Seminàras prasideda deviñtà vàlandà. Aš tai gerai ... 3. Aš gerai ... Vilniaus universiteto istorijà. 4. Tàs studentas ... savo daljka iř visadà gerai atsakinėja. 5. Aš jūs ... šitą gėlė? 6. Šiañdien ateina jūsų sesuð? — Aš tū ...? 7. Šitas mokinys visadà ... pàmoка. 8. Rytój važiuoja mūsų tėvas į Klaipėdà. Aš tū ...? 9. Aš tū ... šitą melodijà? Nė, ... 10. Aš tū ... šitą eilėrašį atmintinai? — Nė, ...

VI. Переведите на литовский язык.

1. Мы ответили на вопрос преподавателя. 2. Вы ответили на письмо моего товарища? 3. Мальчик правильно ответил на вопрос учителя. 4. Я уже ответил на твой вопрос. 5. Преподаватель ответил на вопрос студента. 6. Ты ответил на письмо отца?

VII. Прочтите предложения, используя глагол *turėti* (в значении *должен*) в требуемой форме.

1. Jis (*turėti*) savo darbà vàkar baigti. 2. Mės tą klàusimà (*turėti*) rytój aptarti. 3. Kuř (*turėti*) šita konferencija prasidėti? 4. Aš jūs (*turėti*) šiañdien ateiti į pàskaità? — Aš būtinai (*turėti*) ateiti. 5. Màno sesuð (*turėti*) vàkar išvykti į Klaipėdà, bėt negalėjo. 6. Kadà jūs (*turėti*) išvykti? 7. Vàkar turistai dár (*turėti*) nueiti į pavėikslų galėrijà. 8. Jis (*turėti*) mán užsakyti vienà kambarį viešbutyje.

VIII. Ответьте на вопросы, используя предлоги (*į, pàs*) и приведенные справа существительные и местоимения.

1. Kuř išvažiavo tàvo sūnùs?

2. Kuř jis išėjo?

3. Pàs ką jūs einate laikyti egzàmino?

4. Pàs ką dabar gyvena Olėgas?

5. Kuř išvažiavo studentai?

6. Kuř išėjo tàvo draugas?

7. Kuř išėjo gūdytojas?

8. Kuř išėjo dėstytojas?

IX. Преобразуйте предложения, используя глагол *turėti* в значении *должен*, *обязан*.

Образец: *Šiañdien jis turėjo sutikti mokytojà.*

1. Šiañdien jis sutiko (mokytojas). 2. Aš tū sutikai institutė (mūsų dėstytojas)? 3. Mės parodojė sutikome (studentas iš Rygòs). 4. Aš sutikau kinė (sesuð). 5. Aš jūs sutikote teatrė (kolegà)? 6. Aš jis sutiko savo (draugas) muziejujė?

X. Переведите на литовский язык, выражая должествование глаголом *turėti*.

1. Я должен встретить своего друга на станции. 2. Завтра мы должны закончить свою работу. 3. Сейчас должна начаться лекция. 4. Сегодня мы должны быть в институте. 5. Ты должен прийти ко мне сегодня вечером.

XI. Составьте к следующим предложениям вопросы по образцам, используя глаголы *žinoti* или *pažinti* и слова в скобках.

Образец 1: *Vilniuje yra universitetas iř pedagoginis institutas (tai).*

— *Aš tū žinau tai? — Taip, aš tai žinau.*

Образец 2: *Šiañdien pàs manė atvažiuoja mào brolis (jis).*

— *Aš tū pažįsti jį? — Taip, aš jį pažįstu.*

1. Šiañdien pàskaità skaito dėstytojas Jonaitis (jis). 2. Aš domiuosi šita temà (tai). 3. Kaunė yra politėchnikos institutas. Jis vadinasi Antàno Sniėckaus politėchnikos institutas (tai). 4. Šita taisyklė nelengvà (tai). 5. Netrukus prasideda susirinkimas (tai). 6. Mán labai patinka jò tėvas (jis). 7. Mės kalbėjomės apie mūsų dėstytojà (jis).

XII. Ответьте кратко на вопросы по тексту.

1. Kuř šiañdien yra Látima iř Rimas? 2. Kàs pakėlė telefonò ragelį?

3. Kuř reñgiasi šiañdien eiti Olėgas? 4. Ką jis nori piřkti? 5. Aš sutinka Rimas eiti kartù į parduotuvė? 6. Pàs ką dar užėina Rimas? 7. Ką padeda išsiriñkti parduotuvėje Olėgas? 8. Ką nori nusipiřkti Olėgas? 9. Ką pasimatuoja Olėgas? 10. Ką Rimas pasimatuoja?

XIII. Ответьте на вопросы утвердительно или отрицательно употребляя в начале ответа слова *taip* или *nė*.

1. Aš jūsų draugas turėjo jums padėti? 2. Aš iūs turėjote šiole stotėleje išlipti? 3. Aš jūs turėjote šiañdien eiti į miestà? 4. Aš jūs turėjote vėl

kar aplankūti sāvo draugā? 5. Aī jis šiañdien tūri atlikti šita ūžduoti? 6. Aī jūs turējote vākar nusipirkti bilieta? 7. Aī jūs turējote šita tēksta namiē išveišti?

XIV. Составьте вопросы к предложениям.

Образец: — *Aī šiañdien jis turējo grīžti?*

1. Taip, jis šiañdien turējo grīžti. 2. Taip, jis turējo tā diēnā pās mūs būti. 3. Mēs turējome ī Klairpēdā važiūoti. 4. Taip, aš turējau šiañdien pās sāvo drauga nueiti. 5. Jis neturējo šiañdien eiti ī paskaite. 6. Taip, aš turējau pirkti naujā lagamina. 7. Taip, jis vākar turējo laikūti egzamina.

XV. Составьте предложения, используя конструкцию *turēti + bendrais* (инфинтив).

Образец: *Atīmanācījā rātokā mēs tūrime atsinēiti žodūnā.*

1. Tūrime atsinēiti; turējome atsinēiti. 2. Tūrime pasitīkti; turējome pasitīkti. 3. Tūri palydēti; turējo palydēti. 4. Tūri grīžti; turējo grīžti. 5. Tūri atlikti; turējo atlikti. 6. Tūri prīimti; turējo prīimti. 7. Tūri rakatōti; turējo rakatōti.

XVI. Переведите на литовский язык.

1. Он не смог поехать в деревню, так как должен был остаться в Вильнюсе. 2. Когда вы должны были уехать? — Я должен был уехать вчера, но не смог. 3. Вы не можете уехать завтра? — Нет, не могу, так как я должна вернуться вовремя в университет. 4. Я не мог вчера прийти к тебе, так как должен был проводить товарища на вокзал. 5. Я не смог ответить на ее письмо, так как должен был быстро уехать в Каунас.

XVII. Как надо сформулировать вопрос к выделенным словам, чтобы получить ответ?

Образец: *Vākar aš būvau pās draugā.*

— *Kuī aš vākar būvau?*

1. Māno brōlis šiañdien eina pās lietūvič kalbōs mōkūtojā. 2. Aš gyvenū pās sāvo kolēgā. 3. Māno draugas išėjo ī muziejū. 4. Pās māno draugā atvažiavo dēdē. 5. Brōlis išėjo ī stadīonā. 6. Māno sesuo išėjo ī dārba.

XVIII. Составьте предложения, включая в них словосочетания.

1. Į miēstā, į mokūklā, į kaimā, į kolūki, į pārodā, į muziejū, į stadīonā, į kinā.
2. Pās draugā, pās gūdytojā, pās tavē, pās dėstytojā, pās brōli, pās sūnū, pās dūkterti, pās dēdē, pās tētī.

XIX. Прочтите предложения и составьте вопросы по образцу.

Образец: *Mēs einame į teātrā (jūs). Ō kuī jās einate? Aī taip pat į teātrā?*

1. Aš einū į muziejū (tū). 2. Mēs einame į institūtā (jūs). 3. Lāima eina į konservatorijā (tū). 4. Jiē eina į koncertā (jōs). 5. Jiē važiūoja į Klairpēdā (tū). 6. Jōnas važiūoja į Kaūnā (tū). 7. Rimas ī Lāima vāsarā važiūoja į pietūs (jās). 8. Māno tėvai važiūoja į kaimā (tū). 9. Mēs važiūojame į Māskvā (jās).

XX. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец 1: *Kuī iėjo tā mergaitē? (parduotūvē).*

*Tā mergaitē iėjo į parduo-
tuvē.*

Kuī iėjo šita studente? (*auditorija, institūtas, mokyklā, muziejus, kino salė, kambarys, virtuvė*).

Образец 2: *Kuī iėjo šitas keleivis? (stotis).*

Šitas keleivis iėjo į stōti.

1. Kuī iėjo šita mōteris? (*jōs kambarys*). 2. Kuī iėjo darbininkas? (*gamyklā*). 3. Kuī iėjo studeñtai? (*laboratorija*). 4. Kuī iėjo turistas? (*viešbutis*). 5. Kuī iėjo tās žmogūs? (*parodā*). 6. Kuī iėjo delegācija? (*salė*).

XXI. Переведите на литовский язык.

1. Ученик ушел в школу. 2. Студент уехал в деревню к маме. 3. Он живет у своего товарища. 4. Я иду к врачу. 5. Студенты уехали в колхоз. 6. Ученик ответил на вопрос. 7. Отец ушел на работу. 8. Сегодня мой друг пошел на выставку. 9. Вчера ко мне приехал отец. 10. — Знаете ли вы, что в наш институт приехали студенты в гости? — Да, я это знаю. 11. Сегодня Олег собирается пойти в магазин. 12. Рimas согласился пойти вместе с ним в магазин. Он помог Олегу выбрать костюм. 13. Олег померил костюм и купил. 14. Мой товарищ пошел на концерт.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Parduotūvēje

Māno kambaryje suskaĩba telefonas. Aš pakeĩliu ragējį iĩ sakaĩ:

— Klausau.

— Aĩ čia tū, Vỹtai?

— Taip, aš. Sveikas, Aĩgi!

— Lābas rýtas! Vỹtai, šiañdien aš sū tėveliū einū į universālinę parduo-
tuvē kostiūmo pirkti. Iĩ tavė kviečū eiti kartū sū mumis.

— Gerai. Suĩinkū. Aš nōriu pirkti batūs.

— Kelĩntā vālandā jūs einate?

— Dvyĩiktā.

— Gerai, aš einū tiēsiai į parduo-
tuvē, teĩ iĩ susitiĩkame.

Mēs su tėveliū apstirengiame iĩ einame. Mūms universālinē parduo-
tuvē netoli. Ji yrā naujamē, dideliame pastatē, netoli aikštēs. Mēs sū tėveliū
ējome gatvė, paskaĩ peĩ aikštę iĩ atsidūrėme priešais universālinę parduo-
tuvē.

— Į kurį skỹrių pirmiāusia einame? — klāusia manē tėvėlis. — Kuĩ
susitarėte susitikti sū Aĩgiū?

— Susitarėme susitikti parduo-
tuvēje, — atsakiau. — Aš manaũ, kad
jis lāukia mūsų prie drabūzių skỹriaus.

Nueiname teĩ iĩ susitiĩkame Aĩgi.

— Ō, tū jau čia, Aĩgi!

- Tajp.
- Visi einame piŕkti kostiũmu.
- Paptšeme parõdyti pilka vasarinj kostiũmu. Pardavẽjas paklausẽ:
- Kuriõ dõdzio dẽvite?
- Kõturiasdẽšimt ketviŕto.
- Praftõm pasimatũoti.
- Aš imũ kostiũmu iř apselviku.
- Nã, kaip, ař jis mãn tĩnka? — paklausiau.
- Mãn atrõdo, kãd tãu labai tĩnka, — atsãkẽ Aĩgis. Tã pãtj pasãkẽ iř tẽvõlis.

- Aš imũ šita kostiũmu, — sakaũ. — Jis mãn paũtĩnka.
- Čia pãt pftẽšais gatavũ drãbuũžũ skũrũũ yrà kasa. Aš mõku kasoje pini-gus iř gãunu čẽki.
- Pardavẽjas ipakũoja piřkini. Mẽs pasimame kostiũmu iř einame paũžũ-rẽti batũ. Čiã sutĩnkame dãr vienã mũsũ klãses draũga.
- Sveikĩ, draugai! — sãko jis.
- Sveikas, Saũliau! — atsãkõme. — Kaip tũ čiã atsiradaĩ?
- Aš nõriu piřkti batũ.
- Iř visi nuẽjõme iř batũ skũrũũ. Pardavẽjas parõdo dvidešimt šẽsto nũme-rio batũ. Juõs pasimatũoja iř Výtas, iř Saũlius. Pasirõdo, kãd abũ nešioja to patĩes nũmerio batũ.
- Mãn jiẽ trũputj spãudžia, — sãko Výtas.
- Mãn jiẽ geri, — sãko Saũlius. — Aš juõs perkũ.
- Pardavẽjas Výtui ãneša kitũs batũs iř sãko:
- Praftõm pasimatũoti šituos.
- Výtas pasimatũoja iř sãko:
- Šitie labai geri. Aš perkũ juõs.
- Parduotũveje visi gãvõme, kõ norẽjõme: aš nusipirkaũ kostiũmu, Výtas iř Saũlius batũs. Kartũ visuř ẽjo tẽvõlis. Kai nusipirkõme, jis sãko:
- Viskã išsirĩnkõte juõs pãtys, bevẽik iř maũšẽ nereikẽjo. Kaip mataũ, juõs jau didẽl.

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papãsakõkite, kuř nuẽjo Výtas su tẽvõliũ iř kã jiẽ piřko.
2. Kã jiẽ suũiko parduotũvẽje?
3. Papãsakõkite, kaip juõs ẽjõte iř parduotũvẽ iř kã piřkõte?

УРОК 14 | ТЕКСТ | СЕКМÃДИЕНĮ

Šiãndien sekmdãdienis. Óras gẽras. Lãima iř Rimas ruõšiasi eiti slidinẽti. Jiẽ atskelia anksai iř nusipraũsia. Paskui pusryčiauja, ima slidẽs iř iřcina. Devĩntã vãlandã jiẽ jau stotẽlje. Iš pradziũ vaũziõja troleibusũ, paskui autobusũ.

Olegas taip pat vaũziõja slidinẽti. Jis iřgi atskelia anksai iř iřcina. Jis eina pẽsčias iř autobusũ stotẽljẽ. Ten jiẽ iř susitiũnka. Stotẽlje juõ laukia iř kiti draugai.

Visi sãda iř autobusã iř uũzmiesti. Autobusas sustõjo. Jiẽ išli-po iř autobuso iř nuẽjo iř miška. Ten slidinẽjo iki pietũ. Visiems labai pa-tiko.

Namõ jiẽ grĩžo ketviřtã vãlandã.

Vakarẽ Lãima iř Rimas ilsẽjõsi, paskui truputj dirbo: skailẽ, veřtẽ, mõ-kẽsi rũsũ kalbõs. Dešimtã vãlandã jiẽ ẽjo miegõti.

Диалог

- Olegas. Rimai, kã juõ žãdate veĩki sekmdãdienj?
- Rimas. Rytẽ mẽs ruõšiamẽs eiti slidinẽti.
- Olegas. Ař anksai juõ iřcinatẽ?
- Rimas. Kẽliamẽs paprastai aštuõtã vãlandã. Ó šj sekmdãdienj reĩkia kãltis anksiaũ. Juk reĩkia nẽ tik nusipraũsti, nusiskũsti, pavãlgyti, bẽt iř viskã susitvarkyti. Tajgi mẽs susitvarkõme iř iřciname. Gãl iř juõ nõrite kartũ eiti slidinẽti?
- Olegas. Gerai. Kadã mẽs susitiũnkame?
- Rimas. Devĩntã vãlandã.
- Olegas. Ó kuř susitiũnkame?
- Rimas. Troleibuso stotẽlje, kuř reĩkia pẽrsẽsti iř autobusa.
- Olegas. Ó kadã mãnotẽ grĩžti namõ?
- Rimas. Grĩžtame apĩẽ trẽčiã ař ketviřtã vãlandã.
- Olegas. Kã juõ galvojate veĩkti vakarẽ?
- Rimas. Nõrime truputj dirbti: skaityti, veřsti. Mẽs mõkomẽs rũsũ kalbõs. Sekmdãdienj paprastai mẽs einame guiti dešimtã vãlandã: Lãima pirmãdienj anksai eina iř dãrbã.

СЛОВА И СЛОВОСОЧЕТАНИЯ

óras	погода	susitiũkti	susitiũnka, susitiko	встретиться	
slidinẽti	-ẽja, -ẽjo	katãties	на лыжах	trũputj	немного
kãltis	kãliasi, kãlesi	vstatãti	встãть	namãtẽ	наметить
anksai	рано	skũstis	skũtisi	brĩties	бриться
pusryčiaũti	-ãuja, -ãuvo	zavtraكات			
slidẽs	(dg.)	лыжи			
eiti	eina, ẽjo	идти			
paskui	зãтем				
pẽsčias	пеший				
pẽrsẽsti	-sẽda, -sẽdo	делать	пересãку		
sustõti	-õja, -õjo	остановиться			
ĩpti	-ã, -õ	выходить			
paũtĩti	paũtĩnka, paũtiko	попрãвиться			
grĩžti	grĩžta, grĩžo	возвращãться			
ĩsẽtis	ĩsẽtisi, iřsẽjõsi	отдãхãть			
veřti	veřcia, veřtẽ	переводить			
autobusas	автобус				
troleibusas	троллейбус				

ГРАММАТИКА

Употребление предлогов *peĩ, prõ*

Åš einũ *peĩ gãtvẽ.* Я иду через улицу.
Peĩ vãsarã mẽs gerãĩ pãĩsẽjõmẽ. За лето мы хорошо отдохнули.

Åš žiũriũ *prõ lãngã.* Я смотрю через окно.
Jĩs praẽjõ prõ manẽ. Он прошел мимо меня.

Предлоги *peĩ, prõ* управляют винительным падежом.
 Предлог *peĩ* употребляется при обозначении места и времени, а предлог *prõ* — при обозначении места.

На русский язык предлог *peĩ* переводится словами **через, сквозь; во время, в течение, за**, а предлог *prõ* — **через, сквозь; мимо.**

Обозначение времени (*kõgdã?* — *kãdã?*)

Часы	Дни недели
<i>pĩrmã</i>	<i>pĩrmãdienĩs</i> — <i>pĩrmãdienĩ</i>
<i>ãĩtrã</i>	<i>ãĩtrãdienĩs</i> — <i>ãĩtrãdienĩ</i>
<i>trẽãĩã</i>	<i>trẽãĩãdienĩs</i> — <i>trẽãĩãdienĩ</i>
<i>ketvĩrtã</i>	<i>ketvĩrtãdienĩs</i> — <i>ketvĩrtãdienĩ</i>
<i>penktã</i>	<i>penktãdienĩs</i> — <i>penktãdienĩ</i>
<i>šẽštã</i>	<i>šẽštãdienĩs</i> — <i>šẽštãdienĩ</i>
<i>septĩntã</i>	<i>sekmãdienĩs</i> — <i>sekmãdienĩ</i>
<i>aštũntã</i>	
<i>devĩntã</i>	
<i>dešĩmtã</i>	
<i>vĩenuõlikta</i>	
<i>dvũjũlikta</i>	

Ср. в русском языке: в час, в два, в три, в четыре, в пять, в шесть, в семь, в восемь, в девять, в десять, в одиннадцать, в двенадцать. Ср. в русском языке: в понедельник, во вторник и т.д.

Запомните:

<i>kãs?</i>	<i>kãdã?</i>
<i>gũtas</i>	<i>žĩemã</i>
<i>diẽnã</i>	<i>žĩemã</i>
<i>vãkaras</i>	<i>pãvãsarãĩ</i>
<i>nãktĩs</i>	<i>vãsarã</i>
	<i>gũdenĩ</i>

В литовском языке винительный падеж, обычно единственного числа, употребляется для обозначения времени (винительный времени).

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные или местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

Образец: *Peĩ gãtvẽ.*

7. *peĩ (gãtvẽ, kãlias, kãlas, sõdas, pãrkas, aikštẽ, kiẽmas, miškãs; vãsarã, žiẽnã, diẽnã, savãitẽ, valandã, ramokã).*

2. *prõ (pãrkas, sõdas, aikštẽ, kiẽmas, miškãs, instĩtũtas, universĩtẽtas, muziẽjus, teãtrãs; jis, jĩ, åš, mẽs, jĩẽ, jõs).*

II. Поставьте существительные в скобках в нужном падеже.

1. *Vãikãĩ ãjõ peĩ (miškãs).* 2. *Mẽs vãziãvomẽ peĩ (miẽstãs).* 3. *Peĩ (vãsarã) jis gerãĩ pãĩsẽjõ.* 4. *Peĩ (pãskaitã) mẽs sãdẽjõmẽ iĩ klãũsẽmẽs.*

5. *Kolonã einã prõ (universĩtẽtas).* 6. *Aĩ tũ einĩ prõ (muziẽjus)?* 7. *Grĩ-žõmẽ peĩ (aikštẽ).* 8. *Jĩ pastãtẽ tiltã peĩ šitã (tipẽ).* 9. *Dãrbã jĩẽ baĩgẽ peĩ (savãitẽ).*

III. Прочтите предложения, заполните пропуски словами *kãdã, aĩ*.

Образец: *Jĩs mãn sãkẽ, kãd gũvẽnã Vilniũje.*

Jĩs manẽ klãusẽ, aĩ åš gũvenũ Vilniũje.

1. *Jĩs mãn sãkẽ, ... studijũjõjã Vilniaus universitẽtẽ.* 2. *Åš labai apsi-džiaugiau, ... gavãũ lãiškã nuõ draũgõ.* 3. *Mãno vienas pãžĩstãmas klãũsia, ... vãziũjũjõ šĩã vãsarã iĩ Pãlangã.* 4. *Åš jau senĩã žĩnãũ, ... tũ domiesi lietuviũ kalbã.* 5. *Åš tik šĩãndien sužĩnũjũ. ... jis studijũjõjã Kaũno poli-tẽchnikõs instĩtutẽ.* 6. *Åš nežĩnãũ, ... gãlima tẽĩ nuvãziũtũti autobusũ.* 7. *Åš negãliũ pasakũti, ... jis sutiko tã žmõgç.*

IV. Дополните предложения соответствующими по смыслу предлогами (*peĩ, prõ*).

1. *Mẽs einãmẽ tiẽsiai ... pãrkã.* 2. *Jĩs vãziãvo ... universitẽtã.* 3. ... šitã pãskaitã mẽs daũg naũjã iĩgĩrdõmẽ. 4. ... tã pãmokã visi labai atĩdžiai klãusesi. 5. ... manẽ prãvãziãvo mašinã. 6. ... tã miškã einã kãlias. 7. Jĩẽ grĩžo ... instĩtũtã.

V. Ответьте на вопросы, используя предлоги *peĩ* или *prõ* и приведенные справа существительные и местоимения в требуемом падеже.

Образец: *Mẽs ãjõmẽ prõ muziẽjũ.*

1. <i>Prõ kuĩ jũs ãjõmẽ?</i>	<i>muziẽjus</i>
2. <i>Kãdã tũ gerãĩ pãĩsẽjãĩ?</i>	<i>vãsarã</i>
3. <i>Kãdã tãs mokinỹs daũg iĩmõkõ?</i>	<i>šitã ramokã</i>
4. <i>Kãdã visi atĩdžiai klãusesi?</i>	<i>tã pãskaitã</i>
5. <i>Prõ kuĩ prãvãziãvo autobusãs?</i>	<i>åš</i>
6. <i>Peĩ kuĩ jũs grĩžõmẽ namõ?</i>	<i>pãrkas</i>
7. <i>Peĩ kuĩ einã tãs tãkas?</i>	<i>miškãs</i>
8. <i>Prõ kuĩ jũs grĩžõmẽ?</i>	<i>universĩtẽtas</i>

VI. Составьте предложения, используя приведенные словосочетания.

Образец: *Aš tuometėjau peį gátvę.*

Peį gátvę, peį párka, peį álkštę, peį žiéma, peį vásaга, peį díeņa, peį ráмока; prò insiútą, prò muziejų, prò манe, prò jį.

VII. Прочтите вопросы и дайте утвердительный (положительный) и отрицательный ответ.

Образцы: *Af tú buvai Klaipėdoje pàs draugą peį atostogas?*

a) *Taip, peį atostogas aš buvai Klaipėdoje pàs draugą.*

б) *Nė, peį atostogas aš nebuvai Klaipėdoje pàs draugą.*

1. Af tú sportavai peį atostogas? 2. Af tú buvai kinė peį atostogas?
3. Af tú buvai teatre peį atostogas? 4. Af tú keliavai pò respùbliką peį atostogas? 5. Af tú pailsėjai peį atostogas? 6. Af tú buvai muziejuje peį atostogas? 7. Af tú buvai káime peį atostogas?

VIII. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kodėli šiañdien anksti atsikelia Láima iį Rimas? 2. Keliñtą válandą jiė nuėjo i autobusų stotelę? 3. Kuį jiė važiuoja? 4. Kás dár kartų važiuojamas iį Láima veike namie vakarė? 8. Kadà jiė nuėjo gulėti?

IX. Переведите на литовский язык.

1. Он идет через улицу. 2. За лето они хорошо отдохнули. 3. Мы сидели и смотрели через окно. 4. Он прошел мимо меня. 5. Мы завтракаем в восемь часов. 6. Я начинаю работу в девять часов. 7. Он вернулся домой вечером. 8. Я перевел статью. 9. Мы шли через лес. 10. Колонна идет мимо института. 11. Я ежедневно иду на работу мимо музея. 12. Мы вернулись через площадь. 13. Он окончил эту работу за неделю. 14. На этой лекции преподаватель рассказывает о республике. 15. Мимо меня проехал трактор. 16. Во время канкул я был у товарища.

X. Прочтите предложения, поставьте глаголы *pradėti*, *baigti*, *grįžti* в нужной форме.

1. Mėš (*pradėti*) dárba devintą válandą iį (*baigti*) trečią válandą. 2. Tėvas (*pradėti*) dárba aštuñtą válandą iį (*grįžti*) namò peñktą válandą. 3. Spektákliš (*prasiđėti*) septyñtą válandą iį (*baigti*) aštuñtą válandą. 4. Jiė (*pradėti*) slidinėti devintą válandą iį (*grįžti*) namò ketvirtą válandą.

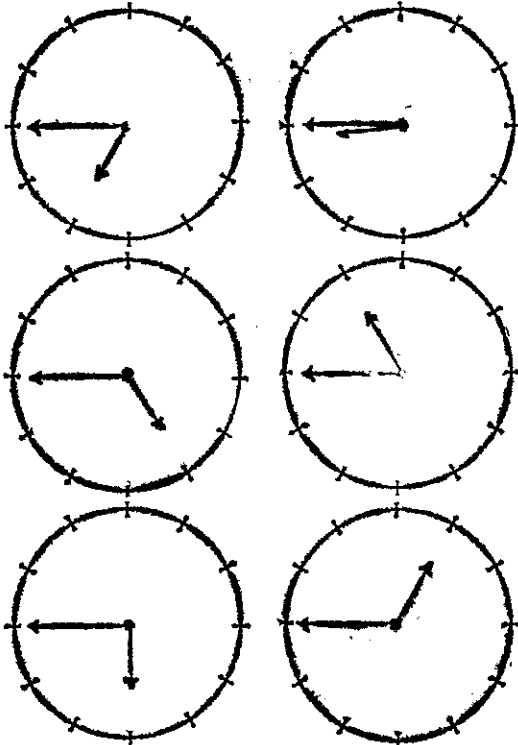
XI. Прочтите предложения, дополняя их приведенными справа словами.

1. Aš noriu sužinoti, ... jis gávo šita láiška.	<i>aį</i>
2. Aš nežinau, ... jis važiuoja namò.	<i>kadà</i>
3. Af jūs negálite pasakyti, ... jis atostogauja šià vásarą?	<i>kuį</i>
4. Af jūs nežinote, ... jis skaító páskaitą?	<i>kadà</i>
5. Aš negirdėjau, ... rytój skaító referátą.	<i>kás</i>
6. Mėš skaitėme laikraštųje, ... i Vilnių atvyksta studentų grupė.	<i>kád</i>
7. Papáskokite, ... jūs matėte keliònėje,	<i>ką</i>

XII. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках в требуемой форме.

1. Kadà jiė pradėjo slidinėti? (*10 válandą*). 2. Kadà tú pradėdi páskaitą? (*9 válandą*). 3. Kadà prasideda iį kadà baigiasi spektákliš? (*7 válandą, 10 válandą*). Kadà tú pradėdi dárba? (*8 válandą*). 5. Kadà jūs einate i kiną? (*5 válandą*).

XIII. Укажите, какое время показывают стрелки часов на рисунке. Обратите внимание, что не все подписи под рисунками соответствуют времени, которое показывают стрелки часов.

antrą válandą (dvi válandos)	dešimtą válandą (kėturios válandos)	dešimtą válandą (devynios válandos)	aštuntą válandą (aštuonios válandos)	dvyliktą válandą (dvýlika válandos)
------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------	-------------------------------------

XIV. Ответьте на вопросы, используя заключенные в скобки названия дней недели в требуемой форме.

Образец. — *Kadà tú buvai koncerte? (pirmadienis).*
— *Aš buvau koncerte pirmadieniį.*

1. — Kadà Rimas iį Láima eina slidinėti? (*sekmadienis*). 2. — Kadà jūs búvote kinė? (*šeštadienis*). 3. — Kadà jūs búvote instítuto vakarė? (*penktadienis*). 4. — Kadà jūs sutinkate Olegą? (*pirmadienis*). 5. — Kadà jis važiuoja namò? (*antradienis*). 6. — Kadà jūs grįžote iš káimo? (*ketvirtadienis*).

XV. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец! *Pirmà válandą. — Kadà prasideda filmas? — Filmas prasideda pirmą válandą.*

а) 1. Trečià valandà. — Kadà jis baigia dárba? 2. Antrà valandà. — Kadà jūs baigiate pàmoką? 3. Penktà valandà. — Kadà tù grįžti namò? 4. Septintà valandà. — Kadà jūs grįžote iš teàtro? 5. Dešimtà valandà. — Kadà tù eini i dárba?

б) 1. Aštuntà valandà. — Kadà jūs pusrýciájate? 2. Devintà valandà. — Kadà jūs pràdedate dárba? 3. Ketvirtà valandà. — Kadà jūs šiañ dien baigiate dárba? 4. Penktà valandà. — Kadà jūs grįžtate namò? 5. Vienóliktà valandà. — Kadà jūs einate guliti?

XVI. Ответьте на вопросы, называя указанные в скобках числительные.

Образец: *Keliñtà vándà tù einì namò?* (5)
— *Aš einù namò penktà vándà.*

1. Keliñtà vándà tù pusrýciájai? (8)
2. Keliñtà vándà pusrýciájà tavo draugas? (9)
3. Keliñtà vándà jūs išvažiávote slidinèti? (10)
4. Keliñtà vándà jiè grįžo namò? (4)
5. Keliñtà vándà ji pràdeda dárba? (7)
6. Keliñtà vándà jūs baigia dárba? (6)
7. Keliñtà vándà tù baigèi veřti straipsni? (11)

XVII. Переведите на литовский язык. Обратите внимание на употребление союзных слов (*kàd, aš, kadà, kaip, kà*).

1. Я знаю, что он прилежный студент. 2. Мы не знаем, придет ли наш учитель сегодня. 3. Скажи мне, когда придут наши товарищи. 4. Вы не можете сказать, как зовут нашего нового коллегу? 5. Пятый сказал мне, что вы хорошо знаете Клайпеду. 6. Я не знаю, понравится ли тебе эта книга. 7. Расскажите нам, пожалуйста, как изменился Вильнюс.

XVIII. Ответьте на вопросы, используя словосочетание *Aš nežinau, ...*

Образец: *Aš nežinau, aš jis buvo paskaitojė.*

1. Aš jis buvo paskaitojė? 2. Aš ji pasiūnka savo draugà stotyje? 3. Aš toli yrà aerodromas? 4. Aš šitas studentas jau baigė kursinį dárba? 5. Aš tás turistas turi žemėlapi? 6. Aš toli tás miestas?

XIX. Ответьте на вопросы, используя соответствующие названия дней недели по образцу.

Образец: — *Kadà tù slidinėjai?* (7)
— *Aš slidinėjau sekmadieni.*

1. Kadà jis ėjo i parduotuve? (3)
2. Kadà tù buvoi paskaitojė? (2)
3. Kadà tù eja i pàs gydytojà? (4)
4. Kadà jūs búvote pàs dëstytojà? (6)
5. Kadà jis skaite referatà? (5)
6. Kadà jūs grįžote iš kólúktio? (1)
7. Kadà mokiniai nesimókė? (5)

XX. Составьте утвердительные ответы на вопросы.

Образец: — *Aš jis trečiadieni buvo Kaunè?*
— *Taip, trečiadieni jis buvo Kaunè.*

1. — Aš penktadieni tù buvo gamykloje? 2. — Aš antradieni jis buvo ligoninèje? 3. — Aš ketvirtadieni jūs búvote fabrikè? 4. — Aš penktadieni tù buvo i institutè? 5. — Aš šeštadieni jiè buvo mokýkloje?

XXI. Составьте отрицательные ответы на вопросы, называя указанные справа числительные.

Образец: — *Aš añtrà vándà jis buvo mokýkloje?*
— *Nè, pirmà.*

1. — Aš trečià vándà tù buvo i universitetè?	2
2. — Aš ketvirtà vándà jūs búvote stotyje?	5
3. — Aš dešimtà vándà jūs atėjo i dárba?	9
4. — Aš septintà vándà jūs grįžo namò?	6
5. — Aš vienóliktà vándà tù eini guliti?	12

XXII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Pirmadieni aš trečiadieni jis buvo Klaipèdoje?* — *Trečiadieni.*

1. — Antradieni aš ketvirtadieni jūs búvote kinè? 2. — Penktadieni aš šeštadieni ji buvo koncerte? 3. — Seštadieni aš sekmadieni jiè buvo teàtrè? 4. Kadà jis buvo muziejuje: ketvirtadieni aš penktadieni? 5. — Pirmadieni aš antradieni prasideda egzàminas?

XXIII. Дайте краткие ответы на вопросы.

Образец: — *Ketvirtadienis. — Kadà tù skaite šitą žurnàlą?* — *Ketvirtadieni.*

1. *Pirmadienis.* — Kadà jūs mâtète šitą filmà? 2. *Antradienis.* — Kadà jis sutiko savo draugà? 3. *Trečiadienis.* — Kadà jis buvo konservatoriyoje? 4. *Ketvirtadienis.* — Kadà jūs mâtète šità balètà? 5. *Penktadienis.* — Kadà jiè buvo teàtrè? 6. *Šeštadienis.* — Kadà jis važiuoja i Klaipèdà? 7. *Sekmadienis.* — Kadà jiè paprastai slidinėja?

XXIV. а) Составьте вопросы по образцу, используя приведенные справа местоимения.

Образец: — *Aš keliuosi septintà vándà.*
— *O kadà tù keliesi?*

1. Aš pradèdu dárba devintà vándà.	tù
2. Aš baigù dárba penktà vándà.	jàs
3. Aš grįžtù namò šeštà vándà.	jis
4. Aš einù guliti vienóliktà vándà.	jiè
5. Aš einù i bibliotekà septintà vándà.	jòs

б) Спросите у своего товарища о расписании его (ее) дня. Составьте диалог на эту тему.

XXV. Переведите вопросы на литовский язык и ответьте на них.

1. Когда вы завтракаете обычно? 2. Когда вы начинаете работать? 3. Когда вы готовите уроки? 4. Когда вы кончаете работать? 5. Когда вы возвращаетесь обычно домой? 6. Когда вы ложитесь спать?

XXVI. Ситуации: а) Товарищ приглашает вас в кино. Спросите у него, когда начинается и когда кончается фильм.

б) Товарищ приглашает вас пойти в музей. Спросите у него, когда и где встречается.

XXVII. Дайте кратко утвердительные (1) и отрицательные (2) ответы на вопросы.

Образец 1: — *Af tū mōki rūņ kalba?*

— *Taip, mōki.*

1. — *Af jūs mōkate lietuvu kalba?* 2. — *Af Olēgas mōka lietuviskai?*

3. — *Af Rīmas mōka rūsiškai?*

Образец 2: — *Af jūs būvo Klaipēdoje?*

— *Nē, nebūvo.*

1. — *Af tū buvai Kaunē?* 2. — *Af jī būvo sekmādienj konservatōri-
joje?* 3. — *Af tū matei šitā filmā?* 4. — *Af jīs klausēsi koncerto šestādie-
nī?*

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Reikia vyresnių klausyti

Nāktj stipriai šalo. Dienā būvo giedrā. Keli vaikai susiriņko aņt Šešu-
pēs kraņto.

— Eikime aņt lēdo, jau ūpē užšālo! — sāko Prānas.

— Eikime, eikime! — pritarē kitī iļ jau ketino šōkti aņt lēdo.

Tuō metū prō vaikus ējo žmogūs, kuris gyvenō priē ūpēs. Jīs sāko:

— Neikite, vaikai! Ūpē vōs tik šiaņdien nāktj užšālo, iļ lēdas dār visāi
plōnas!

Trīs berniukai paklausē senūko iļ nējo aņt lēdo. Bēt Prānas tārē:

— Kō ēiā klausyti tō sēnio! Jīs niekūs kalba! Iļs kuļ jīs gāli žimōti, kād
lēdas plōnas? Šiaņdien peļ ūpē jīs nējo. Jūk āiskiai matyti, kōks puikūs
lēdas.

Prānas priėjo priē ūpēs, nuslėido nuō kraņto, liņksmas uļlipo aņt lēdo
iļ pradėjo čiudžti lėgiu kaip stiklas ledū.

— Žiūrėkite iļ manē! — šaukē jīs sāvo draugāms. — Mātote, kōks pui-
kūs lēdas! Kiekvienas sēnis mėgsta kitūs mōkyti! Eikite šei...

Tuō metū lūžo lēdas pō kōjomis, iļ berniukas iki kāklo ikrīto iļ šalta vān-
denj. Galėjo jīs iļ nuskēsti, jei nē tās gerāsis senūkas. Jīs ātnesē iļ pādavē
Prānui ilgā kārtj iļ ištāukē jī iļ vandenj.

Prānas visas pabalō lėg snėgas, drebėjo nuō šalčio. Jīs iļbego iļ senū-
ko namūs, kuļ senūko žmonā apvilko jī sausais drabužiais. Prānas visā
vālandā išsėdėjo šiltamē kambaryjē, kōl sušilo.

— Tāvo lāimē, kād tojē vietoje ūpē nebūvo gili, — pasākē tās žmo-
gūs Prānui.

Pagal K. Sakalauską-Vanagėlį

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

reikia vyresnių klausyti надо старших
sluostats слушаться
aņt Šešupės kraņto на берег (на берегу)
Šiaņtupe (река) klausyti sēnio слушаться старика
aņt lēdo на лёд, на льду niekūs kalbėti говорить пустяки
nuō kraņto от берега, с берега

Īnōžti ledū katāties na lėdu
eikite šei vliete soда
iki kāklo по горло
gerāsis senūkas добрый старик

Iļ vandenj iz vodi
drebēti nuō šalčio прожаты от холода
apvilkti sausais drabužiais одеть в сухую
одежду

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Parāsakokite, kās atsitiko berniukai, kai neklausē vyresnio žmogūs.
2. Pasakykite, ar jūms tēko pačiām patirti ar matyti panašų atsitikimą. Parā-
sakokite.

УРОК 15 | ТЕКСТ SUSITIKIMAS

Rytas. Šeštā vālandā. Dār anksti, bēt Olēgas pabūdo. Dārbo diēna
jīs kēliasi septintā vālandā. Tačiā šiaņdien rytā jīs kēliasi anksčiau —
apiē pusē septyniū, nēs pās jī atvažiūoja mōtina iš Leningrādo. Olēgas
norī jā stotyjē pasitikti. Jīs džiaūgiasi — pās jī atvažiūoja mamā!

Olēgas isijungia rādija, atliēka rytinę maņkštā. Paskui jīs nusipraūstia,
apsireņgia iļ sutvarkō sāvo kambari. Tadā pažiūri iļ laikrodj. Kjek lai-
ko? Jau āštuntā vālandā! Reikia skubēti. Eina prō duris iļ skūba i stō-
tj. Koridoriuje jīs prisimena, kād kambaryjē liko gėlės. Jīs grįžta i kam-
bari iļ pasiima.

Olēgas gāli sėsti i autobūsa iļ važiūoti iki troleibūso stotėlės, kuļ re-
kia persėsti. Dažnai iki troleibūso jīs eina pėsčias. Bēt stotis toli nuō jō
namū, iļ šiaņdien jīs sėda i autobūsa iļ važiūoja iki troleibūso stotėlės.
Teņ jīs pėrsėda i troleibūsa, iļ troleibūsas greitai nūveža jī i stōtj. Jīs ne-
pavėluoja.

Štai atvyksta traukinys. Olēgas pamāto peronē mōtinā iļ pasitiņka jā.
Jīs pasisvėikina. Jī džiaūgiasi, kād susitiņka sūny.

— Kaip gyvenate? — klāusia Olēgas mōtinā.

— Āčiū. Neblogai gyvenū.

Jiē sėda i taksi iļ važiūoja i Olėgo namūs. Namuose jiē pusrūčiāja,
kalbasi apiē tai, kaip jī gyvena, apiē Olėgo stūdijas. Tačiā dabar Olė-
gas neturi laiko ilgai kalbėtis. Jām reikia eiti i paskaitā.

— Dabar tū, mamā, gali pailsėti, — sāko Olēgas. — Šiaņdien iki
pietū man yrā paskaitos, o pō paskaitū susirinkimas. Jīs prasideda aņ-
tra vālandā iļ baigiasi ketvirťā vālandā. Todėl apiē penktā vālandā grįž-
tū namō. Āš manau, kād vakarē iļ tū norī nueiti i kinā arba pasivaikš-
čioti. O jei nē, tai vakarē namie gālime pasižiūrėti televizijā.

— Gerai. Tik ilgai neužtrūk!

— Nē, mamyte, āš greit grįžtū namō. Āš žinaū, kād tū pās manē esi
svečiūosė, norī sū mammi pasikalbėti, kartū pabūti. Āš iļgi noriu. Tad
iki pasimatymo!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

susitikimas встреча
 anksčiau рано
 anksčiau пораньше
 būti, būdas, būdo проспать
 laikrodžis, -žlio часы
 skubėti, skuba, -ėjo торопиться, спешить
 gėlė цветок
 toli далеко
 greitai быстро
 * * *
 iki pietų до обеда
 kiek laiko сколько времени
 nuo pamų от дома
 Olegas neturi laiko у Олега нет времени
 pō pasikalbū после лекций
 iki pasimātumo до свидания
 su juo с ним
 iki galo до конца
 pasitikti, pasitūka, pasitiko встретитъ

stotis, -ies вокзал, станция
 džiaugtis, -iasi, -ėsi радоваться
 jungti, -ia, -ė включатьъ
 praūstis, -iasi, -ėsi мыться
 reūgtis, -iasi, -ėsi одеваться
 sėsti, sėda, sėdo садиться
 vėluoti, -ūoja, -avo опаздывать
 pasisvėikinti, -ina, -ino поздороваться
 studijos учеба (в вузе)
 išėti, iši, išėjo отдыхать
 susirinkimas собрание
 vaikščioti, -ioja, -iojo ходить, гулять
 užtrukti, užtrūka, užtrūko задержаться

* * *

atlikti gyūnę машкша заниматься утрен-
 ней гимнастикой
 tvarkyti kambarį убирать комнату
 ilgai neužtrūk долго не задержись

ГРАММАТИКА

Употребление предлогов *priēš, pō, už*

<p>Priēš mūsų nāma уtā skvėtas. Перед нашим домом есть площадь.</p> <p>Priēš Pėrgalės diėnā mēs tvarkėme aikštę. Перед Днем победы мы убирали площадь.</p> <p>Priēš vālanda āš baigiaū dārbā. Я кончил работу час тому назад.</p> <p>Visi kalbėjo priēš jī.</p>	<p>Он ходит по саду.</p> <p>Она дала всем по яблоку.</p>
<p>Jis vaikščioja pō sōdā.</p> <p>Jī dāvė visiems pō obuoli.</p>	<p>Сегодня я дежурил за товарища.</p> <p>Купил мяса за рубль.</p>

Предлоги *priēš, pō, už* управляют винительным падежом.
 Предлог *priēš* употребляется в основном при обозначении места, времени, противоположного направления, враждебности и др., предлог *pō* — места (при обозначении движения) и др., а предлог *ūž* — замещения, превышения, сравнения и др.
 На русский язык предлог *priēš* переводится словами *перед, до, (тому) назад, против, предлог pō — по, предлог ūž — за*.

О предлоге *pō* с родительным см. Урок 20, с творительным — Урок 25. О предлоге *ūž* с родительным см. Урок 18, с винительным — Урок 31.

Возвратные глаголы (Sangraūžiniai veiksmāžodžiai)

Признаком возвратных глаголов в литовском языке является возвратная частица *-si* или *-s*.

В литовском языке возвратные глаголы без приставки имеют возвратную частицу в окончании (*skūstis, praūstis, mōkytis*), а с приставкой — между корнем и приставкой (*prasidėti, prisiminti*), т. е., если к возвратному глаголу прибавить приставку, то возвратная частица ставится после приставки. Например:

kėltis — atsikėlti	reūgtis — pasireūgti
praūstis — nusipraūsti	kalbėtis — pasikalbėti
ruōštis — pasiruōšti	

Спряжение возвратных глаголов (без приставки)

skūstis I, domėtis II, mōkytis III	
Настоящее время	Прошедшее однократное время
aš skutuōsi, domiuōsi, mōkausi tu skutėsi, domėsi, mōkėsi jis, ji skutasi, dōmisi, jė, jōs mōkosi mēs skūtamės, dōminimės, mōkomės jūs skūtatės, dōmitės, mōkotės	skutaūsi, domėjausi, mōkiausiu skutaišai, domėjaišai, mōkėi skūtosi, domėjosi, mōkėsi skūtomės, domėjomės, mōkėmės skūtotės, domėjotės, mōkėtės

Примечания: 1. Возвратные глаголы I и II спряжений настоящего времени в окончаниях I и 2-го лиц единственного числа вместо кратких гласных *и, i* имеют дугласные *ю, ie* (*aš skūjuōsi, domiuōsi, tu skutėsi, domėsi*).
 Все глаголы множественного числа в I и 2-м лицах вместо краткого *е* имеют долгий *ė* (*mēs skūtamės, dōminimės, mōkomės, jūs skūtatės, dōmitės, mōkotės*).

2. Возвратные глаголы в прошедшем однократном времени спрягаются так же, как и простые, только возвратные I и 2-о лица множественного числа имеют в окончании (перед возвратной частицей) долгий гласный *ė* (*mōkėmės, mōkėtės*).

Сопоставление окончаний простых и возвратных глаголов

aš	{	guošiu — guošiuosi	tù	guošì — guošiesi
		rengiu — rengiuosi		rengì — rengiesi
		prausiu — prausiuosi		prausì — prausiesi
mēs	{	nešù — nešiuosi	jūs	nešì — nešiesi
		skutù — skutiuosi		skutì — skutiesi
		guošiamė — guošiamės		guošiate — ruošiatės
		rengiamė — rengiamės	rengiate — rengiatės	
		prausiamė — prausiamės	prausiate — prausiatės	
		pėšamė — pėšamės	pėšate — pėšatės	
		skutiamė — skutiamės	skutate — skutatės	

Спряжение возвратных глаголов (с приставкой)

pasitikti I, prisiminti I	
Настоящее время	Прошедшее однократное время
aš pasitinkù, prisimenu	pasitikaù, prisiminiu
tù pasitinki, prisimeni	pasitikai, prisiminei
jis, ji } pasitiñka, prisimena	pasitiko, prisiminė
jie, jės } pasitiñkame, prisimename	pasitikome, prisiminėme
mēs pasitiñkate, prisimenate	pasitikote, prisiminėte
jūs	

Примечание. Спряжение возвратных глаголов с приставкой не отличается от спряжения соответствующих невозвратных глаголов (*pasidėti — pradėti, pasi-prašyti — pirprašyti*).

Особенности употребления возвратных глаголов

Обратите внимание, что в литовском языке, как и в русском, некоторые глаголы могут иметь возвратные формы.

Motina prausia vaiką. Мать моет ребенка.	Berniukas pats prausiasi. Мальчик сам умывается.
Aš mokau draugą. Я учу друга.	Aš mokausi mokýjuje. Я учусь в школе.
Jis baigia darbą šeštą valan- dą. Он кончает работу в шесть часов.	Mano atostogos baigiasi rugpjūčio mėnesi. Мои каникулы кончатся в августе.
Jis pradeda darbą devintą valandą. Он начинает работу в девять часов.	Mano atostogos prasideda liepos mėnesi. Мои каникулы начинаются в июле.

Следует отметить, что отдельные возвратные глаголы в литовском языке соответствуют русским невозвратным глаголам. Например:

kėtis — вставать	Jis anksčiau kėliasi.
kalbėtis — беседовать	Jie ilgai kalbėjosi.
prisiminti — вспоминать	Aš iš dabar prisimenu šitą pokalbį.
pasitikti — встречать	Ji pasitiñka tėvą stotyje.

Часть невозвратных глаголов литовского языка соответствует русским возвратным глаголам. Например:

grįžti — возвращаться	Aš vėlai grįžai namo.
bijoti — бояться	Mergaitė bijojo egzamino.
užtrūkti — задержаться	Jis ilgai užtrūko pės draugą.

Некоторые глаголы имеют возвратную форму как в литовском, так и в русском языках. Примеры:

susitikti — встретиться	Jie susitiko viešbutyje.
džiaugtis — радоваться	Tėvai džiaugėsi, kad sūnus gerai išlaikė egzaminą.
ruoštis — готовиться	Jis ruošiasi eiti į teatrą.
geigtis	Dėstytojas reigiasi paskaitai.

Перевод русских глаголов страдательного залога на литовский язык

Дом строится.	Nama stato.
Работа выполняется.	Darbas dirba (vūkdo).
Овощи выращиваются.	Daržovės augina.
Текст переводится.	Tekstą verčia.

Примечание. В литовском языке отсутствуют возвратные глаголы страдательного залога.

Также возвратные глаголы страдательного залога, как строится, выполняется, выражается, переводится в др., на литовский язык переводятся невозвратными глаголами. Следует сказать, что эти глаголы переводятся также страдательными причастиями, напр.: Дом строится — *Namas statomas*. Работа выполняется — *Darbas dirbamas* (см. Урок 42).

Перевод на литовский глаголов *получаться, находиться, являться* (в некоторых значениях)

получаться	išeiti
Я стараюсь, но не получается. Что же получается?	Āš stengiuosi, bēt neišeina. Kaip čia išeina?

находиться	būti
Где он теперь находится? Где находится кинотеатр? Наш дом находится недалеко от центра.	Kuif jis dabar yra? Kuif yra kino teatras? Mūsų namas yra netoli seifro.

являться	būti
Он является студентом. Я являюсь старостой группы.	Jis yra studentas. Āš esū grupės senūnas.

Примечание. Обратите внимание, что глаголы *находиться* и *являться*, употребляемые в данном значении, переводятся на литовский язык глаголом *būti*, а глагол *получаться* — *išeiti*.

Спряжение глаголов *gudžis, reñgtis, praūstis, keltis*

gudžis I, reñgtis I, praūstis I, keltis I																					
Настоящее время																					
āš } tū } jis, ji } jė, jės } mēs } jūs }	<table border="0"> <tr> <td>gudžiuosi</td> <td>rengiuosi</td> <td>praūsiuosi</td> <td>kelčiuosi</td> </tr> <tr> <td>gudžiesi</td> <td>rengiesi</td> <td>praūsesi</td> <td>keliesi</td> </tr> <tr> <td>gudžiasi</td> <td>rengiasi</td> <td>praūsiasi</td> <td>kėliasi</td> </tr> <tr> <td>gudžiamės</td> <td>rengiamės</td> <td>praūšiamės</td> <td>kėliamės</td> </tr> <tr> <td>gudžiatės</td> <td>rengiatės</td> <td>praūšiatės</td> <td>kėliatės</td> </tr> </table>	gudžiuosi	rengiuosi	praūsiuosi	kelčiuosi	gudžiesi	rengiesi	praūsesi	keliesi	gudžiasi	rengiasi	praūsiasi	kėliasi	gudžiamės	rengiamės	praūšiamės	kėliamės	gudžiatės	rengiatės	praūšiatės	kėliatės
gudžiuosi	rengiuosi	praūsiuosi	kelčiuosi																		
gudžiesi	rengiesi	praūsesi	keliesi																		
gudžiasi	rengiasi	praūsiasi	kėliasi																		
gudžiamės	rengiamės	praūšiamės	kėliamės																		
gudžiatės	rengiatės	praūšiatės	kėliatės																		

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные и местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

1. priēš (aikštė, muziėjus, pārkas, jis, ji, āš, mēs, pagduotuvė, vākaras, savaitė, valandā, minūtė).
2. pō (miestas, kāimas, kiēmas, miškas, pārkas, rūblis, kapeikā, kilogrāmas, obuolys, pieštūkas, knygā).
3. ūž (knygā, jis, ji, āš).

II. Поставьте заключенные в скобки существительные в требуемом падеже.

1. Mēs gūvēnāme priēš (muziėjus). 2. Af jūs priēš (parduotuvė) gūvēnate? 3. Jis stōvi priēš (āf). 4. Priēš (mēs) stovėjo mašinā. 5. Priēš (vākaras) ģemė lūti. 6. Āš grīžau namō priēš (valandā). 7. Priēš (savaitē) āš pradėjau atostogāuti. 8. Āš grīžau važiņēja dviračiui pō (kiēmas). 9. Mēs ilgai vāikšciojome pō (miškas). 10. Visi studentai gāvo pō (knygā). 11. Vaikai gāvo pō (rūblis). 12. Āš padėkōjau draugi ūž (knygā). 13. Atklīs stiprēsnis ūž (žmogūs).

III. Дополните предложения соответствующими предложениями (priēš, pō, ūž).

1. Āš stōviu ... jī. 2. Jis gūvēno ... pagduotuvē. 3. Af tū tadā gyvenai ... muziejū? 4. Paskaitā prasidėjo ... vālandā. 5. Jis baigė sāvo darbā ... atostogas. 6. ... vākarā pradėjo lūti. 7. Traukinys atėjo ... minūtē. 8. Jis grīžo namō ... savaitē. 9. ... kiēmā bėgioja vaikai. 10. Jiē ilgai vāikščiojo ... pārkā. 12. Vaikai gāvo ... pieštūką. 12. Visi mokiniai gāvo ... knygā. 13. Āš esū žemėsnė (ниже) ... sėseri. 14. Jis gāvo prēmijā ... sāvo darbā.

IV. Прочтите высказывания, составьте вопросы и ответьте на них утвердительно по образцу.

Образец: Āš mēgstū vāikščioti pō miškā. Af tū iģi mēgsti? — Taip, āš iģi mēgstū vāikščioti pō miškā.

1. Mēs ēsāme patėnkinti kelionė pō Tarųbų Lietuvā. 2. Mān labai patiko ekskursija pō Vilniū. 3. Āš gyvenū priēš institūtā. 4. Āš grīžau namō priēš savaitē. 5. Sekmādieni āš vāikščiojau pō miēstā. 6. Mēs gāvome pō knygā. 7. Priēš manē stovėjo trāktortius. 8. Āš gavau pinigū ūž darbā kolūkyje.

V. Ответьте на вопросы, используя предлоги *priēš, pō* и приведенные слова в соответствующем падеже.

1. Kuif jūs gūvēnate? muziėjus
2. Kuif tū stōvi? tū
3. Kuif stovėjo mašinā? mēs
4. Kadā pradėjo lūti? vākaras
5. Kadā tū grīžti? valandā
6. Kadā Pētras pradėjo atostogāuti? savaitē
7. Kuif važiņėjasi berniukas? kiēmas
8. Kuif jūs vāikščiojote? miškas
9. Kā gāvo mokiniai? knygā
10. Kā gāvo vaikai? rūblis

VI. Сформулируйте вопросы к выделенным словосочетаниям.

Образец: *Jis guvēna priēš Lēnino aīkštē. Kuŗ jis guvēna?*

1. Mēs keliāvome pō respūblika. 2. Jis porējo baigti sāvo dārba priēš Spāito šveitē. 3. Mēs guvēnāme priēš parduotivē. 4. Jis stovējo priēš manē. 5. Aš grīžau pamō priēš vālandā. 6. Vaikai bēgiōja pō aīkštē. 7. Mergāitēs gāvo pō knūgā. 8. Mēs stovējome priēš pavēkslā. 9. Keliōnēje pō Tarūpū Līetuvā mūšy grūpē arlaīkē Pālangā iŗ Nēringā.

VII. Составьте предложения с использованием нижеследующих словосочетаний: Priēš muziejū, priēš parduotivē, priēš manē, pō kiēma, pō miēstā, pō miška, pō sōdā, priēš savāitē, priēš vālanda, priēš metūs, priēš atōstogas, priēš vākarā, pō rūbli, pō ōbuoļi, pō knūgā, pō respūblika, ūz dārba, ūz jū, ūz drauga.

VIII. Проспрягайте глаголы в возвратной и невозвратной форме настоящего и прошедшего однократного времени.

Reņgti, ruōšti, prausti, nēsti, kalbēti.

IX. Прочтите предложения, заполните пропуски возвратными глаголами в нужной форме.

1. — Kuŗ tū guošiesi eiti? — Aš ... eiti iŗ pāskaitā.
2. — Kuŗ tū jautiesi? — Kuŗ jūs susitikote?
3. — Ācīū, aš geraī ... — Mēs ... geležņkelio stotyē.
4. — Kuŗ tū guošiesi eiti? — Aŗ jūs jau praūsiatēs?
5. — Aš ... eiti iŗ pāskaitā. — Taip, mēs dabaī ...
6. — Kuŗ tū iliesi šīā vāsara? — Kā tū prīsmeni?
7. — Ācīū, aš geraī ... — Mēs ... geležņkelio stotyē.
8. — Kuŗ tū iliesi šīā vāsara? — Kā tū prīsmeni?
9. — Šīā vāsara aš ... Palangojē. — Aš ... keliōnē pō respūblika.

X. Составьте предложения, используя приведенные слова в требуемой форме. Образец: *Aš kalbīst sū juō apiē dārba.*

Aš	dārbas
Mēs	mōkslas
Jūs	spōrtas
Brōlis	mēnas
Sesuo	filmas
Jūs	spektākļis
Tū	šeimā

XI. Прочтите предложения, ставя вместо точек окончания возвратных глаголов.

1. — Apiē kā jūs kalbēj...? — Mēs kalbēj... apiē egzāmina. 2. — Kuŗ jūs dabaī jauč...? — Mēs dabaī jauč... geraī. 3. — Ō kaip tū jaut...? — Ācīū. Aš jauč... taip pat geraī. 4. — Aŗ tū jau praus...? — Taip, aš jau praus... 5. — Aŗ tū anksī kel...? — Taip, aš kel... anksī. 6. — Kuŗ tū mōk...? — Aš mōk... institutē. (*Kalbētis, jāustis, praūstis, kēltis, mōkytis*)

XII. Прочтите предложения и ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: *Jis jau reņģiasi. — Ō jās aŗ reņģiatēs?*

— *Mēs iŗgi jau reņģiamēs.*

1. Anās ligōnis jau ganā geraī jaučiasi. — Ō kaip jaučiatēs jūs? 2. Stasys jau kēliasi. — Ō jūs aŗ kēliatēs? 3. Māno dukētē, ilsi si pō dārbo. — Ō jūs aŗ ilsitēs pō dārbo? 4. Tēvēlis aūnasi batūs. — Ō jūs, vaikai, aŗ aŗmātēs batūs? 5. Aš velkuosi pālta. — Ō jūs aŗ velkatēs pālta? 6. Tāvo mamā dažnai praūsiasi. — Ō tū, Birūte, aŗ dažnai praūsi si? 7. Mēs jau kēliamēs. — Ō jūs aŗ jau kēliatēs? 8. Svēčias jau velkasi švaīka. — Ō tū aŗ jau velkiesi švaīka? 9. Māno brōlis geraī prīsmena tavē. — Ō tū jū aŗ prīsmeni?

XIII. Прочтите предложения, поставьте глаголы в требуемой форме.

1. Aš (*aūtis*), (*praūstis*) iŗ einū iŗ pāskaitā. 2. Mēs greītai (*apsireņgti*) iŗ (*eiti*) kartū. 3. Aŗ tū (*džiūģitīs*), kad mēs susitikome? 4. Dabaī aš (*mōkytis*) istōrijā. 5. Mēs (*tikētis*) matyti jūs gūtōj pās savē. 6. Aš tuojaū (*kēltis*), (*reņģtis*) iŗ einū. 7. Aŗ tū (*kēltis*)? 8. Aš (*kēltis*), bēt draūgas dāi (*nesikēti*).

XIV. Переведите на литовский язык. Обратите внимание на возвратные глаголы.

1. Сегодня студенты едут в Клайпеду. Они радуются, что могут туда поехать. 2. Ты снова видишь своего друга и радуешься. 3. Мы всегда вспоминаем нашего преподавателя. 4. Вы часто вспоминаете наш разговор? 5. Рабочие беседуют о своей работе. 6. Туристы беседуют о нашей республике. 7. Мы беседовали о нашей учебе. 8. Преподаватель готовится пойти на лекцию. 9. Кого ты встречаешь сегодня на вокзале?

XV. Прочтите предложения. Сформулируйте вопрос к каждому ответу.

Образец: *Mēs nesidžiūģiame. Aŗ jās džiūģiatēs?*

1. Mikas dabaī nē visāi geraī jaučiasi. 2. Šīā vāsara aš ilsiūosi pās sāvo brōli. 3. Vaikas guošiasi eiti iŗ mōkykla. 4. Mēs kalbējomes apiē egzāmina. 5. Aš praūsiūosi kiekvienā gūtā iŗ vākarā. 6. Aš velkuosi pālta. 7. Aš tuoģ skūtiūosi iŗ einū.

XVI. Прочтите предложения и ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: *Aš jau arsvilkaū švaīka. — Ō tū? — Aš dār neapstvilkaū.*

1. Tāvo draūgas jau apsiŗengē. — Ō tū? 2. Aš jau nusiāviau batūs. — Ō jūs? 3. Tāvo draūģe jau arsvilko suknelē. — Ō tū? 4. Kaimūnai jau atikēlē. — Ō jūs? 5. Mēs jau nusiprausēme. — Ō berniukai? 6. Aš jau ūzsidējau skrybēlē. — Ō jīs? 7. Dēstytojas tavē geraī prīsmena. — Ō tū?

XVII. Составьте предложения и прочтите их.

Vardinūkas	Galiniūkas
Mēs	tās susirinkimas
Studeñtas	tās egzāminas
Mokinys	tā pamokā
Aš	tā keliōnē
Jiē	tā dienā
Kursāntai	tās pōkalbis

XVIII. Дополните предложения приведенными справа глаголами в форме настоящего времени.

1. Māno dėdės būtas ... Kapsuko gātvėje.
2. Aš dažnai ... tą įvykį.
3. Olėgas ... kąd pās jį atvažiavo mótina.
4. Štai ... autobūsas. Táu teikia sėsti
į jį iř važiuoti iki gālo.
5. Šiańdien ... māno draugas.
6. Aš neįinau, kadā ... susirinkimas.
7. Jis ... namō apie serpińtą vālandą, bėt šiańdien jis ....

būti
prisiminti
džiaugtis
atvažiuoti
atvykti
pasitikti
prasidėti
grįžti
vėluoti

XIX. Переведите на литовский язык.

1. Где находится гостиница? Гостиница находится на этой улице.
2. Где вы сейчас находитесь? Мы сейчас находимся в университете.
3. Где он находится? Он находится дома. 4. Где сейчас находится ваш студент? Они находятся здесь. 5. Где находится ваша квартира? Наша квартира находится на улице Капсукаса. 6. Где находится ваш дом? Мой дом находится в микрорайоне. 7. Где вы теперь находитесь? Мы теперь находимся в общежитии.

XX. Составьте предложения со следующими словами и оборотами.

1. teĩ, kalbėtis, māno, draugas. 2. Onā, vėluoti, i, paskaitā. 3. aš, išeĩti, i, dārbas, aštuntā valandā. 4. aš, būti, dārbas, apie, devintā valandā. 5. kaip, šiańdien, jaustis, jūsus, vaikas. 6. anas, studentas, darvūi, mankštā, apie, septintā valandā; tadā, jis, pusrūčiai, iř, eĩti, i, instiūtūtas. 7. aš, dažnai, prisimĩni, šitas, filmas; jis, mán, labaĩ, patiki. 8. aĩ, jūs, galėti, iřveĩsti, šitas, tėkstatas? 9. aš, prašyti, jūs, įjungti, rādijo imtūvas. 10. kadā, tū, gytas, rabūsti? 11. aš, visadā, rabūsti, apie, septintā valandā.

XXI. Ответьте на вопросы.

1. Kadā jūs atskeliate dārbo diėnā? 2. Aĩ būvo šiańdien universitetė susirinkimas? 3. Aĩ tū kalbėjaisi su dėstytoju apie savo kūrstinį dārba? 4. Kuō jūs važiujote namō: autobūsu aĩ troleibūsu? 5. Kadā tū grįžti pō dārbo namō? 6. Aĩ tū eini gytoj į susirinkimā?

XXII. Составьте ответы на вопросы, используя указанные слова и словосочетания.

1. Kaip prasideda jūsų darbo diėnā? (Pabūsti, atskėlti, nusipraūsti, apsirengti, įjungti rādija, atlikti gyūne maĩkštā, pusrūčiai, kaĩbarį sutvarkyti, eĩti į instiūtā).
2. Kaip jūs vykstate į instiūtā? (Išeĩti iš namų, eĩti į stotėlę, laukti, lpti į autobūsa, važiuoti, išlipti, eĩti, pėšias, iki instiūtoto).
3. Kā jūs veikiate pō paskaitių? (Baigtis, paskaitos, eĩti namō, namiė pietauti, pailsėti, knygā skaityti, eĩti, i, bibliotekā).
4. Kā jūs veikiate vakarė?

(Pailsėti, knygā skaityti, vakarieniauti, rādijo klausyti, televizija žiūrėti, ruoštis gydienai, kaĩtais i kiną nueiti, i teatrą nueiti, i koncertą nueiti, pasi-vaikšėioti, susitikti su pažįstamais, nueiti pās draugā).

XXIII. Составьте предложения, используя нижеследующие слова.

Atskėlti, nusipraūsti, prisimĩni, pasitikti, džiaugtis, grįžti, ruoštis, pasi-
rengti, išvykti, kalbėtis, reĩgtis, susitikti, pasitikti.

XXIV. Переведите на литовский язык.

1. Он едет в институт. 2. Вы выходите здесь? 3. Ты помнишь этот разговор? 4. Когда он выходит из дома? 5. Вы выходите здесь из автобуса? Да, я здесь выхожу. 6. Обычно я еду в университет на автобусе, и в половине девятого я уже нахожусь в университете. 7. Я никогда не опаздываю. 8. Когда начинаются завтра лекции в институте? 9. Сестра радуется, что ты хорошо учишься. 10. Вечером я обычно отдыхаю, хожу в кино или в театр. 11. Ты возвращаешься домой завтра? Да, я возвращаюсь в девять часов вечера. 12. Кто встречает тебя сегодня на вокзале? 13. Сын радуется, что он хорошо отве тил урок.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Akordeonistas

Tai atsitiko mánō tėviskėje. Aš čia nebuvaũ kėtvėrius metus. Išėjau pasi-
vaikšėioti pō laukūs, pō pėivas iř pamačiai netoli miškėlyje kārpa.

Kienō čia kārpas? Sunkū būvo pasakyti. Tačiai aš jutaũ, jóg tai karėvio
kāpas.

Kitā diėnā aš nuejau priė kāpo iř pamačiai, kąd teĩ stóvi berniukas iř
grója akordeonū. Aš nesuprataũ, kodėl jis grója priė karėvio kāpo.

Paskui viskā sužinojau. Pasiródo, kąd toje viėtoje káro metu veikė parti-
zánai. Vienas iš jų, Pėtras, mokėjo gražiai gróti akordeonū. Tadā jis susi-
draugavo su vienu berniuku, kurį partizánai išgėbėjo iš dėgančio námo. Pė-
tras mokė berniukā akordeonū gróti. Kai gerai išmóko, berniukas ėmė gróti
partizánams. Berniukas visadā stėngėsi gróti taip, kaip iř Pėtras grójo, iř
gálvą laikyti taip pat, kaip iř jō mókytojas.

Bėt štai viena kaĩtā Pėtras negrįžo, jĩ rádo tik pō kelių dienų sužeistā.
Paĩnešė partizánai į pās savė. Būvo matyti, kąd Pėtras miršia.

— Štai iř viskas, — pasakė Pėtras. — Taip leidžiasi sáulė...

Berniukas tadā labaĩ veikė.

— Neveĩk, — tỹliai kalbėjo Pėtras. — Sáulė nusilėdzia iř vėl pakyla.
Neveĩk. Jūk aš nemirštu. Armija ateina...

Jis dār paglostė berniuko galvą.

— Pasakyk, kąd manė paláidotų šitoje viėtoje. Ő tū ateik čia pagróti mán.
Jūk aš pátis negalėsiu. Pažadėk, — tỹliai kalbėjo jis, — pažadėk. Akordeona
pasimūk. Aš nemirštu, nė....

Vėliau aš tą berniukā nė kaĩtā mačiai priė kāpo miškėlyje.

Pagal M. Slucki

kārtējus metūs чeтыpe гoлa
pē laukūs, pē rievās по пoлaм, по лугaм
katevīo kāpas мoгилa cолдaтa
pē kārо, у мoгилы
kāro metū во зpeмя вoйны
grōbī akordeonā игpaть нa аккoрдeонe

susiļaugānī sū bērniukū подружиться
мальничoм
išgēlētī iš dēgančio nāmo вынести п
горящeго дoмa
pē keliņ dienū чepез нeскoлькo днeй
gāstī sūzeistā нaйти ранeнoгo

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Parāsakokīte arīē bērniūka, kuris grōjo priē kāro.
2. Pasakūkite, kodēi bērniūkas teņ grōjo.

УРОК 16

ТЕКСТ

GIMIMO DIENA

Šiaūdien — Lāimos gimimo diena. Į jōs gimimo diena atējo jōs iř Rimo drauga, Rimo tėvai iř brōlis, brōlio žmonā. Lāimos tėvai nedalyvauja, nēs jiē negalējo atvažiūoti. Vakare jē paskambino iš Klaipėdos, pasveikino dukterī, palinkėjo sėkmės iř pažadėjo netrukus atvažiūoti į Vilniū.

Dabar svečiai sėdi Rimo kambaryjē, klausosi muzikos. Lāima iř jōs draugės deūgia stāla.

Диалог

Jonas. Olegai, lābas vākaras! Ilgai āš nemačiau tavēs. Norėjau vākar pakviesti tavē į kinā, norėjau pasikalbėti, bēt tavēs nebūvo namiē. Ō pō kino seānsu užeti pās tavē arbā paskambinti nebenorėjau — būvo jau dvū-likta valandā.

Olegas. Āš buvaū svečiuosē pās draūga.

Jonas. Aī āš pažįstu jī?

Olegas. Taip, pažįsti. Tai Rimas. Vākar pās juōs būvo gimimo diena.

Jonas. Aī Rimo?

Olegas. Nē, Lāimos, Rimo žmonōs.

Jonas. Ō kās dār teņ būvo?

Olegas. Rimo tėvai, jō brōlis, brōlio žmonā, Lāimos draugēs, Rimo draugai.

Jonas. Ō Lāimos tėvai?

Olegas. Jū nebūvo. Jiē gyvėna Klaipėdoje, negalėjo atvažiūoti. Apskritai būvo malonū. Linksmai daināvome, šokome. Āš nežinojau, kād Lāimos labai geras balsas.

Jonas. Aī jī gerai dainuoja?

Olegas. Taip, labai gerai. Anksčiau jī mažaī dainavo. Dabar išmoko. Ji dažnai dainuoja institutē.

Jonas. Įdomi. Pirmą kartą girdžiu. Džiaugiuosi, kād taip mūsų pažįstamū urā tokū gerū daininūkū.

Šiaūdien Lāimos gimimo diena. Šeugnia dēnь рoждeния Лaймь.
Āš nežinojau, kād Lāimos geras balsas. Я нe знaл, чтo у Лaймь хoрoший гoлoс.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

dalyvanti, -auja, -avo участвовать
skambinti, -ina, -ino звонить
svėikinti, -ina, -ino поздравлять
žadėti, žada, žadėjo обещать
netrukus вскоре
linksmai весело
įdomi интересно
balsas голос
muzika музыка
klausyti, klausosi, klausėsi слушать
kviešti, kviečia, kviečėte приглашать
maloni приятно
arskritai вообще
girdėti, girdi, -ėjo слышать
džiaugtis, -iasi, -ėsi (kuo?) радоваться
dainininkas певец

* * * *
taip pažįstamц среди знакомь
gimimo diena дeнь рoждeния
deingti stāla накрывaть стoл
pirma kartą первый раз
linkėti sėkmės пожелaть успeхa
pās juōs у них
su Vilniumi с Вильнюсом
man atrodо мнe кaжeтcя
dežinė корoб(oчкa)
saldainis, -io конфeтa
butelis, -io бутылкa
vanduo вода

ГРАММАТИКА

Родительный падеж существительных (ед. ч.)

(Daiktavardžių kilminiūkas)

— Kienō čiā tėvas? — Чей это отец?
— Čiā Lāimos tėvas. — Это отец Лаймы.

Именительный падеж кто? что? (kās?)	Родительный падеж кого? чего? (kō? kienō?)	Окончание
studeiņas lāngas svėčias gūdytojas brōlis sāsiuvinis kambarys	studeiņto lāngo svėčio gūdytojo brōlio sāsiuvinio kambario	-(i)o

Именительный падеж кто? что? (kàs?)	Родительный падеж кого? чего? (kò? kienò?)	Окончание
sūnūs muziėjūs koridoriūs	sūnāūs muziėjāūs koridoriāūs	-(i) aus
ruduō	rudēñs	-ens
knūgā auditorija vyšniā	knūgos auditorijos vyšnios	-(i)os
studenėtė klāsė	studenėtės klāsės	-ės
akis	akišs	-ies

Запомните:

1. Если у существительных в именительном падеже окончание основы твердое (с твердым согласным перед окончанием), то и в родительном оно твердое, а если в именительном мягкое (с мягким согласным перед окончанием), то и в родительном основа оканчивается на мягкий согласный (в этом случае ставится буква i -- знак смягчения): *lāngas* — *lāngo*, *sūnūs* — *sūnāūs*, *knūgā* — *knūgos*, *svėčias* — *svėčio*, *koridoriūs* — *koridoriāūs*, *vyšniā* — *vyšnios*.
2. Существительное *marti* во всех падежах (кроме именительного) имеет окончания II склонения (как *vyšniā*): *marti*, *marčiōs*, *marčiai* и т. д.
3. У существительных *sesuō*, *duktė* в родительном падеже окончание -s (вместе с суффиксом -er-): *sesuō* — *seserš*, *duktė* — *duktierš*. См. Приложение 1.

Употребление родительного падежа с глаголом
в отрицательной форме

kā?	kō?
Jis rāšo lāiška. Ji skaito knūgā. Aš mataū ji. Mēs žinome kėliā.	Jis nerāšo lāiško. Ji neskaito knūgos. Aš nemataū jō. Mēs nežinome kėlio.

Запомните:

В литовском языке переходные глаголы с отрицанием обязательно требуют родительного падежа.

Употребление существительных в родительном падеже после глагола *nerā*

Утвердительное значение	Отрицательное значение
Šiañdien { угā } tėvas namiė. Сегодня отец дома (был дома).	Šiañdien { nerā } tėvo namiė. Сегодня отца нет (не было) дома.
Miestė { угā } stadioniās. В городе есть (был) стадион.	Miestė { nerā } stadiono. В городе нет (не было) стадиона.

Конструкция *Aš neturiū... (У меня нет...)*

— Af jūs netūrite tō žodūno? — Nė. (Aš neturiū tō žodūno.)	Нет ли у вас этого словаря? Нет. (У меня нет этого словаря.)
Aš neturiū Tū neturi Jis neturi Ji neturi Mēs netūrimė Jūs netūrite Jiė neturi Jōs neturi	У меня У тебя У него У нее У нас У вас У них У них
Aš neturėjau Tū neturėjai Jis neturėjo Ji neturėjo Mēs neturėjome Jūs neturėjote Jiė neturėjo Jōs neturėjo	нет этой книги У меня У тебя У него У нее У нас У вас У них У них
	не было этого журнала

Родительный падеж несогласованного определения

Vilniaus gyven- tojas	житель Виль- нюса	lietuvių kalbą	литовский язык
brolio žmoną	жена брата	rusų kalbą	русский язык
universiteto stu- dentas	студент универ- ситета	Tarybų Lietuva	Советская Литва
Laimos tėvai	родители Лай- мы	jūros vanduo	морская вода
žmonės brolis	брат жены	Vilniaus rajonas	Вильнюсский район
Laimos būtas	квартира Лаймы	pieniėgių kam- barys	пионерская ком- ната

- Примечания:** 1. Родительный падеж существительного в роли определения указывает на происхождение, принадлежность, название предмета и т. д.
2. Обратите внимание на порядок слов: в литовском языке родительный падеж несогласованного определения стоит перед определяемым словом. Ср.: в русском языке — после определяемого слова.
3. Несогласованное определение в родительном падеже на русский язык переводится или несогласованным определением, т. е. существительным, или согласованным определением, т. е. прилагательным.

Родительный падеж личных местоимений

Обратите внимание на родительный падеж личных местоимений и их употребление.

Именительный падеж	Родительный падеж
aš buvau	меня
tū buvai	тебя
jis buvo	его
ji buvo	ее
mēs buvome	нас
jūs buvote	вас
jis buvo	их
jūs buvo	их

Личные местоимения с глаголами в отрицательной форме, как и существительные, употребляются в родительном падеже. Примеры

Jie pažįsta mane.	Jie nepažįsta manęs.
Они знают меня.	Они не знают меня.
Jos kvietė tavę.	Jos pėkviėtė tavęs.
Они приглашали тебя.	Они не приглашали тебя.

eiti	идти	ateiti	прийти
vaziuoti	ехать	atvaziuoti	приехать
skambinti	звонить	paskambinti	позвонить
žadėti	обещать	pažadėti	пообещать
dainuoti	петь	padainuoti	спеть
degti	накрывать	padengti	накрыть

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Jūsų tėvas fizikos ar chemijos dėstytojas?*
— *Mano tėvas yra fizikos dėstytojas.*

1. — Čia vyro ar žmonės tėvai? 2. — Šitas kambarys moinos ar tėvo? 3. — Šita knyga brolio ar jō žmonōs? 4. — Šitas žodynas dukteris ar sūnaus? 5. — Šitas žurnālas tāvo ar jōs?

II. Дополните предложения, используя приведенные справа слова в требуемой форме.

Образец: *Aš skaitau draigo (studento, studentės) laiską.*

- Aš skaitau ... laiską.
- Ant stalo yra ... knygos.
- Jam patiko ... pranešimas.
- Spintoje yra ... daiktai.
- Jis pākvietė į ... gimimo dieną.

draugas, studentė, studentė, dėstytojas, mokytojas, profesorius, gydytojas, vadovas, aspirantas, sūnus, Laima, dukterė, motina, tėvas, brolis, sesuo

III. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках в нужном падеже.

Образец: — *Ariē kā jūs norite papāsakoti? (Vilnius, universitetas).*

— *Aš noriu papāsakoti apie Vilniaus universitetą.*

(Vilnius, miestas; respūblika, sōstinė; Laima, motina; Jōnas, brolis; draugas, kambarys; dėstytojas, paskaita; dukterė, būtas; sesuo, tėvas).

IV. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец: *Kieno yra šitas (tas, anas) portfelis? (mokytojas, mano sesuo, šitas studentas).*

Šitas portfelis mano seseris.

Tas portfelis mano seseris.

Anas portfelis šito studento.

1. Kieno šita knyga? (*mano brolis, jų dukterė, jō draugas*). 2. Kieno šitas referatas? (*gydytojas, inžinierius, aspirantas*). 3. Kieno šitas laiskas? (*turistas, jų sūnus, mūsų mokytojas*). 4. Kieno šita vietā? (*anas studentas, mano draugas, tavo sesuo*).

V. Составьте словосочетания из несогласованного определения и определяемого слова.

Образец: (*Konjainimas*) *susirinkimas.*

Konjainimo susirinkimas.

(Mokyklā) vākaras, (pioniērius) kaktāraistis, (klāse) komjaunūliai, (spērtas) aikštē, (kolēģis) sōdas, (ūžšienis) turistas, (pedagōģika) fakultētas, (liadīs) poetas, (gimimas) diēnā, (dirēktorijs) kabinētas, (spērtas) sālē.

VI. Прочтите предложения, составьте вопросы и ответьте на них, используя глагол *turēt* с отрицанием в настоящем или прошедшем времени.

Образец: *Jis tūri piešūka. O tū?*
— *Aš neturū piešūko.*

1. Tās studente turējo žodyna. 2. Tāvo brōlis tūri divratī. 3. Māno sesuō tūri šitā knūga. 4. Jis turējo šitā vadovēji. 5. Jūs draugas turējo laikrodī. 6. Tā studente tūri brōli.

VII. Переведите на литовский язык.

1. — У тебя есть словарь? — Нет, у меня нет словаря. 2. — У него есть дочь? — Нет, у него нет дочери, у него есть сын. 3. — У вас есть часы? — Нет, у меня нет часов. 4. У вашего друга есть брат? — Нет, у него нет брата.

VIII. Ответьте на следующие вопросы отрицательно.

1. Aļ jūš jau atkōte praīma? 3. Aļ jūš tūrite lietūvič — rūsu kalbū žodyna? 3. Aļ jūš tūrite šīg knūga? 4. Aļ jūš tūrite brōļi? 5. Aļ jūš paži-state šitā gūdytoja? 6. Aļ jūš sutikote sāvo drauga?

IX. Дополните предложения, преобразова приведенные справа слова в конструкцию с родительным падежом.

Образец: *Jis dirba ... (gamyklos laboratorija).*
Jis dirba gamyklos laboratorijoje.

1. Lāima gerai pažišta ...	<i>Klaipēda, miestas</i>
2. Ji dirba ...	<i>institūtas, biblioteka</i>
3. Mēs susitikome ...	<i>Lēninas, aikštē</i>
4. Jiē buvo ...	<i>universitētas, klūbas</i>
5. Jōs šeimā gyvena ...	<i>M. K. Čiurlionis, gatvė</i>

X. Составьте предложения по образцу.

Образец: *Lāimos tėvai. Susipažinkite, čiā Lāimos tėvai.*

1. Vyro draugas. 2. Rimo sesuō. 3. Olēgo žmonā. 4. Lāimos draugč.
5. Birūtės vyras. 6. Jōno vadovas.

XI. Ответьте на вопросы по образцу.

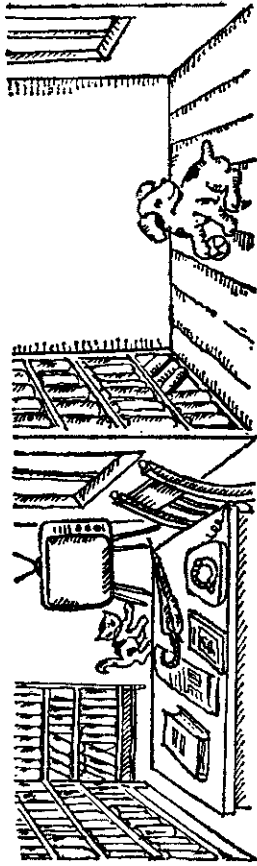
- Образец: *Lāima iļ Jōnas yrā brōlis iļ sesuō.*
— *Kienō brōlis yrā Jōnas? — Jōnas yrā Lāimos brōlis.*
— *Kienō sesuō yrā Lāima? — Lāima yrā Jōno sesuō.*
1. Marūtė iļ Gediminas yrā vyras iļ žmonā.
— *Kienō draugė yrā Lāima?*
— *Kienō draugė yrā Birūtė?*
  3. Jōnas iļ Olēgas yrā draugaī.
— *Kienō draugas yrā Jōnas?*
— *Kienō draugas yrā Olė-nas?*
  2. Lāima iļ Birūtė yrā draugės.
— *Kienō draugė yrā Marūtė?*
— *Kienō vyras yrā Gediminas?*

XII. Составьте предложения по образцу.

Образец: *Puodukas vandeis. Prāšom dioti puoduką vandeis.*

1. Būtēlis piēno. 2. Būtēlis kefyro. 3. Kilogrāmas cukraus. 4. Dēžūtē saldaiņi. 5. Stiklinē piēno. 6. Stiklinē arbātos. 7. Puodukas kavōs.

XIII. Сопоставьте эти рисунки. Назовите, какие предметы отсутствуют на втором рисунке по сравнению с первым.

Образец: *Šitame kambaryje nėra kėdės.*

XIV. Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: — *Aļ yrā čiā knūgų spinta?*

— *Nė, čiā nėra knūgų spintos.*

1. Aļ yrā kōridoriuje laikrodis? 2. Aļ yrā teñ stālas iļ kėdė? 3. Aļ yrā gūdytojas jūsu mokūkloje? 4. Aļ yrā jūsu miestē viešbutis? 5. Aļ yrā jūsu namē liftas? 6. Aļ yrā gėlynas jūsu institūto kiemė?

XV. Дополните вопросы данными в скобках словами и дайте утвердительные и отрицательные ответы.

Образец: *Aļ tū pažišti ...? (tās žmogūs).*

Taip, aš pažištu tą žmogų.

Nė, aš nepažištu tą žmogaus.

(Šitas turistas, jō brōlis, jōs tėvas, šitas berniukas, jūš, ji, jič, jōs).

XVI. Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: — *Aļ buvo vākar konferencija?*

— *Nė, vākar nebūvo konferencijos.*

1. — Aļ buvo šeštadienių institutė vākaras? 2. — Aļ jau buvo mūsų dėstytojo paskaitā? 3. — Aļ buvo vākar fizikos egzāminas? 4. — Aļ buvo mūsų geolōgo strāipsnis žurnale? 5. — Aļ jau buvo Birūtės gimimo diēnā? 6. — Aļ tū turėjai blietā iļ kina? 7. — Aļ tū pažišti māno sesėfs drauga? 8. — Aļ jūš pažištate šitā svėčiā?

XVII. Ответьте на вопросы по образцам.

Образец 1: — *Aļ ji dāro rytōj sāvo pranešimā?*

— *Mān atrodō, kād ji sāvo pranešimo rytōj nedāro.*

1. — Aļ Vlādas tūri rytōj istorijos pāmoka? 2. — Aļ ji organizuoja rytōj ekskursijā? 3. — Aļ mūsų chōras reŋgia šiañdien klubė koncertā? 4. — Aļ šitas studentas skaityto rytōj sāvo referatā?

Образец 2: — *Af yrà čià autobūso stotīlē?*

— *Mān atródo, kád čià nerā autobūso stotīlēs.*

1. — *Af yrà čià troleibūso stotīlē?* 2. — *Af yrà čià stadijónas?*
3. — *Af yrà čià viēšbutis?* 4. — *Af yrà čià bibliotēka?*

XVIII. Ответьте на вопросы по тексту.

1. *Kienõ būvo gimimo diēnā?* 2. *Kās atējo ī gimimo diēnā?* 3. *Kās nerāļējo dalyvāuti gimimo dienojē?* 4. *Kās daināvo tā vākarā?* 5. *Kaip jāūtēsi svečiai gimimo dienojē?* *Kā veikē?*

XIX. Прочтите вопросы, дополните ответы, ставя требуемые слова в нужной форме.

1. — *Af tū pažisti mūsų lietūvių kalbõs mokujojā?* — *Nē, āš nemačiau...*
2. — *Af tū nežinaī, kuī yrà Láiμα?* — *Láiμα, af tū baigēī sāvo referātā?*
3. — *Nē, āš nemačiau...* — *Rimai, af baigēsi tāu pā-tūvių kalbõs pamokā?*
4. — *Jõnai, af šiaūdien būvo lie-tūvių kalbõs pamokā?* — *Taip.*
5. — *Nē, āš nesutikaū Jõnā?* — *Af jāū einl namõ?* *Gál eīname kartū?*
6. — *Nē, āš nemačiau...* — *Dār nē. Bēt greīt einū.*
7. — *Af tū matei Rimā vākar institūtē?* — *Gerai, laukiu...*

XX. Поставьте заключенные в скобки существительные с предлогом *põ* в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

Образец: *Põ paskaitõs.*

Põ (paskaitā, mimbūtē, valandā, diēnā, dārbas, pamokā, spektaklis, savaitē, mėnuo, pranešimas).

XXI. Ответьте на вопросы, используя данные справа существительные с предлогом *põ*.

Образец: *Āš einū namõ põ paskaitõs.*

1. <i>Kadā tū einl namõ?</i>	<i>paskaitā</i>
2. <i>Kadā prasidėjo diskūzijos?</i>	<i>pranešimas</i>
3. <i>Kadā prasideda egzāminai?</i>	<i>mėnuo</i>
4. <i>Kadā tū važiuoji ī kaimā?</i>	<i>savaitē</i>
5. <i>Kadā tū pās manē šiaūdien ateini?</i>	<i>dārbas</i>
6. <i>Kadā būna pėrtrauka?</i>	<i>pamokā</i>
7. <i>Kadā mēs šį vākarą susitūkame?</i>	<i>spektākliis</i>
8. <i>Kadā prasideda šita televizijos laidā?</i>	<i>valandā</i>
9. <i>Kadā jls grįžia iš komandiruotės?</i>	<i>dienā</i>

XXII. Переведите на литовский язык.

Сегодня день рождения Лаймы. Лайма пригласила отца, мать и своего друга, а также брата Римаса на день рождения. Отец и мать

лаймы не могли приехать на день рождения своей дочери, так как они живут в Клайпеде. Они звонили по телефону, пожелали счастья и обещали скоро приехать в Вильнюс к Лайме.

XXIII. Прочтите предложения. поставьте слово *lėvas* в требуемой форме.

Láimos ... gувēna Klaipėdoje. Láima turi ... nuotraukā. Vāsara Láima būvo pās ... Jis sākē, kád nógi atvažiuoti ī Vilnių.

XXIV. Переведите словосочетания на литовский язык и составьте с ними предложения.

Морская вода, железнодорожный вокзал, летние каникулы, Советская Литва, пионерская комната, летняя ночь, осенний ветер, оперный театр, русский язык.

XXV. Дополните диалог.

1. — ...?
— *Pās Olėgo drauga.*
2. — *Nē, teī nebūvo Láimos vėro.*
— *Kuī tū vākar buvai?*
— ...?
— *Kās teī dār būvo?*
— ...
3. — *Af tū turi laiko šiaūdien?*
— ...?
— *Āš nóriu pakviēsti tavē ī kina.*
— ...?
— *Ī filma apie Tarųbu Lietuvos.*

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Respublikos sòstinije

Āš atsikeliu anksti īf prõ lāngā stebiū, kaip būnda Vilnius. Štai važiuoja gatvė pirmas troleibūsas, skūba ī dārbā žmõnõs.

Laikas īf mán eiti. Draugas pažadėjo paródyti Vilnių.

— *Gál pradėkime! Sū Vilniui susipažinti reikia nemažai laiko, īf dienos neužteška, — sāko draugas.*

Īf mēs pradėjome keliõnē.

— *Štai pagrindnė gātvė — Lėnino prospektas, — áiškina draugas. — Antai teī Gedimino kálnas. Jis iš čiā gerai matyti. Ānt káлно Gedimino piliis.*

Apžiūrimė Gedimino kálnā īf pili, jeiname ī piliēs muziejū. Iš muziejiaus lipame ī piliēs bókštā. Iš čiā matyti labai graži Vilniaus panoramā. Pasiziūrėkime, kaip atródo Vilnius nuõ piliēs káлно. Nūlipame nuõ káлно īf eikname ī Lėnino prospektā. Dešinėjē prospektó pusėje mátome I. Černiachovskio paminklą. I. Černiachovskis 1944 mėtaiis vadavo Vilnių. Netoli nuõ paminklo óperos īf baleto teatro rūmai. Čiā yrà paminklas Kiprui Petráuskui, kuris daināvo óperos teatre nuõ pát jõ įkūrimo.

Prospektū eīname toliaū īf dešinėjē prieiname nedidelį skvėrą, kuriamė mátome mótėrs skulptūrā. Tai lietūvių liáudies rašytojos Žemaitės paminklas.

Netoļi nuõ çia yrã Lëningo aikõtë. Tai graziãusia Vilniaus aikõtë. Jojë yrã Lëningo pamĩnkias.

Prospëktas baigiãsi. Prospëkto galë nauji LTR Aukõtãiausiosios Tarýbos rĩmai, gretã Respublikĩnë bibliotekã. Ji tĩri arĩe 4 miljõnus knýgõ.

— Nã, ÷iaĩdien jaĩ uõteĩka, — sãko draũgas.

Iĩ jis raõadëjo gytõj vël padëti mãn toliaũ susipaõĩnti sũ Vilniumi.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

grõ lãnga	через окно	piõ rãt	ĩõ lãgĩmo	со дня его основания
vãziõti gatvë	сходить по улице	grãziãia	aikõtë	самая красивая площадь
laĩkas eĩti	пора идти	arĩe	4 miljõnus knýgõ	около 4 миллионов книг
susipaõĩnti sũ Vilniumi	ознакомиться с Вильнюсом	toĩãĩ	susipaõĩnti	продолжать знакомство
aĩt kãlno na gore	айт кãlno на горе	leĩne		
Geĩmĩno pĩlis	замок Гедиминаса	LTR	Aukõtãiausiosios Tarýbos rĩmai	эда-ние Верховного Совета ЛитССР
piõ kãlno s gore	идти по проспекту	Respublikĩnë bibliotekã		Республиканская библиотека

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kã jũs suõĩnojote arĩe Vilniĩ?
2. Kã jũs ankõtãĩũ žĩnojote arĩe Vilniĩ?
3. Aĩ jũs bũvote Vilniĩje? Kã jũs mãtete?
4. Kurĩõs dãr Lietuvõs miestũs žĩnote?

УРОК 17 | ТЕКСТ | MÕSÕ VALGÕKLOJE

Mës tũrime sãvo valgõklã. Jã atĩdãro aõtuĩtã vãlãnda, õ uõããro 19 (de-вуõĩõlĩktã) vãlãnda.

Aõ paprastãĩ pũsryõĩãũju namĩe, taõĩãũ pĩetãũju visadã mũõ valgõkloje. Jojë neblogoĩ gamĩna. Paprastãĩ aõ imũ mësõs salõtũ, sũĩõõs, mësõs iĩ kompõto. Bufetë aõ gerũ iĩ juõdõs kavõs.

Kãĩtais iĩ vakarieniãũju valgõkloje. Vakarieneĩ aõ imũ varõkës arbã më-sõs. Gerũ arbãtos, kefũro arbã saldãũs piẽno.

Диалог

Rimas. Oļëgai, aĩ tũ nenõri valgũti?
 Olegas. Aĩ tũ eĩmĩ iĩ bufetã?
 Rimas. Taĩr.
 Olegas. Tãd eĩkime kartũ, valgũti aõ nenõriu, jaũ pĩetãvãũ, bët aõ nõriu ko nõrs atsĩgërti.

Bufetë

Rimas. Prãõom dũoti viẽna sumuõĩntĩ sũ deõrã, viẽna sumuõĩntĩ sũ sũriũ iĩ puõdũkã kavõs. Kĩek aõ turũũ mokëti uõ viskã?

Bufetinĩkë. Peñkĩãdeõĩmt dvi kãpekãs.

Olegas. O kiek kãmũõja obuõliũ sũltys?

Bufetinĩkë. Aõtuõĩõlĩkã kãpekũ.

Olegas. Dũokite mãn viẽnã stĩklinë.

Bufetinĩkë. Prãõom.

Olegas. Rimai, paĩeõkõk laĩsvo stãlõ!

Jonas. Oļëgai! Rimai! Eĩkĩte õĩã!

Rimas iĩ Olegas. O! Paõĩõstãmũ yrã! Gëõro arëĩtũ, Jõnã!

Jonas. Aõĩũ! Sëskĩte õĩã!

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Gëõro arëĩtõ!	— Приятного аппетита!
— Aõĩũ!	— Спасибо!
— Prãõom dũoti (dũokĩte) kavõs!	— Дайте, пожалуйста, (дай-те) кофе!
— Prãõom!	— Пожалуйста!

Įdomūs atsakymas

Žmona. Kõ tũ nõri: arbãtos aĩ kavõs?

Vyras. O kõ aõ gẽĩãũ vãkar? Jëĩ kavõs, taĩ ÷iaĩdien aõ nõriu arbãtos.

O jëĩ arbãtos, taĩ ÷iaĩdien nõriu kavõs.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

valgũklã	столовая	karpekã	копейка
atĩdãrũti	atĩdãro	atĩdãrë	открыть
uõããrũti	uõããro	uõããrë	закрывать
pĩetãũti	-ãũja, -ãũõ	õbedãtũ	еĩт если
visadã	всегда	kãvã	кофе
neblogoĩ	неблого	ĩetũs	дождь
salõtõs	салат		
sũĩõbã	суп		
mësã	мясо		
kompõto	компот		
gerũ, gëria	гërë	gërtũ	пить
vakarieniãũti	-ĩãũja, -ĩãũõ	ũжинãtũ	ужинать
vakariene	ужин		
varõkë	творог		
vãĩããĩ	фрукты		
deõrã	кольбаса		
bufetinĩkë	буфетчица		

* * *

porëĩ vãlgũti
 хотеть есть || porëĩ gërtũ | хотеть пить |
sumuõĩntis (sũ deõrã, sũ sũriũ)	бутерброд (с колбасой, с сыром)
õbuõliũ sũltys	яблочный сок
salõtõs piẽnas	сладкое молоко
ko nõrs	что-нибудь
mësõs salõtõs	мясной салат
ĩmũ vakarieneĩ	брать на ужин

ГРАММАТИКА

Родительный падеж части

(Daliės kilminiņkas)

Mūsų parduotuvėje yra pieno. В нашем магазине есть молоко.
 Į parduotuvę atvežė cukraus. В магазин привезли сахар.
 Aš pirkaui duonos. Я купил хлеба.
 Aš paėmė vandenį. Он принес воды.
 Prašom duoti kavos. Дайте, пожалуйста, кофе.
 Mēs ņīme sviesto. У нас есть масло.

Родительный падеж части употребляется в тех случаях, когда обозначается только часть предмета или неопределенное количество предметов.

Уместно сказать, что в литовском языке родительный падеж части соблюдается строже, чем в русском.

Родительный падеж количества

(Kiekio kilminiņkas)

daug		Rytėj aš turėj daug darbų. Завтра у меня много работы.
mažai		Ten buvo mažai vietos. Там было мало места.
litras		Kiek kainuoja litras pieno? Сколько стоит литр молока?
kilogramas	кого? чего? (kō?)	Pirkaui kilogramą cukraus. Купил килограмм сахара.
metras		Ji pirko metrą medžiagos. Она купила метр ткани.
kibiras		Jis paėmė kibirą vandens. Он принес ведро воды.
būtelis		Duokite butelį kefyro! Дайте бутылку кефира!
puodukas		Prašom duoti puoduką kavos! Дайте, пожалуйста, чашку кофе!

Запомните:

В литовском языке, как и в русском, слова, обозначающие количество, требуют родительного падежа.

Родительный падеж цели

(Tikslo (siekimo) kilminiņkas)

Jis išėjo vandenį. Он пошел за водой.

Родительный цели употребляется для обозначения цели; в русском языке в отдельных случаях цель обозначается предложной конструкцией.

Употребление глаголов *bijoti*, *ieškoti*, *norėti*, *laukti*, *prašyti*, *klausti*

bijoti	кого?	Aš bijau šito egzamino. Я боюсь этого экзамена.
ieškoti	кого?	Mēs ieškome valgūklios. Мы ищем столовую.
norėti	чего?	Vaikas nori duonos. Ребенок хочет хлеба.
laukti	(kō?)	Petras laukia draugo. Пятрас ожидает товарища.
prašyti		Aš prašiau jį knygos. Я просил у него книгу.
klausti		Jis klausė mane kėnio. Он спросил у меня дорогу.

Запомните:

Глаголы *bijoti*, *ieškoti*, *norėti*, *laukti* и некоторые другие требуют родительного падежа.

Глаголы *prašyti*, *klausti*, кроме родительного, требуют винительного падежа (при указании лица, к которому обращаемся), т. е. отвечают на вопросы *kā? kō?* (*Aš prašiau draugą (kā?) knygos (kō?)*). *Jis klausė žmogų (kā?) adresu (kō?)*. — Я спросил у товарища книгу. Он спросил у человека адрес).

Употребление глаголов *reikėti*, *trūkti*

reikėti	чего? кого? (kō?)	Mán reikia žodyno. Мне нужен словарь.
trūkti		Jam trūksta pinigų. Ему не хватает денег.

Глаголы *reikėti*, *trūkti* требуют родительного падежа. Ср.: употребление этих глаголов в русском языке иное.

Конструкция *turēti laiko* (иметь время)

Āš turīti laiko Tū turī laiko Jis, jī } jīē, jōs }	Āš neturīti laiko Tū neturī laiko Jis, jī } jīē, jōs }	U меня U тебя U него (ее, них) } есть время нет времени
---	---	---

В конструкции *turēti laiko* при утверждении и отрицании существительное *laiko* употребляется в родительном падеже.

Повелительное наклонение

Skaitūkite tēkstā! Rašūkite diktāntā!	Читайте текст! Пишите диктант!
--	-----------------------------------

Образование повелительного наклонения

Неопределенная форма	Окончание	Множественное число	
		Ед. число 2-е лицо	Множественное число 1-е лицо 2-е лицо
kalbē-ti guoḥ-ti mylē-ti rašū-ti skaitū-ti	-k, -kime, -kite	kalbēki! guoḥki! mylēki! rašūki! skaitūki!	kalbēkite! guoḥkite! mylēkite! rašūkite! skaitūkite!

Запомните:

1. Повелительное наклонение образуется от основы неопределенной формы при помощи окончаний (вместе с суффиксом -k-): -k, -kime, -kite.
2. Форма 1-го лица множественного числа по своему значению соответствует форме русского языка с окончанием -те или со словом давайте! Напр.: Идемте! Давайте будем работать!
3. Третье лицо состоит из глагола настоящего времени 3-го лица и частицы *tegu* (*tegu*) или приставки *te-* (пусть): *tegu eina*, *tegu eina*, *tegu eina*. Частица *tegu* пишется отдельно от глагола, а *te-* — слитно.
4. К возвратным глаголам прибавляется возвратная частица -š или -si. Например:

tū } praūskis! mōkykis!	mēs } praūskimēs! mōkykimēs!	jūs } praūskitēs! mōkykitēs!	jī } tegu } mōkosi } jīē } jōs }
-------------------------------	------------------------------------	------------------------------------	--

5. Глаголы, у которых основа оканчивается на -g- и -k-, в повелительном наклонении (кроме 3-го лица) имеют только k:

bēgti — bēk, bēkime, bēkite, tegu bēga lāukti — lāuk, lāukime, lāukite, tegu lāukia	g + k k + k	= k
--	----------------	-----

Спряжение глаголов *rusgūciāiti*, *rietāiti*, *vakarieniāiti*

rusgūciāiti I			rietāiti I			vakarieniāiti I		
Повелительное наклонение								
tū } jis, jī } jīē, jōs }	rusgūciāuk! tegu rusgūciājaja! rusgūciāukime! rusgūciāukite!	rietāuk! tegu rietājaja! rietāukime! rietāukite!	vakarieniāuk! tegu vakarieniājaja! vakarieniāukime! vakarieniāukite!					

mokēti	← уметь ← знать	← gaminīti ← tuoḥti	← rūsgūciūs ← rietūs ← vakariēne	← готовить ← ужин	← завтрак ← обед
--------	--------------------	------------------------	--	----------------------	---------------------

Спряжение глагола *ieškōti*

ieškōti III						
āš } tū } jis, jī } jīē, jōs }	ieškau ieškai ieško ieškome ieškote	ieškōjau ieškōjai ieškōjo ieškōjome ieškōjote	ieškōk! tegu ieško! ieškōkime! ieškōkite!			

Обратите внимание, что глагол *ieškōti* в прошедшем однократном времени имеет окончания I спряжения.

Спряжение глагола *dūoti*

dūoti I		
Прошедшее время	Повелительное наклонение	
аš tū jis, ji jiē, jōs mēs jūs	dāvīaī davei dāvē dāvēme dāvēte	— dūok! tegū dūoda! dūokime! dūokīte!

Конструкция *Kiek kainuoja?* (Сколько стоит?)

Запомните:

Kiek kainuoja?

Kiek kainavo?

viena kareika dvi tris keturias penkiās ..... devynias dešimt dvidešimt dvidešimt dvidešimt dvidešimt dvidešimt dvi rubliūs tris keturis penkis ..... devynis dešimt dvidešimt dvidešimt dvidešimt dvi rubliūs	kareikās kareikų viena kareika dvi kareikās rubliūs rublių rubliūs rublių rubliūs	одну копейку две три четыре пять ..... десять двадцать двадцать одну копейку двадцать две копейки один рубль два три четыре пять ..... девять десять двадцать двадцать один рубль двадцать два рубля три четыре пять ..... девять десять двадцать двадцать один рубль двадцать два рубля
---	---	---

stālais	} stālais staiņukas
stols	

С помощью суффиксов *-eļis, -ļukas* образуются существительные, которые имеют уменьшительное значение. Женский род — *-eļe; kņģeļe* (книжка).

УПРАЖНЕНИЯ

I. Составьте предложения, используя слова в нужном падеже.

Образец 1: — *Kā tū perkī?* (*dūona*).
— *Aš perkū dūonos.*

1. — *Kā jīs peķka?* (*cūkrus*). 2. — *Kā jī peķka?* (*kavā*). 3. — *Kā jūs peķkate?* (*pōriņiūs iļ rāšālas*). 4. — *Kā jīe peķka?* (*arbātā*). 5. — *Kā jīs piķko?* (*mēd*). 6. — *Kā jūs piķkote?* (*pienas*). 7. — *Kā tū piķkai?* (*aiūs*). 8. — *Kā jīs piķko?* (*dešrā*).

Образец 2: — *Kō tū nōri?* (*dūona*).
— *Aš nōriū dūonos.*

1. — *Kō jūs nōrite?* (*kompōtās*). 2. — *Kō nōri tēvas?* (*keķņras*). 3. — *Kō vaikai nōri?* (*pienas*). 4. — *Kō jōs nōri?* (*sūris*). 5. — *Kō jūs nōrite?* (*varš-kē*).

II. Переведите на литовский язык.

1. Купи мне книгу и тетрадь. 2. Он купил хлеба. 3. Мы купили мыла, сахара, сыра и молока. 4. Наша соседка купила один метр ткани. 5. Я хочу купить один метр шелка. 6. Иди в магазин и купи мне бутылку кефира! 7. Он купил один литр молока. 8. Дайте один килограмм сахара!

III. Составьте предложения, используя глаголы в повелительном наклонении в разных лицах.

Образец: *Nueiti šiaidien i muziėjū (Aldonā).*
— *Aldona, tū nueik šiaidien i muziėjū!*

1. *Nueiti dabaf i parduotuvē (tū).* 2. *Vakarē eiti i teātrā (mēs).* 3. *Eiti dabaf i kinā (vaikai).* 4. *Eiti šiaidien i stadionā (vūrai).* 5. *Eiti gytōj i bibliotēkā (tū).* 6. *Eiti i mokųklā (jūs).* 7. *Eiti i klāšē (mokytoja).* 8. *Rytōj važiuoti i institūtā (studeñtai).* 9. *Eiti pamō (tū).*

IV. Составьте предложения по образцу.

Образец 1: — *Aš einū i teātrā (tū).* *Eiķ iļ tū kartū!*
— *Gerai, eikime!*

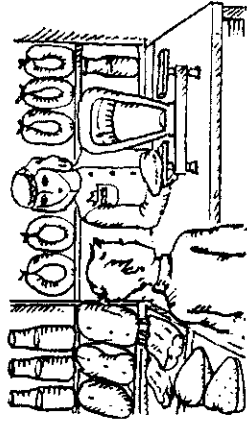
1. *Mēs einame i kinā (jūs).* 2. *Mēs einame i muziėjū (jūs).* 3. *Jiē eina i koncertā (tū).* 4. *Mēs einame i bibliotēkā (Jōnas).* 5. *Mēs einame i gamųklā (inžiniērai).*

Образец 2: — *Aš važiuoju į ligoninę aplankyti draugo (tū).*

Važiuk iř tū kartū!
— *Geraī, važiukime!*

1. *Aš važiuoju į miesto sentrą (jūs).* 2. *Aš važiuoju į mokyklą (tū).*
3. *Aš važiuoju į universitetą (jūs).* 4. *Aš važiuoju į dąrbą (tū).* 5. *Aš važiuoju į pąlangą (jūs).*

V. Вы найдитесь в продовольственном магазине и хотите купить сыр, колбасу, хлеб, мясо, молоко. Попросите продавщицу, чтобы она вам дала эти продукты.

Образец: *Prąšom duoti sūrio!*

VI. Переведите на литовский язык.

1. Кого ожидают твои родители сегодня вечером? 2. Какое известие ты ждешь уже несколько дней? 3. Ждут ли гостя студенты вашего факультета? 4. Вы ждали это письмо? 5. Ожидают люди хорошей погоды летом? 6. Ожидают ли сегодня студенты лекцию? 7. Ты ждешь товарища? 8. Давно ли ты ждешь автобус? Да, я давно жду автобус. 9. Кого вы ждете здесь? 10. Здесь мы ждем своего преподавателя. 11. Чего ждут эти туристы? Они ждут поезда.

VII. Составьте предложения, употребив существительные в родительном падеже (родительный падеж).

Jis išėjo į parduotuvę (pienas, sviestas, sūris, kavą, cukrus, duona, grietinė).

Образец: *Jis išėjo į parduotuvę pieno.*

VIII. Ответьте на вопросы, используя существительные в требуемом падеже.

Образец: — *Kõ tās vaikas bijo? (meškas).*
— *Jis bijo meškās.*

1. — *Kõ tū bijai? (vīkas).* 2. — *Kõ jis bijo? (egzāminas).* 3. — *Kõ jūs bijote, kād neinate? (lietus).* 4. — *Kõ tū tadā bijojai? (šaltis).* 5. — *Kodēļ jūs neinate į kiemā, kō bijote? (šiņš).*

IX. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа слова в нужном падеже.

Образец: — *Kõ tū iešakai?*
— *Aš ieškau pòrtfelio.*

a) 1. — <i>Kõ jūs ieškote?</i>	<i>teātras</i>
2. — <i>Kõ vaikai ieško?</i>	<i>muziejus</i>
3. — <i>Kõ Onutė ieško?</i>	<i>kėltias</i>
4. — <i>Kõ tū ieškai?</i>	<i>knygą</i>
5. — <i>Kõ mergaitė ieško?</i>	<i>parduotuvė</i>
б) 1. — <i>Kõ inžinierius ieškėjo?</i>	<i>sąstuvinis</i>
2. — <i>Kõ direktorius ieškėjo?</i>	<i>žurnālas</i>
3. — <i>Kõ tū vākar ieškėjai institutė?</i>	<i>dėstytojas</i>
4. — <i>Kõ jūs ieškėjote?</i>	<i>tū</i>
5. — <i>Kõ jiė ieškėjo?</i>	<i>jūs</i>
6. — <i>Kõ jōs ieškėjo?</i>	<i>kino teātras</i>

X. Ситуации: а) Вы находитесь в аудитории. Объясните по-литовски:

1. Садитесь за парту! 2. Слушайте! 3. Пишите письмо! 4. Читайте упражнение! 5. Возьмите учебник! 6. Смотрите на доску!

б) Не пей кофе, пей чай! 2. Ложись спать рано! 3. Много не занимайся вечером, не работай перед сном! 4. Всегда регулярно отдыхай!

XI. Образуйте формы повелительного наклонения от следующих глаголов и составьте предложения с ними: *klausti, nešti, padėti, laikyti, sėvėti, pradėti, svėikinti, žinėti.*

XII. Составьте к повелительным предложениям соответствующие предложения, вня со сказуемым в прошедшем однократном времени.

Образец: *Įjunkite rādiją!*

— *Aš jau įjungiau.*

1. *Aplankykite savo draugą!* 2. *Pradėkite šitą dąrbą!* 3. *Atneškite žodyną!* 4. *Paršakokite apie savo kelionę!* 5. *Gražinkite žurnālą į biblioteką!* 6. *Padėkite žemėlapi į spintą!* 7. *Surāskite šitą žodyną!* 8. *Baikite gytų savo referātą!* 9. *Šiañdien pasireikite, gytų vykstame į kelionę!* 10. *Parašykite šiañdien laišką!* 11. *Patòdyk jam tą púotrauką!* 12. *Nusivikite paltą!*

XIII. Преобразуйте повествовательные предложения в повелительные.

Образец: *Tū kalbi lietuviškai. — Tū kalbėk lietuviškai!*
Jūs važiujate rytų. — Jūs važiukite rytų!

1. *Tū skaitai knygą.* 2. *Jūs važiujate namò.* 3. *Tū rašai taisyklingai.* 4. *Jūs važiujate dabar.* 5. *Tū neini šiañdien į kiną.* 6. *Tū dažnai kalbi lietuviškai.* 7. *Jūs pàdedate atlikti pratimą.* 8. *Tū visadā išmòksti pàmoką.* 9. *Tū visuį iř visadā esi mandagus.* 10. *Tū paskòlini vadovėlj.*

XIV. Переведите на литовский язык.

1. Читайте правильно! 2. Говорите по-литовски! 3. Не ездите сегодня! 4. Поспайте завтра! 4. Приходите сегодня! 5. Помогите товарищу! 6. Поедем домой! 7. Будьте прилежны! 8. Идите сейчас домой!

XV. Ответьте на вопросы по тексту.

1. *Kā mēs turime?* 2. *Kadā atidāro iř uždāro valgyklą?* 3. *Kuį āš pietāju iř pusryčiāju?* 4. *Kõ āš imū valgykloje?* 5. *Kā āš vālgau iř ger-*

ir ū vakarė? 6. Kō visadā yā bufetė? 7. Kās puōjo ĩ bufėta? 8. Kā jė vālgė ĩr gėrė? 9. Kā jė sutiko bufetė?

XVI. Переведите на литовский язык.

1. Сегодня он не видел своего товарища. 2. Мы еще не видели новый спектакль. 3. Отсюда мы не видим оркестра. 4. Я еще никогда не видел такого дождя. 5. Мой сын еще не видел этой картины.

1. Что вы ищете? Я иду дом, где живет мой товарищ. 2. Я ничего не иду, иду в магазин. 3. Хорошо, я пошщу этот журнал. 4. Мы не боимся врага, но войны не хотим. 5. Колхозники ждали дождя. 6. Я ждал вашего письма.

XVII. Ответьте на вопросы, ставя слова в требуемом падеже.

Образец: — *Kō tū nōri?* (*pieštūkas*).

1. — *Kō jis nōri?* (*tās žurnālas*).

2. — *Kō jūs nōrite?* (*vakariėnė*).

3. — *Kō tā mergaitė nōri?* (*sąsiuvinis*).

4. — *Kō tū porėjai?* (*tā knygā*).

5. — *Kō tėtis porėjo?* (*tās laikraštis*).

6. — *Kō jūs porėjote?* (*tā puo-
trauka*).

XVIII. Преобразуйте повествовательные предложения в повелительные, прочтите предложения вслух.

Образец: *Āš jau rengiuosi.*

Tū jau reikis!

Jūs jau reikites!

1. *Āš anksti keliuosi.* 2. *Āš jau prausiuosi.* 3. *Āš tvarkau kambari.* 4. *Āš jau einu ĩ institutā.* 5. *Āš grįztū ĩs instituto tuojau pō paskaitōs.* 6. *Āš atlieku pratimūs.* 7. *Āš skaitau knygā.* 8. *Āš einu ĩ kinā.*

XIX. Прочтите предложения и укажите, в каких из них употребляются глаголы в повелительном наклонении.

1. *Šiañdien ateinu pās tavė.* 2. *Tegū ateina jis vakarė pās manė!* 3. *Ši-
gūt jis išsiuntė telegramā.* 4. *Dabať Saūlius eina ĩ kinā.* 5. *Tegū ĩr Vālė
eina kartū ĩ kinā!* 6. *Jōnas dabať vālgō.* 7. *Tegū jis paskau ateina pās manė!*

XX. Преобразуйте предложения, ставя глаголы в повелительном наклонении со словом *tegi*.

Образец: *Grupės seniānas ĩrgi dalyvūjāja susirinkimė.*

Gerai, tegū jis dalyvūjaja!

1. *Šiōs grupės studentai kasdien mōkosi lietuvių kalbōs.* 2. *Pās grū-
pės vadovā jis eina šeštā vālandā.* 3. *Merginā dūoda draugei savo vado-
vėli.* 4. *Visā šeimā šiañdien pasiūnka svėčią geležinkelio stotyjė.* 5. *Se-
nėlė dabať eina ĩ parduotuvė.* 6. *Mūsų draugai jau eina ĩ paskaitā.*

XXI. Составьте предложения, используя существительные в нужном падеже.

Образец: — *Kō tū lūkti?* (*egzāminas*).

— *Āš lūkiu egzāmino.*

1. — *Kō Antānas lūkia?* (*draugas*). 2. — *Kō jūs, draugai, lūkiate?* (*traukinys*). 3. — *Kō šita mergaitė teĩ lūkia?* (*brōlis*). 4. — *Kō kol-
ūkėčiai visadā lūkia?* (*pavāsaris*). 5. — *Kō tū šiañdien lūkei?* (*laiškas*).

6. — *Kō šitie žmōnės teĩ lūkė?* (*susirinkimas*). 7. — *Kō studentėis
čia lūkia?* (*pasitarimas*). 8. — *Kō teĩ lūkė tėvas?* (*sūnūs*). 9. *Kō lū-
kia šitie turistai?* (*traukinys*). 10. *Kō lūkia tie keleiviai?* (*autobūsas*).

XXII. Прочтите предложения, поставьте глагол *vālgyti* или *gėrti* в требуемой форме.

1. — *Kā tū ... šėgūta?*

3. — *Kā tū ... bufetė?*

— *Āš ... arbāta, o tū?*

— *Āš ... sumuštinį.*

— *Āš ... káva.*

— *Ō tū?*

— *Ō tėvo draugas?*

— *Āš ĩrgi sumuštinį.*

— *Jis ... pieno.*

4. — *Kā jūs ...?*

2. — *Kā jūs paprastai ... bufetė?*

— *Vaiškė.*

— *Jūoda káva. Ō tū kā ...?*

— *Ō Stāsė kā ...?*

— *Āš ... arbāta.*

— *Ji ... bandėlę.*

XXIII. Составьте предложения по образцу.

Образец: — *Kō mokinys prāšo?* (*knygā*).

— *Mokinys prāšo knygos.*

1. — *Kō tū prāšai?* (*obuolys*). 2. — *Kō Aušrėlė prāšo?* (*pieštūkas*).

3. — *Kō jūs prāšote?* (*vanduō*). 4. — *Kō tū prāsei?* (*laikraštis*). 5. — *Kō
jūs prāšėte?* (*dviraitis*). 6. — *Kō tėvo kaimynas prāšė?* (*šratimūkas*).

7. — *Kō tū klāusi?* (*kėltias*). 8. — *Kō Saūlius klāusia?* (*adresas*). 9.

— *Kō jūs klāusiate?* (*parvardė ĩr vārdas*).

XXIV. Ответьте на вопросы, используя слова в нужном падеже по образцу.

Образец: *Jis piško mėtra mėdziagos.*

1. *Kiek jis piško mėdziagos?* — *mėtras*

2. *Kiek tū rañneši vandeñis?* — *kibiras*

3. *Kiek ji nupiško pieno?* — *litras*

4. *Kiek tū išgėret kefyro?* — *butelis*

5. *Kiek jūs piškote cukraus?* — *kilogramas*

XXV. Преобразуйте предложения, используя глаголы в повелительном наклонении по образцу.

Образец: — *Ať brigadininkas grįžta rytoj iš Viliūsus?*

— *Nė, negrįžta.*

— *Tegū būtinai grįžta!*

1. — *Ať jį važiuoja šiañdien ĩ Pālangā?* 2. — *Ať Aušra eina ĩ kinā?*

3. — *Ať jūsu grupė vyksta ĩ ekskursijā?* 4. — *Ať tėvas jau kėltias?* 5.

— *Ať vaikai jau prašias?* 6. — *Ať Laimutė jau tvarko butā?* 7. — *Ať
Vyttukas jau piško laikraštį?* 8. — *Ať tėtis eina šlidinėti sekmadienį?*

9. — *Ať jė eina šiañdien ĩ fūtbolā?*

XXVI. Переведите на литовский язык.

1. Пусть он идет домой! 2. Пусть она повторяет слова каждый

день! 3. Пусть они уезжают завтра! 4. Давайте прочтем это упражне-

ние еще раз. 5. Пусть он выяснит время нашего отъезда. 6. Пусть

староста группы напишет об этом в газету. 7. Пусть его брат прочи-

тает это письмо.

XXVII. Составьте предложения по образцу.

Образец 1: — *Af tū nōri arbātos?*

— *Kiek kainuoja stiklinē arbātos?*

1. — *Af tū nōri puoduko kavōs?* 2. — *Af jūs nōrite sumuštinio?*
3. — *Af tū nōri sūrio?* 4. — *Af tū nōri mēdōs?* 5. — *Af jūs nōrite kom-
pōto?*

Образец 2: *Peņķios kapeķkos.*

— *Kiek kainuoja puodukas kavōs?*

— *Peņķiās kapeķkās.*

1. Trīs kapeķkos. — *Kiek kainuoja arbatā?* 2. Dēšimt kapeķķ. —
Kiek kainuoja sumuštinis? 3. Dvīļika kapeķķ. — *Kiek kainuoja obu-
līai?* 4. Dvidešimt divi kapeķkos. — *Kiek kainuoja dešrā?* 5. Dvidešimt
peņķios kapeķkos. — *Kiek kainuoja sūris?*

XXVIII. Составьте предложения, используя слова в требуемом падеже.

Образец 1: *Krugā.* — *Dūokite knūgq!*

1. Sāsiuvinis. 2. Pieštūkas. 3. Žodýnas. 4. Laikraštis. 5. Žurnālas. 6.
Skrubēlč.

Образец 2: *Kavā.* — *Dūokite kavōs!*

1. Arbatā. 2. Piēnas. 3. Svīestas. 4. Vanduō. 5. Alūs. 6. Sūris. 7. Deš-
rā. 8. Dūona.

XXIX. Переведите на литовский язык.

а) — Я хочу есть. Идемте в столовую или буфет.

— Хорошо, идемте. Я есть не хочу, я хочу пить.

— Дайте чашку кофе и бутерброд.

- б) 1. — Куда вы идете? — Мы идем в буфет. 2. — Куда вы иде-
те в воскресенье? — Мы идем в кино. 3. — Куда они идут? — Они
идут обедать. 4. — Куда он идет? — Он идет к товарищу. 5. — Куда
вы идете? — Мы идем домой. 6. — Куда вы едете? — Мы едем в
институт, а они едут в кино.

XXX. Ситуации: а) Вы находитесь в буфете. Вы хотите кофе и бутерброд.
Спросите, сколько это стоит.

б) Вы хотите купить в книжном магазине словарь и тетрадь. Как вы попросите
это у продавщицы?

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Mokýklos valgýkloje

Mūsų mokýkloje yǔ valgýklā. Gražī valgýklos sālė. Añt kiekvieno
stalėlio servetėlės, gėtės. Valgýkloje visadā skaniai gamina valgyti. Val-
gýklos darbuotojai mandāgūs, rūpestingi.

Suskañbo skambūtis. Jañ pietų pėtrauka. Vaikai bėga į valgýklā.

Prič vieno stalėlio atsisėda dū dešimtōsios klāsės mokiniai į kalbasi:

— Af tū nōri valgyti?

— Aš labai īsalkau, nės pūstyčių mažai valgiau.
— Iñ aš taip pat labai nōriu valgyti. Aš visuomėt turiū gėrā apetitā.
Jiē pasiēmė valgiaraštį iñ žūri, kō gālīma užsisakýti.

— Aš nōriu užsisakýti sriubōs iñ dūonos. Be tō, nōriu suvalgyti bana
dėlē iñ išgėrti stiklinę arbātos.

— Ō aš nōriu sriubōs, vištienos iñ kompōto.

Jiē nueina prič kasōs, gāuna čekį. Paskui nueina prič langėlio iñ pa-
siima, kā užsisakė.

Prič kiekvieno stalūko sėdi mokiniai iñ valgo.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

prič stalėlio y stolika

prič kasōs y кассы, к кассе

mažai valgyti pūstyčių мало (слабо) по-
завтракать

завтракать

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, kaip berniukai valgė valgýkloje.
2. Prisiminkite iñ papāsakokite, kaip jūs ėjote į valgýklā iñ kaip užsisakėte val-
gyti.

УРОК 18

ТЕКСТ

KELIŅŅĒ Ī RÝĢA

Rytōj Lāima iñ Rīmas ruđšiasī važiūoti Ī Rýgā — Tarýbu Lātvijos
sōstīnē, sēnā lātvīu miēstā prič Dauguvōs ūpēs iñ prič Bāltijos jūros.

Jiē ankstī atsīkēlia, nusīprausia, pavālgō, apsīreņģia iñ eina Ī geležin-
kelio stōti. Čiā nusīperka bilietā iñ eina Ī perōnā lāukti traūkinio. Atei-
na traūkinýs. Jiē sēda Ī traūkini, susīrañda sāvo vietā vagonē iñ īsvažiūoja.

Rygojē numāto būti dvi diēnās — šestādienj iñ sekmādienj. Rīmas
jaū buvo Rygojē, ō Lāima važiūoja pirmā kañtā. Rygojē jiē nōri apžīu-
rēti miēstā, nueiti Ī muziejū, Ī zoolōģijos sōdā, Ī pilį iñ kiñuī. Jiē tikisi
grāžiai iñ naudingai pralēisti laika.

Rygojē jiē netūri pažįstamų. Todēl nūtarē apsiguvēnti viēšbutyje.

Диалог

Viēšbutyje

Rīmas. Prāšom pasakýti, añ tūrite laisvū kambariņ?

Budētoja. Kōkio kambario jūs nōrite?

Rīmas. Mēs ēsime dviese, nōrime vieno kambario.

Budētoja. Užpildykite pō šitokį lapėli.

Rīmas. Gerai, tuojā.

Budētoja. Prāšom dūoti pasūs. Jūsų kambarys dvīdēšimt peņktas,
antramē aukštē. Štai kambario rāktas.

Rīmas. Āciū.
 Laima. Tai eikime ieskōtī sāvo kambario.
 Rīmas. Štai dešinējē mūsū kamarbārys. Dūok rākta, reikia atrakinti kambari. Prāšom eiti!
 Laima. Āciū. Kaip čia gēra, jaukū.
 Rīmas. Padēkime lagaminā i ēkime i miēsta.
 Laima. Gerai. Dabaļ laukē šilta, pāltus palikime kambaryjē.
 Rīmas. Dūok, aš pakabinsiu i spintā. Ō kuř tū, Lāima, padējai kambario rākta?
 Laima. Štai jls aņš stālo.
 Rīmas. Āciū, radaū. Aš uzrakinū kambari i ēiname i miēsta.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Aī jūs tūrite laisvū viētū? — У вас есть свободные номера?
 — Ō kiek jūsq žmoniū? — Сколько вас?
 — Mēs dviese, mums teikia vie- — Мы вдвоем, нам нужна одна
 no kambario. — на комната.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

keļionē поезлка	radīti, pādeda, radējo положить
senas, -ā старый	uzrakinti, -ina, -ino запереть
geležinķeļo stotis железнодорожный вокзал	veiktī, -ia, -ē делать
piņmatūti, piņmālo, piņmātē наметить	maņtūti, maņsto, maņstē мыслить
raņžatamas, -a знакомый	***
viēšbutis, -cio гостиница	apsēvēnti viēšbutyje оставаться в гостинице
zoolōģijos sēdas зоопарк	graņai iē paņģinai хорошо и полезно
piļis, -ies замок	praļēstī laika провести время
tikōtis, tikisi, -ējosi налететь	eņpildyti laņēj заполнить листок
laikas время	kambario gāktas ключ от номера
lapēlis, -io листок	šilta тепло
piļdyti, -o, -ē заполнять	kabinti, -ina, -ino вешать
gāktas ключ	pāltas пальто
atrakinti, -ina, -ino отомкнуть, отпереть	Baltijos jūra Балтийское море
jaukū уютно	Dauguvos upē река Даугава
lagaminas чемодан	***
piķti, reķka, piķko купить	laisvas, -ā свободный
reģonaas перрон	sofa диван
traukinūš поезд	
rāsi, raņda, rādo найти	
palikti, palikēka, paliko оставить	

Каdā jūs māstote?

Kaifā vēlai vakarē dēstuojas rādo laboratorijoje aspirānta, kuris teņ dirbo.
 — Kā jūs taip vēlai veikiate?

— Dirbu.
 — Ō kā jūs veikiate diēna?
 — Iēgi dirbu.
 — Ō anksti rūtā iēgi dirbate?
 — Iē anksti rūtā dirbu.
 — Ō kadā gi jūs māstote?

ГРАММАТИКА

Предлоги aņi, priē, ūž, šalia

— Kuř tū padējai māno sāsiu- — Куда ты положил мою те-
 vini?
 — Aņt sūolo. — На парту.
 — Kuř tū pastatei spinta?
 — Priē sienos. — Где ты поставил шкаф?
 — У стены.

Tāvo draūgas stōvi ūž nāmo. Tvoj друг стонт за домоm.
 Tā mergaitē stovējo šalia manēs. Эта девочка стояла рядом со мной.

Запомните:

Предлоги aņi, priē, ūž, šalia требуют родительного падежа и употребляются чаще всего при обозначении пространства.
 На русский язык переводятся: aņi — на (вертикальная и горизонтальная поверхность); priē — у (возле, около), к; ūž — за, позади; šalia — около, возле, рядом.

О предлоге ūž с винительным см. Урок 15.

Употребление предлогов aņi, priē, ūž, šalia

aņt, priē

Studeņtas dēda knūga	} aņt stālo	Студент кладет книгу	} на стол
Studeņtē padējo knūga		Студентка положила книгу	
Knūgā uģā (gūli)		Книга лежит на столе	

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные или местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

Образец: *Añt stálo.*

1. añt (stálas, súolas, lentýna, lángas, kálnas).
2. priè (lángas, stálas, siena, pãmas, tvorà).
3. už (nãmas, tvorà, siena, stálas, lángas, spinta, jis, àš, mės, jūs, jiè).
4. šalià (kėlias, miškas, pãmas, spinta, àš, tú, jis, ji, mės, jūs, jiè, jòs).

II. Существительные в скобках поставьте в требуемом падеже.

1. Sásiuvinis yrà añt (*siólas*). 2. Mokinýs ateina priè (*lentà*). 3. Už (*nãmas*) yrà tvenkinýs. 4. Teatrè sėdėjau šalià (*draiǵas*). 5. Kàs yrà añt šito (*stálas*). 6. Šalià (*universitėtas*) yrà autobùso stotėlė. 7. Šalià Vilniaus geležinkelio (*stotis*) yrà viėšbutis.

III. Прочтите предложения, составьте вопросы и ответьте утвердительно по образцу.

Образец: *Ji sėdi priè lángo iř žiūri. Ař tũ iřgi sėdi priè lángo iř žiūri?*

Taip, àš iřgi sėdėiu priè lángo iř žiūriũ.

1. Jis padėjo knýgą añt stálo. 2. Mokinė atėjo priè lentòs. 3. Stadionė stuđeintas sėdėjo šalià dėstytojo. 4. Jiè pastatė spinià priè sienos. 5. Ji padėjo lagaminà priè spintos. 6. Jis pastatė sofà šalià spintos. 7. Vaikas padėjo knýgą añt leniýnos. 8. Tadà visà šeimà sėdėjo už stálo iř valģe vakariėnė.

IV. Место тоек поставьте соответствующие предлоги (*añi, priè, už, šalià*).

1. Pòrfelis yrà ... sùolo. 2. Mòkytojas stóvi ... lángo. 3. ... nãmo áuga mėdis. 4. ... spintos yrà stálas. 5. ... sienos kãbo pavėkslas. 6. ... stálo sėdi svėčias. 7. ... sienos stóvi lóva. 8. Músų nãmas yrà ... parduo-tuves. 9. Jis stovėjo ... mėdžio.

V. Составьте предложения, используя нижеприведенные словосочетания.

1. añt sùolo, añt lángo, añt káлно, añt stálo, añt sienos, añt kėdėš.
2. priè tvoròs, priè nãmo, priè sienos, priè stálo, priè lángo.
3. už lángo, už spintos, už stálo, už sienos, už tvoròs, už nãmo, už jò, už manėš, už músų, už júsų, už jũ.
4. šalià namò, šalià stálo, šalià spintos, šalià kėlio, šalià mėdžio, šalià manėš, šalià tavėš, šalià jò, šalià jòs, šalià músų, šalià júsų, šalià jũ.

VI. Прочтите предложения, поставьте вопрос к выделенным словам и дайте ответ.

1. Lagaminas yrà *añt sùolo*. 2. Máno sùnus sėdi *priè stálo iř mókosi*.
3. Už *miško* yrà músų kolúkio laukai. 4. *Šalià kėlio* áugo mėdis. 5. Mãno drauǵas gувėna *šalià instituto*.

VII. Дополните предложения, используя нижеисследующие глаголы в требуемой форме: (*pažatýti, (pa)dėti, (pa)kabinti* или *stovėti, bũti*).

1. Àš ... kėdė priè stálo. Kėdė ... priè stálo.
2. — Kuf tũ ... kambario rãktą? — Jis ... añt stálo.

Berniukas eina } Мальчик идет к столу
Mergaitė stóvi } Девочка стоит у стола

Klãsės budėtojas } Дежурный по классу ставит
stálo kėdė } стул к столу
Jõnas pastatė } priè stálo } Йонас поставил стул у стола
kėdė }
Kėdė stóvi } Стул стоит у стола

Предлоги **añt, priè** в литовском языке, в отличие от русского, употребляются с родительным падежом в значении и места, и направления (движения).

už, šalià

Berniukas atsisjójo } už } Мальчик стал
Vaikas stóvi } tvoròs } Ребенок стоит } за забором

Mergaitė atsisjójo } šalià } Девочка стала } около
Maugytė stovėjo } mótinos } Марите стояла } матери

Предлоги **už, šalià** в литовском языке употребляются с родительным падежом.

leisti } пускать
 } разрешить
 } провoдить

leisti } laiką } проводить } время (вечер, во-
 } (vãkarà, } провести } скресенье)
 } praėjisti } sek-madienį)

lãpas — lapėlis } (лист — листок)
stálas — stalėlis } (стол — столик)
dainà — dainėlė } (песня — песенка)

Примечание. При помощи суффикса **-elis, -elė** образуются уменьшительные существительные, напр., *stalėlis* — столик, *dainėlė* — песенка. См. с. 135.

3. Šitā stālā mēs ... priē sienos. Stālas ... priē sienos.
4. Aš ... pōrtfelj priē lāngo. Pōrtfelis ... priē lāngo.
5. Jī ... pālta priē dūcū. Pāltas ... priē dūcū.

VIII. Otvērtē na voprosy, ispol'zuya sootvetstvuyushie predlozhi (priē, aīt) po obrazu.

Образец: *Siena*. — *Kuī jūs pastātēte spintā?*
 — *Mēs pastātēte spintā priē sienos.*
 — *Kuī stōvi spinta?*
 — *Spinta stōvi priē sienos.*

1. *Lāngas*. — *Kuī jūs pastātēte sōfā?* — *Kuī stōvi sōfā?*
2. *Dūrys*. — *Kuī jūs pakabinote pālta?* — *Kuī kābo pāltas?*
3. *Lentyna*. — *Kuī jūs padējote tā knyģā?* — *Kuī yrā tā knyģā?*
4. *Stālas*. — *Kuī jūs padējote māno laikrašti iļ žurnāļ?* — *Kuī yrā laikrašti iļ žurnāļas?*
5. *Spinta*. — *Kuī jūs pastātēte stālā?* — *Kuī yrā stālas?*

IX. Дополните предложения, используя приведенные справа глаголы в требуемой форме.

1. — <i>Kuī tū ... māno rākta?</i>	(pa)dēti
— <i>Jis ... aīt stālo.</i>	būti
2. — <i>Aī tū nežinaī, kuī ... māno žodynas?</i>	(pa)dēti
— <i>Aš neēmiau, bēt gāl tū ... aīt spintos.</i>	eiti miegōti
3. — <i>Kadā jūs paprastai ...?</i>	(atsi)gūti
— <i>Vienūliktā vālandā, bēt vākar aš ... labaī vēlaī.</i>	sēdēti
4. a) — <i>Kuī jūs ... teatrē? Aš jūsuq nemačiaū.</i>	(atsi)sēsti
б) — <i>Aī čia laisvā vietā?</i>	
— <i>Taip, laisvā. Prāšom ...</i>	
в) <i>Jis daūģ vāikšdījo, pavaļģo iļ ... aīt sūolo pailsēti.</i>	

X. Прочтите предложения, ставя слова в требуемой форме.

Образец: — *Kā sākē ekskūrsijos vadōvas?* (*rytoj, mēs, turēti, išvīkti, ī, keliōnē*).
 — *Ekskūrsijos vadōvas sākē, kād rytōj mēs turime išvīkti ī keliōnē.*

1. *Kā sākē lankytojas apiē pāroda?* Lankytojas sākē, kād (*paroda, labaī, patikti*).
2. *Kadā išvīksta traukinys?* Informācijas biurē sākē, kād (*traukinys, išvīkti, rytōj, 9 valandā*).
3. *Kās nupirko biļietā?* Draugai sākē, kād (*Jōnas, nupirkti, biļietā*).
4. *Kās pasitiko svēčiaī?* Maskvōs? Aš žinaū, kād (*svēčias, iš Maskvōs, pasitikti, keļi, studeņtai, iļ, māsu, dēstītojas*).
5. *Kās dabar iļjo ī sālē?* Aš nežinaū jō pavardēs. Aš tik žinaū, kād (*Jis, būti, māsu, svēčias, iš, Minskas*).
6. *Kuī važiūoja jūsuq draūģas?* Aš žinaū, kād (*Jis, turēti, sāvō, automobīlis, iļ, jis, dažnai, važiūoti, priē, ēžeras*).

XI. Составьте вопросы и ответы по образцу 1, вопросительные и повелительные предложения — по образцу 2, используя слова в требуемой форме и соответствующие предлоги.

Образец 1: *Dēti knyģā (stālas)*.
 — *Kā tū darai?* — *Aš dedū knyģā aīt stālo.*

Образец 2: *Dēti knyģā (stālas)*.
 — *Kā mān reikia daryti?*
 — *Padēk knyģā aīt stālo!*

Капити pālta (*spinta*), dēti skrybēlē (*lentyna*), dēti žurnāļā (*stālas*), dēti laikrašti (*lentyna*), statyti stālā (*siena*), dēti gēlē (*lāngas*), statyti kēdē (*spinta*).

XII. Составьте диалог по образцу, используя глаголы *kabinti, dēti* в требуемой форме.

Образец: — *Aī tū nežinaī, kuī yrā māno pāltas?*

- *Jis kābo priē dūcū. Tū pāts jī pakabinaī priē dūcū.*
 1. *Švaīkas, aīt kēdēs.* 2. *Žurnālas, aīt stālo.* 3. *Kaklāraistis, aīt lāngo.*
 4. *Skrybēlē, aīt lagamino.* 5. *Knyģā, aīt lentynos.* 6. *Stiklinē, aīt stālo.*
 7. *Kēdē, priē stālo.* 8. *Sofā, šaliā spintos.* 9. *Rāktas, aīt lāngo.* 10. *Suknēlē, aīt sofas.*

XIII. Дополните предложения словом *kuris* в требуемой форме.

1. *Aš mačiaū aspirāntā, ... yrā mūsū fakultetē.* 2. *Manē pākvietē draiņgas, ... dirba gamyķloje.* 3. *Čiā yrā jōs draūģē, ... gyvēna Klaipēdoje.*
4. *Štai laiškas, ... aš parašiaū ī namūs.* 5. *Čiā yrā žurnālas, ... aš jaū pēskaiciau.*

XIV. Соедините простые предложения, составьте сложные, используя слово *kuris* в требуемой форме.

Образец: *Štai jōs brōlis. Jis dirba gamyķloje.*
Štai jōs brōlis, kuris dirba gamyķloje.

1. *Štai māno sesuō. Jī gyvēna Kaunē.* 2. *Štai mūsū aspirāntas. Jis padārē iļdōmū pranešima.* 3. *Jiē skautē strāpsni.* Mēs neseniaī išvertēme jī.
4. *Štai māno pāltas. Aš pirkaū jī vākar.*

XV. Составьте краткие диалоги по образцу, используя указанные слова.

Образец 1: — *Išimik arbūzā?*

— *Kōki?*

— *Kuris yrā šaldytuvē.*

Образец 2: — *Duok laikrašti!*

— *Kōki?*

— *Kuris yrā aīt stālo.*

Образец 3: — *Kuī yrā biļietas?*

— *Kōks?*

— *Kuris būvo aīt lentynos.*

1. *Pienas. Sāris. Mēsā.*
2. *Laiškas. Piešūkas. Žurnālas.*
3. *Plūksnāķotis. Šauķstas. Šauķtē.*

XVI. Составьте диалог. Вы приехали в город и хотите устроиться в гостинице. Как вы спросите?
XVII. Переведите на литовский язык.

1. Словарь и учебник лежат на столе. Поставь словарь на полку, а учебник — на парту.
2. — Куда вы положили ключи? — Он лежит на окне.
3. Римас и Лайма живут в гостинице. Лайма повесила пальто в шкаф, а Римас положил на чемодан. Они хотели пойти в город.

XVIII. Познайте другого человека пойти вместе с вами.

Образец 1: *Āš einū i parduotuvę. Eikime kartū i parduotuvę!*

1. Āš einū i kina. 2. Āš einū i koncertā. 3. Āš einū i teātrā. 4. Āš einū i institūto vākara.

Образец 2: *Āš važiūju i Klaipėdą. Važiūokite iř jīs kartū i Klaipėdą!*

1. Āš važiūju i Vilnių. 2. Āš važiūju i Kauną. 3. Āš važiūju i Māskvą.

XIX. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kuŗ važiūoja Lāima iř Rimas rytėj? 2. Kiek dienų jie teŗ žada būti? 3. Kuŗ jie išvažiavo i Rygą? 4. Aŗ jis pirma karŗą važiūoja i Rygą? 5. Aŗ teŗ jie turi raŗistamų? 6. Kuŗ jie nūtarė apsigyvėnti? 7. Ką jie nori pamatyti Rygojėj?

XX. Прочтите предложения, используя предлоги *oĩl, prie* и существительные в требуемой форме.

1. ... (viŗdbutis) uŗą kiŗskas. 2. ... (turgāvietė) uŗą parduotuvė. 3. Dviraitis stovi ... (nāmas). 4. Raktas uŗą ... (stālas). 5. Jis padėjo knygą ... (sūolas). 6. Kėdė stovi ... (siena).

XXI. Вы получили новую квартиру. Отвечая на вопросы, расскажите, куда и что вы поставили или повесили, используя следующие слова: *sofa, lova, spinta, stālas, šaldytūvas, kėdė*.

Вопросы:

- а) 1. Ką jūs pastātėte kambaryjėj?
2. Ką jūs pastātėte virtuvėjėj?
б) 1. Kuŗ jūs pakabinote paltą iř kostiūmą?
2. Kuŗ jūs pastātėte sofa, lova, spintą, stālą, šaldytūvą, kėdę?

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Naktis viŗbutyje

I Zakorėnė āš atvažiavau vėlai nakti. Snigo. Visi miegėjo. Āš nuėjau prie viŗbučio. Viŗbutis buvo uŗdarytas. Āš ilgai skaĩbinau prie durų. Pagaliau atidarė duris.

— Lābas vākaras, kō jūs norėtumėte? — paklausė pagyvėnusi mōteris, labai panaši i mōkytoją.

— Aŗ jūs tūrite laisvų kambarių?
— Aŗ jūs vienas?
— Taip.

— Eikime, āš parodysiu kambari!

Mēs uŗlprome i anŗrą aukŗtą. Kambarys buvo māžas, prō lāngą āš mačiau kālnus iř daŗgų.

— Prāšom pō penkių minučių ateiti kavōs iŗgėrti.

— Āš atsakiau lėnkiskai:

— Labai āčiū.

Kai āš grįžau i kambari iř kambari iř atsiguliuau, ilgai negalėjau uŗmigt. Prisiiminiau, kaip karŗą sėdėjau namė prie stālo iř dirbau, ō anŗ stālo buvo juodas telefono aparātas. Tadā tik āš iř telefonas būvome butė.

Iř staigā āš labai panōraui iŗgirsti kienō noris gyvą balsą. Āš prisiminiau draugą, paskaĩbinau iř paklausiau ji:

— Māno uŗą naujas telefono nūmeris. Aŗ tū žina iř?

— Nė.

— Uŗsiraŗyk.

Jis uŗsirāŗė.

— Iki pasimātymo! — pasakiau āš iř padėjau ragėji. Ő pō minutės jīs paskaĩbino iř paklausė:

— Lābas vākaras, draugūzi, kaip tū gyveni?

— Āčiū, jau geriau. Ő tū?

— Āš kaip visadā gerai. Miegok.

Iř iř karŗo pasidārė šilta kambaryjė, āš jau buvau nebė vienas.

Iř dabar āš gulėjau, žiūrėjau i kālnus iř negalėjau uŗmigt. Mōteris tūliai pasibėdė i duris iř tarė:

— Labōs nakties!

— Labōs nakties, — atsakiau āš, nusisypsojau iř iř karŗo uŗmigaũ.

Pagal J. Semionovą

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pagyvėnusi mōteris	пожилая женщина	ānŗ stālo	на столе
ar jūs tūrite laisvų kambarių?	у вас есть свободные номера?	iki pasimātymo!	до свидания!
prō lāngą	через окно	lābas vākaras,	добрый вечер,
draugūzi	дружок!	draugūzi!	дружок!
pō penkių minučių	через пять минут	iř karŗo	из карŗо сразу
atsakyti lėnkiskai	ответить по-польски	kaip tū gyveni?	как ты живаешь?
prie stālo	у стола, за столом	labōs nakties!	спокойной ночи!

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kaip jūs suprātote kūrinio prāsmę?
2. Ką prisimine autorius iř kodėl?

Vākaras. Lāima ir Rimas ruošiasi i išvyką: tvaiko daiktus, dėda i kuprinę produktus, bādmintono raketės ir tinklinio sviedinį. Rytój rytą jie važiuoja i gamtą. Kartū važiuoti jie kvietė Olėgą ir Birūtę. Visti susitiinka geležinkelio stotyjė.

Диалог

Rimas. Olėgai, ar tū rytój laisvas?
 Olegas. Taip. Ō kās urā?
 Rimas. Aī nōri važiuoti kartū i gamtą?
 Olegas. Sū mielu nōru.
 Rimas. Tad susitiinkame deviņtą vālandą rytó geležinkelio stotyjė. Gerai?
 Olegas. Gerai. Ō kur stotyjė susitiinkame?
 Rimas. Stotyjė šalia troleibūso stotėlės urā kiōskas. Troleibūso stotėlėje išlipk ir eik prie kiōsko. Teñ ir susitiinkame.
 Olegas. Aī dār kas nōrs kitas nōri kartū vykti?
 Rimas. Lāimos draugė iš jų instuūto. Ji iīgi žadėjo atvažiuoti i stōtį ir iaukti prie kiōsko.
 Olegas. Ō kā reikia pasiūmti?
 Rimas. Niēko. Lāima viską pasiėmė. Jėi nōri, gali dār paiūmti būtelį suūčių arbā limonādó.
 Olegas. Gerai.
 Rimas. Tad iki rytójaus rýto!
 Olegas. Iki susitikimo geležinkelio stotyjė prie kiōsko! Atsiprašau, aš dār norėjau paklausti, aī gali kartū važiuoti dar vienas mào draugas?
 Rimas. Ō kodėl nē! Prašom. Tegū važiuoja!

* * *

Olegas. Aliól! Aī čiā Vasilijus?
 Vasilijus. Taip, aš.
 Olegas. Tū norėjai važiuoti kartū i gamtą. Mės rytój važiuojame. Ar tū rytój nōri važiuoti?
 Vasilijus. Sū mielu nōru. Ō kuī susitiinkame?
 Olegas. Deviņtą vālandą rytó geležinkelio stotyjė. Jūk tū žinaī, kuī urā geležinkelio stotis?
 Vasilijus. Žinaū. Bēt nežinaū, kaip teñ nuvažiuoti.
 Olegas. Ō iš kuī tū nōri važiuoti?
 Vasilijus. Dār gerai nežinaū. Gál iš ceñtro.
 Olegas. Jėi nōri važiuoti iš ceñtro, sėsk i antra, penktą arbā pirma troleibūšą ir važiuok iki gálo.
 Vasilijus. Aš pradziojė važiuoju trečių troleibusū.
 Olegas. Jėi važiuoji trečių troleibusū, tai pėrsėk i kitą troleibūšą — antrą arbā pirmą — ir važiuok iki stoties. Stotyjė išlipk. Šalia stotėlės urā kiōskas. Prie kiōsko ir susitiinkame.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

Kaip nueiti (nuvažiuoti) i geležinkelio stotį?	Как пройти (проехать) к вокзалу?
Kaip nuvažiuoti iki miesto centro?	Как доехать до центра города?
Kuī pėrsėsti iš troleibūso i autobusą?	Где сделать (сделать) пересадку с троллейбуса на автобус?

Iki vākaró!	До вечера!
Iki rytójaus!	До завтра!
Iki sekmadienio!	До воскресенья!
Iki susitikimo!	До встречи!

Pamiřo

Sauliūkas sū tėvaīs išvažiuoja prie jūros. Stotyjė Sauliūkas staigā sušūko:
 — Māma, mės pamiřome pasiūmti pianiną!
 — Ō kām jō reikia, Sauliūk!
 — Teñ būvo radėti mūsų bilietai.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

Ištyka poezlka, prougluka	стига влруг
kuprinė ruozak	piainas pianino
daiktas vėsz	kām začem
produktai produkti	* * *
bādmintonas бадминтон	tuštis i ištyka gotovėtzs k poezlko
tinklais, -io volejbол	važiuoti i gamtą exatį na prirodu
kamoliųs мяч	tvarkyti daiktus sobiratį vėsz
pėrsėsti, pėrsėda, pėrsėdo	būvo radėti ležali (na)
pesadku	dėti produktus ukladivatį produkti
ramėštį, ramifšta, ramifšo	būtelis viñčių butylka сока
žadėti, žada, žadėjo	šalia stotėlės rjdom s ostanovкой
šatį	iki susitikimo do vstreci
niēko ničeto	užėmėš, -usi zanętyj
limonādas лимонад	užvakar pozavčera

ГРАММАТИКА

Предлоги шб, iki, iš, taip

Aš atsiūkau šb draugo.	Я отстал от друга.
Nūb pirmadienio prasideda atostogos.	С понедельника начинаются каникулы.
Mán iki mokýklos netolį.	Мне до школы недалеко.
Jis teñ būvo iki vākaró.	Он там был до вечера.

Mēs kā tik grīžome iš institūto. Мы только что вернулись из института.

Taīr stotiēs iī viēšbučio. Между вокзалом и гостиницей находится сквер.

Iš grīžo taīr antrōs iī trečōds. Он вернулся между двумя и тремя часами дня.

Примечание. Предлоги *piū, iki (ig, igi), iš, taīr* требуют родительного падежа. Они употребляются при обозначении как пространства, так и времени. На русский язык переводятся: *piū* — от, с, со; *iki* — до; *iš* — из, с; *taīr* — между, среди.

Употребление предлогов *piū, iki, iš, taīr*

piū, iki

Piū mokyklos iki bibliotēkos netolī. От школы до библиотеки недалеко.

piū, iš

Mergaitē ima knūgā piū	lentīnos sūolo kēdēs jāngo	Девочка берет книгу с (со)	стола полки парты стула окна
Vaikinas gāvo lāiškā iš (piū)	draūgo brōlio sēsēfs tėvo mōtinos	Парень получил письмо от	товарища брата сестры отца матери
Vaikai grīžta iš	mokyklos parduotuvēs bibliotēkos muziējaus ekskursijos teātro	Дети возвращаются с (с), из	школы магазина библиотеки музея экскурсии театра

taīr

Āš gyvenū **taīr** mokyklos iī parduotuvēs bibliotēkos iī muziējaus teātro iī institūto

Я живу между

школой и магазином библиотекой и музеем театром и институтом

Употребление предлогов-антонимов

i—iš, pās—iš (piū); aī, priē—piū

i—iš

Местный падеж где? (kuī?)	fābrikē paskaitojē ligōninēje muziējūje stotijē valgūkloje mokykloje	ī	fābrikā paskaitā ligōninē muziējū stotijē valgūklā mokyklā	īš	fābriko paskaitōs ligōninēs muziējaus stotiēs valgūklos mokyklos
Местный падеж где? куда? (kuī?)	ī	īš	īš	īš	īš

pās—iš (piū)

pās — винительный падеж где? куда? (kuī?)	draūgā dėstytoją brōli sēsēri	iš (piū) — родительный падеж от кого? (iš (piū) kō?)	īš (piū)	draūgo dėstytojo brōlio sēsēfs
--	-------------------------------	---	----------	--------------------------------

айт, приē — пуō

айт, приē — родительный падеж где? куда? (ку?)	пуō — родительный падеж откуда? с какого времени? (пуō ку?) пуō кадā?)
айт, приē { stālo sūolo lāngo sōfos	пуō { stālo sūolo lāngo sōfos

**Употребление союзов и союзных слов *кад, ку, куф, капр*
(в сложноподчиненном предложении)**

Аš пеžино- жу, (кō?)	кад жс поги еи { i театра. куф жс дирба. капр нуважуоти i стōji.	Я не { знал, как поехать на вокзал.	что он хочет пойти { в театр. где он работает. как поехать на вокзал.
-------------------------	---	--	---

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные и местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

1. пуō (stālas, lentyna, sūolas, kēdē, lāngas). 2. ikl (institutas, bibliotēkā, universitētas, Vilnius, dēsimtā valandā, vākaras, āš, tū, jls, jī, jūs, jē, jōs). 3. iš (miēstas, kāimas, viešbutis, pōrtfelis, miškas, močyklā, stotis). 4. iš (brōlis, sūnūs, dukte, jls, jī, jē, jūs). 5. таір (nāmas iр tvorā, sprinta iр stālas, nāmas iр sōdas, antrā iр trečā valandā).

II. Существительные в скобках употребите в соответствующем падеже.

1. Пуō (*pirmdienis*) mēs važiūojame i kolūki. 2. Пуō (*penktādienis*) prādedame mōkytis lietuvīskai. 3. Mūms toll ikl (*institutas*). 4. Šiañdien jō tėvai atvūksta iš (*Klaipėda*). 5. Mokiniai eina iš (*klāsē*).

III. Дополните предложения соответствующими по смыслу предложениями (*пуō, ikl, iš, таір*).

1. Jis gāvo knūgā ... sāvo (*draūgas*). 2. Prāšom atnēsti piñigus ... (*antrādienis*). 3. Pasiūmk žodyną ... māno (*stālas*). 4. ... šio (*mėnuo*) āš mōkausi lietuvū kalbōs. 5. Pasiūmk sūsiuvūj ... māno (*pōrtfelis*). 6. Jiē grūžta... (*stotis*).

IV. Прочтите предложения, составьте вопрос и ответьте на него утвердительно и отрицательно по образцу.

Образец: — Пуō namū ikl stoties mán netoll. Af táu iрgi netoll
пуō namū ikl stoties? — Таір, mán iрgi netoll пуō namū
ikl stoties. — Nē, mán ikl stoties toll.

1. Aš gavaū láiška пуō draūgo. 2. Пуō autobūso ikl namū āš einū dē-
šimt minučių. 3. Mán netoli ikl teatro. 4. Šiañdien āš vėlai grūžau iš dārbo.
5. Teatrē sėdėjau таір sāvo brōlio iр seseřs.

V. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа существительные и ме-
стоимения.

1. Пуō kadā Jōno sesuō dirba Klaipėdoje?	ši savaitē
2. Пуō kadā tāvo draūgas gyvena pās tavē?	šis trečiadienis
3. Пуō kadā nedirba jūsu brōlis?	šis mėnuo
4. Ikl kuф lydėjai draūgā?	Lėnino aikštē
5. Ikl kuф tū eimi pėsčias?	geležinkelio stotis
6. Пуō kō tū gavaū láiška?	brōlis
7. Iš kuф tū čiā atėjai?	paskaitā
8. Iš kuф tū grūžai?	dārbas
9. Пуō kadā Rimas mōkosi universitetē?	šis ruduō
10. Iš kuф tū pareini?	močyklā

VI. Как надо сформулировать вопрос к выделенным словосочетаниям, чтобы
получить ответ?

Образец: *Vākar jls vėlai grūžo iš dārbo.*
Iš kuф jls vākar vėlai grūžo?

1. *Пуō šio pirmadienio* ji teņ nebedirba. 2. *Пуō penktadienio* mūsu dukte atostogauja. 3. Aš gyvenū čiā *пуō vaikystēs*. 4. Māno brōlis gyvena pās manē *пуō šio mėnesio*. 5. Jls palydėjo sāvo draūgā *ikl prosperkito*. 6. Ji gāvo láiškā *iš seseřs*. 7. *Iš stoties* mēs išvažiavome laikū. 8. *Таір nāmo iр tvorōs* āugo mēdis. 9. *Таір mūsu nāmo iр gāivēs* yrā klōmba.

VII. Составьте предложения с использованием приведенных ниже словосоче-
таний.

1. пуō sūnaūs, пуō dukteřs, пуō draūgo, пуō tėvo, пуō kėdēs, пуō sūolo, пуō jō, пуō jōs, пуō jū, пуō jūs; пуō stālo, пуō mōkēs, пуō sūolo.

2. ikl vākaro, ikl devintōs valandōs, ikl Vilniaus, ikl universitetō, ikl bibliotėkos, ikl instituto; ikl manēs, ikl tavēs, ikl jō, ikl jōs, ikl jūsu, ikl jū.

3. iš pōrtfelio, iš viešbučio, iš káimo, iš miēsto, iš miško, iš kaĩbario; iš dukteřs, iš tėvo, iš jō, iš jōs, iš jū.

4. таір nāmo iр sōdo, таір spintos iр stālo, таір nāmo iр tvorōs, таір pietū iр vakariēnēs.

VIII. Прочтите предложения, поставьте вопросы к выделенным словам.

1. *Пуō šio mėņ* mēs mōkomēs lietuvū kalbōs. 2. *Пуō šio pirmadienio* āš nebeturiū paskaitū. 3. Aš jūsu laukiu *пуō 5 iki 6 valandōs*. 4. Manēs čiā nebūvo *пуō spālio mėnesio*. 5. Aš tikėtuosi baigti dārba *iki 11 valandōs*. 6. Aš čiā noriu būti *ikl rugpjūčio mėnesio*. 7. Kombāinas būvo laisvas *таір 3 iр 4 valandōs*. 8. Ji sėdi *таір manēs iр māno draūgo*. 9. Jls jaū grūžo iš išvūkos.

IX. Ответьте на вопросы, используя приведенные в скобках слова.

1. — Куф yrā autobūso stotielē? (*priē — stadiōnas, pāstas, stotis*).

2. — Iš kuф jls išėjo? (*iš — vāistinė, parduotuvė, knygūnas, muziejūsis*).

3. — Kuŗ yrā laikrāŗiai? (*aŗt* — *stālas, lentyna, spinta*).
4. — Ikā kuŗ mán reikia vaŗiuoti? (*iki* — *stotis, stadionas, pāstas, poliklīnika*).
5. — Iŗ kuŗ jis parŗejo? (*iŗ* — *gamyklā, universitētas, vāistinė, knygynas, muziejus*).
6. — Aŗ tāu toll? (*nuo, iki* — *bendrābutis, institutas*).
7. — Kuŗ yrā jūsu nāmas? (*ŗaliā* — *stadiōnas, mokyklā*).

Ж. Уточните у своего товарища, что он вам сказал.

Образец: *Mēs susitūikame priē teātro.*

— *Kuŗ? Priē teātro?*

1. Susitūikame priē universitēto. 2. Aŗ tavŗs ļaukiu priē institūto.
3. Paļauk manŗs priē kiōsko. 4. Troleibūso stotēļē ŗaliā mokyklos. 5. Telefōno automātas yrā taŗp teātro iŗ universālinēs parduotūvēs. 6. Nepamiŗsk rākto, jis yrā ŗaliā televizoriaus. 7. Jūs gāļite rāsti taksi priē viŗšbuŗcio. 8. Aŗ tadā ējā iŗ konservatorijos. 9. Jis drauŗa palydējo iki stadiono.

XI. Расскажите, что вы можете увидеть вокруг площади, используя предлоги *priē, ŗaliā, taŗp* и слова: *pārkas, institutas, vāistinė, troleibūsas, autobūsas, muziejus, viŗšbutis, kino teātras, universālinē parduotūvē.*

XII. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Lāima iŗejo i kaŗbari.*

Lāima iŗejo iŗ kaŗbario.

1. Olēgas atvaŗiāvo i „Lietuvōs“ kino teātro stotēļē 9 vāļandā. 2. Ji iŗejo i dārbā anksti. 3. Aŗ atējā pās ji vēļai vakarē. 4. Visi iŗejo i laboratorijā. 5. Mēs visi kartū iŗjome i universitēto auditorijā.

XIII. Ответьте на вопросы.

Образец 1: *Jō tėvai iŗvaŗiāvo i Pālangā.*

— *Kuŗ jiē būvo?*

— *Palangojē.*

— *Iŗ kuŗ jiē parvaŗiāvo?*

— *Iŗ Palangōs.*

1. Jō tėvas iŗvaŗiāvo i sanatorijā. 5. Jis nuŗejo i bufetā.
— *Kuŗ jis būvo?*
— *Iŗ kuŗ jis parvaŗiāvo?*
— *Iŗ kuŗ jis parŗejo?*
2. Rimo tėvai vaŗiāvo i Klaipēdā. 6. Jūrātē iŗejo i pāŗtā.
— *Kuŗ jiē būvo?*
— *Kuŗ ji būvo?*
— *Iŗ kuŗ jiē parvaŗiāvo?*
— *Iŗ kuŗ ji parŗejo?*
3. Lāima iŗvaŗiāvo i stōti. 7. Lāima iŗ Rimas iŗvaŗiāvo i gāŗtā.
— *Kuŗ ji dabāŗ?*
— *Iŗ kuŗ ji parvaŗiāvo?*
— *Kuŗ jiē dabāŗ?*
4. Rimas iŗ Olēgas iŗejo i pārodā. 8. Iŗ kuŗ jiē parvaŗiāvo?
— *Kuŗ jiē dabāŗ?*
— *Iŗ kuŗ jiē parŗejo?*

- Образец 2: *Jis iŗejo pās gūdytojā.*
— *Kuŗ jis būvo?*
— *Pās gūdytojā.*
— *Iŗ kuŗ jis grīŗo?*
— *Nuo gūdytojo.*

1. Ji iŗejo pās sēseri.
2. Ji iŗvaŗiāvo pās mōtina.
3. Jis nuŗejo pās dēstytojā.
4. Jis iŗejo pās brōļi.
5. Jūrātē iŗejo pās drauŗe.

Образец 3: *Jis iŗejo i fābrikā pās tėvā.*

- *Kuŗ jis būvo?*
— *Fabrikē pās tėvā.*
— *Iŗ kuŗ jis parŗejo?*
— *Jis parŗejo iŗ fābriko nuo tėvo.*

1. Vaikas iŗvaŗiāvo i kāima pās senēļē.
2. Birūtē iŗvaŗiāvo i Kauna pās brōļi.
3. Jūrātē iŗvaŗiāvo i Klaipēdā pās tėtā.
4. Jis iŗejo i ligōninē pās drauŗa.
5. Rimas iŗejo i bendrābuti pās Olēgā.

XIV. Прочтите предложения, заполняя пропуски глаголами *ēiti, vaŗiuoti* и *grīŗti* с пужными приставками.

1. — Rimai, kodēļ tū vākar ... pās manē?
— Aŗ buvaŗ ļabai uŗsiēmes. Vakarē pās manē ... drauŗgas iŗ Klaipēdos.
2. Mēs tadā ... iki „Lietuvōs“ stotēļē, paskui ... pēsti.
3. — Kadā tū vākar ... namō?
— Aŗ... 12 vāļandā.
— Kodēļ taŗp vēļai?
4. — Labā dienā, Olēgai! Aŗ tū jaŗ Vilniuje? Ō aŗ maniaŗ, kād tū Klaipēdoje. Kadā tū ...?

XV. Составьте вопросительные предложения по образцу.

Образец 1: *Universitētas. Prāŗom pasakūti, kaŗ nueiti iki universitēto?*

1. Institutas. 2. Muziejus. 3. Ligōninē. 4. Tuŗfus. 5. Bibliotekā. 6. Konservatorija. 7. Viŗšbutis. 8. Stotis.

Образец 2: *Lēnino prospēktas. Aŗ jās neŗinote, kaŗp nuvaŗiuoti iki Lēnino prospēkto?*

1. Lēnino aikŗtē. 2. Spōrto rūmai. 3. Universālinē parduotūvē. 4. Gedimino aikŗtē. 5. Pedagoginis institutas. 6. Miēsto centras. 7. Dailēs muziejus. 8. Dailēs institutas.

XVI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Prāšom pasakyti, kuŗ pērsēsti važiūojant (po doroŗe) iŗ aerodrōmo i seŗnŗ.*
Aŗ jūs neŗinote, kuŗ pērsēsti važiūojant iŗ aerodrōmo i seŗnŗ?

Prāšom pasakyti,
{
kuŗ pērsēsti važiūojant iŗ „Vilniaus“ vieŗbuŗio i stōtj?
kuŗ pērsēsti važiūojant iŗ stoties i „Lietuvōs“ kino te-
atŗa?
kuŗ pērsēsti važiūojant iŗ stoties i universitētā?
kuŗ pērsēsti važiūojant iŗ autobuŗu stoties i Respubliknē
bibliotēkā?
kuŗ pērsēsti važiūojant iŗ Dailēs institūto i stōtj?

XVII. Составьте предложения по образцу.

Образец: — *ŗitas troleibūsas nevažiūoja ikl bibliotēkos.*
— *Ō kuris troleibūsas važiūoja ikl bibliotēkos?*

1. — *ŗitas autobūsas ... ikl stadiono.*
2. — *ŗitas troleibūsas ... ikl ligōninēs.*
3. — *ŗitas autobūsas ... ikl universitēto.*
4. — *ŗitas troleibūsas ... ikl Gedimino pilies.*
5. — *ŗitas traukinys ... ikl Naujōsios Vilnios.*

XVIII. Дополните предложения соответствующими союзами и союзными словами (*kād, kaŗp, aŗ, kuŗ*).

Образец: *Aŗ žinau, kād jis gyvenēna ŗitime namē.*

1. *Aŗ žinau, ... jis gyvenēna ŗitime namē.*
2. *Mēs žinome, ... jis dabar labai uŗisimēs.*
3. *Aŗ girdėjau, ... ji dainuoja.*
4. *Aŗ noriu suŗinōti, ... jis dirba diā.*
5. *Jis mātē, ... jūŗ lipote i autobūsa.*
6. *Aŗ žinojau, ... jis dirba.*
7. *Mēs neseniai suŗinōjome, ... jūŗ gyvenēnate Vilniuje.*
8. *Aŗ maniau, ... tū dabar rādijo klausai.*
9. *Aŗ sakiau, ... jis ŗiaŗdien tūŗi atsiūŗti tā knygā iŗ knugūno.*

XIX. Ответьте на вопросы по тексту.

1. *Kuŗ gubōjasi Lāima iŗ Rimas?*
2. *Kā jē pasima i iŗvykā?*
3. *Kuŗ jē vỹksta?*
4. *Kā dār jē kvieŗia kartū važiūoti?*
5. *Kuŗ jē susitiŗka?*
6. *Kuō jē važiavo ikl stoties?*
7. *Kuŗ jē susitiko stotyjē?*

XX. Вы хотите пригласить товарища в кино, в театр или на прогулку. Договоритесь с ним, где и когда вы встретитесь. Составьте диалог на эту тему.

XXI. Переведите на литовский язык.

- a) — Скажите, пожалуйста, как доехать до стадиона?
— Езжайте до центра автобусом. Потом сделайте пересадку на троллейбус, который едет до стадиона.
- б) — Я хочу завтра прямо из аэропорта посетить в Музей революции. Как мне доехать до музея?
— Садитесь на автобус и езжайте до вокзала. На вокзале сделайте пересадку на троллейбус и езжайте до остановки „Кинотеатр“

„Летува“. Затем сделайте пересадку на автобус, который едет до музея. Около музея найдется гостиница.

в) — Где мы завтра встречаемся?

— Я могу ждать тебя у Музея революции и там мы сможем встретиться.

XXII. Дополните диалог.

1. — *Aŗ tū turi laiko gurtj?*

— ...

— *Aŗ tū nenōŗi važiūoti kartū i gamtā?*

— ...

— *Susitiŗkame 9 vālandā prie „Lietuvōs“ kino teatŗo.*

2. — ...?

— *Iŗ stoties reikia važiūoti ikl Gedimino aikŗtēs, ō iŗ teŗ nebetoli ikl universitēto.*

3. *Kaŗp nuvažiūoti i bibliotēkā?*

— ...

XXIII. Прочтите рассказ, вставляя соответствующие предлоги (*prie, iki, iŗ, niō, prie*).

Aŗ netūŗite atliēkamo bilieto?

— *Kuŗ jūŗ būvote vākar?*

— *Teatrē.*

— *Ō kadā piŗkote bilietus?*

— *Bilietus piŗkome labai jōmiai. Būvo taŗp. Mēs pirmiausia nuŗjome ... māno broŗi. Jis gyvena ... geleŗinkelio stoties. ... broŗj būvome neiŗgai. Tadā sutarėme eiti pēsti ... „Lietuvōs“ kino teatŗo stoties. ... tōŗ stoties ... ōperos iŗ balēto teatŗo važiāvome troleibusū.*

Priŗjome ... kasōŗ. Paprāŗėme bilietū. Kasojē bilietū jau nebebūvo. Tadā ... mūŗų priŗjō vienas žmogūŗ iŗ sāko: „Aŗ netūŗite atliēkamo bilieto?“ Mēs atsākėme, kād netūŗime, pāŗtys ieŗkome. Tuomet pamātėme vienā mergaitē, kuri turējo raŗkose bilietus. Mēs priŗjome ... jōŗ iŗ klausiamē: „Gāi tūŗite atliēkama bilietā?“

— *Turiū dū bilietus, — atsākē mergaitē.*

— *Tai jūŗms pasisekē gāuti?*

— *Taŗp. Gāvome... tōŗ mergaitēs bilietus iŗ nuŗjome i teatŗa. Pamātėme me balētā „Aŗt māŗiŗ kraŗto“.*

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Aļŗų ŗakēle

Mān būvo ŗeŗiōiŗka mēŗų, kaŗ isimylējau fizikos mōkytoŗa. Pamokoŗē aŗ visadā stēngiausiai pasirodyti, kād viskā suprantū iŗ kād viskas mān aiŗku. Taŗiau kaŗ jis peŗ pāŗmokas vis klausē:

— *Sakykite, kō jūŗ nesuprātote? — aŗ i tai visadā norėjau jam atsakyti taŗp:*

— Aš nesuprantu, kodėl jūs nepakvičiate manęs į kiną, kodėl jūs nepa-
stebite, koks gražus mano megztukas, kodėl apskritai nepastebite manęs.
O aš juk kenčiu, ašgi jums tai neaišku?

Tačiau mano mokytojas mylėjo tik savo mokslą ir nepastebėjo nei pa-
všario, nei manęs.

Aš baigiau vidurinę mokyklą ir įstojau į teatros mokyklą. Tuš metų man
jaū patiko vienas žymus kino aktorius. Ir štai kažta gątvėje aš sutikau tą
patį fizikos mokytoją. Jis palydėjo manė, mės kalbėjomes, ir aš sužinojau,
kad dabar jis dirba Maskvos valstybiniame universitete ir tebemyli tik
savo mokslą.

Kaį mės atsisveikiname, aš padovanójau jam alvų šakelė ir pasakiau:
— Prisimiñkite kai kada ir savo mokinę ir nepamiřkite, kad šakelė,
pamerktą į vandenį, netenka tiek savo svorio, kiek svėria jės išstūmtas
vanduō.

Jis nusijuokė, ir mės atsisveikiname.

Kaįtą pō koncerto aš laukiau eilūteje autobūso, o priekyje manęs sto-
vėjo pagyvėnės žmogus, rañkoje turėjo portfelį. Jis apsidairė, ir tadà aš
pažinau, kad tai mano buvęs mokytojas. Jis ifgi pažino manė, ir mės pra-
dėjome kalbėtis. Paskui nūtarėme eiti pėsti.

— Aš skaičiau apie jūs laikrařtyje, — pasakiau jam.

— Nėgi jūs neužmiřote mano pavardės? — nustėbo jis.

Prieš kampro nupirko jis man didžiulę puokštę alvų, o kai mės atsisvei-
kinome, aš vėl padovanójau jam vieną šakelę.

Jis pāmė alvų šakelę ir sako:

— Mán reikia pamerkti jà į vandenį ir nepamiřti, kad šakelė, pamerk-
tą į vandenį, netenka tiek savo svorio, kiek svėria jės išstūmtas vanduo.

Mės abū nusijuokėme, ir aš prisiminiau mokyklą, jaunystę ir savo pit-
mąją mėlę.

Pagal E. Averbach

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

alvų šakelė	ветка спирени	jės išstūmtas vanduo	вытесненная ею вода
baigti vidurinę mokyklą	окончить сред- нюю школу	netėkti svėrio	потерять в весе
stoti į teatrą	поступить в театральную шко- лу (институт, университет)	pagyvėnės žmogus	пожилый человек
tuš metų в то время	тебemyi	priekyje manęs	впереди меня
tebemyi mokslą	по-прежнему	mano buvęs mokytojas	мой бывший уч- тель
nausu	наусу	puokštė alvų	букет спирени
kai kada	иногда	prisimiñkite	вспомнить пер- вую любовь
laukti eilūteje	ждать в очереди		

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papasakokite šią istoriją.
2. Kaip jūs mánote, kodėl mokytojas nepastebėjo, kad mergaitė jį myli.
3. Prisimiñkite ir papasakokite kokį nors įdomų atsitikimą iš savo mokyklos dienų.

Vakar universitete įvyko konferencija. Konferencijoje dārė pranešimūs
studentai ir aspirantai biologai.

Dalyvavo konferencijoje ir Olėgas, jis padārė įdomų pranešimą. Svar-
biausia, kad jis kalbėjo bė teksto ir lietuviškai. Jis jāudinosi, bėt jam labai
gerai pasisekė.

Pō konferencijos Olėga pākvietė į Māskvą. Pavāsarį jis vėyksta į Māskvą
dalyvauti konferencijoje.

Диалог

Olegas. Rimai, aš seniai tavė mačiau.

Rimas. Aš dirbau namiė, rašiaū straipsni.

Olegas. Añ parašei?

Rimas. Taip, tik vakar baigiaū rašyti.

Olegas. Añ gali duoti jį mán paskaityti?

Rimas. Gerai. Bėt dabar skaitytojas, māno vadovas.

Olegas. Paskui aš. Gerai?

Rimas. Gerai, sutinkū. Nā, o kaip tū gyveni?

Olegas. Viskas gerai. Dariaū pranešimą konferencijoje. Vadovas sakė,
kad pranešimas gėras, nėt labai įdomūs. Manė pākvietė į Māskvą dalyvau-
ti konferencijoje.

Rimas. Šaunuolis! Svėikinui!

Olegas. Ačiū!

Rimas. Vadinasi, tū važiuoji į Māskvą! O kada?

Olegas. Dār tiksliai nežinaū. Turbūt pavāsarį.

ОБРАЗЕЦ РЕЧИ

Viskas gerai! У меня (у тебя, у него, ...) все в порядке!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

konferencija	конференция	žauuolis	молодец
vėkti	участвовать	dalyvauti	участвовать
įdomūs	интересный	-ąja	-avo
pranešimas	доклад	svarbiausia	главное
sėkėti	удаваться	įaudinti	инспи
gėras	хорошо	-inasi	полнонаться
kviešti	приглашать	svėikinti	поздравлять
seniai	давно	vadinasi	значит
straipsnis	статья		** ** *
vadovas	руководитель	daryti	делать доклад
		bė teksto	без текста

ГРАММАТИКА

Виды глагола (Veiksmžodžių veiksmai)

Vakar aš rašiau straipsnį. Аш жау параšiau straipsnį.	Вчера я писал статью. Я уже написал статью.
Jis visą vakarą skaitė tą knygą. Jis жау пэрскаитэ тэ кнугэ.	Он целый вечер читал эту книгу. Он уже прочитал эту книгу.

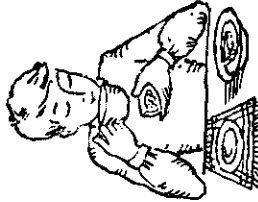
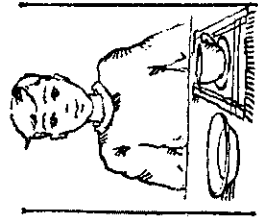

Запомните:

В литовском языке, как и в русском, выделяются два вида глагола: несовершенный и совершенный (eigbs ir įvykio veiksmai).

Вид глагола в литовском языке обычно определяется приставкой: глаголы несовершенного вида не имеют приставки (rašyti, skaityti), а глаголы совершенного вида обычно бывают с приставками (parašyti, perskaityti). Имейте в виду, что в литовском языке есть глаголы, которые и без приставки могут быть совершенного вида (gimė, mirė и др.) и, наоборот, отдельные глаголы с приставкой, без которой они в данном значении не употребляются, относятся к несовершенному виду, но они обозначают и совершенный вид. Например: suprasti, atsiminti, pažinti, susitikti, parodyti.

Примечание: 1. В отличие от русского языка, где вид глагола определяется его спряжением, в литовском языке вид глагола по формам спряжения нельзя определить.

Употребление видов глагола

Несовершенный вид Действие происходит	Совершенный вид Действие совершено
	
Jis valgo vakariene. Он ужинает.	Jis pavalgė vakariene. Он поужинал.
	
Ji rašo laiška. Она пишет письмо.	Ji parašė laiška. Она написала письмо.

Действие происходит	Действие совершено
Aš keliuosi septynią valandą. Я встаю в семь часов. Jis eina į mokyklą. Он идет в школу. Jis eina namo. Он идет домой.	Šiaudien aš atsikėliau devynià valandą. Сегодня я встал в девять часов. Jis nuėjo į mokyklą. Он пошел в школу. Jis parėjo namo. Он пришел домой.

Образование видов глагола (с приставкой)

Несовершенный вид	і-	iš-	Совершенный вид
lipiti nešti vežti vesti	lipiti nešti ivežti ivesti	išlipiti išnešti išvežti išvesti	(сойти) (вынести) (вывезти) (вывести)

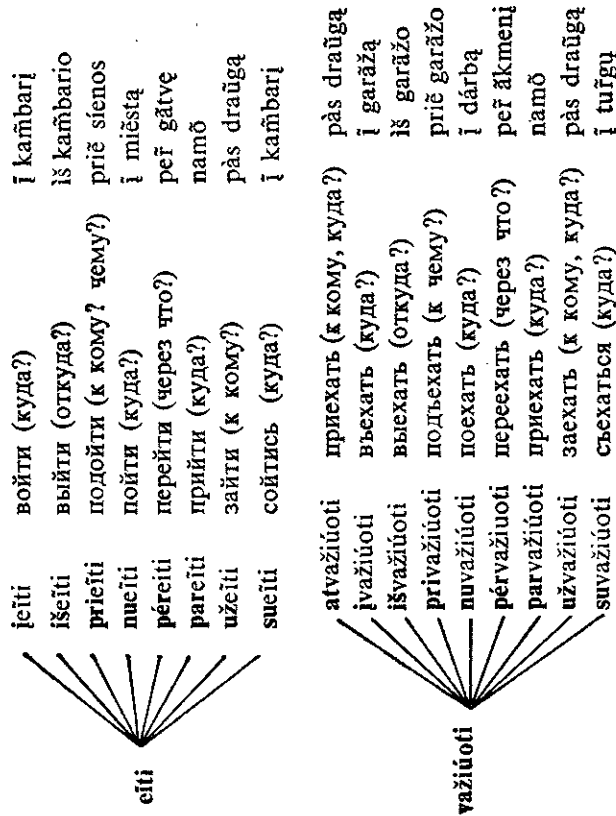
Примечание. Эти глаголы употребляются и с приставками *pa-*, *per-*, *už-*, *pa-*, *at-*.

Несовершенный вид	per-	Совершенный вид
skaityti rašyti žokti bėgti	per-	perskaityti parašyti persokti priebėgti
		(прочитать) (переписать) (перепрыгнуть) (перебежать)

Примечание. Эти глаголы употребляются также и с некоторыми другими приставками.

ра-		ра-	
Несовершенный вид	Совершенный вид	Несовершенный вид	Совершенный вид
gašyti	parašyti	reĩgti	paraĩgti
sakyti	pasakyti	gaminti	pagaminti
daryti	padaryti	válgyti	paraválgyti
matyti	paramatyti	puslgyti	parpuslgyti
svėikinti	pasvėikinti	rietáuti	parietáuti
guošti	raguošti	vakarėniauti	parvakarėniauti

Употребление глаголов eĩti, važiuoti с приставками

Обратите внимание:

Приставка **pa-** обозначает возвратное движение куда-либо (в свой дом, город, край).

Приставка **ni-** обозначает движение в направлении от кого или от чего-нибудь (в сторону, вниз).

Приставка **at-** обозначает направление движения к какому-либо объекту или субъекту. Например:

Aš vėlai parėjau namo. Я поздно пришел домой.
 Jis tik vakarė paražiavo namo. Он только вечером приехал домой.
 Lėktūvas nuskrido į Māskvą. Самолет улетел в Москву.
 Pās manė atėjo draũgas. К мне пришел товарищ.
 Pās mūs atvažiavo svėcias. К нам приехал гость.
 Kaĩmūnas atėjo pās manė. Сосед пришел ко мне.

Употребление предлога bė

Šita tėkstą jis išvertė bė žodųno. Этот текст он перевел без словаря.

Предлог **bė** требует родительного падежа. В русском ему соответствует предлог **без**.

Употребление предлога pō (с родительным падежом)

Šiaĩdien pō dārbo aš einu į Sėgrodia pōslė работы я иду на футбол.
 Pō valandōs jis išėjo namo. Через час он ушел домой.

Предлог **pō** с родительным падежом употребляется в значении времени. На русский язык переводится предлогами **после**, **через** (спустя некоторое время).

О предлоге **pō** с винительным падежом см. Урок 15, с творительным — Урок 25.

Употребление глаголов pasisekti (sėktis), įvykti (vykti)

3-е лицо

Настоящее время

Прошедшее однокр. время

pasiseka (sėkasi)
įvyksta (vyksta)

pasisekė (sėkėsi)
įvyko (vyko)

dēstytī — dēstytojas, dēstytoja	преподаватель, -ница
mōkūtī — mōkytojas, mōkytoja	учитель, -ница
gūdytī — gūdytojas, gūdytoja	врач
skaitūtī — skaitytojas, skaitytoja	читатель, -ница
rašūtī — rašytojas, rašytoja	писатель, -ница

Запомните:

С суффиксом **-tojas, -toja** образуются существительные как мужского, так и женского рода, обозначающие профессию.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите предложения и укажите вид выделенных глаголов.

- Kā tū veikēi? Šiañdien jis pākvietē ī paūjā
— Rašīaī strāipsnī. spektāklī.
— Aī parašēi? — Kā tū vākar veikēi?
— Taiī, parašīaī. — Rengīaīsi pranešīmūi.
- Aš nōriū paskaitīti strāipsnī. — Ō kaīp tāu sēkēsi?
— Dabaī jī skaitī vadōvas. — Aš jaū pasirengīaū pranešīmūi.
— Ō paskūi aš? Gerai?
- Jōnas dažnāi kvīēča manē ī kon- 5. Rytē Lāima vērdā kavōs.
cērtā. Bēt šiañdien jī īšvirē arbōs.

II. Поставьте заключенные в скобки существительные и местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

Образец: *Pō dārbo.*

- pō (dārbas, paskaitā, pamokā, atostogos, valandā, mēnuo, savāitē, diēnā, mētai, šventē, trečādiēnis, mēs, jūs, tū, jī, jēt, jōs).
- bē (tēvas, mōtina, žodīnas, mēs, jūs, māno sūnūs, draūgas, knygā).

III. Существительные и местоимения в скобках поставьте в требуемом падеже.

- Pērskaīciaū visa knygā bē (žodīnas). 2. Jis āugo bē (tēvas). 3. Sunkū gyvėnti bē (draūgas). 4. Mēs bē (tū) baigēme šitā dārba. 5. Jūs pradēkite dārba bē (aš)! 6. Bē (jis) teī būvo liūdna. 7. Aš tō negalējaū daryti bē (jī). 8. Oļēgas dārē pranešīma bē (tēkstas). 9. Neīsekite ī kīnā bē (aš).

IV. Прочтите предложения, поставьте выделенные глаголы в требуемой форме. Lāimai baigīasi pāskaitos sēštā vālandā. Bēt vākar būvo penktādiēnis, ō penktādiēnī pāskaitos baigīasi anksīaū. Jī (eīti—pareīti) namō peñktā vālandā. Namīē jī tuojaū (ruošīti—paruošīti) vakariēnē (vakariēniānti—pavakariēniānti), valandēlē (žiūrēti—pažiūrēti) televīzija, ō paskūi (skaitītī—pērskaītītī) žurnāla.

V. Составьте предложения, используя приведенные словосочетания.

- bē mūsū, bē jūsū, bē draūgo, bē knygōs, bē žodīno, bē tēvo, bē mōtinos, bē jō, bē jōs, bē tavēs.

2. pō dārbo, pō pamokōs, pō mēnesio, pō paskaitōs, pō valandōs, pō diēnōs, pō savāitēs, pō mētū, pō šventēs, pō trečādiēnio, pō atostogu, pō mūsū, pō jūsū, pō jū, pō jō, pō tavēs, pō jōs.

VI. Прочтите предложения, поставьте вопрос к выделенным словам.

Образец: *Kadā mēs vēlai grīžome namō?*

- Pō koncērtō mēs vēlai grīžome namō.* 2. *Pō savāitēs mēs baigīame mōkslo metūs.* 3. *Pō paskaitōs buvo susīnkīmas.* 4. *Pō mēnesio prasīdēda atostogos.* 5. *Pō vakariēnēs visi žiūrējome televīzija.* 6. *Vākar pō dārbo aš užejaū pās ražīstama.*

VII. Прочтите диалог, поставьте глаголы в требуемой форме.

- Lāima, kuī tū buvai taiī ilgai?
- Institutē, paskaitosē, seminarē.
- Aī nōri vālgyti?
- Nē, āčiū. Aš ilgai dirbau, paskūi (ateīti—nieīti) ī bufēta, teī (gērti—īgērti) puodūka kavōs īī (vālgyti—savālgyti) sumušīnī sū dešrā.

VIII. Поставьте глаголы в прошедшем однократном времени (в совершенном виде с приставкой).

- Aš kartōju taisyklē. 2. Mēs stātome stālā ī kambario kamīrā. 3. Vakarē jis eina ī kīnā. 4. Jis gerai mōka lietūviškai. 5. Aī jū sūnūs anksī kēliasi? 6. Mēs rāšome kontrolīnī dārba.
- (Kartōti — pakartōti, statyti — pastatyti, eiti — išeiti, mokēti — išmōkti, kēltis — atikēlti, rašyti — parašyti).

IX. Дополните предложения, поставьте соответствующие глаголы в требуемой форме.

- Prāšom ..., mēs jaū važiuojame. *sēsti*
- Jūs nē ī sāvo vietā ..., prāšom ... ī sāvo vietā. *atsisēsti*
- Jūs nē ī tātroleibusā ..., reikia ... ī kitā troleibusā. *īlipti, pērsēsti*

- Kadā jūs einate ...? *gūtī*
- Vākar mēs vēlai .... *atsigūlti*
- Kuī yrā Lāima? *gulēti*
- Jōs nētā, jī seīga, ...

X. Ответьте утвердительно или отрицательно на вопросы.

- Aī jūs bē manēs einate namō? 2. Aī jūs bē jō važiuojate ī Kaīnā? 3. Aī jūs bē mūsū veīciate šitā tēkstā? 4. Aī jūs bē žodīno mōkate skaitītītī? 5. Aī jis āugo bē mōtinos?

XI. Составьте вопросы по образцу и ответьте утвердительно, используя данные слова в требуемой форме.

Образец: — *Aī tū dalyvavai šitate pōkalbyje?*

— *Taiī, aš dalyvavai šitate pōkalbyje, bēt māno draūgas nē.*

Paskaitā, susirinkīmas, pamokā, kelionē pō Tarūbū Lietuvā, išvyka ī gamtā, ekskursija.

XII. Переведите на литовский язык.

1. Мы приняли участие в этой беседе. 2. Ты участвовал в нашей поездке? 3. Кто из вас присутствовал на лекции? 4. Ты должен участвовать завтра на собрании. 5. В чем она всегда принимает участие? 6. Мы вчера принимали участие в прогулке по городу.

XIII. Дополните предложения, ставя глаголы в требуемой форме.

1. Visadā aš keliūsi aštuņtā vālanda, bēt šiaņdien aš ... 2. Kasdiēn jis eina i dārba deviņtā vālanda, bēt šiaņdien jis ... 3. Jōnas visadā vakarē gūla vienuoliktā vālanda, bēt vakar jis ... divliktā vālanda. 4. Lāima mēgsta skaityti. Šita žurnāla ji jau ... 5. Māno draugas dažnai kviečia manē i teātra. Šiaņdien jis irgi ...

(*Atsikēlti, išeiti, atsigulti, pērskaityti, pakviēsti*)

XIV. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kuif buvo Rimas? 2. Kā jis veikē? 3. Kās ivyko vākar universitetē? 4. Kuif dārē pranešimā Oļēgas? 5. Kōkij pranešimā padārē Oļēgas? 6. Kaif jis kalbējo? 7. Kuif pākvietē Oļēgā dalyvāuti? 8. Kadā Oļēgas vūksta i Māskvā dalyvāuti konferencijoje?

XV. Ответьте на вопросы утвердительно или отрицательно.

Образец: — *Aif tū parašei referātā?* (*Rimas*)

- *Taip, parāšai.*
- *Ō Rimas?*
- *Jis irgi parāšē.*

1. — *Aif tū pērskaitei strāipsņj?* (*vadōvas*) 2. — *Aif tū padarēi pranešimā?* (*Oļēgas*) 3. — *Aif pākvietē tavē i Māskvā?* (*Oļēgas*) 4. — *Aif tū pērskaitei žurnālā?* (*Jōnas*).

XVI. Прочтите предложения, составьте вопросы к ним и ответьте утвердительно по образцу.

Образец: — *Vākar pō dārbo jis ējo i kinā. Aif tū irgi vākar pō dārbo ējai i kinā?*
— *Taip, aš irgi vākar pō dārbo ējau i kinā.*

1. Jis bē žodyno negāli išvešti šito tēksto. 2. Onā dēl ligōs negalējo dalyvāuti ekskursijoje. 3. Pōvilas pākvietē drauģa i teātra. 4. Draugai susitiko sekmādienj Lēnino aikštējē. 5. Šešiādienj visas kolektīvas važiāvo i gaņtā. 6. Pō paskaitōs aspirāntai nuējo i laboratorijā.

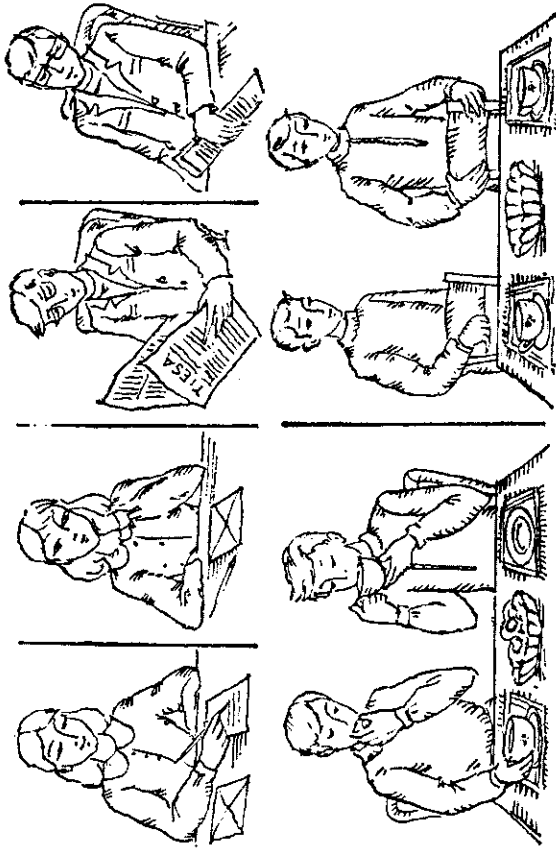
XVII. К отрицательным предложениям составьте повелительные по образцу.

Образец: *Rimas nepērskaitei strāipsnio.*

- *Rimai, pērskaityk strāipsņi!*

1. Lāima neparāšē lāiško. 2. Oļēgas nepākvietē drauģo. 3. Birūtē nepērskaitei knūgos. 4. Jōnas nepārengē pranešimo. 5. Saūlius neišmōko eilrašcio.

XVIII. Составьте предложения по содержанию рисунков, используя глаголы в несовершенном и совершенном виде.

XIX. Составьте предложения, ставя глаголы в прошедшем однократном времени по образцу.

Образец: *Bibliotēkā atidāro 10 vālanda.*
Ō dabaif vienuoliktā, vadīnisi, jā jau atidārē.

1. Bufetā atidāro 9 vālanda. 2. Valgūklā atidāro 8 vālanda. 3. Filmas prasīdēda 11 vālanda. 4. Spektāklis baigiasi 10 vālanda. 5. Lāima grīžta namō 7 vālanda.

Слова: atidaryti, uždaryti, prasidėti, baigtis, grįžti.

XX. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа существительные или местоимения и предлоги *bē, pō, dėl.*

1. Dēl kō tū neatējai i dārba? *ligā*
2. Bē kō tū negali išvešti šio tēksto? *žodīnas*
3. Bē kō mēs baigēme šitā dārba? *jūs*
4. Dēl kō Kostas išējo i peņšijā? *sveikatā*
5. Kadā jūs grīžote namō? *koncērtas*
6. Kadā prasīdēda egzāminū sēsija? *mēnu*
7. Kadā tū klausaisi mūzikos? *vakarēnē*

XXI. Прочтите предложения, вставляя глаголы *važiuoti* или *eti*.

- Rytas. Mēs kēļiamēs septiņtā vālanda. Aštuņtā vālanda ... i valgūklā. Aš studijuoju institutē, ō sesuō mōkosi mokykloje. Institutas toli, todēl aš ... troleibus if autobusū. Ō mokyklā gretā, todēl sesuō ... pēscia. Vakarē aš... i bibliotēkā if dešimtā vālanda grīžtu namō. Namō aš ... pēscias.

XXII. Ответьте на вопросы, используя в предложениях глаголы в требуемой форме.

1. Вы хотите узнать, кто автор одной короткой сказки. Как вы спросите? (*rašyti* — *parašyti*).
2. Вы хотите узнать, какую сказку прочитал мальчик. Как вы спросите? (*skaityti* — *perskaityti*).
3. Вы хотите узнать, какой доклад сделал ваш товарищ. Как вы у него спросите? (*daryti* — *padaryti*).
4. Вы хотите узнать, пригласили ли Олега в Москву. Как вы спросите? (*kviesti* — *prakviesti*).

XXIII. Переведите предложения на литовский язык. Глаголы употребите в соответствующей форме.

Я встаю в 7 часов. В 8 часов я начинаю работать. В 12 часов я иду в буфет, пью кофе, ем бутерброд. В 5 часов я кончаю работать. В 6 часов я возвращаюсь домой. Дома я обедаю, слушаю радио, смотрю телевизор, читаю газету.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Nelaimingas skaičius

Prieš daugelį metų mano dėdė laikė egzaminus institutė. Išlaikė beveik viską, tik liko paskutinis egzaminas. Bėt jis pavaigo per egzaminus ir paskutiniam egzaminui nutarė išmokti tik vieną — tryliktą — bilietą.

Jis atėjo į egzaminą, ištraukė bilietą, dabar jau ir nebeatsimena, kelią tas buvo numeris: dvidešimt penktas ar dvidešimt šeštas. Dėdė padėjo bilietą atgal ir sako:

— Taip aš ir maniau! Tryliktas bilietas! Nelaimingas skaičius!

Dėstytojai, kurių egzaminavo, ėmė sakyti, kad nerimta taip daryti, gėda tikėti tokiais dalykais. Ir jie surado tryliktą bilietą.

— Išmėkite tryliktą bilietą ir atsakinėkite.

Jis išlaikė egzaminą penktui.

Jau seniai dėdė baigė institutą. Jis — inžinierius, turi sūnų. Sūnūs dabar irgi studentas. Jis daug kartų girdėjo šitą istoriją ir nutarė pats parašyti ją.

Per egzaminą jis ištraukė bilietą, greitai padėjo atgal ir sako:

— Taip aš ir maniau! Tryliktas bilietas! Nelaimingas skaičius!

Profesoriaus nusiųpsėjo ir sako:

— Jei nenorite atsakinėti trylikto bilieto, traukite kitą. Aš labai gerai suprantu jus, man taip pat atsitiko, kai aš laikiau egzaminą tūkstantis dešimt šimtai tryliktas mėtais.

Prietaringas studentas turėjo geriausių pasirengti ir ateiti į egzaminą kita karta.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

prieš daugelį metų много лет тому назад
per egzaminus во время экзаменов
paskutiniam egzaminui к последнему экзамену
laikyti egzaminą сдавать экзамен
traukti bilietą брать билет
baigti institutą кончить институт
išlaikyti egzaminą reikėtuoti сдать экзамен на пятерку
daug kartų много раз

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papasakokite, kaip laikė egzaminą tėvas ir sūnus. Kas išlaikė egzaminą ir kodėl, o kas neišlaikė egzaminu? Kodėl?
2. Kodėl kūrinėlis pavadintas „Nelaimingas skaičius“?

УРОК 21 | ТЕКСТ | TEATRĖ

Vakar Laima, Rimas ir Olegas buvo teatre, žiūrėjo naują spektaklį. Kai spektaklis baigėsi, Laima ir Rimas pakvietė Olegą vakarėniui kartū. Ji vakarėniavo, gėrė arbata, kalbėjosi apie spektaklį. Paskui susitarė dar kadą nors nueiti kartū į teatrą.

Диалог

Rimas. Olegai, ką tu veiksi vakarė?

Olegas. Dar nežinau, galbūt eisiu į teatrą.

Rimas. O gal nori eiti į kiną?

Olegas. Gerai, su mielu noru. Ar nežinau, kadą prasišės filmas?

Rimas. Septintą vėlandą. O kadą tu šiaudien baigsi darba?

Olegas. Aš šiaudien baigsiu darba ketvirtą vėlandą, papietausiu ir penktą tikrai būsiu namie. O kuif mėsusitiksime?

Rimas. Priė „Lietuvės“ kino teatrą. Lauksime tavės 6 vėlandą 30 minučių.

Olegas. Gerai. Aš ateisiu laikū prie „Lietuvės“ kino teatro.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

susitarti, susitarė, susitarė договориться

galbūt может быть

laikū вовремя

prasiėsti, prasiėda, prasiėdo начинать-

ся

gerai хорошо

kada nors когда-нибудь

gėrė gėria, gėrė пить

spektaklis, -io спектакль

tikrai обязательно

į namis домой

sū mielu norū с удовольствием

vėistinė аптека

gėnti, gėupa, gėvo получать, получить

vėistni (dg.) лекарство

sprausdinti, -ina, -ino печатать

praneėti, praneėa, praneėe сообщать

dovana подарок

ГРАММАТИКА

Будущее время
(Būsīmāsis laīkas)

dirbtī turētī sakūtī	-siu, -si, -s, -sime, -sīte	āš dirbsiu, turēšiu, sakūsiu tū dirbsī, turēsī, sakūsī jīs, jī } dīrbs, turēs, sakūs jīē, jōs } mēs dirbsime, turēsime, sakūsime jūs dirbsite, turēsīte, sakūsīte
----------------------------	--------------------------------	--

Запомните:

1. Будущее время образуется от основы инфинитива при помощи личных окончаний (вместе с суффиксом -s): -siu, -si, -s, -sime, -sīte.
2. Когда основа инфинитива оканчивается на согласные s, š, z, ž, они сливаются с суффиксом -s, образуя звуки s, š. Например:

vēsti (s + s = š) — āš vēšiu, tū vēsī, jīs (jī, jīē, jōs) vēš, mēs vēsime, jūs vēsīte.

nēši (š + s = š) — āš nēšiu, tū nēši, jīs (jī, jīē, jōs) nēš, mēs nēšime, jūs nēšīte.

mēgti (z + s = š) — āš mēgsiu, tū mēgsī, jīs (jī, jīē, jōs) mēgs, mēs mēgsime, jūs mēgsīte.

vēži (ž + s = š) — āš vēžiu, tū vēži, jīs (jī, jīē, jōs) vēž, mēs vēžime, jūs vēžīte.

3. Некоторые глаголы в 3-м лице будущего времени вместо долгих гласных y, ū имеют краткие i, u:

bāti — būs gūti — gīs

žāti — žūs lūti — lūs

rāti — rūš grūti — grūs

4. Глаголы в будущем времени сохраняют ударение инфинитива (кроме 3-го лица, где во всех случаях имеется восходящая интонация): dirbtī — dirbsiu, dirbsī, dirbs; sakūtī — sakūsiu, sakūsī, sakūs ...

Употребление будущего времени

Šiaudien vakarē āš skaitysiu arba eīsiu į kiną.
Сегодня вечером я буду читать или пойду в кино.
Pėrskaitysiu knūgą ir eīsiu pasivaikščioti.
Прочитаю книгу и пойду погулять.

Запомните:

В литовском языке, в отличие от русского, имеется только будущее простое время, где глаголы употребляются без приставки (несовершенный вид) или с приставкой (совершенный вид). Примеры:

Несовершенный вид (без приставки)	Совершенный вид (с приставкой)
āš skaitysiu я буду читать tū skaitysi ты будешь читать jīs, jī skaitys on (она) будет читать mēs skaitysime мы будем читать jūs skaitysite вы будете читать jīē, jōs skaitys они будут читать	āš pėrskaitysiu я прочитаю tū pėrskaitysi ты прочитаешь jīs, jī pėrskaitys он (она) прочитает mēs pėrskaitysimе мы прочитаем jūs pėrskaitysite вы прочитаете jīē, jōs pėrskaitys они прочитают

Примечания: 1. Обратите внимание на то, что литовскому будущему времени в русском языке соответствует или сложное будущее (skaitysiu — буду читать), или простое (pėrskaitysiu — прочитаю).

2. В некоторых случаях глаголам русского языка в будущем времени с приставкой в литовском соответствуют бесприставочные формы будущего времени, напр.: пойду — eīsiu, поеду — važiuosiu.

Употребление союзов *aī, kadaī, kai, jei (jeigu)*
с будущим временем в сложном предложении

Āš nežinaū, aī jīs ateis gytōj. Āš nežinaū, kadaī jīs ateis. Kai grįsiu namō, būs jau tamsū.	Я не знаю, придет ли он завтра. Я не знаю, когда он придет. Когда вернусь домой, будет уже темно.
Jei turėsi laiko, gytōj ateik pās manė. Gytōj ateik pās manė, jei turėsi laiko.	Если у тебя будет время, завтра приходи ко мне. Завтра приходи ко мне, если у тебя будет время.

Запомните:

1. Союз *aī* в сложносочиненном предложении употребляется для обозначения сомнения. В русском языке ему соответствует частица *ли*.

2. Союз *kai* употребляется в сложноподчиненном предложении при обозначении времени. В русском языке ему соответствует *когда*.

3. Союз *kadaī* употребляется в придаточном дополнителном предложении; слову *kadaī* в русском языке соответствует *когда*.

4. Союзу *jei (jeigu)* в русском соответствует *если*. Союз *jei (jeigu)* употребляется в придаточном предложении, причем он, как и в русском, может стоять перед главным предложением и после него.

Спряжение возвратных глаголов в будущем времени

rūpintis I	domētis II	mókytis III
aš } rūpīnīšus tu } rūpīnīsies jās, jās } rūpīnīsies jās, jās } rūpīnīsīsies mēs } rūpīnīsīmės jūs } rūpīnīsīsīsės	domēšius domēšīsies domēšis domēšīsīsės domēšīmės domēšīsīsės	mókysius mókysīsies mókysis mókysīsīsės mókysīmės mókysīsīsės

Примечание. Обратите внимание, что в будущем времени, как и в настоящем, возвратные глаголы в I и во 2-м лицах единственного числа имеют двугласные *uo, ie* (*rūpīnīšuos, rūpīnīsies*), множественного числа — гласный *ē* (*rūpīnīsīmės, rūpīnīsīsīsės*).

Спряжение глагола *grįžti* в будущем времени

grįžti I	
aš	grįšiu
tu	grįši
jūs, jās	} grįš
jūs, jās	
mēs	grįšime
jūs	grįšīsime

УПРАЖНЕНИЯ

I. Проспрягайте глаголы будущего времени в следующих предложениях.

1. Aš važiuosiu namo.
2. Aš gytojė eisiu į muziejų.
3. Aš šiaudien anksti baigsiu darbą.
4. Aš lauksiu tavęs prie kino teatro.
5. Šiaudien aš būsiu namie 5 valandą.

II. Прочтите предложения, обратите внимание на употребление причастных предложений времени (с союзом *kar*).

1. Kai mán buvo penkeri metai, mės gyvenome Klaipėdoje.
2. Kai nuvykau į Klaipėdą, aš prisiminiau savo vaikystę.
3. Kai baigsiu savo darbą, padėsiu táu.
4. Kai tu pasirengsi seminárai, paskambink mán.

III. Ответьте на вопросы, ставя глаголы в будущем времени.

Образец 1: — *Af ji išėjo į parduotuvę?*

— *Nė, bėt greitai eis.*

1. — *Af jis išvažiavo į Klaipėdą?* 2. — *Af jiė gávo bũtą?* 3. — *Af jũs pĩfekte šaldytuvą?* 4. — *Af Láima grĩžo į Vĩlnių?* 5. — *Af jiė jau atsikėlė?* 6. — *Af vaikai jau atsigulė?* 7. — *Af parduotuvė jau atidáre?* 8. — *Af biblioteká jau uždaryta?* 9. — *Af koncertas jau prasidėjo?* 10. — *Af paskaitá jau baigėsi?*

Образец 2: — *Af tú pirkaĩ zodĩnų?*

— *Dár nė, bėt būtinai pĩrkĩsi.*

1. — *Af tú pákvietei Rimá į koncertá?* 2. — *Af tú parašėĩ láiška į namũs?* 3. — *Af tú pirkaĩ tą žurnálą?* 4. — *Af tú skaitėĩ šitá knygá?* 5. — *Af tú išvertėĩ tą stráipsnį?* 6. — *Af atlikaĩ tą lietuvių kalbõs pratimá?*

IV. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Af jũs kvĩšite mũs į institũto vākara?*

— *Bũtinai kvĩšime.*

1. — *Af tú kvĩši jĩ į susirinkimá?* 2. — *Af tú kalbėsi susirinkimė?* 3. — *Af tú paruoši vakariėnė?* 4. — *Af tú nupĩrkĩsi bilieta į kina?* 5. — *Af jũs lĩpsite į šitá autobũsá?*

V. Составьте сложные предложения с союзом *af*.

Образец: — *Af ji ugrá namie?*

— *Aš nežinaĩ, af ji ugrá namie.*

1. — *Af jis bũs šiaudien institutė?* 2. — *Af Láima baigė darbá?* 3. — *Af jis moka lietuviškai?* 4. — *Af ji gerai kalba lietuviškai?* 5. — *Af jũratė ateis vakarė pás tavė?* 6. — *Af Rimas padėš mán?*

VI. Ответьте на вопросы, используя глагол *prasidėti* в нужной форме.

1. *Af jau ... paskaitá?* 2. *Kadá šiaudien ... semináras?* 3. *Af paskaitos visadá ... punktualiai?* 4. *Af gytojė vėlai ... paskaitá?*

VII. Переведите на литовский язык.

1. Когда сегодня начинаются лекции? 2. Лекции уже начались.
3. Когда завтра начнутся лекции? 4. Завтра лекции начнутся ввремя.
5. Когда сегодня заканчиваются лекции? 6. Лекции уже закончились.
7. Когда закончатся лекции завтра? 8. Завтра лекции закончатся в 5 часов.

VIII. Прочтите предложения, поставьте глаголы в будущем времени.

Образец: *Aš šitą darbą atliksiu šiaudien.*

1. Aš šitą darbą atlikaĩ šiaudien.
2. Šiá vásarą jis važiuoja į Pálangá.
3. Šiaudien mės pakartojome visás daiktávardžio taisyklės.
4. Jis netrukus grĩžta namõ.
5. Aš čia lipũ iš troleibũso.
6. Mės visadá prisimename savo kelionė põ Tarųbų Lietuva.
7. Jũs pavėlavote į susirinkimá.
8. Sekmádienį aš praieĩdaũ pás savo tėvũs.

IX. Составьте предложения из следующих слов и выражений. Употребите глаголы в будущем времени.

1. jī, šiaūdien, keltis, anksťi. 2. 8 valandā, jīs, išvūkti, iš namū. 3. ī, institūtas, mēs, važiuoti, troleibūsas. 4. pō, paskaitā, mēs, užtrūkti, institūtas. 5. šiaūdien, atvūkti, studentai, iš, Maskvā. 6. māno, brōlis, šiemet, pradėti, lankyti, mokyklā. 7. māno, draugas, padėti, atlikti, pratimas.

X. Прочтите предложения, вставляя союзы *a ŗ* или *jėi* (*jėigu*).

1. — Āš nežinaū, ... rytoj būs Rimas institūtė.

— ... Rimas būs rytoj institūtė, pėrduo k jām šitā žurnālā.

2. — Mān nepasākė, ... Lāima sveikā.

— ... Lāima rytoj sirgs, āš nuvažiuosiu pās jā ėi namū.

3. — Āš nōriū paklausti, ... tū tū nupirksi rytoj vāistū.

— ... tū nenupirksi vāistū, atnėšk mām receptā, āš pāts nueisiu ėi vāistinę.

XI. Прочтите текст, ставя вначале глаголы в будущем времени (вместо *vākar* употребите *rytoj*), затем — в настоящем времени (вместо *vākar* употребите *kašdien*).

Vākar āš atsikėliau 8 vālandā, išgėriau kavōs ėi išejau ėi dārba. 9 vālandā āš pradėjau dārba. 2 vālandā āš papietauā. 5 vālandā āš baigiau dārba ėi grįžau namō. Āš pakviečiau draugā ėi kinā. Mēs susitikome 7 vālandā ėi nuėjome ėi kinā. Namō āš grįžau 9 vālandā, paklausiaū rādio ėi nuėjau gulėti.

XII. Ответьте на вопросы, употребив прилагательные условные предложения.

Образец: *Jėi būs gėras ōras, rytoj mēs važiuosime ėi kaimā pās dėdė.*

1. Ať jūs važiuosite rytoj ėi kaimā pās dėdė, jėi būs gėras ōras? 2. Ať jūs važiuosite rytoj namō, jėi gausite bilietā? 3. Ať tū važiuosi ėi Nidā, jėi išlaikysi egzāminā? 4. Ať tū sutiksi jį, jėi nuvažiuosi ėi Klaipėdā? 5. Ať tū dalyvāsi konferencijoje, jėi jī įvūks šią savaitę? 6. Ať tū galėsi mān pagōdyti Vilniū, jėi āš liksiu čiā dār vienā diēnā?

XIII. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Olėgas piško žurnālā lietūviū kalbā.*

Āš žinaū, kād jīs visadā reika žurnālā lietūviū kalbā.

1. Rimas atsikėlė labai ankstī. 2. Jė ankstī pradėjo dārba. 3. Jīs gerai pagāšė rāšomā ėi dārba. 4. Lāima tadā gerai šoko. 5. Jōnas tadā gerai dainavo.

XIV. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец 1: — *Ať tū eisi ėi institūto vākarā?*

— *Eisiu, jėi turėsiu laikū.*

1. — Ať eis Lāima ėi koncertā? 2. — Ať eis jėi ėi ekskursijā? 3. — Ať ateis pās tavė Jōnas?

Образец 2: — *Ať tū išvėysi jō strāipsnį?*

— *Išvėysiu, jėi galėsiu.*

1. — Ať jūs padėsite atlikti pratimā? 2. — Ať tū nupirksi šitā vadovėlį? 3. — Ať jīs pėrduos māno lāiškā Jūrātei?

XV. Прочтите предложения, ставя глаголы в будущем времени.

1. — Kadā jīs grįžta namō? 3. — Ať jūs čiā dār ilgai būsite?

— *Jīs grįžta namō rytoj.*

2. — Ať tū vėlai grįžti?

— *Nė, āš nė vėlai grįžtū.*

XVI. Переведите на литовский язык.

1. Я сегодня вернусь домой. 2. Куда вы вернетесь? 3. Мы вернемся в город. 4. Они возвратятся из Каунаса. 5. Когда ты вернешся домой? 6. Я вернулся в шесть часов. 7. Сегодня мы вернемся в два часа. 8. Когда вы вернетесь завтра? 10. Вы останетесь или вернетесь? 11. Мы вернемся, не останемся.

XVII. Поставьте вопрос к главному предложению и ответьте придаточным по образцу.

Образец: *Ať jīs gāi nusipirkti šitā knygā? Gāli, jėi turi pinigū.*

1. Jėi turi pinigū, jīs gāli nusipirkti šitā knygā. 2. Jėi diēnā būsi užsiėmęs, galėime susitikti vakarė. 3. Jėi būs nešalta, šiaūdien eisime slidinėti. 4. Jėi turėsi laikū, parašyk mām lāiškā ėi Palangōs. 5. Jėi susirinkimas tikrai baigsis 5 vālandā, āš ateisiu pās tavė. 6. Jėi gausiu, duosiu ėi tū šitā žurnālā. 7. Jėi gausiu bilietā, šeštadienį eisiu ėi teatrā.

XVIII. Ответьте на вопросы, составляя сложноподчиненные предложения в ро-мении.

Образец: *Studentai parāsakos savo ispūdžius, kai grįš iš festivalio.*

1. Kadā studentai parāsakos savo ispūdžius? (*Jiė grįš iš festivalio.*)
2. Kadā jīs jūms tai pranėš? (*Āš nueisiu ėi institūtā.*) 3. Kadā jūs aplankysite Pavėikslų galerijā? (*Āš išlaikysiu visus egzāminus.*) 4. Kadā jūs vėlai kėliatės? (*Āš neturiū paskaitū.*) 5. Kadā jīs išvūks namō atostogū? (*Baigsis mōkslo mėtai.*) 6. Kadā studentai atliks tū pratimā? (*Dėstytotojas parāškins taisyklė.*) 7. Kadā jūs sutikssite dėstytojā? (*Mēs nueisime ėi paskaitā.*)

XIX. Переведите на литовский язык.

1. Когда он придет в Вильнюс, он навестит своего преподавателя. 2. Когда студент Йонайтис писал свою работу, он прочитал много литературы. 3. После того как ты написал мне пись-

мо, я тотчас же ответил на него. 4. Когда наш гид узнал, что этот турист не понимает по-литовски, он все повторил по-русски. 5. Когда туристы знакомятся с Музеем революции, они посетили выставку. 6. Когда у меня будет время, я принесу тебе эту книгу.

XX. Поменяйте местами главные и условные придаточные предложения по образцу и прочтите их.

Образец: *Jūs užėikite päs mào draugą iř pėrdaukite jam šitą knygą, jei važiuosite i Klaipėdą.*

1. Jei važiuosite i Klaipėdą, jūs užėikite päs mào draugą iř pėrdaukite jam šitą knygą. 2. Jei būs gėras óras, mūsų grupės studentai važiuos slidinėti. 3. Jei norite nueiti i stótį, jšs eikite šia gatvė, ó paskui pasėkute i dėšinę. 4. Jei aš gausiu naują butą, aš pirksiu rąšomąjį stálą iř knygų spėntą. 5. Jei tú turėsi laiko, eisime kartų i kiną. 6. Jei gausime bilietą, jau šiañdien išskrisime i Pálangą. 7. Jei mės turėsimė laiko, dár smulkiau susipažinsime sù miestù. 8. Jei neišlaikysiu egzámino, aš nevažiuosiu i Pálangą.

XXI. Дополните предложения приведенными справа глаголами в требуемой форме.

1. — Kuř yrà Láima iř Jūrátė?	(iř)ėiti
— ... i kiną.	
— Ó kuř tú ... ?	(pa)matyti
— Aš ... i parduotuvė.	kėltis
2. — Ar tú ... baiečia „Añt mąrių krañto“?	atsikėlti
— Taip, ...	(nu)pirkti
— Iř aš labai noriu iř ...	gėrti
3. Sekmądienį aš ... ankstl, bėt šiañdien ... vėlai.	(pa)sakyti
4. — Jónai, kai eisi i parduotuvė, nepamiršk ... kavos.	(pa)kviesti
— Ó kókia káva tú ... ?	(nu)pirkti
— Aš visadą ... júoda káva.	
5. — Láima ..., kád greitį grįš.	
— Bėt jei pamatysiu ją, aš ..., kád tú lauki jós.	
6. Rimas ..., Olėgą i teątrą.	
Jis sákė, kád norėjo iř Láimą .... i teątrą.	
7. Láima kioskė ... žurnálą.	
Ji norėjo iř Rimui ... žurnálą, bėt nežinójo, kókio jis nóri.	

XXII. Составьте предложения по образцу.

Образец: *Jis yrà fizikas.*

Aš iřgi búsiu fizikas (fizikė).

1. Jis yrà biologas. 2. Ji yrà chemikė. 3. Jis yrà matemátikas. 4. Ji yrà istorikė. 5. Jis yrà dėstytojas. 6. Ji yrà mokytoja. 7. Jis yrà gydytojas.

XXIII. Прочтите рассказ, вставляя глагол *būti* в будущем времени.

Kàs ji būs?

— Jūrátė ... mokytoja, kaip iř aš, — sáko senėlė.
— Nė, — sáko mamà, — ji gražiai dainuòs, paklausykite, l.òks jòs balsai! Ji ... daininiukė.

— Mán ródos, ji ... gydytoja, — sáko tėtė.

— Nė, ji ... inžiniėrė, kaip iř aš, — sáko senėlis.

Visi pažvelgė i Jūrátė. Bėt Jūrátė negalėjo pasakyti, kàs ji .... Jái būvo tik dù mėnesiai.

XXIV. Сформулируйте вопросы к утвердительным и отрицательным предложениям.

Образец: *Ar būs rytój semināras?*

1. Taip, rytój būs semināras. 2. Taip, paskaità būs arīe lietuvių literatūra. 3. Taip, paskaità būs idomi. 4. Taip, mào draugas kalbės arīe šia problemą. 5. Taip, mės aplankysime iř Klaipėdą. 6. Nė, mės nepavėliuosime i paskaitą. 7. Nė, mūsų studentai negrįš rogūt. 8. Nė, susirinkimas įvyks septyñtą vėlądą.

XXV. Переведите на литовский язык, используя глаголы в будущем времени.

1. Завтра у нас литовский язык. 2. Мы будем читать статью из газеты. 3. Мы будем переводить текст без словаря. 4. Преподователь будет рассказывать о Советской Литве. 5. Он принесет для нас карту Советской Литвы. 6. Урок будет очень интересным.

XXVI. Прочтите предложения, поставьте глаголы в будущем времени.

1. Mės (tikėtis), kád jūs mums parąšysite. 2. Kuò mės šiañdien (reņgris)? 3. Aš (džiaugtis), jei jūs šiañdien sulauksiu. 4. Aš (kreiptis) i dekaną dėl tó egzámino. 5. Niekas (nesidžiaugti), jei tú taip padarysi. 6. (Gailėtis) tie, kuriė neatėjo i šitą koncertą.

XXVII. Расскажите о себе, используя глаголы в настоящем, прошедшем однократном и будущем времени.

1. Kadà jūs kėliatės? Kadà pradėdate dárba? Kadà grįžtate namò? Kadà einate gulėti?

2. Kadà jūs atsikėlėte vėkar? Kadà išėjote i dárba? Kadà grįžote namò? Kadà ėjote gulėti?

3. Kadà jūs kėlsitės rytój? Kadà eisite i dárba? Kadà grįšite namò? Kadà eisite gulėti?

XXVIII. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kuř Rimas kviečia Olėgą? 2. Į kuř spektaklį jiė nóri eiti? 3. Kadà prasideda šitas spektaklis? 4. Kadà Olėgas baigia dárba? 5. Kadà jis būs namiė? 6. Kadà iř kuř susitikis Rimas iř Olėgas?

XXIX. Составьте вопрос и ответьте сначала утвердительно, затем отрицательно.

Образец: *Jūs domėsitės tuò kláusimu.*

Ar jūs domėsitės tuò kláusimu?

a) *Taip, aš domėsiuos tuò kláusimu.*

b) *Nė, aš nesidomėsiu tuò kláusimu.*

1. Šītie studentai domēsis menū. 2. Jis domēsis politika. 3. Tās studentas domēsis istōrija. 4. Turistai domēsis tuō muziējumi. 5. Jū sūnūs domēsis tēchnika. 6. Šitas studentas domēsis filolōģija.

XXX. Дополните предложения, ставя слова в скобках в требуемой форме.

Образец: *Kaī turēšiu laiko, aš parašūšiu jām lāiška.*

1. (*kaī, turēti, laīkas*), aš parašūšiu jām lāiška. 2. (*kaī, jīē, atēiti, pās, aš*), mēs kalbēsimēs apiē referāta. 3. (*kaī, išsprāsdinti, jīs, strāipsnis*), aš tuoj pāt nusiprīnšiu šitā laikrāštī. 4. (*kaī, visi, susirīnkti*), iř aš atēišu. 5. (*kaī, jās, sužināti, kq nōrs, nauja, apiē, tai*), tuoj pāt pranēš-kite mān. 6. (*kaī, aš, atlikti, lietuvū kalbōs pratimas*), aš eišiu pās drai-ēģ. 7. (*kaī, tik, baigti, referātas*), aš jums paskaībinsiu. 8. Jis atēiš tik tadā, (*kaī, baigti, strāipnis*).

XXXI. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Kadā jis pradējo lankūti mokūkla?*

1. Kaī būvo septueneriū mētū, jis pradējo lankūti mokūkla. 2. Kaī bū-namē Kaunē, visadā aplānkome M. K. Čiurlionio muziējū. 3. Kaī va-žiūjujū ī institūta, aš išlīru iš autobūso paskutinēje stotīēje. 4. Kaī tik nuvažiūjuju ī tėviške, visadā aš aplankaī sāvō mokūtojā. 5. Kaī laīkē mokūkla, māno sūnūs kasdiēn daģ sportāvo. 6. Kaī grīšiu namō, aš jums paskaībinsiu.

XXXII. Переведите на литовский язык.

1. Как только они закончат эту работу, сразу сообщат нам.
2. Когда Лайма вернется, она будет готовиться к семинару. 3. Он не возьмет никакой другой работы, пока не закончит эту. 4. Мне сказали, что она сейчас будет изучать эту проблему. 5. Мы слышали, что она будет делать доклад на собрании. 6. Она говорила нам, что скоро напишет статью в журнал. 7. Меня спросили, приедет ли Лайма в Вильнюс. 8. Я не знал, послед ли я в Каунас весной. 9. Мы хотим знать, будете ли вы присутствовать на лекции. 10. Нас спросили, сможет ли он остаться в Каунасе до мая. 11. Ты уже знал, когда туристы пойдут в музей?

XXXIII. Расскажите, что вы будете делать в воскресенье утром, днем и вечером, используя нижеследующие слова и выражения; глаголы поставьте в будущем времени.

1. ankssti, atsikēlti, nusipraūsti, apsiereģgti, atlikti rytinė maīkšta, įjūn-gti rādija, sutvarkūti kaībari. 2. iš namū išeiti, pās draūģa ūžeiti, auto-busū važiuoti, kalbētis, prisimiñti, pāsakoti, gerai pailsēti. 3. grīžti, semi-nāras, pasireģgti, skaitūti, veisti, lietūviškai, dirbti, ilgaī, brōlis, padēti.

XXXIV. Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: — *Ař tū neiši ī cirkq?*

— *Nē, ī cirkq aš neišiu.*

1. — *Ař tū neiši ī spektaklij?* 2. — *Ař tū neiši šiañdien ī kina?* 3. — *Ař tū neiši vakarē ī koncertq?* 4. — *Ař tū neiši ī balēta?* 5. — *Ař tū neiši ī institūto studentų vakarq?* 6. — *Ař tū neiši ī Dailės muziejų?*

XXXV. Ответьте на вопросы в перешительно-утвердительной форме.

Образец: — *Ař tū eiši ī jō pāskaitq?*

— *Dār gerai nežinaū, galbūt iř eišiu.*

1. — *Ař tū dalyvausi šitoje konferēncijoje?* 2. — *Ař tū būsi namiē šiañdien 15 vālanda?* 3. — *Ař tū paskaitysi māno straipsnį?* 4. — *Ař jis važiuōs ī Māskvq šį mėnesį?* 5. — *Ař jūs grīšite sekmādienį namō?*

XXXVI. Ответьте на вопросы в 1-м лице.

1. Kadā tū kēlīsies? 2. Kadā tū pradēsi dārba? 3. Kadā tū baigsi dārba? 4. Kadā tū grīši namō? 5. Kq tū veiksi vakarē? 6. Kadā iř kuř tū eiši? 7. Kadā tū eiši guiti?

XXXVII. Составьте предложения с союзами *kad* и *kadā*.

Образец 1: *Aš žinaū, kad jis šiañdien ateiš.*

Образец 2: *Aš nežinaū, kadā jis ateiš.*

{ jis šiañdien ateiš.

{ ji šiañdien grīš.

{ jē šiañdien turi grīžti.

{ jōs šiañdien grīžo.

{ jis šiañdien turējo grīžti.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Gegužės pirmōji

Rytōj būs Gegužės pirmōji. Rimas iř Lāima eiš ī šveitinę dārbo žmo-niū demonstrācijq.

— Rimai, keliñtq vālanda kēlīsims? — klāusia Lāima.

— Rytōj kēlīsims septiñtq vālanda.

— Ō kodēl taip anksti?

— Institutē reikia būti pūsę devyniū. Kōl nusipraūšime, atliksime rytinę maīkšq, papusryčiaūsime, kaībarį sutvarkūsime, apsiereģsime iř nepajūsime, kai ateiš aštunios. Ō kōl nueišime ī institūta, trūksime pūsvalandį. Taiģi pūsę devyniū iř būsime institutē.

— Ō kaip reģgsimēs? Ař tū vilksies šiltq paltq?

— Ōras šaltas, turbūt reikia šiltai reģgtis, — atsāko Rimas.

— Tād iř aš apsvilksiu šiltq paltq, — sāko Lāima. — Aš bijau šal-čio. Ař tū, Rimai, nežinaū, ař eiš Olēgas ī demonstrācijq?

— Sākē, kad eiš. Susitiksime demonstrācijoje.

— Labai gerai. Aš kaip tik noriu sū juō pasikalbēti. Turiū reikala.

— Ař nežinaū, kuř šimet rinksis studentai ī demonstrācijq? — klāu-sia Lāima.

— Kaip iř kasmet, pirmiausia susirīnksime institūto kiemē. Tēñ pasi-ifsime plakatus, transparāntus, vėliavas. Ō paskuī eišime ī mums skirtq viēta, iř kuř prisijungsime priē kolonos.

— Ō kuř mēs eišime pō demonstrācijos? — klāusia Lāima.

— Namō. Ō kuř tū nori eiti?

— Jūk žadėjome p̄ demonstrācijas susitikti sù Jūratė if eiti p̄s j̄a i svečūs.
— Ō kám kláusi, k̄a veiksime p̄ demonstrācijas, j̄ei visk̄a taip gerai žinai?

— Norėjau patikrinti, ať tū atsimeni.
— Atsiprašau, š̄i kařta pamiršau. Gerai, k̄ad pirminei. Rimas sù Láima baigė rušėtis laikū if išėjo i Gegužės pirmosios demonstrácią.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

skirta vietā paznačenos место i svečūs в гости
prisijungti prie kolonos присоединиться баигti laikū кончить вовремя
к колонне

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papasakokite, kaip Rimas if Láima rušėsi eiti i Gegužės pirmosios demonstrácią.
2. Prisiimkite if papasakokite, kaip jūs rušėtės if dalyvavote Gegužės pirmosios demonstráciėje.

УРОК 22

ТЕКСТ DOVANĀ RĪMUI

Rytój Rĩmui sukaňka dvidešimt šešeri mėtai. J̄o žmonā Láima n̄ori nupirkti j̄am d̄ovaną. Ji d̄ar nesugalv̄ojo, k̄okią d̄ovaną j̄am pirkti. Ji paskaĩbino Jūr̄atei d̄el d̄ovan̄os Rĩmui. Jūr̄atė pažadėjo padėti nupirkti d̄ovaną.

Láima if Jūr̄atė susitiko prie Neriės tilko. J̄os kartū nuėjo i universālinę parduotūvę. Universālinėje parduotūvėje nupirko Rĩmui baltus mārškinius.

Диалог

Jūr̄atė. Alio!
Láima. Prāšom pakviēsti Jūr̄atė!
Jūr̄atė. Aš klausau. Ať čiā tū, Láima?
Láima. Taip, labā dienā! Aš t̄au skaĩbinu j̄au aňtr̄a kařta. Tavēs nebūvo. Aš n̄oriu paklausti, ať tū turi laiko šiaũdien?
Jūr̄atė. Taip. Ō k̄as yr̄a?
Láima. Aš n̄oriu pirkti Rĩmui d̄ovaną. Ať negali nueiti kartū i universālinę parduotūvę if padėti man išir̄kti Rĩmui d̄ovaną?
Jūr̄atė. Gerai, sutinkū.

Universālinėje parduotūvėje

Jūr̄atė. K̄ā tū, Láima, n̄ori padovanoti j̄am?
Láima. D̄ar pati nežinau. Pirmiausia reikia nueiti pažiūrėti mārškinių.
Jūr̄atė. Gerai.
Láima. Prāšom par̄odyti mums baltus mārškinius.

Pardavėjas. Kurī d̄ūdžio j̄ums reikia?
Láima. Trisdešimt devĩto.
Pardavėjas. Prāšom.
Láima. Kaip t̄au, Jūr̄ate, patĩnka tiē mārškiniai?
Jūr̄atė. Mán j̄ē patĩnka.
Láima. Kaip tū manaĩ, ať j̄ē tiks j̄am?
Jūr̄atė. Mán r̄odos, k̄ad šie mārškiniai Rĩmui turi t̄ikti.
Láima. Kiek j̄ē kainuoja?
Pardavėjas. Septynis rubliūs. Ať im̄site?
Láima. Taip.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Alio! (Klausau!) — Алло! (Слушаю!)
— Prāšom pakviēsti Láim̄a! — Попросите, пожалуйста, Лайму!
— J̄os ner̄a. Gái k̄ā j̄ai pasakyti? — Ее нет. Может что передать ей?
— Prāšom j̄ai pasakyti, k̄ad skaĩbino Birutė. — Передайте, пожалуйста, что звонила Бируте.

J̄am (j̄ai) tĩnka (tik̄s) { šitas paltas Ему (ей) это пальто
šitie mārškiniai идет (пойдет) эта рубашка
šita spalva } этот цвет

— Kiek kainuoja knyḡa? — Сколько стоит книга?
— Dū rubliūs. — Два рубля.
— Kiek kainavo mārškiniai? — Сколько стоила рубашка?
— Aštūonis rubliūs. — Восемь рублей.

J̄am(j̄ai) { sukaňka } 20 metų Ему (ей) { исполняется
suk̄ako } 20 metų Ему (ей) { исполнилось
suk̄aks } suk̄aks } исполняется

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

suk̄akti, sukaňka, suk̄ako исполняться pardavėjas пролавец
mārškiniai (d̄g.) рубашка r̄odyti, -o, -ę показывать
dovanoti, -oja, -ojo дарить d̄užis размер
pirmiausia прежде всего p̄imeris, -io номер

gātīki, ratīka, ratīko nraivīties, po-
 nraivīties
 kēti gāgēji brāter (snimāt); trubku
 dēti gāgēji klasē trubku
 atsakūti j kīausimā (j kīāka) atvēstīt
 na vopros (na pīssmo)

*** * * * *

rōkalbis telefonū razgovor po telefonu
 kalbēti telefonū govortīt po telefonu
 skaībīni telefonū zvoniť po telefonu

ГРАММАТИКА

Дательный падеж существительных
 (Daiktavardžių naudiniškas)

— Kām tū skaībīnai?	— Кому ты звонил?
— Brōliui (sēseriai).	— Брату (сестре).

Именительный падеж	Дательный падеж	Окончание
кто? что? (kàs?)	кому? чему? (kām?)	
studeīntas tēvas draūgas pāstatas dēstyojias svēčias brōlis mokinūs sūnūs muziėjūs koridorius ruđiū	studeīntui tēvui draūgui pāstatui dēstyojui svēčiui brōliui mokinui sūnui muziėjui koridorui ruđeniui	-iui
mōtina vāsara vyšniā auditorija akis	mōtinai vāsarai vyšniai auditorijai akiui	-iui
studeīntė klāsė	studeīntei klāsei	-ei

Личные местоимения

Именительный падеж	Дательный падеж
āš tū jis ji mēs jūs jiė jūs	mān tāu jām jai mums jums jėms joms

Указательные местоимения

Именительный падеж	Дательный падеж
kuriš? šitas tās anās kuri?	kuriām? šitam tām anām kuriui?
šita tā anā	šitai tai anai

Дательный падеж с глаголами

Отдельные глаголы в литовском, как и в русском, требуют дательного падежа. Однако глагольное управление в литовском и русском языках не всегда совпадает. Например:

dėkoti (kām?) благодарить (кого? что?)

(dėkoti draūgi, mōkytoji — благодарить товарища, учителя)

geigtis (kām?) — готовиться (к чему?)

(geigtis egzāminui, rāmokai, rāskaitai, rāpaešimui — готовиться к экзамену, уроку, лекции, докладу)

ruđstis (kām?) — готовиться (к чему?)

(ruđstis kelionei — готовиться к путешествию)

vadovauti (kām?) — руководить (кем? чем?)

(vadovauti kolėkui, brigādei, mokyklai, būreliui — руководить классом, бригадой, школой, кружком)

atstovauti (kām?) — представлять (кого? что?)

(atstovauti kolektyvui, mokyklai, organizācijai — представлять коллектив, школу, организацию)

Āš dėkoju tū už pagālbā.

Mokiniai reūgiasi egzāminui.

Mēs ruđšiamės Spālio sveitei.

Mūsų kolėkui vadovāuja jānas pirmininkas.

Mokyklai atstovāvo mūsų klāsės mokiniai.

Я благодарю тебя за помощь.

Ученики готовятся к экзамену.

Мы готовимся к Октябрьскому празднику.

Нашим классом руководит молодой председатель.

Школу представляли ученики нашего класса.

Многие глаголы управляют не одним, а несколькими падежами. Например:

kalbėti }
 sakyti }
 duoti }
 pirkti } ką? kám? (что? кому?)
 paduoti }
 skaityti }
 žadėti }

Дательный падеж с прилагательными

Mēs būsime naudingi Tėvūnei. Мы будем полезны Родине.

Ряд прилагательных в литовском языке требует дательного падежа управляемых слов. Например:

aĩtimas	} kám?	близкий	кому, для кого?
gabùs		способный	к чему?
malonùs		приятный	кому, для кого?
naudingas		полезный	кому, для кого?
svėtimas		чужой	кому, для кого?

В переводе на русский эти слова управляют дательным, или дательным либо родительным с предложениями.

Jis mums labai aĩtimas. Он нам очень близок.
 Tàs žmogùs visiems malonùs. Этот человек всем приятен.
 Šita ekskursija mums buvo labai naudinga. Эта экскурсия была для нас очень полезной.
 Jù sūnùs labai gabùs fizikai. Их сын очень способен к физике.
 Jis buvo mums svėtimas. Он был нам чужой.

Употребление дательного падежа для обозначения возраста

Kiek } jùms } mėtų? } Mán } 20 mėtų.
} jái }   } Jái }   }
} jám }   } Jám }   }
Kiek } tėvui? } mótinai? } Tėvui } 50 mėtų.
mėtų } draugui? } Mótinai } Draugui }   }

Конструкция с глаголом patikti

Конструкция с глаголом patikti соответствует аналогичной конструкции в русском языке:

Mán patinka šita mergaitė. — Мне нравится эта девочка.
 Jám patiko šitas spektaklis. — Ему понравился этот спектакль.
 Rimui patiko dovanà. — Римасу понравился подарок.

dovanoti	—	padovanoti
eiti	—	nueiti
klàusti	—	paklausti
kviesti	—	pakviesti
pirkti	—	pirkti
rodyti	—	paròdyti
skambinti	—	paskambinti
spresti	—	nuspresti
žadėti	—	pažadėti
žiūrėti	—	pažiūrėti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец 1: Kám jis rãšo láiška?

Jis rãšo láiška savo brólui.

(Sesuo, draugas, žmonà, vyras, dėdė, dėstytojas)

Образец 2: Kám jis dėkója?

Jis dėkója savo draugui.

(Brólis, tėvas, mótina, tetà)

Образец 3: Kám jis reĩgėsi vãkar?

Vãkar jis reĩgėsi seminãrui.

(Egzãminas, įskaita, kelionė, išvyka, ekskursija, diktãntas)

II. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа в требуемой форме.

Образец: — Kám padeda šitas dėstytojas?

— Šitas dėstytojas padeda studentui.

1. Kám jūs padovanójote tą knygą?	brólis
2. Kám tú skambinai vãkar?	dėstytojas
3. Kám ji padeda?	namà
4. Kám jis rãšo láiška?	tėvas
5. Kám jūs padovanójote nuotraukà?	draugas
6. Kám ji pirki to tą dovanà?	sesuo

III. Замените выделенные существительные соответствующими личными местоимениями.

Образец: *Padėkite draugui!*
Padėkite jam!

1. Padėkokite *draugui!* 2. Padėkite *mano dikteriai!* 3. Parašykite *laišką savo broliui!* 4. Duok *žodyną šitai studentei!* 5. Atiduokite *knygą mano tėvi!*

IV. Составьте предложения по образцу, используя приведенные слова в соответствующем падеже.

Образец: *Laima puipiko Rimui mārškinius.*

Jūrātė puipiko	kām?	<i>kā?</i>
	<i>brólis</i>	<i>lėmpa</i>
	<i>sesuõ</i>	<i>knūgā</i>
	<i>Láima</i>	<i>žurnālas</i>
	<i>Jónas</i>	<i>sąsiuvinis</i>

V. Прочтите предложения, вставляя соответствующие местоимения в требуемой форме.

1. Vakar Jūrātė pàkvietė mūs ė svečiūs. Ji ... parodė būta, kurį peseniai gāvo.
  2. — Aĩ tũ bũsi siañdien pàs jā? — Nė. Bėt aš ... paskambin-siu.
  3. — Aĩ tũ turj laiko siañdien? Jónas žadėjo puipikti ... blieta ė kinā.
- Pasakyk ..., kàd aš siañ-dien neturiũ laiko, esũ užsi-žmės.
4. Aš pirkaũ naujā kostiumā. Pažiūrėk, aĩ tiñka ... šita spalvā?
  5. Aš jaũ seniai mačiau Jónā. Pasakyk ... mào telefonā.
  6. Jėi tũ negali išveřti šito strāpsnio, mės ... padėsimė.

VI. Составьте вопросы к выделенным словам и ответьте одним словом.

Образец: — *Kām studentas dėkója už knūgą?*
— *Dėstytojui.*

1. Studentas dėkója *dėstytojui* už knūgā. 2. Aš padėkójau *draugui* už blieta. 3. Sũnũs dėkója *tėvi* už dovanā. 4. Sesuõ dėkója *broliui* už skarčė.
5. Turistai padėkója *vadovui* už ekskursiā. 6. Svečias dėkója *instiitui* už dovanā. 7. Mokinys dėkója *mokytojui* už žiniās. 8. Aš *jām* padėkójau už pagābā.

VII. Переведите на литовский язык.

1. Ученик благодарит учительницу. 2. Мы благодарим тебя. 3. Кого вы благодарите? 4. Брат благодарит своего коллегу. 5. Они благодарят этого студента. 6. Я благодарю вас.

VIII. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец 1: *Brólis padėda sėseriai.*
Sesuõ padėda broliui.

1. Vyřas parāšė laiškā žmónai. 2. Mótina padėda dukteriai. 3. Sũnũs puipiko tėvi dovanā. 4. Jónas padovanójo Láimai knūgā. 5. Rimas padovanójo draugui kaklāraštį. 6. Birutė puipiko draugui bilieta ė teātra.

Образец 2: *Aš padėdu táui.*
Tũ padėdi mán.

1. Mės paskambinsime jums. 2. Jis padės jái. 3. Ji duos jums žodyną.
4. Jiė patiko mums. 5. Jis padės táui.

IX. Переведите на литовский язык.

1. Кто вам помогает в учебе? Мне часто помогает мой друг.
2. Ты помогаешь сейчас этому студенту? — Да, я помогаю ему переводить текст. 3. Помогают ли они своим коллегам в их работе? Да, они много помогают своим коллегам. 4. Ты тоже помогаешь своей сестре? Да, я тоже помогаю своей сестре. 5. Кому вы особенно много помогаете? Особенно много мы помогаем нашим друзьям, которые изучают литовский язык.

X. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец 1: — *Mán patiko jũ būtas. O táui?*
— *Mán ięgi patiko.*

1. — Mán patiñka šitie mārškiniai. O táui? 2. — Jõnui patiko šitas mào páltas. O Rimui? 3. — Láimai patiko šita sofā. O Jūrātei? 4. — Mums patiko šita lėmpa. O jái? 5. — Jái patiko šitas rāšomasis stālas. O Rimui?

Образец 2: — *Aĩ mán tiñka šita spalvā?*
— *Taip, tiñka.*

1. — Aĩ Rimui tiñka šitie balti mārškiniai? 2. — Aĩ jām tiñka jũodas kostiumas? 3. — Aĩ jái tiñka tās páltas? 4. — Aĩ tėvui tiñka šita skrybelė? 5. — Aĩ māmai tiñka tās apsiaūstas?

XI. Ответьте на вопросы, используя приведенные слова существительные.

1. Kām jis dāvė savo piestũkā?	<i>kolegā</i>
2. Kām dėstytojas atnešė žodyną?	<i>studentas</i>
3. Kām Saũlius paskólino savo vadovėlj?	<i>drauęas</i>
4. Kām tėvas puipiko šita sąsiuvinij?	<i>sũnus</i>
5. Kām jĩ peřka šiā knūgā?	<i>duktė</i>
6. Kām Jónas padėda?	<i>brólis</i>
7. Kām Marýtė rāšo laiškā?	<i>drauęė</i>
8. Kām jis puipiko dovanā?	<i>sesuõ</i>

XII. Ответьте на вопросы утвердительно и отрицательно.

Образец: *Taip, jis padėda mums.*
Nė, jis nepadėda mums.

1. Aĩ jis padėda jums? 2. Aĩ dėstytojas padėjo studentams atlikti pratimā? 3. Aĩ táu padėjo drauęas išveřti šita tėkstā? 4. Aĩ tũ padėdi savo mótinai virtuvėje? 5. Aĩ jūs padėdate jiems? 6. Aĩ tũ padėjai jām išspręsti uždavini?

XIII. Вы купили брату рубашку, матери костюм, сестре плащ, отцу пальто, товарищу галстук. Эти вещи им нравятся. Как вы скажете об этом.

XIV. Составьте предложения по образцу.

Образец: *Rimas iř Lima apžiurejo Jurates buta.*

Butas jiems patiko. Rimui iř Limai patiko Jurates butas.

1. Jurate iř Jonas buvo balete. Balėtas jiems patiko. 2. Tevas iř motina dažnai būna Klaipedoje. Jiems labai patinka šitas miestas. 3. Jūs iř Olegas vakar giredjote naują daina. Daina jums patiko. 4. Rimas iř Laima mate naują spektaklį. Spektaklis jiems labai patiko. 5. Olego vadovas giredjo jo pranešima. Pranešimas jam patiko. 6. Birute dirba naujoje darboviete. Ši darboviete jai labai patinka.

XV. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kiek metu sukaka Rimui? 2. Ka jam nori nupirkti Laima? 3. Ko ji prase Jurate? 4. Kuejo kartu Laima iř Jurate? Ka jos nupirko Rimui?

XVI. Переведите на литовский язык.

1. Думаете ли вы, что Олегу нравится эта книга? 2. Нравятся ли вам эти песни? 3. Римасу понравился этот концерт. 4. Вам понравилась эта экскурсия. 5. Лайме понравился ваш подарок.

XVII. Ответьте на вопросы отрицательно по образцу.

Образец: *Aiř tu man atnešei šita knyga?*

Ne, aš ne tau atnešiau šita knyga.

1. Aiř tu man nupirkai šita žurnala? 2. Aiř jūs mums atnešete ši žemelapi? 3. Aiř tu jam dovanosi šita portfeli? 4. Aiř man atnešete šita vadoveli? 5. Aiř mums bus šie stalai?

XVIII. Дополните предложения по образцам.

Образец 1: *Pakviškite Jurate!*

Bakite malonus, pakviškite Jurate priš telefonā!

1. Pakviškite Laima! 2. Pakviškite Jona! 3. Pakviškite Rima!

4. Pakviškite Olega!

Образец 2: *Parodykite mums aniušs baltus marskinius!*

Prašom parodyti mums aniušs baltus marskinius!

1. Parodykite man šita apsiausta! 2. Parodykite jai kaklaraišti! 3. Parodykite jam ta laikrašti! 4. Parodykite joms ta serviza! 5. Parodykite jai ana stikline!

Образец 3: *Parodykite man šita pieštuka!*

Prašom parodyti man šita pieštuka!

1. Parodykite man lietuviu—rusu kalb žodyna! 2. Parodykite man šita sasiuvini! 3. Parodykite man ta vadoveli!

XIX. У вашего друга день рождения. Что вы собираетесь ему подарить? Вы хотите пойти в магазин и купить ему подарок. Как вы формулируете свою просьбу к продавцу, когда придете в магазин? Составьте диалог на эту тему.

XX. Дополните диалог.

1. — Prašom man parodyti kostiuma!
— ...?

— Ana balta.

— Kiek jūs kainuoja?

— ...! Klausau!

— Jos nera namie. Ka jai pasakyti?

— ...

— Jos nera namie. Ka jai pasakyti?

— ...

— Jos nera namie. Ka jai pasakyti?

XXI. Ответьте на вопросы, используя приведенные в скобках слова.

Образец: *Man reikia knygos.*

1. Ko tau reikia? (knyga, sasiuvinis, tekstas, planas).

2. Ko jums reikejo? (žurnalas, laikraštis, pieštūkas, portfelius).

3. Ko jam reikia? (duona, sūris, sviestas, pienas).

4. Ko jai reikejo (paltas, skrybele, sketis).

5. Ko jiems reikia? (kerpure, portfelis).

XXII. Преобразуйте предложения по образцу, употребив глагол *reikėti* в нужной форме.

Образец: *Rytoj aš turiu eiti iř paskaityti.*

Rytoj man reikia eiti iř paskaityti.

1. Sekmadieni aš turiu reingtis egzaminui. 2. Vakar aš turejau eiti iř instituta. 3. Šeštadieni mes turejome važiuoti iř kolūkį. 4. Mano draugas kasdien turi anksti keltis. 5. Šita darba aš turiu labai gerai atlikti.

XXIII. Из двух простых предложений составьте сложное с союзом *kad*.

Образец: *Jis sako. Jis baige savo darba.*

Jis sako, kad jau baige savo darba.

1. Mums sake. Delegacija jau atvyko. 2. Mes žinome. Jis yra Vilniuje. 3. Kai kas mano. Lietuviu kalbos gramatika yra sunki. 4. aš manau. Jie neteisus. 5. aš žinau. Jie dirba Vilniuje. 6. Jie sako. Ji nori ia atvažiuoti. 7. Destytojas sake. Jums reikia greitamai baigti šita referata. 8. Mano drauge žino. aš mėgstu skaityti. 9. Sako. Jis parase naują knyga. 10. aš matau. Jūs dabai skaitote lietuvišką knyga.

XXIV. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Ko jis klausia mane? (kada aš turesiu laiko).*

Jis klausia mane, kada aš turesiu laiko.

1. Ka aš sakiau? (kad ši darba mes baigsime peř kelias dienas). 2. Ką jis sake? (kad tuojau jie ateis ia). 3. Ka aš maniau? (kad sutiksiu iř institute). 4. Ką jis sake? (kad tikrai laiku ateis). 5. Ka mokytojas mane? (kad man pasiseks iřspresti uždavinį). 6. Ka Jonas sake? (kad tikrai bus namie). 7. Ka tu sakei? (kad maionu bus su juš susitikti).

XXV. Прочтите предложения, поставьте приведенные справа глаголы в нужной форме.

1. Kaļ aš vēlaļ grīztu, Jōnas ... manē. Tačiaļ šiañdien (ne)pasitikt
2. Kaļ tū parvaziñosi namō, ... man. (pa)skambinti
3. Jēi tū būsī parduotuvēje, ... iļ mán dūonos. (nu)pirkti
4. Jēi galēsi, ... mán šita knūga. (at)ņēsti
5. Kā tū ... jām, kaļ sukāks 26 mētai? (pa)dovanoti
6. Aš dažnai ... knūgās iļ bibliotēkos. Kartū ... pō vienā knūgā iļ sāvo drauģei. (pa)jinti

XXVI. Переведите на литовский язык.

Подруге Лаймы Юрате сегодня исполняется двадцать два года. Лайма и ее муж Римас хотят купить ей подарок. Они идут в универсам, и Лайма просит у продавщицы показать ей зонтик. Лайме и Римасу нравится этот зонтик. Они его покупают. Затем они идут на первый этаж и покупают Юрате конфеты, которые она очень любит.

XXVII. Вы звоните по телефону товарищу и приглашаете его в кино или в театр. Составьте диалог с учетом приведенных ниже ситуаций.

Ситуации: а) его (ее) нет дома; б) он (она) свободен и ваше приглашение с удовольствием принимает; в) он (она) занят и не может принять ваше приглашение.

XXVIII. Расскажите содержание рисунков, используя словосочетания *pakēiti ragēti, kalbēti telefonā, radēti ragēti*.

УРОК 23 | ТЕКСТ RĪMAS SUSIĒĢO

Vākar Rīmas ilgaļ slidinējo. Būvo šalta, bēt eiti namō jis nenorējo: seniaļ būvo miškē, seniaļ slidinējo.

Jis grīžo iļ miško vēlaļ, ō kaļ rytē rabūdo, blogaļ pasijūto.

I dārba jis vis dēlto ējo, bēt peļ pietū pērtrauka nūtarē eiti pās gūdytoja.

Диалог

Poliklinikoje

Rīmas. Labā dienā!
Gūdytojas. Labā dienā! Prāšom sēsti. Kuō skūndžiatēs?
Rīmas. Aš blogaļ jaučiñosi: mán skaūda galva, taip pāt mán sunkū kvēpuoti.

Gūdytojas. Prāšom nusireñgti ikl pūsēs, paklausysiu plaučius. Gerai! Kvēpuokite! Dār kvēpuokite! Gāļite apsiereñgti. Jūs sefgate, jums gripas. Štai recēptas. Nuēkite i vāstine i vāstine iļ nusipirkite vāstū. Jēi penktādieni gerai jādsitēs, atēkite pās manē i poliklinika. Ō jēi temperatūra dār būs aukstā, būtinaļ išķivēskite gūdytoja i pamūs. Dabaļ jums teikia kuō greičiaļ eiti namō iļ atsigulti.

Rīmas. Ačiū, dāktare! Viso gēro!
Gūdytojas. Laimingaļ Sveikite!

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Kaip jūs jaučiatės?
— Kuō skūndžiatēs?
— Aš blogaļ jaučiñosi (blogiaļ, gerai, geriaļ).

— Как вы себя чувствуете?
— На что жалуетесь?
— Я чувствую себя плохо (хуже, хорошо, лучше).

— Kā jums skaūda?
— Mán skaūda galva.

— Что у вас болит?
— У меня болит голова.

— Iki pasimāytimo!
— Viso gēro!
— Viso lābo!
— Sudiē!
— Iki kito susitikimo!

— До свидания!
— Всего хорошего!
— Всего доброго!
— Прощай(те)!
— До следующей встречи!

Klausimas ir atsakymas

Vienā mōteris paklausē išmiñču:

- Kās yrā lēngva, ō kās yrā sunkū?
- Lēngva kitām patafū, — atsākē išmiñčius, — ō sunkū pagaļ patafū rimaļ gūvēnti.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

slidinēti -ēja, -ējo кататься на лыжах
jaustis, jaučiasi, jaučēsi чувствовать себя
rabūsti, rabūda, rabūdo проснуться
pasijūsti, pasijūta, pasijūto почувство-
вать себя
skūstis, skūndžiasi, skūndēsi жаловаться

seniai давно
 kvėpuoti, -ūoja, -āvo дышать
 reibtis, -iasi, -esi одеваться
 plačiai легке
 sveikas, -a здоровый, здоров
 gripas грипп
 receptas рецепт
 vaistai (sg.) лекарство
 vaistinė аптека
 temperatūra температура
 aukštas, -a высокий
 žemas, -a низкий
 daktaras доктор
 sveikti, sveiksta, sveiko выздоравливать
 išmintus мудрец
 patarimas совет

patarai, pataria, patarė советовать, дать совет
 ragai (ką?) по, согласно
 * * *
 ką greičiau как можно скорее
 iškvėsti į namus вызвать на дом
 reį pietų pietvaika в обеденный перерыв
 * * *
 žymūs, -i известный
 gūnas, -i глубокий
 lengvas, -a легкий
 drėgnas, -a влажный
 tamsūs, -i темный
 su studentu со студентом

ГРАММАТИКА

Дательный падеж времени
 (Laiko naudiniukas)

Į teatrą gavaū bilieta
 sekmadieniui.
 Jis išvažiavo mėnesiui.

Дательный падеж времени употребляется при обозначении времени, на которое распространяется действие. В соответствующих случаях в русском языке употребляется винительный падеж с предлогом на.

visai	vasarai	лето
visam	žiėmai	зиме
	savāitei	неделю
(visiems) mėtam	gūdeniui	осень
	pavasarui	весну
		на (целый) год

Дательный падеж цели
 (Tikslo naudiniukas)

PaŖėziau produktų vakarėnei. Я привез продукты на ужин.
 Žmónės augina kiaulės mėesai. Люди выращивают свиней на мясо.
 Šitos mašinos skirtos žėmei dirbti. Эти машины предназначены для обработки земли.

Дательный падеж цели употребляется при указании цели, на достижение которой направлено действие. В соответствующих случаях в русском языке употребляется винительный или родительный падеж с предлогами на или для.

Формы прилагательных среднего рода и наречия от прилагательных

gėtas	gėra	хорошо	Čia gėra gyvėnti. Здесь хорошо жить.
gražūs	gėtai	прекрасно, хорошо	Jis gėrai mokosi. Он хорошо учится.
	gražū		Kaip gražū miškė. Как прекрасно в лесу.
	gražiai	Он хорошо читает.	Jis gražiai skaity. Он хорошо читает.

Запомните:

1. Прилагательные среднего рода оканчиваются на -a или -i. Ударение у них падает на тот же слог, что и у прилагательных мужского рода (gėtas - gėra, gražūs - gražū).
2. Наречия, образованные от прилагательных, именуют окончание -(i)ai (gėtas - gėrai, gražūs - gražiai).
3. Формы прилагательных среднего рода обозначают категорию состояния и употребляются в безличном предложении в качестве именной части сказуемого.
 Отприлагательные наречия в предложении идут обстоятельством образа действия. И прилагательные среднего рода, и отприлагательные наречия отвечают на вопрос как? (kaip?) и переводятся на русский язык наречиями.

Употребление дательного падежа в конструкции с прилагательными среднего рода

Māno draugui teį yğā (būvo, būs) malonū dalyvāuti. Мāн yğā (būvo, būs) sunkū tai atlikti.	Mān (yğā) sunkū kvėpuoti. Teį mūms būvo liiksma. Broliai būs lengva tai atlikti.	Мне трудно дышать. Там нам было весело. Брату будет легко сделать это.
--	--	--

Примечания: 1. В конструкции с формами прилагательных среднего рода существительные, местоимения и др. употребляются в дательном падеже.
 2. Составное сказуемое (būti + прилагательное среднего рода) может выступать в любом времени, а также в сослагательном наклонении.

Дательный падеж с глаголами *reikėti, skaudėti, trūksti*

Mán reikia váistų. Мне нужно лекарство.
 Jám skaūda gáivą. У него болит голова.
 Čià jái trūksta ógo. Здесь ей не хватает воздуха.

reikėti (kám? kō?)

reikia, reikėjo, reikės, reikėtų
 (надо, надо было, надо будет, надо было бы)

Jums reikia eiti namo. Вам надо пойти домой.
 Šiaudien jam nereikia važiuoti į institutą. Сегодня ему не надо ехать в институт.

Jám reikia (reikėjo) kō?	{ knūgos žurnálo pieštuko laikraščio portfelio sąsiuvinio	{ книга журнал карандаш газета портфель тетрадь

Примечание. Глагол *reikėti* в литовском языке, в отличие от русского, требует дательного и родительного падежей (ср.: в русском языке — дательного и винительного), например: *Kō tau reikia? Mán reikia pieštuko. Kō jums reikia? Mán reikia vadovėlio.*

skaudėti (kám? kō?)

skaūda, skaudėjo, skaužės, skaudėtu
 (болит, болело, будет болеть, болело бы)

Mán skaūda (skaudėjo) kō?	{ akį galvą dantį širdį pilvą skrandį	{ глаза голова зуб сердце живот желудок

Примечание. Глагол *skaudėti* требует дательного и винительного падежей, напр.: *Mán skaūda galvą.*

trūksti (kám? kō?)

trūksta, trūko, trūks, trūktų
 (не хватает, не хватило, не хватит, не хватило бы)

Jám trūksta (trūko) kō?	{ vitaminų ógo maisto vėlios pinigų	{ витаминов воздуха пищи воли денег

Примечание. Глагол *trūksti* требует дательного и родительного падежей, напр.: *Jám trūksta pinigų.*

Употребление дательного падежа для обозначения времени (с множественными числительными)

Kiek mėtų? Mán (táu, jám)	{ vieneri dveji treji ketveri penkeri šešeri septyneri aštuoneri devyneri	{ mėtai

Примечание. Со словом *mėtai* от 1 до 9 употребляются множественные числительные (*vieneri, dveji, treji, ketveri, penkeri, šešeri, septyneri, aštuoneri, devyneri*).

Употребление глагола *sigti*

Aš sergū Я болел (болею) Tū sergi Ты болел (болеешь) Jis serga Он болел (болеет) Ji serga Она больна (болеет)	Aš sirgai Я был болен (болел) Tū sirgai Ты был болен (болел) Jis sirgo Он был болен (болел) Ji sirgo Она была больна (болела)
Jiė, jōs Они больны (болеют) serga	Jiė, jōs Они были больны (болели) sirgo

gūti — atsigūti	rengtis — apsirėngti,	sprėsti — nusprėsti
kláusti — pakláusti	nusirengti	sveikti — pasveikti
kviėsti — pakviėsti	sigtū — susigtū	
pirkti — nu(s)ipirkti	skūstis — nusiskūsti	

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите предложения, вставляя подходящие личные местоимения в нужной форме.

Образец: *Rimas susīgo, jām reikia gulēti.*

1. Rimas susīgo, ... reikia gulēti. 2. Rimas nuėjo į vāistinę, ... reikia vāistc. 3. Ji seġa, ... skaūda gālvā. 4. Rimas guli kambaryjē. Reikia atidaryti lāngā, ... trūksta ōro. 5. Jūs blogai jaučiatės, ... reikia eiti pas gūdytoją. 6. Ji susīgo, ... sunkū kvėpuoti. 7. Jōnas neatėis pās mūs, šiaūdien ... reikia budėti. 8. Vākar mēs būvome institutē, teñ ... būvo labai linksma. 9. Jūs dār nemātėte šito filmo. Manaū, kād ... būs įdomū jį pamatyti.

II. Прочтите предложения, вставляя приведенные справа слова в дательном падеже (дательный времени).

1. Mēs išvažiūojame neilgām, tik vienai ... | dienā
2. Jē ruošiasi važiuoti į Pālangā visām ... | mėnuo
3. Mēs palikome tuščią būtą visai ... | vāsara
4. Aš išvykstū į komandiruotę... | savaitē
5. Mēs dār nepirkome aguonų ... | žiemā

III. Прочтите предложения. Преобразуйте их так, чтобы глагол обозначал прошедшее однократное время.

1. Rimas blogai jaučiasi. Jām skaūda gālvā, taip pat jām sunkū kvėpuoti. Jām reikia eiti pas gūdytoją. 2. Sesuō seġa gripū. Jai reikia gulėti. 3. Būrūtei skaūda gėrklē. Penktadieni jai reikia būti politiknikoje. 4. Jū duktē blogai jaučiasi. Jai gūdytojas liēpē gėrti vitaminų.

IV. Дополните диалог.

1. — Kā jums skaūda? — ...?
— ...? — Mān rytē būvo aukštā temperatūrā.
2. — Af jūs tūrite temperatūrā? — ...?
— ...? — Mān turbūt yrā anginā.
3. — Kadā jūs blogai pasijūtote? — Kaip jūs jaučiatės?
— ...? — Jums reikia išsikviesti gūdytoją.
— Mān skaūda gėrklē.

V. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Māšiniai trūko benzino.*

1. Kām trūko benzino? | mašina
2. Kām skaudėjo gālvā? | draūgas
3. Kām reikia daugiau mōkytis? | šitas mokinys
4. Kām reikia daug benzino? | lekūvas
5. Kām trūko tā vāsarā lietaūs? | mūšų sōdas
6. Kām reikia padėti? | tās vaikas
7. Kām reikia šito vadovėlio? | anās studentas

VI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Ji turi gulėti. Jai reikia gulėti.*

1. Jūrātē turi važiuoti į sanatoriją. 2. Sesuō turi važiuoti į pietūs. 3. Jis turi eiti į darbā. 4. Sūnus turi daug mōkytis. 5. Duktē turi mōkytis lietuvių kalbōs. 6. Olėgas turi daryti pranešimą.

VII. Ответьте на вопросы, используя приведенные в скобках слова в форме дательного падежа (дательный цели).

1. Kām jis pirko tą sąsiuvinį? (*lietuvių kalbā*) 2. Kām tū pirka šitā knygā? (*semināras*) 3. Kām tū reikia mėsos? (*piētūs*) 4. Kām jām reikia duonos? (*vakarėnė*) 5. Kām jums reikėjo sviesto? (*pišryčiai*) 6. Kām tiūka ši mėsa? (*sriubā*) 7. Kām tū rengiesi? (*paskaity*) 8. Kām jis ruošiasi? (*kelionē*).

VIII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Af jis paskaūbins vakarē draūgui?*

— *Taip, jām būtinai reikia draūgai paskaūbinti.*

1. — Af jis eis rytōj pās gūdytoją? 2. — Af gaus jis tuos vāistus? 3. — Af jūs iškviēsite gūdytoją? 4. — Af tū parašysi rytōj laiškā į namūs? 5. — Af jis eis vakarē į bibliotēkā? 6. — Af jis pirks naują pāltā?

IX. Заполните пропуски прилагательными или наречиями.

Образец: *Jis yrā neblōgas studentas, bēt fūbolā blogai žaidžia.*

1. Jis yrā ... studentas, bēt fūbolā ... žaidžia.
2. ... studentas visuomēt ... mōkosi.
3. ... mokinys visadā ... eįgiasi.
4. ... žmogūs iif sāvō knygas ... laiko.
5. ... žmogūs ... lėidžia laikā.
6. ... vaikas visuif ... eįgiasi.
7. Tās žmogūs yrā visadā ..., mōka ... pāsakoti.
(ne)blōgas
stropūs
mandagus
tvarkingas
kultūringas
draūsus
įdomūs

X. Прочтите предложения, ставя подходящий глагол в нужной форме.

1. Rimas blogai pasijūto iif (*gulėti, atsigūli*). Kai parėjo namō, Lāima (*kviešti, iškviēsti*) gūdytoją. Gūdytojas (*kalbėti, sakyti*), kād jām yrā gripas.
2. Jūrātē tadā buvo namie. Pās jā būvo draūgē. Kaifā jī labai blogai (*jauštis, pasijūsti*). Draūgē (*skaūbinti, paskaūbinti*) į politiknikā iif (*kviešti, iškviēsti*) gūdytoją. Jūrātē tadā ilgai gulėjo ligoninėje. Dabaif jī sveiksta. Ji gāvo keliālapį iif greit (*važiuoti, išvažiuoti*) į sanatoriją.

XI. Переведите на литовский язык.

1. Он уехал на все лето. 2. Купили ли вы картофель на зиму? 3. Мы купили овощи на всю зиму. 4. Я поеду в командировку на один месяц. 5. Приезжайте к нам на неделю. 6. Поблагодари свою сестру за книгу.

XII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Kaip jūs jaučiatės?*

— *Ačiū, mān jau geriau. Aš greit pasveiksiu.*

1. — Каір жаўціасі јусų тэвас? 2. — Каір жаўціасі јусų мótina?
3. — Каір жаўціасі јусų brólis? 4. — Каір жаўціасі јусų sesuó? 5. — Каір жаўціасі јусų žmonà? 6. — Каір жаўціасі јусų vygas?

XIII. Прочтите предложения, вместо точек поставьте прилагательные слова в форме среднего рода.

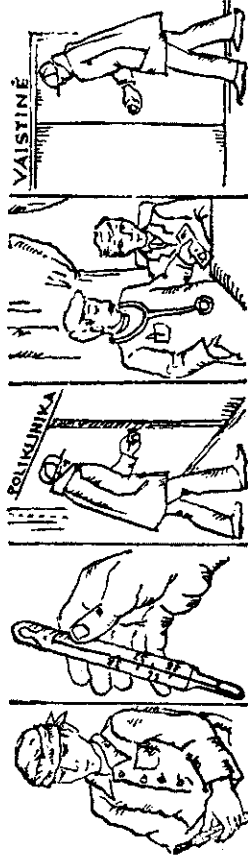
1. Šiañdien laukè ... iř ...	šáltas iř drėgnas
2. Kaј laukè šálta iř drėgna, žmonėms būna ...	sunkūs
3. Mūsų kambariuosè ...	jaukūs
4. Mán čia dirbti labai ...	malonūs
5. Tai mums buvo labai ...	naudingas
6. Miškè buvo ...	gražūs
7. Būvo ... eiti reį smėį.	neleįngvas

XIV. Пресобразуйте предложения по образцу, используя прилагательные среднего рода.

Образец: *Šitas žurnàlas buvo įdomūs. Šita žurnàla buvo įdomù skaityti.*

1. Tà diėnà óras buvo šiltas. 2. Lietuvių kalbės egzàminas buvo sunkūs.
3. Šita knygà įdomi. 4. Tàs vásaros vàkaras buvo tylūs. 5. Šitas tėkstas sunkūs veįsti. 6. Šių mėtų ruduó buvo saūsas. 7. Tàs dárbas buvo leįngvas.

XV. Ответьте на вопросы по рисункам.

1. Kà jam skaũda?
2. Kiek jam temperatũros?
3. Kuį jam eina?
4. Kà jam išrašė gydytojas?
5. Kũr jis nuėjo?

XVI. Переведите на литовский язык.

У меня болела голова. Мне было очень трудно дышать. У меня была высокая температура. Я вызвал врача. Он говорит: „У вас грипп. Вы должны лежать.“ Я чувствовал себя очень плохо. Вечером пришел ко мне мой товарищ. Он взял рецепт, пошел в аптеку и купил мне лекарство. В пятницу я почувствовал себя лучше и пошел в поликлинику.

XVII. Прочтите предложения и ответьте на вопросы, обратите внимание на употребление прилагательных среднего рода.

Образец: *Mán buvo malonù susipaįinti su studentù iř Maskvos. Ó tũ?*

Mán ięgi buvo malonù susipaįinti su tuó studentù.

1. Mán buvo labai svarbù gáuti referátui mėdžiaga. Ó anám studentui? 2. Jam sunkù šià temà parašyti referátà. Ó tai studentei? 3. Mums bus įdomù su jums susitikti šiandien. Ó jums? 4. Mán buvo ramù, kai àš atlikau tã pratimà. Ó draugui? 5. Mums bus įdomù nuvažiuoti į kolfkį. Ó dėstytojui? 6. Mán buvo leįgva tai atlikti. Ó tãu? 7. Mán neįaukù buvo sėdėti kambaryje vienám. Ó jam?

XVIII. Прочтите предложения, вставляя слова *ilgas, ilgà, ilgai*.

1. Studeñtas ... atsakinėja. 2. Gátvė yrà ... 3. Šitas tãkas yrà labai ...
4. Mės ... teį būvome. 5. Tũ labai ... verti šià tėkstà. 6. Kambaryje stovėjo ... stàlas. 7. Jis ... reįgėsi egzàminui. 8. Àš čia ... gyvenau. 9. Jis (ne-) ... buvo pàs manè.

XIX. Переведите на литовский язык.

1. Ты читаешь долго. 2. Этот текст недлинный. 3. Он очень долго ищет свою книгу. 4. Долго ли ты там был? 5. Я уже давно ишу тебя. 6. Этот стол очень длинный.

XX. Прочтите предложения, вставляя местоимения в нужной форме, а где необходимо — с предлогом.

1. Draugai neramiřta Olėgo, ... dažnai ... rãšo laisvkus. 2. Kuį tũ buvai? Àš seniai ... mačiau. Vakaį mės kalbėjome ... 3. Lãima iř Birute, mės... laukiame čia! Mės važiuosime į miestà. Àš manaũ, kàd mūsų miestas ... patiks. 4. Aĩ tũ žinaĩ, kàd Jõnas vãkar ilgai laukè ... Jis ... nupiřko bilietà į kinà. 5. Lãima seįga. Àš einũ ... reikia pradėti. 6. Jėi sutiksi Rimà iř Lãima, pasakyk ..., kàd àš laukiu ...

XXI. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Mótina gyvena Vilniuje.*

— *Kuį jam reikia važiuoti?*

— *Jam reikia važiuoti į Vilnių pàs mótinà.*

1. Jõs tėvas gyvena Klaipėdoje. — Kuį jai reikia važiuoti?
2. Tavo brólio senėlis gyvena káime. — Kuį jam reikia važiuoti?
3. Jũ dėdė gyvena Kaunè. — Kuį jems reikia važiuoti?
4. Tavo draugės sesuó gyvena Palangoje. — Kuį jai reikia važiuoti?
5. Jũ dukté gyvena Vilniuje. — Kuį jems reikia važiuoti?
6. Jūrátės brólis Jõnas dirba gamykloje. — Kuį Jūrátėi reikia eiti?
7. Birutės draugė dirba pastè. — Kuį Birutei reikia eiti?

XXII. Прочтите предложения, ставя прилагательные в форме среднего рода.

1. Mán visuį (yrà) (*gėras*). 2. Vásara (yrà) (*šiltas*). 3. Kiemè jaũ būvo (*šáltas*). 4. Auditórijoje (yrà) (*įsviesūs*). 5. Miškè mums buvo (*malonūs*).
6. Vásara (*šiltas*), ó žiemà (*šáltas*). 7. Žiemà visuį (*báltas*). 8. Mokykloje (*įvarūs*). 9. Mokytis (*neleįngvas*).

XXIII. Ответьте на вопросы, используя наречия, образованные от прилагательных.

Образец: *Šitas studentas gerai eįgiai.*

1. Kaip elgiasi šitas studentas?
2. Kaip reikia rengtis žiemą?
3. Kaip moksosi blogi mokiniai?
4. Kaip bėga kiškis?
5. Kaip nusiprausė vaikas?
6. Kaip jie pasisveikino?
7. Kaip atrodo naujas daiktas?
8. Kaip jūs pralaidote atostogas?

XXIV. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Af gēra būvo jums vāsaraq priž jūros?*
— *Taip, būvo gēra.*

1. — Af tū būvo liūksma studentų vakarė? 2. — Af tū būna leūgva laikyti egzāminą? 3. — Af jau būvo šviesū, kai atsikėlei? 4. — Af jau būvo tamsū, kai grįžai iš kiemo? 5. — Af gražū žiemą miškė? 6. — Af tū būna sunkū atsakinėti pāmoqa? 7. — Af tū būna įdomū skaityti knygas apie kelionēs? 8. — Af būvo šilta sālėje? 9. — Af būvo sunkū išveštī tū tēksta? 10. — Af tū būvo āišku, kās tei įvyko?

XXV. Переведите на литовский язык.

1. Мне везде хорошо. 2. В зале было светло. 3. Нам в лесу было приятно. 4. На улице ему было холодно. 5. Нам везде неплохо, но лучше всего (geriausia) дома. 6. В комнате было светло, но на улице светлее (šviesiau). 7. Весной тепло, но летом теплее (šilčiau). 8. Вчера было холодно, но сегодня холоднее. 9. В бассейне было глубоко, в озере глубже (giliau), но в море глубже всего (giausia).

XXVI. Прочтите предложения слева, преобразуйте приведенные в них прилагательные среднего рода в наречия и вставьте их в пропущенные места предложения справа.

Образец: *Miškė gražiai žydėjo gėlės.*

1. Miškė buvo gražū.
2. Ūpeje buvo gilū.
3. Vāsaraq laukė būvo šilta.
4. Mūms būvo įdomū klausytis dėstytojo pāsakojimo.
5. Nemandagū sū kepurė eiti i auditorijā.
6. Miškė žiemā būvo ramū.

Tās studentas eīgėsi...

Mēs visadā... sēdīme peļ pāskaītas.

XXVII. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа слова.

1. Kuī iļ pās kā reīkia eiti Rimui? { politikinika
gydytojas
2. Kuī iļ pās kā reīkėjo eiti Lāimai? { gamyklā
Jōnas
3. Kuī iļ pās kā reīkėjo važiuoti sūnui? { Klaipėda
tėvas
4. Kuī iļ pās kā reīkēs eiti berniūkuī? { pāštas
sesuō

XXVIII. Ответьте на вопрос *Kiek mėty...?*, употребляя существительные и числительные (до 9) по образцу.

Образец: — *Kiek mėty berniūkuī?*
— *Berniūkuī vienert mētai.*

(Berniūkas, mergaitė, duklė, sūnūs, brōlis, sesuō, āš, tū, jās, jī)

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Rūdenį miškė

Mēs labai laukėme šios dienos. Jūk šiañdien turi būti mūsų išvyka i miškā. Visi bėgame, skūbame. Mōkytojas eina greitū žingsniū, bēt vōs spėja sū mumis.

Sāulė rūdenį pakūya neaukštai, bēt laukė dār šilta. Eīname takū pō vie-na, šokinėjame peļ griovelius iļ balās. Širdyjė gēra gēra. Visi galvojame apie miškā: kaip puikū būs miškė. Pažaisime, pabėgiōsime. Bēt svarbiāu-sia — pagrybāusime. Jūk miškė rūdenį nē tik gražū, bēt iļ grybū yrā.

Štai iļ miškas. Kai įėjome i tānkū pušyna, pajūtome tikrā pušū kvāpā iļ miško nūotaikā. Viļs galvū žaliuoja pūšys, ō pō kōjomis įvairtū spalvū sāmānų kilimai. Vienā mergaitė iš džiaugsmo sušūko:

— Kaip gražū miškė!

— Nē tik gražū, bēt iļ gēra, — pritarė kitā.

— Mergaitės, āš tik dabaļ suprataū, kaip malonū rūdenį miškė, — sāko trečiā.

— Iļ liūksma būryjė, — sāko kitā.

— Mokiniai, jūs taip džiaugiatės miškū, kād jūs džiaugsmui išrėikšti pritrūks bevaŗdės giminės būvdardžių, — pajuokāvo mōkytojas.

— Užtėks, užtėks. Jūk jūs, tāmsta mōkytojai, sākite, kād lietūviai labai myli miškā iļ jō grōžiui išrėikšti turi labai daūg žōdžių.

— Mān labai malonū, kād jūs mōkate džiaugtis miškū, — sāko mōky-tojas.

— Tāmsta mōkytojai, šaltinis! — linksmai sušūko vienā mergaitė. — Mēs atsigerīme šaltinio vandens!

— Kaip skanū gėrū šaltinio vāndenį! — sāko kitā mergaitė.

— Skanū tai skanū, bēt iļ sveika, — pridūrė mōkytojas.

— Kād taip skanū iļ sveika, tai iļ āš paragāusiu, — tarė vienas berniū-kas.

— Tāmsta mōkytojai, prāšom ateiti čiā! — saukė būrys berniūkū. — Mēs rādome āžuolyna, ō jamė pilna baravykū! Jū tiek daūg, jōg atrōdo, kād jē mūsų iļ laukė.

Iļ visi nubėgo i tū pūšę, kuļ saukė berniūkai.

— Oī, kokīē stori āžuolaī! — nustėbo mergaitės.

— Tāmsta mōkytojai, aī tiesā, kād Lietuvojė yrā labai stōras āžuo-las? — paklausė vienā mergaitė.

- Tiesā, mokiniai. Tai Stelmužs dzūolas. Jis yā storiāusias īf seniāusias Lietuvojē.
  - Kaip īdomū. Mēs nōrime pamatyti tā āžuola, — prāšē mokiniai.
  - Gerai, kadā nōrs nuvažiuosime, o šiañdien jums parōdysiu jō nuotraukā īf paskaitysiu Kōsto Kubilinsko eilēraštį apie tā āžuola.
- Mokiniai džiaūgēsī miškū īf kartū galvojō apie ekskursijā priē Stelmužs āžuolo.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

šū mimis c ilamē greitū žingsniū bystram šagom eiti takū iditi trocinokāi reš griveliūs īf balhs esrez kavalkn lāksma... raukšteliams veselo... ptin-	džiaūgētis miškū raldovātys lesu storiāusias īf seniāusias Lietuvojē samyī tolstyī n samyī staray ī Litve viš galvū nald galovamī rō kōjomis pod nogamī īf džiaūgsmo ot raldosti
---	---

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite apie mokiniū išvykā ī miškā. Kā jē teñ mātē? Kaip patiko miškas rūdēm?
2. Papāsakokite, kaip jūs ējote ī miškā. Kā teñ mātēte?

УРОК 24 | ТЕКСТ TRÁUKINIŲ Į GAIMTĄ

Gražūs sekmādienio rýtas: dangūs giēdras, sáulē šviēčia. Olēgas džiaūgēsī tōkiu gražiū rýtu. Jis papusryčiauja, ima pōrtfelį, īf kurį dār vakarē įsidējo vaisių īf limonādo, īf išēina. Devintā vālandį jam reikia būti geležinkelio stotyjē. Iš teñ tráukiniu važiuos ī gaimtā. Laiko nedaug, o iki stoties toli. Kād neravēliuotų, jis nē pėsčiaš ēina, o važiūoja autobusū.

Диалог

Laima. Olēgai, sveikas! Susipažinkite, čiā Jūrātē, māno draugē. O čiā mūsų labai geras draugas Olēgas.
Olēgas. Malonū susipažinti! Olēgas!
Jūrātē. Mān taip pat malonū ... Jūrātē!
Olēgas. O kuř Rimas?
Laima. Peřka bilietus. Paláuksime jō čiā.
Jūrātē. Af jūs seniai Vilniuje gyvenate?
Olēgas. Jau greit mētai.
Jūrātē. O! Jūs gerai kalbate lietuviškai.

Olēgas. Aš domiuosi lietuvių kalbā.
Laima. Olēgo sesuō gerai mōka lietuvių kalbā.
Jūrātē. Ak šitai? O kuō ji vardū?
Laima. Jōs vardas Nataša.
Olēgas. Ji išmōko lietuvių kalbōs, kai dār būvo mažā mergytē. Ji nuō mažeņs gyvenō Vilniuje pās dēdē īf draugāvo sū mergātemis, kuriōs kalbējo lietuviškai. Taip īf išmōko.
Jūrātē. O tū, Olēgai, kadā pradėjai mōkytis lietuvių kalbōs?
Olēgas. Kai atvykau gyvėnti ī Vilniū īf įstojiau ī universitetā, tadā īf pradėjau mōkytis lietuviškai.
Jūrātē. Tād sesuō būvo tavo mōkytoja?
Olēgas. Taip, ji iš tikrūjų yā mōkytoja, tikriāū sākant. tēchnikumo dėsytoja. Ji nōri, kād āš īrgi mōkēčiau lietuvių kalbā. Kād ās greičiau išmōkēčiau, ji mān padējo mōkytis. Įf dabať padeda.
Laima. O štai jau īf Rimas! Gālime eiti.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

Važiūoti tráukiniu.
Eiti takū.
Tuō laikū.
Domētis mūzika.
Lāima ēina šaligatviu.

Ехать поездом.
Идти по тропе.
Тем временем.
Интересоваться музыкой.
Лайма идет по тротуару.

- Kuō jūs vardū?
- Aš vardū Olēgas.
- Kuō vardū jō sesuō?
- Jō sesuō vardū Nataša.
- Как вас зовут?
- Меня зовут Олег.
- Как зовут его сестру?
- Его сестру зовут Наташа.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pēdas, -ā ясныī
šviēsti, šviēcia, šviētē svetinty
vaikas, vrasia
eiti pėsčiaš, -iā plu pėškom
domētis, dėmisi, ējosi
dėsytoja преподавательница
mōkytoja учительница

īf tikriūjū v samom dele, deystvitelno
nuō mažeņs s malyx let
tikriūjū sākant tochnes govora
pařfėrs, -iō izmōrie
stebėtis, stėbisi, -ējosi udivliatys
kaimūnas socel
didžiūtiotis, -iūojasi, -iavosi gorditys

AF jūs žinote?

AF jūs žinote, kād lietuvių liāudies rašytoja Žemaitē pradējo rašyti 50 mētū amžiaus? Jai tāpi rašytoja padējo Pōvilas Višinskis, kuris tuomet mōkēsī vidurinėje mōkykloje, paskui būvo studėntas Petrogradē.

Kaŗta rytē atbēga Póvilas pās būsimaŗ raŗytoja raŗiŗrēti, kokiŗ knŗgŗ reĩkia parvēŗti.

— Œita knŗgā bŗvo labaŗ iŗdomi.

— Jēi tik norĩte, aŗ galēciau iŗ daugiaŗ parvēŗti.

— Bŗtuŗ geraŗ, kād parvēŗtum.

Póvilas labaŗ dŗiaŗģesi, kād Jŗlija dŗomisi knŗgomis. Œia nebŗvo nē vieno tókieo amŗiaus Œmogaŗs, kuris taip mēgtŗ knŗgāŗ. Ő jĩ labaŗ mēgo. Kaĩ tik turi laĩko, tuŗj sēda priē knŗgos.

Raŗytoja mókēsi nē tik iŗ knŗgŗ, bēť iŗ ģyvēnimo. Jĩ patĩ sāvo ģyvēnime mātē daŗg vaŗgo. Ūpaē sunkŗ bŗvo tadā, kaĩ iŗtekējo. Apiē sāvo suŗķu ģyvēnima jĩ mēgo pāŗakoti Póvilui. Póvilas mātē, kād jĩ labaŗ graŗiaĩ moka pāŗakoti. Kokiŗ graŗi jōŗ kaĩbā! Kaŗta Póvilas sāko jāi:

— Ő kād jŗŗ rabandŗtumēte visa tai apraŗyti?

Jĩ nustēbo:

— Kā tŗ! Kaŗp aŗ, paprastā kāimo móteris, raŗyŗiu?

Bēť paskui nusiŗpsójo iŗ sutiko.

Póvilas dŗiaŗģesi iŗ skātino jā:

— Tik jŗŗ, tēta, raŗķite taip, kaŗp iŗ pāŗakojate. Pāŗprasta liaŗdies kaĩbā.

Gāŗ paskātino Œē rókalbaĩai, Ő gāŗ pati Jŗlija jaŗ seniai norējo uŗraŗyti tai, kā jĩ mātē kāime, papāŗakoti apiē sāvo iŗ kitŗ Œmoniŗ suŗķu ģyvēnima. Iŗ jĩ ēmē raŗyti. Taip ģimē pirmāŗis kŗrinŗs. Jĩ iŗsprāusdino Œemāitēs slarŗvardŗu. Œis slarŗvardis tāro antrāja jōŗ pārvardē.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pradēti, pradēda, pradējo начинать
 padēti, padēda, padējo помогать
 dŗiaŗģis, -iasĩ, -esi раловаться
 skātĩni, -ina, -ino поосирить
 mēgti, mēgsta, mēgo любить (что?)
 sēsi, sēda, sēdo сесть

vaŗgas горе

tekēti, tēka, -ējo выхолить замуж

ģyvēnimas жизнь

bandyti, bando, bandē пытаться, про-

бодать

kāimas деревня, село

ŗypsóti, Œyrsosi, -ŗjosi улыбаться

ģimĩ, ģimista, ģimē родиться

sprausdĩni, -ina, -ino, печатать

slarŗvardis, -dŗio псевдоним

***

lietavŗ liŗdies raŗytoja литовская на-

родная писательница

50 mēŗ amŗiaus в возрасте 50 лет

ģimē kŗrinŗs родилось произведение

ГРАММАТИКА

Творительный падеж

(ŗagininkas)

Jis dŗomisi lietavŗŗ kalbā.

Он интересуется литовским языком.

Mēs didŗiŗuojamēs sāvo Tēvynē. Mŗ gordimŗ своей Родиной.

Именительный падеж	Творительный падеж	Окончание
studentas tēvas lāngas ŗodýnas drauŗgas laŗķas pāŗstatas ģyŗdytojas svēŗcias sāŗsiuviniŗ traukĩniuŗ vandēniŗ	studentŗ tēvŗ lāngŗ ŗodýnŗ drauŗŗ laŗķŗ pāŗstatŗ ģyŗdytojŗ svēŗŗ sāŗsiuviniŗ traukĩniŗ vandēniŗ	-ŗiŗ
muziŗjus koridorius	muziŗŗumi koridorĩriŗmi	-ŗumi
akis	akĩmi	-ĩmi
mókytoja dainā vyŗniā auditóŗja mórina	mókytojŗ dainā vyŗniā auditóŗja mórina	-ŗiŗa
studenēte ŗpē	studenēte ŗpē	-ŗ

Примечание. Творительный падеж существительных *aktŗ, seseris, marŗis, marti* оканчивается на *-ŗa* (*aktŗŗa, seseris, marŗis, martis*).

Творительный падеж орудия и средства

(ŗagininkas)

Творительный падеж орудия и средства употребляется при обозначении орудия или средства, с помощью которых реализуется действие. Например:

vaŗiŗuoti (kuŗ?) *autobusŗ, troleibusŗ, trāukĩniuŗ, trāukis, taksis, dŗivāŗŗiŗ.*
 pŗaŗkti (kuŗ?) *ŗarŗaiŗiuŗ, laiŗiŗ, vāltĩmi.*

Olēgas vaŗiŗuoja *autobusŗ.* Олег едет автобусом.
 Iŗ Kaŗno iŗ Nida pŗaŗķēme *ŗarŗ-* Из Каунаса в Ниду мы плыв-
laiŗiŗ. ли на пароходе.

Некоторые существительные в творительном падеже, обозначающие орудие или средство, выступают в предложении в качестве косвенного дополнения. Например:

	kā?	kuo?
ārti grōti kāsti pjāuti rašūti sēmti	dīva melodija zeme siēna lāiška vādenj	trāktoriumi, plūgū smiukū, akordeonū kastuvū, ekskavatoriumi daļģiū, pļauņamāja mašīnā plūksnākočiū, šratinukū kibiru, puodukū

Jūrātē gāšo lāiška šratinukū. Юрате пишет письмо шариковой авторучкой.
Rīmas kāsa zeme kastuvū. Римас копает землю лопатой.

Творительный путь (Viētos īnagininkas)

Творительный падеж пути употребляется при обозначении места, в котором осуществляется движение.

Oļēgas eīna šalīgatvīu. Олег идет по тротуару.
Troļeibūsas važiūoja gatvē. Троллейбус едет по улице.
Mēs ejome pāuriū. Мы шли по берегу реки.

С творительным пути употребляются глаголы, показывающие движение. Например:

Что делать? (Kā veikt?)	По какому месту? (Kurā vietā?)
eīti važiūoti pļāukti bēgti	keliū, takū, šalīgatvīu, miškū, laukū pāuriū, kālnu keliū, gatvē, viēškelīu, plēntu jūra, kanalū, upē, vandenīnu takū, keliū, miškū

Творительный времени (Laīko īnagininkas)

Творительный падеж времени употребляется при обозначении времени.

Tuō metū aš buvaū kāime. В то время я была в деревне.
Tai atsitiko dienōs metu. Это случилось в дневное время.

Примечание. Творительный для обозначения времени чаще употребляется во множественном числе (см. Урок 38). Об обозначении времени винительным см. Уроки 14, 35.

Творительный причины (Priežastiēs īnagininkas)

Некоторые глаголы управляют творительным падежом причины. Например:

sīgti (kuo?) grīpū (гриппом), slogā (насморком), plāūcū ūz-
болеть (чем?) degimū (воспалением легких), anginā (ангиной)
skūstis (kuo?) sveikatā (на здоровье), galvōs skausmaīs (на го-
жаловаться (на лобную боль)
что?)
mīfti (kuo?) badū (от голода)
умереть (от
чего?)

Творительный падеж с глаголами (īnagininkas sū veiksmāžodžiais)

Некоторые глаголы требуют творительного падежа. Например:

dīdžiūotis
domētis
gērētis
ģītis
grožētis (kuo?)
naudōtis
pasīžymētī
sēkti

гордиться
интересоваться
любоваться
хвалиться
любоваться,
восхищаться
пользоваться
отличаться
следовать

Aš domīūosi poēzija.
Jis mōka grožētis gamtā.

Я интересуюсь поэзией.
Он умсет любоваться природой.

Обратите внимание на то, что некоторые глаголы литовского языка, в отличие от русского, управляют творительным падежом. Например:

abejoti (kuo?) сомневаться (в ком? в чем?)
 džiaugtis (kuo?) радоваться (кому? чему?)
 laikyti (kuo?) принимать (за кого?)
 pasitikėti (kuo?) доверять (кому? чему?)
 rūpintis (kuo?) заботиться (о ком? о чем?)
 stebėtis (kuo?) удивляться (кому? чему?)
 skųstis (kuo?) жаловаться (на что?)
 tikėti (kuo?) верить (кому? чему? во что?)

Творительный падеж указательных местоимений

šitas	šituo	studentù
tàs	tuò	
anàs	anuò	
šita	šita	studentė
tà	tà	
anà	anà	

dėti — і(сі)дėti
 pusiųąiuti — паpusųąiuti
 imti — па(сі)imti
 eiti — ісеіti
 važiuoti — іšvažiuoti
 piškti — ну(сі)piškti
 laukti — palaukti
 stoti — įstoti
 domėtis — susidomėti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Составьте ответы на вопрос, употребив слова в скобках.

Образец: — *Kuo jūs dabar dōmėtis?* (mōkslas).
 — *Аš dabar domiuosi mōkslu.*

(mūzika, spōrtas, turizmas, istorija, literatūrā, filologija, fizika, tėvo straipsnis, šita knygā)

II. Дополните предложения подходящими по смыслу словами.

Образец: *Jis dōmisi...*
Jis dōmisi biologija.

1. *Аš labai domiuosi...* 2. *Šitas studentas dōmisi...* 3. *Kās iš jūsu dōmisi...* 4. *Kodėl tū dōmiesi...* 5. *Af tėvo sesuò dōmisi...* 6. *Mēs labai dōmimės...* 7. *Turistai dabar yrā Vilniaus universitetē, jiē dōmisi...* 8. *Dejā, jis nesidōmi...*

III. Переведите на литовский язык.

1. Кто интересуется этой статьей? 2. Они интересуются музыкой.
 3. К сожалению, твой сосед не интересуется туризмом. 4. Туристы интересуются городом. 5. Этой профессией все очень интересуются.
 6. Конечно же, вы интересуетесь цветами.

IV. Составьте предложения, используя глагол *domėtis* в требуемой форме и слова справа в соответствующем падеже.

Образец: *Аš domiuosi jō referatū.*

Аш	jō referātas
Turistas	šitas miestas
Draugai	mūsų dārbas
Vaikinas	šitas įvykis
Mēs	spōrtas

V. Ответьте на вопросы, используя глагол и приведенные в скобках слова в нужной форме.

Образец: *Mokinė džiaugiasi peišketa.*

1. *Kuo mokinė džiaugiasi?* (peišketas). 2. *Kuo tū džiaugiesi?* (pavāsaris).
 3. *Kuo tėvai džiaugiasi?* (sūnūs). 4. *Kuo jūs džiaugiatės?* (raduò). 5. *Kuo berniūkas džiaugiasi?* (dviratis). 6. *Kuo kolūkiečiai džiaugiasi?* (deřlius).

VI. Составьте предложения и прочтите их.

Аш	šita keliōnė
Mēs	sūnūs
Tėvai	duktė
Mokinys	šita knygā
Tū	tās vadovėlis
Mōtina	šita ekskursija
Jūs	(savo) brōlis

VII. Прочтите предложения, поставьте приведенные в скобках слова в нужном падеже.

1. *Turistai džiaugiasi (keliōnė) pō respūbika.* 2. *Mēs džiaugiamės savo (Tėvynė).* 3. *Jiē grožjosi (Baltijos pajūris).* 4. *Naudokimės (saulė, oras ir vanduo).* 5. *Tā mōteris pasižymėjo gerā (širdis).* 6. *Jiē skūndėsi savo (kai-mynas).* 7. *Mergaitė skūndžiasi blogū (apetitas).* 8. *Dėstytojas domėjosi (tās studentas).*

VIII. Переведите на литовский язык.

1. Мы гордимся своим городом. 2. Туристы любовались прекрасным видом. 3. Надо пользоваться солнцем, водой и воздухом. 4. Парень отличался трудолюбием. 5. Он жалуется на плохой аппетит. 6. Учитель интересуется нашим сыном.

IX. Прочтите предложения, поставьте приведенные в скобках слова в нужной форме.

1. *Jis važiuoja į dārbā savo (mašina).* 2. *Mēs važiuome į institūtā (trai-būsas).* 3. *Af jūs (trankinys) atvažiuote?* 4. *Jis atvažiuo (dviratis).*
 5. *Af tū (arklys) atvažiuoi?* 6. *Kuo jūs važiuosite į Kaunā?* *Af (auto-*

būnas)? 7. Mēs skrisīme (lēktāvas) ī Klaipēdā. 8. Jiē īs Kaūno ī Nīdā īs-
plaukē (gārlaivis).

X. Ответьте на следующие вопросы.

1. Kuō īs šiaudien važiūojate namō? 2. Kuō jūs važiūojate ī dārba?
3. Aī daūg žmoniū važiūoja šituo troleibusū? 4. Aī jūs dažnai važiūojate taksi? 5. Kuō īs ūpač mėgstate važiūoti? 6. Kuō atvažiāvo ī Vilniū stu-
deñtai īs Kaūno? 7. Kuō atvīko ī Vilniū studentei īs Rygōs? 8. Kuō īs-
vīko studentei ī festivāli?

XI Прочтите предложения, поставьте приведенные в скобках слова в требу-
емом падеже.

1. Gārlaivis īs Kaūno ī Klaipēdā plaūkia (Nētinio ūpē). 2. Žmōnēs miestē
visadā vāikšioja (šarfigarvis), ō mašinos važiūoja (gārvē). 3. Lēktūvai skreī-
da (ōras). 4. Į kolūkiu fermā ējome (kēlias) prō grāžū ēžerā. 5. Peī miškā
ējome (tākas).

XII. Переведите на литовский язык.

1. Мон друзья полетят самолетом. 2. Мы к вам приедем на авто-
бусе. 3. Вы в Клайпеду поедете поездом? 4. Вы приехали на велоси-
педe? Нет, мы приехали на своей машине. 5. На чем ты приехал? Я
приехал на троллейбусе. 6. Она идет по тропе. 7. По улице ездят ма-
шины, а по тротуару ходят люди. 8. Пароход плавает по морю. 9. Он
любит писать карандашом. 10. Делегаты приехали на машине. 11. Он
играет на скрипке. 12. Болели ли вы когда-нибудь гриппом? 13. Она
часто болеет насморком. 14. В этом году я был в Ленинграде. 15. В
следующем году я кончу школу. 16. На днях ко мне придут мои ро-
дители. 17. По утрам еще холодно.

XIII. Составьте предложения, используя слова *namō, rytē, l dārba, šiaudien, paprastai*.

Jis	važiūoti	taksi
Tū	važiūoti	autobūsas
Mēs		troleibusas
Jūs		dviratis
Aš		motociklas
Jiē		mašinā

XIV. Переведите на литовский язык.

1. Ты едешь домой на троллейбусе? 2. На чем ты поедешь сегодня
вечером в театр? 3. Он обычно едит в институт на автобусе. 4. Вы
едете в Клайпеду на поезде? 5. Мои друзья слут завтра в Галлин на
своей машине.

XV. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа слова.

1. Kuō tū vālgai sriūba?	šaukštas
2. Kuō reikia vālyti mėsq?	peilis ir šakutē
3. Kuō pila sriūba?	sāntis
4. Kuō maišome arbātā arbā kāvq?	šaukštėlis
5. Kuō žmogūs girdi?	aūsys

6. Kuō žmōnēs māto?
7. Kuō žmogūs kramīto maīstā?
8. Kuō reikia kvėpūoti?
9. Kuō susiūgo jū sūnūs?
10. Kuō jī dažnai seīga?

ākys
dančys
nōsis
gripas
slogā

XVI. Преобразуйте предложения по образцу.

- Образец 1: Jis mėgsta futbolā.
Jis dōmisi futbolu.

1. Jūrātē mėgsta mūzikā. 2. Lāima mėgsta balētā. 3. Jōs sūnūs mėgsta
teātrā. 4. Olėgas mėgsta spōrtā. 5. Jī mėgsta virtūvē.

- Образец 2: Jis mėgo fizikā.
Jis domėjosi fizika.

1. Aš mėgau matemātikā. 2. Māno brōlis mėgo mūzikā. 3. Jī mėgo li-
teratūrā. 4. Jūs mėgote istorijā.

XVII. Ответьте на вопросы. Употребите в отрицательных ответах слово *dėjā*.

- Образец: — Aī jis patėnkintas tāvo atsākymu?
— Dėjā, jis nepatėnkintas māno atsākymu.

1. Aī dėstytojas patėnkintas tuō seminārū? 2. Aī tėvas patėnkintas sāvo
sūnumi? 3. Aī jūs patėnkintas šituo lāišku? 4. Aī šitas žmogūs patėnkin-
tas sāvo profesija? 6. Aī dėstytojas patėnkintas tāvo kūriniu dārbu? 6. Aī
jūs patėnkintas sāvo kolegū atsākymu? 7. Aī jī patėnkinta šituo susitiki-
mū? 8. Aī mōtina patėnkinta sāvo dūkteria? 9. Aī jis patėnkintas sāvo
dārbu? 10. Aī jis patėnkintas vakarienė šiojē valgūkloje? 11. Aī jūs patėn-
kinti šita keionė?

XVIII. Составьте вопросы к предложениям по образцу, в ответах уточните
выраженную в предложении мысль.

- Образец: — Māno brōlis yrā mōkytojas.
— Kuō jis tāro?
— Mōkytojin.

1. Jō tėvas yrā inžiniėrius. 2. Māno draugas yrā vertėjas. 3. Jōs tėvas yrā
rašytojas. 4. Jis nōri būti gūdytojas. 5. Jī yrā turistū vadovė. 6. Jō brōlis
yrā lakėnas. 7. Jō sesuō yrā mōkytoja. 8. Jis yrā ekonomistas.

XIX. Переведите на литовский язык.

1. Он доволен этой работой. 2. Учительница довольна этим уче-
ником. 3. Чем ты доволен? Я доволен статьей нашего преподава-
теля. 4. Мать довольна своей дочерью. 5. Они недовольны этим
разговором.

XX. Составьте предложения, ставя существительные в форме творительного
падежа по образцу.

- Образец: Jono tėvas yrā matemātikas.
Jonas irgi nōri tāpti matemātikui.

1. Jūrātės mōtina yrā mōkytoja. 2. Lāimos sesuō yrā dėstytoja. 3. Jō
tėvas yrā aktorius. 4. Jōs brōlis yrā žurnalistas. 5. Jono draugas yrā ver-
tėjas.

Тэvas

Gerai neprisimenu, kuŗ š tã kaŗta bėgau, tik žinau, jóg bėgau bãsas. Bėgau ir nepastebėjau, kãd aŗt kėlio buvo nedidelis akmenukas, uŗ kuriò uŗkliuvau ir susizeidžiau kójã. Pajutau skausmã kairėje kójoje. Pažiūrėjau i jã ir pamaciau, kãd is mažojo piršto lãsa kraujãas. Dabaŗ bėgti nebegalėjau, todėl pamažu ejaũ. Pamaciaũ tėvã. Jis grįžo is laukũ. Aš nebėverkiau, nės prie tėvo niekadã nėverkiu.

Tėvas pakėlė manė aŗt raŗku. Mán ir skausmas praėjo. Aš žiūrėjau i jò vėida, tókj gėrã, mielã. Aš dabaŗ puikiausiai mačiau ir tãs pievas, kuŗ tėvas šiaŗdien króvė šiẽnã. Jòs prasideda uŗ rugiũ ir uŗ tũ dviejũ beržũ, kuriė taŗsi bróliai — abũ aukšti ir tiėsus tvirtai stóvi. Is teĩ gerai mačiau laukuosė žmónes ir girdėjau jũ balsũs.

— Nã, aŗ dãr skãudã pirštã? — paklaúsė tėvas.

— Neskaũda, — atsakiaũ aš. — Jaũ išgijo.

— Aŗ gėrã, kaĩ aš nešũ tavė aŗt raŗku? — vėl paklaúsė tėvas.

— Labã gėrã, — atsakiaũ aš ir dãr stipriaũ apsikabinaũ jò kãkla.

Tėvas tãrė:

— Ò kaĩ aš búsiu sėnas ir mán sunkũ bũs váikščioti, ò tũ búsi jaunas ir stiprus, aŗ neši manė?

— Nėšiu, tėvėli, nėšiu, — is visòs širdiės atsakiaũ aš jam.

— Nã, jėgu taĩp, taĩ metu tavė aŗt žėmės. Tũ meluoji, — rimciaũ tãrė tėvas.

Nesuprataũ jò žòdžiu ir žiūrėjau jam i akis.

— Aš nemeluoju, — nedrãšiai atsakiaũ.

— Nã, taĩ paklausyk, kaĩp kaŗta pasielgė vaŗnas, kuris prie didelio ežero aukštoje ėglėje turėjo lizdã, — pradėjo tėvas. — Augino vaŗnas tris vaikũs. Jĩ buvo dãr maži ir nemokėjo skraidyti. Sugalvójo kaŗta vaŗnas pėrkelti savo lizdã i kitã ežero pusė, i didesnĩ miškã, i dãr aukštesnė ėglė. Užsisodino aŗt nũgaros vienã vaikã, plačiai išskėtė stiprius sparnũs ir nėša... Skreĩda vaŗnas pė ežerã. Tiės ežero viduriu klausia savo vaikã.

„Nã, — sãko, — sũnaũ, kaĩ aš búsiu sėnas ir nebegalėsiu skraidyti, aŗ tũ neši manė aŗt savo jaunũ sparnũ?“ „Nėšiu, nėšiu“, — sukrãnkstėjo jis... „Meluoji!“ — tãrė vaŗnas ir nũmetė vaikã i ežero bangã.

Nėša vaŗnas savo antrãjĩ sũnã. Tiės ežero viduriu ir vėl klausia: „Sakyk, vaĩke, aŗ tũ nėši manė, kaĩ aš búsiu sėnas ir nebegalėsiu skraidyti?“ — „Nėšiu, nėšiu“, — vėl atsãkė vaĩkas.

Nũmetė vaŗnas i šãltã ežero vãndenĩ ir šĩ savo vaikã. Grĩžta jis vėl i savo lizdã ir pasiima trečãjã. Tiės ežero vaŗnas vėl paklaúsė tò patiės. „Nenėšiu aš tavėš, — atsãkė trečãsis, — aš turėsiu savo vaikũs nėšti“. „Tũ tiėsã pasakėĩ, sũnaũ“, — tãrė senãsis vaŗnas ir pėrnešė jĩ i kitã ežero pusė, i didelĩ miškã, i naũjã lizdã, kuris buvo aukštoje ėglėje.

Tėvas nutilo, ò aš nebežinojau, kã sakyti. Aš labã miľėjau savo tėvã. Aŗgi aš jò nenėšiu, kaĩ jis bũs sėnas?

— Tėvėli, — paklausiaũ aš, — ò kodėl tũ mĩsũ senėlė išnešė aŗt raŗku i kiẽmã, kaĩ jĩ siŗgo ir norėjo pasėdėti sãuleje?

XXI. Переведите словосочетания, составьте к ним вопросы и ответьте по образцу.

Образец: *Jò tėvas. Kuĩ vardũ jò tėvas?*

Jò tėvas vardũ Jõnas.

1. Его отец. 5. Её сестра.
2. Его мать. 6. Её подруга.
3. Его брат. 7. Его жена.
4. Его друг. 8. Её муж.

XXII. Составьте вопросы и ответьте, используя словосочетания *jò tamã, jòs tėvas, jã sũnis, jã dukterė, tãs studentas, iã studentė.*

Образец: *Jõnas. Kuĩ vardũ jò draũgas?*

Jò draũgo vardas Jõnas.

XXIII. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Šitas filmas.*

Kaip vadĩnasi šitas filmas?

1. Šitas miestas. 5. Tãs spektaklis.
2. Šitas kãimas. 6. Anã knygã.
3. Anã aikštė. 7. Šitas muziejus.
4. Šita gãtvė. 8. Tãs rajõnas.

XXIV. Ответьте на вопросы, используя известные вам слова, обозначающие род занятий.

1. Kuĩ dirba jũs tėvas? 2. Kuĩ dirba jũs mótina? 3. Kuĩ tãpo (arbã tãps) jũs brólis? 4. Kuĩ tãpo (arbã tãps) jũs sesuò? 5. Kuĩ dirba (arbã dirbo) jũs draũgas (draũgė)?

XXV. Ответьте на вопросы.

Kuĩ aš norėiau tãpti? Kuĩ taraũ? Kuĩ tũ norėjai tãpti? Kuĩ taraĩ? Kuĩ jis norėjo tãpti? Kuĩ tãpo?

Расскажите о выборе профессии своих товарищей, своих друзей, родителей, скажите, какую профессию вы (они) хотели выбрать и какую выбрали.

XXVI. Переведите на литовский язык.

Сестра Олга работает в техникуме преподавательницей. Она преподает литовский язык. Изучать литовский язык она начала давно, когда была еще девочкой. Олег начал изучать литовский язык, когда стал студентом. Его учительницей была его сестра.

XXVII. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kòks buvo sekmãdienio rýtas? 2. Kuĩ džiaũgėsi Oľegas? 3. Kã jis veĩkia? 4. Kuĩ jam reikia bũti devintã vãlandã? 5. Kuĩ jis važiũds is stoties? 6. Kaip jis vyksta i stotĩ? 7. Kodėl jis važiũoja autobusũ? 8. Kã jiė kalbėjosi stotyje? 9. Kã papãskajo Oľegas?

Tēvas paziūrējo ī manē i' suspāudē kaip žvirbliūka sāvō stipriomis raīn-
komis.

— Žmogūs netūri būti tōks, kaip vaŋnas, — tārē jīs lūg mán, lūg sáu.
Paskuī jīs tylējo i' žiūrējo kažuīr toli ī kēlīa.

Pagal A. Pūciņu

Priēžodis. Mán nemīela áuksas, sidābras, mán tīktaī miela tēvas, mo-
čūtē.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

āš nebeģalējau ī bōlšne ne mog	ī aukštesne ēģe na eļь povyšne
Ēzā kraūjas kapset krovь	užsīdīnīti ant pūgaros posadīt na sīmu
āš nebēverkīau ī bōlšne ne plakal	plačai iškšēstī sparnūs široko raspra-
praģejo skāusmas prošla bōļь, nerestalo	viťь kryļья
bōļetь	tīšs ēģero vidurīu nadь seređnīnoj ožera
āš puīkīausai mačīaī ī otlīčno vīdel	āš nebeģalēšīa ī bōlšne ne smogu
kraūī šīnā skīrdolatь seno	sukrānkšējo vaŋnas karķuļat poron
ī vīšōs šīrdīšs ot vsego serca	āš nebežīnōjau ī uže ne znal
rīncīaī tārē tēvas bōļee serēzno skāzal	susraūdē kaip žvirbliūka prižal kaķ
otcī	vorobuška
ī dīdēsņī miška ī bōļšījī lēs	močūtē matuška

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Parāšakokīte, kās atsītīko bernīkuī i' kodēļ tēvas turējo jī nešīi?
2. Kō tēvas raklūsē sūnū? Kaip jīs atsākē?
3. Kodēļ tēvas parāšakojo pāsakaģ apīē vaŋnaģ?

УРОК 25 | ТЕКСТ OLĒGAS EĪNA Ī FŪTBOLA

Olēgas mēģsta spērtā. Jis ģerai plaūkia, žaidžia tēnisā, žīēmā slidīnēja.
Taciāū ūpač mēģsta futbōlā.

Vaikūstēje Olēgas domējosi futbōlu i' pāts neblogai žaidē. Kai dār būvo
bernīukas, labai svajōjo tāpi futbōlimīnku. Jis i' dabaģ ūpač mēģsta fut-
bōlā, dēļ tō eina ī visās idomesnēs rungīnēs.

Štaī i' šīaūdien Rīmas pākvietē jī eīti kartū sū juō ī stadīōnā. Šēštā vā-
landā Rīmas sū draugū lauks Olēgo priē „Žālgīrio“ stadīōno.

Диалог

Rīmas. Sveīkas, Olēgai!
Olēgas. Labā dienā!
Rīmas. Kadā tū baigi šīaūdien dārbaģ?

Olegas. Ketrvīrtā vālandā. Ō kodēļ klāusi?
Rīmas. Aģ tū nenōri eīti sū mumis ī fūtbōlāģ?

Olegas. Aģ tū eīni sū Lāīmaģ?
Rīmas. Nē, sū draugū. Rōdos, tū sū juō pažīstamas? Tai Vīlādas. Mēs
sū juō vienamē namē ģyvēname.

Olegas. Taip, āš ķeļetā kartū susītikaū sū juō pās jūs. Ō kās žaidžia?
Rīmas. „Žālgīris“ i' „Spartākas“. Aģ tū jau mateī kadā, kaip žaidžia
šīōs komāndos?

Olegas. Taip. I' stadīōnē, i' pef televīzījā. Aģ jās ģerai pažīstū. Fūtbō-
las — māno mēģstamas spērtas. Vaikūstēje mēs sū draugaīs neblģgai
žaidēme.

Rīmas. Ō dabaģ?

Olegas. Fūtbolo āš jau nebēžaidziū, taciāū šītā spērtā vis tiek mēģstu.
Tai kadā mēs sū tavīmī susītkīsimē?

Rīmas. Šēštā vālandā priē „Žālgīrio“ stadīōno.
Olegas. Ģerai.

ОБРАЗЫ РЕЧИ

Sveīkas, Olēgai!

Здравствуй, Олег!

Žiūrēti kaģ nōrs pef televīzījā.

Смотреть что-нибудь по те-
левидению.

Klausūjis ko nōrs pef rādiijā.

Слушать что-нибудь по радио.

Ģirdēti mūzīka.

Слышать музыку.

Aģ jīs žīnote?

Aģ jūs žīnote, kād didīšis rūsu rašytojas Levas Tolstōjus mēģo spērtāģ?
Jīs spērtāvo i' jaunūstēje, i' senātvēje.

Būdāmas 70 mēģu, jīs neblogai bēģo, nuōlat manķīnosī, važīnēģo dvi-
račū, ģerai jōģo.

Pātarlēs

Apiē draugūstēģe

Ieškok draūģo, ō jēģi ģarai — sāu-
gok. Нет друга — иши, а нашел —
береги.

Sakūģ mán, kās tāvo draūģas, i' skāģi mne, kto tvoģ drug, ī ja
āš tāu pasakūšīu, kās tū esi. Скажи мне, кто твой друг, и я
скажу, кто ты.

Darbas méistrā gīriā. Дело мастера бонтя.
 Mokėjai pradėti — mokėk iř baigtī. Начал дело — кончай смело.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

plaukti, -ia, -ė плыть, плавать
 tenisas теннис
 ураэ особенно
 juok вель
 svajoti, -oja, -ojo мечтать
 svajone мечта
 futbolininkas футболист
 todėl поэтому
 dėlto (kad) потому (что)
 sū с
 pažįstamas, -a знакомый
 komānda команда
 mėgstamas, -a любимый
 ***
 didysis, didžioji великий
 jaunystė молодость
 senaitė старость
 mankštintis, -inasi, -inosi делать зарядку
 joti, jōja, jōjo ехать верхом

dviratis, -cio велосипед
 sportuoti, -uoja, -avo заниматься спор-
 том
 baidamas будучи
 ***
 ieškoti, ieško, ieškoto искать
 rasti, randa, rado найти, находить
 sāngoni, sānguo, sāngujo беречь
 meistras мастер
 mokėti, moka, -ejo уметь
 ***
 žaisti { tennis играть { в теннис
 futbola в футбол
 futbolo komānda футбольная команда
 ***
 patenkintas, -a довольный

ГРАММАТИКА

Употребление предлогов sū, pō

— Sū kuō jis eina į futbola? — С кем он идет на футбол?
 — Sū draugū.
 — С товарищем.
 Portfelis yra pō stalū. Портфель находится под сто-
 лом.
 Запомните:
 Предлоги sū, pō требуют творительного падежа.
 Предлог sū употребляется в большинстве случаев при указании
 на совместное действие, pō обозначает место (под чем-нибудь).
 Предлоги sū, pō на русский язык переводятся: sū — с (вместе, сов-
 местно), pō — под.
 О предлоге pō с винительным и родительным падежами см. Уро-
 ки 15, 20.

Употребление предлога sū в конструкции sū švarkū (в пиджаке)

Aš mačiau jį (ją) sū	šviesių raitu juodu švarkū tamsią skrybėlę raudoną kaklaraiš- čiū žiemine kerputė gražią suknelė	Я видел его (ее) в	светлом пальто черном пиджаке темной шляпе красном галстуке зимней шапке красивом платье
-------------------------	--	-----------------------	---

Примечание. О соответствующей конструкции во множественном числе см. Урок 38.

Творительный падеж личных местоимений

Именитель- ный	Творитель- ный	Римас domėjosi	manimi tavimi
aš tu jis ji mēs jūs jūc jūs	manimi tavimi juo ją mumis jumis jais jomis	Rimas domėjosi	manimi tavimi juo ją jais jomis
		Jis dirbo kartū sū	juo ją jais jomis

Конструкции mēs sū sėseria, motina sū tėvu

Mēs sū sėseria išvažiavome į gamtą. Мы с сестрой поехали на природу.
 Motina sū tėvu išvažiavo atosto-
 gauti. Мать с отцом поехали отды-
 хать.

Запомните:

1. Употребление этих конструкций в литовском и русском языках совпадает.
2. Сказуемое при наличии таких конструкций употребляется во множественном числе. Ряд глаголов требует к управляемому слову предлога sū, напр.:

gувėnti kalbėti mokyti susipažinti susitikti šokti	sū kuo?	būti dirbti eiti važiuoti žaisti	kuo? sū kuo?
---	---------	--	--------------

Употребление глаголов *galēti*, *mokēti*, *žinōti*, *ražīnti*

galēti + bendratis	mokēti + bendratis
<p>Āš negaiū skaitūti: mán skaūda gálva. Я не могу читать: у меня болит голова. Āš galiū radēti tāu. Я могу помочь тебе.</p>	<p>Māno brólis jau mōka skaitūti. Мой брат уже умеет читать. Āš nemōku plāuktī. Я не умею плавать.</p>

Запомните: Глагол *galēti* обозначает физическое или психическое явление, или привычек. Глагол *mokēti* обозначает на-

<p>Āš žinaū pāslaptī. Jis žino kēliā ī mokūkla. Āš ražīstu jō brōlī.</p>	<p>žinōti, ražīnti kā?</p> <p>Я знаю тайну. Он знает дорогу в школу. Я знаю его брата.</p>
--	--

Запомните:

1. Глагол *žinōti* соответствует русскому *знать*, за исключением случаев, указывающих на наличие соответствующих знаний или навыков (в таких случаях употребляется глагол *mokēti*, напр.: *Āš tōki rīsu kālba* — Я знаю русский язык).

2. Глагол *ražīnti* также соответствует русскому *знать*, но в литовском языке употребляется для обозначения кого или чего-либо уже знакомого, напр.: *Āš jī ražīstu* — Я его знаю.

Употребление глаголов *žaisti*, *grōti*, *skambiñiti*

<p>žaisti kā? играть</p>	<p>grōti <i>kuō</i>? играть</p>	<p>smuiku на скрипке</p>
<p>grōti <i>kuō</i>? играть</p>	<p>gitarā на гитаре</p>	<p>grōti <i>kuō</i>? играть</p>
<p>skambiñiti kā? играть</p>	<p>skambiñiti на форте-пиано</p>	<p>grōti <i>kuō</i>? играть</p>
<p>tonā тон</p>	<p>jonū пьяно</p>	<p>grōti <i>kuō</i>? играть</p>
<p>žaisti <i>kuō</i>? играть</p>	<p>šachmātais в шахматы</p>	<p>grōti <i>kuō</i>? играть</p>
	<p>šachkėmis в шашки</p>	<p>grōti <i>kuō</i>? играть</p>
	<p>sviediniū в мяч</p>	

Образование сложных предложений с придаточными предложениями причны (с союзами *nēs*, *kadāngi*)

<i>nēs</i> , <i>kadāngi</i>	
Jis neatėjo į institūtą, nēs (kadāngi) susiėjo.	Он не пришел в институт, потому что (так как) заболел.
todėl (результат)	
Jis susiėjo, todėl neatėjo į institūtą.	Он заболел, поэтому не пришел в институт.

Примечания: 1. Придаточное причинное предложение отвечает на вопрос *kodėl? dėl kuriūs priežasčių? (почему? по какой причине?)*. С глашым оно соединяется союзами *nēs*, *kadāngi*.

2. Сложноподчиненное предложение может начинаться союзом *kadāngi*, напр.: *Kadāngi vėkar ljo, aš į kinąėjai*. Если придаточное предложение стоит после главного, употребляется союз *nēs* (может также употребляться союз *kadāngi*).

3. В тех случаях, когда обозначается результат действия, употребляется союзное слово *todėl* (потому).

УПРАЖНЕНИЯ

I. Поставьте заключенные в скобки существительные или местоимения в требуемом падеже. Прочтите словосочетания вслух.

Образец: *Sū dėstytoju. Pō stalū.*

sū (dėstytojas, mokytojas, draugas, brólis, sesuō, draugė, žodýnas, tū, aš, jis, ji, mēs, jūs, jiē, jōs);

pō (stālas, súolas, spinta, knygā, pōrtfelis, žurnālas, lóva, kėdė).

II. Дополнит: предложения предлогами *ly* или *pō*.

1. Šiañdien aš budžū ... draugū. 2. ... stalū yrā sviedinýs. 3. Studentė konsultuojasi ... dėstytoja. 4. Jūs tūrite pasikalbėti ... juō arbà jam pa-rašyti. 5. Knygā būvo ... pōrtfeliu.

III. Прочтите высказывания, составьте вопросы и ответьте утвердительно по образцу.

Образец: *Āš važiavaļ sū brōliu.*

— *Ō jis?*

— *Jis iŗgi važiāvo sū brōliu.*

1. Āš kalbējausi dēstytoju. 2. Āš atējaļ susitīkti sū draugū. 3. Āš sēdēja pō medžū. 4. Āš radējau batūs pō-sūolu.

IV. Ответьте на вопросы, используя предлоги *sū, pō* и приведенные справа слова.

1. Sū kuō jūs kalbējote arīē sūņ?	<i>mōkytoja</i>
2. Sū kuō ji važiūoja namō?	<i>draugē</i>
3. Sū kuō tū buvai kinē?	<i>brōlis</i>
4. Kuŗ būvo sāsiuvinis?	<i>knygā</i>
5. Kuŗ turistai līsi?	<i>mēdis</i>
6. Kuŗ jis patēko?	<i>mašīnā</i>

V. Составьте предложения, используя словосочетания.

1. Sū dēstytoju, sū draugū, sū mōkytoju, sū žodynu, sū tavimi, sū manimi, sū juō, sū jā, sū mumis, sū jumis, sū jaīs, sū jomis.
2. Pō knygā, pō pōrtfeliu, pō spinta, pō sūolu, pō stalū.

VI. Ответьте на вопросы, используя данные в скобках слова в соответствующей форме.

1. Sū kuō jūs kalbējote? (*draugas, dēdē, turistas*). 2. Sū kuō kalbējo štatas studente? (*māsu dēstytojas, profesorius, dekānas*). 3. Sū kuō kalbējo tėvas? (*sūnās, duktē, bernīnkas*). 4. Sū kuō kalbējo gūdytojas? (*mōtina, vaikas, kolegā*).

VII. Преобразуйте вопросы по образцу и ответьте на них отрицательно.

Образец: — *Aŗ tū nōri eŗti sū mumis i fūbola?*

— *Nē, āš nenōriu (eŗti sū jumis i fūbola).*

1. Aŗ tū mōkai kartū sū juō? 2. Aŗ jūs paŗžstami sū juō? 3. Aŗ Lāima ējo sū tavimi i fūbolā? 4. Aŗ jūs nōrite važiūoti sū mumis? 5. Aŗ mēs sutiķsime sū jumis šiaņdien? 6. Aŗ tū paŗžstamas sū tuō žmogumi?

VIII. а) Ответьте на вопрос: *Sū kuō jūs bāvoite teatrē,* употребив слова *Birūtē, Jūrātē, Gediminas, Oļegas, draugas, draugē.*

Образец: *Āš buvai teatrē sū Lāima.*

б) Дополните предложения (с предлогом *sū* или без него).

Образец: *Jōno draugas, Lāima paŗžstama...*

Lāima paŗžstama sū Jōno draugū.

1. Rīmo brōlis. Āš mōkaiusi mokykloje ... 2. Saūlius mėgsta matemātikā. Jis iŗ vaikstēs domējosi ... 3. I Vilniū atvažiāvo Jōno sesuō. Mēs susipaŗzīnome ... 4. Vākar Lāimai skāmbino tėvas. Lāima kalbējosi ... 5. Birūtēs mamā yrā mōkytoja. Birūtē iŗgi nōri tāpti ... 6. Rīmas mėgsta spērļā. Jis seniai dōmisi ...

IX. Дополните предложения, используя соответствующие местоимения в требуемой форме.

1. — *Štai Oļegas. Aŗ tū paŗžstamas sū ...?*

— *Taip, mēs susitikome sū juō pās Lāima.*

2. — *Aŗ tū susitinki sū Lāima?*

— *Taip, āš dažnai susitinkū sū ...*

3. — *Kuŗ tū buvai vākar? Skāmbino Jōnas, jis norējo susitīkti sū ...*

4. — *Aŗ tū paŗžisti juōs?*

— *Taip, āš susipaŗzinaū sū ... Palangojē.*

5. — *Aŗ tū paŗžisti Jōnā?*

— *Taip, labai gerai. Jis dirba kartū sū ...*

6. — *Āš žinaū, kād Jōnas yrā tāvo draugas. Aŗ jis mōkēsi sū ... mokykloje?*

— *Taip, mēs mōkēmēs sū ... vienojē mokykloje.*

7. — *Oļegai, mēs važiūojame i gaŗta. Aŗ nenōri važiūoti kartū sū ...?*

— *Sū mielū nōru. Āš visadā mėgstū būti kartū sū ...*

X. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец 1: *Sū kuō jis susipaŗzino? (draugo brōlis).*

Jis susipaŗzino sū draugo brōliu.

Sū kuō tū susipaŗzinaī? (gēras studente, draugēs sesuō, tėvo draugas, draugēs tėvas, brōlio paŗžstamas).

Образец 2: *Sū kuō tū nōri susipaŗzinti? (respublikos sōstine).*

Āš nōriu susipaŗzinti sū respublikos sōstine.

Sū kuō jūs nōrite susipaŗzinti? (Vilniaus senāmiestis, Klaipėdos miestas, Palangos kurortas, Neringos miestas, M. K. Ciurlionio muziejus, Trakų pils)

XI. Переведите на литовский язык.

1. Мы с этим туристом познакомились в музее. 2. Студенты из Минска ознакомились с Вильносом. 3. Когда ты познакомилась с его братом? 4. Они познакомились во время путешествия по республике. 5. Посетители музея знакомятся с историей Вильноса. 6. Я хочу познакомиться с книгой нашего профессора. 7. Когда вы познакомились с другом нашего брата?

XII. Составьте предложения и прочтите их.

Образец: *Jis kalbasi sū mōkytoju.*

Vardiniūkas		Įnagininkas
Jis		mōkytojas
Tū		draugas
Āš	kalbētis sū	brōlis
Ji		sesuō
Mēs		dēstytojas

XIII. Составьте предложения с глаголом *pažintis* (кв?) и словосочетанием *būti + pažįstamas* (св. квб?).

Образец: *Jis pažįsta tą žmogų.*

Jis yra pažįstamas su tuo žmogumi.

Vardiniškas		Galiniškas или Įagininkas
Jis	pažinti,	šitas vaikas jõ draugas šitas turistas mūsų grupės studentė
Mēs	būti + pažįstamas	
Jūs		
Mókytojas		

XIV. Переведите на литовский язык.

1. Кто знаком с этим туристом? 2. Ты знаком с нашим преподавателем? 3. Мы знакомы с его отцом. 4. Студенты знакомы с преподавателем. 5. Мы знакомы с твоей сестрой. 6. Теперь вы знакомы с ним?

XV. Прочтите текст. Слова в скобках поставьте в нужной форме, где необходимо употребите соответствующий предлог.

Māno svajõnė

Māno tėvas buvo (inžiniėrius), ð mótina (mókytoja). Brólis, kuris gerai mokėjo rusų kalbą, norėjo būti (verėjas), ð aš nežinojau, (kàs) mán tapti.

Vasarą aš išvažiavau pàs (senėlė, káimas). Ten aš susipažinau (gýdytojas), kuris dirbo (káimas) jau trisdešimt metų. Mán patiko kalbėtis (jis). Jis papàskojò (savo, dárbas). Aš sužinojau, kokià įdomi jò profesija. Dabaĩ aš žinau, (kàs) aš tapsiu. Aš tapsiu (gýdytojas).

XVI. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

1. Su kuò tu draugauj? (klàsės draugas, grupės studentas, šita mergaitė).
2. Su kuò jis draugauja? (anàs mokinys, tàs studentas, jò brólis, aš).
3. Su kuò draugauja tavo sesuò? (šita studentė, anà mergaitė, māno brólis, inžiniėrius).
4. Su kuò draugauja šitas studentas? (aš, tu, jis, ji, tàs vaikas).

XVII. Переведите на литовский язык.

1. Она дружит с моей сестрой. 2. С кем ты дружишь? 3. Я дружу с одной студенткой. 4. Вы дружите с этим студентом? 5. Кто дружит с твоим братом?

XVIII. Составьте предложения, используя нижеследующие слова и словосочетания.

1. su, kàs, tu, kalbėti? 2. aš, kalbėti, su, brólio draugas. 3. jis, váikščiouti, su, pažįstamas, mergaitė. 4. tu, susipažinti, su, māno sesuò. 5. aš, jau,

pažįstamas, su, ji, 6. ji, su, draugė, išėiti, pasivaikščioti. 7. mótina, su, sūnus, išėiti, i, poliklinika. 8. su, kàs, tu, dabaĩ, susitikti? 9. gátvė, aš, susitikti, su, tavo, dukté, iĩ, kalbėtis. 10. aš, susitikti, koncertas, su, mūsų kùrso studentas.

XIX. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Olėgas yra spórtininkas.*

Jis (ji) mókosi (dirba) kartù su māno draugu.

1. Birutė yra gýdytoja. 2. Jonas yra fizikas. 3. Vytas yra dėstytojas. 3. Jurgitė yra mókytoja. 4. Rimas yra studentas. 5. Jõs sesuò yra studentė.

XX. Ответьте на вопросы утвердительно и отрицательно.

Образец: — *Aĩ tũ mėgsti dioną su sviestu?*

— *Taip, aš mėgstu dioną su sviestu.*

— *Nė, aš nemėgstu dionos su sviestu.*

1. — *Aĩ tũ mėgsti dioną su medumi?* 2. — *Aĩ jis mėgsta kavą su pienu?* 3. — *Aĩ ji mėgsta arbátą su uogienė?* 4. — *Aĩ jūs mėgstate sumuštinį su dešrą?* 5. — *Aĩ jõs mėgsta dioną su vairske?*

XXI. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kuò vaikštyje domėjosi Olėgas? 2. Kuò jis norėjo tapti? 3. Kuĩ eina Olėgas su Rimu? Kàs šiañdien žais stadione? 5. Aĩ Olėgas su Rimu pažįsta šitas komandas?

XXII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Aĩ jums patinka mūzika?*

— *Taip, mės dažnai klausomės mūzikos.*

1. Aĩ jūs dõmitės spórtu? 2. Aĩ jūs mėgstate žaisti tėnisą? 3. Aĩ jūs mokate plaukti, slidinėti? 4. Aĩ jūs dažnai būnate stadione? 5. Aĩ jūs mėgstate fùbolą?

XXIII. Переведите на литовский язык.

1. Я люблю бутерброд с сыром. 2. Она любит чай с молоком. 3. Я люблю суп с мясом и сметаной. 4. Мы любим кофе с молоком. 5. Он любит кефир с булочкой. 6. С кем вы разговаривали? 7. Мы разговаривали с твоим братом и сестрой. 8. С кем ты дружишь? 9. Я дружу со студентом из нашей группы. 10. Я хочу познакомиться с вами. 11. Я тоже хочу с вами познакомиться. 12. Познакомьтесь также с моей сестрой.

XXIV. Ответьте на вопросы утвердительно и отрицательно по образцу, используя глагол *domėtis*.

Образец: *Jis dõmisi kalbà.*

— *Aĩ tũ domėsi kalbà?*

— *Taip, aš iĩgi domėiosi kalbà.*

— *Nė, kalbà aš nesidomiu. Aš domėiosi istorija.*

1. Tàs studentas dõmisi istorija. 2. Māno draugai dõmisi turizmù. 3. Ji dõmisi biologija. 4. Mūsų grupės studentai dõmisi spórtu. 5. Jie dõmisi mūzika. 6. Jõs dõmisi psichologija. 7. Studentai labai dõmisi šita kelione.

XXV. Ответьте на вопросы, ставя выделенные слова в требуемой форме.

1. Rimas sù Láima išejo i institūtā pās dēstyojā.
— Kuī jī būvo?
— Iš kuī jī grīžo?
2. Láima sù sávo bróliu išvažiávo i Klaipēdā pās sēserī.
— Kuī jī būvo?
— Iš kuī jī parvažiávo?
3. Sūnūs sù dūkterīa atējo i garmyklā pās tēvā.
— Kuī jī dabā yrā?
— Iš kuī jī grīš?

XXVI. Вместо пропусков поставьте соответствующее слово в требуемой форме (*inokēti, mokyti, šinoti, pažinti* или *susipažinti*).

1. — Af Jōnas ... lietūviņ kalbā? — Taip, ... Māno draugas ... kartū sū juō. 2. Af jūs ... žaisi šachmātais? — Taip, ... āš sū klāsēs draugū dažnai ... šachmātais. 3. — Af jis ... skambinti gitarā? — Taip, jis ... skambinti gitarā, āš jī ... jis dalyvāuja mūsu orkestrē. 4. — Af tū ... kadā prasideda štos rungtynės? — ... mēs sū draugū teñ žaisime. 5. — Af tū ... Rimo draugā Olēgā? — Nē, āš jō ... bēt āš nōriū ... sū juō. 6. — Af tū ... kēliā i viēšbutj? — Dār nelabai. — Tai āš kartū sū tavimī važiūosiū.

XXVII. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — Af tū sū juō važiūosi?

— Taip, āš sū juō važiūosiū.

1. — Af tū susitiksi sū Jonū? 2. — Af tū pažįstamas sū jō sēseria? 3. — Af tū kvieši Jūrātē sū draugē i gimimo diēnā? 4. — Af tū važiūosi sū manimi i Pālangā? 5. — Af tū eisi sū manimi i kinā? 6. — Af tū atėisi gytōj sū draugū i institūto vākarā?

XXVIII. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Jis atostogauja prieš ežerą su draugų, nės abū mėgsta žvejoti.*
Jis su draugū mėgsta žvejoti, todėl abū atostogauja prieš ežerą.

1. Rimas sū Olēgū dažnai eina i stadionā, nēs abū mėgsta futbolā. 2. Jūrātē sū sávo draugē važiūoja i Klaipēdā, nēs abi nōri pamatyti Jūrū muziejū. 3. Jis sū sávo draugū išvažiávo i stōti, nēs abū nōri pasitikti tėvā. 4. Vāsarā Láima sū Rimū važiūōs i Klaipēdā, nēs teñ gyvėna jōs tėvai. 5. Mēs sū juō pažįstami, nēs kartū atostogávome Palangojē.

XXIX. Слова справа переведите на литовский язык и поставьте их в предложении слева в требуемом падеже после слова *patėnkintas* (доволен).

Образец: *Šeimā patėnkinta tuō butū.*

1. Šeimā patėnkinta ...
2. Mēs esame patėnkinti ...

3. Studentai yra patėnkinti ...
4. Af jūs esate patėnkintas ...?
5. Af jī patėnkinti ...?
6. Af jī patėnkinta ...?
7. Af tū patėnkintas ...?
8. Mōkytojas nepatėnkintas ...

XXX. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Šiañdien Rimo nebūvo institūtē. Jis susiřgo.*

— *Kodėl Rimo nebūvo institūtē?*

Rimo nebūvo institūtē todėl, kad jis susiřgo.

1. Mēs nōrime eiti i pārodā, sāko, kad šita parodā labai įdomi.
— Kodėl jūs nōrite nueiti i pārodā?
2. Láima labai mėgsta balētą, jī dažnai eina i Operos iř balēto teātrā.
— Kodėl Láima dažnai eina i Operos iř balēto teātrā?
3. Draugas ilgai mán nerāšē láiško, jis būvo labai užsiėmęs.
— Kodėl draugas ilgai neparāšē jums láiško?
4. Rimas dažnai eina i stadionā, jis žaidžia tēnisą.
— Kodėl Rimas dažnai eina i stadionā?
5. Jōnas nējo sū mumis slidinėti, jis turėjo temperatūros.
— Kodėl Jōnas nējo sū jumis slidinėti?

XXXI. Дополните предложения словами: а) *tėvas*, б) *mōlina*, в) *zemė* в требуемой форме.

а) Māno tėvas gyvėna Klaipėdoje. Vāsarā āš dažnai važiūoju ... o žiēmā jis kaftais atvažiūoja pās manė. Neseniai āš gavau láiškā ... Jis rāšo, kad greit atvažiūōs i Vilniū. Mán bus labai malonū pamatyti ... Kai āš susitiksi sū ... āš papāsakosiu jam, kaip āš gyvenū, kuī dirbu. б) Láimos mamā gyvėna Klaipėdoje. Láima labai myli ... dažnai rāšo láiškā ... kaftais skāmbina jai. Neseniai Láima būvo Klaipėdoje ... Kai Láima išvažiávo iš Klaipėdos ... pažadėjo jai greitai atvažiuoti i Vilniū. Láima láukia, kadā vėl susitiks sū ...

в) Jūrātės sesuō gyvėna Panevėžijē. Jūrātē mōkėsi mokýkloje kartū sū ... Dabař Jūrātē mōkosi institūtē Vilniuje, o ... Klaipėdoje. Jūrātē dažnai parāšo láiškā ... Neseniai Jūrātē paskāmbino ... iř pākvietē jai i Vilniū. Greit Jūrātē susitiks sū ... Gediminas nōri susipažinti sū Jūrātēs ... Jis klausinėjo Jūrātę, kuō vardū ... iř kiek jai mētū. Jūrātē at-sākė jam, kad greit jis galēs susipažinti sū jōs ...

XXXII. Дополните предложения личными местоимениями в единственном числе, где необходимо поставьте предлоги.

Āš — studentas

Susipažinkime. Āš esū studentas. ... vardū Jōnas. ... 20 mētū. Āš gyvenū iř mōkausi Vilniuje. ... turiū draugā, jis vardū Rimas iř mōkosi kartū ... universitetē. Rimas dažnai ateina ..., kaftais telefonū paskāmb-

bina ... Mēs kartū mōkomēs, kartū atostogāujame. Vakar Rimas sākē, kād brōlis nōri susipažintu ..., nēs daug girdējo ... .. iņgi būs malonū susipažintu sū Rimo brōliu.

Lāima — studente

Susipažinkite! Štai studente. ... vardu Lāima. ... 20 mētū. Lāima gyvena iņ mōkosi Vilniuje. ... tūri draugē Jūrātē, jōs kartū mōkosi universitetē. Jūrātē dažnai ateina pās Lāima, kaļtais paskambina ... . Jūrātēs brōlis nepažīsta Lāimos, bēt daug girdējo ..., todēl nōri sū jā susipažintū.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Pirmōji lāisvēs diēnā

Dangūs giēdras, nē vieno debesēlio, tačiaū apliņku diēnda, lūg griāudētū petkūnija. Prasiđējo kāras.

* * *

Pašiļs vaikū namai stōvi aņt Neris kraņto, toll nuō miēsto iņ viēskeli, priē pāt miško. Kai prasiđējo kāras, sū vaikaļs līko vedējas iņ kelī vaikū namai darbuotojai. Atējo vōkiečiai, vaikūs išvārē, liēpē jiems eit iņ pūsrūš. Čiā vaikai aņt šiaudū iņ megojō, iņ vālgē, iņ žaidē. Daugiaū veļkē negū žaidē.

Petrūkas — pāts vyriāusias. Jis čiā līko sū sāvo jaunēsniāja sesutē. Ji visai mažā, dār nemōka apsirēņgti. Aļ tōli sū tōkia nueisi? Ō iš tikrūjū — kuļ eiti? Pirmajā kāro diēnā tētē išējo kariānti. Petrūkas sū mamā iņ jaunēsniāja sesutē važiāvo toļn nuō mūšio viētos, bēt kelyjē sugēdo suņkvežimis — iņ jē līko. Mamā nuējo i kāimā iēškōti plēno, ō jis sū sesutē lāukē. Tuō metū tiēs jaļs pasirōdē vōkiečū lēktūvai iņ šaudē iš kulō-svaidziņ. Jis līko viēnas sū sesutē. Mamā nebegrīžo. Jiē išējo jōs iēškōti iņ rādo nebegūva. Abū vaikūs svetimi žmōnēs nuvēžē atgal i vaikū namūs. Teņ jē suņkiai gyvenō, urīko maisto. Petrūkas globōjō sāvo sesutē. Sū jā jis eīdavo pasivaikščioti, i miškā pauogānti. Lāukē jē sāvo tēvēlio.

* * *

Išaūšo graži diēnā. Lāukē švietē saulē, čūlbējo paukšciai. Priē šūlinio kareiviai gērē iš kibiro vādenj.

— Berniūk, eik čiā! — šūktelējo kareivis. — Susipažinkime!

Iš pradziņ Petrūkas išsigaņdo iļ jaū norējo bēgti atgal. Bēt kai pamātē aņt kareivio kepurēs raudōnā žvaigždē, apsidžiaugē: savi.

Kareivis sū raudōna žvaigždē ištraukē iš kišenēs gābalā cūkraus, nūpūtē nuō jō tabākā iļ linksmai pasākē:

— Prāšom vāļgūtū!

Netrūkus atvažiāvo laūko virtuvē. Mažiēji vaikū namū gyventojai gāvo kopūstu, pō sāmti kōšēs. Jiē labaļ gardžiai vālgē.

Visi džiaugēsi. Tik vienas Petrūkas vāikščiōjo liūdnas.

— Kās tāu yrā? Kō tōks liūdnas? — paklāusē kareivis.

— Sakūkite, aļ nesutikote māno tētēs?

— Ō kuļ yrā tāvo tētē?

— Išējo i kārā. Tōks āukštas, stiprūs.

— Nenusiimiņk! Jēi yrā sveikas — sugrīš.

Petrūkas pakētē i kareivi āsarōtas akis iņ sākō:

— Ō jēi nesugrīš?

Kareivis pagaļvōjō, paglōstē Petrūkui gāļva iņ pasākē:

— Jēi nesugrīš — nepražūsi. Dēl tō mēs, kareiviai, iņ kovōjame.

Paga K. Marūka

СЛОВСОСЧЕТАНИЯ

Pašiļs vaikū namai Пашиль-ский дед-ский дом	sū sesutē с естрижкой
i rūgtūj i polupoloval	rādo nebegūva našli уже неживую
jē daugāļ veļkē oni больше плакали	apsidžiaugē: savi обрадовался: свои
pāts vyriāusias samūj staršij	purpūsti tabākā slūtū tabak
tuō metū v to vrema	graļžiai vāļgūtū ikuoно есть
tiēs jaļs pal vimiņ	jēi nesugrīš — nepražūsi
namai nebegrīžo мама больше не вер- нулась	са — не пропадешь

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Parāsakokite arīē vaikū līkima kāro pradziņē.
2. Pasakūkite, kodēl Petrūkas buvo liūdnas, kai kalbēiosi sū kareivū?
3. Kaip jį pagūdē kareivis?
4. Prisimiņkite iļ parāsakokite panašiū atstikamū iš Didžiojo Ievyнес kāro mētū.

УРОК 26

Диалог

Olegas. Rimai, aļ tū buvaļ kada nōrs Sibire?

Rimas. Ō! Nē kaļta! Dār pračusias mētais peļ vāsaros atōstogas važiavaū sū universitēto ansāmbliu. Tadā nuvūkome pās BAM-o stātūtojus iņ jiems koncertāvome, dāveme mēnine progrāma. Ō anksčiaū aš teņ važiavaū kartū sū statūbiminkū grupē.

Olegas. Ō kā jūs teņ veikēte?
Rimas. Kēliā tiēsēme.

Olegas. Aļ labai ilgā keliōnē?

Rimas. Be ābejo, ilgā, bēt naudinga iļ jdomi. Gamtā teņ labai graži. Mēs dīrbome taigojē. Kaļtā āš pakļūdau taigojē: trīs vālandas ieškōjau kēlio, niēkaip negalējau rāsti namū. Rādo manē draugaī. Kokiā didelē lāimē, kaļ išgirdau jū balsus! Jē šaukē: „Rimai! Rimai!“ Mān tie žōdzīai būvo kaļp labai graži muzika. Vakarē mergāitēs pāruošē mums šveņtiskā vakariēne. Mēs tā vākarā ilgāi nējome guļi. Ō kaļ tā žiēmā netrūkus šveņtēme māno gimimo diēnā, taļ draugaļ padovanōjō mān Sibiro žemēlāpī iļ kōmpasa, kād kitiā kaļtā nepakļūsīcau iļ galēciau rāsti kēliā.

Olegas. Aļ tik VAM-e tū buvaī? Ō daugiāļ niēkur nevažinējai pō Sibirā?

Rimas. Buvaū dār priē Baikālo ēzēro.

Olegas. Aļ patiko Baikālo ēzēras?

Rimas. Labai gražūs ēzēras! Nuostabūs!

Olegas. Pavydzīu tāu, kād tū galējai vīskā pamatūi.

Rimas. Labai porējau nuvažīuoti i Tolimūsius Rytus, bēt nebegeļjau. Gāl kādā kitiā kaļtā nuvažīuosīu.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

Radovanoti kā pōrs	{ gimimo diēnai gimimo diēnōs pōrga	Подарить что-нибудь	{ на день рождения ко дню рождения
Dovana	{ šveñtēi šveñtēs pōrga	Подарок	{ к празднику по случаю празд-
Eiti i gimimo diēnā		Идти на день рождения	{ ника

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

statūtojas	строитель	kišas, -ā	другой, следующий
statūbinikas	строитель	nuostabūs, -i	удивительный
ilgas, -ā	долгий, длинный	raudzēti, ravūdi, -ējo	завидовать
Be ābejo	без сомнения	ne kaļtā	не раз
žemēlāpis, -io	карта	praējusīais mētais	в прошлом году
kōmpasas	компас	vīsaros atōstogos	летние канкулы
dovanoti, -oja, -ōjo	дарить	tiēsti kēliā	строить дорогу
gamtā	природа	Tolimēji Rytai	Дальний Восток
īdomās, -i	интересный	reikējo pagālbos	нужна была помощь
kēliās	дорога	nerakļūsīcau... galēciau...	не заблудился... смог...
taigā	тайга	banderōlē	балдероль
prakļūsti, rakļūsta, rakļūdo	заблудиться	vakarinis, -ō	вечерний
		programā	программа

ТЕКСТ SUNKĪ KELIŌNĒ

Taļ jvōko šaliēs šiaurēje. Mažamē kāime, kuris būvo salojē, suņkīai susiņgo mōteris. Jāunas gūdytojas apžūrējo mōteri, bēt negalējo padēti. Reikējo kvīesti gūdytojā iš miēsto, ō miēstas būvo aņt jūros kraņto. Nuō miēsto iki salōs ganā toli. Kaļ būna graži iļ giedrā diēnā, i sāļā skreñda malīnsparnis. Bēt tā diēnā negalējo skrīsti, nēs būvo labai blōgas ōras. Taigi padētis būvo sunkī: salojē mōteriai reikējo skubiōs pagālbos, ō gūdytojas negāli teņ nuvūkti. Mōteriai grēsia mirtis.

Gyvēno miēstē sēnas žvejys, kuris žinōjo kēliā i sāļā. Jis žinōjo negīliās vietās, kuļ gālīma pēsciām eiti. Jēi gūdytojas nebījos eiti, tās žvejys gāli jū nuvēsti i sāļā šituo keliū. Iļ gūdytojas ryzosi eiti kartū sū tuō žvejū.

Kēletā valandū gūdytojas iļ žvejys ējo peļ šālta vādeni. Keliōnē būvo labai sunkī iļ pavojinga. Pūtē stiprūs vējas, lījo iļ snigo. Ō jē vis ējo. Pagaliaū jē pamātē sāļā. Aņt salōs kraņto jū lāukē šō kaimo žmōnēs.

Gūdytojas nuējo pās tā mōteri iļ sūteikē jāi taļp reikalingā pagālbā.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

salā	остров	išgīstī, išgīstā, išgītō	услышать
suņkīai	тяжело	lietūs	дождь
stipras, -ā	слабый	žvejys	рыбак
vējas	ветер	gīlūs, -i	глубокий
jāunas, -ā	молодой	sunkūs, -i	тяжелый
sēnas, -ā	старый	leibvās, -ā	леткий
gīdēras, -ā	истый	pagāļa	помощь
kraļiņas	берег	reikalingas, -ā	нужный
skrīsti, skreñda, skrīdo	лететь	***	
malīnsparnis, -io	вертолет	lūti, lūja, lījo	идет дождь
ōras	воздух, погода	snigtī, snīga, snigo	идет снег
pūtī, pūcia, pūtē	дуть	sūteikī	пogālbā
stipras, -i	сильный	grēsia	mirūtis
vāltis, -ies	лодка		угрожает
			смерть

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Parāsakokite atsitikimā, kuris jvōko šaliēs šiaurēje.
2. Kodēl gūdytojas ējo sunkīu keliū i sāļā? Aļ jis galējo neiti?

ГРАММАТИКА

Имена прилагательные (женский род) (Būdvardžiai)

- Kaļp tāu	таишка	Sibiro	- Как тебе нравятся природа Сибири?
- Sibire	лабай	grāži	gamtā.
			- В Сибири очень красивая природа.

Местоименные прилагательные женского рода
(Ivardžiūtiniai būvardžiai)

Склонение местоименных прилагательных

Падеж	Вопрос	Прилагательные				Окончания местоименных прилагательных
		с окончанием на -а	местоименные	с окончанием на -i	местоименные	
V.	kokià?	gerà	geròji	gerà	gražìji	-(i)ojì
K.	kokiòs?	geròs	geròšios	geròs	gražìšios	-(i)osios
N.	kókiai?	gerai	geràjai	gerai	gražìjai	-(i)ajai
G.	kókią?	gerà	geràją	gerà	gražìją	-(i)ąją
I.	kókia?	gerà	geràja	gerà	gražìja	-(i)aja
Vt.	kokiojè?	gerojè	geròjoje	gerojè	gražìjoje	-(i)ojoje

Примечания: 1. Местоименные прилагательные имеют этимологически двойные окончания: они состоят из окончания простого прилагательного и личного местоимения (*gerà + j = geròji*, *gražì + j = gražìjìj*).

2. Местоименные прилагательные образуются только от прилагательных I в склонений (на окончания *-as*, *-a* и *-is*, *-i*, напр., *geras*, *gerà*, *gražas*, *gražì*).

3. Местоименные порядковые числительные склоняются и употребляются так же, как и местоименные прилагательные (*primoji knyga*, *antroji dalis*).

Употребление местоименных прилагательных

- Iš kò šitas láiškas? — От кого это письмо?
- Iš mano mielšios mamòs. — От моей любимой мамы.

Примечания: 1. Местоименные прилагательные употребляются в случаях, когда предмет по какому-либо качеству выделяется из числа других однородных предметов, напр.: *geròji sesyb*, *gražìjìj gėlė*, т. е. сестра, выделяющаяся своей добротой, или цветок, выделяющийся своей красотой.

2. Местоименные прилагательные указывают на вид, сорт, свойства, категорию предметов либо явлений живой или неживой природы, напр.: *baltà ròžė* — белая роза; *greità pagálba* — быстрая помощь.

На русский язык как простые, так и местоименные прилагательные переводятся одинаково: *baltà (baltòji) ròžė* — белая роза, *greità (greitòji) pagálba* — скорая помощь. Однако в некоторых случаях имеются различия, напр.: *aukštà mokyklà* — высокая школа; *aukštòji mokyklà* — высшая школа.

3. У прилагательного *didelė* — большая (м. род *didelis* см. Урок 28) в литовском литературном языке нет местоименной формы; она образуется от его синонима *didi* (м. род *didis*) — *didìjìj (didìšios, didžiàj, didžiàj, didžiòj, didžiòj)*. В русском языке этой форме соответствуют прилагательные *большая* или *великая*, напр.: *didžiòji gėrvė* — большая улитка, *didžiòji raide* — большая буква, *didžiòji salė* — большой зал, *didžiòji revoliucija* — великая революция (ср. *Didžiòji Spalio socialistinė revoliucija* — Великая Октябрьская социалистическая революция).

- Iš kò šitas láiškas? — От кого это письмо?
- Iš mano geròs draugės. — От моей хорошей подруги.

- Kà tú skaitai? — Что ты читаешь?
- Skaitai jòmià knygà. — Читаю интересную книгу.

Прилагательные с окончаниями на -a, -i

Падеж	Вопрос	Прилагательные с окончанием на		Окончание
		-a	-i	
V.	kokià?	gerà	gražì	-a, -i
K.	kokiòs?	geròs	gražìš	-(i)os
N.	kókiai?	gerai	gražìjai	-(i)ai
G.	kókią?	gerà	gražìją	-(i)ą
I.	kókia?	gerà	gražìja	-(i)a
Vt.	kokiojè?	gerojè	gražìjoje	-(i)oje

Запомните:

Прилагательные женского рода, оканчивающиеся на *-a*, *-i*, склоняются так же, как соответствующие существительные (кроме именительного прилагательных на окончании *-i*): *gerà dienà*, *geròs dieniòs*, *gerài vėšnìj*; *gražì vėšnìj*, *gražìš vėšnìos*, *gražìjai vėšnìjai*.

Некоторые прилагательные с окончанием на *-a* (*stačià*, *žalà* и др.) во всех падежах имеют мягкий согласный перед окончанием, напр., *stačià*, *stačiòs*, *stačiài* (см. Урок 28).

Склонение указательных местоимений женского рода

Падеж	Вопрос	Указательные местоимения			Окончание
V.	kuri?	šita(ši)	tà	anà	-a
K.	kuriòs?	šitos(šios)	tòs	anòs	-os
N.	kuriài?	šitai(šiai)	tái	anài	-ai
G.	kurią?	šitą(šià)	tą	aną	-ą
I.	kurìa?	šitą(šià)	tà	anà	-a
Vt.	kuriojè?	šitoje(šiojè)	tojè	anojè	-oje

Запомните:

Указательные местоимения женского рода *šita (ši)*, *tà*, *anà* склоняются как соответствующие прилагательные.

Имена прилагательные с окончанием на -ē (относительные)

- Kā tū teļ veikl? — Что ты там делаешь?
 — Atliekū guīnē maīkšā. — Занимаюсь утренней зарядкой.

guīnē утренняя
 vakarinē вечерняя
 vasarinē летняя
 ziemīnē зимняя
 rudinēnē осенняя
 pavasarinē весенняя
 viršutinē верхняя
 zemutinē } нижняя
 aratinē }

šiaudinēnē сегодняшняя
 kaimiņinē соседняя
 vidinē внутренняя
 išorinē внешняя
 paskutinē последняя
 vakarūkstē вчерашняя

Запомните:

1. Относительные прилагательные женского рода склоняются так же, что и существительные с таким же окончанием в именительном падеже единственного числа: *vasarinē gēlēs, vasarinē gēlēs* и т. д. Таким же образом склоняется и слово *dīdēlē* — большая (по значению оно относится к качественным прилагательным): *dīdēlē, dīdēlēs, dīdēlei, dīdēle, dīdēlē*.

2. Прилагательные женского рода с окончанием на -ē не имеют местоименных форм. О м. р. см. Урок 28.

Употребление глагола vūkti

- vūkti { отправляться { *Iš išvūko ī kita miēstā.*
 Он отправился в другой город.
 { Taī jvūko šalīs šiaurēje.
 Это произошло на севере страны.

Безличные глаголы

lūti	lūja	дождь идет	lījo	дождь шел	lis	дождь пошел
snigtī	snīnga	снег идет	snīgo	снег падал	snīgs	снег пошел
šāltī	šāla	морозит	šālo	морозило	šāls	будет морозить
aūšti	aūšta	светает	aūšo	светало	aūš	будет светать
tēmtī	tēmsta	темнеет	tēmo	темнело	tēms	будет темнеть

Примечание. Безличные глаголы в литовском языке употребляются в 3-м лице во всех временах и наклонениях.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Дополните предложения прилагательными *graži, šviesi, šilta, karšta, gražinė, nauja, idomi, brangi, sveičiška*.

Образец: *Jis piško kerūrę.*
Jis piško žiemine kerūrę.

1. Kokiā šiaūdien ... dienā! Žydras dangūs, sūtlė! 2. Ō vākar būvo ... naktis! 3. Mėgstu ... vasarą. 4. Ji dūmisi ... literatūrā. 5. Ji kalbėjo apie ... pjėsę. 6. Dūok mán paskaityti ... knūgā! 7. Kimui nupirko ... dūvaną. 8. Vakarė mergaitės rūguošė ... vakariēnė.

II. Составьте вопросы к прилагательным.

Образец: *Tai būvo idomi ekskursija.*
Kokiā buvo ekskursija?

1. Čiā yrā naujā knygā. 2. Šiaūdien būs svarbi paskaitā. 3. Čiā yrā naujā autobūsu stotis. 4. Vākar būvo labai graži dienā. 5. Mēs mōkomės naujoje iř šviesioje auditorijoje. 6. Mēs atliekame labai sunkiā gramatinė užduotį.

III. Ответьте на вопросы, используя прилагательные по образцу.

Образец: *Ji draugaija su vakarine mokykla.*

— *Kuř jiē išvūko?* — *Į vakarine mokyklā.*

— *Kuř jiē būvo?* — *Vakarine mokykloje.*

— *Iš kuř jiē parvūko?* — *Iš vakarine mokyklos.*

1. Netoli jūsu yrā mōksline bibliotekā.

— *Kuř jūs išėjote?*

— *Kuř jūs būvote?*

— *Iš kuř jūs parėjote?*

2. Mūsų kolūkyje pastātė mūrine fėrma.

— *Kuř tū išėjai?*

— *Kuř tū buvai?*

— *Iš kuř tū parėjai?*

3. Mūsų dėstytojas skaitė steisting paskaitā.

— *Kuř jūs išėjo?*

— *Kuř jūs būvo?*

— *Iš kuř jūs parėjo?*

IV. Ответьте на вопросы, употребив местоименные прилагательные.

Образец: *Jiems dėsto jaunā dėstytoja.*

— *Kuř jiē išėjo?* — *Pās savo jaunāją dėstytoją.*

— *Kuř jiē būvo?* — *Pās savo jaunāją dėstytoją.*

— *Iš kuř jiē parėjo?* — *Iš savo jaunōsios dėstytojos.*

1. Mūsų miestė pastātė naujā mōkylā.

— *Kuř jūs išvūko?* — *Kuř jūs būvo?* — *Iš kuř jūs parėjo?*

2. Mūsų gātvejė atidārė naujā parduotuvė.

— *Kuř jūs išėjo?* — *Kuř jūs būvo?* — *Iš kuř jūs parėjo?*

3. Jī tūri gēra draūgē.
— Kuī jī išējo? — Kuī jī būvo? — Iš kuī jī parējo?
4. Jis pērejo ī naujā darbōvīcē.
— Kuī jīs išējo? — Kuī jīs būvo? — Iš kuī jīs parējo?

V. Составьте вопросы со словами *kokiā* или *kuri* в требуемой форме.

Образец: *Jis mōkosi mokūklōje (kuri?)*.

— *Kurijē mokūklōjē?*

1. Jō mōlina dirba bibliotēkoje (*kuri?*). 2. Jis mūsū laūks stotijē (*kuri?*). 3. Rimas apsigūvno viēbutujē (*kuris?*). 4. Mēs pēsti nuējome iki stotēlēs (*kuri?*). 5. Aš važiūoju ī ligōninē (*kuri?*). 6. Aš susitikaū sū juō ekskursijōje (*kokiā?*). 7. Mēs vākar išmōkome daīnā (*kokiā?*).

VI. Разверните предложения, вставив местоименное прилагательное *vuosniōjī* в соответствующем падеже.

Образец: *Aš buvai pās sāvō sēsēri.*

Aš buvai pās sāvō vuosniōjījā sēsēri.

1. Neseniai jis gāvo lāiška iš sēsēri. 2. Jis domėjosi tāvo sēsēria. 3. Jis norējo susipažinti sū tāvo sēsēria. 4. Aš klāusiau apiē jō sēsēri. 5. Aš seniai mačiaū tāvo sēsēri. 6. Vāsaraš atostogavaū Palangojē pās sāvō sēsēri. 7. Māno sesuō mōkosi konservatorijōje. 8. Rytōj aš eisiu pās sēsēri ī įkurtuvēs.

VII. Составьте предложения по образцу.

Образец 1: *Lāima būvo parduotūvėje (didelē).*

— *Kuī jī ējo?*

— *Jī ējo ī didelē parduotūvėje.*

1. Studeñtai mōkosi auditorijōje (*šviesl*). 2. Tėvas būvo gamūklōje (*didelē*). 3. Brōlis mōkosi mokūklōje (*graži*). 4. Jiē būvo parodojē (*idomi*). 5. Mēs pietāvome valgūklōje (*gerā*).

Образец 2: *Mēs būvome sanatorijōje (didelē).*

— *Kuī jīs važiāvote?*

— *Mēs važiāvome ī didelē sanatorijā.*

1. Jiē būvo fērmoje (*naujā*). 2. Sesuō būvo geležinkelio stotijē (*erdvī*). 3. Mamā būvo parodojē (*idomi*). 4. Olēgas būvo laboratorijōje (*turtin-ga*). 5. Jis būvo ekskursijōje (*idomi*).

VIII. Ответьте на вопросы отрицательно, используя прилагательные-антонимы *šiltā* — *šaltā*, *didelē* — *mažā*, *lengvā* — *sunkī*, *idomi* — *nejidomi*, *senā* — *jaunā*, *senā* — *naujā*, *žemutinē* — *viršutinē*.

Образец: — *Af šiltā būvo šī žiemā?*

— *Nē, šaltā.*

1. Af didelējē salojē dirbo šitas gūdytojas? 2. Af gūdytojui lengvā būvo kelionē? 3. Af tū idomiaū knūgā skaitai? 4. Af senā būvo tā mōteris, kuri susiūgo? 5. Af tadā būvo šiltā diena? 6. Af Jūrātē senā spinta? 7. Af žurnālai (yra) žemutinėje lentynoje? 8. Af šaltā būvo šī vāsara?

IX. Составьте предложения, используя приведенные ниже словосочетания. gerā studeñtē, šiltā diena, šaltā žiemā, mažā sala, idomi knūgā, naujā spinta, viršutinē lentyna, gytinė mankštā, paskutinē diena.

X. Ответьте на вопросы по образцу, используя приведенные справа прилагательные.

Образец: *Aš vākar pirkaū žiemingē kepūrē.*

1. Kōkiā-kepūrē-pirkai vākar?	<i>žieminė</i>
2. Kōkiā knūgā gavai iš draūgo?	<i>idomi</i>
3. Kōkiā programā atliko studentai?	<i>mėninē</i>
4. Kokiojē salojē vyko paskaitā?	<i>didelē</i>
5. Kōkiā kāvā jūs gēriate gytaiš?	<i>puodā</i>
6. Kōkiā arbātā tū mėgsti?	<i>stipri</i>

XI. Составьте вопросы, уточняющие высказывания, и дайте на них ответы.

Образец: — *Prāšom dūoti mām vasarinę suknelē.*

— *Vasarinę?*

— *Taip, vasarinę.*

1. — Jiē mōkosi vakarinėje mokūklōje. 2. — Padėk žurnāla ī viršutinē lentynā. 3. — Aš noriu nusipirkti rudeninę skrybėlę. 4. — Māno draūgas pirkō žiemingē kepūrē. 5. — Jis dėmisi grōžine literatūrā. 6. — Mēs išlipsisime paskutinėje stotēljēje.

XII. Дополните предложения указанными справа прилагательными в требуемой форме.

1. — *Kuī tū padėjai žodynā?*

— *Į ... lentynā.*

2. — *Kuī yrā vadovēlis?*

— *... lentynoje.*

3. — *Ō kuī yrā šitas žurnālas?*

— *... lentynoje.*

4. — *Kuī reikia padėti šitā knūgā?*

— *Į ... lentynā.*

5. — *Kodėl tū išėjai iš stadiōno anksčiau?*

— *Mān buvo šalta ... suknelē.*

6. — *Af tū važiūosi ī universālinē parduotūvėje?*

— *Taip, aš noriu nusipirkti ... suknelē.*

7. — *Prāšom pasakyti, kaip nuvažiūoti iki ligōninēs?*

— *Jūms reikia išlipti ... troleibūso stotēljēje.*

8. — *Kuriōjē pamainojē tū mōkaiši?*

— *Aš mōkausi ... pamainojē.*

9. — *Į kuriā pāmainā tū eisi šiañdien?*

— *Šiañdien aš eisiu ī ... pāmainā.*

XIII. Составьте утвердительные предложения по образцу.

Образец: — *Jū labai gerā duklē? — Taip, jū duklē gerā.*

1. — *Šita labai idomi knūgā? — ...*

2. — *Tavo naujā suknelē? — ...*

viršutinē

opatinē

vasarinē

paskutinē

vakarinē

3. — Jū mažā virtūvē? — ...
4. — Šīta dīdelē aikštē? — ...
5. — Šīandien siltā dienā? — ...
6. — Mūsu labai gerā gūdytoja? — ...
7. — Jū labai gerā mōtina? — ...

XIV. Прочтите предложения, ставя словосочетания в скобках в требуемом падеже; прилагательные преобразуйте в местоименную форму.

Образец: *Šīai atcīna mūsu (naujā dēstytōja).*
Šīai atcīna mūsu naujōi dēstytōja.

1. Māno (*naujā draūģē*) Lāimai labai patīnka. 2. Aļ tū tebegyveni pās sāvo (*gerā tetā*)? 3. Sekmādienj aš praičīdau sū sāvo (*naujā draūģē*). 4. Jī labai patēnkinta sāvo (*naujā skrybēļē*). 5. Mūsu institūtō (*naujā sālē*) labai jauki.

XV. Составьте ответы на вопросы в форме сложных предложений с союзом *kaī* по образцу.

Образец: *Kadā jīs mielai sutiko padēti? (Aš paprašīju).*
Kaī aš paprašīju, jīs mielai sutiko padēti.

1. Kadā aš jau rengiūsi išeiti? (*Jīs atējo pās manē*). 2. Kadā jīs niēko neatsākē? (*Mēs apīē tai jī paklausēme*). 3. Kadā tū labai mėgai čīudži? (*Tū būvai māžas*). 4. Kadā studentai atsisitōji? (*Jēto dēstytōjas*). 5. Kadā jīs nusišypsōji? (*Aš pasižūrējau jī*). 6. Kadā tū jēms padēkōjai? (*Tavē jīē pākvietē*). 7. Kadā tū matēi, kad jīs tikrai seģa? (*Tū kalbējaisi sū juō*). 8. Kadā tāu atrodē, kad jī tavē supraūta? (*Tū kalbējaisi sū jū*). 9. Kadā jīs ēmē labiau dōmētis spōrtu? (*Jīs pradējo sportuoti*).

XVI. Составьте вопросы и ответы, в каждом ответе используйте одно из прилагательных *svārbi, ļoti, sunki*.

Образец: *Jī gāvo bānderōlē.*
 — *Kōkiq bānderōlē jī gāvo?*
 — *Jī gāvo svārbīq bānderōlē.*

1. Añt stālo yrā knygā. 2. Jīs pāsakōjo mūms apīē keliōnē. 3. Mēs vākar klāusēmēs paskaitōs. 4. Studentai reūģias jskaitai. 5. Studentēs āptaria paskaitōs tēmq. 6. Mēs atliēkame lietūviq kalbōs ūzduotj.

XVII. Ответьте на вопрос, используя глаголы *ūt, smigt, sāltu*.

Образец: *Vākar lījo.*

Kōks ōras $\left\{ \begin{array}{l} \text{būvo vākar?} \\ \text{yrā šīandien?} \\ \text{būs rytōj?} \end{array} \right.$

XVIII. а) Дополните предложения глаголом *domētis* в требуемой форме.

1. Matemātikar dār vaikštēje ... matemātika. 2. Mēs ... šiuō klāusimu.
3. Mūsu grūpēs studentai ... spōrtu. 4. Šītas dēstytōjas labai ... istōģja.
5. Aļ tū ... māno specialybe? 6. Jīs ... lietūviq kalba.

б) Дополните текст глаголами *skristi, pāsti, līti, smigt, kvīēsti, padēti* в требуемой форме.

1. Kaī būna gēras ōras, j sāļq ... malūnsparnis, bēt tā diēnā jīs negālējo ...
2. — Kodēļ malūnsparnis negālējo ...? — Negālējo todēļ, kad ... stiprūs vējas, ... jf ...
3. — Kodēļ ... gūdytojq iš miēsto? — Kvīētē todēļ, kad jāunas gūdytojas negālējo ... mōteriai.

XIX. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Aļ būvo Rimas BAM-e? 2. Kās jām viēnā kaftā atsitiko taigojē?
3. Kā draugai padovanōjo Rimui gimimo dienōs prōģa? 4. Kodēļ jīe nu-pīko žemēlapj iļ kōmpasq?

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Гувēнимо алēja

Tās miēstas būvo jāunas, kaīp iļ žmōnēs, kaīp iļ jamē gyvēno. Jīs neseniai išāguo karšōjē kazāchū stēpēje iļ pavadīntas jaunystēs vardū.

Senāsis Jemeljānas atvāžiavo čīa i plēšinius sū sāvo dūkteria. Vaikīnai iļ merginos, sutīķē jī, juokāvo:

— Aļ iļ jūs, dēde, sū komiāunimo keliāpju atvāžiāvote?

Kaīftā senūkas išģīrdo, kad viēnas jāunas tēvas pasīdē kiekvieno gimusio vaiko garbei pasodinti mēdēļi. Jemeljānas stebējosi: sodinti mēdji žmōģui, kuris tik gimē... O kōks jīs būs, kās žīno? Bēt jō dukīē tadā atsākē:

— Tū tik pažiūrēk, kokiē mūsu vaikū tēvai iļ mōimos? Aļ gāļi būti bļoģi jū vaikai?

Iļ visi nūtarē miēsto centrē pasodinti mēdžiū alējq: tegū visi pamāto kiekvienōs jaunōs šeimōs džiaūģsmq.

Taip atsirādo pirmāsis mēdis, kurj būsimōjoje alējoje pasodino viēnas jāunas tēvas. Taj būvo beržēlis.

Atējo karštā vāsara. Jemeljānui, kuris negālējo pīprāsti priē tōkio kārīto klimato, būvo sunkū kvēpūoti. Būvo sunkū iļ beržēliui. Jemeljānas tai pastebējo iļ susirūpino. Nuō tō laiko jīs kiekviēnq vākarq ēmē laistytū beržēļi. Lāistē iļ lūģ sū žmogumi kalbējosi:

— Gērk, beržēli!

Iļ beržēlis gērē. Jīs ēmē spačēiai āugtū iļ gražiai žāliuoti.

Atējo ruduō. Jaunieji tēvai toliau sodino medēlius. Iļ gretā pirmojo beržēlio atsirādo daugiaū jaunū medēļū. Pō kuriō laiko alēja nusīdriekē ūž miēsto i stēpē. O senāsis Jemeljānas tāpo alējos šeimīnkū. Jīs sū mēlle žiūrējo i jāunas medēlius. Mēdžiai āugo, o kartū sū jais āugo iļ vaikai. Jīe bēģiōjo pō alējq iļ būvo tokiē pāt jauni iļ tokiē pāt skirtingi, kaip iļ mēdžiai alējoje. Iļ jū kalbā būvo panašj i līnksmq paūksēiū čīulbējīmā.

Jauni tēvai visadā svēikinasi sū Jemeljanū iļ vis līnksmai klāusia jī:

— Nā, o kaip āuga medēliai?

Senūkas nusišypsō iļ atsāko:

— Āuga. Greit i mokyklq eīs.

sunīkē jī vstrigri ego
 sū konjūntimū ketīfāriū po komсомоль-
 ской путевке
 gīnūsiō valko gaībeī v čestē rodīvīše-
 гося ребенка
 hīstīrijoje atbējōje na budūšēj alleeo
 tai būvo beržēis to была березка

jis ēmē līstīvij on stal polīvāt
 jānūas medēlis molodoe derevīe
 rō kurīō lalko čerez (spūstgā) некотороe
 врємя
 alēja nusīdričkē alleea протянулася
 gerīaj gūvēnī lūčše жīть
 ī plēšīnūas na celīnu

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāskokīte, kā jīs žīnote arīē plēšīnūas.
2. Kodēl mēstas, jkūrtas kazāchū zēmēje, pavadīntas jaunūstēs vardū?
3. Papāskokīte īstōrijā, kurī iūvko šīamē mīestē.

Naujā sofa

Mūms nelabai rūpējo, kokiē mūsū butē baldai, kōl kaīrā nesulūžo sofa.
 — Reīkia galvōtī arīē naujūs baldūs, — sāko žmonā. — Mūsū baldai
 jāū senī. Sofa visāi sulūžo.

Klītā diēnā nuējome ī parduotūvē īf nusīpīrkome naujā sōfā.

— Dabaī sōfā naujā, gražī, gaīla aūt jōs miegōtī kiekvīenā diēnā, —
 nūtarē žmonā.

Aš pasīzūrējau ī sōfā: tikrai, jī naujā, gražī, īf pagalvōjau, kād žmonā
 turbūt teisi.

Taīgi abū sūtārēme nemiēgōtī kasdiēn aūt šīs sōfos. Aš pērējau miegōtī
 ī virtūvē, ō žmonā — ī korīdorijū.

Bēt sōfā — tai tik visko pradžiā. Pasirōdē, jōg jī vis dēlto per gerā kambā-
 rījē priē kitū baldū, nēs jē senī īf negrāžūs. Todēl nūtarēme pīrkti visūs
 naujūs baldūs.

Kaī nusīpīrkome īf pastātēme kambaryē naujās kēdēs, mūsū gerīāusi
 draugai īf pažīstami būvo nepatēnkīni, nēs jīems pās mūs reikējo sēdētī
 aūt grindū, ō tai būvo labaī nepatogū. Padētīs nepagerējo īf tadā, kaī nu-
 pīrkome naujā stāla, nēs mūsū svečīaj īf mēs vālgēme nē aūt stālo, ō šālīā
 stālo, aūt grindū pasīdēje laikraštī. Tīesā, dabaī jāū īf mūsū vaīgīs būvo la-
 baī kuklūs, nēt peī prāstas, nēs tāpēme pīnīgūs būtui īf baldams. Kaī su-
 tvaīkēme būtā, žmonā liko labaī patēnkīnta. Jī pasākē, kād dabaī būtas tik-
 raī gražūs, tik gaīla, kād netēkome draugū īf pažīstamū, kuriē būvo mūsū
 dažnī svečīaj. ō dabaī jīē mūs pamīšō. Kaī turējome draugū, būvo gerīāū
 gūvēntī.

Pagal T. Meganū

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

nelabai rūpējo malo īnteresovalo
 per gēras sliškōm horošīj
 per prāstas sliškōm plohoj
 pasīdēje laikraštī postelīv glazetū
 jumortīstīnīs kūrīnēis jumortīstīčeskīj
 rasskaz

1. Papāskokīte tēkstā.
2. Kodēl draugai pamīšō tā šelma?
3. Tās kūrīnēis — jumortīstīnīs. Kaīr jūs mūnote, aīf tāīr būna gūvēnīme?

УРОК 27

Диалог

Rīmas. Olēgai, tū pasīrinkai biolōgo specialjūbe. Sakjūk, kuriā special-
 jūbe tū dabaī pasīrinktum, jēi reikētū rīnkīs aūtā kaīrā?

Olegas. Aš pasīrinkāju tā pāčīā — biolōgo specialjūbe.

Rīmas. Ō kodēl? Gāī jūsū šeimōjē yrā biolōgū?

Olegas. Nē, mamā īf sesuō — filolōgēs, tēvas — ekonomīstas. Bēt
 mūsū šeimōjē visi labai mėgo mōkslo populīarīnīmo literatūrā. Tēvai vi-
 sadā pīrko mūms sū sēseria populīarījū biolōgījos, chēmījos, fizīkos knjūgū.
 Dabaī aš nēt neatsīmēnu, kādā biolōgīja pradējo dōmīntī manē labīāū ūz
 kitūs dalykūs. Ō mokjūlojē mān pasīsekē: mēs turējome gērā biolōgījos
 dēstojā. Tai būvo labaī mėgstamas mōkytojas. Mēs neturējome kīto tōkīo
 dēstojō. Tikrai, kaī prisīmēnu, niēkas nemokējo tāīr gerai īf jdōmīai
 īšdēstjti sāvō dalykā. Ō kaīr tū pasīrinkai specialjūbe?

Rīmas. Mān būvo sunkū pasīrīnkīti specialjūbe. Mokjūlojē aš mėgau
 daūgeīj dalykū. Literatūrā mėgau nē māžīāū negū biolōgījā.

Olegas. Ō vis dēlto tāīr biolōgū! Kodēl?

Rīmas. Galbūt dēl tō, kād mōkīausī klāsēje, kuī biolōgījā dēstē mamā.
 Īš mūsū klāsēs dēšimt draugū tāpo biolōgāis.

Olegas. Ō kuriā specialjūbe pasīrīnkītum dabaī, jēi reikētū vėl rīnkīs
 īš naujō?

Rīmas. Manaū, kaīr īf tū, pasīrīnkīcaū tā pāčīā biolōgo specialjūbe.
 Mān jī patīnka.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

rīnkīs, gēlāsī, rīnkosi	vēlētāt	vēlētāt, -o, -ō	vēlētāt
filolōgīs, filolōg	vēlētāt	vēlētāt, -o, -ō	vēlētāt
populīarūs, -ī	populīarīj	sunkū	trūdno, tīželo
ekonomīstas	ekonomīst	daūgeīlīs	mnogīe
mōkslas	nauka	tārī, tāīpra,	tāro statē
biolōgīja	biolōgīja	patīktī, patīnka,	-lko īpratītēsjā
chēmīja	chīmīja	mōkslo	populīarīnīmo naučno-populjār-
dōmīntī, -īna, -īno	īnteresovāt	īnāj	
dalykās	predmet	mān	pasīsekē mīe povēzlo

mažai мало
 reikia, reikėjo нужно, нужно было
 mėgti, -sta, -sti, -o любить (что?)
 pirkti, pirkta, pirko купить
 atsiminti, atsimena, atsiminė вспомнить
 geriau лучше
 pradėti, pradeda, -ėjo начинать

chemijos } vadovėlis,
 biologijos } paskaita
 fizikos }
 knyga apie } chemiją
 biologiją }
 fiziką }

užduotys }
 leksijos } по
 knyga } { химии
 биологии
 физике

Запомните:

1. Сослагательное наклонение образуется от основы неопределенной формы с помощью личных окончаний (вместе с суффиксом): -čiai, -tum, -ty, -tume, -tumėte (dirbčiau, dirbtum, dirbtų, dirbtume, dirbtumėte; turėčiau, turėtum, turėtų, turėtume, turėtumėte; sakūčiau, sakūtum, sakūtų, sakūtume, sakūtumėte).

Во 2-м лице множественного числа употребляются также формы с окончанием -tute, напр.: dirbtute, turėtute, sakūtute.

2. Глаголы в сослагательном наклонении сохраняют ударение инфинитива (dirbti — dirbčiau, dirbtum ...; sakyti — sakūčiau, sakūtum...).

Спряжение возвратных глаголов в сослагательном наклонении

		Спряжение		
		I	II	III
aš	} jį, jį } } jė, jės } } mes } } jūs }	dirbčiau	domėčiau	mokūčiau
tù		dirbtumei	domėtumei	mokūtumei
jūs, jį		dirbtumėsi	domėtumėsi	mokūtumėsi
jė, jės		dirbtumėte	domėtumėte	mokūtumėte
mes		dirbtumėmės	domėtumėmės	mokūtumėmės
jūs	dirbtumėtės	domėtumėtės	mokūtumėtės	

Обратите внимание на то, что глаголы сослагательного наклонения во 2-м лице единственного числа в окончании имеют -ei-, а в I и 2-м лицах множественного числа -e-.

Употребление сослагательного наклонения в простом предложении

Глаголы в сослагательном наклонении в литовском языке, как и в русском, могут обозначать:

1) Возможное или желательное действие, например:

Aš su mielu noriu eičiau į tą Я с удовольствием пошел бы
 parodą! на эту выставку!
 Tū paskambintum jai! Позвонил бы ты ей!

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ ДИАЛОГА

1. Kurią specialybę jūs pasirinkote ir kodėl?
2. Papasakokite apie jūsų būsimą specialybę.
3. Kodėl jūs specialybę joms labiausiai patinka?
4. Kurią specialybę jūs pasirinktumėte dabar, jei reiktų dar kažką rinktis?

ГРАММАТИКА

Сослагательное наклонение

(Taigi apžiūrėję nuosaka)

— Aš galėtum ateiti gytųj pės — Мог бы ты завтра прийти
 manė? ко мне?
 — Aš noriu, kad tu atei- — Я хочу, чтобы ты пришел
 tum gytųj pės manė. завтра ко мне.

Образование сослагательного наклонения

Сослагательное наклонение	
dirbti } turėti } sakyti }	-čiai, -tum, -ty, -tume, -tumėte

2) Просьбу, совет или предложение, например:

Gál galëtumėte iř mán puriřk- tí šitą knygą? Pasiñintum tú máno žodýna!	Может быть, вы могли бы и мне купить эту книгу? Взял бы ты мой словарь!
---	---

Сослагательное наклонение в сложных предложениях

Jėi gytój būtu gėras, mėš vaziúotume į gamtą. Jėi tú pakviėstum, įis atei- tu čia. Šiañdien aš ateičiau pàs ta- vė, jėi galėčiau.	Если бы завтра была хорошая погода, мы бы поехали за город. Если бы ты пригласил его, он пришел бы сюда. Сегодня я бы пришел к тебе, если бы смог.
Jėi įis neradėtu mán, aš neiř- sprėčiau šito úždavinio. Jėi nesijáudintų, įis išsprėstų šitą úždavinį. Jėi jáudintusi, įis neiřsprėstų šito úždavinio.	Если бы он не помог мне, я бы не решил эту задачу. Если бы он не волновался, он решил бы эту задачу. Если бы он волновался, он не решил бы эту задачу.

Примечание 1. Сослагательное наклонение в литовском языке, как и в русском, употребляется в придаточных предложениях условия с союзом *jei* (если).
2. В сложноподчиненных предложениях глагол сослагательного наклонения может употребляться и с отрицанием.

Jis padarė viską, kád pasiek- tu savo tikslą. Kád sėkmingiaū atliktume sėja, mėš nùtarėme lenktyniáuti. Kád tik (mėš) neravėliuotume!	Он сделал все, чтобы достичь своей цели. Чтобы успешнее провести сев, мы решили соревноваться. Как бы только нам не опоз- дать!
---	--

Запомните:

Сослагательное наклонение в литовском языке, как и в русском, употребляется также в придаточных предложениях цели.
Особенностью в литовском языке является то, что глагол сослагательного наклонения с союзом *kád* употребляется для обозначения цели и в тех случаях, когда в русском употребляется союз *чтобы* с инфинитивом.

Примечание. В отличие от русского языка, в литовском союз *kád* в значении *чтобы* не употребляется с инфинитивом при обозначении цели.

Употребление глаголов *dõminti, sėktis*

dõminti I, sėktis I	
Настоящее время	Прощ. однократное время
Сослаг. накл.	
manė tavė jį, ją mūs jūs juos, jās	dõmina dõmino dõmintų
mán táu jám, jái mùms jùms jìems, jòms	sėkasi sėkėsi sėktųsi

riñktis — pasirinkti
piřkti — nusipirkti
sėktis — pasisėkti
dėstyti — išdėstyti
dõminti — sudõminti

УПРАЖНЕНИЯ

I. а) Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Ař jis norėtu vaziúoti vāsara sù statýbininkų brigadà i*
ВАМ-?
— *Taip, norėtu.*

1. — *Ař jūs brólis galėtu peñkėtis baigti mokýklą?* 2. — *Ař tú norė-
tum šiėmet įstóti i institutą?* 3. — *Ař táu patiktų mókýtis medicinos ins-
titutė?* 4. — *Ař ji norėtu mókýtis istorijos fakultetė?* 5. — *Ař jūs norė-
tumėte sėkmādienį vaziúoti i ekskursiją?*

б) Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: — *Ař jis norėtu skaitýti šitą knygą?*
— *Nė, nenorėtu.*

1. — *Ař tú gáutum mán pàšto ženklų kolekciją?* 2. — *Ař tú galėtum
išsiřsti telegrāmą jìems?* 3. — *Ař jūs galėtumėte paĩmti máno banderblė?
4. — Ař jiė galėtu nueiti pàs mókslinį vadovą?* 5. — *Ař jūs sutiktumėte
išvėfsti šitą strāpsnį?*

II. Составьте предложения по образцу, используя глаголы в сослагательном наклонении.

Образец: *Aš daviau tam turistui Vilniaus miesto planą. Jis susipažinti.*
Aš daviau tam turistui Vilniaus miesto planą, kad jis susipažintų.

1. Aš pirkau tą laikraštį. Aš paskaitysiu draugo straipsnį. 2. Jis paprastai eina į universitetą pėsčias, bet šiandien važiuoja autobusu. Jis nepavėluos ir paskaitą. 3. Jis važiuavo taksi. Jis greičiau nuvažiuos į stotį. 4. Aš pasiėmiau iš bibliotekos daug knygų. Aš gerai pasirengsiu seminarami. 5. Peif atostogas mėš važiuojame į Klaipėdą. Mėš susipažinsime su tuo miestu. 6. Pė paskaitėš jė susiriško į salė. Jė aptařs koncerto programą.

III. Прочтите текст. Обратите внимание на употребление глаголов в сослагательном наклонении и прилагательных в сравнительных формах. Расскажите текст.

Turisto patarimai

Turistai — tai žmonės, kuriė eina pėsti ten, kuř jė galėtų važiuoti, ir dirba tadā, kaį jė galėtų ilsėtis.

Turistinėje keliėnėje mėš patariname jums eiti vienas pāskui kita. Visų stipriausias iš jusų turi eiti paskutinis. Jis galės paimiti ir nėsti daiktus, kurių nebepāneša jė draugai. Keliėnėje reikia kuė daugiau valgyti, kad būtų lengvesnė kuprinė. Apskritai turistinės išvykos naudingos ir dėl to, kad pė jė bet koks dārbas atrodys kaį pōilsis.

IV. Преобразуйте предложения по образцу. Обратите внимание на употреблении глагола *galėti*.

Образец: — *Af jūs negālite dūoti mán pažiūrėti šitą vadovėlį?*
— *Af jūs negalėtumėte dūoti mán pažiūrėti šitą vadovėlį?*
— *Galėčiau.*

1. Af jūs negālite padėti mán? 2. Af jūs negālite nupirkti mán laikraštį? 3. Af jė negāli ateiti vakarė pās manė? 4. Af jīs negāli paskambinti jiems? 5. Af jī negāli išveřti šitą straipsnį?

V. Ответьте на вопросы утвердительно по образцу.

Образец: *Nōrint* gerai išmōkti lietūvių kalbą, reikia nemažai mōkytis.*
Af taip?
Taip, jėi nōri gerai išmōkti lietūvių kalbą, reikia nemažai mōkytis.

1. Nōrint gerai pasiruōšti keliėnei, reikia iš aņksto pradėti ruōštis.
2. Nōrint išlaikyti egzāminą, reikia gerai pasirengti. 3. Nōrint nuvėkti į stotį, reikia važiuoti troleibusu. 4. Nōrint pradėti naują dārbą, reikia baigti senąjį. 5. Nōrint daug pamatyti, reikia keliauti.

VI. Прочтите предложения, поставьте данные справа глаголы в требуемой форме (в будущем времени и сослагательном наклонении).

* Nōrint — с целью; для того чтобы.

1. Jėi rytój bus gėras óras, ... į gamtą. Jėi rytój būtų gėras óras, ... į gamtą.

2. Jīs jaūsis geriau, jėi ... Jīs jaūřtisi geriau, jėi ...
3. Jėi tū ateisi pās manė, mėš ... į pārodą. Jėi tū ateitum pās manė, mėš ... į pārodą.

4. Jėi kita savaitė dār ródys tą filmą, mėš ... jī. Jėi kita savaitė dār ródytų tą filmą, mėš ... jī.

VII. Прочтите предложения, поставьте глаголы в сослагательном наклонении.
Образец: *Jėi aš paprašýsiu, jis ateis čiā.*
Jėi aš paprašýčiau, jis ateitų čiā.

1. Jėi vakarė aš jī sutiksiu, paklausiu apie tai. 2. Jėi jūs padėsite, jī išmōks slidinėti. 3. Jėi aš turėsiu daugiau laiko, tą dārbą geriau atliksiu. 4. Jėi jīs ateis, aš pasikalbėsiu su juė. 5. Aš tą knygą laikū pėrskaitysiu, jėi gāusiu rytój. 6. Mėš negalėsimė rytój baigti tō dārbą, jėi jūs nepadėsite. 7. Jėi jūs ateisite, aš jums dūosiu tą knygą.

VIII. Преобразуйте предложения по образцу, употребив глаголы в сослагательном наклонении.

Образец: *Jėi tū mán padėsi, aš išsprėsiu šitą uždavinį.*
Jėi tū mán padėtum, aš išsprėščiau šitą uždavinį.

1. Jėi turėsiu laiko, aš ateisiu pās tavė. 2. Jėi pamėgsiu chemiją, aš stōsiu į šitą fakultėtą. 3. Jėi pās manė ateisi laikū, mėš nepavėluosime. 4. Jėi nesijādūins, jīs išlaikýs šitą egzāminą. 5. Jėi niekas manėš nesutrukdýs, aš baįsisi šitą dārbą laikū.

IX. Поставьте вопросы и дайте на него ответы, ставя глаголы в сослагательном наклонении.

Образец: *Ji atvažiuos į Vilnių susipažinti su miestu.*
Kō ji atvažiuos į Vilnių?
Ji atvažiuos į Vilnių, kad susipažintų su miestu.

Jūs sesuė greit atvažiuos į Vilnių. Jī nōri: susipažinti su Vilniumi; nueiti į muziejų; nueiti į teatrą; pamatyti Gedimino pilį; Lėnino aikštė; architektūrinius paminklūs; susitikti su draugais.

X. Составьте ответы на вопросы, ставя глаголы в настоящем, прошедшем, оtkратном и будущем времени.

Образец 1: *Prāšom pasakyti, kadā atvyksta (atvyko, atvyks) trunkti nýš iš Klaipėdos?*

Maskvā, Kaūnas, Panevėžys, Rygā, Leningrādas, Tālinas.

Образец 2: *Prāšom pasakyti, kadā atskrenda (atskrido, atskris) lektūvas iš Palangos?*

Rygā, Maskvā, Leningrādas, Minskas, Kaūnas, Klaipėda.

XI. Дополните предложения.

Образец: *Kaį mōkytojas atnešė rāšomuosius dārbus, mėš labai džiaūgėmės.*

1. Kaļ mokytojas ātnesē rāšos muosius dārbus, ...
2. Kaļ nusilēido saulē, ...
3. Rūtā rabudaļ, kaļ... ..
4. Kōļ pavālgiaļ, ...
5. Kaļ gūvēņome Klairēdoļe, ...

XII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kuriē studenteļai šiañdien laņko māsu insitūtāq*
(*kuriē vākar atūjko iš Maskvās*).
Studeñitai, kuriē vākar atūjko iš Maskvās, šiañdien laņko māsu insitūtāq.

1. Kuriē studenteļai atūjko iš Bulgārijos? (*sū kuriais šiañdien susitiksime*).
2. Kuri paskaitā tēsēsi dvi vālandas? (*kuriā skaitē māsu insitūtā profēsorius*).
3. I kuri aerodromā važiāvome taksi? (*kuris biuvo toli nuō miēsto*).
4. Kuriļ knūgū nebūvo bibliotēkoje? (*kuriā mūms reikējo kitaļ pāmo-kaļ*).
5. Kuri auditorija yā trešiamē aukštē? (*kuriōjē yūksta māsu pāskaitos*).
6. Kuriōjē mokykloje dēsto māno dēdē? (*kuriōjē ās mōkianusi dvejōjos metus*).
7. Kuri kelionē trūko dvi savāites? (*apiē kuriā mūms pāsakojo vienas māsu grūpēs studenteļas*).
8. Kuri temā nelengvā? (*kuriā ās pasirinkāū dip-lōminiam dārbiū*).
9. Kuriē māno draugaļ studijōja Vīlniaus universitetē? (*apiē kuriūds ās pāsakojoļi*).

XIII. Переведите на литовский язык.

1. Я купила план Вильнюса, чтобы не заблудиться в городе.
2. Возьми этот журнал, чтобы подготовить доклад к семинару.
3. Ты позвонила родителям, чтобы они встретили тебя на вокзале?
4. Я возьму билеты на понедельник, чтобы в воскресенье возвратиться в Вильнюс.
5. Мы соберемся сегодня в аудитории, чтобы обсудить результаты экзаменов.
6. Дай мне твой адрес, чтобы я смог написать тебе из Клайпеды.
7. Мы сделали все, чтобы сдать экзамены хорошо.
8. Скажи ему, чтобы он принес дипломную работу нашему преподавателю.
9. Я останусь в Клайпедe еще на два дня, чтобы осмотреть город.
10. Когда мне прийти к вам, чтобы еще раз обсудить это задание?
11. Что мне сделать еще, чтобы помочь ему в учебе?

Не забудьте, что в литовском союзе *kād* для обозначения цели не употребляется с инфинитивом; в таких случаях глагол ставится в сослагательном наклонении!

XIV. Дополните предложения.

1. Jēi tikrai žinōciau, kād šiañdien insitūtē būs vākaras, ...
2. Jēi gerai mokēciau lietūvių kalbā, ...
3. Jēigu išlaikūciau visūs egzāminus penketui, ...
4. Jēi turēciau jō eilēraščių rinkinį, ...
5. Jēi ši žiemā būtų labai šalta, ...
6. Jēigu turēciau dū bilietus į šitaq spektaklį, ...
7. Jēi šiañdien nebūtų lietaus, ...
8. Jēi jis neateitų pas manē, ...
9. Jēi draugaļ mian nepadētų, ...

XV. Ответьте на вопрос *Kō jūs skañbinote draugū?* В ответе используйте соответствующие конструкции (*kād+сослагательное наклонение*) по образцу.

Образец: — *Kō jūs skañbinote draugū?*

— *Ās skañbinau draugū, kād sužinōciau dēstytojo telefōnā.*

a) Jūs nežnote: grūpēs vadōvo telefōno; Jūrātēs ādreso; kadā būs konferēncija; kadā prasidēs paskaitā; kuļ yā Revoliūcijas muziejus; kadā būs semināras?

б) Jūs draugas susiņgo. Jūs nōrite: sužinōti, kaļp jūs jaučiasi; pāpāsakoti jām apiē konferēncija; padēti jām; pasvēikini jū sū šveñtēmis; paskaiyūti jām savo strāipsni; pasikalbēti sū juō.

XVI. Прочтите предложения, поставьте глагола справа в определенной форме и сослагательном наклонении.

Образец: *Mēs nōrime važiūoti į gañtā.*

Mēs nōrime, kād kartū važiūotum į gañtā.

1. Jūrātē nōri ... pas Lāima rytē. (at)važiūoti
- Lāima nōri, kād Jūrātē ... rytē. (nu)(si)piŗkti
- Tū nōri ... bilietā į kinā. (pa)kviŗsti
- Tū nōri, kād jis tū ... bilietā į kinā. (pa)rašyti
- J norējo ... mūs pas savē. (nu)(si)piŗkti
- J norējo, kād mēs ... jā pas savē. (pa)kviŗsti
- Ās nōriū ... brōliui laiška. (pa)rašyti
- Brōlis nōri, kād ās ... jām laiška.

XVII. Ответьте на вопросы, используя данные справа слова.

Образец: *J rūpinasi sūvo draugē.*

1. Kuō jī rūpinasi?	<i>draugē</i>
2. Kuō tū rūpiniesi?	<i>mōkslas</i>
3. Kuō jis rūpinasi?	<i>kelionē</i>
4. Kuō tėvai rūpinasi?	<i>(sūvo) duktē</i>
5. Kuō jūs rūpinatės?	<i>ekskursija</i>
6. Kuō tās studentės rūpinasi?	<i>egzāminas</i>
7. Kuō jiē rūpinasi?	<i>(sūvo) sūniūs</i>

XVIII. Ответьте на вопросы по образцу, используйте глагол *turēti* в сослагательном наклонении в значении *dolajen*.

Образец: *Jis turētū važiūoti šiā vāsarā į Pālangā.*

1. Aļ jis važiūōs šiā vāsarā į Pālangā? 2. Aļ jūs jām pranēsite apiē tai?
3. Aļ jūs nuēsite į šitaq pāroda? 4. Aļ mēs gālime susitikti? 5. Aļ jis ivykdyš šitaq plānā? 6. Aļ jis važiūoja į Klairēdā? 7. Aļ šī dārba jis pāts atliko? 8. Aļ jām sēkasi šitas dārbas?

XIX. Прочтите предложения, поставьте глаголы в сослагательном наклонении.

— *Atsiprašū! Aļ ās (galētū) jūs paklausti?*

— *Prāšom.*

— *Ās (norētū) paklausti, kaļp ās (galētū) nuvūkti iki tuģaus?*

— *Aļ jūs (norētū) važiūoti, aļ pēscias (eiti)?*

— *Jēi netoli iki tuģaus, ās (norētū) geriaū pēscias eiti.*

— *Nuō čia ganā toli. Jūms (reikētū) autobusu važiūoti.*

- O kiek laiko aš (važiūoti) iki tušgaus?
- Iki tušgaus jūs (važiūoti) apie 30–40 minučių.
- Labai ačiū!

XX. a) Ответьте на вопросы.

1. Aš jūs galėtumėte paaiškinti šią taisyklę? 2. Aš jūs galėtumėte dalyvauti mūsų pokalbyje? 3. Aš jūs galėtumėte ateiti rytoj pas manė? 4. Aš jūs jau galėtumėte parašakoti lietuviškai apie savo specialybę?

б) Ответьте на вопросы, используя местоимения *aš, tu, jis, ji + galėti* в сослагательном наклонении.

Образец: — *Kas galėtų paaiškinti šią taisyklę?*
— *Aš galėčiau.*

1. Kąs galėtų kalbėti susirinkimė? 2. Kąs galėtų supražindinti svėčia sū miestū? 3. Kąs galėtų pasikalbėti sū tuō svėčiū? 4. Kąs galėtų parašyti re-eñziją apie šią knygą? 5. Kąs galėtų parengti pranešimą?

XXI. a) Дополните предложения самостоятельно выбранными словами, ставя глагол в сослагательном наклонении.

1. Aš noriu, kad tu ... 2. Tėvai norėjo, kad aš ... 3. Jūs norite, kad mes ... 4. Tėvas nori, kad sūnūs ... 5. Aš nenoriu, kad jūs ...

б) Составьте предложения с конструкцией *norėti + bendratis* и *norėti, kad...* по образцу.

Образец: *Šiañdien aš noriu nueiti i bibliotėką.*

Aš noriu, kad šiañdien tu nueitum i bibliotėką.

XXII. Ответьте на вопросы.

Образец 1: — *Aš tu nori, kad aš pasitikėčiau stotyjė tėvą?*

— *Nė, aš noriu pati ji pasitikti.*

1. — Aš tu nori, kad aš pasitikėčiau sėserį? 2. — Aš tu nori, kad aš paskaibinėčiau brōliui? 3. — Aš tu nori, kad aš jai padėčiau? 4. — Aš tu nori, kad aš išvefėčiau strāipsnį? 5. — Aš tu nori, kad aš nuvažiūočiau pas juōs?

Образец 2: — *Aš tu nori parōdyti jiems mūsų miēstą?*

— *Nė, aš noriu, kad tu parōdytum jiems mūsų miēstą.*

1. — Aš tu nori nori duoti jai vadovėlij? 2. — Aš tu nori paklausti ji apie konferenciją? 3. — Aš tu gali pėrduoti jai šitą žurnālą? 3. — Aš tu gali nupirkti duonos? 5. — Aš tu gali jam duoti savo žodyną?

XXIII. Прочтите предложения, поставьте слова в скобках в сослагательном наклонении.

1. Jei aš (turėti) laiką, (eiti) šiañdien i teātrą. 2. Aš (dėrbti), jei (galėti). 3. Mēs (norėti) pamatyti šią pārodą. 4. Jei (būti) gražūs oras, mēs (galėti) nuvažiūoti i pajūrį. 5. Pasakyk jai, kad (užėirti). 6. Jei tu (pakviēsti), jis (atvažiūoti). 7. Aš (galėti) jam parašyti, jei aš (žinoti) jō ādresą. 8. Pasitūkrinkite dikiantą, tik žibrėkite, kad (nebūti) klaidū. 9. (Būti) gerai, jei kās (galėti) šiañdien tei nueiti. 10. Aš (norėti), kad rytōj tu (nevažiūoti)

namō. 11. Jei aš (žinoti), kad tu greiġ grīši, (paaiškinti). 12. Aš (galėti) važiūoti, bėt dār komandiruotės neturtū. 13. Skubėk, kad (suspėti) laikū tei puvykti.

XXIV. Переведите на литовский язык. Союз *чтобы* с инфинитивом в придаточном предложении цели переведите словом *kad* с глаголом в сослагательном наклонении.

1. Мы поторопились, чтобы прибыть на место вовремя. 2. Я должен раньше выйти из дома, чтобы достать билет. 3. Товарищ зашел ко мне, чтобы вместе поехать за город. 4. Она ушла к партизанам, чтобы отомстить врагу. 5. Мы должны всё хорошо обдумать, чтобы не возвращаться к этому вопросу.

XXV. Прочтите предложения, поставьте глаголы в скобках в сослагательном или повелительном наклонении.

1. (Stėngtis) visadā viskā gerai suprāsti! 2. (Nesivėlioti), draugai, i dārba! 3. (Tikėtis), kad gerai atliksime šį dārba. 4. Jei (pasistėngti), tu gėtiaū (mōkytis), daugiaū iř (žinoti). 6. Jei (būti) graži vāsara, mēs (mūdūyis) jūroje, (dėgintis) sūlėje. 7. Aš jiē (dėžiaugtis), jei taip (atsitikti)?

XXVI. Переведите на литовский язык.

1. Если бы у меня было время! 2. Если бы у него было много времени! 3. Если бы я мог поехать с вами! 4. Если бы он был здоров! 5. Если бы ты прислал мне телеграмму! 6. Если бы я мог это сделать! 7. Если бы ему это удалось! 8. Я хотел бы вас спросить, есть ли у вас время?

1. Конечно, мне хотелось бы поговорить с вами. 2. Не могли бы вы объяснить нам это еще раз? 3. Что бы вы ответили на этот вопрос? 4. Не могли бы мы собраться сегодня после занятий?

1. Ученик мог бы лучше учиться, если бы он не ленился. 2. Скажите, чтобы они поторопились и не опоздали на поезд. 3. Если бы не дожждь, мы могли бы пойти купаться. 4. Что бы я мог сделать хорошее для них? 5. Если бы он мог достать билеты, я пошла бы в кино. 6. Если бы я знала ее адрес, то написала бы ей письмо.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Žemės širdis

Aš savo mōtiną visadā vadinaū malōniniu žodžiū — mamytė.

Paskutinį kartą ištariau jį drėgnoje nuō listaūs platformoje, kareiviu vagonė, kai važiavaū i frōntą. Aš tadā dār nežinojau, kad visam laikui atsisveikinu sū mōtina. Tadā dār nežinojau, kad sū mōtina apskritai gālima atsisveikinti visam laikui.

Tei, frōntė, kuř kiekvienā dienā sunki, kuř dažnai tū atrōdo, jōg iš-sėko arbā baigia sėkti jėgos, tuō metū labai pādeda laiškai iš namū. Vis galvōji: „Jei gāučiau šiañdien laiškā iš namū, kōks būčiau laimingas!“

Tāčiau tadā gavaū nuō mamōs laiškā nē pōpieriuje rāsytā, nē i vōką idėtą. Tai tik girdėjau mintysė mamōs balsą.

Aš atšimenu nākti priēš Naujuosius metūs. Tada gulējau sniegē, gretā sproginējo vokiečių sviēdiniai. Ō aš mintysē mačiaiū šviēsū iř šiltā kaibbarī, naujamētinē eglūtē iř sava māma šaliā eglūtēs. Mān rōdēsi, kād māma parāšē laiškā, iř jamē rāšo, jōg atsitiktinai rādo spintoje žvākiū iř ūzdegē jās priē eglūtēs. Kambaryē pasidāro šviēsū iř jaukū. Dēk, eglūtē! Gerai, kād kažkuī netoli mamōs yrā taikōs salā, kuī viskas kaip iř ankščiai: iř šilta, iř ramū. Iř mamā yrā saugiojē viētoje. Tik vienintēlis jōs nērimas — tai aš.

Bēt gaīla, kād visa tai tik legendā, kuriā sukūrē māno vaizduotē tuō metū, kai mamā žuvo savo namē, kai nāmas griuvo nuō sproginimo bangōs, kai teñ žmonēs mirē nuō bādo iř šalčio. Tās laiškas sukūrtas tuō metū, kai ji mirē blokādoje ēsančiame miestē, iš kuī ji siuntē mán paskutiniūs savo šilumōs lašūs, paskutiniūs gyvybės lašūs.

Ō aš patikėjau tā legendā... Mōtina rāšē tuōs laiškus, kōl plākē širdis. Iř pāčią sunkiausiaj mán minūtē, kai aš sunkiai sūžeistas gulėjau nepažįstamame kāime, pagālbā sūteikē mōtina. Manē kankino skausmas iř troškulys. Iř aš staigā pagalvōjau, kād vienintēlis žmogūs, kuris galētū manē išgēlbėti, — tai mamā. Kai tū blōga — gretā turi būti mōtina. Iř aš ėmiaū šaukti jā. Iš paskutiniūjų tik šnibždomis ištariau pātį brangiūsią žōdį — mamytē. Aš žinojau, kād ji ateis. Iř ji priėjo priē manēs. Atsarčiai pakēlē māno gālva, dāvē mán gērti, iř aš išgirdaū mielā balsq: — Sūnēli! Mielāsis sūnēli!...

Aš negalėjau atsimērkti, bēt jutaū, kād gretā yrā mōtina. Aš pažinaū jōs gerāšias rankās, girdėjau jōs balsq. Iř aš pasakiaū jai: — Māma, mamytē...

Māno mamā gulėjo brōliū kapē blokādoje ēsančiame Leningradē. Nepažįstamame kāime visai svetimā mōteris mán tāpo tikrāja mōtina. Matyt, visos mōterys turi kažkā bēndra. Jēi kuri mōtina negāli padēti sūnui, padēda kitā.

— Māma, mamytē...

Piskariovo kapinēsē žaliūoja žolē. Piskariovo kapinēsē dideli kapaī. Dideli, bendri, pilni žmoniū skausmo. Čia palaidota māno mōtina.

Dokumeņtū nērā. Irodymų nērā. Bēt sūnaūs nūojauta sāko — čiā. Iř aš sukniubaū aūt žēmēs.

Aš glōstau rankā Piskariovo kapiniū žolē. Aš ieškau mōtinos širditēs. Ji negāli išnykti. Ji tāpo žēmēs širdimi,

Pagal J. Jākovlevq

СЛОВСОСЧЕТАНИЯ

išskō jēros issyikli silpa	sproginėjo sviēdiniai	приравнялись снаряда
baigia sėkti jėgos silpa na ischole	uzdėgti žvakės priē eglūtēs	зажечь свечы
visam laikui na vse vreme	na silke	
nē pūberijėje rašyta, nē j vōlka idėtu ne na	taikōs salā	остров мира
bumate napisanose, ne v konvert	kaip iř ankščiai	как и прежде
vloženose	saugiojē viētoje	в безопасном месте
mintysē girdėdī, matyti miaslenno silmashat,	tas laiškas sukūrtas	это письмо сложено
videlt		

blokādoje ēsančiame в находящемся в блокаде
 sūnūsiā minūtē в труднейшую минуту
 aš gulėjau sūžeistas я лежал раненый
 iř paskutiniūjų из последних сил
 suteikti pagālbā оказать помощь
 pātį brangiūsią žōdį самое дорогое слово
 aš pažinaū jōs gerāšias rankās я узнал ее добрые руки

neražįstamame kāime в незнакомой деревне
 tarp tikrāja mōtina stati родной матерью
 mōterys turi kažkā bēndra в женских
 есть что-то общее
 čiā palaidota mōtina здесь похоронена
 МАТЬ
 irodymų nērā доказательств нет
 sūnaūs nūojauta причувствие слыша

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kōkiā rēikšmē turėjo laiškai iš namų tiems, kuriē buvo frontē?
2. Kā jōs galite parašakoti apie apsakymo autoriaus mōtinā?
3. Kodėl apsakymas pavadintas „Žēmēs širdis“?
4. Paskaitykite eilėrašty iř ištrauką apie mōtinā.

Motinės rūpestėliai

Seniaj seniaj sugulē Lovēšose vaikai.
 Tik tū, tik tū, motulō, Per naktį nemigai.

Ō kiek ilgū naktėliu, Kiek nēmigo nakti
 Aūt jōs baltū rankėliu
 Supaūs iř aš, iř tū.

Tamsiūs sparnūs nulėido Sodē naktis gūdi,
 Tū priē sūnėlio vėido Parimusī budī.

Užaugom, jōs sūpuoti,
 Kaip tėviskēs berzai.
 Jai viskā atidoti
 Pasāuly — per mazai.

K. Kubilinskas

Кап саултē, кап швичл
 Tū, mamytē, mūms esl.
 Tū iř šildai, iř šypsals
 Mėilēs spinduliāis šviestais.

А. Матюс

СЛОВСОСЧЕТАНИЯ

seniaj sugulē vaikai дети давно спят
 per naktį nemigai всю ночь не сомкнула глаз
 parimusī budī склонив голову блишь

lēmėjo naktis бессонная ночь,
 užaugom, jōs sūpuoti выросли, сию укачаные

5. Pasakykite eilėraščiū, priežodžiū, aforizmų apie mōtinā. Išvėskite tuōs j licitūviq kalba.

6. Parašykite rašinēli, kuriē epigrafi galētū būti aforizmai apie mōtinā; Niekō nērā brangēsniō ūž mōtinos mēilē.
 Mōtinos akysē mēilē šviētā.

Диалог

Lai ma. Jaū šaltas ōras.
 Jūrātē. Atējo žiemā.
 Lai ma. Kād īf ruduō šiaīfs mētais būvo šaltas.
 Jūrātē. Ō praējusiaīfs mētais ruduō būvo ļabai šiltas īf saūsas.
 Lai ma. Iš ūkrūjū. Aš prisīmenu, kād dār spālio mēnesj parsīnceīau īš mīško gēlījū.

Jūrātē. Mēgstu rūdenj. Ūpāc mēgstu šiltā rūdenj. Tuō ļaikū ļabai grāzūs mīškas. Kai baģesīu īnstitūtā īf pradēsīu dīrbtī, visadā atostogāusīu tīk rūdenj, īf tīk kāime.

Lai ma. Ō aš mēgstu vāsara. Mēgstu vāsara šiltā sāule, vēsīā jūrā. Šiaīfs mētais mēs dvi savāites būvome Palangojē īf trīs savāites Nidoje.
 Jūrātē. Aš negalījū taīp ilgai būtī kurōrte, kuī yrā kāršta, aš ļabīaū mēgstu vēsū ōrā. Mān patīnka mūsū šalīes šīaurēs gamtā. Šiaīfs mētais bevēik visā rugpjūcio mēnesj būvauī Karēļijoje. Kaip teñ gražū! Aš parsīvežīau īš teñ īdomiū skaidriū īf ļabai gerū nūotraukū albūmā „Karēļija“. Pīrkaū Petrozavōdsko knygūne. Jēj nōri pažiūrēti — atēik, parōdysīu.

Lai ma. Sū mīelu nōru! Ō aš neseniaī būvauī Bulgārijoje. Atsīnešīu taīp pāt īdomiū skaidriū īš kelīonēs pō Bulgārijā īf gražījū nūotraukū albūmā, kuīj pīrkaū Sōļjyje.

Акториус и журналистас

— Kōki vāidmenj jūs mēgstate — didelē aī māžā?
 — Jēj pjēsē gerā, — didelē, ō jēj pjēsē blogā, — māžā.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

šiltas, -ā, теплāj	knygūnas, книжнāj магазин
saūsas, -ā, сухoj	rodūtī, -o, -ē показывать
kārštas, -ā, горячāj, жаркāj	skaidrē slaidl
vēsūs, -ī, прохладнāj	nūotraukū albūmas, фотоальбом
īdomūs, -ī, интереснāj	īš ūkrējū, действительнo

ТЕКСТ

NAMĒLIS MĪŠKĒ

Kaītā aš plaukīaū vāltīmi grāziā upē, kurī tēka peī Varēnōs mīškūs. Būvo vāsara, dienā saulēta, šiltā. Añt kraīto aš pamaciāū pažištamaī meškeriōtāj. Jīs sāko mān:

— Greit būs perkūnija, lipkite ī kraītā!
 Aš pažiūrējau ī daņģū. Tikrai, dangūs būvo tamsūs, ō tiēs mīškū jūdodas jūdodas debesis. Iī ļabai didelis.

Aš īšlīpauī ī kraītā. Mēs sū juō pasīšneķējome, ō paskuī pradējome eīti mīškū toļn. Pērējome ļabai tānkū mīškā. Ūž tankaūs mīško prējome ļabai grāzū gamtōs kampēļj. Tamē grāziāmē mīško kampēļyje aš pamaciāū māžā namēļj, kurīuō ļabai susīdomējau.

— Kienō tāš nāmas? — pakļausīau aš.

— Poēto Anzēlmo Matūcio. Aī jūs nežīnōjote?

Aš daņģ žīnōjau apīē poētā Anzēlma Matūti, bēt nežīnōjau, kād mūsū žymūsīs vaikū poetas Varēnōs mīškū vidurijē tūri īdomiā sodyba, kurīā vadīna Drevē. Sodyboje yrā māžas namēļis, ō priēšais jī senā, storā īf aukstā pušīs sū kelīomis drevemīs.

— Aīgi jūs nežīnōjote īf tō, kād čīā dažnāī, Ūpāc vāsara, gūvēna īf pātīs poetas? Jīs ļabai mēgsta mīškā, gamtā. „Drevē pasīstaciāū nē pōlīsiui, bēt dārbuti, rāmū kampēļj kūrybai“ — sāko poetas. Vāsara, Ūpāc peī atōstogas, čīā jīs īlsīsi, rāšo, kūria vaikāms eīlēraščīus. Poetas aprāsē sāvo „Drevē“ vienojē vaikū knygūje. Čīā netoli, Ūž mīško, yrā mūsū kolūkis, kurīamē aš dīrbu. Mūsū kolfūkio žmōnēs gerā žīno, kād čīā gūvēna vaikū rašytojas. Pō dārbo vakarais jē ateīna pasīšneķēti, paklausyti naujū eīlēraščīu. Mēgsta šīā sodyba īf vaikai.

Perkūnija baģēsī, mēs dār valandlēļ pastovējome pō medžiū, īf aš nuējaū priē sāvo vāltīs īf nūplaukīau.

Sūtēmo. Dvēgnos pō lietaūs gēlēs īf mēdžīai ļabai kvepējo. Tadā aš Ūpāc pajutaū tā švelnū mīško kvāpā īf čīā dār kaītā rīškīai pamaciāū, kōks mīelas īf puīkus mūsū gīmtāsis krāštas, kokiā gražī jō gamtā, īf dažnāī sunkū tā grōžj nēt īf žōdžīais nusakyti.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

namēļis, -io domik	sodyba, усалба
plauktī, -īa, -ē plīt	vidurys, середина
vāltīs, -ies, лодка	kolfūkis, -io, колхоз
tēktī, tēka, -ējo, теч	tēmtī, тэмста, тэмпо, темнеть
saulīstas, -ā, солнечнāj	drevnas, -ā, влājнāj
meškeriōtōjas, рыбак	kvepēti, квепiа, -ējo пахнуть
perkūnija, гром	švelnūs, -ī, нежлāj
dangūs, небо	rīškīai, ярко
tamsūs, -ī, темнāj	puīkus, -ī, прекраснāj
jūdodas, -ā, чернāj	nusakyti, нусакo, нусакē, выражать, выразить
debesis, -ies, облако	grōžīs, -io, красota
susīdomēti, susīdomi, -ējo заинтересоваться	drevē, дупло
žymūs, -ī, выдающийся	kampēļis, углол
	vāsara, летом

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kōkī atsītikīmā parāskakojo meškeriōtojas?
2. Kodēļ poetas vāsara gūvēna šīamē kampēļyje?

ГРАММАТИКА

Имена прилагательные мужского рода с окончаниями на *-as, -is* (ед. ч.)

(Vīrišķosios giminēs būvdaržiai)

Is ūdā māno gēras draūgas.	Он мой хороший друг.
— Is kō šitas lāiškas?	— От кого это письмо?
— Is māno gēro draūgo.	— От моего хорошего друга.

— Kā tū skaitai?	— Что ты читаешь?
— Skaitai idomu strāipsni.	— Читаю интересную статью.

Па- деж	Вопрос	Прилагательные с окончанием на		Окончание
		-as	-is	
V.	kōks?	gēras	gražūs	-as, -us
K.	kókio?	gēro	gražaus	-o, -aus
N.	kokiām?	gerām	gražiam	-(i)am
G.	kókj?	gerā	gražū	-ā, -ū
I.	kókiu?	gerū	gražū	-(i)u
Vt.	kokiāmē?	geramē	gražiamē	-(i)amē

Запомните:

1. В конце слова для смягчения согласного перед гласными заднего ряда ставится буква *i* (*gražiam, gražiamē, gražiū*).
2. Винительный падеж оканчивается на долгий гласный *a* или *ū* (*gerā, gražū*).
3. В прилагательных, как и в других словах, смягченные **d, t** перед **a, o, u** чередуются с **ā, ē** (*gerāis, gardžiam, gardžū; kartūs, karčiam, karčū*).
4. Некоторые прилагательные с окончанием на *-a* (*stāčias, žālias* и др.) во всех падежах имеют мягкой согласный перед окончанием, напр., *stāčias, stāčio, stāčiam* (см. Урок 26).
5. Обратите внимание, что прилагательные мужского рода склоняются так же, как и существительные с соответствующим окончанием, напр., *gēras vaikūs, gražūs sūnūs*, кроме дательного, творительного и предложного (местного) падежей:

N.	gerām vaikūi	gražiam sūnui
I.	—	gražū sūnūmi
Vt.	geramē vaikē	gražiamē sūnujē

Склонение местоименных прилагательных

Па- деж	Вопрос	С окончанием на -as	Местоименное	С окончанием на -is	Местоименное	Окончание
V.	kōks?	gēras	gerāis	gražūs	gražūs	-asis, -usis
K.	kókio?	gēro	gērojo	gražaus	gražiojo	-(i)ajo
N.	kokiām?	gerām	gerājam	gražiam	gražiamam	-(i)ajam
G.	kókj?	gerā	gerāj	gražū	gražūj	-āji, -ūji
I.	kókiu?	gerū	gerūoju	gražū	gražūoju	-(i)uoju
Vt.	kokiāmē?	geramē	gerājamē	gražiamē	gražiamē	-(i)ajamē

Примечания: 1. Местоименные прилагательные мужского рода, как и женского, имеют этимологически двойные окончания, состоящие из окончания простого прилагательного и личного местоимения (*gēras + jis > gerāis, gražūs + jis > gražūis*. См. Урок 26).

2. Местоименные прилагательные мужского рода, как и женского, образуются только от I и II склонений.

Употребление местоименных прилагательных

— Is kō šitas lāiškas?	— От кого это письмо?
— Is gērojo draūgo.	— От хорошего друга.

Запомните:

1. Местоименные прилагательные как мужского, так и женского рода употребляются в случаях, когда выделяется предмет по его качеству из числа других однородных предметов (*gerāis brōlis, gražūis mēdis*), а также указывают на сорт, породу, категорию предмета, на качество, свойственное этой группе предметов, лиц или явлений: *greičiāis traukinys* — скорый поезд (см. Урок 26).
2. У прилагательного *didelis* — большой местоименные формы, как и в женском роде (ж. р. *didelė*, см. Урок 26), образуются от его синонима *didis* — *didysis* (*didžiojo, didžiam, didji, didžioju, didžiamē*). Употребляются как и все местоименные прилагательные, напр.: *didysis žodynas* — большой словарь, *didysis atlasas* — большой атлас, *didysis teātras* — большой театр, *didysis kambarys* — большая комната, *didysis kunigaiškis* — великий князь.

Имена прилагательные мужского рода с окончанием на -is (относительные)

— Kā tū piķaī?
— Ziemeņī pālta.

— Čto ty kupil?
— Zimnee palyto.

V. kóks?	vasarinis	-is
K. kókió?	vasarīno	-io
N. kokiám?	vasarīnam	-iam
G. kókī?	vasarīnī	-ī
I. kókiu?	vasarīnū	-īu
Vt. kokiamē?	vasarīnīame	-īame

gūtnis утрєнный
vakarinis вечерний
vasarinis летний
zieminis зимний
gudenis осенний
pavasarinis весенний
viršutinis верхний
žemutinis нижний

žiadieninis сегодняшний
kaimūpinis соседний
vidinis внутренниий
išornis внешниий
paskutinis последниий

vakarūkštis вчерашниий

Запомните:

Относительные прилагательные мужского рода склоняются так же, как и существительные с соответствующими окончаниями (žieminis drabūšis), кроме дательного и местного (предложного) падежей:

N. Ziemeņiam drabūžiu
Vt. Ziemeņīame drabūžje

Такое же склонение и у слова *dīdēlis* — большой, которое по своему значению относится к качественным прилагательным (*dīdēlis, dīdēlio, dīdēliam, dīdēļi, dīdēliu, dīdēlīame*).

Склонение указательных местоимений šitas (šis), tāš, anāš

V. kuris?	šitas	šis	tās	anāš
K. kuriō?	šito	šiō	tō	anō
N. kuriám?	šitam	šiám	tám	anám
G. kurī?	šitā	ši	tā	anā
I. kuriuō?	šituo	šiuō	tuō	anuō
Vt. kuriamē?	šīame	šiame	tamē	anamē

Запомните:

Указательные местоимения *šitas (šis), tāš, anāš* в единственном числе склоняются так же, как и прилагательные с такими же оконча-

ниями в именительном падеже. Исключение составляет творительный падеж, который оканчивается на -(i)uo (ср. окончание у прилагательных -(i)u).

tekēti
tekē
vskhodit' (o solnce)
vykhodit' zamuzh

tēmti — sutēmti klāusti — paklāusti
domētis — susidomētī eiti — nuciti
šnekēti — pasišnekētī plaūkti — uprlaūkti
matūti — pamatūti lpti — išlpti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Составьте вопросы и ответы по образцу, используя соответствующее по смыслу прилагательное (*svarbūs, idomūs, ilgās, dīdēlis, smilķis*).

Образец: *Māno draugas gāvo lāišķa.*
Kōkī lāišķa gāvo tāvo draugas?
Māno draugas gāvo idomū lāišķa.

1. Aspirāntas parāšē strāipsni. 2. Teņ stōvi žmogūs. 3. Studēntas pāsakojo mums apīē semināra. 4. Šīamē miestē urā viēšbutis. 5. Aņt stālo urā žurnālas. 6. Māno draugas gytōj dāro pranešīma. 7. Studēntai reģģiasi egzāminui.

II. Прочтите предложения, вместо пропуска поставьте данные справа прилагательные в требуемом падеже.

1. Aņt kraņto jis ramātē ... meškeģiōtoja. *pažīstamas*
2. Jis dāvē vāltj ... meškeģiōtoju.
3. Jis pasiēmē ... meškeģiōtojo vāltj. *žymūs*
4. Aš sužinōjau, kād šito miško vidurģē gυvēna ... poētas.
5. Vakaraīs tō kolōkio žmōnēs atēina pās ... *īdomūs*
6. Aš susipazīnaū sū ... poētū.
7. Kaftā vakarē jis plaūkē upē iģ ramātē ... nāmā.
8. Aš sužinōjau, kād šīame ... namē gυvēna vaikū poētas.
9. Mēs nuģjome i ... nāmo kiēma.
10. Lāima nemēģsta ... rudenš.
11. Tā vāsaraģ būvo labaī ... ōras.
12. Jīems reģģejo eiti priēš ... vēģa.
13. Jis dēvģo ... pālta.

III. Разверните предложения, вставляя прилагательные *šīlas, kārtīas, tānkus, dīdēlis, ģeras, žymūs, paģīstamas* в требуемой форме.

Образец: *Aš mēģstu miškaģ (ģraģīģ).*
Aš mēģstu ģrāģģ miškaģ.

1. Lāima mēgsta ... rūdenī. 2. Sulāukēme ... vēsaros. 3. Mēs ējome peļ ... mišķā. 4. Aš ilgai gyvenāu šitame ... miestē. 5. Aš seniai mačiau sāvo ... draugā. 6. Mēs būvome ... daļinīko M. K. Čiurlionio darbū parodijē. 7. Koncērtē aš satīkāju ... studentā iš Vīlniaus universitēto.

IV. Поставьте вопросы к прилагательным.

Образец: *Tai buvo ildomis pokalbis.*
Koks buvo pokalbis?

1. Čiā vrā naujas strāpsnis. Pērskaitykite jī! 2. Atkreipkite dėmesī i tāj vyriškī! Tai mūsu naujas dėstytojas. 3. Šiaudien įvyksta svarbus susirinkimas. 4. Jis gāuna naują, švišų kambarį. 5. Jų sūnui reikia gėro gydymo. Jis seġga sunkiā ligā.

V. Ответьте на вопросы, используя простие прилагательные (Образец 1) и местоименные (Образец 2).

Образец 1: *Mūsų miestė vrā etnografinis muziejus.*

— *Kuŗ jiŗ išėjo?* — *Į etnografinį muziejų.*

— *Kuŗ jiŗ buvo?* — *Etnografiniame muziejuje.*

— *Iš kuŗ jiŗ parėjo?* — *Iš etnografinio muziejaus.*

1. Tū pirkaĩ bilieta i vaka-

— *Kuŗ tū išėjo?* — *Kuŗ jis buvo?*

— *Kuŗ tū buvai?* — *Iš kuŗ jis grįžo?*

— *Kuŗ tū buvai?* — *3. Ji įstojó i neakivaizdinį skýrių.*

— *Iš kuŗ tū grįžai?* — *Kuŗ ji išėjo?*

2. Jis mokosi pedagoginiame — *Kuŗ ji buvo?*

— *Kuŗ jis išėjo?* — *Iš kuŗ ji grįžo?*

Образец 2: *Mūsų miestė įrengė naują stadioną.*

— *Kuŗ jis išėjo?* — *Į naują stadioną.*

— *Kuŗ jis buvo?* — *Naujajame stadione.*

— *Iš kuŗ jis parėjo?* — *Iš naujojo stadiono.*

1. Jiŗ gāvo naują butā.

— *Kuŗ jiŗ išėjo?* — *Iš kuŗ jis parėjo?*

— *Kuŗ jiŗ gyvena?* — *3. Mūsų miestė pastatė naują mikrotajoną.*

— *Iš kuŗ jiŗ atėjo?* — *Kuŗ mēs išėjome?*

2. Jis tūrĩ gėrą draugā.

— *Kuŗ jis išėjo?* — *Kuŗ mēs buvome?*

— *Kuŗ jis buvo?* — *Iš kuŗ mēs parėjome?*

VI. Составьте самостоятельно предложения, используя словосочетания *žėminis paltas, vasarinis kostiumas, vakarinis spektaklis, žėnuitinis aũkštis, vakarinis seũsas*.

VII. Составьте отрицательные предложения по образцу.

Образец: — *Jũ gražus butas.*

— *Nė, jũ butas negražus.*

1. — *Aŗ tāvo naujas paltas?* — ...

2. — *Šiaudien šaltā diena.* — ...

3. — *Koks šitas šis vaka-*

timas. — ...

4. — *Koks įdomus šitas fil-*

mas! — ...

5. — *Tā knygā labai senā.* — ...

barys! — ...

VIII. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец 1: — *Mān patiko jũ naujasis butas. Ő tāt?*

— *Mān irgi patiko jũ naujasis butas.*

1. — *Mān patinka tāvo naujasis kostiumas. Ő tāt?* 2. — *Jõnui patiko naujasis paltas. Ő Rimui?* 3. — *Lāimai patiko naujõji sofā. Ő Jūrātei?* 4.

— *Mũms patiko jũ naujõji spinta. Ő jums?* 5. — *Jāi patinka naujasis stālas. Ő Rimui?*

Образец 2: — *Aŗ mān tiŋka naujõji suknelė?*

— *Taip, tāt labai tiŋka naujõji suknelė.*

1. — *Aŗ Rimui tiŋka naujasis kostiumas?* 2. — *Aŗ jāi tiŋka naujasis kaklāraistis?* 3. — *Aŗ jāi tiŋka naujasis paltas?* 4. — *Aŗ tėvui tiŋka naujõji skrybėlė?* 5. — *Aŗ māmāi tiŋka naujasis apsiaustas?*

IX. Прочтите предложения, заполните пропуски местоименным прилагательным *naujasis* в требуемой форме.

1. Māno draugė pākvietė manė i svečius. Ji norėjo parõdyti mān sāvo ... butā.

2. Kodėl tū mān nepaskāmbini, turbūt nežinaĩ māno ... telefonõ?

3. Jūrātė iŗ Jõnas buvo ... teatrė.

4. Jiė labai susidomėjo ... spektakliũ.

5. Nunėšk knygā māno ... draugui.

6. Aš pėrsikėliau gyventi i ... mikrotajonā.

X. Прочтите предложения, поставьте прилагательные в местоименной форме.

Образец: *Štai ateina (mūsų naujas) dėstytojas.*

Štai ateina mūsų naujasis dėstytojas.

1. (*Māno naujas draugas*) jāi labai patinka. 2. Aŗ tū tebe gyvenĩ pās (*sāvo, gėras dēdė*)?

3. Sekmādienĩ aš pralėidau sũ (*sāvo, naujas draugas*).

4. Jis labai patėnkintas (*sāvo, naujas butas*).

5. Dėstytojas pāsakojo apie (*sėnas Vīlniaus universitėtas*).

XI. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений с союзом *kaĩ*.

Образец: *Kadā tũ pėrskaitysi šitą knygā? (turėti laiko).*

Aš pėrskaitysiu šitą knygā, kaĩ turėsiu laiko.

1. Kadā jũs skaitytė tāj knygā? (*ji pasirodė*).

2. Kadā jũs važiuositė i Pālangā? (*gauti atostogas*).

3. Kadā jũs susipažinotė sũ jā? (*važiuoti i Klaipėdā*).

4. Kadā jũs rašysitė draugui laiškā? (*gauti adresą*).

5. Kadā jũs dėstytojas pradėš sāvo dalýko pāskaitas? (*grįžti iš komandiruotės*).

6. Kadā jums gidas pāsakojo apie Vīlniũ? (*vaikščioti põ miestą*).

XII. Переведите на литовский язык.

1. Когда я вернулся вечером домой, меня уже ждали мои друзья.
2. Когда я еду домой к своей матери, я беру с собой какой-нибудь учебник.
3. Когда в Вильнюсе проходила студенческая конференция, я был в Ленинграде.
4. Когда я познакомился с ним, мне было 20 лет.
5. Когда я проводил каникулы со своим другом, время проходило всегда быстро.
6. Когда я навестил его, он принял меня сердечно.
6. После того как я ушел, он еще долго готовился к докладу.
7. Когда я прохожу мимо нашей школы, я вспоминаю своего хорошего учителя.

XIII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kuris pranešimas tūi patiko?* (*kurį darė mūsų aspirantas*).
Pranešimas, kurį darė mūsų aspirantas, man patiko.

1. Kuris straišnis tūi būvo neįdomūs? (*kurį vākar skaiciūi*). 2. Kuris tēkstas būvo sunkūs? (*kurį turėjo išvešti studentai*). 3. Kuris žmogūs gyvena netoli mūsų? (*kurį jis norite sutikti*). 4. Kuris tēkstas nesunkūs? (*kurį dabar skaityme*). 5. Kuris nāmas visai naujas? (*kuriamė aš gyvenū*). 6. Kuris kambarys didelis ir patogus? (*kuriamė aš dirbu*).

XIV. Прочтите предложения, ставя местоименное прилагательное *jaunesnysis* в нужной форме.

Образец: *Vākar aš buvau pās savo brōli.*

Vākar aš buvau pās savo jaunesnįj brōli.

1. Studentas gāvo laiška nuō jaunesnioj-brōlio. 2. Rytōj draugas turi pasiūkti jaunesnįj-brōli. 3. Māno draugė atvažiūds pās mūs sū jaunesnioj-brōliu. 4. Aš seniai noriu susipažinti sū jaunesnioj-tėvo brōliu. 5. Aš tū nežinaū, kiek mėtų jaunesniāj-jos brōliui? 6. Jōs jaunesnioj-brōlio vaīdas Saūlius. 7. Birūtė pāsakojo mūms apie savo jaunesnįj-brōli.

XV. Составьте вопросы по образцу, используя местоимения в скобках в требуемом падеже.

Образец: *Jōnas kalbėjo susirinkimė (kōks?)*
— *Kokiamė susirinkimė?*

1. Jōs brōlis mōkosi (*kuris?*) institūtū? 2. Aš skaiciūi šitā straišniū žurnalė (*kuris?*). 3. Literatūros vakarė mēs susipažinome sū jānuu poetū (*kōks?*). 4. Vlniaus teatirė aš sutikau savo sėnā draugū (*kuris?*). 5. Vākar mēs būvome baletė (*kōks?*) 6. Aš gavau idomū (*kōks?*) laiška. 7. Aš gyvenū naujajame bendrabutyje (*kuris?*) 8. Vakarė mēs eisime i naujajā kavinė (*kuris?*).

XVI. Преобразуйте предложения, ставя глаголы в форме сослагательногоклонения.

Образец: *Jei aš jį sutiksiu, pasikalbėsiu sū juo.*

Jei aš jį sutikčiau, pasikalbėčiau sū juo.

1. Jis ateis i susirinkimā, jei jūs pakviėsite. 2. Jei jis nebūs užsiėmes, galėš jūs pakonsultuoti. 3. Jei kās klaūs apie manė, sakykite, kad aš

išėjau namō. 4. Jei jūs padėsite, mēs gytōj baigsime tāj darbā. 5. Jei jis būs namie, aš jam paskaūbinsiu. 6. Jei turėsite laiko, gytōj žaisime tūn-klini. 7. Jei jis ateis, mēs pradėsimė tāj darbā anksti gytā. 8. Jei atvėš, mēs dar šiaūdien pradėsimė remontuoti mašinā. 9. Jei gūsiu žodynā, tāj straišniū išvešiu gytōj.

XVII. Переведите на литовский язык.

1. Ученик мог бы хорошо учиться, если бы он не ленился. 2. Если бы я знал, что он болеет, я поехал бы его навестить. 3. Скажите, что бы они поторопились и не опоздали на поезд. 4. Если бы я умел управлять трактором, я работал бы трактористом. 5. Если бы не дождь, мы могли бы пойти купаться. 6. Он хотел бы приехать, но ему некогда. 7. Что бы я мог сделать хорошее для них? 8. Если бы она не ленилась работать, много могла бы достигнуть. 9. Если бы он мог достать билет, я пошла бы в кино. 10. Если бы ты захотел, мог бы помочь ему. 11. Если бы я знала ее адрес, то написала бы ей.

XVIII. Прочтите текст, заполните пропуски прилагательными *šilas, saulėtas, pažįstamas, didelis, sunkūs, tūnkūs, gražūs, įdomūs, žymūs, drėgnas, puikūs*.

Kaītā ... ir ... diēnā aš plaukiaū upė. Aūt kraūto aš pamaciaū ... meškeriotojā. Jis sākė māt, kad greit būs ... perkūniā. Aš išlipā i kraūtā, ir mēs nuėjome peš ... miška. Staigā ... miško kampelyje aš pamaciaū ... nāmā. Šitame namė gyvenō ... poetas. Miškė kvėpėjo ... žolė, mėdziai. Mēs pamātėme, kokią ... yrā mūsų gamtā.

XIX. Дополните предложения словами в скобках, ставя их в требуемой форме.

1. Rimas sākė, kad (*važiūti, i BAM-q*). 2. Jūrātė prāšė, kad (*Laima, ji, paskaūbinti*). 3. Duklė parāšė tėvams, kad (*ji, vāsara, parvažiūti, namō*). 4. Tėvas norėjo, kad (*simūs, atvažiūti, peš atostogas, pās, jis*). 5. Draūgas paprāšė manė, kad (*šiaūdien, aš, nueiti, pās, jis*). 6. Māno brōlis nori, kad (*aš, jis, padėti, nupirkti, dovanā*). 7. Jis pasākė savo draūgui, kad (*negalėti, pās, jis, atvažiūti*).

XX. Ответьте на вопросы, выражая в них неуверенность и желание.

Образец 1: — *Aš važiūds tėvas i sanatorijā?*

— *Turbūt važiūds.*

— *Būtų gėra, kad važiūtu.*

1. — Aš važiūds sesuō atostogāuti i Klaipėdā? 2. — Aš važiūds Oļėgas vāsarā i Māskvā? 3. — Aš jūs važiūosite šeštādieni i Pālangā? 4. — Aš jūt važiūds i kaimā pās tėvus peš atostogas? 5. — Aš tū važiūdsi vāsarā i BAM-q?

Образец 2: — *Aš i sanatorijā tėvas važiūds rūdeni?*

— *Turbūt i sanatorijā. Sākė, kad i sanatorijā važiūds.*
— *Aš norėčiau, kad jis i sanatorijā važiūtu.*

1. — Aš i Klaipėdā sesuō važiūds atostogāuti? 2. — Aš i Pālangā važiūds Oļėgas vāsarā? 3. — Aš i Drūskminkus jūsuō duklė važiūds gydyti? 4. — Aš i kolūki studentai važiūds rūdeni? 5. — Aš i BAM-q Rimas važiūds vāsarā?

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Didžiāniasis žygdarbis

Māno vienas gēras bičiūlis nuėjo didelį iš sudėtingą karėivio kėlią. Kārā jis pradėjo seržantu, o baigė Berlyne kapitonū. Jis turėjo ant krūtīs daug ōrdinų iš medaliū.

Karīā āš jī paklausiau:

— Pasakyk mán, kōks būvo pirmāsīs tāvo žygdarbis?

Jis pālėnkė bālta gūlva, pagalvojō iī tārė:

— Taj būvo vaikystėje.

Karīā pō skambūcio mokýklos koridoriuje radaū sidabrinį pinigą. Labai džiaugiasi. Peī pėrtraukā nusipirkaū riestainį iš gardžiai suvalgīau, nēs tėvai būvo neturtingi, iī pietūms turėjau tik duonos. Už likusius pinigū nūtariau nusipirkti spalvotų pieštūkų. Labai laukiau, kād tik greičiau prasidėtų iī baigtusi šita pamokā.

Bėt dar pāmokai neprasiđėjus, priēs pāt skambūtį iī klāsę iėjo kitōs klāsės mōkytojas. Jis kartū atisvedė māžā mergaitę.

— Šita mergaitė šiandien mokýkloje pāmėtė pinigū. Kās rādo, prāšom gražinti, — sāko mōkytojas.

Mergaitė nusisūko iī leñtā iī praviřko. Ō āš už tų pinigū jau pirkaū riestainį iī nebegaliū prisipažinti. Kaip āš gražinsiu? Kai suzinōs teisybė, vist iī manęs juoksis. Todėl nusprendžiau neprisipažinti.

— Mamā dāvė mergaitei pinigū vadovėliams pirķū, — vėl sāko mōkytojas. — Ji labai neturtinga.

Nežinaū, kās mán pasidārė — āš sukaupiau visās sāvo jėgās, atsisitōjau iī pasakiau viskā, kaip būvo.

— Bėt kās čiā beñdra sū karo žygdarbiais? — paklausiau.

— Prisipažinti, kād esi kaltas, reikia didelės drāšōs, — atsākė bičiūlis. — Iī kažin kōks būtų iī manęs karýs, jei tadā būčiau pasielgęs kaip baityš.

Pagal K. Mariką

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

didžiāniasias žygdarbis самый большой
полный
uz likusius pinigū za ostalye den'gi
pietūms turėjau na obed' u menya bylo
pāmokai neprasiđėjus перед началом уро-
ка
priēs pāt skambūtį перед самым звонком
nusisūkti iī leñtāi отвернуться к доске
āš nebegaliū prisipažinti я уже не могу
признаться
sukaiprūti jėgās собраться с силами
jėi būčiau pasielgęs kaip baityš если бы
поступил как трус

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite atsitikimā mokýkloje.
2. Pasakýkite, kōks dýšs taip tō atsitikimo iī žygdarbiū karė?
3. Papāsakokite, kā žinote iī Tėvynės karo mēto žygdarbiū.

4. Pasakaitýkite priežodžius iī aforizmus apie dārba, gyvėnimo tikslā iī prāsmę.

Kuř daug žōdžiū, tēn mažai darbū.

Žmogūs pavargsta, jėigu jis neturi kō veikti.

Nenaudingai gyvėnēs žmogūs — mirēs* žmogūs. Pirmā jis miršta kitiems, o paskui sāu.

5. Pasakýkite priežodžiū iī aforizmų apie dārba, gyvėnimo tikslā iī prāsmę. Išveřkite iī lietuvių kalbā.

УРОК 29

Диалог

Jonas. Prāšom dūoti bilieta iī Klaipėdā.

Kasininkė. Iī kuř traukini?

Jonas. Ō kokie traukiniai tēn eina?

Kasininkė. Iī Klaipėdā eina keli traukiniai. Ō kadā jūs tūrite būti Klaipėdoje?

Jonas. Sekmādienio vakarė.

Kasininkė. Jūs galite imti bilieta iī dvidešimt ketviřtaji traukini. Jis išvyksta deviniū valandā. Arbā galite imti iī šimtas astuoniasdešimt septintaji traukini, jis išvyksta šešioltiktā valandā.

Jonas. Prāšom dūoti vienā bilieta iī dvidešimt ketviřtaji traukini.

Kasininkė. Mokėkite šėsis rublius.

Jonas. Āčiū.

Kasininkė. Prāšom,

* * *

Olegas. Kuř tū buvai? Āš tavė seniai mačiaū.

Jonas. Buvau Klaipėdoje, grīžau tik vakar rytā.

ТЕКСТ

PIRMŪJI MĀNO KELIŌNĖ

Kiekvienā sekmādieni mēs sū šeimā važiuojame iī gamtā. Žiema ar vāsara, gėras ar blōgas ōras — mēs visadā važiuojame. Ō kai traukiniu grīžtame namō, iī miestā, jau vėl kalbamės apie tai, kuř mēs važiuosime kitā karť. Kai āš dabar važiuoju iī gamtā arbā mataū, kaip kiti važiuoja, āš visadā prisimenu pirmajā sāvo savarañkiškā kelionē.

Mán tadā būvo tik ketveri mėtai. Āš turėjau draugā. Jis vardū Jōnas. Mēs sū juō vis svajojome pamatyti visā pasauļi. Karťā mēs pasiemėme sumuštiniū sū sviestu iī iškeliavome.

Būvo šiltā pavāsario dienā, sviėtė saulė. Mūsų nuotaika būvo gerā. Mēs ėjome gatvė, iī Jonas sāko: „Mán rōdos, jėigu eitume anā gatvė,

* Nenaudingai gyvėnēs — mirēs бесполезно живши — мертвый.

nuėitime i Šiaurės ašigali, o jėi eĩtume šita gatvė, nuėitume tiešiai i Afriką. Tai sakyk, kuĩ tũ nori eiti: i Šiaurės ašigalį ar i Afriką?“ Aš, tiešą sakant, niekur nebenuėėjau, aš jau norėjau namo grĩžti, bėt pasakyti tai mán bũvo peratogũ. Sutikaũ eiti toliaũ tik dėl savo draũgo. Aš paklašiaũ: „O kuĩ arčiaũ?“ — „Arčiaũ i Afriką“. Iĩ mės nuėjome Afrikos link. Eĩjome ilgai. Pagaliaũ gatvė baĩgesi, o mės pavaĩgome. Laĩkas bũvo iĩ pailsėti.

— Ką darýsime? — paklašiaũ aš.
— Čià statýsime namą, — atsakė Jõnas, — paguvėnsime kuĩ laĩka jamė, o paskui vėl eĩsime toliaũ.
Bėt rasti viėtą namui statyti — nelėngva. Aplinkui visuĩ nauji aukštĩ namaĩ. Laisvõs viėtõs nebũvo.
— O gal nestatýkime? Gál geriaũ eĩkime štai i šitą namą iĩ paguvėnkĩ me jamė, — pasiũliaũ aš draũgui iĩ parodžiau ranką i pedidelį namą gátvės galė.
— Nà, kã gi, — sutiko Jõnas, — eĩkime.

Mės priėjome prie tõ namo, atidėreme sunkiàs duris iĩ jėjome ... Pasi- rõdo, pataikėme i milicijos skýuę. Bũdintis milicininkas ramátė mūs iĩ paklašė:

— O kõ jũs, vaikai, norite?
— Ar gálima čià mūs paguvėnti porą dienũ? — paklašė Jõnas. — O pò dviejũ dienũ mės išeisime, mės einame i Afriką.

— Nà, jėi paskui norite eiti i Afriką, tai gálite pasiĩkti, — atsakė mi- licininkas.

Iĩ vėlai vakarė mės sũ Jonũ atsidėreme namiė. Taip baĩgesi pirmõjĩ mūsų kelionė.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

kiekvienas, -à кажлай
savarakiškas самостоятельный
statyti, stato, statė строить
pasiũlis, -io свет, мир
svajoti, -oja, -oja мечтать
šviesti, šviečia, švieė светить
idotiška настроение
arĩ blisko
parodũti, -o, -ė показаться
patikũti, -o, -ė попасть
ilgai, долги
pavaĩgũ, pavaĩgsta, pavaĩgo устать, уста-
вать
laĩkas пора

peratogũ неудобно
dėi dla, из-за, ради
nelėgva тяжело
siũlyti, -o, -ė предлагать
atsidũrti, atsidũria, atsidũrė очутиться

***

tiešą sakant по правде говоря
Šiaurės ašigalis Северный полюс
Afrikos link по направлению к Африке
milicijos skýius отделение милиции
bũdintis milicininkas дежурный милици-
онер

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Parãsakokite apie berniuko iĩ jõ draũgo Jõno kelionė. Pabandýkite parãsakoti iĩ trečiuoju ásmeniu.
2. Ar jũs mėgstate keliones? Kuĩ jũs keliaavote?
3. Parãsakokite, kaip jũs leidziate laisvą laĩkã.

ГРАММАТИКА

Глаголы движения

(Slinktiũs veiksmãžodžiai)

— Kuĩ tũ eini?
— Куда ты идешь?
— Aš einũ i bibliotėkã.
— Я иду в библиотеку.

— Kuĩ tũ vaikščiojai?
— Где ты гулял?
— Aš vaikščiojau pò miška.
— Я гулял по лесу.

Глаголы, обозначающие движение, в литовском языке, как и в русском, могут указывать на однократное и многократное действие:

Непереходные глаголы

eiti — vaikščioti идти — ходить
važiuoti — važinėti(s) ехать — ездить
skristi — skraidyti лететь — летать
plaukti — plaukyti плыть — плавать
bėgti — bėgioti бежать — бегать

Переходные глаголы

nešti — nešioti нести — носить
vesti — vedžioti вести — водить
vežti — vežioti везти — возить

kã?

Обратите внимание на употребление глаголов в однократном и многократном значении:

Ji eina i bibliotėkã.
Она идет в библиотеку.

Mēs važiuojame i gamtã.
Мы едем на природу.

Jiė skrendã i Klaipėdã.
Они летят в Клайпеду.

Jis plaukia i kraĩtã.
Он плывет к берегу.

Vaikai bėga i sodã.
Дети бегут в сад.

Ji vaikščioja pò parkã.
Она гуляет по парку.

Vaikai važinėja nuo kãlno.
Дети катаются с горы.

Viř mūsų skraido lėktuvai.
Над нами летают самолеты.

Vaikai plauko ūrėje.
Дети плавают в реке.

Vaikai bėgiõja sodė.
Дети бегают в саду.

Tėvas *neša* ašt gaikų sūnų.
Отец несет сына на руках.

Motina *vėda* sūnų į mokyklią.

Мать ведет сына в школу.

Motėris *vėža* vaiką.

Женщина везет ребенка.

Motina *visa* vakarą *nešioja* vaiką ašt rankų.

Мать целый вечер носит ребенка на руках.

Vaikas *pemoka* eiti, todėl tėvas *vedžioja* jį už rankos.

Ребенок не умеет ходить, поэтому отец водит его за руку. Šita motėris dažnai *vežioja* savo vaiką *vežimėliu*.

Эта женщина часто возит своего ребенка в коляске.

eiti

Употребление глаголов eiti, vairuoti

Обратите внимание, что русскому глаголу идти не всегда соответствует глагол eiti в литовском языке.

1. идет часы laikrodis eina
идет время laikas eina
идет жизнь gyvenimas eina, bėga, slėnka
идет дождь lyja
идет снег sniega

2. идет фильм filmą godo
идет спектакль spektaklis
идет лекция paskaità
идет урок pamokà

Aš nežinau, koki filmą dabar godo rež televizija?

Не знаешь ли, какой фильм идет сейчас по телевидению?

3. идет автобус autobūsas
идет троллейбус troleibūsas
идет поезд traukinys
идет паромод garlaivis

važiuoja, vūksta, kursuoja, plaukia

vairuoti

vairuoti mašiną, autobūsa, troleibūsa
водить машину, автобус, троллейбус
Mano brōlis gerai *vairuoja* mašiną.
Мой брат хорошо водит машину.

Употребление притяжательного местоимения savo

Aš pasiėmiau	savo knygą	я	мы	он	она	мы	вы	они	взял	взяла	взяли	свою книгу
Tū pasiėmėi												
Jis pasiėmė	savo knygą	она	мы	вы	они	взял	взяли	они	взял	взяли	свою книгу	
Ji pasiėmė												
Mēs pasiėmėme	savo knygą	она	мы	вы	они	взял	взяли	они	взял	взяли	свою книгу	
Jūs pasiėmėte												
Jie, jās pasiėmė	savo knygą	она	мы	вы	они	взял	взяли	они	взял	взяли	свою книгу	
Jūs pasiėmėte												

Запомните:

Притяжательное местоимение savo (свой, своя, свои, свое, свои) означает принадлежность объекта действующему лицу, однако употребление его отличается тем, что в литовском языке это слово имеет одну форму и не согласуется с определяемым словом.

Примеры:

Šià už manò knygą.

Это моя книга.

Tai už Rimò knygą.

Там книга Римаса.

Jonas pàėmė jò (nė savo) portfelį.

Йонас взял его (не свой) портфель.

Šià Laimos vadovėlis.

Этот учебник Лаймы

Rimas pàėmė jòs fotoapka.

Римас взял ее фотографию.

Aš pasiėmiau savo knygą.

Я взял свою книгу.

Rimas pasiėmė savo knygą.

Римас взял свою книгу.

Jonas pasiėmė savo portfelį.

Йонас взял свой портфель.

Laima pasiėmė savo vadovėlį.

Лайма взяла свой учебник.

Ji padovanojo Rimui savo fotoapka.

Она подарила Римасу свою фотографию.

Порядковые числительные

(Keliūtiniai skaitvardžiai)

vienas	— pirmas, pirmà
dù	— antras, antrà
trys	— trečias, trečią
keturi	— ketvirtas, ketvirtà
penki	— penktas, penktà
šeši	— šeštas, šeštà
septyni	— septyntas, septyntà
aštuoni	— aštuontas, aštuontà
devyni	— devintas, devintà
dešimt	— dešimtas, dešimtà
vieniolika	— vienuoliktas, vienuolikta

- dvýlika, dvýlika
- trýlika, trýlika
- keturiólíkta, keturiólíkta
- penkiólíkta, penkiólíkta
- šešiólíkta, šešiólíkta
- septyniólíkta, septyniólíkta
- aštuoniólíkta, aštuoniólíkta
- devyniólíkta, devyniólíkta
- dvidešimt, dvidešimtá
- trisdešimt, trisdešimtá

Склонение порядковых числительных

Па-деж	Мужской род	Женский род
V.	kelintas? kuris?	k elintá? kuri?
K.	kelinto? kuriõ?	kelintõs? kuriõs?
N.	kelintám? kuriám?	kelintáit? kuriáit?
G.	kelintá? kuri?	kelintá? kuriá?
I.	kelintù? kuriuõ?	kelintá? kuriá?
Vt.	kelintamè? kuriamè?	kelintojè? kuriojè?

Запомните:

- Порядковые числительные как мужского, так и женского рода склоняются так же, как и прилагательные с соответствующими окончаниями (*pirmas—gëras, pirmo—gëro, pirmá—gerá, pirmõs—gerõs*).
- С порядковыми числительными употребляются вопросительные местоимения *kelintas? kuris? (Kelintás iš eilės? Kuris iš eilės? Kelintá valandá? Kuri valandá?)*.
- В сложных порядковых числительных склоняется только последнее слово, напр., *šimtas dvidešimt penktas, tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt šeštas. Jis nuėjo į šimtas trisdešimt penktą kambarį.*
Местоименные порядковые числительные как мужского, так и женского рода образуются, склоняются и употребляются по тем же правилам, что и соответствующие местоименные прилагательные, напр., *pirmasis (naujasis) tomas, pirmojo (naujojo) tomo, pirmąjiam (naujajam) tomui, pirmoji (naujoji) dalis, pirmosios (naujosios) dalies,*

Обозначение времени

Кадá?	Когда?
Galiniškas (Винительный)	
šiá praėjusia (práeita) atėinančia sėkančia	этой прошлой будущей следующей
ši praėjusį (práeita) atėinantį sėkantį	этом прошлом следующем
sašio vasario kovo balandžio gegužės birželio liepos rugpjūčio rugsėjo spalio lapkričio gruodžio	январе феврале марте апреле мае июне июле августе сентябре октябре ноябре декабре
	на этой прошлой будущей следующей
	в этом прошлом следующем
	в январе феврале марте апреле мае июне июле августе сентябре октябре ноябре декабре

Предлог dėl

Dėl lietaus mēs negalėjome dirbti. Из-за дождя мы не могли работать в саду.

Dėl ligos jis nėjo į mokyklą. По болезни он не пришел в школу.

Jis žuvo dėl tėvynės. Он погиб за родину.

Ji pasiaukėjo dėl savo sūnaus. Она пожертвовала собой ради своего сына.

Запомните:

Предлог dėl управляет родительным падежом. Он употребляется только в значении причины и цели (в значении притяжательности в литовском языке употребляется дательный падеж, но не с предлогом dėl; см. Урок 22).

statyti — pastatīti
 gyventi — pagyventi
 stūlyti — pasiūlyti
 rōdyti — parōdyti

matyti — pamatyti
 klāusti — paklāusti
 išsėti — pailsėti
 imti — paimiti

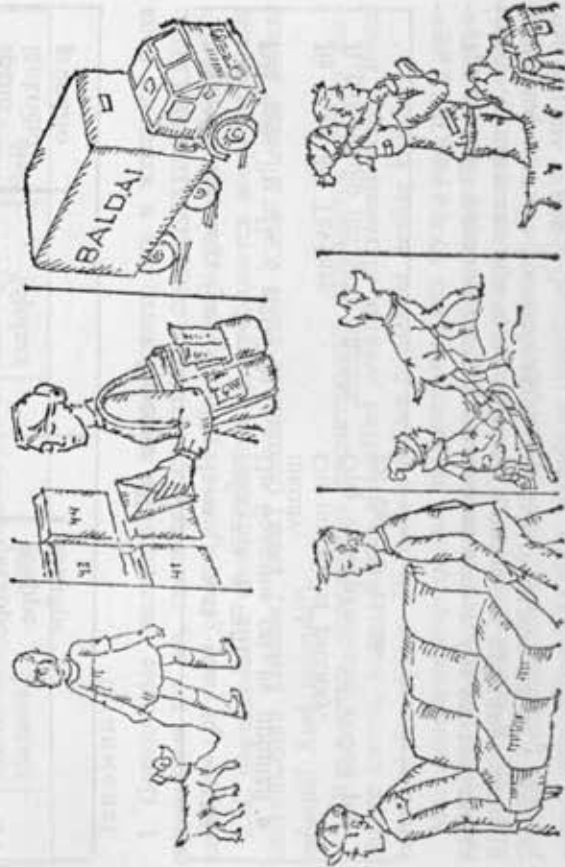
sutikti {
 — встретить
 — согласиться

УПРАЖНЕНИЯ

1. Прочтите предложения, используя глаголы в скобках в форме настоящего времени

1. Gatvė (eiti) moteris. Ji (vesti) vaiką. Kartū (eiti) vyras. Jis (neš-tis) lagaminą. Jis atėjo į stotelę. Sėda į autobusą. Autobusas (vežti) juos į ceňtrą.
2. Susiřgo sūnūs. Tėvas (vaikščioti) pō kaĩbari, (nešioti) vaiką. Mō-tina išėjo į vāistinę. Tėvas priėjo prie lāngo. Štai peř kiemą (eiti) mōtina. Ji (parnešti) vāistų.
3. Kiekvieną rytą Birutė (vesti) sūnų į vaikų darželį. Iř šiańdien aš einū į dārba iř susitikū Birutę. Ji (vesti) bermūką į vaikų darželį.
4. Brōlis mėgsta plaukyti. Jis gerai (plaukyti). Aš žiūriū iř stebiuosi, kaip greitai iis (plaukti) upę.
5. Tėvas dažnai (skristi) į Klaipėdą. Šiańdien mēs kartū (skristi) į Pā-tingą. Kiekvieną dieną viř mūsų (skraidyti) lėktuvai.

II. Составьте письменно рассказ по содержанию рисунков, используя глаголы *nešti*, *vežti* сначала в настоящем, затем в прошедшем однократном времени

III. Прочтите предложения, поставьте глаголы движения в пужной форме.

eiti — vaikščioti

1. — Sveikā, Lāimai! Kuř tū ...?
 — Aš ... į instittūtā.
 — Ař tū visadā ... į instittūtā pēščia?
 — Taip, aš visadā ... pēščia, nēs iř taip mažai ... Jūk ėiā netolā, tik dvi stotēlēs. Māno draugai paprastai kasdiēn daugiau ...

važiuoti — važinėti(s)

2. — Kaip jūs mānote pralēisti vāsarą?
 — Kaip visadā! Vāsarą mēs paprastai ... į Klaipėdą pās Jūrātēs mōtina. Netoli yrā Giruliai, gražūs miškas. Teĩ turime dviratį, aš dažnai ... dvira-ėiu takais pō miška.
 3. (Autobusē)
 — Jōnai! Sveikas! Kuř tū ...?
 — Aš ... į stotį. Rytōj vykstū į Šiaulius, teĩ būs konferēncija. Šiańdien reikia nusipirkti bilietā.
 — Ař tū dažnai ... į Šiaulius?
 — Nē, šiemet tik pirmą kartą ...
 4. — Ař tū pažįstamas sū juō?
 — Taip, mēs susipažinome traukinyjē, kai aš ... į Klaipėdą.
 — Ař tū dažnai ... į Klaipėdą?
 — Nē, nē dažnai. Tik tadā ..., kai labai reikia,

plaukti — plaukyti

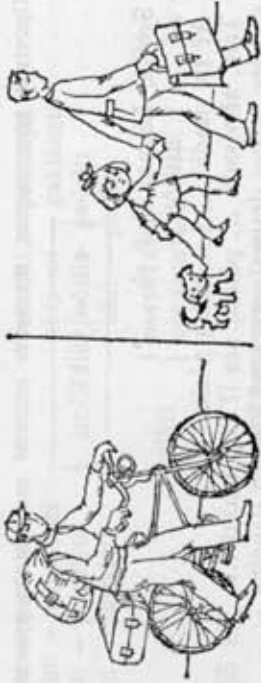
5. — Ař tū mōki ...?
 — Trūpuji. Ō tū?
 — Aš mōkiausiu ..., ganā ilgai ... baseinē, bēt gerai neismōkau.
 6. (Plaukymo baseinē)
 — Rimai, sveikas! Ař tū vienas ėiā?
 — Nē, sū Lāima. Žiūrėk, štai ji ... pās mūs,
 — Ō kodėl tū (ne) ...?
 — Aš dabai turū temperatūros.

skristi — skraidyti

7. — Kā tū veiki šeštādienį?
 — Šeštādienį aš ... lėktuvū į Pālingą. Gai iř tū nōri kartū ...?
 — Nē, āčiū. Aš negaliū... lėktuvū. Mān baisū iř žiūrėti, kai viř mūsų kasdiēn ... lėktuvai.

IV. Расскажите содержание рисунков, используя глаголы *eiti* — *vaikščioti*, *nešti(s)* — *nešioti*, *vežti(s)* — *vežtioti*.

V. Преобразуйте предложения, заменяя глагол *būti* другим глаголом в требуемой форме по образцу.

Образец 1: *Jis buvo teatrė.*

Jis išėjo į teatrą.

1. Jiė buvo cirke. 2. Jis buvo koncerte. 3. Ji būvo naujoje parodoje.
4. Aš esū pās draugą.

Образец 2: *Jis buvo tėviškėje.*

Jis išvažiavo į tėviškę.

1. Mēs būvome tojė ekskursijoje. 2. Ji būvo miėsto centre. 3. Brėlėlis būvo sanatorijoje. 4. Rimas būvo BAM-е. 5. Jis уrą parduotėvėje. 6. Jėnas būvo Kaunė.

Образец 3: *Ji būvo poliklinikoje pās gydymoja.*

Ji išėjo į polikliniką pās gydymoja.

1. Jis būvo fabrikė pās tėvą. 2. Aš buvaū mótinos darbóvietėje. 3. Ji būvo bendrábuteje pās sėserį. 4. Olegas būvo laboratorijoje pās Rimą. 5. Ji būvo mokykloje pās direktorių.

VI. Составьте вопросы по образцу.

Образец 1: *Autobūsas atvyks 5 vālandą.*

— *Kadā atvyks autobūsas?*

1. Šitas traukinys atvyks į Klaipėdą rytą. 2. Tās traukinys atvyksta iš Šiaulių vakarė. 3. Mēs atvažiuosime į Vilnių sekmādienį. 4. Jūs gālėte važiuoti namó gytoj.

Образец 2: *Šitas troleibūsas važiuoja į Žirmūnus.*

— *Kuř važiuoja šitas troleibūsas?*

1. Šitas autobūsas važiuoja į miėsto ceñtrą. 2. Tās troleibūsas važiuoja į stotį. 3. Anās traukinys vėža žmónes į gamtą. 4. Šis lėktūvas skreñda į Pālangą.

VII. Дополните диалог.

1. — ...?

— (Aš važiuoju) į miėsto ceñtrą. Klaipėdoje.

3. — ...?

— (Vasarą māno tėvas būvo) Klaipėdoje.

2. — ...?

— (Ji būvo) parduotėvėje.

VIII. Составьте диалог.

Ситуация 1: Jūs pirmą kartą einate pās savo draugą (draugė) į svečius. Jūs turite jė (jė) ādresą. Paklauskite, kaip nuvažiuoti į tą gātvę, kuř gyvena jūsų draugas (draugė), kuriuo transportu važiuoti ir kurioje stotėleje išlipti.

Ситуация 2: Jums reikia važiuoti į Kauną arba į Klaipėdą. Sužinókite, kuriē траукинai kursuoja teb, kurią (kelniūtą) vālandą (kadā) jiē išvyksta iš Vilniaus, kiek kainuoja bilietas.

IX. a) Прочтите предложения, глаголы в скобках поставьте в требуемой форме.

1. — Ař tū nežinai, kókj filmą (*ródyti*) mūsų kino teatrė? 2. — Ař jau baigėsi paskaita? — Nė, dār (*nesibaigti*). 3. Kaip greitai (*eiti*) laikas, ne-trūkūs aš baigsiu instiūtą! 4. — Ař jūs negālėte pasakýti, kuris autobūsas (*kursuoti*) iki stadiono? 5. Vākar visą diėnā (*įyti*). 6. — Ař tū patį (*vairuoti*) automobilį? — Taip, aš patį (*vairuoti*). 7. — Tū (*nevažiuoti*) taip greitai, aš bijau!

б) Составьте предложения, используя слова и словосочетания *įjya, sniūga (lijo), snigo; spektaklis vyksta; vairuoti automobilį*.

X. Образуйте порядковые числительные от количественных и сочетайте их с существительными: а) *pūslapis, eilė*; б) *nūmeris, vietā*.

Образец: а) *Pirmas pūslapis. б) Vienioliktas nūmeris.*

Pirmā eilė. Vieniolikta vietā.

а) vienas, trys, penki, šeši, aštuoni, dešimt; б) vieniolika, dvylika, keturiolika, šešiolika, septyniolika, devyniolika, dvidešimt.

XI. Ответьте на вопросы:

Образец: — *Kadā jis pradėda darbą?*

— *Deviūtą vālandą.*

1. — Kadā prasideda paskaitos universitetė? 2. — Kadā baigiasi paskaitos? 3. — Kadā jūs pusrýčiujate, pietaujate, vakarieniujate? 4. — Kadā atidaro ir kadā uždaro jūsų valgyklą? 5. — Kadā atidaro ir kadā uždaro biblioteką? 6. — Kadā pradėda ir baigia darbą mūsų poliklinika?

XII. Прочтите предложения, вставляя соответствующие порядковые числительные (местоименные).

Образец 1: *Pirmādienis уrā pirmoji savāitės diėnā.*

1. Pirmādienis ... savāitės diėnā. 2. Antrādienis ... 3. Trečiādienis ... 4. Ketvirtādienis ... 5. Penktādienis ... 6. Šeštādienis ... 7. Sekmādienis ...

Образец 2: *Saūsis уrā pirmās mėtų mėnuo.*

1. Saūsis ... mėtų mėnuo. 2. Vasāris ... 3. Kóvas ... 4. Gegužė ... 5. Liepa ... 6. Rugsėjis ... 7. Grūodis ... 8. Pirmoji mėtų diėnā уrā saūsió ...

XIII. Ответьте на вопросы, преобразовав данные справа количественные числительные в порядковые и ставя их в требуемом падеже.

1. Keliñta láiska távo draugas gáuna šiã saváite?
2. Kuriamè aukštie yrà távo bútas?
3. Kurì knygù spinta táu patinika?
4. Kuriojè paskaitojè tù nebuvaì?
5. Keliñtas dabať semèstras?
6. Keliñtas tù esi žurnalè?

XIV. Прочтите предложения, правильно произнесите порядковые числительные.

1. Gruodžio 31 yrà paskutinè mëtų diená. 2. Šitas stráipsnis yrà gegužės 7 laikraštyje. 3. Rugsėjo 1 prasideda naujì mokslo mètai. 4. Saũsio 15 jvks susirinkimas. 5. Pirmadienis yrà 1 saváitės diená. 6. Gegužės 1 iť 2 diená mės nesimókome. 7. Láprkričio 7 mės taip pat nesimókome. 8. Šiaũdien yrà vasário 26 diená.

XV. a) Ответьте на вопросы, используя названия месяцев (*saũsis, vasáris, kóvas, balandis, gegužė, birželis, liepa, rugpjūtis, rugsėjis, spális, láprkritis, gruodis*).

Образец: — *Kadà Olėgas buvo Klaipėdoje?*
— *Balandžio mėnesį.*

1. Kadà prasideda mokslo universitetè? 2. Kadà prasideda žiemòs atòstogos? 3. Kadà baigiasi žiemòs atòstogos? 4. Kadà prasideda vāsaras atòstogos? 5. Kadà baigiasi vāsaras atòstogos? 6. Kadà Rimas buvo ВАМ-е sù statybinkais? 7. Kadà buvo studentų konferèncija Vilniaus universitetè?

b) Составьте отрицательный ответ по образцу.

Образец: — *Ať láprkričio mėnesį jis buvo pàs tavè?*
— *Nè, gruodžio mėnesį.*

1. Ať balañdžio mėnesi tù buvaì pàs sėseri? 2. Ať birželio mėnesi jis buvo Nidoje? 3. Ať gegužės mėnesi jiè nóri važiuoti i Pálanga? 4. Ať rugsėjo mėnesi jiè atostogavo prie jūros? 5. Ať liepos mėnesi Jūrátè buvo Klaipėdoje? 6. Ať spalio mėnesi jiè gávo búta? 7. Ať kóvo mėnesi jos gimimo diená?

XVI. Ответьте на вопросы, используя латные справа словосочетания.

Образец: — *Kadà baigiasi mokslo mètai?*
— *Atėinančią saváite.*

1. — Kadà jis grįžo iš Klaipėdos?	<i>praėjusį (práeita) mėnesį</i>
2. — Kadà jis buvo Kaunè?	<i>ši mėnesį</i>
3. — Kadà jis važiuòs i Rýgà?	<i>atėinantį mėnesį</i>
1. — Kadà jis darè pranešimà?	<i>praėjusia (práeita) saváite</i>
2. — Kadà buvo šita paskaità?	<i>šiį saváite</i>
3. — Kadà būs tà ekskursija?	<i>sėkančią saváite.</i>

XVII. Ответьте на вопросы в первом лице.

1. Kurì mëtų laikà jūs mēgstate (pavāsari, vāsara, rùdeni, žiema)?
2. Kòks óras būna teñ, kuř jūs gyvènate? 3. Kaip jūs leidžiate vāsaras atòstogàs? (Kaip atostogáujate vāsara?) 4. Kòkį spòrtà mēgstate vāsara? Ať jūs mókate plaukti? 5. Kòks pàs jūs óras būna rùdeni? 6. Ať jūs mēgs-

- tate rùdeni? 7. Kòks pàs jūs óras būna žiema? 8. Kaip jūs atostogáujate žiema? (Kaip leidžiate žiemòs atòstogàs?) 9. Ať jūs mókate slidinèti?
10. Kòks pàs jūs óras būna pavāsari? 11. Ať jūs mēgstate pavāsari?

XVIII. Дополните диалог.

1. — ...?
— (Rùdeni aš buvaù) Palangojè.
2. — ...?
— (Vāsara jiè atostogávo) prie èžero.
3. — ...?
— (Jūrátè buvo) Karėlijoje.
4. — ...?
— (Jis buvo Nidoje) rugpjúcio mėnesi.

XIX. Составьте диалог.

Ситуация: Jūs susitikote drauga (drauge). Paklauskite jì (jì), kaip jis (ji) atostogávo. Kur jis (ji) buvo? Kà jis (ji) veikè?

XX. Переведите на литовский язык.

1. — Уместе ли вы плавать?
— Да, умёю.
— Как часто вы ходите в бассейн плавать?
— Я хожу в бассейн плавать каждый день.
2. — Знаете ли вы литовский язык?
— Да, я хорошо говорю по-литовски.
— Помогите, пожалуйста, мне перевести эту статью на литовский язык.
— С удовольствием, но в другой день, сегодня я очень занят.
3. — Где вы проводили летние каникулы?
— Я проводил каникулы у Балтийского моря.
— Как вы провели летние каникулы?
— Не очень хорошо. Лето было холодное. Почти каждый день лил дождь. Летом я хочу поехать к озеру.

XXI. Составьте предложения, используя существительные или местоимения *ligà, liepis, šaltis, jis, jiè, jòs, óras, jis, tù* в требуемом падеже.

Образец: *Dël ligòs aš nebuvaù susirinkimè.*

XXII. Ответьте на вопросы, используя слова справа.

Образец: — *Kodël jis neatėjo i darbà?*
— *Jis neatėjo i darbà dėl ligòs.*

1. Kodël grupès vadòvas neatėjo i darbà?	<i>ligà</i>
2. Kodël dukté nėjo i parduotuvè?	<i>liepis</i>
3. Kodël kolùkičiai negalėjo dirbti laukè?	<i>blògas óras</i>
4. Kodël vaikai tà diená nėjo i mokýkla?	<i>šaltis</i>
5. Dël kò visa tai atsitiko?	<i>jiè</i>
6. Dël kò tù važiavaì i káima?	<i>tù</i>
7. Dël kò jūs pavėlavote i koncertà?	<i>jis</i>

XXIII. Дополните предложения, вставляя соответствующие по смыслу слова в требуемой форме.

Kiekvienà sėkmàdieni mės sù šeimà ... i gamtà. Žiema iť vāsara mės ... i žygi. Vāsara ... pò èžerà, ... pò miška, žiema ... O kai traukinys ... mūs namò, aš prisimenu pirmàją sàvo kelionę.

Kafta, kai mán būvo ketveri mētai, mēs sū draugū nūtarēme... ī Āf-riķa. Mēs ... ilgai, pavarģome īf nūtarēme ... Draugas sākē, kād reikia ... nāmā. Bēt sunkū būvo rāsti nāmui viētā. Tada mēs nūtarēme pailsēti namē, kuris būvo gātvēs galē. Mēs ... duris īf ... ī milcijas skýriju. Vakarē mēs ... namiē. Taip ... pirmōji māno kelionē.

Слова: *važiuoti, eiti, plaukyti, vaikščioti, slidinėti, vėžti, statyti, atidaryti, patėkti, atsidurti, baigtis.*

XXIV. Прочтите текст, вставляя местоимения *mano* или *savo*.

Jūs svajonės

Af nōrite, āš jums papāsakosiu apie ... gyvenimā? Mán tik dvidešimt mētų, todėl neilgas īf ... pāsakojimas.

Āš gimiau káime. Āš mėgtu atvažiuoti ī ... káimā. Įf žiēmā, īf vāsarā ... káime labai gražū. ... káimas aūt ūpės krańto. Dabaī, kai āš gyvenū miestē, dažnai prisimenu ... káimā.

Āš baigiaū mokýklā ... káime, ō paskui išvažiavaū mokýtis ī miestā. Āš nōriu tapti mokýtoja īf grįžti ī ... mokýklā. Āš svajoju dirbtī ... klāseje, kuī sėdėjau, kai buvaū mokinē, īf sakýti: "Sveiki, vaikai! Sėskitel Prádedame pāmokā".

Dabaī tai tik svajonės, bēt greit āš baigsiu institutā īf dirbsiu ... mokýkloje, kuī āš mókiausi vienuolika mētų.

XXV. Прочтите предложения, вставляя местоимения *jūs* или *savo*.

1. Jūrātės sesuō gyvena Klaipėdoje. Jūrātē mán sākē, kād ... sesuō vardū Birūtē. Kiekvienā vāsarā Jūrātē važiuoja pās ... sėseri. Žiēmā ... sesuō atvažiuoja ī Vilnių. Jūrātē mėgsta pāsakoti apie ... sėseri, dažnai parodo mán ... nuotrauka.

2. Čiā māno mamōs kambarys. ... kambarys šviesūs īf šiltas. Vakarē, kai mótina sėdi ... kambaryjē, āš mėgtu ateiti pās jā. Mán patinka būti ... kambaryjē.

XXVI. Дополните предложения, вставляя местоимения *jūs*, *jį* или *savo*.

1. Čiā Danūtės sesuō. — Af jūs nežinote, kuō vardū ... sesuō? Danūtē dažnai parāšo laiškā ... sėseriai. 2. Čiā Vlādo mótina. — Af jūs nežinoit, kuī gyvena ... mótina? — Nē, bēt žinaū, kād Vlādas dažnai parāšo laiškā ... mótinai. 3. Láimos draugē gyvena Klaipėdoje. Āš nežinaū, kuō vardū ... draugē. Vāsarā Láima važiuoja pās ... draugē. 4. Jōno senelē gyvena Vilniuje. Āš neatsimenu, kiek mētų ... senėlei. Jōnas kiekvienā dičnā telefonū skambina ... senėlei. 5. Čiā Birūtės dukitē. Āš žinaū, kuī mókosi ... dukitē. Birūtē visada pādeda ... dukteriai.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Pirmāsis, kurį sutikau

(*Turistės (spūdžiai)*)

Tū eini iš stoties tiesiai ī skvērā īf žvelgi ī nepažįstamā miestā. Nelenģva atverti pirmā kařtā duris ī nepažįstamo miesto gyvenimā.

Kaip svarbū, kę pirmiausia sutikai nepažįstamame miestē!

Dažnai nuō tō priklauso tāvo šypsenā, tāvo džiaugsmas, tāvo pirmieji išpūdžiai apie miestā.

Tās pirmāsis žmogūs būtinaī reikalingas. Ō kaip sunkū iš miniōs pasirińkti viena, atspirašyti, kād trukdai, īf paklausti, kaip nuvažiuoti ten īf ten, pamatyti tē ar tē.

Tā rytā Vilniuje tās pirmāsis pāts manē atrādo. Āš išsiėmiau miestō plānā īf žiūrū, kaip čiā susiorientuoti šiame miestē. Tada priē manēs priėjo pagyvėnės žmogūs īf draugiškai, sū malonia šypsenā mán pasāke: — Af nereikia padėti? Gál kuō naudingas būćiau? Āš žinaū, kād nelenģva susiorientuoti nepažįstamame miestē vien pagal plānā.

Jis žiūrėjo ī plānā īf ėmē pāsakoti:

— Štai senāmiestis, ō čiā Gedimino aikštē īf pils. Štai universitetas, čiā Lėnino aikštē. Iki Lėnino aikštės jūs gālite nuvažiuoti, bēt geriau eikite pėsćia, miestas jums tikrai patiks.

Įf tomis minūtėmis āš gavaū visā mán reikalingā informācijā. Bēt padariaū klaidā: nieko nesužinojau apie tē žmōgų īf dabaī nežinaū, kās jis, kuī dirba, kokiā profesija.

Lik sveikas tū, pirmāsis, kurį āš sutikau, kai pirmā kařtā buvaū Vilniuje! Tū — maža dalelė tō gražaūs miestō,

Āš tavēs nepamiršiu.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

atverti duris открыть дверь
pagyvėnės žmogūs пожилой человек
tomis minūtėmis в те минуты

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kaip jums atrādo, af pirmāsis žmogūs, kurį jūs sutinkate nepažįstamame miestē lėmia pirmuosius išpūdžius apie miestā?

2. Papāsakokite apie sāvo pirmā kelionē ī nepažįstamā miestā īf apie žmōgų, kuris jums padėjo susipažinti sū miestū.

УРОК 30

Диалог

ТРЕЇЇДИЕНĮ EGŽĀMINAS

Rimas. Sveikas, Olegai!

Olegas. Labā diena, Rimai!

Rimas. Af tū nenori eiti sū mumis ī lėdo rĩtulj?

Olegas. Āš negaliū, mán reikia reĩgtis egžāminui. Ateinantj trećiadieni laikā lietuvij kalbōs egžāminā.

Rimas. Šiańdien trećiadienis, vadĩnasi, tik pō savaitės tāu egžāminas.

Olegas. Taīr, bēt mán daug dár reikia mókūtis. Máno vienas draugas praėjusj pirmādienj laikē lietuvj kalbōs egzāminā, sāko, neleņģva būvo iš-laikūti, uraē rašū.

Rimas. Bēt tū gerai kalbi lietūviskai.

Olegas. Galbūt, bēt rasiū, mán rōdos, blogai.

Rimas. Gál n'ri, kád aš tū padēciāu pasireņgti šiam egzāminui?

Olegas. Gerai, jei tik laiko turi.

Rimas. Šiaņdien, gaīla, negaliū, neturiū laiko, ō rytāj pō dārbo gā-lime susitiktī.

Olegas. Ō kadā tū baigī dārba?

Rimas. Aš baigiū dārba ketviřta. Tād lauk manēs pō ketvirtōs va-landōs skaitjklōje. Gerai? Aš galēšiu padēti tū visā savāite kasdiēn pō valandēļe. Pamatysi, kaiř išlaikysi egzāminā peņķetui.

Olegas. Jēi gāusiu iř ķēvertā, būsiu patēnkintas. Aš nemōku peņ-ķetui. Tād iki gytōjaus, Rimai! Ačū tū.

Rimas. Kol kās nērā ūž kā. Iki gytōjaus!

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Ačū!

— Nērā ūž kā.

Išlaikūti egzāminā ķēvertui (peņ-ķetui).

Gātu ķēvertā (peņķeta).

Parašūti kām nōrs ķēvertā (peņ-ķeta).

Спасибо!

Нé за что.

Слать (выдержат) экзамен на четверку (пятерку).

Получить четверку (пятерку).

Поставить кому-либо четверку (пятерку).

TĒVAI IŘ VAIKAI

Kaīřa matemātikos profesorius egzāmināvo Peterbūrgo kalnū insti-tutē. Laikūti egzāmino pās profesoriū atējo studeņtas, garsaūs matemā-tūko, fiziko iř astronomo ģimināitis.

Studeņtas priējo priē stalēlio, iřtrāukē bilietā iř pradējo atsakinēti. Atsakinējo labai blogai.

Tadā profesorius jām lēido trāukti kitā bilietā — rezultātai tiē pā-tys. Iļģi blogai atsakinējo.

Pagaliāu profesorius pādavē studeņtui egzāminū žiniārašti.

— Prašom pasirašūti dvējetā savo paties rankā, nēs mán nekyla rankā rašūti dvējetā tokios garsios ģiminēs žmōģui.

Pātarlēs iř aforizmai

(Apīē mōkymaši, mōķējima, žinōjima)

Visi nōri mōķēti, bēt nē visi Kā iřmōksi — aīt pečiū nenesiōsi. mōķytis.

Gyvenī iř mōķaisi.

Mōķi žōdji — žinai ķēliā.

Mōķytis niekadā nevelū.

Negēda nemōķēti — gēda nesimōķyti.

Kartōjimas — mōķslū mōtina.

Kās nedirba, tās neklysta.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

rašūti pīсьметu

žodžiū uстно

skaityklā читалный зал

kol kas пока

egzāmināoti, -loja, -āvo primimātь эс-

замен

garsūs, -i znamenitai

astronomas астроном

ķitas, -ā другoi

ģimināitis, -cio rodstvennie

ģiminē роля

dvējetas двойка

trējetas тройка

ķēvertas четверка

peņķetas пятерка

mōkymašis, -oši učeба, ученио

mōķējimas знание, умение

mōkslas наука

vēlu pozdno

gēda stylino

kartōjimas повторение

klūsti, klūstā, klūdo ošibātься, ošibātь-

ся

rašūmūs oтметка

***

lēdo ritulīs хоккеi

laikūti egzāminā slavātь экзамен

trāukti bilietā брать билет

egzāminū žiniāraštis экзаменационная ве-

домость

rašūti rašūmū stavitь oтметку

nekyla rankā не поднимается рука

ištāsas, -ā vesь, целый

viēkas никто, ничто

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Parāsakokite, kaiř vřko egzāminas pās matemātikos profesoriū.
2. Pasakjkite, kokū žinote patarliū apīē mōkymaši, mōķējima, žinōjima. Išvefs-kite j lietuvj kalba.
3. Parāsakokite, kaiř jūs mōķētēs mōķjklōje. Kurios egzāminus laikēte? Aī tu-rējote idomesniū atsitikimū? Parāsakokite apīē juōs?

Šveņčiū dātos

1. Grūodžio trīsdešimt pirmąją — sausio pirmąją mėš šveičiame Nau-juosius metūs.
  2. Kovo aštuontąją mėš šveičiame Tarptautinė moters diena.
  3. Balaandžio dvidešimt antrąją mėš pažymime V. Lėnino gimimo diena.
  4. Gegužės pirmąją mėš šveičiame darbo žmoniū tarptautinio soli-darumo diena.
  5. Gegužės devintąją mėš šveičiame Pėrgalės diena.
  6. Liepos dvidešimt pirmąją — 1940 metais Lietuvojė atkurtā Tarų-bų valdiā iř paskelbtā Lietuvos Tarųbų Socialistinė Respublika.
  7. Spalio septintąją mėš šveičiame TSRS Konstitucijos diena.
  8. Lapkričio septintoji — aštuntoji — Didžiōsios Spalio socialistinės revoliucijos šveiči.
- Mēs turime iř daugiau šveičiū, bēt šitos — svarbiausios mūsų švei-tės.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

švėdai, šveičiai, šveičių pradžios
tarptautinis, — международный
moteris, — стs женщина
ražumėi, ražumi, —бю отмечать
solidarumas солидарность
pėdėalė победa
didysis, didžioji великий
socialistinis, — социалистический

revoliucija революция
konstitucija конституция
svarbiausias, —а главный, важнейший
armija армия

***

Pėdėalės diena День победы
dėrbo ėmuogėс трудящийся

ГРАММАТИКА

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

- Kadā jis atvažiuos? — Когда он придет?
- Ši trečiadieni. — В эту среду.
- Kiek laiką jis bus Vilniuje? — Сколько времени он будет в Вильнюсе?
- Savaitė. — Неделю.

Обозначение времени (продолжение)

Винительный падеж

Винительный времени

Kadā? когда?

Ši pirmadieni в этот понедельник
praėjusi (praeita) antradieni в прошлый вторник
ateinanti trečiadieni в будущую среду
kitą penktadieni в следующий четверг
aną šeštadieni в ту субботу
ateinanti sekmadieni в будущей воскресенье
kitą dieną на другой день
sekančią dieną на следующий день
Šią savaitę на этой неделе
praėjusi (praeita) rūdeni прошлой осенью
aną savaitę на той неделе

Как часто?

Аť dažnai?

kiekviena pirmadieni } понедельник
antradieni } вторник
trečiadieni } среду
ketvirtadieni } четверг
penktadieni } пятницу
šeštadieni } субботу
sekmadieni } воскресенье
vėkara } вечер
mėnesi } месяц
rūdeni } осень
pavėsarį } весну

kiekviena vėlanda } час
diėna } день
minutė } минуту
nakti } ночь
savaitė } неделю
žiėma } зиму
vėsarą } лето

kiekviena savaitė } неделю
diėna } день
mėnesi } месяц
minutė } минуту
sekundė } секунду

Примечание. В литовском языке для обозначения времени может употребляться слово kas, напр.: kas sekėmadieni, kas mėnesi (каждое воскресенье, каждый месяц). В словосочетаниях с числительным используется только слово kės напр.: kas antrą dieną, kas trečią sekmadieni, kas penketi mėtai (каждый второй день, каждое третье воскресенье, каждые пять лет).

Kiek ilgai?

Как долго?

vėsa pirmadieni } понедельник
antradieni } вторник
trečiadieni } среду
ketvirtadieni } четверг
penktadieni } пятницу
šeštadieni } субботу
sekmadieni } воскресенье
mėnesi } месяц
vėkara } вечер
diėna } день

niékas ne-...	никто (ничто) не...
niékur ne-...	нигде (никуда) не...
niekadá (niekuomet) ne-...	никогда не...

Примечание. После слов *niékas, niékur, niekadá, niekuomet*, имеющих отрицательное значение, глаголы в литовском языке, как и в русском, употребляются тоже с отрицанием.

Mán niékas negášo laiskų. Мне никто не пишет.

Jis niéko nežino. Он ничего не знает.

Rytój aš niékur neisiu. Завтра я никуда не пойду.

Jis niekadá (niekuomet) nerūksta. Он никогда не сердится.

laikýti — išlaikýti гаšýti — parašýti

tráukti — ištráukti reĩgus — pasireĩgti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа словосочетания в требуемой форме.

Образец: — *Kadà tù grįši?*
— *Aš grįšiu ši penktadienį.*

- Kadà Olegas laiko lietuvių kalbós egzaminą? *šis pirmadienis*
- Kadà jums buvo egzáminas raštų? *práeitas antradienis*
- Kadà bús egzáminas žodžių? *ateinantis ketvirtadienis*
- Kadà bús fizikos egzáminas? *šis trečiadienis*
- Kadà mės susitikime su Rimu? *kità dieną*
- Kadà jūs mokėtės su Olegu kartù jø namuose? *práeitas penktadienis*
- Kadà baigiasi egzáminai? *ateinantis šeštadienis*
- Kadà Olegas buvo pás jus? *práeitas sekmadienis*

II. Ответьте на вопросы.

Образец 1: — *Aĩ trečiadienį tú buvai pás jį?*
— *Taip, bêt në šį, o práeitą trečiadienį.*

- *Aĩ ketvirtadienį jis grįžo?* 2. — *Aĩ šeštadienį jūs búvote parodojė?* 3. — *Aĩ trečiadienį sutiká Jóną?* 4. — *Aĩ sekmadienį jūs važiavote į gamtą?* 5. — *Aĩ pirmadienį tú susitiká su vadovu?* 6. — *Aĩ penktadienį tú buvai pás tėvą?* 7. — *Aĩ antradienį buvo konferencija?*

Образец 2: — *Aĩ penktadienį jis dáro pranešimą?*
— *Taip, bêt në šį, o kitą penktadienį.*

- *Aĩ pirmadienį prasideda egzáminai?* 2. — *Aĩ trečiadienį jis laikys egzaminą?* 3. — *Aĩ ketvirtadienį tú atneši knygą?* 4. — *Aĩ sekmadienį tú eisi į ledo ritulį?* 5. — *Aĩ šeštadienį Jūrátė atvažiuoja?*

Kiek ilgai? Как долго?

viena {	saváite žiéma vásara pavásarį rudenį náktį laiką gýtą	visą {	nedėlio zimų létu vesnų osėnį nóčį vremjá utró					
				<table border="1"> <tr> <td>čas</td> <td>один</td> </tr> <tr> <td>dieną</td> <td>один</td> </tr> <tr> <td>saváite</td> <td>одину</td> </tr> <tr> <td>minútę</td> <td>одину</td> </tr> </table>	čas	один	dieną	один
čas	один							
dieną	один							
saváite	одину							
minútę	одину							

Обозначение даты

- *Kelintà šiaudien dieną?* — *Kadà jis gimė?*
- *Liepos dvidešimt šeštąja.* — *Liepos dvidešimt šeštąja.*

Запомните:

При ответе на вопросы: *Kelintà šiaudien dieną?* *Kelintà dieną buvo vakar?* *Kelintà dieną bus rytój?* числительное употребляется в именительном падеже.
Vakar buvo liepos dvidešimt penktóji. Rytój bus liepos dvidešimt septintóji. При ответе на вопрос *kadà?* числительное употребляется в винительном падеже.
Kadà jis gimė? *Jis gimė tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt penktąjį metų liepos dvidešimtają.*

Творительный падеж

Творительный времени	
kadà?	когда?
šiuo metu	в это время

III. Преобразуйте предложения по образцу, используя глаголы несовершенного и совершенного вида.

Образец 1: *Kiekvienā diēnā aš einu i darbā.*
Aš visadā laikū išeinu i darbā.

1. Kiekvienā rītā jis eina i mokyklā. 2. Kiekvienā vakarā jis grīžta iš darbo. 3. Kiekvienā sēkmādienē mēs eīnāme i stadionā. 4. Kiekvienā šēštādīnēj jis eina i kinā.

Образец 2: *Kiekvienā vāsarā jis važiūoja priē jūrās.*
Jis visadā laikū išvažiūoja.

1. Kiekvienā vāsarā mēs važiūojāme i Nīdā. 2. Kiekvienā rūdenēj jis važiūoja i Klāipēdā. 3. Žiēmā kiekvienā šēštādīnēj mēs važiūojāme i ūzmiestj slidinēti. 4. Kiekvienā pavāsarj jē važiūoja i Pālangā.

IV. Ответьте на вопросы, используя слова *dienā, vakaras, savāitē, vānara, mēna, mētal* в сочетании со словом *visas*.

Образец: — *Af ilgai jās važiūovote trāukiniu?*
— *Visā nāktj (diēnā).*

1. — Kiek laiko tū vertē i šitā strāipsnē? 2. — Af ilgai jūs būvotē pās Jūrātē? 3. — Af ilgai tū skaitei šitā romānā? 4. — Af ilgai pās jūs lījo?

5. — Af ilgai jūs reģēsē egzāminu?

V. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Kaī vaīkščiōju pō miēštā, aš visadā meīnū i Lēnino āikštē.*
Kadā aš meīnū i Lēnino āikštē?

1. Kaī baigē vidurīnē mokyklā, māno sūnūs ištōjo i universitētā. 2. Kaī gāusiu keliālapj i Pālangōs sanatorijā, aš skrisiu lēktuvū. 3. Kaī svečiai nuējo i universitētā, juōs pasvēikino studentei. 4. Kaī nuvažiūoju i savo tėviškē, visadā prisimēno vaikystē. 5. Kaī svečiai išlipo i autobūso, juōs pasitiko instituto studentei. 6. Kaī susipažino sū Vilniumi, svečiai išvažiāvo i Kaūnā. 7. Kaī nuvūkome i Kaūnā, pirmiausia nuējome priē Kaūno māriū.

VI. Прочтите текст, глаголы в скобках поставьте в соответствующем наклонении.

Seseris lāiškas

Sesuo parāšē lāiška. Ji lāiškē rāšo, kād (*norētj*) atvažiūoti i Vilniū. Ji prāšē, kād mēs (*parašyti*), af vāsarā niēkur neišvažiūosime iš Vilniaus. Lāiškē ji klāusē, kā mēs veīksime vāsarā. Mēs atsākēme, kād Vilniuje būsime visā vāsarā iļ labai (*norētj*), kād ji (*atvažiūoti*) pās mūs i Vilniū.

VII. Составьте вопросы к приведенным ответам.

1. — ...? 3. — ...?
— Aš gyvenau Vilniuje visā — Aš einu i teātrā kiekvienā žiēmā. savāitē.
2. — ...? 4. — ...?
— Aš mōkausi lietūviū kalbōs — Dieniniai spektakliai Vilniuje kaŗtā peŗ savāitē. — Jē prasideda dvylīktā vālanā.

VIII. Прочтите предложения, поставьте глаголы в будущем времени и в повелительном наклонении по образцу.

Образец: *Kaī (parietāuti), (atēiti) pās manē.*
Kaī paprietāusi, atēik pās manē.

1. Kaī (*parašyti*), (*numēsti*) lāiškā i pāštā. 2. Kaī (*baigtj*) sāvo dārba, (*praŗēti*) sāvo draugui. 3. Kaī viskā (*susidēti*), (*važiūoti*) i gelezinkelio stōti. 4. Kaī (*nusipiŗkti*) bilietā, (*sēsti*) i trāukinj. 5. Kaī (*susipaŗinti*) sū miēsto centrū, (*grīŗti*) i viēšbuti.

IX. a) Составьте предложения по образцу.

Образец: *Susitiksimē pō sēkmādienio.*

Susitiksimē		dārbas
Pasikalbēsime		paskaitā
Paskāmbink mán		pō
Ateik pās manē		jō prancēsimas

b) Ответьте на вопросы, используя слова *susirinkimas, paskaitā, koncertas, jō pranešimas, egzāminas* с предлогом *priēš*.

Образец: — *Kadā tū susitikai Jōnā?*
— *Priēš egzāminā.*

1. — Kadā draūgas duōs tāu šitā žurnālā? 2. — Kadā tū pērskaitysi šitā knygā? 3. — Kadā tū paīmēsi iš kātedros bilietus? 4. — Kadā tū prašysi iš dėstytojo strāipsnj? 5. — Kadā tū išmōksi eilēraštj?

X. Ответьте на вопросы.

1. — Kurj egzāminā tūri laikyti Olēgas? 2. — Kadā jūs laiko tāj egzāminā? 3. — Kiek laiko Olēgas reģēsis egzāminu? 4. — Kurj egzāminā jūs laikysite šij savāitē? 5. — Kadā jūs laikote lietūviū kalbōs egzāminā? 6. — Žodžiū af raštū jūs rytōj laikysite egzāminā? 7. — Kiek laiko jūs tuōšitēs egzāminu? 8. — Kōkj pažymj jūs mānotē gāuti peŗ egzāminā?

XI. Дополните диалог.

1. — ...? — ...?
— Vakar aš gavau įskaitą iš — Taip. Įlaikė.
fizikos. — ...?
— ...? — Jis gavo penketą.
— Mán atrōdo, neblogai. — ...?
2. — ...? — Aš laikaū matemātikā ši
— Trečiadieni jūs laikē mate- penktadieni.
mātikos egzāminā.

XII. Ответьте на вопросы утвердительно по образцу с союзом *kaī*.

Образец: — *Af tū viskā supranti, kaī dėstytojas kalba lietūviškai?*
— *Taip, aš viskā suprantū, kaī dėstytojas kalba lietūviškai.*

1. — Aŗ visadā nucināte ī teātra, kaī atvaŗiŗuojate ī Vīlniŗ? 2. — Aŗ jŗs slīdinēsite, kaī turēsite laīko? 3. — Aŗ tuŗj eīsite namŗ, kaī baŗģis pāskaitos? 4. — Aŗ jŗs būvate institūtē, kaī atvŗko studenteī ī Masŗkvŗs? 5. — Aŗ visadā jŗs eīna pēscias ī dārba, kaī turi laīko?

Juokaī

Sunkŗs klāusimas

— Aŗ ŷinaī, māma, ŷiāndien niēkas negalējo atsakyŗ ī mŗkytojo klāusimā.
— Ō kŗ jŗs klāusē?
— Jŗs klāusē, kās īs mŗsu sulāuzē kēdē.
— Taŗ, tikrai sunkŗs klāusimas.

Niekadā nemātē jŗros

— Māma, mŗsu mŗkytojas niekadā nemātē jŗros.
— Īs tikŗŗujŗ?
— Kaī ās ŷiāndien pamokoŗjē nŗpēsciau jŗŗa, mŗkytojas priējo priē manē ī raklāusē: „Kās cŗa yrā?”

XIII. Прочтите предложения, вставляя подходящие по смыслу слова (*niēkas, niēko, niēkar, niekadā*).

1. Vākar mān ... neskaĩbino. 2. Pailsēkime trŗputi, ās pavargaŗ īf ... nebesuprantŗ. 3. Ās ... negalējam rāsti ŷitos knŗģos. 4. Vakarē mēs ... neīsimē. 5. Kodēl tŗ ... neateini pās manē?

XIV. Прочтите текст, вставьте местоимения *sāvo* или *jŗ*.

1. Māno tēvas gimē Klaŗpēdoje. Jŗs labaī mŗli ... miēstā īf daŗnai pā-sakojā apiē jŗ. Ās labaī nŗru pamatŗti tā miēstā. Jŗs yrā priē jŗros. Klāi-pēdoje tēvas turi brŗli. Vākar ... brŗlis būvo Vīlniŗje. Tēvas seniaī mātē ... brŗli. Jŗs labaī dŗiaŗģēsi, kaī susitko sŗ juŗ.

2. Rīmas — Olēgo draŗģas. Olēģas daŗnai būna pās ... draŗģā. Nese-niaī jŗs parāšē laīska ... sēseriaī īf papāskajojo jāi apiē ... draŗģā. Olēģas nŗri, kad sesuŗ susipaŗĩntŗ sŗ ... draŗģu.

XV. Составьте предложения, используя местоимения *sāvo* или *jŗ*.

Образец: *Cŗa yrā Jŗno brŗlis.*

Jŗnas seniaī mātē sāvo brŗli.

— *Aŗ jŗs neŗnote, kuŗ dŗba jŗ brŗlis?*

1. Vŗto tēvas gŗvēna Kaunē. 2. Saŗliŗs turi brŗli. 3. Jŗnas turi sēseri. 4. Jŗ sŗnis gŗvēna Maskvojē. 5. Jŗrātēs mamā gŗvēna Klaŗpēdoje.

XVI. Прочтите предложения, обратите внимание на употребление именительного и винительного падежей при обозначении даты.

Kelintā (kurī) dienā?

Kadā?

1. ŷiāndien saŗsio pirmŗji.
  2. Rytŗj vasārio *dŗvideŷimt tre-cŗtŗji*.
  3. Vākar būvo *kŗvo aŗstumtŗji*.
  4. ŷiāndien balaŗdzio *dŗvideŷimt antŗtŗji*.
  5. Rytŗj geguŗēs pirmŗji.
  6. Vākar būvo geguŗēs *dŗvintŗji*.
  7. ŷiāndien lāpkriŗio *septĩnŗtŗji*.
1. Saŗsio *pirmaŗjā* mēs ŷveŗcŗiamē Nauŗjosius metŗs.
2. Vasārio *dŗvideŷimt treŗtŗjā* mēs ŷveŗcŗiamē Tarybĩnēs Ārmijos dŗcŗnā.
3. Kŗvo *aŗstumtŗjā* mēs ŷveŗcŗiamē Tarptaunē mŗters dienā.
4. Balaŗdzio *dŗvideŷimt antŗtŗjā* mēs ŷveŗcŗiamē V. Lēnino gimimo dienā.
5. Geguŗēs *pirmaŗjā* mēs ŷveŗcŗiamē dārbo ŷmoniŗ tarptaunio sordarŗmo dienā.
6. Geguŗēs *dŗvintŗjā* mēs ŷveŗcŗiamē Pērgalēs dienā.
7. Lāpkriŗio *septĩnŗtŗjā* mēs ŷveŗcŗiamē Didŗģosios Spālio socialĩstinēs revolŗcijas dienā.

XVII. Ответьте на вопросы. При обозначении даты используйте винительный падеж (*laŗko galniŗkas*).

1. — Kadā jŗsu gimimo dienā? 2. — Kadā jŗsu tēvo gimimo dienā? 3. — Kadā jŗsu mŗtinos gimimo dienā? 4. — Kadā jŗsu brŗlio gimimo dienā? 5. — Kadā jŗsu sēseŗs gimimo dienā? 6. — Kadā jŗsu draŗģo gimimo dienā? 7. — Kadā jŗsu draŗģēs gimimo dienā?

XVIII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *ŷiāndien rugsējo treŗtŗji.*

— *Kadā jŗs atvaŗiŗuŗs ī Vīlniŗ?*

— *ŷiāndien, rugsējo treŗtŗjā.*

1. ŷiāndien rugsējo pirmŗji. — Kadā prasīdēda mŗklas universitēte?
2. ŷiāndien saŗsio penkŗliktŗji. — Kadā baŗģias pirmāis sēmrstras?
3. Vākar būvo saŗsio dŗvideŷimtŗji. — Kadā prasīdējo ķskaitos? — Kadā prasīdējo egzāminai? 4. Rytŗj bŗs saŗsio dŗvideŷimt treŗtŗji. — Kadā baŗģias ķskaitos? — Kadā baŗģias egzāminai? 5. ŷiāndien vasārio septĩnŗtŗji. — Kadā baŗģias ŷiemŗs atŗstogos? 6. Rytŗj lipcos pirmŗji. — Kadā prasīdēs vāsaros atŗstogos? 7. Porŗt rugsŗģio trīsdēŷimt pirmŗji. — Kadā baŗģis vāsaros atŗstogos? 8. ŷiāndien rugsējo pirmŗji. — Kadā prasīdēda mŗkslo mētai?

DLA ČTENIJA SO SLOVAREM

Muziŗģius mēdŗio kamĩne

Puikl īf poŗtŗska gamtā ŷemaitiŗje. Tŗ jŗs grŗzio niekadā nepamiŗš tās, kuris nuvaŗiŗuŗs īf pamatŗs Pŗskos Baubliŗs. Cŗa, ant upēlio kraŗto, gŗvēno poŗtas Dionizas Pŗska. Jŗs daŗģ vāŗkŗcŗiojo īf vaŗĩnejo pŗ gimtājī

* ŷiānēs rajonas, Bŗŗŗuŗ kāĩmas.

krāsta, dziaugēsi puikā Lietuvdš gamtā, jūto jds grōžj. Jds apylinkēs labiausiai jām iř pauko, poetas iās ypac mylėjo.

Añt upelio krañto, priē seno malño ēsančioje sodyboje 1812 mētais jīs jkūrē pirmajj Lietuvdže muziejū. D. Pōška pariñko tojē apylinkēje storiāusią āžuolā, ātvežē j sodybā, āžuolo kamine iškobē kambarēj. Tai iř buvo pirmāis muziejus Lietuvdže.

Stōvi muziejus añt upelio krañto. Čiā atvažiūoja ekskursijos, atvīksta turistai aplankyti D. Pōškos Baubitū, pasigrozēti gamtā, puikiomis apylinkėmis. Čiā ekskursāntū lāukia gidas, kuris visus malñiai sutinķa, rapāsa-koja apriē D. Pōškos gyvenimā iř pirmojo muziejāus istorijā.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

priē seno malño ēsančioje sodyboje в лабиāusiai mylėti любить больше всего
усяльбе, находящейся у старой мель- āžuolo kaminas stвол луба
нишы iškōbē kambarēj выдолōить (устроить)
комнаты

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Trumpai papāsakokite, kā jds sužinōjote apriē D. Pōškos Baubitūs.
2. Papāsakokite, kuř jds būvote, kōkius muziejus mātēte. Kās jūms ypac patiko?

Vilkas iř dūona

(Lietuvių liāudies pāsaka)

- Kaĩta vilkas sutiko miškē žmogū iř prāšo:
— Dūok mām dūonos!
Žmogūs dāve. Vilkas suēdē, iř jām dūona atrōdē labai skani. Jis sāko žmogūi:
— Kā reķia daryti, kād iř ās visadā dūonos turēčiau? Išmōkyk manē!
— Gerai, — atsākē žmogūs iř pradėjo vilkū mōkyti:
— Pirmiausia reķia žemē išarti.
— Ō kai žemē išari, ař jau gālima vālgyti?
— Dār nē. Reķia pasėti rugiūs.
— Ō kai rugiūs pasēji, ař jau gālima vālgyti?
— Dār nē. Reķia rugiūs nukiršti.
— Ō kai nukerai, ař jau gālima vālgyti?
— Dār nē. Reķia iškūti.
— Ō kai iškuli, ař jau gālima vālgyti?
— Dār nē. Reķia sumāli.
— Ō kai sumali, ař jau gālima vālgyti?
— Dār nē. Reķia iškēpti dūonā.
— Ō kai iškēpi, ař jau gālima vālgyti?
— Gālima.

Vilkas pagalvōjo pagalvōjo iř sāko:

— Geriāū ās nekēpsiu dūonos, jėgu tiek ilgai reķia lāukti. Kaĩp iki šiōl bē dūonos gyvenāū, taip iř toliau gyvenāsiu.

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Pasakykite, kō norėjo vilkas.
2. Papāsakokite, kodēl vilkas atsisākē dūonos.

ТЕКСТ

УРОК 31 | STUDENŲ VĀKARAS INSTITUTĒ

Rytōj institūto studentū vākaras. Jūrātē iř jds draugai labai užiēmē, jīē ruōšia programā. Iki vākaro jīē turėjo daūg darbō, ō šiañdien paskutinē repetīcija. Jīē labai linksmi iř patēnkinti, kād galēs parōdyti draugāms sāvo mēnintus sugebējumus. Programoje dainos, šōķiai, jūmoras. Studentai patēnkinti iř tuō, kād beviķ visās dainās, eilēraščius iř jūmorā sukūrē jīē pāty. Āutoriai trūputj jāudinoti: programā žiūrēs jū paćiū draugai, ō draugū kritika būna griežtā. Ō jīē norēty, kād draugāms patiktū programā.

Два.тор

Laima. Rimai, ař tū turēsi laiko rytōj vakarē?

Rimas. Dār nežinaū. Ō kodēl klāusi?

Laima. Jūrātē kviečia mūs j studentū vākarā. Sāko, kād būs gerā programā. Jīē jau seniai ruōšiasi, nōri, kād visiems patiktū vākaro programā.

Rimas. Kadā prasidēs vākaras?

Laima. Septiñtā vālandā. Bēt mēs sēštā vālandā tūrime būti „Lietuviōs“ kino teatro stotēje. Jūrātē teñ mūsū lauks.

Rimas. Manaū, kād ketviřtā vālandā ās jau būsiu laisvas. Tiesā, visāi pamirsaū! Olēgas prāsē manē padēti išeivsti straipsni. Mēs dār vākar tu-rėjome tai atlikti, bēt nespėjome.

Laima. Gaĩla, jēi tū būsi užiēmēs rytōj vakarē.

Rimas. Ās pasistēngsiu suspēti j vākarā. Kai tik baigsime veivsti straipsni, ās tuōj grīšiu namō.

Laima. Puikū! Tū gali iř Olēgā pakviēsti j vākarā, jėgu rytōj vakarē jīs neužiēmēs.

Rimas. Ās galiū jī paklāusti. Manaū, kād jīs sutiks,

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

uzsīemes, -usi занят
 programma программа
 paskutinās, -ā последний
 gereteiņa релетция
 beveik почти
 autorius автор
 griežlus, -ā строгий
 kūrti, kūgia, kūte творить, создавать,
 сочинять
 kritikas критик
 laisvaz, -ā свободный
 līdzsmas, -ā всеслыш

tīkriņšiai вероятно, пожалуй
 turēti, turī иметь, быть должным
 pamīšņi, pamīšņa, pamīšņo забыть
 jaudintis, -inasi, -inosi волноваться
 atīkti, atīčka, atīko выполнить
 raļa жаль
 stēngis, -iasi, -ēsi стараться
 vaizdīnī, -ūoja, -āvo изображать
 mēnīnai suģebīgnai художественные спо-
 собности
 studentu vākaras студенческий вечер

ГРАММАТИКА

Прилагательные в качестве именной части составного сказуемого

Āš esū patēnkintas mēnīne pro-gramā.	Я доволен художественной программой.
Āš esū patēnkinta studentu vē-čerom.	Я довольна студенческим ве-чером.

Глагол būti и прилагательное составляют сложное сказуемое. Он может употребляться во всех временах и наклонениях. Именная часть сказуемого согласуется с подлежащим в роде и числе. Например:

Местоименные	Настоящее время	Прошедшее однократное время	Будущее время	Сослагательное наклонение	Повелительное наклонение
Āš	esū	būvaļ	būsiu	būšiau	—
Tū	esi	būvaļ	būsi	būtum	būk
Jis, jī	yrā	būvo	būs	būtū	teģū būna
Mēs	ēsime	būvome	būsimē	būtūme	būkimē
Jūs	ēsate	būvote	būsīte	būtūmēte	būkite
Ji, jōs	yrā	būvo	būs	būtū	teģū būna

Обратите внимание, что в литовском языке именная часть, выраженная прилагательным, употребляется в именительном падеже, напр.: *Jis būvo paskutinis. Он был последним. Mano brōlis greit bus didelis. Мой брат скоро станет большим.*

1. В роли именной части составного сказуемого в безличном предложении употребляются прилагательные среднего рода. Например:

Mān	} namiē (yrā) gēra. miškē būvo gražū.
Tāu	
Jām	
Jāi	
Mūms	
Jūms	
Jiems	
Jōms	

2. Глагол настоящего времени, выступающий в роли связки, иногда может и пропускаться, напр.: *Jis (yrā) patēnkintas. Jām cīā (yrā) gēra.*

Степени сравнения прилагательных (Būdvardžių laipsniavimas)

Единственное число	— Aļ jis vyģēsniš ūž sģeģģ? — Он старше сестры? — Nģ, jis jaunģsnis. — Нет, моложе.
Множественное число	— Aļ jī vyģēsņģ ūž brōļģ? — Она старше брата? — Nģ, jī jaunģsnģ. — Нет, моложе.
Множественное число	— Aļ brōļiai vyģēsni ūž sģeģģ? — Братья старше сестры? — Nģ, jaunģsnģ. — Нет, моложе.
Единственное число	— Aļ sģeģģys vyģēsņģš ūž brōļģ? — Сестры старше брата? — Nģ, jaunģsnģš. — Нет, моложе.
Единственное число	Šitas brōlis jaunģaisias. Этот брат самый младший. Šita sesuō vyģiausia. Эта сестра самая старшая.
Множественное число	Tģ mokiniāi jaunģiai. Те ученики самые младшие. Tģs mōkinģs vyģiausiaš. Те ученицы самые старшие.

Запомните:

1. У прилагательных в литовском языке имеются три степени сравнения (laipsniai):

- I. pelydinamasis (положительная)
- II. aukštesnysis (сравнительная)
- III. aukščiausiasis (превосходная)

2. Сравнительная и превосходная степени образуются от положительной степени прилагательных при помощи суффиксов: *-esnis, -esnė, -iausias, -iausia*.

gėras	{	gerėsnis	geriausias
		gerėsnė	geriausia
gražus	{	gražesnis	gražiausias
		gražesnė	gražiausia

Не забудьте, что мягкие *č, d* перед *а, о*, и чередуются с *č, dž*: *šil-tas — šilčiausias, gardūs — gardžiausias*.

Примечание: 1. Степени сравнения образуются только от качественных прилагательных (I и II склонений: *gėtas, gražus*). Относительные прилагательные (III склонение: *vakarinis*) степеней сравнения не имеют. См. Уроки 26, 28.

2. Прилагательные сравнительной и превосходной степеней склоняются так же, как и соответствующие прилагательные положительной степени, напр.: *gerėsnis, gerėsnio, gerėsniam, gerėsnė, gerėsnės, gerėsnėi* и т. д.

3. У прилагательного *didelis* (большой) нет сравнительной и превосходной степеней — они образуются от синонима *didis*. У прилагательных *vyresnis, vyresniausias* (старший, самый старший) нет положительной степени.

didelis (didis)	didėsnis	didžiausias
—	vyresnis	vyresniausias

Употребление прилагательных в сравнительной степени

Brólis už vyresnis už manė. Брат старше меня.
Vilnius už didėsnis už Kauną. Вильнюс больше Каунаса.

Запомните:

Прилагательные сравнительной степени требуют к определителю слову дополнения с предлогом *už* (за) или со словами *negù* (чем), *kaip* (как).

Предлог *už* требует винительного падежа, а *negù, kaip* — именительного (*Birùtis linuodė ilgesnė už Vyùkò linuodė. Birùtis linuodė ilgesnė negù (kaip) Vyùkò linuodė*).

О предлоге *už* см. Уроки 15 и 18.

В литовском языке, в отличие от русского, невозможны сравнительные конструкции без предлога или сравнительных слов, напр.: *Màno brólis jaunėsnis už manė (negù àš, kaip àš)* — Мой брат моложе меня.

Употребление прилагательных в превосходной степени

Vilnius — didžiausias Lietuvos miestas. Ši žiemà buvo šalčiausia.	Tarybų род Советской Литвы. Эта зима была самой холодной.
Šitie darbai mán buvo sunkiausi. Tòs viėtos už gražiausias.	Эти работы для меня были самыми трудными. Те места самые красивые.

Примечание. Формы прилагательных как в сравнительной, так и в превосходной степенях согласуются с определяемым словом в роде, числе и падеже.

Формы прилагательных среднего рода и наречия от прилагательных

Положительная степень	Сравнительная степень	Превосходная степень
gėra gerai	geriaĩ	geriausia geriausiai
gražus gražiai	gražiaĩ	gražiausia gražiausiai

Запомните:

1. У прилагательных среднего рода в сравнительной степени окончание *-iau* (*geriaĩ, gražiaĩ*), в превосходной — *-iausia* (*geriausia, gražiausia*), у наречий от прилагательных — соответственно *-iau* (*geriaĩ, gražiaĩ*), *-iausiai* (*geriausiai, gražiausiai*).

2. Наречия, образованные от прилагательных, в сравнительной степени употребляются, как и прилагательные среднего рода, с предлогом *už* (винительный) или со словами *negù, kaip* (именительный). *Is mokosi geriaĩ už manė. Ji rãšo gražiaĩ negù (kaip) àš*.

**Употребление союзов в союзных слов *kā, kuī, kadā, kuī,*
kuris, kōks, kienīb в сложном предложении**

<i>kā</i> āš veiksiu vakarē. <i>kuī</i> jīs vardū. <i>kadā</i> āš grīžai pamō. <i>kuī</i> āš gyvenū. <i>kuī</i> āš cinū <i>kuī</i> (kokiā) šiañdien dienā. <i>kienīb</i> šitas žurnālas.	что я буду делать вечером. как его зовут. когда я вернулся домой. где я живу. куда я иду. какое сегодня число. чей это журнал.
--	--

klāusti kūrti jāudintis vūkti vefsti kviēsti stēngtis	— raklāusti — sukūrti — susijāudintis — ivūkti — išvefsti — rakviēsti — pasistēngti
---	---

kūrti { зажигать (огонь)
создавать, творить

УПРАЖНЕНИЯ

I. Преобразуйте повествовательные предложения в вопросительные. Обратите внимание на употребление прилагательных в качестве именной части составного сказуемого.

Образец: *Šitas sāsīvinis naiļas.*
— *Af šitas sāsīvinis naiļas?*

1. Šitas nāmas didelis. 2. Tās tēkstas iedomūs. 3. Jō atsākymas teisingas.
4. Jis šiañdien liņksmas. 5. Māno brōlis darbštūs. 6. Mūsū vaiķas greit būs didelis.

II. Ответьте на вопросы, употребив прилагательные справа в качестве именной части составного сказуемого.

Образец: *Šitas mokinys stropūs.*

1. Kōks šitas mokinys?	<i>stropūs, -i</i>
2. Kokiā šita uzduotis?	<i>sunkūs, -i</i>
3. Kōks šitas strāipsnis?	<i>īdomūs, -i</i>
4. Kōks tās kambarys?	<i>šviesūs, -i</i>
5. Kōks anās būtas?	<i>jaukūs, -i</i>
6. Kōks šitas dārbas?	<i>svarbūs, -i</i>
7. Kōks tās viēsbūtis?	<i>naiļas, -ā</i>
8. Kokiā tā geležinkelio stotis?	<i>sēnas, -ā</i>

III. Составьте предложения, подтверждая, подтверждая, затем опровергающие приведенные высказывания, используйте прилагательные в качестве именной части составного сказуемого.

Образец: а) *Šitie pastatai grāžūs.*

Taip, tai grāžūs pastatai.

б) *Jō lengvāsis automobilis naiļas.*

Nē, jō lengvāsis automobilis nē naiļas (nērā naiļas).

1. Šitie namai modēnūs. 2. Anās pamiņkas gerā žinomas. 3. Šita parduotuvē didelē. 4. Tās strāipsnis īdomūs. 5. Šitas namū kvartālas nedidelis, bēt labai jaukūs. 6. Šita troleibūs stotēlē naujā.

IV. Составьте предложения, опровергающие приведенные высказывания, употребив прилагательное в качестве именной части составного сказуемого.

Образец: *Šitas tēkstas sunkūs.*

Nē, šitas tēkstas nesunkūs.

1. Šitas tēkstas sunkūs. 2. Tās stālas sēnas. 3. Anā darbinīkē stropi.
4. Šitas vaiķas māžas. 5. Tās kambarys šviesūs. 6. Šitas atsākymas teisingas. 7. Tā keliōnē īdomi. 8. Mān šita paskaitā naudinga.

V. Дополните предложения данными справа словами в требуемой форме.

1. — Af tū ... vāķaro programā?

— Taip, āš labai ... šita programā,
āš apskritai viskuo ... žmogūs.

2. — Šiañdien jis labai ...

— Jis apskritai labai ... vaikas.

3. Tās filmas labai ...

— Mēs vāķar mātēme ... filmā poļ televiziājā.

VI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец 1: *Šiañdien jis yrā užsiēmēs. Iļ vāķar jis būvo užsiēmēs.*

1. Šiañdien vakarē mēs ēsāme užsiēmē. 2. Peņķar vālandā jis yrā užsiēmēs. 3. Šiañdien popiēt jī yrā užsiēmusi.

Образец 2: *Šiañdien jīž nērā užsiēmē. Šiañdien jīž nebūvo užsiēmē.*

1. Vakarē jīž nērā užsiēmē. 2. Ketviņtā vālandā jī nērā užsiēmusi. 3. Septiņtā vālandā mēs nēsāme užsiēmē.

VII. Прочтите предложения, заполните пропуски прилагательными среднего рода:

а) в положительной и сравнительной степенях:

Образец: *Žiēmā gražū, bēt vāsarā gražai.*

1. Žiēmā ... bēt vāsarā ...	<i>grāžūs</i>
2. Mān visuī ... bēt namič ...	<i>gēras</i>
3. Sāļeje būvo ... bēt laukē ...	<i>šviesūs</i>
4. Pavāsarij yrā ... bēt vāsarā ...	<i>šiltas</i>
5. Mūms miškē būvo ... bēt priē jūros ...	<i>malonūs</i>
6. Rūdenj yrā ... o žiēmā ...	<i>šiltas</i>

б) в положительной, сравнительной и превосходной степенях

Образец: *Mums čīa būvo gēra, teiŅ gerīaī, ō namiē gerīaūsia.*

1. Koridoriuje būvo ... , auditoriōje ... , ō kiēmē ...	<i>šviesūs</i>
2. Rūdenī ... , pavāsarī ... , ō vāsarā ...	<i>šiltas</i>
3. Mūms mokūkloje būvo ... , miškē ... , ō priē jūros ...	<i>malomīs</i>
4. Iš rŷto būvo ... , diēnā ... , ō vakarē ...	<i>šiltas</i>
5. Kiemē būvo ... , koridoriuje ... , ō klāsēje ...	<i>švarūs</i>
6. Baseinē būvo ... , ūpēje ... , ō ežerē ...	<i>giltūs</i>

VIII. Прочтите и укажите прилагательные сравнительной и превосходной степеней.

1. — Sāulē — gerīaūsias gŷdytojas.
— Gāli būi. Bēt kā darŷti, jēi nāktj susirgai?
  2. Mōkytoja: Mokinai, prāciņa pāmoķa aš jūms pāsakoja, kaiŅ svēikinasī žmōnēs. Vieni sāko: Sveiki! Kiti: Lābas! Treti: KaiŅ gŷvēnate? Ketvrti: KaiŅ sēkasi?
- Mokinŷ: Ō aš girdējau, kād sāko iŅ taiŅ: Ōi, kōks blōgas ōras!
Atsāko: TaiŅ, blōgēsniō negāli būi.

IX. Образуйте от приведенных прилагательных сравнительную и превосходную степени сначала в мужском, затем в женском роде.

Образец 1: *Gēras — gerēsūs — gerīaūsias*
Gerā — gerēsē — gerīaūsia

(Jāunas, sēnas, blōgas, māžas, leņģvas, teišingas, silpnas, liņksmas, dāžnas, naūjas, ilgās)

Образец 2: *Gražūs — gražēsūs — gražīaūsias*
Graži — gražēsē — gražīaūsia

(Idomūs, drašūs, stiprūs, sunkūs, patogūs, tamsūs, švarūs, šviesūs, svarbūs, stropūs)

Образец 3: *Aukštās — aukštēsūs — aukštīaūsias*
Aukštā — aukštēsē — aukštīaūsia
Garūs — garēsūs — gardžīaūsias
Garđī — garēsē — gardžīaūsia

(Prāstas, šiltas, greitas, tvirtas, ankstūs, kartūs, saldūs)

X. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Ai Rimas vŷrēsūs ūž Lāima?*

— *TaiŅ. Rimas vŷrēsūs negū Lāima.*

1. — AŅ tāvo brōlis vŷrēsūs ūž sēseri? 2. — AŅ jō sesuō jaunēsē ūž brōlij? 3. — AŅ jūsū būtas didēsūs ūž jū? 4. — AŅ tāvo kambarŷs mažēsūs ūž jōs? 5. — AŅ antrāsīs žurnālo nūmeris idomēsūs ūž pirmajj? 6. — AŅ mūsū nāmas aukštēsūs ūž jūsū? 7. — AŅ šī vāsara šiltēsē ūž prāciņa? 8. — AŅ Vilnius didēsūs ūž Kaūņā?

XI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Tēvas vŷrēsūs ūž mōtiņa.*

Mōtiņa jaunēsē ūž tēva.

1. Šitas tēkstas leņģvēsūs ūž anā.
2. Tās kēļias trumpēsūs ūž anā.
3. KlaiŅpēda ŷrā didēsūs miēstas ūž Pānevēži.
4. Šitas ūzdavinŷs būvo leņģvēsūs ūž anā.
5. Mūsū nāmas aukštēsūs ūž anā.

XII. Преобразуйте предложения, ставя прилагательные в превосходной степени.

Образец: *Fizika — mān leņģvas daļŷkas.*

Fizika — mān leņģvīaūsias daļŷkas.

1. Olēgas — māno gēras draūbas.
2. Jūrātē — māno gerā draūgē.
3. Tās laikrāstis naūjas.
4. Šita keliōnē būvo ilgā.
5. Tās ūzdavinŷs būvo leņģvas.
6. Jis būvo drašūs žmogūs.
7. Šita savāitē jām būvo sunki.
8. Nēmūnas — didelē Tarŷbū Lietuvōs ūpē.
9. Vilnius — didelis mūsū respūblikos miēstas.

XIII. Составьте предложения, употребив прилагательные в сравнительной степени.

Образец: *Kriāušē iŅ obuolŷs (skanūs).*
Kriāušē skanēsē ūž ōbuolj.

1. Everēstas iŅ Elbrūsas (aukštās).
2. Nēmūnas iŅ Neris (ilgas).
3. Mōkyklā iŅ bibliotekā (dīdis).
4. Vilnius iŅ Kaūnas (gražūs).
5. Juodōji iŅ Bāltijos jūra (šiltas).

XIV. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kās mūms būvo idomū? (kās laimēs varžŷbas)*
Mūms būvo idomū, kās laimēs varžŷbas.

1. Kās mān būvo neaišku? (*kās teiŅ atsitiko*).
2. Kās mōkiniui būvo maionū? (*kād mōkytojas jām parāšē peiŅketj*).
3. Kās būvo smagū Saūliui? (*kād jō komānda laimējo*).
4. Kās būvo svarbū? (*kād visi grupēs studeŅtai ateitŷ i repeticijū*).
5. Kās būna gerīaūsia? (*kaiŅ pāts vŷskj pamatai*).

XV. Прочтите предложения, поставьте прилагательные в сравнительной степени по образцу.

Образец: *Šitas nāmas aukštēsūs ūž mūsū nāma.*

1. Šitas nāmas (aukštās) ūž mūsū nāma.
2. Tās tēkstas (sunkūs) ūž anā tēkstj.
3. Māno duktē (mažā) ūž māno brōlio dūkeri.
4. Tāvo žodŷnas (gēras) ūž māno žodŷnā.
5. Jū duktē (stropūs) ūž sūņj.

XVI. Составьте вопросы со словом *negū*.

Образец: *Mūsū būtas mažēsūs ūž jūsū.*

AŅ jūsū būtas mažēsūs negū mūsū?

1. Jūsū kambarŷs šviesēsūs ūž mūsū.
2. Šitas tēkstas sunkēsūs ūž anā.
3. Vilnius ŷrā didēsūs ūž Kaūņā.
4. Tās nāmas aukštēsūs ūž anā.
5. Mūsū ūzdavinŷs sunkēsūs ūž jūsū.

XVII. Соедините главное предложение с придаточным соответствующим словом (*kaiŅ, kadā*).

Padavimas apie mofingą
(Afrikičičių legendā)

Tai atsitiko seniai, taip seniai, kad pātys seniūsi žmōnės tū laikū nebeatsimena.

Tadā, kai didžiōji iř gerōji ūpė Flajā gražindavo seniūsiems žmōnėms jaunystė. Naujōje Gvinējeje gyvėno mergaitė, vardū Dandajā. Ji būvo pati gražiausia salōs mergaitė. Niėkas ūž jā geriaū nemokėjo nei dainiūoti, nei šōkti.

Karūta, kai Dandajā atsisėdo railsėti pō šōkio, priėjo priė jōs senōji Buinachā.

— Tū linksmā iř džiaugiesi gyvėnimu, Dandajā, — tārė Buinachā, — taip iř reikia, jūk tū esi jaunā iř graži. Bėt nė visā laikā tū tokiā būsi. Aš taip pat buvaū jaunā iř graži. Bėgs mėtai, iř tėvo tamūsūs plaukai pražiš, juodosios ākys nebeblizgės, tū būsi tokiā, kaip aš dabar: senā iř negraži.

Dandajā linksmai nusijuokė:

— Bėt jūk mės tūrime gėrajā ūpė Flajā, kuri gāi gražinti jaunystė iř iř taip pat naudōjaisi jōs gerumū.

— Taip, — atsākė Buinachā, — aš jau nugyvėnaū savo aňtrajā jaunystė, ō Flajā gražina jaunystė tik vienā karūta.

Dandajā pamio gražiausias iř drašiausias salōs jaunuolis Mankāsias. Netrukus Dandajā tėjo Mankāsio žmonā. Dabar ji jau nebesōko sāvo draugiū būryje. Nebeturėjo laikō. Nuō rýto iki vākaro vėras sū žmōna dirbo laukuosė. Dandajā turėjo šešis vaikūs. Bėt vyresnieji sūnūs pō sunkiōs ligōs mirė, dū sūnūs žuvo džiunglėse, vienā nusinešė ūpė, ō Dandajā liko tik pāts jauniausias — Leitukas. Iř Dandajā jī labai mylėjo.

Karūta jōs vėras Mankāsias nebegrįžo iš džiungliū. Nuō tō laiko Dandajā liko dirbti laukuosė vienā.

Greitai iř nejučiomis etėjo Dandājai senātvė. Juodieji jōs plaukai pražiio, ākys nebeblizgėjo.

„Greit aš eisiu iř Flājos ūpė iř prašysiu jā gražinti mán jaunystė, — galvōjo Dandajā. — Aš pasakysiu jai, kad nelėngvas māno gyvėnimas. Pasakysiu jai, jōg noriu, kad māno sūnūs pamatytū manė tokiā, kokio aš buvaū anksčiau. Jis dār labiaū mylės jaunā iř gražią mōtinā“.

Kai Leitukai suėjo šešeri mėtai, Dandajā ėmė ruošis iř kelionė. — Ař tū išėini, māma? — nustėbęs klāusė berniukas. — Ō manės ař nėimi kartū sū savimi?

— Nė, sī karūta negaliū, sūnėli. Bėt tū lauk manės, aš greit grīsiu. — Aš lauksiu tavęs pō pālme, māma, labai lauksiu.

Sunki būvo kelionė priė ūpė: Dandajā ėjo pėr dūkumā iř tamsias džiungles, jōs kōjos pavařgo iř ėmė skaudėti. Bėt štai pagaliaū priėš jōs akis sublizgėjo didžiulė ūpė. Dandajā pamažū brido iř vāndeni.

— Ō gerōji ūpė, išklusyk manė! Pažvelk i māno žilūs plāukus, i māno užgėsusias nuō āsarų akis iř gražink mán jaunystė!

- Jis klāusė manė,...
- { aš buvaū vākar vakarė,
aš jī kasdiėn sutinkū,
aš jī sutikaū priėš 2 dienās,
aš einū i institūtā,
būna vakarė pāskaitos,
jīė dabar gyvėna,
aš išvykstū i Kaūna,
mės einame pasivāikščiōti.
- Jis klāusė manė,...
- { jīė dabar gyvėna,
aš išvykstū i Kaūna,
mės einame pasivāikščiōti.

XVIII. Прочтите предложения, поставьте прилагательные в сравнительной степени.

1. Mūsū gātvėje namai (āukštas) negū anojė. 2. Aš dabar skaitaū dār (lōdomūs) knygū ūž anā. 3. Jōs atsākymas (gėras) negū jō. 4. Jūsū būtas (švietūs) ūž mūsū. 5. Ji turi (māžas) vaikā negū māno sūnūs. 6. Ši te studentai veřcia (sunkūs) tėkstā negū aniė. 7. Klaipėda urā (sėnas) miėstas ūž Vilniū.

XIX. Составьте предложения по образцу.

Образец: Šito mōkinio atsākymas gėras.
Jō draugiū atsākymas gerėsnis.

1. Šitas žemėlapis didelis. 2. Šiañdien māno pōrtfelis sunkūs. 3. Tās laikrodīs sėnas. 4. Anās mokinūs stropūs. 5. Šitas žurnālas lōdomūs. 6. Tā gātvė urā ilgā. 7. Šitas žodėnas paūjas.

XX. Составьте ответы на вопросы, используя прилагательные в сравнительной степени по образцу.

Образец: — Ař šitas pratimas sunkūs?
— Taip, jis urā sunkūs, bėt aniė pratimai sunkėsnī.

1. Ař šitas strāipsnis lōdomūs? 2. Ař tās laikas ilgas? 3. Ař šitas autobūsas paūjas? 4. Ař šitas miėstas sėnas? 5. Ař šita knygā gerā? 6. Ař šita gātvė ilgā? 7. Ař tā auditorija švesi?

XXI. Составьте предложения по образцу.

Образец: Tō mōkinio rašinys gėras.
Tai geriausias rašinys.

1. Tā auditorija didelė. 2. Šitas berniukas māžas. 3. Tās atsitikimas labai lōdomūs. 4. Šita sėimā didelė. 5. Anā gātvė ilgā. 6. Tās gūdytojas gėras.

XVII. Переведите на литовский язык.

1. Этот текст еще труднее, чем тот. 2. В вашей группе более интересные студенты, чем в нашей. 3. Твоя тема более интересная, чем моя. 4. Вильнюсский университет — самый старый университет в Советском Союзе. 5. Это выражение самое трудное. 6. Наша страна богаче любой другой страны, она самая богатая страна в мире. 7. Наша республика больше Советской Латвии. 8. Вильнюс — самый большой город в республике, он больше Каунаса. 9. Самая длинная река в республике Нямунас, но она короче Волги.

Flājos ūpē staidgā sūšniokštē, subangāvo, iř aukštai iškīlo jōs žālios baņgos. Pō minūtes i kraņtā iřlipo jaunā jaunā gražuolē.
— Dekōju tāu, Flāja! Dekōju jums, žāliosios baņgos! — sušūko Dandajā. Ji nūmetē lāzdā, sū kuriā atējo priē ūpēs, iř lengvai nubēgo i sāvo kāmā.

Priē pālmēs sēdējo Leitūkas.

— Māno sūnā! Māno sūnā!

Berniūkas pūolē priē mōtinos.

— Māma! Māma!

Bēt čia jis stābelējo.

— Aš maniaū, kād čia māno mamā...

— Čia āš, sūnēli. Ař tū nepařžsti sāvo mamōs?

Leitūkas ēmē balsū veřki:

— Eik! Aš tavēs nepařžstu! Māno mamā būvo pati gražāusia pasāulje. Ji turējo tōkius gražiūs plāukus.

— Neveřk, sūnēli, patikēk, āš tāvo mamā. Gerōji Flājos ūpē gražino mán jaunystē. Aģi tū nesidžiaugi, kād āš vēl tapaū jaunā?

Bēt sūnūs nenorējo žiūrēti i jā, jis veřkē. Skaudū pasidārē mōtinai, jūk tūk dēl sūnāus norējo ji vēl būti jaunā iř graži.

Iř Dandajā vēl iřējo teņ, kuř tekējo Flājos ūpē. Vēl diēnā iř nāktj ējo peř dūkumā i džiuņgles. Vēl nuējo ji aņt ūpēs kraņto iř pamažu ibrido i žāliā vāndeni.

— Dekōju tāu, didžioji ūpe, ūž gražintā jaunystē, — tjliai tārē Dandajā — bēt āš atidūodu tāu jā. Vaiko mēilē brangsnē ūž grōžj iř jaunystē. Ō ūpe, atlēisk mán, vēl padarýk manē tōkiā, kokiā buva!

Sujuōdavo Flājos ūpē, sūšniokštē, iř pakilo jōs baņgos. Ō kai jōs iřnýko, ūpēs vidurý stovējo senā, žilā mōteris.

— Dekōju tāu, ūpe! — tārē Dandajā iř pamažu nuējo i sāvo kāmā. Kai ji parējo i sāvo kāmā, jā pasitko līnksmas Leitūkas:

— Māma! Kaip ilgai tavēs nemačia!

— Sūnā, — tjliai tārē Dandajā, — māno sūnā!

Nuō tō laiko Flājos ūpē niēkam nebegražindavo jaunystēs,

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

afrīkīēču legendā afrīkanckā legendā iškāuýk manē vyslušaj menja akus nebeblīžēs glāza nerestānut blēs-
teř
tēř
jī jau nebešoko ona bolšše ne tančevala nūmetē lāzdā brossila paluku vūgas nebegrīžo muž bolšše ne veruļus sūjo šeseri meřai ispolnilos šestь
let
grāžintā jaunystē vovrašennū molodostь
nišēbēs klāusē s uļivlenjem sprosil sūblīžējo ūpē zablestela reka
niēkam nebegražindavo cikomu ne vovrašennū
šala

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Parāsakokite padavimā priē mōtinā.
2. Kokiā šito padavimo prasme?
3. Kokiū padavimū priē mōtinā jūs žinote? Parāsakokite juōs,

Диалог

TEĀTRUOSE, MUZIĒJUOSE...

Laima. Rīmai, tū skaitai laikraštj — pažiūrēk, kās rytōj teātruose.
Rimas. Ōperos iř balēto teatrē diēnā J. Juzeliūno baletas „Aņt māriņ kraņto“, ō vakarē naujā E. Balšio ōpera „Keliōnē i Tilžē“. Drāmos teatrē diēnā spektākļis vaikāms, vakarē — J. Marcinķevičiaus dramā „Mindaugas“, ō rytōj — Žemaitēs „Marti“.

Laima. Ō kās Jaunimo teatrē?

Rimas. Čiā dieninis spektākļis vaikāms, ō vakarē — Kaūno drāmos teatrō gastrōlēs — V. Krevēs „Šarūnas“.

Laima. Visūs tuōs spektakļiūs mēs jau mātēme. Ō kās kino teātruose? Rimas. „Lietuvōs“ kino teatrē lietuvišķas filmas „Niēkas nenorējo miřti“. Bēt jūk šitā filmā jau mātēme.

Laima. Ō kās koncērtū sālēse?

Rimas. Koncērtū sālēse, atrōdo, nērā niēko, kās mūms patiktū.

Laima. Ō kās stadiōnuose? Jūk tū mēgsti spōrtā. Aš iģi kartū ečiau. Rimas. Nē, stadiōnuose šiaņdien niēko nērā.

Laima. Tai gāl einame i kokiā nōrs pārodā. Pažiūrēk, kās parodū sālēse. Jūk mēs sū tavimi seniai būvome muziējuje.

Rimas. Dailēs muziējuje neseniai atidaryta liāudies meistrū darbū parodā. Gāl einame teņ?

Laima. Gerai. Reikia susipažinti sū liāudies meistrū darbaīs. Apskritai, mán patihka liāudies meistrū darbai.

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

— Kās šiaņdien teatrē? Что сегодня в театре?
— Kās šiaņdien kino teātruose? Что сегодня в кинотеатрах?

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

dramā drama
spektākļis, -io spektakļь
dieninis, -ē дневной
niēkas никто
miřti, miřta, miřē умирать
seniai давно
parodā выставка
kōks nors какой-нибудь
liāudies meistrū darbai работы народных умельцев

ГРАММАТИКА

Местный (предложный) падеж (мн. ч.)

(Vičtininkas)

Местный падеж обозначает место, отвечает на вопрос *kur?* (где?)

— *Kur moksosi studentai?* — Где учатся студенты?
— *Universitėtuose, institutuose.* — В университетах, институтах.

— *Kur dirba darbininkai?* — Где работают рабочие?
— *Fabrikuosė, gamyklose.* — На фабриках, заводах.

Употребление существительных в местном падеже

1) Соответственно предложной конструкции с предлогом *o* в русском языке (см. Урок 10).

Именительный падеж кто? что? (kàs?)	Местный падеж где? (kur?)	Окончание	Соответствие в русском
būtas	būtuose	-(i)uose	квартирах
miestas	miėstuose		городах
žodėnas	žodynėuose		словарях
kàimas	kàimuose		деревнях
institutas	institutuose		институтах
teàtras	teàtruose		театрах
universitėtas	universitėtuose		университетах
viėšbutis	viėšbučiuose		гостиницах
muziejus	muziejėuose		музеях
koridorius	koridoriuose		коридорах
mokyklà	mokyklose	-ose	школах
laboratorija	laboratorijose		лабораториях
auditorija	auditorijose		аудиториях
bibliotėkà	bibliotėkose		библиотеках
poliklinika	poliklinikose		поликлиниках
sanatorija	sanatorijose		санаториях
šeimà	šeimose		семьях
klàsė	klàsėse		классах
sàlė	sàlėse		залах
ligoninė	ligoninėse		больницах
kavinė	kavinėse	кафе	
šalis	šalyse	-yse	странах

sėdėti suoluosė сидеть за партами

2) Соответственно предложной конструкции с предлогом *na* в русском языке.

Именительный падеж кто? что? (kàs?)	Местный падеж где? (kur?)	Окончание	Соответствие в русском	
fàbricas	fabrikuosė	-(i)uose	фабриках	
vakarai	vakaruosė		западе	
gytai	gytuosė		востоке	
stadionas	stadionuose		стадионах	
egzàminas	egzàminuose		экзаменах	
pranešimas	pranešimuose		докладах	
koncertas	koncertuose		концертах	
spektàklis	spektàklinuose		спектаклях	
pietūs	pietuosė		на юге	
ekskursija	ekskursijose		экскурсиях	
gamyklà	gamyklose	-(i)uose	заводах	
paskaità	paskaitosė		лекциях	
ramokà	ramokosė		уроках	
parodà	parodosė		выставках	
vyšnià	vyšnios?		вишнях	
aikštė	aikštėse		площадях	
gàtvė	gàtvėse		улицах	
stotėlė	stotėlėse		остановках	
stotis	stotysė		-yse	вокзалах

Местный падеж указательных местоимений

šitas (šis), tās, anās

Именительный падеж	Местный падеж	Соответствие в русском
šitie,	šituose (šiosė)	tuosė anuosė
šitos (šis, šios); tie, tās,	šitose (šiosė)	tosė anosė

Местный падеж прилагательных

Именительный падеж	gēras, getā, gražus, graži, vakarinis, vakarinē
Местный падеж	geruosē, gražuosē, vakariņiuosē gerosē, gražiosē, vakariņēsē

Примечание. Окончания местоименных прилагательных, как и в других падежах, двойные: *geruōsē, getāosē, gražuosē, gražiōsē; vakariņiuosē, vakariņēsē; didžiōsē* (напр., *didžiōsē rāmuosē* — в большом дворце). См. Уроки 26 и 28.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на вопросы, используя существительные в местном падеже множественного числа.

Образец: *Studentai gūvēna bendrābūciuosē.*

- *Kuī gūvēna studentai?...* *Bendrābūciāi, privāūs būtai.*
- *Kuī dirba dēytojai?...* *Universitētai, institūtai, tēhnikumai.*
- *Kuī mōkosi studentai?...* *Institūtai, universitētai.*
- *Kuī dirba darbinīkai?...* *Gamjēklos, fabrikāi, īmonēs.*
- *Kuī mōkosi moksleivai?...* *Vidurinēs mōkjēklos, tēhnikumai, profesinēs tēhnikos mōkjēklos.*
- *Kuī būvo turistai?...* *Muziējai, teātrai, pārodos, naijosios statybos, naujēji mikrorajōnai.*
- *Kuī dirba kolūkiēcāi?...* *Kolūkiai, sēmos, laukai.*
- *Kuī būvo studentai?...* *Pāskaitos, seminārai, laboratorijos.*
- *Kuī būvo moksleivai?...* *Pāmokos, prāktikos darbai.*
- *Kuī dirba gūdytojai?...* *Poliklinikos, ligōnēs, mōkjēklos.*

II. Дополните диалог.

Образец: — *Kuī būvo turistai?*

- ...?
- Turistai būvo muziējuosē.
- ...?
- Darbinīkai dirba gamjēklose iī fabrikuosē.
- ...?
- Moksleivai mōkosi tēhnikumuosē, vidurinēs iī profesinēs tēhnikos mōkjēklose.
- ...?
- Dēytojai dirba institūtuosē, universitētuosē, tēhnikumuosē.
- ...?
- Studentai gūvēna bendrābūciuosē, privāciuosē būtuosē, kolūkiēcāi dirba kolūkiuosē,

7. — ...?

— Studentai mōkosi universitētuosē, institūtuosē, konservatorijose iī kitosē aukštōsiose mōkjēklose.

8. — ...?

— Šiā savāitē Vilmiaus teātruosē būs īdomiū spektakliū,

9. — ...?

— Kitā savāitē kino teātruosē būs kino festivālis.

III. Ответьте на вопросы отрицательно по образцу.

Образец: — *Aī turistai būvo muziējuosē? (teātrai).*

— *Nē, jīē būvo tik teātruosē.*

- *Aī jīē būvo parodosē? (muziējai).* 2. — *Aī tū buvai paskaitosē? (seminārai).* 3. — *Aī jūs būna semināruosē? (pāskaitos).* 4. — *Aī mokiniai būvo pamokosē? (praktikumai).* 5. — *Aī jūs būvotē prāciātā savāitē koncērtuosē? (teātrai).*

IV. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: *Pāskaitos. — Kuī būvo Rimas? — Paskaitosē.*

1. Universitētai. — *Kuī dirba dēytojai?* 2. Mōkjēklos. — *Kuī dirba mōkytojai?* 3. Kolūkiai. — *Kuī dirba kolūkiēcāi?* 4. Kino teātrai. — *Kuī vjēksta kino festivāliāi?* 5. Muziējai. — *Kuī būvo turistai?* 6. Pārodos. — *Kuī jūs būvotē?* 7. Seminārai. — *Kuī jīē dažnā būna?* 8. Koncērtai. — *Kuī tū buvai prāėjusjā savāitē kelis vākarus?*

V. Прочтите вопросы и ответы. Обратите внимание на интонацию предложения и объясните зависимость ответа от интонации вопроса.

- *Aī studentai būvo paskaitosē? — Aī darbinīkai dirba gamjēklose iī fabrikuosē?*
- *Taip, paskaitosē. — Taip, gamjēklose iī fabrikuosē.*
- *Aī studentai būvo paskaitosē? — Aī darbinīkai dirba gamjēklose iī fabrikuosē?*
- *Taip, būvo. — Taip, dirba.*
- *Aī studentai būvo paskaitosē? — Aī darbinīkai dirba gamjēklose iī fabrikuosē?*
- *Taip, studentai. — Taip, darbinīkai.*

VI. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Aī yrā tuosē miēstuosē pārkū?*
— *Taip, tuosē miēstuosē yrā pārkū.*

1. — *Aī yrā jūsu kamarbuosē knygū spintū?* 2. — *Aī yrā šiosē spin-tose žodynū?* 3. — *Aī yrā tosē lentynose vadovēliū?* 4. — *Aī yrā spin-tū jūsu virtuvēsē?* 5. — *Aī būs rytāj pāskaitos aukštōsiose mōkjēklose?* 6. — *Aī yrā liftai šiuosē namuosē?* 7. — *Aī būs šiandien pāmokos mōkjēklose?*

VII. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Kai āš atostogavai Palangojē, ljo bevēik kiekvienā diēnā. Kadā ljo bevēik kiekvienā diēnā?*

1. Kai baigiau universieta, grizau dirbtu i savo teviske. 2. Kai aplaunkeme Vilniaus senamiesti, tada vazivome autobusu susipazinti su naujais mikrorajonu. 3. Kai jis mokesi universitete, dažnai ejo i respublikine biblioteka. 4. Kai mokesi politehnikos institute, brolis kiekviena vakara dirbo bibliotekoje. 5. Kai susipazino su miestu, turistai grizo i viesbuti. 6. Kai mes nuvykome i Vilniui, mus pasitiko universiteto studentai.

VIII. Ответьте на вопросы. Ответ составьте с учетом интонации вопросительного предложения.

1. — Aŭ mokslėiviai būvo pamokosė? — Aŭ kolūkiėčiai dirba kolūkiuose?
2. — Aŭ kolūkiėčiai dirba kolūkiuose?
3. — Aŭ mokslėiviai būvo pamokosė? — Aŭ kolūkiėčiai dirba kolūkiuose?
4. — Aŭ mokslėiviai būvo pamokosė? — Aŭ kolūkiėčiai dirba kolūkiuose?

IX. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Kuŭ tū buvai?* — *Šiuose kaimuose.*

1. — *Kuŭ jūs būvotė?* (*Šitie miėstai*).
2. — *Kuŭ tū vākar buvai?* (*Aniė miėškai*).
3. — *Kuŭ studentai gyvena?* (*Šitie bendrabūčiai*).
4. — *Kuŭ gyvena tėvo draugai?* (*Aniė namai*).

X. a) Ответьте на вопросы по образцу. Обратите внимание на составное именное сказуемое, образованное из глагола и существительного.

Образец: — *Kās tiė vaikai yrā?* — *Mokinys.*

Tiė vaikai yrā mokiniai.

1. — *Kās tėmsta ėsate?* — *Darbinėkas.* 2. — *Kās šitos merginos yrā?* — *Mokytoja.* 3. — *Kās tiė vaikai yrā?* — *Studentas.* 4. — *Ō kās šios merginos yrā?* — *Studentė.* 5. — *Kās tėmsta ėsate?* — *Mokytojas.* 6. — *Kās jės yrā?* — *Dėstytoja.* 7. — *Kās tiė vyrā yrā?* — *Traktorėninkas.*

б) Ответьте на данные выше вопросы в прошедшем однократном времени.

Образец: — *Kās jiė būvo?* — *Jiė būvo mokiniai.*

в) Ответьте на те же вопросы в будущем времени.

Образец: — *Kās jiė būs?* — *Jiė būs mokiniai.*

XI. Переведите на литовский язык.

Где ты был на прошлой неделе? Я на прошлой неделе был в театре. Где работают преподаватели? Они работают в институтах, университетах и в других высших школах. Где работают колхозники? Они работают в колхозах. Где работают рабочие? Они работают на заводах и фабриках. Где учатся студенты и школьники? Студенты учатся в университетах, институтах, в консерваториях и других высших школах, а школьники учатся в средних школах и профтехучилищах. Где живут твои друзья? Они живут в этих домах.

XII. Составьте ответы на вопросы со словом *kol* (пока).

Образец: — *Kiek laiko tū bėsi ėiā?* (*Aš ateisiu*).
— *Aš bėsiu ėiā, kol tū ateisi.*

1. Kadā mēs dažnai susitikime? (*Aš bėsiu ėiā*). 2. Kiek laiko tās studentas neiėjo iš laboratorijos? (*Nėbaigė darbą*). 3. Kiek laiko ekskursantai lauks ėiā? (*Prasiėdė ekskursija*). 4. Kiek laiko draugas tavės laukė? (*Aš grįžai*). 5. Kiek laiko studentai sėdėjo auditorijoje? (*Atejo dėstytojas*).

XIII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений условия по образцу. Обратите внимание на употребление сослагательного наклонения.

Образец: — *Aŭ tū padėtum mām atlikti tā pratimā?* (*aš suprāsciau*).
— *Aš tū padėčiau atlikti tā pratimā, jei suprāsciau.*

1. Aŭ tū atsinėstum rytāj savo vadovėlj? (*būtų lietūvių kalbės pratybos*). 2. Aŭ jūs galėtumėte būti tojė paskaitojė? (*tuŭ meitė nebūtų susirinkimo*). 3. Aŭ tū mokėtum jām lietūviškai atsakyti? (*būtų nesunkūs klāusimas*). 4. Aŭ reiktų balsuoti? (*klāusimas būtų svarbus*). 5. Aŭ tū atėitum rytāj pās mūs? (*nebūtų paskaitos*).

XIV. Составьте сложные предложения с союзом *jei*.

Образец: — *Aŭ tū ateisi šiańdien pās manė?* (*turėti laiko*).
— *Aš nielai ateičiau pās tavė, jei turėčiau laiko.*

1. Aŭ tū eisi šiańdien pās savo draugā? (*galėti*).
2. Aŭ tū eisi šiańdien i kinā? (*neiti i futbolą*).
3. Aŭ ateis sesuŭ kartū su tavimi? (*būti namiė*).
4. Aŭ jūs greit važiuosite namŭ? (*neiti i parđuotivė*).
5. Aŭ jūs ateisite sekmādienj pās manė? (*neiti slidinėti*).

XV. Глаголы в скобках поставьте в изъявительном или сослагательном наклонении.

1. Lāima sākė Jūrātėi, kād ji (*norėti*) nupirkti Rimui dŭvanā. 2. Lāima paprāšė Jūrātė, kād (*padėti*) jai nupirkti Rimui dŭvanā. 3. Gėdytojas sākė Rimui, kād jām (*būti*) gripas. 4. Lāima prāšė Rimā, kād jis (*nupirkti*) bilietā i kinā. 5. Rimas sākė, kād jė (*paskamėbinti*) Lāimai. 6. Jūrātė prāšė, kād Lāima (*paskamėbinti*) jai. 7. Sesuŭ laikė prāšė, kād vāsarā (*atvažiuoti*) i Vilniū. 8. Sesuŭ prāšė, kād Jurātė su Lāima (*atvažiuoti*) vāsarā pās jā. 9. Rimas sākė, kād jis (*važiuoti*) i Sibirā su statybininkais. 10. Rimas norėjo, kād Olėgas (*važiuoti*) kartū su juŭ i BAM-ą.

XVI. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Knygā, kuriā jās dāvėte, mām patiko.*

1. Kuri knygā tū patiko? (*kuriā jās dāvėte*). 2. Kuri sālė yrā didelė iŭ erdvī? (*kuriojė mės klāusime paskaitū*). 3. Kuri gātvė yrā ilgā iŭ platī? (*kuriojė mės gyvename*). 4. Kuri klāsė yrā šviesi iŭ jauki? (*kuriojė mės mokomės*). 5. Kuriā K. Sajŭs pjėšė tū matei teatrė? (*kuriā jis neseniai parāšė*).

XVII. Переведите на литовский язык (не забудьте, что в данных случаях *ne* *hodyti* и *vylyti* соответствуют литовскому глаголу *būti*).

1. — Где вы находитесь? — Я нахожусь в гостях. 2. — Где сейчас находятся школьники? — Они находятся в школах. 3. — Где сейчас находятся рабочие? — Рабочие сейчас находятся на заводах и фабриках. 4. — Где сейчас находятся студенты? — Они находятся на лекциях и семинарах. 5. Кем вы являетесь и где учитесь? — Мы являемся учениками и учимся в школах. 6. — Кем являетесь твои друзья и где работают? — Они являются рабочими и работают на заводах и фабриках. 7. — Где ты был вчера? — Я был в этих лесах. 8. — Кем они являются? — Они — студенты. 9. — Были вы вчера на лекциях? — Да, мы вчера были на всех лекциях. 10. — Где происходил кинофестиваль? — Кинофестиваль происходил в кинотеатрах. 11. — Где ты был на прошлой неделе? — Я был в гостях. 12. — Были они на выставках? — Да, они были на всех выставках.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Tarybų Lietuvos gamtā

Respublika pagal teritorijos dydį Tarybų Sąjungoje užima vienuoliką vietą. Iš rytų į vakarus yra 350 kilometrų, o iš pietų į šiaurę 270 kilometrų. Plotas 65 tūkstančiai kvadratinų kilometrų.

Nedidelė Tarybų Lietuvos respublika. Bėt kokia įvairi jos gamtā! Įdomų pakelią turi p̄ respublikos teritorijā ir susipažinti su jos kraštovaizdžiu.

Paviršius respublikoje nevienodas. Pietvakarių Lietuvojē, taip pat šiaurinėje jos dalyjē paviršius lygėnis. Ten daugiausia lygumos, kuriose yra dirbami laukai arba āga miškai.

Tačiau kai kurios respublikos vietose paviršius nelygus. Ypač Rytų Lietuvojē ir Žemaičių aukštumojē, kuri yra Vakarų Lietuvojē. Bėt tai tik maži kalneliai, daugiausia kalvos. Tosē vietose daugiausia yra dirbami laukai, vietomis āga miškai.

Nors lietuviai vienojē dainuojā, kād „kainaī aīt kalnū, o aīt tū kalnū kainaī ir maži kalneliai“, tačiau aukštū kalnū, kōkius mātome kitosē respublikose, čia nėra. Aukščiausias kalnas siekia tik kelis šimtus metrū.

Respublikoje palūginti nemāza miškū. Jū yra apīē trēdajl visos teritorijos. Gražūs ir įvairūs Lietuvos miškai. Miškuosē āga lapuočių ir spygliuočių mēdžiū. Respublikos pietuose ir rytuosē daug pušynū, o vakaruosē ir pietryčiuose daugiausia lapuočiai mēdžiai.

Respublikos miškuosē daug įvairiū žvėriū ir paukščių. Gražū pasiklausyti, kaip paukščiai čiulba įvairiais balsais pavasarī ir vāsarā. Tačiau respublikos miškuosē gražū nē tik pavasarī ir vāsarā, juosē malonū rūdenī ir žiemā.

Tarybų Lietuvos teritorijoje yra apīē 4000 ežerū. Jiē labai puošia respublikos kraštovaizdį. Jū daugiausia Rytū Lietuvojē. Ignalinos, Zarasū, Molėtų rajonai — tikras ežerū kraštas. Ten pātys gražiausi ežerai. Nemāža jū ir pietuose. Ežeruose veisiasi įvairiū žuvū. Ežerus mėgsta žvejai

mėgėjai. Tačiau priē ežerū dažnai gali sutikti poilsiautojų, turistū. Gražios ežerū pakrantēse turistai pasistāto palapinēs ir poilisiauja. Ypač gražū priē ežerū vāsarā. Saulėtā diēnā ežerū vanduo skaidrus, gēra juosē pasimāduoti, vāltimi parlaukti. Žvejai mėgėjai mėgsta ežerus ir žiemā. Tadā ežeruose aīt lēdo dažnai pamatysi nē vienā meškėriotojā. Tai roledinēs žūklēs mėgėjai.

Kitokia yra Pietū Lietuvā. Čia daug smėlynū. Tuosē smėlynuose āga pušys, o pušynuose daug grūby. Ypač žmōnēs mėgsta baravykūs. Niškur kitū respublikoje nėra tiek daug baravykū, kaip Varėnos miškuosē. Rūdenį ten pilni miškai grybautojų. Čia grybūjā nē tik vietiniai gyvūntojai, bēt atvažiuoja žmoniū grybūti iš visos respublikos.

Daug grōžio Lietuvos gamtai teikia ūpės. Jū palūginti yra nemāza. Iš viso respublikoje yra apīē 8000 ūpiū ir upėlių. Didžiausia ūpē — Nėmunas. Māžesnē ūž jā yra Neris. Daug ūpiū įteka į Nėmunā, o Nėmunas sāvo vāndenis nēša į Kušū mariās, iš čia vanduo patekka į Baltijos jūrā. Nėmunas priē Kauno ūžtvėntas. Ten pastatyta Nėmuno hidroelektrinė. Priē hidroelektrinės tūvuliuoja Kauno mātros.

Grāžūs ūpiū krantai. Ypač gražū ūpiū slėniuose, o slėniai daug kuī yra lūgios pėivos. Ypač grāžios pėivos ten, kuī Nėmunas įteka į Kušū mariās. Labai grāžūs ūpiū skaudžiai. Skaudžiuose daug kuī āga miškai.

Taigi graži Lietuvos gamtā. Sunkū tāj grōži žōdžiais nusakyti. Ji labiau gālima suprasti tadā, kai pāts pakeliāuji p̄ respublikos miškūs ir laukūs, pavāikščioji ūpiū pakrāntėmis, aplankai ežerus, ežeruose pasimāduai, ūzkopi į kalnus, pasižiūri į kraštovaizdį nuō kalno. Tadā tikrai pamatai, kād graži Lietuvos gamtā.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

dirbamas laikas **обработываемое поле** Nėmunas priē Kauno ūžtvėntas Нямунаи **парлаукти** покатыся на лодке нас у Каунаса перекрйт **poledinē žūklē** подледная ловля рыбы **Kušū mātros** Куршский залив **teikti daug grōžio** придавать много кра- **ūzkōpi** и **kalnus** подняться в горы **соты**

ЗАДАНИЯ ПО ТЕКСТУ

1. Kā sužinōjote apīē Tarybų Lietuvos gamtā?
2. Papasakokite apīē sāvo gimtojo krašto gamtā.

УРОК 33

Диалог

Rimas. Olėgai, labā dienā! Kuī tū buvai vakar? Aš norėjau tavē pakviesti pās savē, skaĩbinau tāu visā vakarā. Kadāngi tavēs nebūvo, negalėjau pasikalbėti.

Olegas. Aš vēlai grīžāu, buvaū pās draūgā.

Rimas. Gāl pās mūsū aspirāntā?

Olegas. Nē, jis mókosi parengiamušiose kūrsoose. Jis yrā māno draūgo, kuris gývēna kartū bendrābutyje, brólis.

Rimas. Af jāu seniai jis Vilniuje?

Olegas. Nē, dār tik kēletas mēnesi, bēt jāu apspirāto, daūg kā Vilniju pamātē, daūg kuř pabūvo. Jis dōmisi architektūrā. Tai būsimóji jō speciālībē. Vākar jis mums ródē skaidrēs, mātēme gražiū architectūras pamīnktu.

Rimas. Af jis pāts dārē?

Olegas. Nē, dāļ piřko, dāļ jām padovanójo jō draūgas, taip pāt būsimās architectētas. Dār mēs žiurējome labai puikiūs nūotraukū albumūs: „Vilnius“, „Tarybū Lietuvā“, „Neringā“, „Druškininkai“, „Trāakai“, „Kaūnas“. Mān visi albumai patiko, bēt labiausiai patiko nūotraukū albumas apiē Trakūs. Af tū buvai kadā Trākuose?

Rimas. Kuřgi nebūsi, buvaū. Bēt ī Trakūs visadā mielai važiuoju. Teņ grāžūs ežerai, pilis. Ypraē Lāima mėgsta Trakūs. Gāl kadā važiuo- žame kartū?

Olegas. Gerai, aš nóriu nuvažiuoti ī Trakūs.

Rimas. Malonū! Kadā nōrs važiuosime. Tād kaip šiañdien? Af atēsi si pās manē? Aš turiū daūg skaidriū ī nūotraukū īs īdomesniū respūblikos viētū, gamtōs vaizdū. Nūotraukas aš pāts dariaū. Ateik, paródysiu! Kai kuriās nūotraukas galēsiu īf tāu padovanóti.

Olegas. Āciū! Būtinai atēsiu.

СЛОВА И СЛОВСОСЧЕТАНИЯ

parengiamasis, -oji подготовительный
kaimynas сосед
aspirānti, aspirānta, aspirāto сваяк-
ся, сваякнуться
fakultētas факультет
kēletas несколько
architektūrā архитектура
speciālībē специальность
pamīnktas памятник

mielai с удовольствием
architektas архитектор
būsimas, -ā будущий

***

kēletas мēnesiū несколько месяцев
kai kuriē некоторые
gamtōs vaizdas пейзаж

ТЕКСТ VISADĀ LAUKIAME PRATŪBŪ

— Šiañdien pratybū nebūs! — sāko kažkās īs grūpēs.
Bēt mēs nētikime, visi supraņtame, kad jis juokāēja. Todēļ laukiame lietūviū kalbōs dēstytojo īf pratybū.

Aīt suolū užrašū sāsiviniņiai, lietūviū kalbōs vadovēļiai.

Laikrodīs ródō devynias. Lýgiai deviņitā vālandā pratybū pradžia. Mōkysimēs lietūviū kalbōs. Štai ateina mūsū dēstytojas.

Kokiā šōs dienōs pratybū temā? Mēs pratybū temā jāu žinome, nēs reņģēmēs pratyboms.

Prādedame nuō gramātikos. Dārome daūg pratimū. Dēstytojas kalba lietūviškai. ~~Mēs dār~~ nē viskā-supraņtame. Dažnai klāusiamo dēstytojā, prāšome jī pakartóti.

Paskuī dēstytojas sāko: „Paskaitýkite īf īsveřskite!“ Tēkstas nežinomas. Tiesā, jis neilgas, bēt nē visi žōdžiai žinomi. Kai skaitome, nē viskā supraņtame. Kuř yrā māno žodýnas? Aš ieskau jō ... Pasiródo, kad čia neturiū, palikaū namiē. Tai māto māno draūgas Jōnas. Jis pasiima pōrtfelj īf kažkō iesko. Īs pōrtfelio ima knýgā. Gāl vadovēļj? Ō gāl žodýnā mán duōs? „Iņk, — sāko jis, — sū žodýnu galēsi tiksliai īsveřsti“. Jōnas mán visadā pādeda. Aš sakaū jām: „Āciū!“ Bēt Jōnas negirdi. Jis užsiēmēs, atlieka užduoti.

Visi baigiame mums skirtas užduotis, īsveřčiame tēksta. Tadā patikri- name dār kařtā. Paskuī výksta pōkalbis. Kalbame mēs, kalba dēstytojas. Jis papāskoja mums apiē kelionē pō respūblikā. Dēstytojas labai įdomiai pāsakoja.

Pratybos baigiasi, bēt mēs dār kalbamēs lietūviškai, dalijamēs įspūdžiais. Ō įspūdžiū īs šiū pratybū daūg. Dabař lauksime kitū pratybū. Lietūviū kalbōs pratybū mēs visadā laukiame.

СЛОВА И СЛОВСОСЧЕТАНИЯ

užduotis задание
pratýbos занятия
juokāuti, -āuja, -āvo шутить
pradžia начало

kartóti, -oja, -oja повторять
tikrinti, -a, -o проверять
užrašū sāsivinišis тетрадь для записей
reņģis pratyboms готовиться к занятиям

ГРАММАТИКА

— Īs kō jūs gāumate laiskū? — От кого вы получаете пись-
ма?
— Īs šavo draugū īf pažįstamū. — От своих друзей и знако-
мьлх.

Родительный падеж множественного числа
(Kilminiņkas)

Именительный	Родительный	Окончание
drauģas svēčias gūdytojas brōlis kambarģis sūnūs muziģjus akmeņūs	drauģū svēčiū gūdytoju brōliju kambarģi sūnū muziģju akmeņū	-(-i)ņ
knūgā vūšniā auditōrija studeņtē mōteris akšis	knūgu vūšniā auditōriju studeņču mōteru akšu	

Запомните:

1. Все склоняемые части речи в родительном падеже множественного числа имеют окончание **-(-i)ņ**. Это окончание может быть после твердого или после мягкого согласного (конца основы): *draugi, brōļiņ*. Мягкость или твердость окончания в родительном падеже можно определить по именительному: если в именительном падеже оно твердое, то в родительном тоже твердое (*sīnūs — sīniņ*, *daiņā — daiņiņ*), а если в именительном мягкое, то и в родительном мягкое (*brōlis — brōliņ*, *svēčias — sveičiņ*, *vušniā — vušniņ*, *sālē — sāliņ*, *akšis — akšiņ*). Исключения составляют некоторые существительные III склонения, напр.: *debesis — debesiņ*, *ausis — ausiņ*, *žēsis — žēsiņ*, *pušis — pušiņ*. Обратите внимание, что мягкие **š, t** перед **ņ** чередуются с **š, dž** (*mēdis — mēdiņ*, *studeņtē — studeņču*, *dēdē — dēdiņ*, *tētē — tēčiņ*).

2. Обратите внимание, что слова **žmogūs, mēnuo** в родительном падеже перед окончанием имеют мягкий согласный (*žmoniņ, mēnesiņ*), а **duktē** — твердый (*duktiņ*, как и *seseriņ*).

Употребление родительного падежа*

Родительный с глаголами в отрицательной форме
(Nēģinio kilminiņkas)

- Aļ tū turģ tuōs strāipsniūs? — Есть ли у тебя эти статьи? - Nē, aš neturģi tū strāipsniū. — Нет, у меня нет этих статей.	
	kā?
Jis rāšo laiškus. — Искал ли он книги. Jl skaīto knyģas. — Искал ли он книги. Jis māto juōs. — Аш не знает ли он. Mēs mātēme tuōs spektakliūs. — Мы знаем ли эти спектакли.	kō?

Родительный в функции несогласованного определения
(Nedēģinamojo rāžuminio kilminiņkas)

Lietuvių kalbā — Литовский язык	
Rūsų kalbā — Русский язык	
Tarųby Sājunga — Советский Союз	
Tarųby Lietuvā — Советская Литва	
Jū dukte — Их дочь	
Jūsų brōlis — Ваш брат	
Mūsų vaikai — Наши дети	

Родительный части
(Daliēs kilminiņkas)

- Skaniņ pietū! — Вкусного обеда! - Ačiū! — Спасибо!	
- Dūokite mān kā nōrs pietū! — Дайте что-нибудь мне на обед!	
- Prāšom šaltibarščū iļ biviņ. — Пожалуйста холодный борщ и картошку.	
Vakar pās mūs būvo svečiū. — Вчера у нас были гости. Aš turģi piniņ. — У меня есть деньги. Brōlis turģ vaiķ. — У брата есть дети.	

* Об употреблении родительного падежа в единственном числе см. Уроки 16, 17.

Количественный родительный
(Kiekio kilmininkas)

Aš turiu daug tokių žurnalų. У меня есть много таких журналов.		Jis turi mažai knygų. У него мало книг.	
daug mažai	Aš turiu daug knygų. Jis turi mažai knygų.	daug mažai	У меня много книг. У него мало книг.
kėletas kilogrāmas	Atėjo kėletas vaikų. Jis pirkto kilogramą bulvių.	Пришли несколько детей. Он купил килограмм картофеля.	
mėtras	Mums atvežė metrą malkų.	Нам привезли метр дров.	
maišas	Čia maišas obuolių.	Здесь мешок яблок.	

Родительный предложный
(Kilmininkas su prielinksniais)

Ant sienų kabo paveikslai. Priė durų stovi spinta.	На стенах висят картины. У двери стоит шкаф.
Jis ateis pė šveičių. Pė Naujųjų metų pradėsime kita sėmėstra.	Он придет после праздника. После Нового года начнем второй семестр.

Родительный прилагательных
(Bėdvardžių kilmininkas)

Именительный какие? (kokie?)	Родительный каких? (kokių?)	Окончание
geri grāžūs mediniai	baidai gerų grāžių medinių	baidų
gėros grāžios medinės	spintos gerų grāžių medinių	spintų -ių

Обратите внимание, что у прилагательных *grāžūs*, *medinis* согласный перед окончанием мягкий (*grāžių*, *medinių*).

dideli } — didelių
didelės }

Не забудьте, что окончания местоименных прилагательных двойные: *gerių*, *grāžių*, *didžių*. См. Уроки 26 и 28.

Родительный указательных местоимений
(Pagódomųjų įvardžių kilmininkas)

Именительный которые? (kurie?)	Родительный которых? (kurių?)
Šitie (šie) tie anie	Šitų (šių) tų anų
Šitos (šios) tės anės	studenų studenėių
studenai	
studenės	

Местоимение savęs
(įvardis savęs)

Возвратное местоимение *savęs* (себя) в литовском языке, как и в русском, не имеет именительного падежа. В остальных падежах склоняется как местоимение *tū*. Местоимение *savęs* в предложении служит дополнением.

V. —
K. savęs
N. sėu
G. savė
I. savimi
Vt. savjė

Pradėk skaičiuoti nuo savęs. Начитай считать от себя.
Pasiimk iř sėu obuolių. Возьми яблоко и для себя.
Jis pėkvietė mūs pės savė. Он пригласил нас к себе.
Ji daug pėsakojė apie savė. Она много рассказывала о себе.
Pasiimk sė savimi raketėis. Возьмите с собой ракетки.

Словосочетания с местоименным *savęs*

Reikia mylėti ne tik *save*.
Не жалеть себя.
Nesigailėti *save*.
Не думать только о себе.
Negalvokite tik apie *save*.
Не находить себе места.
Nerąsti *sau* vietos.
Почувствовать силу в себе.
Pajūsti jėgą *savyje*.
Дать себе слово.
Duoti *sau* žodį.
Бýt самим собой.
Búti *savimi*.

Обратите внимание, что в отдельных случаях возвратное местоимение в литовском и русском языках употребляется различно.

Aĩ jĩ *uà* (*savo*) *kambaryje*? Она находится у себя в комнате?
Kaip jũs *jaũciatės*? Как вы себя чувствуете?
Taip *nerėikia elgtis*. Не надо так вести себя.

Употребление союзов *nės, kadangi* в сложном предложении

Àš *vėlai grįžau, nės buvau pàs* Я поздно вернулся, так как *draugà*.
Был у товарища.
Kadangi *tavęs nebũvo, mės ne-* Так как тебя не было, мы не *galėjome baigti tò darbà*. смогли закончить эту работу.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Ответьте на вопросы отрицательно, используя родительный падеж множественного числа.

Образец I: — *Aĩ daũg gamyklà uà šitame mikrorajone*?
— *Nė, čià iš viso nėra gamyklà*.
1. — *Aĩ daũg viešbučių čià uà*? 2. — *Aĩ daũg muziejũ teĩ uà*?
3. — *Aĩ daũg fabrikũ miesto centre*? 4. — *Aĩ daũg laboratorijũ šitame mieste*? 5. — *Aĩ daũg bendràbučių čià uà*?

Образец 2: — *Aĩ bũs čià bibliotekà*?
— *Nė, čià bibliotekà iš viso nebũs*.

1. — *Aĩ bũs čià stadions*? 2. — *Aĩ bũs čià mokyklà*? 3. — *Aĩ bũs teĩ sanatorija*? 4. — *Aĩ bũs čià laboratorija*? 5. — *Aĩ bũs čià politika*?

II. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец I: *Jis turi gerà draugà*.
Jis turi gerà draugà.

1. Mēs turime gerà dėstytojà. 2. Vakar pàs mūs bũvo svėčias. 3. Jĩ gàvo dòvanà iš savo draugės. 4. Aš turiũ gràžią nuotraukà. 5. Mūsų gàtvejė uà parduotuvė. 6. Šitame aukštė uà laboratorija. 7. Mūsų universitėtas turi gerà bendràbuti.

Образец 2: *Šitos knygos uà mào draũgo*.
Šitos knygos uà mào draugũ.

1. Šitie vadovėliai uà mūsų dėstytojo. 2. Tĩ žodĩnai uà mūsų aspirànto. 3. Kambarys ĩ kaĩrė uà šitos mergaitės. 4. Šitos nuotraukos uà mào draugės. 5. Mės bũvome žymaus pianisto koncerte.

III. Дополните предложения по образцу.

Образец: *Instituto literatũros vakarė dalyvavo jaunieji poėtai*.
Aktorius skaitė jaunũjũ poėtũ naujũsiũ eilėraščių.

1. Čià gyvenà mào tėvai. Šitas butas .... 2. Jõs sũnũs mokosi institute. Instituto Garbės lentoje kàbo ... nuotraukos. 3. Jõ dũkterys gyvenà Klaipėdoje. Jis dažnai gàuna laiškũ ... 4. Mào broliai gyvenà Palangoje. Aš turiũ ... àdresus. 5. Rytõj pàs manė atvažiũs mào sėserys. Aš esiu pasitiktĩ savo ... 6. Jõs vaikàĩ uà sanatorijoje. Jĩ lãukia savo ...

IV. Составьте отрицательные ответы на вопросы со словом *mažai*.

Образец: — *Aĩ daũg draugũ jis turi*?
— *Nė, jis turi mažai draugũ*.

1. — *Aĩ daũg uà knygũ šitoje bibliotekoje*? 2. — *Aĩ jau daũg žodžių tũ mokĩ*? 3. — *Aĩ daũg ĩ tũri pinigũ*? 4. — *Aĩ daũg kambariũ uà tamė butė*? 5. — *Aĩ daũg klaidũ tũ padarei pratimė*? 6. — *Aĩ daũg studentũ bũvo ekskursijoje*? 7. — *Aĩ daũg kalbũ jis moka*?

V. Прочтите предложения, ставя слова, приведенные в скобках, в нужной форме.

Образец: — *Aĩ daũg naujũ studentũ uà jũsũ institutė*?

1. *Aĩ daũg (naujes studente) uà jũsũ institutė*? 2. *Àš turiũ daũg (draũgas) Vilniuje*. 3. *Jis moka daũg (kalbà)*. 4. *Aš jau pažįstu daũg (studentias) jũsũ institutė*. 5. *Aĩ daũg (lietiviũ kalbõs žodis) mokate*? 6. *Jõ referatė bũvo daũg (klaidà)*. 7. *Jis visadà turi daũg (draũgas)*. 8. *Aĩ daũg (vaikas) jis turi*? 9. *Aĩ daũg (butas) bũs anamė namė*?

VI. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Aĩ tik vienà kėdė uà šitame kambaryje*?
— *Nė, šitame kambaryje uà daũg kėdžių*.

1. — *Aĩ tik vienas žodĩnas uà tojė knygũ spintoje*? 2. — *Aĩ tik vienas studente uà anojė auditorijoje*? 3. — *Aĩ tik vienas liftas uà šitame viešbutyje*? 4. — *Aĩ šiaũdien tik vienas svėčias uà institutė*? 5. — *Aĩ tik vienas laikraštis čià uà*? 6. — *Aĩ tik vienas laiškas uà šiaũdien*? 7. — *Aĩ tik vienà autobũs stotlė uà tojė gàtvejė*?

VII. Составьте вопросы, ставя данные справа прилагательные во множественном числе.

Образец: — *Aī teī nērā ēžero?*

— *Aī teī nērā gražiū ēžerū?*

1. — Atlēskite, aī čīā nērā parduotūvēs?

2. — *Atsiprašāi, aī jūs netūrīte laikraščio?*

3. — Kās šīto apsakymo autorius?

4. — *Aī jūs netūrīte žurnālo?*

5. — *Aī atīdārē šīto daīlinīko darbū pārōdā?*

VIII. Ответьте на вопросы, ставя заключенные в скобки слова в требуемой форме.

Образец: *Jis gāvo laiškā nuō senū draugū (kurīž).*

— *Nuō kuriū draugū?*

1. Mūsū nāmas yrā priē parduotūviū (*kuris*). 2. Susiriņko daug svečiū (*kōks*). 3. Mēs susitīkome pō paskaitū (*kuris*). 4. Jē mūs parāšē gražiū laiškū (*kōks*). 6. Jō albumē yrā daug īdomiū nūotraukū (*kōks*). 7. Mūsū institūtas tūri žymiū mōkslinīkū (*kōks*). 8. Rīmas parōdē gražiū skaidriū īs kelīonēs pō respūblīkā (*kōks*). 9. Mūsū miestē yrā īdomiū architektūros ramiņkū (*kōks*).

IX. Составьте краткие диалоги, используя данные слова и сочетания.

Образец 1: — *Atsiprašāi, aī jūs netūrīte mēlyņū šratinūkū?*

— *Mēlyņū netūrīme, tik juodū. Aī īnīsite?*

— *Nē, juodū neīmīnu.*

Didēlī — maži pōrtfelīai; stori — ploni sāsiuvīnīai; juodi — balti plunksnākočiāi; spalvōti — nespalvōti pieštūkai; didelēs — māžos kepūrēs.

Образец 2: — *Aī jūs tūrīte šiltū piřšīniū?*

— *Šiltū netūrīme.*

Tamūs kostūmai, baltos sukņēlēs, juodos skrybēlēs, šviēsūs lietpalčiāi, raudōni kaklāraiščīai, pilki marškinīai, baltos kēlnēs.

X. Составьте вопросы по образцу.

Образец 1: — *Sākē, kād jīē iščējo ī teātrā.*

— *Bēt āš jū nemačiāiū teātrē.*

— *Paklāusīme, kai jīē grīš.*

1. — Sākē, kād jīē iščējo ī stadiōnā. 2. — Sākē, kād jīs iřvāziāvo ī sanatoriā. 3. — Sākē, kād jōs iščējo ī bibliotēkā. 4. — Sākē, kād jīē iščējo ī paskaitā.

Образец 2: — *Vakarē mamā netūri laīko, būna pamokosē.*

— *Ō kadā jī grīžta iř pamokū?*

1. — Diēnā tėvo nērā namiž, būna paskaitosē. 2. — Kiekvienā šeštādīeni jīs užsiēmēs, būna turistīnēsē kelīonēs. 3. — Sekmādīenius māno tėvai visādā pralēidžia iřvykose. 4. — Šī mėnesj vakarais māno draugas būna vairūotojū kūrсуosē.

XI. Ответьте на вопросы утвердительно, используя слова в скобках.

Образец: — *Kō tū iēščai? (praicitū mētū žurnālai).*

— *Āš iēščaiu praicitū mētū žurnāliū.*

1. — Kō atsīneša lietūviū kalbōs mōkytojas ī pāmokas? (*ivairios knygōs*). 2. — Kō yrā šītame tekstē? (*nauji žōdžiai*). 3. — Kō yrā tojē knygōje? (*grāžūs paveikslėliai*). 4. — Kō tū norėjai iř manēš, kād skāmbīnai mán? (*paskaitōs konspėktai*). 5. Kō Rīmas turėjo? (*grāžios skaidrės*).

XII. Продолжите список слов, которые подходят к данному прилагательному, поставьте их в родительном падеже множественного числа и составьте предложение.

Образец: *Gerā — knygā, dainā...*

Gėras — žmogus, rašytojas, romānas...

1. Talentingas — aktorius, ... 2. Medinis — pāstatas, ... 3. Lietuviška — architektūrā, ... 4. Žymūs — mōkslinīkas, ... 5. Žinomas — poetas, ... 6. Pažįstamā — mergaitē, ... 7. Sunkūs — klāusimas, ...

XIII. Вместо союза *nēs* употребите союз *kadāngi*.

Образец: *Šiaūdien mēs važiuojame autobusū, nēs labai skūbame. Kadāngi labai skūbame, šiaūdien mēs važiuojame autobusū.*

1. Āš jūs negaliū duoti žōdyno, nēs turiū iřvēsti vienā tēkstā. 2. Māno žmonā eina ī parduotūvē, nēs reikia nusipirkti daržōviū iř vaisiū. 3. Šiaūdien jīs ilgāi dirbo bibliotēkoje, nēs reĩgiasi semināru. 4. Āš keliūsi iř līdī, nēs māno būtas yrā dešimtāmē aukštē. 5. Mokiniai tūri pakartōti graintū, nēs māno būtas yrā dešimtāmē aukštē. 6. Āš negaliū rāsti savo mātīkā, nēs šīj savaitē būs kontrolīnis dārbas. 7. Ji kaĩtais vėluoja, nēs turi nūdraugō būto, nēs pamiršaiū nāmo nūmeri. 8. Pō paskaitū āš einū ī bibliotēkā, nēs reikia pakeisti knygā. 9. Jīs mán neatsākē, nēs negāvo māno laiško. 10. Āš tuojai važiuoju namō, nēs māno mamā šiaūdien iřvyksta ī Kaunā.

XIV. Преобразуйте предложения, вставляя союз *nēs* вместо *kadāngi*.

Образец: *Kadāngi jīs yrā namiž, mēs gālime pās jī dabar ūžėiti.*

Mēs gālime dabar pās jī ūžėiti, nēs jīs yrā namiž.

1. Kadāngi projektas jau yrā, gālime pradėti statyti šitā nāmā. 2. Kadāngi labai pavaĩgo, jī liks namiž. 3. Kadāngi iř ryto būvo šilta, āš nepasīėmiau pālo. 4. Kadāngi ōras buvo šaltas, āš apsilvīkau šiltū pāltu. 5. Kadāngi jām padėjo draugai, jīs greit baigē savo dārba. 6. Kadāngi buvo labai užsiēmēs, jīs negalėjo dalyvāuti paskaitoje.

XV. Ответьте на вопросы, используя приведенные справа слова.

Образец: *Nuō mōkslo mētū pradžiōs praėjo kēletas mėnesiū.*

1. Kiek mėnesiū praėjo nuō mōkslo mētū pradžiōs? | *kēletas*

2. Kiek tū pirkaī obuoliū? | *kilogrāmas*

3. Kiek jūs parsivežėte mālķū? | *mėtras*

4. Kiek tū turi knygū? | *daug*

5. Kiek jīs turi žōdynū? | *mažai*

XVI. Расскажите об известных вам памятниках, используя слова и словосочетания *architektas, skaidrė, architektūros paminklas, garsūs, įžymūs, fotoalbumas*.

XVII. Прочтите предложения, ставя вместо пропусков местоимение *savēs* в требуемой форме, где необходимо — с предлогом.

1. Jūrātē pākvietē mūs pās .... 2. Papāsakokite mums apiē .... 3. — Kodēļ Saīlius neīna sū mūmīs? — Ōģi jīs, kāp visadā, nōri būti īstīkīmas .... sāvo pīncīpams. 4. — Aš tāp bījāū tō egzāmino, kād, rōdos, ūzmir- šāū nēt tāi, kā mokējau. — Negālima tāp darūtī, reīkia ... valdūtī, kontro- liūtī, mokētī ... īsakūtī, pareīkalūtī īs .... 5. Mān atrōdo, kād nē tāp lēngva būti visadā .... 6. Aš dāvīāū ... žōdī, kād dangīāū balso nekēlīsu teī, kuī nereīkia. 7. Jīs niēko nepāskākoja mān .... 8. Bīogaī, jēi kās mājto tik .... 10. Jī neģēbīa neī ..., neī kitū.

XVIII. Ответьте на вопросы по образцу, используя приведенные слова.

Образец: — *Kō jīs gāuna dažnāi?*

— *Jīs dažnāi gāuna laīškū.*

1. Kō būvo īnstitūtō vakarē?
  2. Kō mēs tūrīme?
  3. Kō jīē turējo?
  4. Kō ūrā mūsū mīestē?
  5. Kō tū pīrkai?
  6. Kō vaīkai gāvo pīēš šven- tēs?
- poētai īf rašytojai
geri draugai
vaikai
viēšbučītai, parduotūvēs, pārkai, mu-
ziējai
laīkraščītai, žurnālai
dōvanos*

XIX. Выполните задание, используя приведенные в скобках слова.

Ситуации:

1. Jūs negālite eīti sū Olegū ī kīnā, nēs Jōnas pākvietē jūs ī svečībūs. Kāp jūs apīē tāi pāīskīnsīte Olegūi? (*pā-īkvīestī pās savē*).
2. Jūs nōrīte īslāikūtī lietuvū kalbōs egzāminā pēnkhetui īf tvīrtai pasīrūžote daūg dīrbī. Pasākūkite apīē tāi draugūi (*dāoti sāu žādī*).
3. Jūs paskāmbīno jūsu dārbo vadōvas īf pīšē ūzēiti pās jī. Kāp jūs apīē tāi pasākūsite? (*pā-īkvīestī pās savē*).
4. Jūs guōšīatēs ī kelīņē. Paklāuskīte Jōnā, āf reīkia pasīmūtī fūtbolo svīdīnī.

XX. Дополните предложения словами в требуемой форме.

1. Aš turīū draūgā.
Aš turīū daūg .... Tās mōkomēs lietūvīskai,
Tās dēstytojas dēsto mums ...
2. Draūgas sēdējo īf klausēsī kalbā.
manēs.
3. Aš jām papāskākojau apīē ....
Mēs sū juō nuōjome ī parduotū-
vē, bēt jīs pamīšo pīngūs.
Jīs pīšē paskōlīntī .... Rytōj nebūs ....
4. Mums kasdīēn ūrā pāskaitos. 10. Šīta knygā ūrā īdomī.
Tokiū ... māža.
5. Tō dēstytojas pāskaitos jōmōs. 11. Šīādīēn vīksta konfereīcija,
Tās dēstytojas skaito mums kuriojē dalyvūja dēstytojai īf
daūg .... studenteī.
6. Jī gāvo pēīketa. 12. Sālē pilnā ... īf ....
Jī gāuna daūg ....

XXI. Прочтите текст, вставляя глаголы *eiti, rašioti* в *lipri* с подходящей при- ставкой.

Sekmādienj āš ... ī mīestā. Kāf ... īs namū, āš susītikaū draūgā. Kāf mēs ... īki stotīlēs, mūsū autobūsas jāū ... Tādā sēdome ī kitā autobūsā īf ... īki ceīntro. Centrē mēs ... īs autobūsō īf ... ī universālinē parduotūvē. Kāf ... pīē universālinēs parduotūvēs, pamātēme, kād šīādīēn parduotūvē nedīrba. Todēļ nūtarēme pasīvāīkšīoti pō centrā. Sēstā vāīlāda vākarō mēs ... namō. Pradžīojē ... autobusū, paskūi ... īs autobūsō īf sēdome ī troleībūsā. Juō ... īki namū. Mēs ... namō septīntā vāīlāda.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Trākai

Mēs daūg gīrdējome apīē Trakūs. Žīnōjome, kād jīē ūrā pīē ežerū īf kād juōs reīkia pamatūtī. Todēļ lāukēme ekskursījos ī Trakūs.

Vāžīāvome īs Vīlnīaus autobusū. Pleīntas labāi puīkūs. Mēs sēdīme au- tobūsē īf žvaīgomēs pīrō lāngūs, nōrīme pamatūtī Vīlnīaus īf Trākū apīlīn- kes. Vadōvas mums pāsākoja apīē Trakūs. Mēs sužīnome, kād Trākai ūrā netoli Vīlnīaus, labāi graīzīojē vīetoje. Aplīnkui ežerāi, kalvos, mīskāi.

Trākai — sēnas Lietuvōs mīestas. Jīē žīnōmi jāū 14 āmžūje. Tādā ku- nīgāīkšīs Kēstūtīs pasātē pīlī. Ō trūpuī vėliāū kunīgāīkšīs Vītautas ežero salojē pasātē kitā pīlī. Vadōvas mums pāīskīno, kād Vītauto pīlis tāis laikais būvo vīenā modernīausīū Eurōpoje. Jī būvo labāi reīkalingā, turējo padēti gīntis nuō kružīuōčīū.

Paskūi mēs plačīāi susīpāžīnome sū Trākū īstōrīja. Vadōvas mums pā- sakoja, kād 1920 mētais buržuāzīnē Lēnkīja okupāvo Vīlnīaus krāštā īf Lietuvōs sōstīnē Vīlnīū. Pīrō Trakūs ējo demarkācīnē līnīja, jī atskūrē mīēs- tā nuō Lietuvōs. Lietūvīai čīa keītē sociālīnē īf nacionālīnē pīespraudā, būvo ūzdāromos lietūvīskos mokūklos.

Bēt žmōnēs kovōjo dēļ švīesēsnes ateītīs.

1939 mētais, kāf Tarybū Sājunga graīzīno Lietuvai Vīlnīū, grīžo Lietu- vai īf Trākai. Jīē greitai tāpo populārīā respūblikos vīetā.

Trākuose guvēnīmas ūrāp pagūvējo pō 1940 mētū, kāf Lietuvojē būvo atkurtā Tarybū valdžīā. Tačīāū 1941 mētais prasīdējo kārās. Trākuose ēmē šēminīnkāuti vōkīetīai. Žmōnēs kovōjo pīēš vōkīetīū okupācijā. Trā- kū apīlīnkēsē veīkē tarībīnīai partīzānāi. Kāf pō kārō Trākai tāpo rajō- no centrū, jīē sparčīai ēmē āugtī. Pagūvējo kultūris guvēnīmas.

Kāf īs ānksō susīpāžīnome sū Trākai, jū īstōrīja, mēs dār labīāū norē- jome juōs pamatūtī sāvo akīmīs. Trākuose īstīkīnome, kād tāi graūžūs mīēs- tas. Pīrīmīausīā īsvīdome ežerus. Ežerāi īf vīenojē, īf kītojē Trākū pusēje. Tikrāi, grīžīs neapsākomas! Labāi puīkūs gamtōs kampēlīs. Ō kokiā dī- dangā Vītauto pīlis! Jī jāū īs tōlo matūtī. Pīlis rūpestīngai restaurāota. Pāvāīkšīojome pō pīlīēs terītōrīja, būvome pīlīēs muzīejai, mātēme dī- džīājā Vītauto mēnē. Sužīnōjome, kād jōjē vīksta koncertai. Paskūi ap- laīnkēme kitūs turistīnīus objektūs. Būvome vandenš spōrto bāzēje, tāip pāt turistīnēje bāzēje. Sāvo akīmīs pamātēme, kād Trakūs labāi mēgsta turistai. Čīā mums pāīskīno, kād Trakūs kasmet aplānko daūg turistū nē tik īs mūsū, bēt īf īs kitū respūblikū, īs ūzstēnio. Ō Trākai turistūs pīr- ima svētīngai, ātverīa vīšā sāvo grōžī.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

kāsti priespraudā **находиться под гнетом**
 būvo uzdiņgomos **покрывались**
 школы **Витутася**
 konjojo dēļ **свершилось** **боролись**
 за более светлое будущее **туристине бāзē**
 būvo atkurtā Tarūiņā **была восста-**
 новлена **Советская власть**

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Parāsakokite, kā jūs sužinōjote arīe Trakūs.
2. Kuriosē šalyē iļ mēstuose jūs būvote, kokius architektūros paminklūs mātēte? Kās jūms urāē patiko?
3. Kurios Vilniaus architektūros paminklūs mātēte? Jēi mātēte, kaip jūms patiko Vilniaus senāmisēdo istorijos bei architektūros paminklai — šv. Onōs, taip pat šv. Pētro iļ Pōvilo bažnyčių šedevrai, Gedimino pilsis? Kā jūs žinote apie juos?
4. Af jūs žinote, kur Vilniuje yrā paminklas V. Leniniui, taip pat V. Kapsūkui, Žemaitei, K. Doneičiui, P. Svirkaui?

УРОК 34

ДIALOG

KĪEK RYTŪJ TEMPERATŪROS

Laima. Rimai, ar dār nebūvo vakarinio laikraščio?
 Rimas. Jaū yrā. Ō kā tū nori sužinoti?
 Laima. Pažiūrėti oro prognozēs rytūdienai. Jūk mēs ruošiamēs eiti slidinėti.
 Rimas. Štai laikraštis, paskaityk balsū.
 Laima. Šiaūdien Vilniuje nakti temperatūrā būvo 23 laipsniai šalčio, ō diēnā 13 vālandā 21 laipsnis šalčio. Rytūj Vilniuje dār būs šalti orai. Temperatūrā nakti 15—17, ō diēnā 12—15 laipsniū šalčio. Trūputi snigs. Vējas pūs iš vakarū, silpnas.
 Rimas. Nā kā gi, nē taip jaū iļ šalta, slidinėti bevēik gālima.
 Laima. Dār rytē paklausysime pranešimo apie ōrā. Tadā iļ nusprēšime — eisime ar neisime slidinėti.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

prognozē **прогноз**
 laipsnis. -io **градус**
 bevēik **почти**
 gālima **можно**
 ōro prognozē **прогноз погоды**
 atrodyti, -o, -e **выглядеть; казаться**

būs { sāļšas, sāļštas, lietingsas, debesuotas, sauļētas } **óras** { булет } **погода**

vējas { siaurēs, pietū, rytū, vakarū, pietvakariū, siaurēs, rytū, pietryčiū } **ветер** { северный, южный, восточный, западный, юго-западный, северо-восточный, юго-восточный }

pranešti ka nōrs { peļ rādija, peļ televizija } **передать** { что-либо } **по радио**
 pranešimas (peļ rādija, televizija) **сообщение (по радио, телевидению)** { по телевидению }

Jaū { šalta, šilta, tamsū, šviesū } **Уже** { холодно, тепло, темно, светло }

Visadā gerai pagalvok!

Pāvelas iļ Viktoras mōlo i lietūviū kalbōs. Pāvelas pirmus metūs, ō Viktoras antrūs. Viktoras iļ Pāvelas yrā geri draugai. Jiē labai dažnai susitinka iļ dažnai būna kartū. Jiē vienas sū kitū kalbasi lietūviškai. Kaļtā Viktoras klāusia Pāvelā:
 — Kiek dienū tūri savāitē?
 — Savāitē tūri septýnias dienas.
 — Gāl tū žinai lietūviškai visū septýniū dienū pavadinimus? — Klāusia jū Viktoras.
 — Mán atrōdo, kād žinai. Aš mōkiausī juōs vākar iļ ūžvakar, ō šiaūdien pakartōjau.
 — Gerai, pasakyk juōs.
 — Pabandýsiu. Šiai jiē: pirmādienis, antrādienis, trečiādienis, ketvirtdādienis, penktādienis, šeštādienis iļ sekmādienis.
 — Gerai, — sāko Viktoras Pāvelui. — Dabaļ pasakyk mán penkiū dienū pavadinimus, bēt nevertōk tū pačiū pavadinimū, kuļ kā tik mán pasakei.
 — Bēt aš mōku tik šituos savāitēs dienū pavadinimus.
 — Tū žinai iļ penkis kitūs dienū pavadinimus. Tik trūputi pagalvok, prisiminsi.
 — Nē, aš jū nežinai.
 — Žinai. Tikrai žinai. Dār trūputi pagalvok.

— Kiek asmenų jūsų šeimoje? — Сколько у вас в семье человек?
 — Mūsų šeimoje yra septyni žmonės: mės sū žmona, dū my c женой, два сына и три сūnus и три dūkterys. — У нас в семье семь человек: мы с женой, два сына и три дочери.

Vienas vaikas, mėnuo, rūblis	Vieną dukტė, minūtė, valandą, dieną, savaitė, kareiką
dū	dvi dukterys
trys	trīs minūtės
keturi	kėturios vālandos
...	... diēnos
...	... savaitės
devyni	devynios kareikos

Запомните:

Числительное *vienas* (*dvidešimt vienas, trisdešimt vienas, keturiasdešimt vienas* и т. д.) согласуется с существительным в падеже, числе и роде: *vienas mēdis, vieno mēžio, vienam mēžiui, vieną mēdį* и т. д. Числительные *dū, trys, keturi, penki, šeši, septyni, aštuoni, devyni* (*dvidešimt dū, dvidešimt trys, dvidešimt keturi*...) также согласуются с существительным в падеже, числе и роде (как и слово *keli*: *miestė yra kėltos mokūklos*): *dū berniukai, dvieljė berniukai, dviem berniukams, dū berniukas; dvi mergaitės, dvieljė mergaitė, dviem mergaitėms* и т. д.

Числительное управляет существительным в родительном падеже множественного числа.

Примеры:

— Kiek mėnesių turi mėtai? — Сколько месяцев в году?
 — Mėtai turi *dvylika mėnesių*. — В году двенадцать месяцев.
 — Kiek rūblių tau trūksta? — Сколько рублей тебе не хватает?
 — Mán trūksta *penkiolikos rūblių*. — Мне не хватает пятнадцати рублей.

— Aš sakau, kád aš žinau tūk šiuos: pirmadienis, antradienis ...
 — Tū tikrai žina! Jūk žina žodį *vakar*? Gal jį dabar iř pavartoti. Jūk tai dienos pavadinimas? Be aбеjo, tū žina iř žодj *rutój*?
 — Taip, žinau.
 — Tai vā, dabar pavartok tuos iř kitus panašius žодžius iř jaīs pasakų dienų pavadinimus.
 — Dabar suprantu. Tad paklausyk: šiaudien, vakar, užvakar, rutój iř rūgt.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pavadinimas название	dabar iř seniau теперь и раньше
bandyti, bañdo, bañdė пытаться	pasirašyti, pasirašo, pasirašė расписаться
kartoti, -oja, -oja повторять	jeuti, jeuja, jejuo приобрести
trūpti немного	aukštasis mokslas высшее образование
dėvakar позавчера	primitas, -a приятный
vartoti, -oja, -oja употреблять	išsilavinimas развитие, образование
savaitės dienų pavadinimas название дня недели	

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Pasakykite, kodėl Pāvelas iř kaĩto nerasė kitų savaitės dienų pavadinimų.
2. Ar jūs žinote vienus iř kitus savaitės dienų pavadinimus? Pasakykite juos.

ГРАММАТИКА

Количественные числительные

(Kiėkiniai skaitvardžiai)

1 — vienas, vienā	11 — vienolika
2 — dū, dvi	12 — dvylika
3 — trys	13 — trylika
4 — keturi, kėturios	14 — keturiolika
5 — penki, peñkios	15 — penkiolika
6 — šeši, šešios	16 — šešiolika
7 — septyni, septynios	17 — septyniolika
8 — aštuoni, aštuonios	18 — aštuoniolika
9 — devyni, devynios	19 — devyniolika
10 — dėšimt	20 — dvidešimt
30 — trisdešimt	200 — dū šimtai
40 — keturiasdešimt	300 — trys šimtai
50 — penkiasdešimt	400 — keturi šimtai
60 — šešiasdešimt	500 — penki šimtai
70 — septyniasdešimt	600 — šeši šimtai
80 — aštuoniasdešimt	700 — septyni šimtai
90 — devyniasdešimt	800 — aštuoni šimtai
100 — šimtas	900 — devyni šimtai
	1000 — tūkstantis

Числительное	Родительный количественный
dėšimt	vaikų
vieniolika	mėnesių
dvylika	gūblių
trylika	minčių
...	karpeikų
dvidešimt	
trisdešimt	
kėturiasdešimt	
...	
šimtas	

Запомните:

Числительные от *vieniolika* до *devyniolika*, а также *dvidešimt*, *trisdešimt*, *kėturiasdešimt* ..., *šimtas*, *tūkstantis*, ... требуют существительного в родительном падеже множественного числа: *vieniolika pieštukų*, *vieniolikos pieštukų*, *vieniolikai pieštukų*, *vieniolika knygų* и т. д.; *dvylika knygų*, *dvylikos knygų*, *dvylikai knygų*, *dvylika knygų* ... Числительные 11—19 склоняются как существительные с соответствующим окончанием, только у числительных, в отличие от существительных, окончание в винительном падеже без крочка (be pòsìnės).

Употребление слова *mėtai* с числительными

— *Kadà tù baigsi institutà?* — Когда ты окончишь институт?
 — *Institutà àš baigsiu pò trejū* — Я окончу институт через три *mėtu* года.

1 — <i>vieneri*</i>	10 — <i>dėšimt</i>	} <i>mėtu</i>
2 — <i>dveji</i>	11 — <i>vieniolika</i>	
3 — <i>treji</i>	12 — <i>dvylika</i>	
4 — <i>ketveri</i>	13 — <i>trylika</i>	
5 — <i>penkeri</i>	14 — <i>kėturiolika</i>	
6 — <i>šešeri</i>	15 — <i>penkiolika</i>	
7 — <i>septyneri</i>	16 — <i>šešiolika</i>	
8 — <i>aštuoneri</i>	17 — <i>septyniolika</i>	
9 — <i>devyneri</i>	18 — <i>aštuoniolika</i>	
	19 — <i>devyniolika</i>	} <i>mėtu</i>
	20 — <i>dvidešimt</i>	
	30 — <i>trisdešimt</i>	
	40 — <i>kėturiasdešimt</i>	
	50 — <i>penkiasdešimt</i>	

* Числительные *vieneri* — *devyneri* называются множественными (*dauginiai skaitvardžiai*). Они употребляются с существительными, имеющими только множественное число.

Запомните:

Слово *mėtai* (год, годы) употребляется только во множественном числе (в ед. ч. это слово имеет другое значение: *mėtas* — *пора, время*). Числительные 1—9 (*vieneri* — *devyneri*) согласуются с ним в падежах (*vieneri mėtai*, *vienerių mėtu*, *vieneriems mėtams*, *vienerių mėtus*, *vieneriais mėtais* и т. д.), числительные *dėšimt* — *dvidešimt*, *trisdešimt*, *kėturiasdešimt*, ... требуют родительного падежа (*vieniolika mėtu*, *vieniolikos mėtu*, *vieniolikai mėtu*, *vieniolika mėtu* и т. д.). Числительные 10, 20, 30, 40, 50, ..., как обычно, не склоняются (*dėšimt mėtu* и т. д.). Наряду с ними употребляются склоняемые формы: *dėšimtis*, *dvi dėšimtyus* ...

Словосочетание *vienas kitas*

Jiė gerai pažįsta vienas kitą. Они хорошо знают друг друга.
Jiė neužmišta vienas kito. Они не забывают друг друга.
Jiė dažnai parašo láišką vienas kitam. Они часто пишут друг другу.

Jiė rūpinasi vienas kitu. Они заботятся друг о друге.

Спряжение глаголов

atitikti I			
Наст. вр.	Прощ. однокр. вр.	Буд. вр.	Сослаг. накл.
jis, ji jiė, jòs atitiška	atitiko	atitiks	atitiktu
rodytis I, atródyti I, pasiródyti I, patikti I			
Наст. вр.	Прощ. однокр. вр.	Буд. вр.	Сослаг. накл.
mán táu jám jai mums jums jìems jòms ródos atródo pasiródo patinka	ródės atróde pasiróde patiko	atródys patiks	atródytu pasiródytu patiktu

patikti I			
Наст. вр.	Прош. од-вокр. вр.	Буд. вр.	Сослаг. накл.
mán			
táu			
jám			
jái	patinka	patiks	patīktu
mūms	patiko	patiks	patīktu
jūms			
jiems			
jóms			

- pamatýti
- kéliti
- áiškinti
- klausýti
- vartóti
- atvažiúoti
- sakýti
- pagalvóti

УПРАЖНЕНИЯ

I. а) Прочтите текст, произнесите цифры, ставя числительные в требуемой форме.

Skaičiai iř fáktais
(*Dabař iř seniáũ*)

Ikli revoliucijos 88 procentai mótėru Rùsijoje nemokéjo nėt pavardėš pasirasýti. Labai nedaug mótėru galėjo igýti áukštáji mókslá. 1916 métais vienas žurnálas rášė: „I Maskvòs universitėtá priimtos 7 studentės. I Peterburgo universitėto Istòrijos iř filologijos fakultėtá istójo 3 mótėrys“. Tarýbu Sájungoje 59 procentai specialistų sũ aukštúoju iř viduriniũ mókslu — mótėrys.

* * *

Tarýbu Lietuvojė iš 175 túkstančių žmonių sũ aukštúoju išsilávinimu 1979 métais 91 túkstantis, arbá 52 procentai, buvo mótėru. Iš túkstančio gyventoių áukštáji išsilávinimá turi 106 mótėrys iř 76 výrai. Dabař respúblikoje kas trėčias mókslininkas yrá mótėris: mókslų dáktartų iř kandiáčių yrá 29 procentai, profėsorų — 12 procentų, docėčių — 22 procentai. Mótėrys pás mūs — ministrės iř mókslininkės, rašýtojos iř kosmonáutės, gýdytojos iř inžiniėrės.

6) Ответьте на вопросы, употребив слова и словосочетания *šimtas, túkstantis, kėletas šimtũ, kėletas túkstančių, vidurinis mókslas, aukštásis mókslas, igýti mókslá, istróti : universitėtá (institutá), baigtũ universitėtá (institutá).*

1. Ař jũs žinote, kiek jũsų respúblikoje mótėrų sũ viduriniũ iř aukštúoju išsilávinimu?
2. Ař daug mótėrų — gýdytojų, inžiniėriũ, dėstytojų?
3. I kuriuòs institutuòs (fakultetuòs) paprastai stója mótėrys? Kuriás specialybėš jòs igýja?

II. Ознакомьтесь с данными о Вильнюсе и ответьте на вопросы.

Vilniuje yrá 6 áikštės, 900 gátvių, 3 prospėktai; 5 teátrai, 18 kino teátrų, 5 stadionai, 6 muziejai iř 45 bibliotėkos.

Вопросы:

1. Ař daug jũsų miestė bibliotėku, muziejũ, kino teátrũ, stadionũ? Nurodykite skaičių.
2. Kiek miestė teátrũ?
3. Ař yrá miestė institutũ? Jėi yrá, kiek jũ iř kuriė?

III. Выполните следующие задания.

a) Jũs ėsate pirma kartá Vilniuje kaip turistas. Jũs norite sužinóti, kiek Vilniuje yrá muziejũ, teátrũ, viešbučių, skvėrũ, parkũ, istoriniũ pamĩnkũ. Paklauskite gidá (vadová), vartódamĩ (употребияя) žodžius: *ař daig, kiek.*

b) Jũs pirma kartá nuvažiúojate i Kauná iř norite sužinóti, kiek miestė yrá ūpiũ, tiltũ, stadionũ. Sudarykite kláusimus, vartódamĩ žodžius: *ař daig, kiek.*

в) Jũs užėjote pás instituto profesorių iř norite sužinóti: kuriė fakultėtai iř laboratorijos veikia institute; kiek studentũ bus jũsų kùrsė; kiek iř kuriė dėstytojai jũms dėstys; kiek paskaitũ bus reř diėna. Sudarykite kláusimus.

IV. Преобразуйте предложения, употребляя слова: а) *daig, б) mažai, в) kėletas.*

Образец: *Mūsų studentai buvo kolákyje.*

Daig mūsų studentų buvo kolákyje.

a) 1. Vákar Kaunė poėtai iř rašýtojai skaitė sávo kũrybá. 2. Mūsų kùrso mergáitės buvo instituto vakarė. 3. Dailėš instituto studentai dalyvavo koncerto prográmoje. 4. Mūsų berniukai išėjo i čiuožyklá. 5. Mūsų grũpės mergáitės buvo kinė.

б) 1. Mūsų parduotuvės veikia iř šeštádieniais. 2. I naujaji mikrorajoná kursuoja autobúsi iř troleibúsi. 3. Instituto auditorijos iř laboratorijos yrá antrájame aukštė. 4. Studentai laikũ susiriũko i paskaitá. 5. Tamė mikrorajonė yrá bendrábutis.

в) 1. Vaikai atėjo i bibliotėká. 2. Káime áš išbuvaũ saváite. 3. Studentai atėjo i paskaitá. 4. Knygũne pirkaũ iðomia kũygá. 5. Ji gávo láiská.

V. Вместо пропусков поставьте существительные и местоимения *šitas, táis, anás* в требуемой форме.

Образец: *Šitame kambaryje yrá 1 langas.*

Tamė kambaryje yrá 3 langai.
Anamė kambaryje yrá daig langũ.

1. ... virtuvėje yrá 1 kėdė. ... virtuvėje yrá 4 .... virtuvėje yrá daug ... 2. ... kambaryje yrá 1 minkštá kėdė. ... kambaryje yrá 2 .... kambaryje yrá daug .... 3. Añt ... súolo yrá 1 peilis. Añt ... súolo yrá 3 .... Añt ... súolo yrá 5 .... 4. Añt ... stálo yrá 1 šakutė. Añt ... stálo yrá 3 .... Añt ... stálo yrá kėlios .... 5. Čià yrá 1 puodikas kavòs. Teñ yrá 2 ... kavòs. O teñ yrá keli ....

VI. Ответьте на вопросы, преобразуя данные справа цифры в имена числительные.

Образец: *Kambaryjē yā vieniolika kēdzījū.*

1. Kiek kēdzījū yā kambaryjē?	11
2. Kiek šakūciņū yā aīt stālo?	13
3. Kiek bandītiņū yā vitrinoje?	20
4. Kiek puodūku yā lentynoje?	18
5. Kiek peiliņū yā aīt stālo?	16
6. Kiek mokinījū yā klāseje?	17
7. Kiek studenteņū būvo seminarē?	15

VII. Составьте предложения, указывая возраст.

Образец: *Jām yā trejī mētai,*

1. Jūs	5
2. Tū	25
3. Mokinys	bāti
4. Berniukas	3
5. Māno sūnūs	4

mētai (mētū)

VIII. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Birūtei yā dvidešimt mētū.*
Kiek mētū yā Birūtei?

1. Tāu yā dvidešimt mētū. 2. Šitam mōkiniui yā šešiolika mētū. 3. Jō brōliui yā dvejī mētai. 4. Tāvo sūniui yā dvījika mētū. 5. Tāvo dūkteriai yā trijika mētū. 6. Šitam vaikuui yā penkeri mētai.

IX. Дайте полные ответы на вопросы, используя числительные *penki, divjītkā, trīsdēšimt, trīs, šinitas, aštuoni*.

1. Kiek skūgtiņū yā šitoje knūgoje? 2. Kiek naujū žōdzījū yā tamē tekstētē? 3. Kiek knūgu yā šitoje lentynoje? 4. Kiek langū yā šitame kambaryjē? 5. Kiek butiņū yā jūsu namē? 6. Kiek langū yā šitoje sālėje?

X. Ответьте на вопросы, используя местоимения *jūs, ji* в требуемой форме.

Образец: — *Kiek mētū jūsu drauģei?*
— *Jāi dvidešimt trejī mētai.*

1. — Kiek mētū jūsu mōtinai? 2. — Kiek mētū tėvui? 3. — Kiek mētū sēseriai? 4. — Kiek mētū jūsu brōliui? 5. — Kiek mētū jūsu drauģui? 6. — Kiek mētū jō sēseriai (jō brōliu)?

XI. Составьте предложения о погоде с винительным временем (*parvāsarī, vāsarā, rudonī, ziemā*), используя слова и словосочетания (*temperatūrā, sviēcīa, sāulē, kārštas, kārsta, šiltas, silta, sāltas, šalta, stipras (silpnas) vējas, perkāniņa, līja, sniega*).

XII. Выполните задания, используя слова *rodītis (atrodīt), pasīrodīt*.

Ситуация: Jāms teikia īševēsti strāipsni. Jūs mānēte, kād strāipsnis leņģvas īf jūs greitai jī īševēsite, bēt strāipsnis būvo labai sunkūs. Kaip jūs apē tai pasakyēsite?

Образец: *Strāipsnis mām atrōdē leņģvas īf āš mantai, kād greitai īševēsi, bēt īš tikrūjū jis yā labai sunkūs.*

Ситуации:

1. Kai jūs ruōšētēs ī BAM-ā, jūs mānēte, kād teñ visadā sāita. O BAM-e tuō metū būvo šiltas ōras. Kaip jūs apē tai pasakyēsite?

2. Kai jūs pirmā kafta atvažiāvōte ī Klaipēdā, jūs nastebējōte, kād jī tokiā pāt, kaip īf nuotraukose jā mātēte. Kaip jūs apē tai pasakyēsite?

3. Jūs nevažiāvōte ī gamta, nēs rytē būvo debesūota, īf jūs mānēte, kād būs biōģas ōras. Bēt nelījo, īf dienā būvo graži. Kaip jūs apē tai pasakyēsite?

4. Jūs drauģas ilgai reņģēsi pranešimui, īf jūs mānēte, kād jō pranešimas būs ģēras. Bēt pranešimas būvo per ilgas īf neīdomūs. Pasakyēkite apē tai.

5. Jūs pasakēte drauģui, kād lāuksite jō priē geležinkelīo stotīēs, bēt tikslīai neparākēte, priē kuriō jējimo lāuksite, nēs mānēte, kād yā tik vienas jējimas. Ō kai atvažiāvōte priē stotīēs, ramācēte, kād stotyē yā trūs jējimai. Kaip jūs tai parāiskinsite drauģui?

XIII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений с союзами *nēs, kadāngi* по образцу.

Образец: *Kodēļ jūs pasimate dauģ daiktū? (Aš važiāju kelioms savāitēms ī Pālangā.)*

a) *Kadāngi važiāju kelioms savāitēms ī Pālangā, aš pasiimū dauģ daiktū.*

б) *Aš pasiimū dauģ daiktū, nēs važiāju kelioms savāitēms ī Pālangā.*

1. Kodēļ jūs vāsarā važiājōjate atostogātui priē ēžero? (*Aš labai ģerai railsiū priē ēžero.*) 2. Kodēļ jūs neatjēte vākar pās mūs? (*Aš lydējiau stōdī svēčī ī Klaipēdos.*) 3. Kodēļ jūs nējote sū mumis ī pāroda? (*Aš tū pāroda jau mačīaū.*) 4. Kodēļ Jōnas nevažiāvo kartū namō īš institūto? (*Jis nuōjō ī bibliotēkā.*) 5. Kodēļ jis nevažiāvo ī Tālinā sū ekskursija? (*Jis neseniai būvo Tāline.*) 6. Kodēļ tū vertī strāipsnī bē žodyno? (*Šito strāipsnio tēkstas nesunkūs.*) 7. Iš kuī tū žīnai, kād jū īšvažiāvo ī Māskvā? (*Aš bilietus jēms pirkāū.*)

XIV. Преобразуйте предложения, заменяя глагол *domētis* глаголами *mēgti* и *patikti*.

Образец: *Jis dōmisi istōrija.*

Jis mēgsta istōriju.

Jam patīnka istōrija.

1. Jis dōmisi lietuvū literatūrā. 2. Jī dōmisi architektūrā. 3. Māno brōlis dōmējosi senōvine lietuvū mūzika. 4. Lāima dōmējosi baletū. 5. Olēģas dōmisi lēdo rituliu. 6. Jis anksčīaū dōmējosi futbolu.

XV. Расскажите о характере, интересах и увлечениях своего товарища, используя слова и словосочетания *būti (kōks yvāt būvo?), turēti (kq?), charāktēris, urpatybē, toks, tokiū, jō, jās, mēgti (kq?), patikti (kās patīnka? kās patīko?)*.

XVI. Прочтите предложения, вставляя словосочетание *vienas kitq* в требуемой форме.

Olēģas īf Rimas seniai pažišta ... Jīē dažnai susitīnka universitetē. Vāsarā, kai Olēģas īšvažiājuo jī savo gimtine, jīē paprastai parāšo laisčkā ... Jīē visadā māsto apē ... īf dažnai kviēcīa ... ī teātrā, ī stadionā.

XVII. Выполните задание, используя словосочетание *vienas kitq* и соответствующий глагол.

Ситуация: Rimas īf Jōnas kartū mōkosi institutē. Jīē jau seniai yā pažištami. Kaip apē tai pasakyēsite? (*pažinti, žinoti*)

Образец: *Jīē jau seniai pažišta vienas kitq.*

СИТУАЦИЈА

1. Sveitēms jūs nupirkote drauguļi dovanu kniġu. Jis taip pāt nupirko jūms kniġu. Kaip jūs apiē tai pasakyēite? (*dovanoti — padovanoti*).
2. Jūs tūrite labai ġerā draugē. Kai jūms sunkū, visadā ġalite tikētis jō pagālbos. Kai jām sunkū, jūs visadā pādedate (*padėti*).
3. Kiekvienā šeštādienē Oļegas būna pās Rimā iġ Lāimā. Jūrātē šeštādienē taip pāt atēina pās juōs (*saukti — susikirti*).
4. Jūs seniai susitikote sū sāvō mokġklos draugū (*matyti — pamatyti*).
5. Kai jūs mōkētēs mokġkloje, draugāvote sū mergāite. Bēt dabai jūs rētai jā pr-
sliminate, ō jī jūsq visai neprisimena (*užmiršti*).

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Vilnius iġ vilniēčiai (*Svēčō ģpūdġiai*)

Atvaġiavo iġ Vilniū žmogūs, kuris mātō šī miēštā pirmā kartā. Kai jis iġsvydo Vilniū, jām pasirōdē, jōg Vilnius iġ yrā tōks, kōk jīs mātē nuotraukose iġ ģsivaizdāvo.

Vilnius iġ vilniēčiai jām patiko, miēstas gražūs, ō vilniēčiai paprastl, ġerl, nuosīrdūs žmōnēs.

Bē kitū, jis pastebējo viēnā iđomiā vilniēciū ypatybē, būtent, kād jīē labai dōmisi ōro prognōzēs pranešimais. Jis sēdējo kēletā dienū pārke. Teñ sēdējo iġ vilniēčiai. Jis mātē, kaip vilniēčiai, kai tik prādeda kalbēti pēġ rādijā apiē ōro prognōzē, tuōj visi nutġyla, pākēlia ġalvas iġ ġāudo kiekvienā pranešējo žōdī. Ō paskui sēkancijā diēnā vienas sū kitū kalbasi apiē tai, aġ ōras atġiņka prognōzē. Atrōdytū, lŷg vilniēčiai vis laukia kaġkōkio ypatingo ōro.

Tiesā, ġalima pamanyti, jōg tūkstanciai vilniēciū reņģiasi tā ar bā kitā diēnā eiti mediōzi aġ šiaip iġ ġamtā važiuoti. Bēt jūk jīē kasdiēn kiekvienas eina iġ sāvō dār bā, sēdi sāvō darbo kabinetuose, dirba šmonēs, ġamŷklose, fabrikuose, šstaigose. ġāl būtu ġalima tā domējimaši ōro prognōzē paaiġkinti tuō, kād, žmōgui einant aġ ġrġžtant iġ darbo, ġāl užeiti lietis, iġ sunkū kād iġ kēletā mētrū nueiti pēġ liētū iġi autobuso aġ troleibuso stotīlēs. Nē, ġiā turbūt nē pagrindinė priežastis. Apskritai, matyt, žmōgū dōmina, kōks būs ōras. Nē paslaptis, kād dažnai žmogaūs iġ sveikata, iġ nuotaika priklauso nuō ōro. Jūk žmogūs yrā ġamtōs dalis. Svēčias prisipažįsta, kād iġ jis apskritai visadā dōmisi ōru. Ō po tō, kai pastebējo, kād iġ vilniēčiai tūri tā ypatybē, ġmē dār labiau domētis, pajuto didēsni norā kalbētis apiē ōrā.

— Nā kaip, — klausia vilniētī svēčias, — kā prānēsē apiē ōrā? Kokiā būs temperatūrā? Iš kuġ pūs vėjas?

— Pūs pietvakariū vėjas. Jis būna stiprūs, — atsāko jām vilniēčiai, — bēt šī kartā vidutinio stiprumo.

— Nā, jēi vidūinis, — sāko, — tai dār niēko.

Iġ svēčias vis laukē ōro prognōzēs pranešimū, kadā ġalēs sužinōti, kōks būs ōras rytōj.

Прочтите текст, вставляя глаголы по смыслу.

(*Važiuoti — atvažiuoti*) I Vilniū vienas žmogūs. Jis pirmā kartā (*matyti — pamatyti*) Vilniū. Jām (*rōdytis — atrodyti, pasirodyti*), kād Vilnius toks pat, kōk jīs (*matyti —*

pamatyti) nuotraukose. Vilniēčiai jām (*patikti*). Jis (*pasrēbėti*), kād vilniēčiai (*domėtis*) ōro prognōzē. Kai pēġ rādijā (*pradėti*) kalbēti apiē ōrā, jē (*nutilti, pakēlti*) ġalvas iġ (*ġiaudyti*) kiekvienā pranešējo žōdī. Kita diēnā vienas sū kitū (*kalbėti*) apiē ōro prognōzē, žiūrī, aġ jī (*atitiktai*) ōrā. Pēġ rādijā prānēsē, kād rytōj (*pāsti*) vidutinio stiprumo vėjas.

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kokiā žmoniū ypatybē iġkeliamā kūriniylyje?
2. Aġ jūs pastebējote tā ypatybē?
3. Aġ jūs dōmitēs ōro prognōzē? Aġ jūs kasdiēn mėgstate klausyti ōro prognōzēs pēġ rādijā ar bā skaityti laikraštyje, aġ tik tadā, kai ruōšiatēs važiuoti iġ kelionē, iġvykā, eġskursijā?

УРОК 35

Диалог

Olegas. Labā diēnā, Rimai! Vākar tū skambinau, bēt niēkas neatsākē. Norėjau jūs sū Lāima pakviēsti iġ vākarā.

Rimas. Mūsū nebūvo namiē. Ō iġ kōk vākarā?

Olegas. Iġ mūsū fakulteto pirmojo kūrso studentū vākarā. Aġ žiūrėjau jū programā iġ stebėjaisi, kaip ġerai parēngē koncertā. Jūk jē dār neseniai mōkosi universitetē.

Rimas. Tai, sakai, ġeras būvo koncertas?

Olegas. Taip, koncerto programoje būvo daūg puikiū eilėrašciū, dainū iġ lietuviū liāudies šōkiū. Pō koncerto kalbėjaisi sū mūsū studentais iġ aspirantais, mēs dalijomēs ģspūdġiais apiē koncertā. Jē iġgi sākē, kād koncertas patiko.

Rimas. Ō kā dār sutikai?

Olegas. Sāvō kaimynā Jonā iġ mergāites iš mūsū laboratorijos. Jē taip pat sākē, kād vākaras ġeras. Jiems labai patiko programā.

Rimas. Aġ tū viskā supratai koncerte? Jūk teñ lietuviškai deklamavo iġ daināvo.

Olegas. Bevėik viskā. Mān labai patiko kompozitoriaus Bālio Dvairiōno dainā „Sesū žydriōji — Vilija“ (žōdġiai Salomējos Neris). Aġ nē visūs žōdġius suprataū, bēt dainōs tūrinē ġerai suvōkiau. Labai ġerai ži dainā. Iġ melōdija puiki.

Rimas. Mān taip pat patinka šita dainā, kuriā lietuviū liāudies poētē S. Neris parāšē Tėvynēs karo metū. Iġ daūg gražiū eilėrašciū sukūrē. Aġ turū dvī jos eilėrašciū knyġas. Jēi norēsi, ġalēsū duoti iġ tū paskaityti.

Olegas. Sū mielu pōgu.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

stebėtis, stēbisi, -ėjosi удивляться	lietuviū liāudies šōkis литовский народный танец
liāudis, -ies народ	dalġtis ģspūdġiais делиться впечатлениями
melōdija мелодия	bevēik почтв
bevēik почтв	svōkūti tūrinē понять содержание
tūrinēs содержание	kompozitorius композитор

Jūrātē iņ jōs mamā neseniai gāvo naujā būta. Jū būtas gēras, šviesūs, patogūs.

Kairējē didelē virtuvē. Virtuvēje yrā gražūs stālas, kēdžiū, šaldytūvas. Dešinēje yrā Jūrātes kambarūs. Čiā yrā sofā lōva, knūgu spinta, rāšomasis stālas. Jūrātē nōri piņkti dār minkštā kēdē, mājā staliūkā iņ knūgu lentūnā.

Ō tiešiai koridoriaus galē yrā mamōs kambarūs. Jōs kambarūs didelēis, šviesūs, sū balkonū.

Jūrātē iņ jōs mamā kviečia Laimā iņ Rimā i įkurtuvēs.

Диалог

Laima. Rimai, mūs kviečia i įkurtuvēs.

Rimas. Kās?

Laima. Jūrātē sū mamā. Jōs gāvo naujā būta.

Rimas. Aī tū jau buvoī tei?

Laima. Taip, buvoī.

Rimas. Nā, iņ kaip?

Laima. Gražiai atrōdo. Gēras būtas, šviesūs, šiltas. Dū kambariai, didelē virtuvē, balkonas.

Rimas. Ō kuris aukštās?

Laima. Penktas.

Rimas. Aī jōs jau piņko baldūs?

Laima. Taip, bēt nē visūs. Piņko naujā sōfā lōvā, labai grāžią knūgu spintā, rāšomajū stālā.

Rimas. Ō aī tū jau galvojai apiē dōvanā įkurtūvems?

Laima. Vākar buvoū universālinēje parduotūvėje, tei yrā grāžių staliūq lēmpū.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

įkurtuvės новоселье	gauti, gāva, gāvo получить, получить	gauti būta получить квартиру	***
būtas квартира	virtuvė кухня	knūgu spinta книжный шкаф	***
šviesūs, -i светлый	tamsūs, -i темный	rāšomasis stālas письменный стол	***
patogūs, -i удобный	virtuvė кухня	kvietimas приглашение	***
sofā lōva диван-кровать	minkštā kēdē мягкое кресло	paklysta, paklysta, paklydo заблудиться	***
lentūna полка	didelis, -e большой	knūgu lentūna книжная полка	***
balkonas балкон	šiltas, -a теплый	stalinė lēmpa настольная лампа	***
šiltas, -a холодный	oaldai (dg.) мебель	kambarūs sū balkonū комната с балконом	***
dōvanā подарок		nā, iņ kaip? ну, и как?	***

sviečius	в гости
įkurtuvės	на новоселье
gimimo diēna	на день рождения
vākarā	на вечер
teātrā	в театр
kina	в кино
kviešti i	пригласить
— Kviečiu jus (tavē) i įkurtuvēs!	— Приглашаю вас (тебя) на новоселье!

ГРАММАТИКА

- Kā jis sutiko koncerte? — Кого он встретил на концерте?
- Savo draugūs iš Vilniaus — Своих друзей из Вильнюсского университета.
- Kokiūs baldūs piņko Jūrātē? — Какую мебель купила Юрата?
- Jūrātē piņko gražūs ir patogūs baldūs. — Юрата купила красивую и удобную мебель.

Винительный падеж существительных (мн. ч.)
(Daiktavardžių galiniņkas)

Именительный	Винительный	Окончание
draugas	draugūs	-(i)us
sviečias	sviečius	
brōlis	brōlius	-is
mokinys	mōkinius	
sūnus	sūnus	-(i)as
koridorius	koridorius	
muziejus	muziejūs	-es
akmuo	akmenis	
knugā	knugās	-is
vyšniā	vyšniās	
auditōrija	auditōrijas	-es
studentė	studentės	
akis	akis	-is

Запомните:

1. Окончания существительных, обозначающих одушевленные и неодушевленные предметы, в винительном падеже, в отличие от русского языка, не совпадают с окончаниями родительного (или именительного) падежа.
2. Существительные, имеющие мягкий согласный перед окончанием в именительном падеже множественного числа, сохраняют мягкость и в винительном падеже множественного числа (*svečiai* — *svečīus*, *brōļi* — *brōļiūs*, *vīriņi* — *vīriņiūs*).
3. Существительные, имеющие в именительном падеже множественного числа окончание с долгими *ū*, *ū*, в винительном падеже имеют окончание с краткими *u*, *i* (*sūniš* — *sūniūs*, *āķus* — *āķis*).

Винительный прилагательных (мн. ч.)

(Būdvārdžū galiniņkas)

Именительный		Винительный		Окончание
kokiē? м. род	kokiūs? ж. р.	kokiūs? м. р.	kokiūs? ж. р.	
gerī } grā- } žūs } medi- } nīai }	gēros } grāžios } medi- } nēs }	gerūs } gražius } medi- } nīūs }	gerās } gražias } medi- } nēs }	-us, -as -(i)us, -(i)as -(i)us, -as

Обратите внимание, что у прилагательных *gražūs*, *mediņis* в винительном падеже множественного числа перед окончанием мягкий согласный (*gražius*, *mediņiūs*).

dideli — dideliūs
dideļi — dideļiūs

Примечание. Местоместные прилагательные в винительном, как и во всех падежах, имеют двойное окончание: *geriūsins*, *gražiūsins*, *gerāšias*, *gražiāšias*, *didiūsins*, *didiāšias*. См. Уроки 26, 28.

Винительный указательных местоимений (мн. ч.)

Именительный		Винительный	
kuģiē? м. род	kuģiūs? ж. р.	kuģiūs? м. р.	kuģiūs? ж. р.
šitie } (šiē) } tiē } aniē }	šitos } (šiūs) } tūs } anūs }	šituos } (šiūs) } tūs } anūs }	šitas } (šiās) } tās } anās }

Обозначение времени винительным множественного числа

Kļek? (arīe laikā)	Сколько? (о времени)
dū, trīs, kēturis, penkīs, ..., devīnis }	mēnesiūs } vālandas } dienās } savāites } minūtēs }
dvī, trīs, kēturias, penkiās, ..., devīnias }	два, три, четыре } пять, ..., девять } два (две), три, четыре } пять, ..., девять } один } два } три ... } год } года }
vieneriūs, dvejūs, trejūs ... }	metūs }
visūs (ištiūs) metūs }	vesь (целый) год }
Каip dažnā?	Как часто?
dū } tris } kēturis } penkīs } kartūs ... }	reiz }
savāite } diēnā } mēnesī } metūs } minūtē } sekūndē }	два, три, четыре } раза } пять } и т. д. раз }
	в }
	неделю } день } месяц } год } минуту } секунду }

Примечание. Об обозначении времени винительным единственного числа см. Урок. 14.

Винительный с предлогом *priēš* (при обозначении времени)

Jiē atvažiūds priēš šventīs.
Priēš Naujuosius metūs namiē turējome daūg dārbo.
Priēš atostogas mokiniai sutvaikē klasēs.

Примечание. Предлог *priēš* при обозначении времени соответствует русско-
 му до или перед.

Употребление союзного слова *kóks* в винительном падеже

	Именительный (Vardiniškas)
<i>Kokiē jū kambariai?</i> <i>Kókius jū spintos?</i>	<i>Āš nežinaū,</i> } <i>kokiē jū kambariai.</i> } <i>kókius jū spintos.</i> }
	Винительный (Galiniškas)
<i>Kókius baldūs jiē piško?</i> <i>Kókius kėdēs jiē pastātē.</i>	<i>Āš nemačiaū,</i> { <i>kókius baldūs jiē piško.</i> } <i>kókius kėdēs jiē pastātē.</i> }

<i>kviēsti</i> — <i>паквиēsti</i>	<i>skaityti</i> — <i>паскайтиyti</i>
<i>guoši</i> — <i>паруošti</i>	<i>skirti</i> — <i>паскirti</i>
<i>rašyti</i> — <i>параšyti</i>	<i>spausdinti</i> — <i>išspausdinti</i>
<i>kurti</i> — <i>сукurti</i>	<i>vešti</i> — <i>išvešti</i>

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите текст, обратите внимание на употребление существительных в прилагательных в винительном падеже множественного числа.

Каftа карālius пасикvietē гаfш гūdytoja, kuris visadā nuoširdžiai iī rūpestingai gydē *neturingus žmōnes*.
 — Tikiūsi, kād jūs manē gydysite nē таip, каip *pāprastus* sāvo ligō-
 ninēs *pacientūs*? — paklausē карālius гūdytoja.
 — Sū mielu nōru, bēt таi nejmānoma, — atsakē гūdytojas, — jūk
 žmōnės sāko, kād āš sāvo *pāprastus pacientūs* гūdau каip *karaliūs*.

II. Ответьте на вопросы, используя соответствующие местоимения.

Образец: *Pūs draūgq atvažiāvo tėvai.*
 — *Kā jiē pasiitko vākar?*
 — *Sāvo tėvūs.*

1. Jōs vaikai prādeda eiti i mokūkla. Kā ji kiekviēnā gūta vēda i mo-
 kūkla? 2. Geležinkelio stotyjē jis lāukia sāvo sūnū. Kā jis pasiitks? 3.
 Jō dukterys pažįstamos sū Lāima iī Rimū. Kā pažįsta Lāima iī Rimas?
 4. Sitame institute mōkosi būsимieji гūdytojai. Kā reŋgia šitas institu-
 tas? 5. Sitame fakultetē mōkosi būsимieji inžинieriai. Kā reŋgia šitas fa-
 kultetas? 6. Konferēncijoje kalbējo aspirāntai. Kā pagyrē konferēnci-
 joje? 7. Šitos mergāitės vākar būvo institute vakarē. Kā Olēgas sutiko
 institute vakarē? 8. Šiaūdien Lāimos gimimo dienā, pās jā ateis jōs draū-
 gės. Kā Lāima pakvietē i sāvo gimimo dienā? 9. Jis būvo Klaipėdoje,
 kuī gyvėna jō sėserys. Kā jis arlankē?

III. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец 1: *Jis pasiitko sāvo draūgq.*
Jis pasiitiko sāvo draugūs.

1. Jis dažnai prisimena sāvo brōli. 2. Stotyjē māno sesuō pasiitko tā
 mergāite. 3. Āš jau mačiaū mūsū naujā mōkytoja. 4. Statybiniškai gerai
 pažįsta tā jaunąjį architektā. 5. Āš labai mėgtu šitā talentingā dailininkā.

Образец 2: *Solistē koncerte daināvo mėgstamā liāudies dainā.*
Solistē koncerte daināvo mėgstamas liāudies dainās.

1. Āš vertiū i lietuviū kalbā paskutini jō knūgos pūslapi. 2. Āš neatsi-
 menu, kadā pasiātē šitā nāmā. 3. Neseniai šitas jaunasis rašytojas išlei-
 do pirmajā sāvo knūgā. 4. Jis skaīto vākar dienōs laikraštj. 5. Āš pasi-
 ėmiau tāvo vadovēj. 6. Mēs gāvome jūsū laiška.

IV. Слова в винительном падеже единственного числа поставьте во множест-
 венном по образцу.

Образец: *Jiē pakvietē i pāskaitq mūsū jaunąjį mōkytoja.*

Jiē pakvietē i pāskaitq mūsū jaunuosius mōkytojus.

1. Vākar mēs pasiitkome jaunąjį specialistā. 2. I ekskursijā mēs pā-
 kvietēme naujājį studentā. 3. Merginos pakvietē i kinā mūsū naujājį as-
 pirāntā. 4. I institute vākarā mēs pakvietēme mūsū naujājį dėstytoja.
 5. Studentai paklausē mūsū jaunąjį dėstytoja, kadā būs egzāminai. 6.
 Priēš Naujuosius metūs studentēs pāpuošē mūsū naujājį auditorijā.

V. Дополните предложения по образцу.

Образец: *Šiaūdien atvažiūoja draūgo sėserys.*

Jiē geležinkelio stotyjē pasiitko sāvo sėseris.

1. Iš kelionės pō užsieni grįžo mūsū fakulteto studentai. Mēs pasiit-
 kome ... 2. Tō rašytojo pjesėje vaidino žymūs āktoriai. Āš mačiaū ...
 3. Šitas mėgstamas dainās parāšē mūsū talentingi kompozitoriai. Āš ge-
 rai pažįstu ... 4. Peī televizijā pasirodūs jauniēji dainininkai. Āš mėgs-
 tu ... 5. Vākar žaidē mūsū futbolininkai. Āš mačiaū ...

VI. Перечислите как можно больше существительных, с которыми могут упо-
 требляться данные прилагательные, и поставьте их в винительном падеже мно-
 жественного числа. Составьте предложения.

Образец: *Svarbūs — dārbas, pranešimas, ...*
Svarbiūs — dārbus, pranešimūs, ...
Svarbi — priežastis, temà, mintis, ...
Svarbiūs — priežastis, temàs, mintis, ...

1. Darbšūs — studentešas, ... Darbšti — studenteš, ...
2. Gėras — draugas, ... Gerà — draugė, ...
3. Liūdnas — žmogūs, ... Liūdnà — melodiija, ...
4. Liūksmas — berniukas, ... Linksmà — mergaitė, ...
5. Suprūs — vėras, ... Stūpri — mōteris, ...

VII. Ответьте на вопросы, ставя слова *rūblis* и *karėikà* в требуемой форме.

Образец: — *Kiek kainuoja šita knygà? 3 rb*
 — *Tris rubliūs.*

1. Kiek kainuoja tà kerpurė? 11 rb
2. Kiek kainuoja anàs apsiauštas? 30 rb
3. Kiek kainuoja šita suknelė? 23 rb
4. Kiek kainuoja tiė marškiniai? 10 rb
5. Kiek kainuoja anàs rañksluostis? 2 rb
6. Kiek kainuoja šitas vadovėlis? 1 rb 24 kp
7. Kiek kainuoja tàs rūš — lietuvių kalbų žodynàs? 3 rb 75 kp
8. Kiek kainuoja anàs sėjšiuvinis? 13 kp
9. Kiek kainuoja šitas plunksnàkotis? 35 kp
10. Kiek kainuoja tàs pieštukas? 2 kp

VIII. Преобразуйте предложения, употребив слово *keil* с соответствующим в соответствующем падеже.

Образец: *Šiamė kambaryjė mės turime vienà kėdė.*

Anamė kambaryjė mės turime kelias kėdės.

1. Añt stàlo padėjau vienà šaukštà. 2. Pràšom duoti mán šakutė. 3. Jiė užsisakė puodukà kavòs. 4. Pràšom duoti mums vienà bandėlė. 5. Pràšom atnešti mums peilį.

IX. Расскажите о вашем любимом поэте или прозаике, употребляя слова в словосочетаниях *tàlemas, talentingas, liūdies mėgstamas, žinomas; išlėisti, išspràsdinti; jò (jàs) pagindinė temà; veřti (išveřti) i kita kalbà (kitas kalbàs), veřti i kitiš kalbòs (kità kalbà).*

X. Расскажите биографию знаменитого вам человека, используя слова в словосочетаниях *jò (jàs) vařdas, pavardė ...; jám (jai) ... mėtis; gimti (kur?) ištóti i mokytukà (kur? kodė?) baigti mokytukà; ištóti i institutà arba universitetà (i kur i fakultetà?) baigti institutà (universitetà); tàpti (kuò?) dirbti (kur? kà?)*.

XI. Составьте диалог по образцу.

Образец: — *Af Olėgas àtnešė šituos žurnalius?*

— *Nė.*

— *Tegù àtneša rytój.*

1. — Af Jōnas skaĩbino jám? — Nė.
 — ....
 — *Tegù àtneša rytój.*
2. — Af jiė paràšė laiřkus i Klaipėdà?
 — Nė.
 — ....

3. — Af Rimas nekviėtė Jōno i svečius?
 — Nė.
 — ....
4. — Af studentei neišvažiavo i tuòs kolėkius?
 — Nė.
 — ....

XII. Составьте краткие диалоги по образцу.

Образец: — *Mán reikia pasiimti iš bibliotėkos šituos žodynus. (Olėgas eina i bibliotėkà.)*
 — *Paprašyk Olėgà, tegù jis pàima, jis eina i bibliotėkà.*

1. — Mán reikia nusipirkti duò nos.
 (*Jōnas eina i parđuotivė.*)
2. — Aš nòriu nusipirkti bũtelį limonàdo.
 (*Olėgas eina i bufėtà.*)
3. — Mán reikia nusipirkti šiòs dienòs laikrašcius.
 (*Rimas eina i kiòskà.*)
4. — Mán reikia pasiimti iš laboratorijòs.
 (*Jūrátė eina i laboratorijà.*)
5. — Mán reikia greitai išveřti tuòs stràipsnius i rùsų kalbà.
 (*Láima gerà moka rùsų iř lietuvių kalbà.*)
6. — Aš nòriu, kàd atidarytu lángus.
 (*Rimas sėdi arti langų.*)

XIII. Прочтите текст, вставляя глаголы *eiti, vaikščioti, važiuoti, lipti, grįžti* с требуемой приставкой.

Sekmėdieni mėš ... i gamtą. Mės atsikėlime anksť iř 8 vālandà jau ... iř namų. Kai ... i stotėlė, teñ jau lūkė mūsų draugai. Mės sėdome i autobusà iř ... i geležinkelio stòj. 9 vālandà jau bũvome traukinyjė. Peř vālandà mės ... iki mūsų stoties iř ... iř vagonò. Netoli stoties bũvo miřkas. Mės ... i miřkà. Ilgai ... pò miřkà, prisiskynėme gelių, ò 5 vālandà ... i geležinkelio stòj. Kai mės ... i stòj, bũvo jau šeřta vālandà. Namò ... 8 vālandà. Dabaĩ mės sũtarėme kiekvienà sekmdienį ... i gamtą.

XIV. Поставьте к предложениям вопросительное местоимение *kòks* в требуемой форме.

Образец: *Vàkar àš mačiau filmà. — Kòki?*

1. Aš pirkaũ pàltà. — ...?
2. Šiañdien mės einame i teatrà. — ...?
3. Pràšom duoti žodynà. — ...?
4. Kviečiu tavė i muziejų. — ...?
5. Aš nòriu pirkti kostiũmà. — ...?
6. Af tũ skaiteĩ laiřkà? — ...?
7. Af tũ turi sàsiuvinį? — ...?
8. Aš labai mėgstu sũltis. — ...?
9. Aš turiu labai gėrą knygà. — ...?
10. Jis skaĩto tik geràs knygàs. — ...?

XV. Ответьте на вопросы по тексту „*Naiřas bũtas*“.

1. Kà gavo Jūrátė iř jòs mamà? 2. Kòks jũ bũtas? 3. Kokià jũ virtuvė? 4. Kòkius baldus pirko Jūrátė? 5. Kà Jūrátė pakvietė i įkurtuvėš? 6.

Kóks būvo Laimos iš Rimo rókaibis apie Jūrátės būta? 7. Kókią dó-
vaną jié purifikó?

XVI. Переведите на литовский язык.

Недавно Юрате получила новую квартиру. Квартира хорошая. А главное, теперь Юрате ходит в институт пешком — квартира недалеко от института. Раньше она ездила на троллейбусе и на автобусе.

Сейчас 8 часов. Юрате идет в институт. Она хочет еще зайти в магазин, купить продукты, а в киоске газету. Она садится в автобус и едет в магазин, а оттуда едет в институт на троллейбусе. Вечером возвращается домой пешком.

Ваши друзья приглашают вас на новоселье. Они получили большую, светлую и теплую квартиру. Они купили новую мебель: книжный шкаф, письменный стол и диван. Мы покупаем в магазине подарок и идем на новоселье.

XVII. Из двух простых предложений составьте одно сложное в двух вариантах, употребив слова *nés* и *kadangi* по образцу.

Образец: *Áš nepaklydau miestė. Áš turėjau miėsto plėnq.*

а) *Áš nepaklydau miestė, nės turėjau miėsto plėnq.*

б) *Kadangi turėjau miėsto plėnq, áš nepaklydau miestė.*

1. Šitas studentas biogai kalba lietuviškai. Jis studijuoja pirmus metus.
2. Mės negálime pėsti eiti. Labai blógas óras. 3. Áš negaliu išvešti to stráipsnio. Áš neturiu žodýno. 4. Jis nebegyvėna senėjame butė. Jis jau gėvo naujį butą. 5. Mės gėvome bilietus į balkóną. Į párterį jau nebebūvo bilietų. 6. Mės džiaugėmės ekskursija pò respúbliką. Kelionė buvo įdomi. 7. Mės važiuosime į stótį taksi. Pò penkiólikos minúčių išėina traukinýs. 8. Ji líko namiė. Labai líjo. 9. Šita knygá jám patiks. Ji yrá labai įdomi.

XVIII. Составьте предложения с глаголами *lyti* (lyja, lijo), *snigti* (sniega, snigo) в настоящем, прошедшем однократном и будущем временах и со словами *šiaudien, vakar, rytai*.

Образец: *Šiaudien lyja visą dieną.*

XIX. Ответьте на вопросы, используя словосочетания *vėnq kařta, áu* (tris, keturis) *kartus pė savítė* (mėnesi, metus).

Образец: — *Ař dažnai būna šita paskaità?*

— *Dù kartus pė savítė.*

1. — *Ař dažnai būna lietuvių kalbės pámokos?* 2. — *Ař dažnai jūs gáunate laiškus?* 3. — *Ař dažnai jūs parášote láiską į namus?* 4. — *Ař dažnai jūs važiuojate į tėviškę?* 5. — *Ař dažnai jūs einate į teátrą?* 6. — *Ař dažnai jūs organizuojate ekskursijas?*

XX. Ситуации:

1. Вы получили новую квартиру. Пригласите товарища на новоселье.
2. В субботу — день вашего рождения. Пригласите брата и сестру на день рождения.

3. У вас есть билеты в театр. Пригласите друга (подругу) пойти с вами в театр.

XXI. Поставьте указанные глаголы в требуемой форме.

1. Naujia cirka ... trejus metus. Mūsų bendrabu-
ti ... neseniai.

2. Kiek laiko jūs ... egzaminui? Egzaminui aš ...
tris dienas ir gavau peñketą, nės gerai ...

3. Praėjusią žiemą aš ... kėturis egzaminus, bėt nė
visus ... Māno draugas jau ... visus egzaminus.

4. Šito poėto eilėraščius aš ... į lietuvių kalbą.
Neseniai aš ... naujuosius jė eilėraščius.

5. Aš labai mėgstu ... knygąs. Kai tik turiu laiko,
tuoj imu knygą ir ... Kažtais pė savítė aš ...
pò kelias knygas. Praėjusią savítė aš ... tris kny-
gąs.

6. Paprastai aš niekadà ... į dárba. Vakar labai
lįjo, ir aš ... į dárba.

7. Poėtai ... eilėraščius apie Tėvynę, gamtą, žmō-
gų. Salomeja Neris ... daug eilėraščių Didžiojo Tė-
vynės káro temà.

XVII. Ответьте на вопросы в первом лице по содержанию приведенных пред-
ложений.

Образец: *Šiaudien aš neinu į paskaitas, nės turiu nuvesti dukterį
pas gydytoją.*

1. Šiaudien jis neina į paskaitas, nės turi nuvesti dukterį pas gydytoją.
Ó kodėl tú neini į paskaitas? 2. Māno sūnus eina į bibliotėkà, nės turi
pasirengti egzaminui. Ó kò tú eini į bibliotėkà? 3. Šiaudien māno drau-
gas anksti kėliasi, nės paskaitos institutė prasideda 8 vėlanda 30 minū-
čių. Ó kodėl jūs anksti kėliatės? 4. Šiaudien ji nedirba, nės seřga. Ó ko-
dėl tú nedirbi? 5. Māno kaimynas dažnai vėluoja, nės jam reikia nuvė-
sti sūnų į darželį. Ó kodėl tú dažnai vėluoji? 6. Jis nėperka šitos knygòs,
nės jà turi. Ó kodėl jūs nėperkate šitos knygòs? 7. Aįgirdas neina į mu-
ziėjų, nės jis neseniai buvo. Ó kodėl jūs neinate į muziejų?

XVIII. Составьте вопросы по образцу.

Образец: — *Jų naujas butas.*

— *Kòks jų butas?*

1. — *Jų gėras butas. — ...?* 4. — *Jiė turi gerus baldus.*

2. — *Mūsų butė dideli kamba-
riai. — ...?* 5. — *Jų graži sofà. — ...?*

3. — *Virtuvėje didelis lāngas.
— ...?* 6. — *Jų naujas rāšomasis stā-
las. — ...?*

XXIV. Переведите на литовский язык.

1. У Рймаса есть хороший друг Олег. Он хорошо говорит по-ли-
товски. 2. У нее есть литовский журнал. Она очень хорошо читает и

говорит по-литовски. 3. У Олега есть хороший учебник литовского языка и большой русско-литовский словарь. 4. Она изучает литовский язык, так как по-литовски она говорит не очень хорошо.

XXV. Прочтите предложения, ставя слова в скобках в требуемой форме.

1. Mán nepatinka, jei kàs (vė-
lėtoti, ė, dárbas).
2. Jis pákvietė (mės, ė, koncėrtas).
3. Aš nepastebėjau, kadà (jiė,
išeiti, iš, sálė).
4. Mės sūtareme, kád visl kartù
(važiuoti, ė, gamtà).
5. Jis sutiko kartù eiti (ė, kinas).
6. Af tų gall išveštù (šitas,
stráipinis)?
7. Jis móka daug (dainà).
8. Olėgas gerai (pažinti, Rimas,
if, Láima).
9. Jis (sutikti, mergaitės, prieš,
laboratorija).

XXVI. Переведите на литовский язык, объясните употребление союзов и соединительных слов.

1. Мы знаем, что завтра вы уезжаете в Клайпеду. А когда вы вернетесь? Мы хотим встретить вас на вокзале. 2. Туристы хотят познакомиться с Палангой, потому что Паланга — курорт и там находится Музей янтаря. 3. Ты не знаешь, когда весной в Паланге начнется курортный сезон? Конечно, знаю. Курортный сезон начинается 1 июня и кончается 15 августа, но отдыхают люди в Паланге круглый год. 4. Гид рассказал, что Паланга является основным курортным городом в Советской Литве. 5. Он спрашивает, купили ли вы билет и когда отходит ваш поезд. 6. Этот студент много путешествует во время каникул. 7. Вы не забыли, что в музей мы пойдем сегодня в десять часов утра? 8. Летом она обычно отдыхает на море. То она едет туда на поезде, то летит на самолете. 9. В Клайпедо туристы не только смотрели город, но и посетили Морской музей. 10. На этот раз она не смогла сообщить ни своим знакомым, ни родным, что уезжает в Каунас в пятницу.

XXVII. Прочтите сложные (присоединенные) предложения, вставляя соединительные слова *kòks, kokià, kokiė, kòkios*.

1. Af tų nežinaí, ... vėkar būvo koncėrtas filharmònijoje? 2. Af tų nematėi, ... utà Jūrātės virtuvė? 3. Rimas norėjo sužinoti, ... utà Jūrātės baldai. 4. Af tų nežinaí, ... knūgos utà anò stàlo? 5. Pasakųk, ... laik-
gašciai if žurnàlai utà kambaryje anò spintos.

XXVIII. Ситуация. У вас новая квартира. Расскажите, какая ваша квартира и какую мебель вы купили.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Литовских народных поэтов

1940 мѣтаис милијонаи тарыбиниū žmoniū girdėjo Salomėjos Nėriės balsà iš Kremliaus rūmų, kuř jį kartù sù kitais lietuviū liaudies pasiuntimiais dalyvavo TSRS Aukščiausiosios Tarybos VII sėsijsioje.

Lietuviū liaudies poėtai Salomėjai Nėriai tadà buvo tik 35 mėtai. Žymióji poėtė gimė piėtvakariū Lietuvės lygumose, nedideliame Kiršų kaime (Vilkaviskio rajone), valstiečių šeimoje. Iš mažėns poėtė labai pamilo savo gim-tąjį kràštį if vėliau visà savo gyvenimà paskyrė kóvai dėl šviesėsnės liaudies ateitiės.

Mókėsi Salomėja Nėris savo tėviškės mokýkloje. Vėliau, baėgusi Vilkaviskio gimnazija, studijavo Kauno universitetė. Paskui dirbo lietuviū kalbės if literatūros mokytoja. Ji anksti pradėjo rašyti eilėraščius, buvo talentinga poėtė. Pirmuosius savo eilėraščius ji išspausdino 1923 mėtaiis. Jai tadà buvo tik 19 mētų. Daug eilėraščių paràšė 1940 mėtaiis. Tačiaū 1941 mėtaiis prasidėjo kàras. S. Nėris pasitraukė į Tarybų Sąjungos gilumà. Čià kūrė eilėraščius, dalyvavo literatūros vakaruose, savo eilėraščius skaitė 16-osios lietuviškosios divizijos kariams.

Mėilė gimtąjam kràštui if tikėjimas pėrgale — pagrindinė jės temà Tėvynės kàro mētų lýrikoje. Tai atispindi daėgelyje jės eilėraščių, pavyzdžiui, eilėraštyje „Sesuo žydrióji — Vilija“:

Vinėle, bėk į Viliją,
Kovàs kovóje — kruvini
Ó Vilija — į Nėmuna, —
Sugrįžtame, sugrįžtame.
Sakųk: tėvynė mýlime
Žaizdàs nupláusim vandenų.
Labiau mės už gyvenimà.
Žaliats šilkats aprišime.

S. Nėriės eilėrašciai labai dainingi. Daug grazių dainų sukūrta jės žodžiais. Poėtės eilėrašciai išversti į rusų, kitų broliškų respublikų kalbàs. Jės eilėrašciai žinomi nė tik tarýbiniam skaitýtojui, jiė išversti if į kitàs kalbàs.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

Креmliaus rūmai	Кремлевский дворец	Литератūros vakaras	литературный вечер
iš mažėns	с малых лет	tikėjimas pėrgale	вера в победу
gimtásis kràštias	родной край	Tėvynės kàro mėtai	годы Отечественной войны
gyvenimà paskyrė kóvai	дėl šviesėsnės	kovàs kovóje	— kruvini sugrįžtame
liaudies ateitiės	посвятила жизнь бор-	возвращаемся	после кровопролитных боев
be už более светлого	будущее народа	eilėrašciai išversti	į kitàs kalbàs
baėgusi Vilkaviskio	гимnaziją	творения переведены	на другие языки
Valkavickскую	гимназию	sukūrta jės žodžiais	создано на ее слова
pasitraukė į Tarybų	Sąjungos gilumà		
эвакуировалась в	глубь Советского Сою-		

Прочтите предложения, вставляя вместо пропусков прилагательные.

1940 metais milijonai ... žmonių girdėjo peį rądiją balsą iš Kremliaus rūmų. ... poetė gimė valstiečių šeimoje. S. Neris pamilo ... krąštą. Ji buvo ... poetė. ... jės lyrikos temą Tėvynės karo metų buvo meilė ... krąštui ir tikėjimas pėrgale. S. Neris eilėraščiai labai ... Daug ... dainų sukūrta jės žodžiais. Jės eilėraščiai išversti į ... respublikų kalbąs. Jės eilėraščiai žinomi nė tik ... skaitytojui.

1. Papasakokite apie lietuvų liūdies poetę Salomėją Nėrį.
2. Ar jūs skaitėte jės eilėraščius? Jei skaitėte, tai pasakykite, kuriė jės eilėraščiai jums labiausiai patiko?
3. Papasakokite apie jums žinomą rusų liūdies poetą (poetę).
4. Kuris jūsų mėgstamiausias poetas (mėgstamiausia poetė)? Papasakokite apie jį (ją).

Tylūs vākars

(Lietuvų liūdies dainā)

Ty- lus va- kars be vē- jo, be vē- jo,
lakš- tin- ga- la čiu- bē- jo, čiu- bē- jo.

Tylūs vākars bē vējo, bē vējo,
lakštīngala čiuļbējo, čiuļbējo. (2 k.)*

Mergužlė daržely, daržely
žaliās rūtās ravėjo, ravėjo. (2 k.)

— Lābas vākars, mergēle, mergēle,
ar nimatei žirgēlio, žirgēlio? (2 k.)

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

vākars (=vākars) вечер
žirgēlis (ласкательное) конь

žaliā rūtā зеленая рута
mergužlė (ласкательное) девушка

* 2 k. (= du kartūs) два раза

Šiandien Oļegas atceina pās sāvō draugā Rīmā pasitaīti dēļ lietuvū kal-
bōs semināro. Rytōj jīs skaīto referātā, todēļ dabā nōri apīē tai pasikalbēti
sū Rīmū ir gāuti īš jō pērskaītyti vienā reikalingā strāipsnī. Bēt Rīmas šian-
dien nė vienas. Pās jī sveītuosē studentai — Borīsas ir Ivānas. Rīmas
sū jāis jāū kēletas mētū kaip pažīstami. Jīē draugāuja. Rīmas dažnai gāuna
laiškū īš Borīso ir Ivāno. Jīs taip pāt nuolat rāšo jīems laīškus. Dabā
Borīsas ir Ivānas Vīlniujē kaip turistai.

Диалог

Rīmas. Oļegai, čīā yrā māno draugai — Borīsas ir Ivānas — studentai
īš Maskvōs. Jīē ī Vīlniū atvīko kaip turistai.

Oļegas. Malonū. Ar jūs Vīlniujē pirmā karṭā?
Borīsas. Taip.

Oļegas. Ar jūs ilgāi būsīte Vīlniujē?

Ivānas. Neilgai, mēs kartū sū turistais Vīlniujē būsīme dvī dienās. Pas-
kuī nōrīme dar vienā diēnā ilgāiū pasīlīkti Vīlniujē, īkī porūt. Kād ir neil-
gai būsīme, bēt pēf tas kelīas diēnās tikīmēs daug kā pamatyti. Mīēstas
mums labai ratiņka.

Oļegas. Ō kuī jūs mokotēs?

Borīsas. Maskvōs universitētē.

Oļegas. Ō! Tās universitētas yrā žīnomas visamē pasaulijē. Malonū
studijūoti tokiamē žymiamē universitētē. Be tō, jūk tai sēnas universitē-
tas?

Borīsas. Taip. Maskvōs universitētē puikū mōkytis. Bēt jīs nērā toks
sēnas kaip jūsu, Vīlniaus universitētas.

Oļegas. Taip. Iš tikrūjū, Vīlniaus universitētas neseniai ātsventē sāvō
400 mētū jubiliējū. Ō kā jūs studijūojate?

Borīsas. Ivānas studijūoja istōrijā, ō āš medicīnā.

Ivānas. Mūsū universitētē gālima īsgyti daugelį specialybiū. Ō kuī
jūs mokotēs?

Oļegas. Aš mōkausi Vīlniaus universitētē. Tiesā, aukštūjū mokyklū res-
publikoje yrā nė tik Vīlniujē. Jū yrā Kaunē, Klaipėdojē, Šiauliuosē. Josē
mōkosi daug tūkstančių studentū.

Borīsas. Labai įdomū kalbētis sū jums. Bēt mums jāū reikia eiti. Gailla,
kad mēs nedaug laiko tūrīme. Toks turisto gyvenimas. Tū, Rīmai, tai gerai
suprantū, mėgsti keliātu, daug kur važinėji.

Rīmas. Gāl dar vienā puodukā kavōs? Jī nelabai stipri. Ō gāl arbātos
nōrite?

Borīsas. Ačiū, nė. Sakykite, kaip nuvažiuoti iki Gedimino aikštės?

Rīmas. Gedimino aikštē netoli. Jūs gālite eiti pēstl. Šiandien ōras gēras.
Nešalta, nelija.

Olegas. Aš jūs palydėsiu iki Gedimino aikštės. Aš einu kaip tik į tą puscę.

Borisas. Labai ačiū. Pakelini pasikalbėsimė apie stūdijas. Aš paprāsakosiu apie Maskvos universitetą, apie pažįstamus. Olegas. Labai malonū. Tād einame!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

taišis, tāgrasi, tāgėsi советоваться
 padiat постанова
 porūt послезавтра
 likti, liėka, liko оставаться
 išsiųti, išsiųda, išsiųdo приобрести
 studijuoti, -uoja, -avo изучать
 karštas, -a горячий
 lydėti, lydėti, -ėjo провожать
 pakelini по дороге
 tikėtis, tikėsi, -ėjosi надеяться
 įkurtas, -a основан
 į tą puseę в ту сторону
 lygus, -i ровный
 lygiai ровно

ГРАММАТИКА

Предлоги *apie, pās, į* с существительными (мл. ч.)

— <i>Apie</i> ką jė kalbėjosi?	— О чем они разговаривали?
— <i>Apie</i> stūdijas.	— Об учебе.
— <i>Ateik</i> <i>apie</i> pietūs.	— Приходи ближе к обеду.
— <i>Kuį</i> jį užėjo?	— Куда он зашел?
— <i>Pās</i> savo draugūs.	— К своим друзьям.
— <i>Kuį</i> nuėjo studėntai?	— Куда пошли студенты?
— Į auditorijas.	— В аудитории.

Именительный (kās?)	Винительный (apie ką? kuį? pās ką?)	Окончание
draugės i svečias sėsiuvinis gūdytojas sūnus koridorius mōtina vyšniā auditorija studentė akis	apie draugūs i svečias i sėsiuvinis pās gūdytojas pās sūnus i koridorius apie mōtinas apie vyšniās i auditorijas pās studentės i akis	- (i)us - (i)as -cs -is

Употребление предлога *apie* с существительными (вместе с прилагательными)

Именительный	Винительный		Окончание
	apie kōkias? м. р.	apie kōkias? ж. р.	
kokie? м. род.	gėros bal-grāžios medl-pės	kė- dės	- (i)us, - (i)as -ius, -cs
geri grāžūs medl- niai	gė- rūs grā- ziūs medl- piūs	apie kōkias? kė- dės	

Употребление предлогов *apie, pās* с существительными (вместе с указательными местоимениями)

Именительный	Винительный		
kuie? м. род	kuioš? ж. р.	apie kuioš? м. р.	apie kuias? ж. р.
štie (šie) tie anie	šitos (šios) tos anos	apie (šiuos) tuos anuos	šitas (šias) tās anās
citi kalbėtis skaityti matyti	lydėti pāsakoti vūkti ramatyti	lydėti pāsakoti vūkti ramatyti	— palydėti — papāsakoti — atvūkti

УПРАЖНЕНИЯ

1. Прочтите текст, найдите предлоги *apie, į* и объясните их употребление.

Išvuka

Kaip gėra šeštadienį aī sėkmādienį kur nōrs pakeliāuti! Viniėčiai dalyvāuja organizuotose išvykose, apie kuias sužino iš skelbimū lentū, laikraščiu. Vāsarā viniėčiai keliāuja pėsčiomis, o žiemā būna išvykos su slidėmis.

Turistai rytē susirenka geležinkelio stotyje ar kitojė viešoje, kuř jū lūkia vadovas. Tadā visi važiuoja traukiniu, autobusu arba eina pėsti. Jiė kalbasi apie šeima, apie sava vaikūs. Vadovas papasakoja apie istorines vietas. Tokiosė išvykose visadā liūksma iř įdomū. Vakare visi patėnkinti grįžta namō. Iř vėl lūkia kitōs išvykos.

II. Дополните предложения, составьте вопросы и ответьте на них.

Образец: *Kiekvieną vasarą tūkstančiai žmonių išsisi sanatorijose.*
— *Kuř jiė važiuoja?*
— *I sanatorijas.*

1. Tarybų Lietuvojė daug sanatorijų. Kiekvieną vasarą tūkstančiai žmonių išsisi ... 2. Vilniuje būna įdomių parodžių. Mės dažnai laūkomės ... 3. Mán patinka Vilniaus dailės parodžių rūmai. Aš daug karčių buvaū ... 4. Šitą dainiūnką neseniai mačiau koncerte. Jis dažnai dainuoja ... 5. I fabrikus iř gamyklās atvyksta jaunieji poetai iř rašytojai. Jiė ... skaito savo kūrybā. 6. Spaudōs kiōskuose yra daug laikraščių iř žurnālų. Vilniėčiai mėgsta keliōnėje skaityti ...

III. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Jiė kalbėjosi apie šitą koncertą.*
Jiė kalbėjosi apie šituos koncertus.

1. Jis pāsakojo apie naująjį spektaklį. 2. Jiė kalbėjo apie naująsias filmą. 3. Jōs kalbėjo apie geriausią jō pavėikslą. 4. Ji pāsakojo apie žinomą dailininką. 5. Šita knygā yra apie žymų aktorį. 6. Aš daug skaiciaū apie šitą žymųjį matematiką. 7. Jis klausinėjo apie māno jaunėsniąją sėserį. 8. Ji dažnai galvoja apie sava jaunėsnįjį brōlį.

IV. Ответьте на вопросы, ставя данные слова в требуемой форме.

Образец: — *Kuriuose žurnaluose jūs apie tai skaitytė?*
— *Mėnesiniuose žurnaluose.*
— *Apie kuriuōs žurnalūs jis kalbėjo?*
— *Apie mėnesinius žurnalūs.*

1. — Kokiosė vietose jis buvo vasarą?	<i>kalniotos</i>
— Apie kōkias vietas jis pāsakojo?	<i>vakariniai</i>
2. — Kuriuose laikraščiuose buvo šitie straipsniai?	<i>mūriniai</i>
— Apie kuriuōs laikraščius jūs kalbate?	<i>naujosios</i>
3. — Kokiuosė namuose jiė gyvena?	
— Apie kōkiaus namūs jūs klausiate?	
4. — Kokiosė statybose jiė dirba?	
— Apie kā jis pāsakojo?	

V. Разверните предложения, ставя прадагательные в скобках в требуемом падеже множественного числа.

Образец: *Mės kalbėjomės apie kosmonautą (tarybiniai).*
Mės kalbėjomės apie tarybinius kosmonautus,

1. Jis dažnai prisimena apie keliōnē.
2. Šitas filmas yra apie gūdytoją.
3. Aš vākar skaiciaū laikraestyje straipsnį apie fizikos dėstytoją.

4. Šita knygā yra apie mōkslininką.
5. Jiė papāsakojo apie kompozitorių.
6. Ji klausinėjo apie egzāminą.

VI. Составьте из двух простых сложное предложение в двух вариантах, используя союзы *nė, kadangi* по образцу.

Образец: *Šiaūdien studentai anksti kėliasi. Pāskaiktos prasideda 8 vālanda.*
Šiaūdien studentai anksti kėliasi, nės pāskaiktos prasideda 8 vālanda.
Kadangi pāskaiktos prasideda 8 vālanda, studentai šiaūdien anksti kėliasi.

1. Tāu reikia važiuoti taksi. Tū neturi laiko. 2. Jis turi mán padėti. Aš tōs tēmos nesuprantū. 3. Studentai eina namō. Jiė nebeturi paskaitū. 4. Jis šiaūdien neateis. Jis yra užsiėmęs. 5. Olėgas gerai mōka kalbėti lietuviškai. Jis jau antrūs metūs gyvena Vilniuje. 6. Įjunkite rādiją. Aš noriu atlikti rytinę mānkslą. 7. Aš galiū šitą tēkstą išversti. Jis nesunkūs. 8. Tū paprašyk savo mokytoją paaiškinti. Tū nesupratai šitos taisyklės. 9. Māno draugas visuomet papāsakoja įdomių dalykų. Jis daug keliuoja iř daug žino. 10. Aš neberažištu šito miėsto. Jis yra labai pasikeitęs.

VII. Заполните пропуски словами в требуемой форме.

1. Čia yra jaunieji specialistai. Aš daug gerū žōdžių girdėjau apie ... Jis klausinėjo apie ... 2. Teñ gyvena jō vyresnieji brōliai. Jis gāvo laišką nuō ... Jis papāsakojo mán apie ... 3. Ji turi gerū draugių. Ji visadā laukia sava ... Ji papāsakojo apie ... 4. Šituos namūs statė žinomi architektai. Aš pirkaū knygā apie ... Šitie projektai yra ... 5. Konferencijoje kalbėjo mūsų naujieji dėstytojai. Aš klausiaūsi ... pranešimų. Mės kalbėjome apie ... 6. Vilniuje yra nemažai studentū bendrābučių. Juosė gyvena daug studentų. Mės instituto komjaunimo pōsėdyje kalbėjome apie ... kuriė gyvena mūsų bendrābučiuose. 7. Jis piėšia respublikos žymių žmonių portretūs. Jiė parāšė knygā apie ... Ji nori nusipirkti kėletą ...

VIII. Ответьте на вопросы по тексту.

1. Kō atėjo Olėgas pās Rimā? 2. Kā jis čia rādo? 3. Kuř tiė studentai mōkosi? 4. Kō jiė atvažiavo į Vilnių? 5. Kiek laiko jiė bus Vilniuje? 6. Kaip jiems patiko Vilnius?

IX. Пригласите своего товарища пойти вместе с вами.

Образец: — *Šiaūdien Ōperos iř balėto teatrė (yra) ōpera „Karmėn“.*
— *Gāl eikime i tā ōperą?*
— *Gerai, eikime!*

1. — Šiaūdien Ōperos iř balėto teatrė yra ōpera „Karmėn“. 2. — Rytōj Ōperos iř balėto teatrė būs balėtas „Ant mārū kraūto“. 3. — Sekmādienį Jaunimo teatrė būs spektaklis „Gulbės giesmė“. 4. — Rytōj „Lie-

tuvos" kino teatrē ródys gēra filma. 5. — Dailēs rūmuose atdarūta tarýbos parodā. 6. — Šeštādienī konservatorijō būs M. K. Čiurlionio mūzikos koncertas. 7. — Šiañdien mūsū institūtē liāudies mūzikos vākaras.

X. Прочтите предложения, ставя данные справа глаголы в требуемой форме.

1. — Kaī eisi namō, paskāmbink mán, āš tavē.... *pasitīkti — sutīkti*
2. — Aš dažnai ... jī institūtē. *piirkiti — nupirkiti*
3. — Kā tū ... šiañdien? *susipažinti — pažinti*
4. — Knūgā apī kosmonāutus. *tīnti — pa(s)ijinti*
5. — Iš āš tū ... tā pāciā knūgā. *tīnti — pa(s)ijinti*
6. — Neseniai āš ... sū jō sēseria. Af tū jā *tīnti — pa(s)ijinti*
7. — Ražisti? *tīnti — pa(s)ijinti*
8. — Aš jā seniai .... *tīnti — pa(s)ijinti*
9. — Af čia tāvo knūgā? *tīnti — pa(s)ijinti*
10. — Nē, āš jā ... iš bibliotēkos. *tīnti — pa(s)ijinti*
11. — Af tū dažnai ... knūgās iš bibliotēkos? *tīnti — pa(s)ijinti*
12. — Daugiāusia šeštādieniais. *tīnti — pa(s)ijinti*
13. — Kaī eisi, iř mán ... kōkiā nōrs knūgā. *tīnti — pa(s)ijinti*

XI. Из двух предложений составьте одно с соединительным словом *todēl* (потому).

Образец: *Aš gyvenū toli nuō darbōvietēs. Mán reikia važiuoti autobusu.*

Aš gyvenū toli nuō darbōvietēs, todēl mán reikia važiuoti autobusu.

1. Mán pjēsē patiko. Aš ējau iř aňtrā kařtā. 2. Norėjau pėrskaityti vie-nā knūgā. Aš ējau i bibliotēkā. 3. Jis sėga. Jis šiañdien neatėjo i dārba.
4. Šitame knygūne nebūvo turistinio žemėlapiro. Mēs ėjome i kitā knygūnā.
5. Jis neturi žodynū. Jis negāli išeřsti šito strāipsnio. 6. Jau vėlu. Aš va-žiuosiu autobusu. 7. Māno kolegā yřā užsiėmęs. Jis dabař negāli sū jumis pasikalbėti. 8. Šiañdien yřā gražūs oras. Namō mēs eisime pėsti. 9. Šitas studentas viskā laikū atliėka. Jis turi visadā laisvo laiko.

XII. Составьте предложения по указанным ситуациям, используя данные в скобках глаголы в требуемой форме.

Ситуации:

1. Jūs nebeatsimenate, kuriojē gātvejē gyvenā jūsų pažiastamas. Kaip jūs apīē tai pasakysite? Jūs ne visadā atsimenate pažiastamų ādresus, telefonų nūmerius. Pasakykite visa tai draugui (*atsiminti — užmiršti*).
2. Vākar buvo sekmādienis. Sužinokite iš draūgo, kā jis vākar veikė. Netrukus atostogos. Paklauskite draūgā, kuř jis paprastai išvūksta pėf atostogas (*lėisti — pra-lėisti laiką, sekmādienį, atostogas*).
3. Pirmādieni iř trečiādieni būs jums egzāminas. Pasakykite apīē tai. Jūsų draūgas važiuoja atostogu, nēs jis jau baigė egzāminus. Pasakykite apīē tai (*laikyti — išlaikyti egzāminus*).
4. Pās jūs dažnai būna sesuō iš Klaipėdos. Kaip jūs apīē tai pasakysite? Štai iř dabař jūsų sesuō pās jūs Vliniujē. Pasakykite apīē tai (*važiuoti — atvažiuoti*).
5. Kiekvienā sekmādieni pās jūs būna jūsų draūgas. Kaip jūs pasakysite apīē tai? Tačiau vākar, sekmādieni, jūsų draūgas buvo labai užsiėmęs iř negalėjo ateiti pās jūs. Pasakykite apīē tai (*eriti — ateiti*).

XIII. Дополните предложения словами во множественном числе.

Образец: *Jis lydi savo draūgā.*

Vākar jis palydėjo savo draūgūs.

1. Jis atsiveda sūnų i koncertā. Vākar jis atsivedē ... i koncertā. 2. Jī dažnai pāsakoja apīē savo jaunėsniajā dukteri. Vākar jī pāsakojo apīē ....
3. Māno sēseriai patīnka gintariniai karōliai. Vākar tėvas buvo Palangojē iř nupirkō ... 4. Pās mūs dažnai atvūksta studentai iš kitų respūblikų. Vākar geležinkelio stotyjē āš pasitikaū ... iš kitų respūblikų. 5. Jis daūg strāipsnių veřčia iš lietūvių i rūsų kalbā. Jis vākar išvertē dū ... 5. Māno draūgas turi vaikū. Jau mėtai, kaip āš jū nemačiau. Vākar āš buvaū pās savo draūgā iř mačiau jō ...

XIV. Дополните предложения подольными по смыслу словами в нужной форме.

1. Kuō jis vardū iř ...? 8. Pō paskaitū mēs susiriņkome
2. Jis išlėido pirmajā savo ... i ...
3. Mēs skūbame i ... 9. Jis mán paaiškino, kaip ...
4. Aš einū pās ... 10. Aš nepastebėjau, kadā ...
5. Jis pāsakojo apīē savo ... 11. Prāšom pasakyti, kā ...
6. Jis, mán rōdos, sekmādieni ... 12. Jis neseniai iřtojō ...
7. Šeštādieni mēs neiname pās ... 13. Jī jau baigē ...

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Kareivio sūnis

Avalbėkas savo tėvo visai neatsimena. Jis būvo dār māžas, kai tėvas žū-ro fronte. Pirmā kařtā jis pamātē savo tėvā tik kinē. Tadā Avalbėkui būvo penkeri mėtai.

Filmas būvo apīē kārā. Avalbėkas sėdėjo kino salėje sū mōtina iř žiūrėjo filmā. Jis matē, kaip mōtina žiūrėdama jāudinasi, ypač kai ekranē ima šau-dyti. Ō Avalbėkui nebuvo labai baisū, kařtais nēt liņksma, ypač kai krito fašistai. Ō kai žūvo keil mūsų kariāi, jam atrōdē, kad jē vėl atsikėlis.

Ekranē pasirōdē septyni artileristai. Vienas iš jū — juodaplaūkis, neāukš-tas, nepanašūs i rūsā. Mōtina tuō metū staigā atsisūko i sūnų iř sako:

— Žiūrėk, teñ tėvo tėvas...

Kodēl jī taip pasākē? Gāl iř jī pati nežinojō, kodēl. Gāl tik šiaip sau ėmē iř pasākē. Ō gāl dėl tō, kad priėminē vyrā. Iř tikrai, kareivis ekranē būvo labai panašūs i Avalbėko tėvā, visai toks pat kaip iř nuotraukoje, kuri kabōjō jū namuose.

Berniūkas patikėjo mōtinios žōdziais. Iř nuō tōs minūtės, kai mōtina pasākē jam: „Žiūrėk, teñ ekranē tėvo tėvas“, tās kareivis tūpo jō tėvu. Berniūkas jau mātē apīē jī kaip apīē savo tėvā, iř jō vaikiskoje širdėlje gimē naujas jaūsmas — mēilė tėvui. Ō kaip jis širdyje ėmē didžiūotis savo tėvu, kareiviū! Tai jō tėvas! Iř kāras nuō tōs minūtės berniūki nebeatrō-dė žaidimas. Jām dārėsi liūdna, kad žūsta žmōnės. Kāras jam pasidārē bai-sūs. Iř jis pirmā kařtā patyrē bāimes jaūsmā dėl ařtimo žmogaūs netekimo, dėl žmogaūs, kuriō jam visā laikā trūko.

Ō ekranē kāras vjko toliau. Pasirōdē fašistu tānkaī. Berniukas išsigaī-
do: „Tēvēli, tānkaī eīna, tānkaī!“ — šāukē jīs tēvui. Tānku būvo daūg,
jīe rīedējo pirmyn īf šaudē īf patrānku. Štaī krīto vīenas artilerīstas, pas-
kuī kitas, trēčias ... Līko tik tēvas. Jīs pamažu žīngsniāvo priēšais tānka
sū granatā raūkose.

— Stōk, nepraeīsī! — sušūko tēvas īf mētē granatā ī tānka. Tuč
momentū īf tānko pasipylē kulku sērīja, īf ... tēvas grīuvo.

Kīno aparātas staīgā nutīlo. Frōntas nutrūko. Taī būvo pirmōsios
daliēs pabaiģā. Kīno mehānīkas ījūngē sāļje švīešā, īf tadā vaīkas nubēgo
priē pirmōsios eīfēs, kuī sēdējo kīti jō draugaī. Jām būvo ļabai svarbū, kā
jīe pasakās.

— Berniūkai, teñ būvo māno tēvas! Aī jūs nemātēte? Teñ žūvo māno
tēvas! ... — sušūko jīs.

Berniūkai niēko nezinōjo apiē jō tēvā īf negālējo īf kafto suprāsti, kāš
zīa dēdasi. Kīti žmōnēs īfgi nustēbē žiūrējo ī berniūkā īf tylējo. Ō jīs, ka-
reīvio sūnūs, karēivio, kurīs jau senīai žūvo, toliau īrodinējo:

— Aī jūs nemātēte, teñ būvo māno tēvas!... Jīs žūvo! — kalbējo ber-
niukas īf nesuprāto, kodēl žmōnēs žiūrējo abeīngai īf nesījāudīno, nesī-
līdžiāvo jō tēvu, kaīp jīs. Vīenas berniukas, kurīs sēdējo grētā jō, ēmē īf
pasākē jām visā tiēsā:

— Jūk teñ nē tāvo tēvas. Kā tū šnekī? Jūk tai āktorius. Jēi nētikī, pa-
klāusk štaī kīno mehānīka.

Bēt kīno mehānīkas tylējo. Jīs nenorējo atīmīti īf berniūko graudžiōs
īf kartū gražiōs īliuzījos.

— Nē, teñ būvo māno tēvas, māno! — nenusīlēdo karēivio sūnūs.

— Tai kurīs būvo tāvo tēvas? — ēmē ginčytīs grētā sēdīntīs berniukas.

— Jīs ējo sū granatā raūkose priēš tānka. Aī tū nemateī? īf jīs štaī
šītaip grīuvo!

īf berniukas čīa pāt sāļje grīuvo taip pāt, kaīp grīuvo jō tēvas. īf
gulējo nejudēdamas priēšais ekrānā.

Žiūrōvai nebežīnōjo, aī juōktīs, aī liūdēti. Visī nutīlo. Ō jīs gulējo kaīp
negyvas, netaīdamas nē žōdzīo. Tuomēt priē sūnaūs sū āšaromis akysē
priējo mōtīna.

Jī pakēlē sūnū īf tylīai pasākē:

— Eīkīme, sūnēli, eīkīme. Teñ būvo tāvo tēvas. — īf nusīvedē jī.

īf tik dabaī, pirmā kaftā gyvēnīme, berniūkai pasīdārē ļabai liūdna īf
skaudū. Tik dabaī jīs suprāto, kā rēīškīa netēkti tēvo. Jīs negālējo neveīkti.
Pāžvelgē ī mōtīnā, bēt jī tylējo. Tylējo īf jīs. Vaīkas džiaugēsī, kād mōtīna
nemāto jō āšarū.

Berniukas tadā dār nesuprāto, kād nuš šīōs valandōs jamē gyveūs tē-
vas, kurīs jau senīai žūvo karē.

Pagal Č. Aitmatovā

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

kaī īma kāudytī kōgda načīnānot stre-
lāt' pasīpylē kulku sērīja razlāzlas' pulmet-
nāja očerel' nā
mōtīna žīgrēdama jāudinōsī vīdā ēto. māta
žīgrējo nustēbē smotrēli udīvlenno
volnovālas' nenusīlēdo sūnūs ne ustūpā sūn
jō vaīkīškoje šīrdēlīje v ēgo lētском сер-
дечке ēmē gībčytīs načal sporīt'
grētā sēdīntīs sīlīašīj rjadom
ēmē didžiōlōfīs stal gorlīt'jas
gulējo nejudēdamas ležal ne pevveljas'
kāras nebeatrōdē žāldīmas vōīna uže ne
kazālas' īgrōj metārdamās vā žōdzīo ne govōrjā nī slova

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokīte, kāš atsitīko berniūkai, karēivio sūnui?
2. Kaīp jūs mānote, kodēl mōtīna pasākē sūnui, kād ekranē jīs mātō sāvo tēvā?
3. Kā jūs žīnote apiē Anītrājī pasāulīnīj kārā, apiē tarybīnēs liāudīcs kōvā sū fa-
šizmū?

УРОК 37

Диалог

Rimas. Sveīkas, Olēgai! Kuī tū eīnī?

Olegas. ī pāštā. Nōriū išsīštī telegrāmā sāvo tēvāms īf kēļētā laīškū:
seserīms, brōlīams, draugāms.

Rimas. Ō mán reīkia išsīštī registrūtā bānderōlē. Eīkīme kartū!

Paīrē

— Prāšom pasakytī, kuī priīma registrūtōtus laīškus?
— Kairējē, priē trēčiojo langēlio.
— Āčiū.

* * *

— Prāšom pasakytī, kuī priīma bānderōlēs?
— Priē pirmojo langēlio.
— Ō telegramās?
— Telegrāfas anīramē aukštē.
— Āčiū.
— Prāšom.

* * *

— Kīek kīnuōja vōkas sū pāšto žēnklu?
— Šešiās kapeīkas.
— Ō šītas atvīrūkas?
— Trīs kapeīkās.

- Prāšom dúoti viena voka, dù atvirukùs iř pařto ženkla ūž penkiàs kapeikas.
- Prāšom.
- Āčū.

Laiškū pavyzdžiai

232000 Vilnius Lėnino pr. 10-13 P. Jonaičiui	235802 Klaipėda Taikos pr. 5-7 J. Petrąičiui
--	--

Privatis

Sveikas, Rimai!

Vakar gavaŭ tavo laiřka. Labai džiaugiuosi, kad Tù pagaliaŭ parařei mán. Ař ruořiuosi saváitei į Vilnių. Atvažiūsiu apie šio mėnesio penkioliktą ař šeřioliktą dieną. Kai atvažiūsiu, paskambinsiu iš stoties. Šiaip mánò gyvenime daugiau ničko nauja.
Linkėjimai Láimai!

Iki greito susitikimo!

Vytas

Oficialūs

Geřbiamas Petrąiči!

Jūsų strąipsnį pėrskaičiau, labai įdomūs. Ař noriu Jùs kai kò paklausti. Savaitės pabaigojė ař būsiu Vilniuje, mės galėtume susitikti iř pasikalbėti. Jei Jùms nesunkù, paskambinkite mán vakarė deřimtą válandą telefonù 75-56-32.

Sù pągarba
P. Jonaiitis

Telegrámų pavyzdžiai

Telegramà	Vilnius, Lėnino pr. 15-15 J. Petrąičiui
	Švenťems atvyksime pàs jùs Klaipėdos tráukiniu. Bučiuojame Birutė Jónas

Svėikiniimo telegrámòs

Privati

Brangioji Láima!
Svėikinu gimimo dienòs pròga. Linkiù sveikátos, láimės, sėkmės.
Bučiuoju Birutė

Oficiali

Geřbiamas P. Jonaiiti!
Svėikinu Jùs sù ateinančiais Naujaisiais mėtais. Linkiù Jùms láimės, ilgtų gyvenimo mėtų.
J. Petrąičis

M. K. Čiurlionio laisakai

S. Čiurlionienei

Peterbùrgas.
1908 m. lapkričio 11 d.

[...] Ką tik grįžau iš lietuvių vakaro, kuriamė skambinau savo kompozicijas. [...] mūsų láukia daŭg darbo, iř kaip ař džiaugiuosi. Tiesà, kaip tai nuostabù bŭti reikalingam žmonėms iř jausti švičsà savo delnuosė. [...] kaip ař didžiūjuosi, jóg mės, Tù iř ař, ėsame tokiojė padėtyjė, kad galime kà nors dúoti žmonėms [...].

M. K. Čiurlionis

P. Čiurlioniui

Kuliai,
1909 m. lapkričio 2 d.

Mýlimas Broliė,

Norėčiau Táu ilgà laiřkà parařyti ař pasikalbėti, bėt nežinaŭ, nuò kò pradėti. Bėt ař nė vis tiek, - kàd iř nuò bet kò.

Dabař ėsame Kuliuosė pàs Žosės Tėvą (Kuliai - tai mąžas miestėlis, 10 vařtų nuò Plungės). Viėšime čia jaŭ aňtrą saváitė. [...] šiomis dienomis ruošiamės grįži į Plungė, o iš teĩ į Druskininkus, o paskui - į Peterbùrgą. Vąsaros atòstogas šiėmet turėjome nepáprasias. [...] Dirbau, o iš tikrųjė męgavausi tuò laikù puikiai, nės nutapiaŭ apie 20 pavėikslų, kuriais kařtais esù baisiai nepatėnkintas, o kařtais pasistataŭ, žiuriŭ iř džiaugiuosi.

M. K. Čiurlionis

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ

Iki susitikimo!
Iki greito susitikimo!
Viso gėro!
Sù pągarba.

До встречи!
До скорой встречи!
Всего хорошего!
С уважением.

dideli — didelēms
didelēs — didelēms

Примечание. Местоименные прилагательные в дательном и во всех остальных падежах имеют двойное окончание: *gerīšiem, gražišiem, gerōšom, gražīšom, didīšiem, didžīšom*.

Дательный указательных местоимений (мн. ч.)
(Parādomyņu īvardžiu naudiniņkas)

Именительный		Дательный	
kuri? м. род	kurišs? ж. р.	kuriems? м. р.	kurišms? ж. р.
šitie (šīe) tiē aniē	šitos (šīos) tōs anōs	šitiems (šīiems) tāms aniems	šitšoms (šīšoms) tōšoms anōšoms

Местоимение *kuris* в функции соединительного слова в сложных предложениях (во всех падежах ед. ч.)

kurī mōkosi mūsu grupēje.
kurišs vākar nebūvo paskaitosē,
kuriāi āš daviaū sāvo vadovēji.
kuriā mēs sutikome institūto vakarē,
sū kuriā āš mōkiausī mokūkloje.
kuriojē āš mataū tikrōs mōkytojos brūožuš,

Štai studente,

kuris mōkosi mūsu grupēje.
kuriō vākar nebūvo paskaitosē,
kuriām āš daviaū sāvo vadovēji.
kurī mēs sutikome institūto vakarē,
sū kuriū āš mōkiausī mokūkloje.
kuriāmē āš mataū tikrūs mōkytojo brūožuš,

Štai studenteš,

Eilēraši deklamāvo studenteš,
Vadovēji pasiskōlināu iš studente,
Aš paskāmbināu studentei,
Mēs sutikome studenteā,
Ji būvo kinē sū studentū,
Aš mataū tikrūs mōkytojo brūožuš studentē,
kuris mōkosi mūsu grupēje.

Запомните:

Местоимение *kuris* в функции соединительного слова, как и в русском, согласуется в роде и числе с существительным: *studentšas, kuris ...; studenteš, kurē ...; studentei, kuriš ...; studenteš, kuriš ...; studenteš, kuriš ...; studenteš, kuriš ...*

sišti — išsišti tarūti — putarūti
bučiūoti — rabučūoti statūti — pastatūti
linkēti — palinkēti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Tēvas purīško sāvo sūni slidēs.*
Tēvas purīško sāvo sūnišms slidēs.

1. Jis pāveda jaunēsniājam brōliui. 2. Rīmas telefonū paskāmbino sāvo āseriai. 3. Jōnas išsiuntē telegrāma sāvo senēliui. 4. Lāima purīško dōvānā sāvo drauģei. 5. Jis dāvē žodynā tām studentūi. 6. Mēs parōdysime miēstā sāvo svečiui. 7. Jis visadā pāveda sāvo drauģui.

II. Составьте вопросы и ответьте на них по образцу.

Образец: *Ji išvāžiāvo pās sāvo dūkteris.*
— *Kām ji purīško dōvānā? — Sāvo dūkterims.*

1. Šešādieni jis būvo Kaunē pās sāvo vaikūs. 2. Prācētā savāitē Rīmas aplaņkē tēvūs. 3. Sekmādieni Jōnas būvo pās sāvo drauģūs. 4. Studentai svečiāvosī pās fābriko darbinikūs. 5. Ji būvo svečiūosē pās sāvo kolegās. 6. Ji būvo gimimo dienōjē pās sāvo grupēs studentēs.

III. Дополните предложения по образцу.

Образец: *Ji mūsu gamyklā atvūko grupē jaunūju inžiniēriū. Mēs sutikome*
sutikome jaunūsius inžiniēriūs. Jauniesiems inžiniēriams
mēs parōdēme sāvo gamyklā.

1. J mūsu gamyklā atvūko grupē jaunūju inžiniēriū. Mēs sutikome ...
... mēs parōdēme sāvo gamyklā. 2. Konferēncioje pranešimūs dārē ke-
li žymūs mōkslininkai. Mēs išklūsēme ... pranešimū. ... mēs parōdēme
sāvo laboratorijas. 3. J institūtā atvūko grupē tarūbiniū rašytoju. Ji ...
paskaitē sāvo naujāusū eilērašiū iļ prōzos ištראukū. Mēs ... sūrengēme
koncērtā. 4. J kāimā atvūko jauniej specialistai. Mēs sutikome ...
mēs palinkējome sēkmēs darbē. 5. Šitame fakultetē mōkosi būšimieji
gūdytojai. Šēserius metūs jē mōkēsi visko, kō reikia ... 6. Šiāndien i
mūsū universitētā atvūks jauniej literātai. Mēs lāukiame ... Mēs ...
parōdysime sāvo universitētā. 7. Visamē pasāulyje yrā žinomi tarūbiniāi
kosmonāutai. Mūsū miēstas sutiņka ... .. vaikai išeiks gēliū.

IV. Составьте вопросы со словом *kuris* и ответьте на них, употребляя местоимения *šitas, tās* или *anās*.

Образец: *Jis išsuntė banderolę draugams,*
 — *Kuriems draugams?*
 — *Šitiems draugams.*

1. *Mergaitėms* mēs pūpīkome bilietus ī teātrā. 2. Mōkytojas parāsa-
 kojo *tokiniāms* arīe lietūvū kompozitorius. 3. Dēstytojas pademons-
 trāvo *studeņtams* skaidrīū īs kelionēs pō ūšienj. 4. Pīrmininkas āiškino
kolūkūčiams, kaip didinti deļū. 5. Pō paskaitōs lēktorius rōdē *klau-*
sūjotams kino filmā.

V. Дополните диалог по образцу.

Образец: — *Kām jās ietūkte gēliņ?*

— *Mēs ietūkēme gēliņ svečiāms īs kitū respūblikū.*

1. — ...? universitēto aspirāntams,
 — (Jis paāiškino šitā tai- 4. — ...?
 sūkle) naujēms studeņtams, — (Prēmija ūž rāšīnī tēko)
 2. — ...? mūsū pažīstamoms mergāis
 — (Jiē dēkingi ūž žīniās) tēms.
 3. — ...? 5. — ...?
 — (Mēs dāvēme bilietus ī atōstogoms,
 studeņtū vākarā) Vilniaus

VI. Составьте сложноподчиненные предложения, употребив слово *kuris*.

Образец: *Draugas važiōs ī Kaūnā Mēs sutikome jī vākar unī-*
dalyvāuti konferēncijō.
Draugas, kuri mēs sutikome vākar universitētē, važiōs ī
Kaūnā dalyvāuti konferēncijō.

1. Šitas draugas — mūsū Mēs kalbējomēs sū juō vākar
 aspirāntas. laboratorijōje.
 2. Šita mergāitē yā mūsū Mēs būvome īkurtūvēse pās jā.
 studeņtē.
 3. Tās vaikas mōkosi mūsū Šiaņdien mēs susipažīnoms,
 institūtē.

VII. Поставьте слово *kuris* в требуемой форме; где это необходимо, употребите предлог.

1. Aš pasīkvīcījau pās sāve ... pesenīai grīžo īs kelionēs.
 drauga, ... nemačiā dū mēnesius.
 ... zadējau parōdyti nūotraukas,
 ... mōkīausi institūtē.
 ... tāu daūg pāsakojau,
 ... jīs baigē.
 2. Štai institūbtas, ... jīs mōkēsi,
 ... tū klāusei,
 ... tū domējaisi,

- ... pesenīai baigēsi, prasidējo aūtrā vālandā.
 ... mēs klāusēmēs, prasidējo ketvīrtā vālandā.
 ... jīs lāukē, prasidējo vienūoliktā vālandā.
 ... mēs būvome, baigēsi dvīlyiktā vālandā.

VIII. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Aš žīnai tū mokūklā, kuř jī dīrba. Aš žīnai tū mokūklā,*
kuriojē jī dīrba.

1. Kāimas, { kuř jīs gimē,
 kuř jīs išvažiāvo, } yā netoll Vilniaus,
 iš kuř jīs atvažiāvo,
 2. Miestē, { kuř jīs gūvēna,
 kuř jīs išvažiāvo, } yā daūg institūtū,
 iš kuř jīs atvažiāvo,

IX. Составьте из двух предложений одно с союзом *lērs* (хотя) в прилагательном предложении и союзом *bēt* — в главном.

Образец: *Oras nebūvo labai gēras. Mūs išvykoje būvo maiōnū.*
Nōrs ōras nebūvo labai gēras, bēt mūs išvykoje būvo ma-
lōnū.

1. Dārbas būvo sunkūs. Mēs jī gerai atlikome. 2. Jis labai stēngēsi.
 Jis negalējo atidaryti dēžēs. 3. Sunkū būvo tā dārba atlikti. Mēs jī laikū
 baigēme. 4. Stūpriai snigo ī šālo. Mēs ējome ī mokūklā. 5. Aš būsiu la-
 bai ūžsiēmēs. Aš jūms padēsiu.

X. Составьте краткие диалог со словами в словосочетаниями *telegrafās, ne-*
tolli universitēto; telefōnas automātas, centriniame pastē, knygūnas, priēlais universā-
linē parduotūvē; troleibūso stotēlē, priē „Lietuvōs“ kino teātro; autobūso stotēlē, prie-
kais turgāviētē.

- Образец: — *Prāšom pasakyti, kuř yā pāštas?*
 — *Priēšais universālinē parduotūvē.*
 — *Āčiū.*
 — *Prāšom.*

XI. Составьте краткие диалог по образцу.

1. *Registrōtus lāisūkus priima kairējē priē trēčiojo langēlio; telegramās priima an-*
tramē aukštē.

- Образец: — *Af jās nežīnote, kuř priima banderolēs?*
 — *Kairējē priē aūtrojo langēlio,*
 — *Āčiū.*
 — *Prāšom.*

2. (*Jūms reiktia*) *voķū bē ženklo, voķū sū ženklu, pāšio ženklū pō penkiās kapēikās.*

- Образец: — *Af jās tūrite atvirūkū?*
 — *Tūrime.*
 — *Prāšom dioti mān viēnq atvirūkū.*

XII. Составьте предложения, обозначающие поздравление и приглашение.

Образец: *Spālio šventės.*

Sveikiname jus Spālio švenčių proga.

Kvičiame jus į svečius per Spālio šventės.

1. Gegužės pirmosios šventė. 2. Naujieji metai. 3. Birutės gimimo diena.
4. Jubiliejus. 5. Įkurtuvės.

XIII. a) Прочтите телеграмму, обратите внимание, как она пишется.

Vilnius Lėtno prospektas 70 bt. 45 Jonadiūni Laukiu tavęs per šventės Parašyk aš galėsi atvažiuoti.

Bučiuoju Mamą.

б) Ответьте на телеграмму соответственно приделенным ниже ситуациям.

1. Jūs galėsite atvažiuoti per šventės. Atvažiuosite gruodžio trisdešimta. 2. Jūs negalėsite atvažiuoti, praškininkite, kodėl.

XIV. Переведите на литовский язык.

1. Я послал письма всем своим друзьям. 2. Они готовятся к экзаменам. 3. Он купил подарок своим родителям. 4. Мы показали город своим гостям. 5. Чьи это портфели? — Это портфели наших коллег. Они сейчас сидят в той большой комнате и слушают лекцию. 6. Они переводят литовские тексты. Некоторые литовские тексты трудные. 7. У нас нет новых словарей. Покажите, пожалуйста, эти новые словари! 8. Мы получаем интересные письма из Таллина. Я всегда показываю все интересные письма своим старым друзьям. 9. Он читает новые газеты. Многие статьи в этих газетах для нас очень интересны и важны.

XV. Напишите письмо по данным ситуациям.

Ситуации:

1. Jūs jau seniai gāvote lėiška iš savo brólio (draugo, sesers iš pan.), tačiau negalėjote laiku atsakyti jį. Parašykite lėiška, praškininkite, kodėl ilgai neparašėte, papasakokite, kaip jūs gyvenate.

2. Greit jūsų mamós (tėvo, brólio, sesers) gimimo diena. Parašykite sveikinimá lėiška, pavartokite žodžius iš junginius: *sveikinu ... linkiù ..., pėrdauk linkėjimus ... , lik sveikas (-d) ...*

3. Greit Naujieji metai. Parašykite sveikinimo lėiška savo dėstytojui (dėstytojai).

XVI. Ответьте на вопросы, используя глагол *sĩsti*.

Образец: — *Ką tú siunti? (siuntinys, draugai).*

— *Aš siunciu siuñini.*

— *Ŗ kám?*

— *Draugams.*

1. Ką jūs siuñiate? (*lėiškas, pažįstami*). 2. Ką jūs siuñia? (*bandėrolė, sėserys*). 3. Ką ji siuñia? (*telegramá, bróliai*). 4. Ką jūs išsiuntėte? (*pinigai, tėvai*). 5. Ką jie išsiuntė? (*atvirukas, grupės draugai*).

XVII. Ответьте на вопросы отрицательно по образцу.

Образец: *Nė, nė jums, Ŗ jiems.*

1. Aš mums šitos knygos? 2. Aš mums šitas žemėlapis? 3. Aš mūsų grupės studentams tie vadovėliai? 4. Aš mūsų kabinėtams tie stalai? 5. Aš mums šitie laikraščiai?

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Drūskininkai ir Ćiurlionis

Tarybų Lietuvós pietuose, kuř yrà Nėmuno vingis, tařp žalių pušų stóvi drūskos šalinių miestas — Drūskininkai.

Miestas daųg kuř žinomas. Jį garsina sanatorijos ir gydyklos, kuř žmónės gydosi kárštu purvù, puikus sėnas parkas, kuriamė yrà mineralinio vandeñs šaltiniai.

Iř žiėmą, iř vėsarą Drūskininkuose pilna žmonių.

Per miestą tėka Rátnyčios upėlis. Jėgu eisi jŏ pakrante, prieši Sólės táką. Jis vingiuoja graziomis Rátnyčios pakrantėmis, todėl jį labai mėgsta poilsiautojai.

Drūskininkai yrà susiję su žymių lietuvių dařlininku iř kompozitoriumi Mikalđjumi Konstantinu Ćiurlioniu. Tik per 35 sávø gyvenimo metus (1875—1911) Ćiurlionis sukūrė tiek dailės iř mūzikos kūrinių, kád jie išgarsino jį visamė pasaulyje.

Gimė jis pietų Lietuvoje, Varėnoje, áugo Drūskininkuose. Tėvas mŏkė jį mūzikos. Kai jam buvo tik 7 mėtai, jis jau skambino iš gaidų. Toliau mūzikos mŏkėsi Vársuvos, paskui Leipcigo konservatorijoje. Vėliau gyvėno Peterburge, Vilniuje. Palaidotas Vilniaus Rasų kapinėse.

Ćiurlionį daugiausia išgarsino dailės kūriniai. Jė originalūs, juosė daųg fantazijos, gilių minčių. Be to, Ćiurlionis — pirmasis lietuvių kompozitorius profesionalas. Ćiurlionio kūrýbą labai vėrtino lietuvių kultūros darbuotojai. Apie Ćiurlionio kūrýbą gražiai atsiliepė rašytojai R. Rolānas ir M. Gŏrkis.

Drūskininkuose yrà nāmas, kuriamė gyvėno Ćiurlionis. Daba Ćia — Ćiurlionio muziejus. Jamė gausù lankytojų. Muziejuje dažnai skamba mūzika. Vėsarą i Drūskininkus atvažiuoja geriausi Lietuvos pianistai koncertuoti Ćiurlionio namė. Ćia skamba Ćiurlionio iř kitų kompozitorių kūriniai. Daųg žmonių susirenka klausyti mūzikos.

Netoli Drūskininkų yrà Raigardas. Tai gilūs slėnis prie Nėmuno. Kaip sáko legendá, Ćia nugriūzdo Raigardo miestas. Kařtais tyliomis naktimis girdėti, kaip pŏ žėmėmis skamba jŏ varpai. Todėl Ćiurlionis mėgo nė tik gražiasias Rátnyčios pakrantes, bėt iř legendinį Raigardą.

Ćiurlionis — dařlininkas. Ćiurlionis — mūzikas, kompozitorius. Jŏ buvo turtingas vidinis pasáulis, kuris atsispindėjo jŏ dailės iř mūzikos kūriniuose.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

Sólės tákas Солнечная тропа
vingiuoja tákas вьется тропа
yrà susiję связаны

(yrà) palaidotas похоронен
gražiai atsiliepė хорошо отзывались
tyliomis naktimis в тихие ночи

1. Papāsakokite arīē daļinīkai īf kompozitorū M. K. Čiurlīoni.
2. Kurūs M. K. Čiurlīonio pavēkslus mātēte? Af mātēte kino filimā arīē M. K. Čiurlīoni? Af klāsētēs M. K. Čiurlīonio mūzikos kūriņi?
3. Af patīnka jums M. K. Čiurlīonio pavēkslai? Mūzikos kūriņi?
4. Kurūs dār lietvū daļinīkus īf kompozitorūs žinote?
5. Išvařdykite jūsu mēgstamus daļinīkus īf kompozitorūs, papāsakokite, kā jūs žinote arīē jūb.
6. Nurōdykite jūsu mēgstamā daiļēs beļ mūzikos kūriņi.
7. Kōkī vaidmeņ jūsu gūvēime vaidina mēnas?

УРОК 38

Диалог

Rīmas. Lāima, af tū nenōri važiūoti ī ekskursijā pō Tarūbū Lietuvōs rajūrio miestūs?

Lāima. Ō kuř būtent?

Rīmas. Į Pālangā īf Nēringā. Šitie miēstai ļabai īdōmūs.

Lāima. Ō kadā važiūotume? Įf kaļp?

Rīmas. Universitētas dūoda mums autobūsā trims dienōms. Išvažiūojame šeštādienio rūtā.

Lāima. Ō kās dār važiūoja?

Rīmas. Draugai iš mūsu laboratorijos sū sāvo žmonomīs, taip pāt Jōnas sū draugais. Visū tū, be ābejo, nepažīsti.

Lāima. Ō jei īf Jūrātē važiūotū, af būtū patogū?

Rīmas. Manaū, kād patogū, jei tīk viētos būtū autobusē. Aš rūtōj sužinōsiu. Vakarē galēsi paskāmbinti jāi.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

būtent īменно
patogū улобно
trims dienoms на три дня

ТЕКСТ
PALANGĀ

Palangā — rajūrio miēstas. Į ugrā vakarinēje respūblikos daļijē, priē gintarīnes Bāltijos.

Palangōs teritorijoje žmōnēs gūvēno jau III — I tūkstantmetyje pr. m. ē. Istōriņiuose šaitiniuose Palangōs varādas minimas nuō XII āmžiaus. Palangā XIII — XIV āmžiuje būvo žvejū kāimas. Vēļiau tāpo svarbiāsiu Lietuvōs ūostu, kurī paskū īšgriōvē Švēdijos kariūomenē.

XIX āmžiaus pradījoje Palangā pradējo garsēti kaļp vasārvietē, patogūs klimatīnis kurōrtas. Tačiā īf sāro, īf buržuāzijos viešpatāvimo mētais dārbo žmogūs čiā būvo svētimas.

Ānūrojo pasāulinio kāro metu Palangā ļabai nukentējo. 1941 metu birželio 22 dienōs rūtā pirmosios fašistīnū lēktuvū bōmbos patāikē ī pionieriū stovūklā, kuriojē īlsējosi daļg vaikū īš visōs respūblikos. Sugriāuta īf daļgēlis kitū kurōrto pastatū.

Tarūbīnīais mētais Palangā tāpo gražiāsiu īf didžiāsiu Lietuvōs rajūrio kurōrtu. Rēta kuř rāsi tōkiā puikiā pōilsīvu jūros pakrāntē, tōki svelīnū smēļi, ērdvū pāplūdīmi, kaļp čiā. Į jūrā nūiestas tīltas vītto pōilsiatōju mēgstamīasia vietā. Vāsaros vakarais sūlēs palydēti aņt jūros tīlto susirenka daļgēbē Palangōs vasarōtoju.

Gražūs Palangōs pārkas. Jamē ugrā Birūtēs kālnas, arīē kurī sukūrta padavīnū, dainū, pāsaku, eilēraščū. Nuō Birūtēs kālno ī jūrā atsiveria puikūs vaizdas. Šiuō gražiū kampeliū žavējosi žymūs lietuvū daļinīkai M. K. Čiurlīonis īf A. Žmuidzināvičius, gařsis poētai Mairōnis īf S. Nēris, dabgelis kitū mēno īf mōkslo žmoniū. Netoli Birūtēs kālno dīdingi rōmai — Daļinīkū kūrybos namai īf Giūntaro muziejus.

Vāsarā Palangā vītsta judrū kurōrto miestū; čiā īlsētūs atvūksta dēsimtys tūkstantčū žmoniū iš įvairīasiū Tarūbū šālīs vītčū. Svetingai ātveria duris sanatorijos, pōilsio namai, vilos. Palangōs sanatorijos veikia īstīsus metūs.

Kasmēt Palangōs kurōrtas āuga īf gražēja, stātoma naujū sanatorijū īf pōilsio namū. Kurōrtas plēčiasi Šventōsios līnk, netrūkus čiā išāugs naujū sanatorijū rajonai.

Palangā tāpo turistū mēgstama vietā. Ūpač vāsarā miēstā ļaņko gařūs būriai turistū.

Kiekviēnā pavāsarī Palangā ruōšiasi vāsarai, ļaukia svečiū, pōilsiatōju. Stēngiamasi sudarūtī visās sālygas jems palisēti, kād sū naujomīs jēgomīs grīžtū ī dārba.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

rajūris, -io vзморье
vakarinis, -ē западный
daļis, -lēs cъсть
gintarinis, -ē янтарный
teritorija территория
tūkstantmetis, -ējo тьсячелетие
minimas, -ā упоминается
āmžius век
žvejūs рыбацк
ūostas порт
grādui, grādui, grīvōne разрушать
garšēti, -ēja, -ėjo славиться
vasarvietē дачная местность
patogūs, -ī улобный
pukentēti, пукенčia, пукентējo постра-
даты
pakrāntē побережье
švelnūs, -ī нежный
erdvūs, -ī просторный
papildinūs пляж
vītsti, vītsta, vītto превращаться

pōilsiatōjas, -a отдыхоушка
daļgēbē множество
vasarōtojas, -a дачник
daļinīkas, -ē художник
kampēlis, -io уголок
mēnas искусство
judrus, -ī подвижный
vaizdas вид
svetingas, -a гостеприимный
vilā villa
lētās, -ā лелый
grāžēti, -ēja, -ėjo хорошеть
plēstis, plēčiasi, plētiesi расширяться
līnk по направлению
gařsiūs, -ī многочисленный
gūskūs, -ī яркий

Istōrinis šaltinis исторический
pukentēti ист.

Švēdijos kariūomenē шведские войска

саго viešpatavimo mėtais в годы партизма
 pionierių stovyklą пионерский лагерь
 sugriauta daigėlis разрушена
 мнотге здания
 rėta kuř редко где
 višestas tiltas построен мост
 mėgstama vieta любимое место
 sukūrtą padavinį готовят легенды
 atsiveria vaizdas открывается вид
 didingi gėimai величественный дворец

Dailininkų kūrybos namai Дом твор-
 чества художников
 dešimtys tūkstančių десятки тысяч
 atverta duris открывают двери
 statoma sanatorija строятся санатории
 stengiamasi sudaryti sąlygas старают-
 ся создать условия
 vyriausybės viešpatavimo mėtais в годы
 господства буржуазии

ГРАММАТИКА

— Sū kuõ jis važiavo į ekskūrsiją?	— С кем он ездил на экскурсию?
— Sū savo gerais draugais.	— Со своими хорошими друзьями.
— Kuõ važiavo į ekskūrsiją studentai?	— На чем ехали на экскурсию студенты?
— Autobūsais.	— На автобусах.

Творительный существительных (мн. ч.) (Daiktavardžių įagininkas)

Именительный ед. ч.	Творительный мн. ч.	Окончание
draugas	draugais	-(i)ais
svėčias	svėčiais	
gūdytojas	gūdytojai	
brólis	bróliai	
koridorius	koridoriais	-umis
sūnūs	sūnūmis	
akmuõ	akmenimis	-imis
mótina	mótinomis	
vyšnià	vyšniomis	-(i)omis
auditorija	auditorijomis	
studentė	studentėmis	
akis	akimis	-ėmis
		-imis

Примечания: 1. Во множественном числе наблюдается сходство окончаний творительного с окончаниями именительного падежа: (-ai) — -ais, -ės — -imis, -ūs — -imis, -os — -omis, -ės — -ėmis (ср. с окончаниями дательного падежа).
 2. У существительных, имеющих мягкий согласный перед окончанием в именительном падеже, мягкость сохраняется и в творительном падеже: *svėčiai* — *svėčiais*, *bróliai* — *bróliais*, *koridoriai* — *koridoriais*, *vyšniai* — *vyšniomis*. На письме мягкость обозначается буквой *i*.

Творительный прилагательных множественного числа (вместе с существительными)

Именительный		Творительный		Окончание
kokėi? м. р.	kókios? ж. р.	kokia? м. р.	kokiomis? ж. р.	
nauji	naujos	naujais	naujomis	-(i)ais
puikūs	puikios	puikiais	puikiomis	-(i)omis
tarūbiniai	tarūbinės	tarūbiniais	tarūbinėmis	-(ė)mis
draugai	draugės	draugais	draugėmis	

dideli — dideliai
 didelės — didelėmis

Примечание. У местоименных прилагательных в творительном, как и во всех падежах, двойные окончания: *geraisiais*, *geromis*, *graziaisiais*, *graziomis*, *dėliaisiais*, *didžiaisomis*.

Употребление предлога sū в конструкции sū bėtais (в сапогах)

Аš mačiau jį (ją) sū	šiltais kailiniais guminiais bėtais baltais marškiniuiais juodomis kėlnėmis	Я видел его (ее) в	теплой шубе резиновых сапогах белой рубашке черных брюках
----------------------	--	--------------------	--

О соответствующей конструкции в единственном числе см. Урок 25.

Творительный пути (мн. ч.) (Viėtos įagininkas)

С творительным пути употребляются глаголы, обозначающие движение. Например:

Что делать? (Ką veikti?)	По какому месту? (Kuria vieta?)
eiti važiuoti plaukti bėgti	taka, šaligatviai, miška, laukai, paupiai, kalnai keliai, gėtvėmis, vieškeliais, plėtais jėromis, kanalais, ėpėmis, vandenytais takai, keliai, paupiai

Обозначение времени творительным множественного числа

Šiomas dienomis aš išvyksiu į Palangą.	На днях я уеду в Палангу.
Mano draugas mėgsta dirbti su gytais.	Мой товарищ любит работать по утрам.
Šiats mėtais* aš baigiau mokyklą.	В этом году я окончил школу.
Praėjusiais metais brolis įstojė į universitetą.	В прошлом году брат поступил в университет.
Kitais metais aš baigsiu institutą.	В следующем году я окончу институт.

Jis gimė tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt devintaisiais metais.
Он родился в тысяча девятьсот сорок девятом году.

Kada?	Кагда?	Когда?
šiats mėnesiais	в этих прошлых	месяцах
praėjusiais mėnesiais	будущих	
atėinančiais mėnesiais		
šioms dienoms	в этих прошлых	днях
ateinančioms dienoms	будущих	неделях
pirmąsiais	первом	
antrąsiais	втором	
trečiąsiais	третьем	
.....	.....	
devintaisiais	девятом	году
-----	-----	
šiats	этом	
praėjusiais	прошлом	
ateinančiais	будущем	
kitais	следующем	
pirmądieniais	понедельникам	
antrądieniais	вторникам	
trečiądieniais	средам	
.....	.....	
šeštądieniais	субботам	
sekmądieniais	воскресеньям	
kiekvienais metais	каждый год	(в каждом году)

Примечание. Об обозначении времени творительным единственного числа см. Урок 24. Об обозначении времени винительным падежом см. Уроки 14, 35.

* Слово *mėtai* (год) в литовском языке употребляется только во множественном числе (см. Урок 34).

Творительный указательных местоимений (мн. ч.)
(Pagrindinių įvardžių įagininkas)

Именительный		Творительный	
kurių? м. р.	kuriuos? ж. р.	kuriams? м. р.	kuriomis? ж. р.
šitie (šiė) tie anie	šitos (šiė) tos anės	šitais (šiė) tais anais	šiomis (šiė) tomis anomis
stu- deñtai	stu- deñtės anės	stu- deñtais anais	stu- deñ- tėmis

Местоимение *kuris* в функции соединительного слова
(во всех падежах мн. ч.) в сложных предложениях

Štai studentai, kurių moksli mų grųpėje. *kurių* vākār nebūvo paskaitosė.
Štai studentai, kuriems aš daviau savo vadovėli.
kuriuos mēs sutikome institūto vakarė.
sū kuriais aš mokiausi mokųkloje.
kuriuosė aš matau mokųtojos brūožu.

kuriuos moksli mų grųpėje.
kurių vākār nebūvo paskaitosė.
kurioms aš daviau savo vadovėli.
kuriās mēs sutikome institūto vakarė.
sū kuriomis aš mokiausi mokųkloje.
kuriuosė aš matau mokųtojos brūožu.

Склонение существительных (обобщение)

Единственное число
(Vienāskaita)

Склонения (Linksnuotės)					
	I	II	III	IV	V
V.	stālas, brōlis, kambarys	knųgā, klāsė	akis	sūnūs	skiemuō
K.	stālo, brōlio, kambario	knųgos, klāsės	akiēs	sūnāis	skiemetis

Склонения (Linksnīdētis)				
	I	II	III	V
N.	stāli, brólii, kambariui	knūgai, klāsei	ākiai	sūni skīemeniui
G.	stāļ, bróļ, kambarī	knūgā, klāšē	ākī	sūņ skīemenī
I.	stalū, bróliu, kambariu	knūgā, klāsē	akīmi	sūnumi skīemeniu
Vt.	stalē, bróļje, kambarjē	knūgoje, klāšēje	akjē	sūņjē skīemenjē

Множественное число
(Daugiskaita)

V.	stalai, brólii, kambari	knūgos, klāsēs	ākys	sūnūs	skīemenys
K.	stalū, bróļū, kambariū	knūgū, klāsiū	akīū	sūņū	skīemenū
N.	stalāms, bróliams, kambariāms	knūgoms, klāsēms	akīms	sūnūms	skīemenīms
G.	stalūs, bróļiūs, kambariūs	knūgās, klāsēs	akīs	sūnūs	skīemenīs
I.	stalāis, bróliāis, kambariāis	knūgomiš, klāsēmiš	akīmiš	sūnūmiš	skīemenīmiš
Vt.	staluosē, bróļiuosē, kambariuosē	knūgose, klāsēse	akysē	sūnuosē	skīemenysē

Существительные в литовском языке имеют 5 склонений (I — -as, -is(-ys), II — -a, -ė, III — -is (в род. -ies), IV — -(i)us, V — -uo). См. Приложение 1.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Jūnas sū sūno sūnūmi vaziāvo ī Pālangā.*
Jūnas sū sūno sūnūmiš vaziāvo ī Pālangā.

1. Jis sū sūvo sēseria būvo parodojē. 2. Rīmas sū vuresniūju bróliu išėjo ī stadiōnā. 3. Mēs seniai pažįstami sū tuō studentū. 4. Lāima būvo ekskursijoje sū sūvo draugē. 5. Rytōj āš susitksiu sū sūvo gerū draugū. 6. Āš susipažinaū sū įdomiū žmogumi.

II. Ответьте на вопросы.

Образец: — *Kuō tāps studentai, kuriē mōkosi konservatūrijoje?*
— *Daininiškais iř muzikāntais.*

1. — *Kuō tāps studentai, kuriē mōkosi inžineriame institūtē? 2. — Kuō tāps istorijos fakultēto studentai? 3. — Kuō tāps filologijos fakultēto studentai? 4. — Kuō tāps studentai, kuriē mōkosi architektūros fakultētē? 5. — Kuō tāps medicinos institūto studentai? 6. — Kuō tāps pedagoginio institūto studentai?*

III. Ответьте на вопросы в первом лице.

1. *Kadā pradėjote mōkytis mokūkloje (kuriaš mētais)? 2. Kadā jūs baigēte mokūklā? 3. Kadā jūs pradėjote mōkytis institūtē (universitētē)? 4. Kadā jūs baigēte institūtā (universitētā)? 5. Kadā jūs pradėjote dirbti? 6. Kadā jūs atostogaujate (kurį mėnesi)? 7. Kuriuosē miētuose jūs būvote iř kadā (kuriaš mētais)? 8. Kuriuos lietūviškus filmus iř spektaklius jūs mātēte iř kadā?*

IV. Ответьте на вопросы, используя данные справа словосочетания.

Образец: — *Kadā būvo šiltas iř saūšas rudūō?*
— *Praėjusiais mētais.*

1. — Kadā jūs atvaziāvo ī Vilniū?	<i>praėjusiais (praeitais) mētais</i>
2. — Kadā jūs pradėjo mōkytis lietūviū kalbōs?	<i>šiaš mētais</i>
3. — Kadā jūs baigia institūtā?	<i>ateinančiais mētais</i>
1. — Kadā rōdē šitā filmā?	<i>tākstantis devyni šimtai septyniasdešimt penktaisiais mētais</i>
2. — Kadā vūko tās spektaklis?	<i>tākstantis devyni šimtai septyniasdešimt aštuntaisiais mētais</i>
3. — Kadā būvo šita parodā?	<i>tākstantis devyni šimtai aštuoniasdešimtaisiais mētais</i>

V. Дополните предложения по образцу.

Образец: *Jis pažįsta respūblikos poetūs iř rašytojus.*

Jis pažįstamas sū respūblikos poėtaiš iř rašytojaiš.

1. Jis pažįsta respūblikos jaunuosius poetūs iř rašytojus. Jis pažįstamas sū ... 2. Šitame jubilėjiniame vakarē būvo iř mūsų grupės studentū. Ten āš susitkaū sū ... 3. Netoli mūsų gretimamē kambaryjē gyvena tēchnikumo moksleiviai. Mēs dažnai susitiŋkame sū ... 4. Mūsų institūtē yra naujų dėstytojų. Pō paskaitū mēs kalbējomės sū ... 5. Vilniaus universitetē skaitē paskaitas respūblikoje žinomi mōkslininkai. Studentai klausē ... iř susipažino sū ... 6. Dailės institūto studentai sukūrē įdomiū darbū. Parodū rūmuose mēs susipažinome sū ...

VI. Составьте вопросы, используя слова *kuris, koks* в нужной форме.

Образец: *Jis kalbėjo telefonū sū sūvo senaisiais draugais.*
Sū kuriais?

1. Vākar mēs laikēme įskaitas kartū sū kito kūrso studentais. 2. Dėstytojas mūs supažindino sū pavāsario sėšijos egzāminais. 3. Jis dōmisi dailēs

mēno šakomis. 4. Aŗ jīs susītarē sū mūsų grūpēs studeņītais dēļ konferēncijos? 5. Mēs susīpažinome sū iŗymītais āktoriāis. 6. Jī atġo sū naujōsimīs draugēnis. 7. Jīē dirbo statjōbos būriuosē. 8. Jōs kalbējosi iŗvairītais klāustīmais.

VII. Doplnīte diālogi, īsoliuzā slova *kienā, kuris, kōks*.

1. — ...? — (Pās jī atvažiāvo) jōs tēvaī.
2. — ...? — (Jīs skāmbīno) stūdiņj draugāms.
3. — ...? — (Jīē lāukia) svečiņ iŗ Klaf-pēdos.
4. — ...? — (Jīs mōkosi fizikos) sū sītais studenteņis.
5. — ...? — (Jīs atostogāvo) sū sāvo vaikaīs.
6. — ...? — (Lēktoriūs pāsakojo) apīē lietvīvų dailīnīkus.

VIII. Otvētjēte na voprosy, īsoliuzā slovosochetāne *mīcāņ naujīejī draugaī* v trebueмой forme.

Образец: — *Sū kuō jīs būvote teatrē?*
— *Sū mūsų naujāisīais draugaīs.*

1. Kās gūvēna šītame kambaryjē? 2. Pās kā jīs būvote sekmādīenj?
3. Kām jīs dabaŗ skāmbīnote telefonū? 4. Kām jīs dūsosite tās knygās?
5. Pās kā jīs eisite vakarē? 6. Kō jīs dabaŗ lāukiāte? 7. Sū kuō jīs tūrite susītkītū? 8. Apīē kā jīs pāsakojoite draugāms?

IX. Vstavjēte slovo *kuris* v trebueмой forme, gde neobchodīmo — s predlogom.

- Šīāndīen jīs īsīaikē egzāminūs,
... mēs laikjīsime pō savātēs.
... jīs labaī bijōjo.
... īlgaī reņģēsī.
... vākar kalbējo mūs dēstytojas.
... mōkēsī sū juō mokykloje.
... jīs būvo vāsarā.
... jīs gāvo lāīškā.
... jīs skāmbīno vākar.
... jīs neseniaī susīpažīno.
... jīs pāsakojo mān.
- Pās jī atvažiāvo draugaī,
... jīs būvo vāsarā.
... jīs gāvo lāīškā.
... jīs skāmbīno vākar.
... jīs neseniaī susīpažīno.
... jīs pāsakojo mān.

X. Sostavjēte slojāne predlojēnīa īz dvūx prostyx.

Образец: *Šītie yrā kurōrtīnīai mīēstai. Mēs sū tavīmī juosē dār nebūvome.*

Šītie yrā kurōrtīnīai mīēstai, kurīuosē mēs sū tavīmī dār nebūvome.

1. Autobusē sēdējo mergāitēs. Jōs dirba kartū sū mūmīs.
2. Priē universitēto mūsų lāukia sū jaīs ī ekskūr-studeņītai. Mēs važiūojāme sū jaīs ī ekskūr-sijā.
3. Palangā īr Nīdā — kurōrtīnīai Apīē juōs āš pāsakojāu Olēgūi. mīēstai. Arīē juōs āš pāsakojāu Olēgūi.

4. Āš skaīciāu turistīnīu knyguōciņ.
5. Šīāndīen pās manē atvjōko svečiņ.

XI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец: *Jī padējo aņt stālo lēkštē, kurīojē būvo skānūs sumušīnīai.*
Jī padējo aņt stālo lēkštē sū skānīais sumušīnīais.

1. Āš pasiēmīau īš šaldytūvo būtelj, kurīamē būvo pīenas. 2. Jīs pasīdējo aņt sūlo pōrtfelj, kurīamē būvo knygu īŗ sāsiuvīnū. 3. Jīs dāvē mān vō-ka, aņt kurīō būvo gražīņ pāšto ženklj. 4. Jōnas uŗsīdējo aņt pečiņ kuprī-ņē, kurīojē būvo maīsto prodūktai. 5. Jīs pasīēmē lagamīņā, kurīamē būvo jō drabūžīai. 6. Jī dāvē mān sāsiuvīnī, kurīamē yrā šītie pratīmai.

XII. Ситуации:

1. Peŗ atostogas jīs ruōšīates važiūoti sū ekskursija ī Klafpēdā arbā Kaūņā. Pa-kyšēkite sāvo draugā (draugē) važiūoti kartū sū jumīs. Pasakykite, kadā būs ekskūr-sija, kuō jīs važiūosite: trāukīnīu, autobusū, kiek dienū būsīte Klafpēdoje (Kaunē). Kartū pasakykite, kā jums atsakūtj draugās (draugē).

2. Neseniaī jīs būvote īdomīojē ekskursīojē (mokykloje, muziejūje, gamykloje v t. d.)

Расскажите об этой экскурсии: что видели? кого встретили? что вам понрави-лось? и т. д.

XIII. Прочтите предложения, обратите внимание на употребление творитель-ного во множественном числе.

1. Pirmōsīos lietuvīkos knygos aŗtorius Martjnas Māžvydas mīrē tūkstāntis penkī šīmtai šēšiasdēšimt treġīaisīs mētais. 2. Lietuvj grō-žīnēs literatūros prādinīkas Kristjōnas Donelāītīs gimē tūkstāntīs septjūnī šīmtai keturiolīktāisīs mētais. 3. Žymūs lietuvj dailīnīkas īŗ kompozī-toriūs Mikalōjus Konstantīnas Ćiurlīōnis gimē tūkstāntīs aŗsuoni šīmtai septjūniasdēšimt penktāisīs mētais. 4. Žymūs lietuvj poetas, rašytojas īŗ dramaturgas Viņas Mykolāītīs-Pūtinās gimē tūkstāntīs aŗsuoni šīmtai devjūniasdēšimt treġīaisīs mētais. 5. Lietuvj poetas Antānas Veņclova gimē tūkstāntīs devjūnī šīmtai ketvirtāisīs mētais. 6. Žymūs lietuvj be-letristas Pētras Cvjрка gimē tūkstāntīs devjūnī šīmtai devīntāisīs mētais. 7. Lietuvj liāudies poētē Salomēja Nēris gimē tūkstāntīs devjūnī šīmtai ketvirtāisīs mētais.

XIV. Расскажите о курортном городке, в котором вы были, используя слова и словосочетания *равадīnīnas, bāti, mīēsto iŗūrimo datā, īstōrtīnīai dokumeņtai, po-dāvīmī, senōvīnīs, garsās, žymūs, architektūros pamīnīklas, kultūros pamīnīklas, kartī (sukūrti), lankytī (aplankytī), turistās, domētīs*.

XV. Дополнительно назовите существительные, которые могут употреблjт-ся с данными прилагательными.

1. Pedagogīnis institūtas, pedagogīnē mokyklā, ... 2. Šiuolaikīnis poē-tas, ... 3. Kurōrtīnis mīēstas, ... 4. Savarāņīskās žmogūs, ... 5. Regi-struotas lāīskās, ... 6. Nuoširdūs linkėjimas, ...

XVI. Прочтите предложения, вставляя слова *bāti, tēpti, atsivērti, žavētīs, su-grūdātī, veiktī*.

Palangā ... vakarinėje respublikos dalyje. Tarybiniais metais Palangā ... gražiųjų pajūrio kurortu. Nuo Birutės káino ... į jūrą puikūs vaizdas. Šiuo gražiū kampeliū ... M. K. Čiurlionis. Vāsara Palangā ... dideliu mies-
tū. Palangōs ūosta ... švedai. Tiltas ... pasivaikšcioimū vietā. Palangōs sanatorijos ... ištisus metus.

XVII. Ответьте на вопросы, используя приведенные в скобках прилагательные.

1. Kokiais keliais jūs važiuote? (*vingiuotas*). 2. Kokiais kalnais tū keliai? (*aukštas*). 3. Kokiais šokiais jūs dōmisi? (*pujoviškas*). 4. Kokiomis gātvėmis sunkū važiuoti mašinā? (*siaūras*). 5. Kokiomis vičtomis tū dār nekeliavai? (*labai kalmiotas*). 6. Kokiais ūpės krantais jūs ėjote? (*grāžis*).

XVIII. Прочтите предложения, заполните пропуски словами справа.

1. ... dār būna šálta. *rytais*
2. ... aš važiuoju į Kaūnā. *šiomis dienomis*
3. ... jis baigs universitetā. *ateinančiais mėtais*
4. ... mēs būvome Maskvoje. *šiais mėtais*
5. ... pās mūs būna labai gražū. *vakarais*

XIX. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kās mán pasirōdė? (kād mūsų vāltis tuoj apsišers).*

Mán pasirōdė, kād mūsų vāltis tuoj apsišers.

1. Kās būvo áiškiai matyti? (*kād vaikas tikrai serga*). 2. Kās pasirōdė Rimui? (*kād jō draugas labai susirpines*). 3. Kās mums labai rūpejo? (*kād berniukas nenuskęstų*). 4. Kās patiko mokiniams? (*kād taip įdomiai baigėsi žaidimas*). 5. Kās mán pasigirdo? (*kād kažkas eina per kiemą*). 6. Kās būtų gera? (*jėi šiandien baigtume savo darbą*). 7. Kās būvo girdėtu? (*kaip visas miškas ošia*).

XX. Прочтите текст, ставя соответствующие глаголы в нужной форме.

Tė visad šviččia sáulė!

Plačiau žinoma tarýbinė dainā „Tė visad šviččia sáulė!“
Tačiau nė visi (*žinoti—pažinti*), kaip atsirādo tā dainā. Jōs atsirādimo istorija tokia.

Vienām berniukū būvo tik ketveri mėtai, kai jis jau ėmė suprāsti, kā rėiš-
kia žōdis „visad“. If vaikas (*deklamuoti—padeklamuoti*) māmai pirmā-
sia savo eilės:

Tė visad šviččia sáulė!

If dangūs būna giēdras!

Tė visad būna mamā!

Tė visad būnū áši!

(*Eiti—praeiti*) 40 mētū. Berniukas tāpo inžinieriumi. Jām dabať apĩē
50 mētū, jis dirba Maskvoje. Bėt jō eilėraštus nepámrastas: jį surādo if už-
rāšė rašytojas Kornėjus Čiukovskis.

Poetas Lėvas Osāninas (*rašyti—parašyti*) eilėraštį apĩē taika. Jis prisimi-
nė berniuko žōdžius „Tė visad šviččia sáulė!“ Šitie žōdžiai tāpo eilėraščio
temā. Mūzikā šiems žōdžiams (*rašyti—parašyti*) kompozitorius Alek-
sāndras Ostrovskis.

Taip (*rašyti—atsirašyti*) dainā „Tė visad šviččia sáulė!“

XXI. Дополните предложения.

1. Bendrābutyje aš gyvenū sū ...; 2. Jis dōmisi ...; 3. Jį yrā pažįstama
sū ...; 4. Aš susipažinaū sū ...; 5. Aš kalbėjau telefonū sū ...; 6. Jis susi-
tarė sū ...; 7. Jį būvo teatrē sū ...; 8. Jis dirba kartū sū ...; 9. Keliōnėje
važiavaū ..., plaukiaū ...; 10. Jis pasvėkino sávo draugū sū ...; 11. Aš
norėjau pasitafti sū ...; 2. Svėikiname jūs sū ...

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Neringā

Iš Klaipėdos kėltu peř Kuřšių mariās patenkī į Kuřšių nėrijā. Tai ilgā
if siaurā smėlio jūosta: jōs ilgis apĩē 90 kilometrū, o plōtis vidutiniškai
2 kilometrāi.

Legendā sāko, kād tā smėlio jūosta supylė aukštā, ilgomis kasomis if
graži merginā Neringā. Anot legėndos, vienā šeimā ilgai neturėjo vaikū —
nėbūvo kām palikti nė sávo tuftū, nė garbės. Pagaילו dievāitei Lāimai
šiōs šeimōs, if gimė jėms mažā dukrytė. Džiaūgėsi tėvai. Dukterį pavadinō
Nėringa. Ji labai greitai āugo, pō keturiū savāičiū nebegalėjo jōs aūt raū-
kū nulaikyti. Devyniū mėnesiū mergaitė jau bėgėjo, o jōs kāsos būvo ikl
žėmės. Užaugo labai graži if gerā mergaitė. Neganā tō, ji būvo labai stip-
ri, galėjo išnėšti aūt raūkū žvejū vāltį iš jūros.

Kařtā kilo didelė audrā, o žvejai būvo jūroje. Jėms grėšė mirtis. Neringā
supylė smėlio jūosta if išgėlbėjo žvejūs.

Tokiā, anot legėndos, Kuřšių nėrijos kilmė. Ji if pavadinata merginos
vardū — Neringā.

Mókslininkai sāko, kād Kuřšių nėrijai padėjo atsirāsti Nėmunas. If tai
būvo labai seniai. Kuřšių nėrijoje jau akmeñs āmžiuje gyvėno žmōnės.

Dabartinė Neringā — kurortas Kuřšių nėrijoje, kuriōs ilgis 50 kilometrū.
Čiā yrā Nidā, Jūdokrantė if kitos vietōvės.

Didžiausia iš jų yrā Nidā. Tai puiki kurortinė vietā. Aplinkui puřynai,
smėlis if jūra. Priė Nidos smėlio kōpos siekia ikl 60 metrū aukščio.

Prancūzų rašytojas Žanas Pōlis Sārrtas apĩē Nidā taip pasākė:

— Aš Nidoje suradaū Čiurlionį. Nidā — tai Čiurlionis. Mažā šalis
Lietuva, bėt turtunga — ji turi Nidā if Čiurlionį. If Nidos gamtā, if Čiur-
liōnio pavėiksiai — tai gilūs grōžis, kilni svajōnė, harmōnija.

Nidoje taip žaliū puřū yrā vokiečių rašytojo Tōmo Māno namėlis. Ra-
šytojas šiame namėlyje išėjosi kėletą vāsarū. Sėnos puřys gerai prisimena
žymū vokiečių rašytojų.

pecaņā tō bolece togo
apni leģendos согласно легенде
Kuršū nerjā Куршская коса

akmeņš āmiņus каменныйй веģ
dižiānā is jū самая большая из них

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, kā jūs suziņojote arīē Lietuvūs kurōrtā Nēringā? Papāsakokite leģendā arīē Nēringā.
2. Kuriuosē Tarybū Lietuvōs kurōrtuose jūs būvote, kā mātēte, kās jūms patiko?
3. Kuriuosē zīnote kitū respūblikū kurōrtus? Papāsakokite arīē juos.

УРОК 39

Диалог

Rīmas. Lāima, mūms telegramā is Klaipēdos.

Laima. Is kō?

Rīmas. Is māno draūgo. Jis atvažiūoja peļ švenitēs i Vilniū. Nōri Naujūsios metūs sutikti kartū sū mumis.

Laima. Ō kadā jis atvažiūoja?

Rīmas. Grūodžio 30 diēnā.

Laima. Kuriū laikū?

Rīmas. Valandōs, kadā atvīks, jis tiksliā nenurōdē. Bēt jūk šitas mūsū draūgas iē anksčiai atvažiūdavo pās mūs trāukiniu, mēs jē visadā pasitīkdavome. Ō traukinys atvīksta rīta. Tik nebeatsimenu, kuriā vālandā. Aī tū iģi pamiršai trāukinio atvīkimo laikā? Reikia paskambinti i informācijas biurā iē suziņōti, kadā atvīksta traukinys.

Lāima skaībina i informācijas biurā.

Laima. Prāšom pasakyti, kadā atvīksta is Klaipēdos 56 traukinys? Budėtoja. Deviņtā vālandā.

Laima. Āčiū.

Budėtoja. Prāšom,

***

- Prāšom pasakyti, kadā ātskrenda lėktūvas is Maskvōs?
- Kurtis reisas?
- 235.
- Šešiōlikta vālandā.

***

- Kadā išvīksta i Šiauliūs 23 traukinys?
- Dešiņtā vālandā.

skristi, skreīda, skrido лететь
lėktūvas самолет
reisas рейс

atvīkimas прибытие
informācijas biurās справочное бюро

ТЕКСТ
| АНТРАС ВĀTAS

Vienas žmogūs turėjo biōgā įproti: kai nusiaūdavo batūs, smarkiai mėsdavo aīt žėmės. Kambaryjė bātai krisdavo aīt grindū iē pabūdindavo kitūs is miēgo.

Kaītą tās žmogūs nakvojo viēšbutyje. Jis vakaraīs grįždavo i viēšbutį vėlai, kai kiti jau miegōdavo. Pirmiāusia nusiaūdavo vieną bātą iē mėsdavo aīt grindū, ō paskui nusiaūdavo aītą — iģi mėsdavo aīt grindū. Taip jis darūdavo kiekvienā vākara.

Kitamė kambaryjė gyvėno ramūs, mandagūs kaimīnyas. Jām labai nepatīkdavo, kad tās žmogūs pabūdindavo jē is miēgo. Iē jis vieną vākara nuėjo pās tą žmōgū iē mandagiai pasikalbėjo apie batūs. Tās žmogūs pažadėjo tūliai nusiaūti batūs.

Kitą diēnā tās žmogūs turėjo daūg darbō, grįžo vėlai vakarė i viēšbutį iē visai pamiršo kaimyno prāšymā. Jis nusiavė bātą iē kaip visuomėt mėtė iē grindū. Paskui nusiavė aītą bātą iē norėjo mėsti, bēt prisiminė kaimyno prāšymā. Todėl aītą bātą jis tūliai padėjo. Paskui atsigulė i lōvą iē užmigo. Pō valandėlės tās žmogūs girdi prō miegūs, kad ūž durū kažkās kalba. Kās teĩ galėtū būti? Jis pasiklausė iē išgirdo, kad priė durū stovi tas pāts kaimīnyas iē mandagiai prāšo:

— Mielas kaimīne, bōk žmogūs, mėsk pagaliaū iē aītą bātą iē lėisk mām ramiai miegōti.

Nuō tō vākaro jis neberamiřdavo tūliai nusiaūti iē tūliai pasidėti batūs.

įprotis, -čio привычка
bātas сапог
aitis, ainiai, āvėsi обуваться
nusiaūti, nusiaūna, nusiavė разуться
kristi, kriūta, krito падать
mėsti, mėta, mėtė бросить
nakvōti, -ōja, -ōjo ночевать
mandagūs, -i вежливый

prāšymas просьба
kaimīnyas сосед
grindūs пол
gulėti, -a, -ė ложиться
miegas сон
vašinti, -ina, -ino угощать
***
prō miegūs сквозь сон

ГРАММАТИКА

Прошедшее многократное время

(Būtājis dažnānis laikas)

Pās Rīmā atvažiāvo draugas
iz Klairēdos. К Римасу приехал товарищ
из Клайпеды.
Jis īf anksīai atvažiūdavo
pās jī. Он и раньше приезжал к не-
му.

Спряжение глаголов в прошедшем многократном времени

Прошедшее многократное время (Būtājis dažnānis laikas)	
dirbti	-davan, -davaī, -davo, -davome, -davote
turēti	dirb- turē-
sakūti	ās dirbdavau tū dirbdavaī jīs, jī } dirbdavo, jīē, jōs } mēs dirbdavome jūs dirbdavote

Запомните:

1. В литовском языке, в отличие от русского, имеется два прошедших времени: прошедшее однократное и прошедшее многократное.
  2. Глаголы прошедшего многократного времени образуются от основы неопределенной формы при помощи суффикса вместе с личными окончаниями -davan, -davaī, -davo, -davome, -davote: *darýdavaī, darýdavo* и т. д.
  3. Возвратные глаголы в прошедшем многократном времени спрягаются так же, как и невозвратные, только 1 и 2-е лица множественного числа имеют в окончании долгий гласный *é*: *mókuđavaīsi, mókuđavaīsi, mókuđavomés, mókuđavotés*.
  4. Глаголы в прошедшем многократном времени обозначают действие, которое совершалось в прошлом неоднократно.
  5. Глаголы в прошедшем многократном времени сохраняют ударения инфинитива (*dirbti* — *dirbdavan, dirbdavaī, ...*).
- Глаголам прошедшего многократного времени в русском языке соответствуют глаголы прошедшего времени, обозначающие многократность действия:

Mēs anksīai kasdiēn gāvdavome laiskū.
Brolis prācītā savāitē kiekvienā diēnā grýđdavo vēlai.
Senīai āš dažnai eidavau ī teātra.

Tadā jī labai gerai atlikdavo sāvo darbā.

Мы раньше ежедневно получали письма.

На прошлой неделе брат каждый день возвращался поздно. Раньше я часто ходил в театр.

Тогда она очень хорошо выполняла свою работу.

Употребление прошедшего многократного времени

Прошедшее однократное время	Прошедшее многократное время
atējo atvažiāvo atskrido ātplaukē ātnēšē ātvēdē ātvēžē	atēdavo atvažiūdavo atskrisdavo ātrplaūkđavo ātnēšđavo ātvēsdavo ātvēžđavo

Pās manē atējo draugas.

Ко мне пришел товарищ.

Vākar jis atvažiāvo ī Vīlņiū.

Вчера он приехал в Вильнюс.

Pās jī lēktuvū atskrido sesuō.

К нему прилетела на самолете сестра.

skristi — atskristi
važiuoti — atvažiuoti
vūkti — atvūkti
skambinti — paskambinti

Praėjusiais mėtais jis dažnai ateidavo pās manē.
В прошлом году он часто приходил ко мне.

Praėjusiais mėtais jis dažnai atvažiūdavo ī Vīlņiū.

В прошлом году он часто приехал в Вильнюс.

Praėjusiais mėtais sesuō dažnai atskrisdavo pās jī.

В прошлом году сестра часто прилетала к нему.

sakūti — pasakūti
eiti — ateiti
aušis — apsiūti

УПРАЖНЕНИЯ

1. Дополните предложения глаголами в прошедшем многократном времени.
Образец: *Šiaūdien parėjai iš universiteto 5 vālandų.*

Praėjusią savaitę aš pareiđdavau iš universiteto 4 vālandų.

1. Pās Lāima atvažiāvo sesuō īs Klaipēdos. Ji anksčiāu dažnāi ... 2. Pās Jōnā atējo draugā īs Vilniaus universitēto. Pračūsiais mētais jīt dažnāi ... 3. Šiandien ās īšejuō īs namū 8 vālandā. Pračūsiaj savāitē ās ... 4. Olēgas ātnešē mán jōdmiaj knygā. Anksčiāu jīs dažnāi ... 5. Šiandien jīt īšejo namō 6 vālandā. Seniaū jīt ... 6. Šjryt mēs sū Birutē susitikome autobūsū stotēljē. Anksčiāu mēs bevēik kasdien ...

II. Прочтите текст, ставя глаголы в скобках в прошедшем многократном времени в требуемой форме.

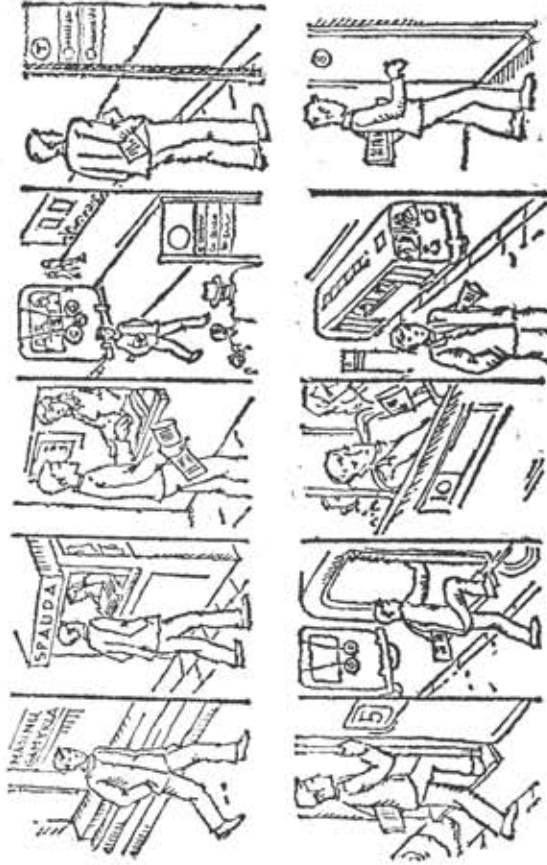
Vakar atvažiāvo māno drauģas īs Klaipēdos. Anksčiāu jīs dažnāi *(atvažioti)* pās manē. Īs geležinkeljo stotēš pēstī mēs *(eiti)* ī māno būta, *(parietāti)* ī *(pasikalbēti)*. Paskui mēs *(vāikščioti)* pō miēštā, *(sustikti)* sū draugais, pažjstamais, *(nueiti)* ī stadionā. Vakarē mēs *(eiti)* ī autobūsū stōtj, teñ *(nusipiřkti)* bilietā ī Klaipēdā ī *(grjži)* namō. Klitā diēnā drauģas *(išvykti)* namō. Āš jī *(paļydēti)* īki stotēš.

III. Составьте диалоги по данным ситуациям.

1. Anksčiāu pās jūs atvažiōdavo drauģas īs Klaipēdos. Jūs zinōdavote trāukinio nūmerj īr diēnā, kadā jīs atvažiōs, bēt nezinōdavote, keljitā vālandā atvyksta treukins. Kaip īr kuř jīs tai sužinōdavote? Kaip paklausidavote?

2. Jūsų pažjstami atskridavo īs Rygōs. Kaip jūs sužinōdavote laika, kadā jīt ātkrendā?

IV. Посмотрите на рисунки и расскажите, как этот человек раньше поздравлял-ся с работой. Обратите внимание на употребление глаголов с приставками (обозначающих движение).

V. Прочтите текст, из двух глаголов в скобках выберите подходящий и поставьте его в прошедшем многократном времени.

Pās Olēgas *(vykti — arvykti)* svēčias īs Mlnsko. Jīs *(gyvėnti — apsigyvėnti)* viešbutyje. Īs rjto jīs *(norėti — nenorėti)* eiti pasivaikščioti pō Vilniū, tačiāu Olēgas *(bāti — nebāti)* užsiėmēs.

Svēčias anksti rjta *(eiti — išėiti)* īs viešbučio, *(eiti — nueiti)* iki troleibuso stotėšs īr *(sėsti — išėsti)* ī troleibusā. Jīs *(važioti — nuvažioti)* kelias stotėšs īr *(sėsti — išėsti)* ī autobūsā. Autobūsū jīs *(važioti — nuvažioti)* ī aerodromā, *(piřkti — nusipiřkti)* bilietā lėktuvū īr *(grjži — negrjži)* autobūsū ī miēsto ceņtrā.

Svēčias dažnāi *(eiti — nueiti)* ī Gedimino āikštē, *(vāikščioti — pasivaikščioti)* pō senāmiestj, *(bāti — nebāti)* Lėnino prospektē.

Kaī jīs vakarē *(sutikti — pasitikti)* Olēgas, *(pāsakoti — papāsakoti)* sāvo įspūdžius apjē Vilniū Olėgūi, *(sakjti — pasakjti)*, kad Vilnius jam labai patiko, yřā gražūs miēstas. Svarbiausia, kad žmōnės gerj, viskā jam *(aiškinti — paaiškinti)*, jėi jīs *(klāusti — paklāusti)*. Olėgas *(sakjti — pasakjti)*, kad tiesiog pātyus žmōnės *(skubėti — nesukubėti)* jam padėti, patafū.

Olėgas kiekvienā karčā *(pažinti — susipažinti)* sū kultūrinio Vilniaus gyvenimu, *(žiurėti — apžiurėti)* architektūros, istorinius paminklus, *(važiuoti — nuvažiuoti)* ī naujusius Vilniaus mikrorajonus.

VI. Переведите на литовский язык, ставя глаголы в прошедшем многократном времени.

1. Я много ездил на велосипеде. 2. Я брал с собой свой фотоаппарат. 3. Я привозил интересные снимки. 4. Вы обычно писали нам каждую неделю. 5. Мой приятель и я проводили каникулы вместе. 6. Я отвечал на ваши письма в тот же день. 7. Мы описывали свои впечатления в нашем журнале. 8. С завода я обычно ездил на троллейбусе. 9. Я встречал своих друзей либо в поезде, либо на станции. 10. Мы часто приходили на завод. 11. Мои друзья рассказывали о своей работе. 12. Летом я рано вставал, ходил к реке и купался.

VII. Прочтите текст, поставьте глаголы в прошедшем многократном времени.

Seniaū ās kasmėt *(pralėisti)* sāvo atostogas Palangojē. Kaī *(vykti)* ī Pālangā, tā diēnā daūg kā ās *(turėti)* atlikti. Mán *(reikėti)* bilietā nusipiřkti, daiktus susitvarkjti. Tā rjta *(atsikėlti)* anksti, *(sėsti)* ī taksi īr *(važioti)* ī stōtj. Teñ ās *(nusipiřkti)* bilietā īr *(grjži)* namō. Namē ās *(susidėti)* daiktus. Kelioņei *(ruošjti)* dvi vālandas. 14 vālandā *(baįgti)* susitvarkjti kelioņei. 15 vālandā *(atėiti)* pās manē māno drauģas. Jīs *(norėti)* palydėti manē ī stōtj. Mēs *(turėti)* dār viēnā vālandā laiko. Tada mēs *(kalbėtis)* apjē māno kelioņē. Ljgiai 16 vālandā *(išėsti)* mēs ī autobūsā īr pē 15 minūčių *(nuvažioti)* ī stōtj. Īki išvykimo *(lįkti)* tik kėlios minūtės. 16 vālandā 55 minūtės māno traikinjūs *(išvykti)*.

VIII. Выполняя упражнение, укажите, какой глагол и в какой форме употреблется. Составьте предложения с этим глаголом.

1. Jūsų sesuō pėrsikėlė ī naują būta. Kaip jūs pasakjsite apjē tai sāvo drauģui? *(gāudavo — gāvo)*.

2. Jūs įsigijote knygynė knygā. Kaip jūs pasakjsite apjē tai sāvo drauģui? *(pirkdavo — pirka)*.

3. Jūs parsinešėte īs bibliotėkos knygā. Kaip jūs pasakjsite apjē tai sāvo drauģui? *(pasėmiau — pasiėmiau)*.

4. Anksčiāu jūs iřdavote knygās vienojē bibliotėkoje, o paskui jūs pėrsikėlėte ī kitā viēta. Kaip jūs pasakjsite drauģui, kad anksčiāu iřdavote knygās kitojē bibliotėkoje? *(ėmiai — iřmiau)*.

5. Jūs dabaļ grīzīate namō rō dārbo šēšta vālanda, ō anksčīaū grīždavote septīnā vālanda. Kaip jūs pasakysīte draugūi? (*grīžēdava—grīžāu*).

6. Anksčīaū jūs vis pamīšdāvote vienōs gātvēs ravadīnīma. Kaip arīē tai jūs pasakysīte draugūi? (*pamīšdāva—pamīršāu*).

IX. Прочтите предложения, поставьте глаголы в прошедшем однократном или прошедшем многократном времени по смыслу.

1. Kai mēs gerai (*mōkytis*), mōkytojas mūs pagirdāvo. 2. Mēs žiūrējome ī vaikus ī (*šypsōtis*). 3. Kai gāudāvo lāiška, jīs visadā labaī (*džīaīaīgrīs*). 4. Iš jō pōkštū visadā visī gardžīaī (*juōkītis*). 5. Aš visadā (*stēngtis*) suprāsti, kā āiškindāvo dēstytojas. 6. Kai vāsarā būvome kolūkyje, mēs daūg (*dirbtī*), (*māudytis*), (*sportīoti*).

X. Дополните предложения относительным местоимением *kuris* в нужной форме.

Образец: *Istōrijos paskaitā, kurī vīksta didžītojoje auditorītojoje, prasīdēda dēda 8 vālanda.*

1. Istōrijos paskaitā, ... vīksta didžītojoje auditorītojoje, prasīdēda 8 vālanda. 2. Traukīnys, ... šīandīen vakarē īsvažīāvo, Klaipeđoje tūri būtī rytē 7 vālanda. 3. Dēstytojas, ... dirbo universitetē, pērsīkēlē ī Kaunā. 4. Pāstātas, ... mēs apžīūrējome, statytas priēs kēletā mētū. 5. Studēntai, ... šīandīen īsvažīojo ī Klaipeđā, īsvīko ī stōtī. 6. Kurōrtas, ... āš vāsarā atostogāusīu, yā priē Bāltījos jūros. 7. Nāmas, prō ... mēs pravažīāvome, yā 24 aukštū. 8. Studēntai, sū ... mēs susīrašinējame, parāšo īdomīū dalīkū.

XI. Ответьте на вопросы, используя словосочетания в скобках; прилагательные употребите в местоименной форме.

Образец: *Mān patīnka visī naujūjū studēntū elgesys.*

1. Kienō elgesys tāu patīnka? (*visī naujī studēntai*). 2. Kām dūoda dēstytojas lietūvišķā laikraštī? (*strōpīos studēntēs*). 3. Kuō jūs džīaūgiatēs? (*šītos īdomīos keltīnēs*). 4. Kām jūs pasīrengēte? (*abū sūnkūs seminārai*). 5. Kienō referātā skaitote? (*mūsū naujā studēntē*).

XII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kō dēstytojas norējo? (kād, studēntai, tuoj pāt, īsveřsti, tās tēkstas).*
Dēstytojas norējo, kād studēntai tuoj pāt īsveřstū tā tēkstā.

1. Kō jīs prāšo manē? (*kād, āš, atlikti, tās, dārbas*). 2. Kō jī nōri? (*kād, jīs, atvažīoti, ī, Klaipeđa*). 3. Kā sākē dēstytojas? (*kād, āš, paslikti, pō, paskaitā*). 4. Kās netūri reiksmēs? (*aš, āš, jīs, sutikti, aš, nē*).

XIII. Переведите на литовский язык; где требуется по смыслу, глаголы ставьте в прошедшем многократном времени.

1. В прошлом году я жил в Клайпеде. 2. Я был рабочим. 3. Я работал на большом заводе. 4. Я вставал в 7 часов, завтракал и шел на завод. 5. Моя работа началась в 8 часов. 6. Мне нравилась моя работа. 7. По воскресеньям я обычно ходил в театр. 8. Театр находился недалеко от дома, в котором я жил. 9. Я приехал в Вильнюс и поступил в институт. 10. Вера я не ходил в институт, потому что

было воскресенье. 11. Он часто вспоминал о поездке в Клайпеду и рассказывал нам много интересного.

XIV. Выполните задания, ставя глаголы в прошедшем многократном времени в требуемой форме.

1. Jūsų sesuō grīždāvo īs Klaipeđos. Jūs nueīdāvote ī aerodrōmā jōs pasītkīti. Kaip jūs pasakysīte arīē tai? (*skristi—parskristi*). 2. Dabaļ jūsų tėvas yā nē Vilniuje, ō Palangojē. Anksčīaū jīs kiekvienā vāsarā vāžīuodāvo ī Pālangā. Parāsakokite arīē tai sāvo draugūi (*vāžīuoti—īsvažīuoti*). 3. Pasakysīte, kadā jūsų draugas anksčīaū grīždāvo īs dārbo (*eiti—pareiti*). 4. Pračysīu vāsarā jūs norēdāvote sužīnōti, kadā traucinys atvīksta ī Vilniū īs Leningrādo. Kaip jūs sužīnōdāvote informācijas biurē? (*klausti—paklausti*). 5. Jūsų draugas anksčīaū dažnai pasīskōlīndāvo īs jūsų kēletā žurnālū, kuriū jūms vēliāu reikēdāvo. Kaip jīs grīžīndāvo juōs? (*nēřti—atnēřti*). 6. Jūsų draugas anksčīaū dažnai būdāvo Krīme. Kaip jīs parvažīuodāvo ī Vilniū, jīs visadā pavaišīndāvo vaišīais īs teņ. Kaip jūs arīē tai pasakysīte? (*vēžti—parvēžti*).

XV. Расскажите о своей республике, используя слова и словосочетания *paivaimitas, bēti, šīandē (piētās), upē, ēžeras, kālnas, klīmatas, kārštas, sāltas, šīltas, pagrin-dinė gārvē (aikštē), teātras, muzītojus, kīno teātras, pārkas, istōrinis pamīnklas, miēsto transportas, fābrikas, gamyklā, mōkyklā, institūtas*.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Šaunuōliai

Kai mēs būvome maži, labai mėgome žėmā važinėtis rogūtėmis nuō káino. Peř mūsų apylinkē tekėjo upē ī būvo nemaži jōs skaidžiai. Kai prisimgdāvo, mēs nuō tū skaidžīū ī lėisdāvomes rogūtėmis. Atėidāvo pās mūs ī suaugusieji — vaikū tėvai, kaimynai. Jē stovėdāvo ant káino ī žiūrėdāvo ī vaikus, stebėdāvo, kaip vieni lipa ī káinā, tēpia rogēs, paslysta ī grīuva lipdami, kiti lėidžiasī nuō káino, šaukdami: „Atsargiai! Iš kėlio!“ Jē šypsosi, žīūri ī vaikus, džīaūgiasi, kād jū vaikai patėnkinti ī laimingi. Jiems būdāvo malonū matyti linksmūs ī laimingus sāvo vaikūs.

Atėidāvo priē vaikū ī tō káimo pradinēs mōkyklos mōkytojas. Jīs stovėdāvo sū jū tėvais ant káino ī stebėdāvo sāvo mōkinius. Štai jīs prieina priē vieno berniuko, pástumia jō rogēs, ī jōs lėkia nuō káino žemyn, ō berniukas sėdi, laikosi už rogūčių, kād neišgrīūtū, vairuoja kōjomis rogūtē, kād jōs nepasisuktū ī šonā ī neapvirštū. Rogūtēs lėkia didelīu greičiū, ī juō toliaū, juō greičiā jōs skreūda ī pakaiņē. Mōkytojas šaukia berniukai: „Drāšiai! Nebijók!“ Bėt tuō momentū rōgēs paslysta ī šonā ī apviršta. Mōkytojas žīūri, kaip berniukas atsikėls. Jīs šypsosi, kai berniukas atsikėlia, tuoj pastāto rogēs ī atsėdā. Mōkytojas vėl sāko: „Drāšiai! Nebijók!“ Berniukas pasižīūri ī mōkytoją ī lėidžiasī toliaū ī pakaiņē.

Kai berniukas nusīlėdo nuō káino ī susstōjo, jīs liūksmas ī patėnkintas, ō mōkytojas nusīšypo ī šaukia: „Šaunuōlis! Lipk ī káinā!“ Berniukas užlipo ant káino sū rogūtėmis. Mōkytojas jē paglōstē ī pagyrē:

- Tū dīdvyriškai nusilēidai nuō kālno! Mōki nugalēti sunkumūs!
- Aš galiū dār kaītā nusilēisti nuō kālno.
- Aš žinaū.
- Aī žiūrēsite, mōkytojau? Aš dār kaītā nusilēisiui!
- Gerai.
- Iī berniukas drāšiai vėl nusilēido rogūtėmis nuō kālno.
- Šaunuōlis! - sāko mōkytojas.
- Paskui mōkytojas priėjo prie mergaitės. Ji sēdo iī pasilēido rogūtėmis žemyn. Bēt tuoj pat išgrūvo iī praviřko. Mōkytojas nulipo kālnu žemyn. priėjo prie mergaitės, pādavē jai raņka. Mergaitē atsikēlē iī kartū sū mōkytoju atsisēdo iī rogūtēs iī abū nusilēido nuō kālno.
- Aī lēisies dār kaītā? - pakliāusē mōkytojas, kai juōdu abū lipo iī kālnā iī tēmpē rogēs.
- Aī sū jumis?
- Nē.
- Vienā? Kažin.
- Mergaitē užsimērkē,
- Aī bijai?
- Taip.
- Ō kō tū bijai?
- Aš bijau, kād negriūčiau.
- Aī užsigavai, kai griuvai?
- Mergaitē nusiųpsōjo prō āsaras:
- Nē, aš neužsigavaū.
- Nā tai matai...

Kai abū užlipo aīn kālno, mergaitē atsisēdo iī rogēs iī vienā pasilēido nuō kālno. Ō mōkytojas sāko:

- Drāšiai! Nebijók!

Iī mergaitē gražiaī nusilēido nuō kālno. Ji jau išmōko lēistis nuō kālno. Ō gāl jai padėjo tōks ramūs, nuosirdūs mōkytojo balsas! Gaibūt.

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite vaizdžii, kurj jūs pērskaitēte.
2. Kaip jūs manote, kodēl berniukas būvo laimingas? Kodēl mergaitē aītrā kaītā gražiaī nusilēido nuō kālno?
3. Kā jūs galite pasakūti apie mōkytoją?

УРОК 40

Диалог

Laima. Rimai, aš gavaū laiškā iš sesės.

Rimas. Kā jī rāšo?

Laima. Rāšo, kād būvo labai užsiēmusi, neturėjo laiko, todėl ilgai neparāšē laiško. Svėikina mūs sū ateinančiais Naujaisiais mėtais, kliáu-

sia, aī mēs negalētime atvažiuoti pās jā švenitēms. Štai skaičyk: „Jei galēsite, atvažiuokite pās mūs peī Naujuosius metūs, mamā iī tētis labai džiaūgtūsi“.

Rimas. Parašyk, ō kartū iī atsiprašyk, kād šiais mėtais mēs neatvažiuosime, ō kitais mėtais mēs pralēisime pās juōs dāļ atostogų: eisime iī teatrūs, muziejūs, kino teatrūs.

Laima. Rašyti jau peī vėlū, aš rytōj paskambinsiu jai.

Rimas. Tik nepamiršk padēkoti už kvietimā iī svečius peī Naujuosius metūs.

Laima. Gerai, padēkōsiu. Aš dār norėjau pasakūti, tū dār nežinaī, kād iī Jūrātē taip pat kviečia mūs kartū sutikti Naujuosius metūs. Ji kviečia mūs kartū sutikti sū jōs pažįstamais, kuriē gyvenā už miēsto. Ji sutiks Naujuosius metūs miškē prie āugančios eglūtēs.

Rimas. Nā kā gi, būtū labai įdomū. Tai gāl važiuojame pās juōs? Teñ galētime iī paslīdinēti.

Laima. Ō kā sesuō pasakūs?

Rimas. Jūk pās sutlcome šituos Naujuosius metūs. Kitais mėtais vėl važiuosime pās juōs.

Laima. Gerai. Iī aš taip manaū.

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

egėrte epla

atsiprašyti, atsiprašo, atsiprašē izvaikintis

per vėlu slikskom pozdno

dalis, -iēs часть

kvietimas пригласение

Naujiej metai Новый год

miškē prie āugančios eglūtēs у елки в лесу

ТЕКСТ

МŪSŲ EGLŪTĖ

Visamē pasāulyje žmōnēs sutinka Naujuosius metūs iškilmingai. Naujųjų metų sutikimo tradicijos įvairios.

Mūsų respūblikoje žmōnēs seniai Naujuosius metūs sutinka prie eglūtēs. Ji tāpo Naujųjų metų simboliu.

Vaikāms darželiuose iī mokyklose organizuojamos kolektyvinēs eglūtēs. Prie Naujamētinės eglūtēs vaikai žaidžia įvairiausius žaidimūs, dainuoja, deklamuoja eilėraščius, sēka pāsakas. Naujųjų metų mėninei programai jē ruōšiasi iš anksto. Pās juōs ateina Senėlis Šaltis, atneša pilnā maišā dovanų. Vaikai už dovanēlēs turi Senėliui Šalčiui padėkoti eilėrašči, padainuoti dainēlę, pasēkti pāsakā. Jē visadā lāukia Naujųjų metų eglūtēs, ūpaē Senėlio Šalčio sū dovanēlimis.

Suāugē žmōnēs Naujuosius metūs sutinka šeimosē. Seniai tāpo tradicija Naujųjų metų nakti (iš gruodžio 31 iī sausio 1) kartū sū gimimėmis, draugaīs, kaimynais iī pažįstamais sutikti Naujuosius metūs. Naujųjų metų simboliu pās mūs tāpo eglūtē. Kai kuriē viētoje eglūtēs peī Naujuosius metus papuošia gražiaī eglēs šakā. Žmōnēs prie švenitimo stālo

su rarušta eglutē sutiņka Naujūsus metūs, sveikina vieni kitūs, līnki lāimēs, sveikātos atēinānciāis mētai.
 Naujūju mētū nāktū lūgiai dvūlīktā vālandā reī rādījā iī televīzījā pu-
 skaīmba Kreīmliaus kurāntai. Kaip tūk šīā minūtē prasīdēda Naujējē mētai.
 Naujējē mētai — tai naujē pianai iī naujos viltys,
 Laimingū Naujūju mētū, draugaī!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

senāi давно	vaikū darzēlis, -io детский сад
tradīcija традиция	kollektīvīnis, -ē коллективный
ģimīnēs родные	žaidīmas игра
raruštas, -ā нарядный	eībrašis, -čto стихотворение
simbols, -io символ	deklamācīa, -cīoja, -āvo декламировать
lūgtai ровно	maīšas мешок
viltis, -īs надежда	dojana подарок
išklimīngas, -a торжественный	iī ānksto заранее
iīvairūs, -i разнообразный	Senēlis Šaltis Дед Мороз
	organizācījamos организируются

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Parāsakokite, kaip žmōnēs sutiņka Naujūsus metūs?
2. Kās tāro Naujūju mētū šveītēs simbōliu?
3. Kaip jūs šveīcīate Naujūsus metūs?
4. Kā jūs zinote arīē kitū šaliū Naujūju mētū tradīcijas?

ГРАММАТИКА

Прямая и косвенная речь
 (Tiesiōģinē iī netiesiōģinē kalbā)

Прямая речь	Косвенная речь
1. Jis klāusē manē: — Af tū eisi i teātrā? Он спросил у меня: — Ты пойдешь в театр? 2. Jis sākē mán: — Šiaīndien ateīsiu pās tavē. Он сказал мне, что сегодня он придет ко мне. 3. Jis grāšē manē: — Nupīrk mán šitā knūgā. Он просил меня: — Купи мне эту книгу.	Jis klāusē manē, af āš eisiu i teātrā. Он спросил у меня, пойду ли я в театр. Jis sākē mán, kād šiaīndien jis ateis pās manē. Он сказал мне, что сегодня он придет ко мне. Jis grāšē manē, kād āš nupīrkšiau jām šitā knūgā. Он просил меня, чтобы я купил ему эту книгу.

Запомните:

1. Если в прямой речи имеется вопросительное слово, то оно сохраняется и в косвенной речи. Например:

Mēs klāusēme jī: „Kuīf tū gūveni?“
 Mēs klāusēme jī, kuīf jis gūvēna.
 Aš klāusīau jā: „Af tū žinai jō ādresq?“
 Aš klāusīau jā, af jī žimo jō ādresa.

2. Если в прямой речи содержится только информация, то в косвенной речи употребляется союз **kād**. Например:

Lāima sākē: „Aš gavaī lāišq iš seseš.“
 Lāima sākē, kād jī gāvo lāišq iš seseš.

3. Если в прямой речи высказываются просьба, указание или приказ, то в косвенной речи употребляется конструкция, состоящая из союза **kād** + **tarīamōjī puosaka** (сослагательное наклонение). Например:

Jis sākē mán: „Pasiīnk šitq žurnāla!“
 Jis sākē mán, kād āš pasiīnčīau šitq žurnāla.

Употребление местоимений в прямой и косвенной речи

Jis klāusē manē: — Kuīf tū eini?	Jis sākē mán: — Šiaīndien āš ateīsiu pās tavē.
Jis klāusē manē, kuīf āš eini.	Jis sākē mán, kād šiaīndien jis ateis pās manē.

Запомните:

При перестройке прямой речи в косвенную, если подлежащее в прямой речи выражено личным местоимением, как и в русском языке, его часто приходится заменять местоимением в другом лице в соответствии со смыслом предложения:

Ji sākē: „Aš norīu eīti namō.“
 Ji sākē, kād (ji) norī eīti namō.
 Jis sāko: „Mēs atīēkame gramātikos pratīmūs.“
 Jis sāko, kād jē atīēka gramātikos pratīmūs.

rašūti — parašūti   lēisti — pralēisti
 važiūoti — atvažiūoti   skāmbinti — paskāmbinti

УПРАЖНЕНИЯ

- а) Прочтите текст, обратите внимание на употребление прямой и косвенной речи.
- б) Перескажите текст в третьем лице.

Kiekviēna rūtā pās manē ateina mókytoja Birūtė. Ji moko manē lietuvīų kalbōs. Aš gyvenū Vilniuje, bēt lietuvīškai dār nedaug išmókau. Ganā gerai jau moku pasakūti: „Lābas rytas!“ arbā „Šiañdien aš nepārušiau pamokōs“. Mókytoja Birūtė dažnai sako mán, kād kalbā mokėti labai naudinga. Juō daugiāu moki kalbū, juō geriau. Bēt mán jau nebē 20 mētū, iī mokytiis kalbū ganā sunkū.

Mēs prādedame pāmoka.

— Ekskursija pō miestā, — sako Birūtė. — Mēs ēsime Lėnino aikštėj. Aš — turistė, nōriū susipažinti sū jūsup miestū. Pāsakokite.

— Aikštė graži, — prādedu, — yrā Lėnino pamīnklas, pavāsari mė-džiai sužaliuoja, prādeda žydėti tulpės.

— Blogai, — sako Birūtė, — visa tai mēs jau mōkėmės priēš pūsę mētū. Eikime iš aikštės toliaū...

Dabaī mēs parduotuėje. Jūs nōrite nusipiūkti baldu naujām būtui. Aš esū pardavėja.

— Mán reikia knygū lentynos, — sakaū aš.

— Knygū lentynū netūrimė, — atsako Birūtė, — bēt gāl jūms reikia minkštū kėdžiū? Mēs tūrimė labai gerū.

— Nė, minkštū kėdžiū mán nereikia, — atsakaū aš iī galvōju: „Ō kō mán reikia?“ Aš geriau norėčiau pasakūti, kād mán būtų malonū sū tokia mergaitė, kaip Birūtė, nueiti i Gedimino piliēs kálnā, pasivaikšioti pō pārkā, bēt nemoku pasakūti, todėl toliaū aiškinu lietuvīškai, žinoma, sū klaidomis, kokiū baldu mán reikia piūkti.

II. Прочтите текст, поставьте глаголы в скобках в нужной форме (конструкция *kād+tiesioginė pietaika* (изъявительное наклонение) или *kād+tariamoji pietaika* (сослагательное наклонение)).

1. Jiē parāšė mūms lāiškā iī prāncšē, kād peī šventēs (*atvažiuoti*) i Vilniū. 2. Lāimos tėvai lāiškē parāšė, kād ji sū Rimū peī Naujuosius metūs (*atvykti*) pās juōs. 3. Jiē sakē, kād sekmādienē (*atvažiuoti*) i Klaipėdā. 4. Jōs prāšė, kād sekmādienē mēs (*ateiti*) pās jās. 5. Turistai stebėjosi, kād tā vāsaraī lėpos mėnuo (*būti*) labai šaltas. 6. Mēs nenorėjome, kād svečiai taip greit (*išvažiuoti*).

III. Прочтите предложения, вставляя слова *ar* или *ir*.

1. Jiē klāusē, ... čiā šalta bōna žiēmā. 2. ... jūs pagyvėntumėte vāsaraī Sibire, jūms teī labai patiktū. 3. ... jūs žinote, kād Tarybū Lietuvojē yrā apiē 8000 ūpiū iī upėliū? 4. ... eitumėte pėsti iš Vilniaus i Pālangā, už-trūktumėte visā savaitē. 5. ... tū nōri vūkti i šiā ekskursijā? 6. ... tū nōri pamatyti Tarybū Lietuvos kurortus, galī važiuoti sū mumis. 7. Jis klāusē, ... aš žinaū jōs ādresā. 8. ... tū žinaī Jūrātės ādresā, pasakūk mán.

IV. Ответьте на вопросы, заменяя прямую речь косвенной.

Образец: *Jōnas klāusē Birūtē: „Kādā tū buvai šitoje parodojē?“*
— *Kō Jōnas klāusē Birūtē?*
— *Jis klāusē Birūtē, kadā ji būvo šitoje parodojē.*

1. Gūdytojas klāusē Lāimā: „Kaip jūs jaučiatės? — Kō klāusē gūdytojas? 2. Olėgas klāusē: „Kadā ātskrenda Jōnas?“ — Kō klāusē Olėgas? 3. Lāima klāusē: „Kās rytōj teatruse?“ — Kō klāusē Lāima? 4. Rimas klāusē manē: „Kurį egzaminā tū laikai trečiādienē?“ — Kō klāusē manē Rimas? 5. Jōnas klāusē mergāites: „Kaip jūs ruošiatės pralėisti šventēs?“ — Kō Jōnas klāusē mergāites? 6. Aš klāusiau Lāimā: „Kūī tū sutiksi Naujuosius metūs? — Kō aš klāusiau Lāimā?“

V. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец 1: *Lāima sakē: „Naujuosius metūs mēs nōrime sutikti miškē.“*
— *Kā sakē Lāima?*
— *Lāima sakē, kad jiē nōri sutikti Naujuosius metūs miškē.*

Образец 2: *Jūrātē prāšē Lāimā: „Pasiimk slidēs.“*

— *Kō prāšē Jūrātē?*

— *Jūrātē prāšē Lāimā pasiimti slidēs.*

Образец 3: *Jūrātē sakē Lāimāi: „Pasiimk slidēs.“*

— *Kā sakē Jūrātē?*

— *Jūrātē sakē Lāimāi, kad ji pasiimtū slidēs.*

1. Olėgas sakē: „Aš dabaī nōriū išsiūsti i namūs lāiškā iī banderōlę“. — Kā sakē Olėgas? 2. Brōlis lāiškē mán parāšė: „Aš tadā buvaū labai užsiēmęs“. — Kā mán parāšė lāiškē brōlis? 3. Birūtė rāšo sėseriai: „Tāvo lāiškā gavaū“. — Kā rāšo Birūtė sėseriai? 4. Sesuō prāšo manē: „Pėriduok Lāimāi linkėjimus!“ — Kō prāšo sesuō? 5. Rimas sakē Olėgū: „Mán patinka J. Marcinkėvičiaus eilėraščiai“. — Kā sakē Rimas? 6. Rimas sakē Lāimāi: „Paskaitūk šitā strāipsnį“. — Kā sakē Rimas?

VI. Прочтите диалог. Ответьте на вопросы.

Образец: *Birūtė. Jōnai, ar tū turi laiko šiañdien?*

Jonas. Taip, turiū.

— *Kō klāusē Birūtė?*

— *Birūtė klāusē, ar Jōnas šiañdien turi laiko.*

— *Kā atsākē Jōnas?*

— *Jōnas atsākē, kad šiañdien jis turi laiko.*

1. Laima. Rimai, ar jau yrā šiōs dienōs laikraščiai? Rimas. Nė, dār nėrā.

— Kō klāusē Lāima? — Kā atsākē Rimas?

2. Rimas. Lāima, paskambink i informācijos biurā! Laima. Aš jau skambinau.

— Kō prāšē Rimas Lāimā? — Kā atsākē Lāima?

3. Jūrātė. Lāima, ar tū seniai baigėi vidurinė mokūklā? Laima. Priēš dvejus metūs.

— Kō klāusē Jūrātė? — Kā atsākē Lāima?

4. Rimas. Olėgai, ar tū moki slidinėti?

Olėgas. Mōku.

— Kō klāusē Rimas? — Kā atsākē Olėgas?

5. Jonas. Olėgas, ar tū važiuosi namo per žiemoms atostogas?
Olegas. Dār nežinau.
— Kō klāusē Jōnas? — Kā atsākē Olėgas?
6. Jonas. Dālia, ar tās pratimas sunkūs?
Dalia. Labai, padėk mán atlikti.
— Kō klāusē Jōnas? — Kā atsākē Daliā?
— Kō prāšē Daliā?

VII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Af jās eisite rytōj i Pavėikslų galėriją?*
— *Dār nežinau, ar mēs eisime i Pavėikslų galėriją.*

1. — Af M. K. Čiurlionio parodā jau atidaryta? 2. — Af tā filma rōdo mūsų kino teātrai? 3. — Af jās jau grįžo iš atostogų? 4. — Af jās išlaikė įskaitą iš matemātikos? 5. — Af paskaitos jiems baigėsi? 6. — Af valgyklā jau uždaryta?

VIII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец: — *Jōnas klāusia, ar tū atvažiuosai rytōj?*
— *Pasakyk jam, kād aš tikrai atvažiuosiu.*

1. — Birutė klāusia, af tū paskambinai jāi? 2. — Lāima klāusia, af tū kvieši Jūrātę i kiną? 3. — Daliā klāusia, af tū duosi jāi šitą žurnālą? 4. — Lāima klāusia, af tū pasitiksi jā? 5. — Olėgas klāusia, af tū padėsi jam atlikti tuos pratimus? 6. — Rimas klāusia, af tū darysi konferencijoje pranešimą?

IX. Ответьте на вопросы, используя приведенные в скобках слова.

Образец: *Kelintamė aukštė yrā auditorija, kuriojė mōkomės lietūvių kalbōs? (keturi).*
Auditorija, kuriojė mēs mōkomės lietūvių kalbōs, yrā ketvirtamė aukštė.

1. Af jās pažįstate šitą vaikina, kuris kalbasi kiemė? (*nė*). 2. Af tū atsa-
kei i laiška, kurį vākar gavai? (*dār nė*). 3. Af jās mōkotės tamė pačiamė
institutė, kuriamė mōkėsi jūsu brōlis? (*nė tamė pačiamė*). 4. Kuriamė ins-
titutė mōkosi vyresnysis jūsu brōlis, apie kurį jās mán pāsakojote? (*poli-
tėchnikos institutė*). 5. Af tū patiko filmas, kuriamė kartū būvome?
(*taip, labai*). 6. Af tū matei pārodā, apie kurią skaitėme laikraštyje? (*dār
nė*). 7. Af jās prisimenate vāsara, kurią mēs kartū pralėidome prie ežero?
(*nė tik aš, bėt iř māno draugai*). 8. Af mōkytoias nurōdė knygā, kuriojė
yrā strāpsnis semināro temā? (*taip*). 9. Af jās dalyvāusite konferencijoje,
kuri įvyks per žiemoms atostogas (*nė*).

X. Переведите на литовский язык.

1. Вы не знаете этого студента, который сидит рядом с вашим дру-
гом? 2. Скажи, пожалуйста, как зовут студента, с которым ты был
вчера в кино? 3. Как поживает твой друг, о котором ты рассказывал
мне? 4. Принес ли ты книгу, которую я дал тебе вчера? 5. Где живут
студенты, с которыми вы учились в университете? 6. Мой друг напи-
сал мне письмо, в котором он рассказывает о своей поездке на Б.А.М.

7. Там стонт профессор, работы которого меня очень интересуют.
8. Книга, которую написал наш преподаватель, очень интересная.
9. Аспирант читает статью, которая нужна ему для доклада.

XI. Преобразуйте предложения по образцу.

Образец 1: *Af jās žinote, kuř čia yrā reiktojo autobuso stotilė?*
Af jās nežinote, kuř čia yrā reiktojo autobuso stotilė?
Gāl jās žinote, kuř čia yrā reiktojo autobuso stotilė?

1. Af jās žinote, kuř yrā universalinė parduotuvė? 2. Af jās žinote, kuř
„Lietuvōs“ kino teātro stotilė? 3. Af jās žinote, kaip nuvažiuoti i „Drau-
gystės“ viešbutį? 4. Af jās žinote, kaip nueiti i Dzeržinskio tuigų?

Образец 2: *Af jās pasākė jums māno telefono nūmerį?*

Prāšom pasakyti, af jās dāvė jums māno telefono nūmerį?
1. Af jās gālite paskaityti jō strāpsnį? 2. Af jās nepamišote, kād
rytōj mēs susitinkame pās Rimą? 3. Af jās atsiųsute tās knygās? 4. Af
jis sākė jums ką nors apie tai?

XII. Составьте краткий диалог по образцу, используя слова и словосочетания:
1) *sesuō, brōlis, tėvai, draugai, Lāima, Jōnas*; 2) *Naujieji mėtai, atostogos, žiemās atos-
togs, vāsara, šis sekmadienis*.

Образец 1: — *Pėrduokite sveikinimus iř linkėjimus sāvo žmōnaim*
— *Āčiū! Būtinai pėrduosiu.*

Образец 2: — *Kaip jās rušiaties pralėisiti šventės?*
— *Dār nežinau.*

XIII. a) Jūs norite pasveikinti savo draugą sveičių prōga iř palinkėti jam ilgo am-
žiaus, gerōs sveikatos iř daug lūmės. Kaip jūs pasakysite tai lietūviškai?

Образец: *Sveikinu jus sveičių prōga!*
Linkiū jums sėkmės!

б) Jūs norite palinkėti draugui laimingų Naujųjų metų telegramā iř laišku. Kaip
jūs pasakysite iř parašysite?

XIV. Greit sveičės. Kaip iř kuř jās rušiaties jās pralėisiti? Pasakykite sāvo planūs
draugui (draugėi). Pakviškite jį (ją) pralėisiti šventės kartū sū jumis.
Sudarykite apie tai trumpā dialogā.

XV. Прочтите диалог. Обратите внимание на употребление прямой речи.

Jonas. Birutė, labā dienā! Seniai tavė mačiai. Kuř tū buvai? Gal va-
žiuvai kuř?

Birutė. Nė, laikiau egzāminus. Kiekvienā diēnā nuō ryto iki vākaro
rengiausi skaitykloje. Vākar išlaikiau paskutinį egzāminā.
Jonas. Ō kiek egzāminų buvo?

Birutė. Trys egzāminai. Sunkiausias mán buvo vōkicčių kalbōs egzā-
minas. Mokykloje aš mōkiausiu aigų kalbōs, o čia pradėjau mōkytis vōkie-
čių kalbōs.

Jonas. Ō kaip išlaikėi vōkicčių kalbā?

Birutė. Išlaikiau peñketui.

Jonas. Nā iř sauuołė tū! Tai dabať turėsi daug laisvo laiko?

Birutė. Šiuō metū taip.

Jonas. Af nenõri vakarē eiti sù manimi i koncertā?
Birutē. Ācīu. Sù tavimi visadā!

Диалог замените монологом:

1) в 3-м лице; 2) от имени Бируте; 3) от имени Йонаса.

Образец 1: *Jõnas sutiko Birutē iļ klāusē, kuļ ji būvo...*

Образец 2: *Āš sutikaļ Jõnā. Jis klāusē manē, kuļ aļ būvaļ...*

Образец 3: *Āš sutikaļ Birutē iļ klāusiu jā, kuļ ji būvo...*

XVI. Прочтите текст, ставя подходящие глаголы в нужной форме. Расскажите текст от 3-го лица.

Vākaras priēš Naujõsius Metus

Vākaras. Vīl니아s gātvēse, parduotuvēse daļģ žmoniū. Visi (*skubēti* — *paskubēti*). Skubū iļ āš. Mān dār daļģ kā reikia (*veikti* — *atlikti*): nusipirk-ti dešrõs, sūrio iļ saldaņiū. Paskui āš turiū (*skanbini* — *paskanbini*) Jõnu iļ (*sakyti* — *pasakyti*) jām, kuļ mēs susitiksime. 8 vālandā mēs važiūo-jame i ūzmiestj pās Jūrātē sutikti Naujūju mētj. Bēt pirmiausia āš nōriu (*siusti* — *išsiusti*) telegrāmā i namūs, (*svēikinti* — *pasvēikinti*) visūs sū švēi-tēmis iļ (*rađyti* — *parađyti*), kād peļ žiemõs atõstogas āš tikrai (*važiūoti* — *atvažiūoti*). Ō laikas eina: greit 6 vālandõs. Einū i pāsta, paskui i parduo-tūvē.

Nā štai, rõdos, viskā (*veikti* — *atlikti*): telegrāmā (*siusti* — *išsiusti*), pro-dūktu (*pirkti* — *nusipirkti*). Āi, vā ūzmiršāū (*skanbini* — *paskanbini*) Jõ-nui. Skanbinu Jõnu, bēt jõ nerā namiē. Sesuõ sāko, kād jis jau (*važiūoti* — *išvažiūoti*) i bendrābutj pas manē iļ teū (*laukti* — *palāukti*) manēš. Nā kā gi, gerai, važiūoju i bendrābutj.

XVII. Дополните предложения по образцу.

Образец: *Greit Naujūju mētj šveitē. Mēs ruõšiamēs Naujūju mētj šveitei. Mēs pākvietēme draugūs i Naujūju mētj šveitē.*

1. Peļ šventēs pās mūs atvažiūõs *giminēs iļ pažistami*. Mēs pākvietēme šveitēms .... Mēs pasvēikinome sū šveitēmis .... Naujõsius metus su-tiksime kartū sū .... Mēs nusipirkome naujamētiniū dovanū .... 2. Jums prasideda *egzāminai*. Vākar dēstytojas pāsakojo mums .... Mēs dabaf daļģ dīrbame, ruõšiamēs .... Āš manā, kād gerai išlaikysime .... Põ ... žādame važiūoti i pālangā. 3. Greit *žiemõs atõstogas*. Mān reikia išlaikyti lietū-viū kalbõs egzāminā ikl .... Peļ ... mēs sū draugū nōrime važiūoti i Ryģā. 4. Āš dār maļražjū *Vīl니아s naujõsius mikrorajõnis*. Vīlniuje daļģ .... Daļģelis māno draugū gūvēna .... Āš prašiau draugū pārāsakoti mān ....

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Naujūju mētj nāktj

Naujūju mētj naktis. Tušcios, tamšios gātvēs. Žmoniū nematyti. Bevēik visi vīlñēčiai namiē, jē ruõšiasi sutikti Naujõsius metus. Liko penkiõ-lika minūciū. Põ penkiõlikõs minūciū Gedimino bõkste laikrodis išmūs dvjliktā.

Oļegas stõvi priē stotēlēs. Teñ stõvi nē tik jīs, õ didelē eilē keleivju. Jē visi jau susigūvēno sū mintimi, kād Naujõsius metus sutiks cīā, priē taksi stotēlēs. Suspēti namõ grjži gāli tikētis nebeñt tik pirmõji porā: āukštas vyras iļ jaunā mōteris. Tā mōteris turi rañkose gēliū iļ piktai žiūri i vuriški, kuris kažkā tūliai kalba jāi. Abū nepatēnkinti: kaip gālima pavēlõti i Naujūju mētj sutikimā?

Oļegas labai nōri, kād atvažiūotj taksi iļ kād nōrs šitā porā parvēžtu namõ. Jām pačiam jokiods viltiēs nerā.

Bēģa laikas. Põ keliū minūciū pasigjřta klāusimas eilēs galē:

— Kās paskutinis?

Visi atsigrēžia — dār vienas keistuõlis. Tai vaikas iļ merginā. Vaikl-nas laiko rañkose maitinamā kūdikj. Glēbyjē jis atrõdo tõks māžas, nē didēsnis ūž jēle.

— Af duktē? — klāusia Oļegas.

— Sūnūs, — išdidžiai atsāko tėvas.

— Kuļ jīs važiūojate?

— Namõ. Labai nōrime Naujõsius metus sutikti kartū sū visaš.

Žmonēs eilējē šypsosi, žiūri i kūdikj. Tik pirmõji porā nekreipia dēmesio i tā porā sū vaikū.

Š tai pagaliū iļ taksi. Pirmāsis eilējē vuriškis kažkā sāko vairuotojui, õ vairuotojas linksmū balsū šāukia: „Ej, tėvūk, taksi laisvas, greitai sēsk!“

Jauñieji tėvai šypsosi iļ niēkaip negāli tikēti, kād tai tiesā, nēs jē nesiti-kējo namõ grjži laiķū.

Jē sēda i mašinā, õ pirmõji porā tūliai nueina.

Eilējē keleiviai toliaū kalbasi, juokāuja, nēs visi jau pavēlāvo. Bēt nuõ-taika naujamētunē, puiki.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

laikrodis išmūs dvjliktā часы пробьют ^{мыслью} susigūvēnāti sū mintimi ^{прямиться с} ^{двездцать} jē besitikējo они не надеялись

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Kās atsitiko kařta Naujūju mētj nāktj?
2. Kaip baigēs šis atsitikimas?
3. Kodēl žmonēs, kuriē pavēlāvo i Naujūju mētj sutikimā, linksmai kalbējosi, juokāvo iļ jē nuotaika buvo gerā, naujamētunē?

Af patinka māno kambarys?

Sekmādienis. Pētras iļ jõ sesuõ Onā eina pās Jõnā i sveičūs. Štai Jõno nāmas. Nāmas didelis, dvjlikõs aukštj. Jõnas gūvēna septintamē aukštē. Pētrā iļ Onā pākelia liftas i septintā aukštā. Štai jē jau stõvi priē šifrtas dvidešimto būto. Jē paskāmbina. Jõnas namiē. Jis atidaro duris. Jis džiaū-giasi svečiais. Jõnas nūveda draugūs i sāvo kambary.

- Tai šitas tāvo kamarbārs, Jōnai? — klāusia Onā.
- Taip, tai māno kamarbārs. Jaū dū mēnesiai, kaip āš jamē gyvenū.
- Af tāu patiņka māno kamarbārs?
- If taip, if nē. Jis yrā didelis, erdvūs, šviesūs. Tai gerai. Bēt jis nē-
jaukūs.
- Ō kodēļ?

- Labai prastai sutvarkātas. Atlēisk, Jōnai, ūž tōkius žodziūs! Bēt drabūžiū spinta if knygu spinta netiņka priē vienōs sienos, negerai, kād taip spintū stōvi bufētas. Langaī bē užuolaidū. Añt rāšomojo stālo pilna visōkiū knygu, sēsiuviniū, laikraščiū if žurnālu.

- Matai, Ōna, — sāko Jōnas, — mēs, vūrai, tō nesuprañtame taip gerai, kaip mōterys. Tād padēk mán sutvarkyti, Ōnai!

- Gerai. Mēs sū Petrū tāu gālime padēti.

- Tai padēkime, — sāko Pētras.

- Drabūžiū spintā reikia statyti i kam̄pā, — āiškina Onā. — Knygu spintā pastatysime šaiā sōfos. Sāvo sēsiuvinius susidēk i knygu spintā.

- Aš tuojaū susidēsiu, — sāko Jōnas.

- Ō kēdēs sustataū priē stālo if priē sienos, — sāko Pētras.

- Kodēļ lāngas bē užuolaidū? — klāusia Onā. — Af tū neturi?

- Kaipgi? Aš turiū. Tik vis perakabinū.

- Tād pakabinkime, — sāko Pētras.

Greitai jiē pērtvarkē Jōno kambari. Tād Onā klāusia:

- Kaip tāu dabaī patiņka kamarbārs, Jōnai?

- Labai āčiū, Ōna. Dabaīš tikrūjū jaukū kamarbaryē. Dabaī kamarbārs mán tikrai patiņka,

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite, kaip jiē tvarkē kambari.
2. Kodēļ Ōnai nepatiko Jōno kamarbārs?
3. Kaip patiko Jōnai kamarbārs, kai jiē sutvarkē ji?
4. Kaip jums atrōdo, aī teisi būvo Onā?

УРОК 41

Диалог

Kur esi būves

Olegas. Lābas!
Rimas. Sveikas, Olēgai!
Olegas. Kaip gyvenī? Kās nauja?
Rimas. Niško upatinga.
Olegas. Aš norėjau paklausti, kuī važiuosime vāsarā?
Rimas. Aš noriu vūkti teū, kuī dār nesū būves.

Olegas. Tai sudėtingas klāusimas. Kiek žinaū, tū Lietuvojē visuī esi bū-
vęs.

Rimas. Iš tikrūjū...

Olegas. Ō Krýme aī esi būves?

Rimas. Esū. Anā visā vāsarā teū važinėjaisi.

Olegas. Ō priē Baikālo ežero aī esi būves?

Rimas. Kaipgi, kai važiauvo visā mūsų grupē i BAM-ą, būvome nu-
važiavē if priē Baikālo ežero.

Olegas. Ō Kaukāzo kālnus aī esi mātęs?

Rimas. Ōi, mačiaū, labai patiko. Tādā važinėjaisi pō Tarūbų Grūziją,
Armėnijā, Azerbaidžanā.

Olegas. Šiāurės Kaukazē tikrai nesi būves?

Rimas. Esū if teū būves. Tosē viētose lankiaūsi sū ekskursija, kuriā
organizāvo ekskursijū biūras. Kai teū ekskursāvome, āš pamaciaū Kislo-
vodskā, Piatigorskā, kitūs kurortūs.

Olegas. Priē Elbrūso kālno tikrai nesi būves?

Rimas. Esū if teū būves. Mēs iš Piatigorskō vienai diēnai būvome už-
sukē priē Elbrūso, važiāvome peī Tēberdā, Dombāju, — tai labai įdō-
mios if grāžios, sakýčiau, ispūdingos sāvo gamtōs vaizdais viētos.

Olegas. Tai nebežinaū, kā tū if besiūlyti. Ō gāl Karėlijoje nesi būves?
Rimas. Ō, čiā tai pataikēi. Karėlijoje tikrai nesū būves. Ō tū aī esi
teū būves?

Olegas. Buvaū kafta, bēt labai trumpai. Norččiau teū ilgiaū pabūti,
geriaū pažinti Karėlijā.

Rimas. Tād važiuokime vāsarā i Karėlijā!
Olegas. Gerai, važiuokime!

Rimas. Tik reikia susidarýti kelionės piānā, maršrūtā.

Olegas. Aš turiū Karėlijos žemėlapi. Rytū atėisiu pās tavē, if mēs ar-
tāšime visā kelionės piānā if maršrūtā.

СЛОВА И СЛОВСОСЧЕТАНИЯ

uratingas, -a особенный

sudėtingas, -a сложный

įspūdingas, -a впечатляющий

ariaiū, ārtaria, ārtare obsудить

sibūlyti, -o, -e предлагать

gamtōs vaizdas вид природы

Šiāurės Kaukazas Северный Кавказ

Tarūbų Grūziija Советская Грузия

ГРАММАТИКА

Причастия действительного залога

(Veikiamieji dalūviai)

Ateinantis pavāsaris turi bū- Будущая весна должна быть
ti siūtas. теплой.

Praėjęs ruduō būvo gėras. Прошлая осень была хоро-
шей.

Atėinanti savaitė mėn bus sunki, prasideda egzaminai.	Будущая неделя для меня будет трудной, начинаются экзамены.
Pradžiusi vasara buvo lietinga.	Прошлой лето было дождливым.

- Aš tū esī mātės šitą filmą?	- Ты видел этот фильм?
- Taip, aš jį mačiau gražiai savaitę.	- Да, я видел его на прошлой неделе.

Образование действительных причастий

Глагол наст. вр.	Настоящее время			
	Единственное число		Множественное число	
	м. р.	ж. р.	м. р.	ж. р.
dirb-a myš-i māt-o	dirb-ąs, myš-iantis, māt-ąs	dirb-anti, myš-iančios, māt-anti	dirb-ą, myš-iantys, māt-ą, māt-antys	dirb-iančios, myš-iančios, māt-iančios
Глагол пр. одн. вр.	Прошедшее однократное время			
dirb-o myš-ė-o māt-ė	dirb-ęs, myš-ėjęs, māt-ęs	dirb-usi, myš-ėjusi, māt-usi	dirb-ęs, myš-ėjęs, māt-ęs	dirb-usios, myš-ėjusios, māt-usios

Запомните:

1. Действительные причастия настоящего времени образуются от основы глагола настоящего времени и окончаний -as или -is для мужского рода и -anti или -inti для женского, а прошедшего однократного времени — при помощи окончаний -ęs для мужского рода и -(i)usi для женского.
2. Причастия действительного залога имеют также прошедшее многократное и будущее время: dirbdavęs, dirbdavusi (прошедшее многократное время); dirbsiąs, dirbsianti (будущее время).
3. Причастия действительного залога склоняются как прилагательные соответствующей формы: dirbąs, dirbanti, dirbančio, dir-

bančios, dirbančiam, dirbančiai... (настоящее время); dirbęs, dirbusi, dirbusio, dirbusios, dirbusiam, dirbusiai... (прошедшее однократное время). Разница только в том, что причастия мужского рода в окончаниях именительного падежа имеют гласные а, е, і: dirbąs, dirbą, myšįs, myšį, gąšąs, gąšą в наст. вр.; dirbęs, dirbė, myšėjęs, myšėję, gąšęs, gąšė — в прошед. однокр. времени.

4. Причастия действительного залога, как и прилагательные, могут быть местоименными: dirbantysis, dirbančioji, dirbantieji, dirbančiosios.

Употребление действительных причастий

Причастные формы в литовском языке имеют широкое распространение. Действительные причастия употребляются в роли определения, обстояательства, именной части составного сказуемого и др.

Причастия в роли определения

Tėkantis vanduo būna švarus.	Проточная вода бывает чистой.
Studentai arčiau sefgantį dėstytoją.	Студенты навестили больного преподавателя.

Запомните:

Причастия действительного залога в литовском языке употребляются в предложении в роли определения, напр., tėkantis, sefganti.

Причастия в роли обстоятельства

Grįžęs pavėlgiau iš vėl išejau i darbą.	Вернувшись, я посл и опять ушел на работу.
Jis nepasiruošęs atėjo laikyti egzaminu.	Он пришел на экзамен неподготовленным.

Baigęs (baigusi) darbą,	{ aš galėsiu tū galėsi jis (ji) galės }	paisėti
Baigė (baigusios) darbą,	{ mēs galėsime jūs galėsite jie (jės) galės }	paisėti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Образуйте от данных глаголов действительные причастия в настоящем и прошедшем однократном времени.

Образец: *Tekās, tēkanti; girdās, girdinti; skaitās, skaitanti.*

Tekējes, tekējusi; girdējes, girdējusi; skaitēs, skaitīusi.

Tekėti, girdėti, skaityti, grįžti, turėti, gašyti, dēgti, važiuoti, bėgti, matyti, dalyvauoti.

II. Ответьте на вопросы, используя действительные причастия в роли определения.

Образец: *Mēs einame pasitikti grįžtančių draugų.*

1. Kokių draugų pasitikti mēs einame?	<i>grįžtančių</i>
2. Kurie mētai jam labai svarbūs?	<i>ateinančius</i>
3. Kokiūs svečius mēs pasitikome?	<i>atvykstančius</i>
4. Kokiūs draugus mēs palydėjome?	<i>išvykstančius</i>
5. Kokią sūnū gražiai šviėtė?	<i>tėkanti</i>

III. Прочтите предложения, ставя выделенные курсивом слова или словосочетания в нужной форме.

1. Palydėjome studentus, vykstančius (*kuo?*) *į*, *VAM-as*. 2. Prašom apie tai pranešti studentams, nedalyvavusiems (*kuo?*) *susirinkimas*. 3. Gražiai šviėtė sūnū, tėkanti (*kada?*) *ankstūs rytas*. 4. Vėjas nulaužė mēdi, āugusį (*kuo?*) *priė, kėlias*. 6. Jiė pasitiko svečius, atvykusius (*iš ku?*) *iš, Minskas*. 7. Mēs vykstame pasitikti draugų, grįžtančių (*iš ku?*) *iš, festivalis*. 8. Vandeniu, tekās (*iš ku?*) *iš, kalnai, būna švarūs*.

IV. Ответьте на вопросы, используя действительные причастия в роли обстоятельства времени.

Образец: *Aš atėjęs radaį tuōs svečius.*

1. Kadā tū tuōs svečius radaį?	<i>atėjęs</i>
2. Kadā jūs išėjote namō?	<i>baigusios</i>
3. Kadā jiė norėjo pailsėti?	<i>padirbėje</i>
4. Kadā jis pavālgė?	<i>grįžęs</i>
5. Kadā laivas prisišvartāvo priė krantinēs?	<i>parplaukęs</i>
6. Kadā tū užėjai pās sāvo draugā?	<i>parvažiāvēs</i>
7. Kadā jōs išvažiāvo?	<i>atsisvėikinusios</i>

V. Прочтите предложения, дополняя действительные причастия относящимися к ним словами.

Образец: *Atėjęs ĩ svečius, jās jau radaį.*

1. Atėjęs ..., jās jau radaį.	<i>ĩ svečius</i>
2. Jiė, ... padirbėje, norėjo pailsėti.	<i>triputi</i>
3. Baigusios ..., jōs išėjo namō.	<i>darbu</i>
4. Parplaukęs ..., laivas prisišvartāvo priė krantinēs.	<i>ĩ uostā</i>
5. Grįžusi ..., ji pavālgė.	<i>iš darbo</i>
6. Atisvėikinę ..., mēs išvažiāvome.	<i>sū visais</i>
7. Parvažiāvēs ..., užėjai pās sāvo pažįstama.	<i>iš kelionēs</i>
8. Parāšęs ..., ās nūnešiau jį ĩ pāsta.	<i>lāiškā</i>

я смогу ты сможешь он (она) сможет мы сможем вы сможете они смогут	ОТДОХНУТЬ
Закончив работу,	

Примечания:

1. Причастия действительного залога употребляются в предложении в роли обстоятельства времени и образа действия, напр.: *grįžęs, baigęs* (времени), *perasi- girdęs* (образа действия).

2. Напомним, что действительные причастия прошедшего времени в роли об- стоятельства обозначают такое дополнительное действие, которое протекало ран- ше основного, и в литовском языке, в отличие от русского, они согласуются с под- лежащим в роде, числе и падеже. Например, в предложении *Baigęs darbā, jis galės pailsėti* причастие *baigęs* согласуется с подлежащим *jis*, т. е. он закончит и он сможет отдохнуть. Ср. употребление полупричастий и деепричастий (Уроки 43, 44).

Причастия в роли именной части составного сказуемого

Сложные формы глаголов настоящего времени			
Aš esū Tū esi Jis, ji yra Mēs esame Jūs esate Jiė yra Jōs yra	skaitys, skaičiusi skaitys, skaičiusios	Я Ты Он, она Мы Вы Они	когда-то читал(а) эту книгу тą knygą когда-то читали эту книгу

Запомните:

При помощи действительных причастий прошедшего времени и глагола **būti** образуются сложные формы глагола, которые употреб- ляются в предложении в качестве составного сказуемого. Они об- разуются во всех временах и наклонениях (*āš esū skaitys, āš būvai skaitys, āš būsiu skaitys* и т. д.). Эти формы глагола обозначают не само действие, а его результат. Например, сложная форма глаго- ла настоящего времени обозначает такой результат действия, кото- рый имеет значение и в настоящее время:

Aš esū skaitys tą knygą.   Я когда-то читал эту книгу.

VI. Прочтите предложения, от глаголов в скобках образуйте действительные причастия прошедшего однократного времени.

Образец: *Atsīdēšs i sīdola, aš pamīršau viska, kā reikējo mokēti.*

1. (*Atsīstīti*) i sūola, aš pamīršau viska, kā reikējo mokēti. 2. (*Parmāzīnoti*) atostog, aš padējau tėvams purjauti šiena. 3. (*Pamatīti*) languosē šviēša, aš ējau tīesia tā kruptimi. 4. Trūputi (*pailsēti*), turistai ējo toliāu. 5. (*Atsivēikinti*) sū visais, mēs išvaziāvome. 6. (*Ašēiti*) atsakinēti pāmoķa, aš viska pamīršau. 7. (*Sustāti*) priē mēdžio, mēs žiūrējome i voverē. 8. (*Baigtī*) dārba, mēs išējome pamō.

VII. Прочтите предложения, преобразуйте выделенные словосочетания в причастные обороты по образцу.

Образец: *Aš parējaū pamō iř atsīguliau pailsēti.*
Aš, parējēs pamō, atsīguliau pailsēti.

1. Jis išēmē knygā iš pōrtfelio iř padavē draugui. 2. Mēs užlipome aņt kālno iř žiūrējome i miēsto panorāmā. 3. Jī baigē *technikumā* iř išvaziāvo dirbtū. 4. Šuō *pažino šeiminiķā* iř nustōjo lōti. 5. Jiē *atsivēikino sū šeiminiķais* iř išvaziāvo. 6. Jōs *atsivēikino sū visais* iř išvōko. 7. Aš *grīžāū iř kelionēs* iř užejāū pās sāvō draugūs.

VIII. Прочтите предложения, выделенные действительные причастия преобразуйте в глаголы.

Образец: *Berniukai pažaīdē sodīno obelaites.*
Berniukai pāžaidē iř sodīno obelaites.

1. Jis *parpusrycāvēs* išējo i dārba. 2. Mergāitē *atsikēlusī* išējo pās tēta. 3. Jis *pasilenķēs* pācmē nukritusi pōrtfelj. 4. Mergāitē *pribēgusi* padavē lāiķkā. 5. Sūnūs *paprietāvēs* išējo pās draugūs. 6. Jis *pagalvojēs* nutilo. 7. Aš, *išējēs* i kiēmā, sutikaū pažīstamā. 8. Mēs, *susēdē* aņt suolj, ilgāi kalbējōmēs. 9. Jis *atsistāvēs* pamātē pažīstamā žmōgū. 10. Mēs *paravālgē* ējome toliāu. 11. Aš *priējēs* ižungiau rādiajā.

IX. Прочтите предложения, от выделенных глаголов образуйте действительные причастия.

Образец: *Aš atsistōjāu iř ējāū toliāu.*
Aš asistōjēs ējāū toliāu.

1. Mēs *pailsējome* iř ēmēme dirbtū. 2. Tėvas *atsisēdo* iř ēmē skaityti laikraštī. 3. Vaikai *užāugo* iř išvaziāvo kituř *gyvenēti*. 4. Jōnas *parylējo* iř išējo. 5. *Paprietāvome* iř dirbome toliāu. 6. Aš *atsisūkaū* iř pamāciaū sāvō sēnā pažīstamā.

X. Ответьте на вопросы, используя словосочетания справа в требуемой форме.

Образец: *Užlipēs aņt kālno, jis grožējosi gamtōs vaizdais.*

1. Kadā jis grožējosi gamtōs vaizdais? | *užlipiti aņt kālno*
2. Kadā mergāitē išbēgo i kiēmā? | *paruōšiti pāmokas*
3. Kadā apstirnyiau raņkšluosčiu iř apsirēngiau? | *švariai nusipirāusti*

4. Kadā mēs nudžiūgome? | *pamatīti brāngū svēčią*
5. Kadā tū sužinōjai, kād gytōj būs pāskaitos? | *grīžti namō*
6. Kadā jī prānešē, kād atvūks svečij? | *ieiti i auditorijā*

XI. Переведите на литовский язык.

1. Поработав, они сели отдыхать. 2. Окончив работу, мы пошли домой. 3. Осмотрев его сад, мы вернулись в комнату. 4. Собака, узнав хозяйна, перестала лаять. 5. Он, оглядев зал, начал выступать. 6. Мы, посоветовавшись с другими, вернулись обратно. 7. Он молчал, опустив голову. 8. Подготовив уроки, девочка побежала поиграть. 9. Увидев гостя, мы обрадовались. 10. Вернувшись они изшли нас на том же самом месте.

Запомните, что русские деепричастия здесь следует переволить литовскими причастиями действительного залога.

XII. Ответьте на вопросы, используя действительные причастия в роли обстоятельства образа действия по образцу.

Образец: *Kaip turistai vālgē vakariēnē? (susēdē)*

Turistai susēdē vālgē vakariēnē.

1. Kaip jūs apžiūrējote pārodą? | *susidomējē*
2. Kaip jī išvōko? | *pōsėdyje nedalyvāvusi*
3. Kaip jis pradėjo naują darbą? | *sėnojo nebaigēs*
4. Kaip jis išėjo namō? | *neatsivēikinęs*
5. Kaip jis pasiēmē mašiną? | *nesiklausęs*
6. Kaip jī ējo laikyti egzāminų? | *nepasiruōdusi*
7. Kaip jis grīžo? | *draugū nepalydėjēs*
8. Kaip jī išējo? | *sū svečiais neatsivēikinus*
9. Kaip jūs išvertėte tēkstą? | *nepažvelgēs i žodyną*

XIII. Ответьте на вопросы утвердительно.

Образец: — *Ař tū esi mātēs tāj spektaklį?*
— *Taip, aš jī vākar mačiaū.*

1. — *Ař tū esi skaitēs tāj knygā?* 2. — *Ař tū esi ējēs tuō keliū?* 3. — *Ař tū esi girdėjēs tāj dainā?* 4. — *Ař jūs ėsate būvēs Rygojē?* 5. — *Ař šitame miestē tū esi gimęs?*

XIV. Прочтите предложения, составьте вопросы, выражающие сомнение в высказанном, и дайте ответ на них.

Образец: *Māno brōlis yrā mōkēsis universitetē.*
— *Ařgi iš tikrūjū jis yrā mōkēsis universitetē?*
— *Taip, yrā mōkēsis.*

1. Māno kolegā ilgāi yrā gyvėnēs Klaipėdoje. 2. Jis jaū yrā grīžēs iš kelionēs. 3. Šitas studentas dār nerā išvėitēs tēksto. 4. Aš dār nesū gāvēs lāiško iš sāvō draūgo. 5. Paskaitā jaū yrā prasidėjusi. 6. Jis yrā lydėjēs manē i institutā. 7. Māno brōlis yrā domėjėsis mōkytojo darbū. 8. Studentų ekskursija jaū yrā atvūkusi.

XV. Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: — *Af tū esi mātes šitā filmā?*
— *Nē, āš nesū mātes šito filmo.*

1. — Af tū esi skaitēs tā strāipsnī? 2. — Af tū esi mātes tā spektāklī? 3. — Af tū esi skrīdēs lēktuvū? 4. — Af tū esi skaitēs tā knūgā? 5. — Af tū esi pasiruōšēs semināruī? 6. — Af jīs yrā susidraugāvēs sū tāvo sēserīā? 7. — Af jīe yrā girdēje tā daīnā? 9. — Af jīs jaū yrā apsirēņēs? 10. — Af tū esi pasiruōšēs eiti ī stadīonā? 11. — Af jūs ēsate gūvēņēs Klaipeđoje?

XVI. Прочтите предложения и преобразуйте их, употребив сложные формы глагола с действительными причастиями в прошедшем однократном времени.

Образец: *Čiā āš gūvēnū jaū dveji mētai.*
Čiā āš anksčiāi esū gūvēņēs.

1. Jīe gūvēna Lēnino prospektē. 2. Dabaļ āš skaitāi šitā knūgā. 3. Vākar āš mačiāi tā spektāklī. 4. Šiañdien mēs girdējome tā daīnā. 5. Praējsiā savāite jīe būvo Klaipeđoje. 6. Šiā vāsara kelīōnēse mēs mātēme daūg idomiū dalyķū. 7. Dabaļ jīs dīrba šitōje gamyķloje.

XVII. Составьте вопросы по образцу.

Образец: *Mūsū grupē yrā pasireņģusi semināruī.*
Af jīs taip pāt ēsate pasireņģe semināruī?

1. Mēs ēsame gūvēņe Kaunē. 2. Āš esū mātes tā spektāklī. 3. Jīs yrā būvēs šitame filmē. 4. Jīe yrā pasireņģe egzāminui. 5. Āš esū girdējes tā daīnā. 6. Draūgas jaū yrā pasiruōšēs eiti ī stadīonā. 7. Jī yrā pasiruōšusi eiti ī teātrā. 8. Mūsū grupēs studenteī yrā visuļ važīņēje, daūg kō mātē. 9. Jīs nērā būvēs Nīdoje? 10. Māno mamā yrā gītmusi ī āgusi kāime.

XVIII. Прочтите предложения, вместо сложной формы глагола поставьте глагол в прошедшем однократном времени.

Образец: *Mēs ēsame daūg kelīāve (šiā vāsara).*
Šiā vāsara mēs daūg kelīāvome.

1. Tamē miestē jīs yrā būvēs (šīais mētais). 2. Tōkio gražaūs miēsto āš dār nesū mātes (šīoje kelīōnēje). 3. Traukīnys jaū yrā išvūķēs (neseniat). 4. Māno draūgas jaū turbūt yrā grīžēs īs kelīōnēs (vākar). 5. Āš jaū esū īs nusīpraūšēs (priēš vālandā). 6. Āš esū gūvēņēs tamē miestē (priēš kēletā tētī).

XIX. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kurī universitēta baigē māno brōlis? (Vilnius, kuris neseniatī minējo 400 mētū jubiliētū).*
Māno brōlis baigē Vīlniaus universitēta, kuris neseniatī minējo 400 mētū jubiliētū.

1. Kōks teñ būvo strāipsnis? (*kuris reikalingas semināruī*). 2. Kōks čīa stōvi profesoriūs? (*kuris parāšē daūg idomiū mōkslo darbū*). 3. Kuris miēstas yrā daīlininko M. K. Čiurlionio tėviskē? (*Drūskininkai, sū kuriais šiañdien susipažīnome*). 4. Kōkīus M. K. Čiurlionio pavēiksīus jūs žiūrējo-

te? (*kurīe yrā plačiatī žinomi*). 5. Kōkiā respūblikos prāmonē āuga dienā īs dienōs? (*kurīōs reikšmē āktui yrā labai didētē*).

XX. Составьте предложения, используя данные слова в нужной форме по образцу.

Образец: *Āš esū būvēs (būvusi) priē Bāltijos jūros.*

āš esū	} būvēs, būvusi	(priē) Bāltijos jūra
tū esi		Nidā
Rīmas	} yrā	Klaipeđa
Lāima		Palangā
mēs ēsame	} būvē, būvusios	Maskvā
jūs ēsate		Ryģā
šiē studenteī	} yrā	Kaiņas
šiōs studenteīs		Mīniskas

XXI. Прочтите предложения, слова в скобках преобразуйте в сложную форму глагола при помощи действительных причастий прошедшего времени и глагола *būti*.

Образец: *Jīs jaū yrā baigēs sāvo mōkslinī dārba.*

1. Grupēs studenteī svēikina sāvo draūgā. Jīs jaū ... sāvo mōkslinī dārba (*baigti*). 2. Mokinys eina ī kina. Jīs jaū ... visās ūžduotis (*atlikti*). 3. Jīe išvāziuoja šiañdien vakarē. Bilietus jīe jaū ... (*nusipiřkti*). 4. Dēstytojas skaīto idomiā pāskaitā. Jīs gerai ... (*pasireņgti*). 5. Āš neinū ī muziētū. Āš jaū ... (*būti*). 6. Māno draūgas mán pādeda mōkytis lietūviū kalbōs. Jīs ... lietūviū kalbōs fakultētā (*baigti*). 7. Āš nedrājsiai einū ī pāskaitā. Paskaitā jaū ... (*prasidēti*).

XXII. Дополните предложения, употребив сложную форму глагола.

Образец: *Šiañdien atvažiāvo īs Kaiņo māno sesiō.*

Praējsiā savāite būvo atvažiāvusi īs Kaiņo māno sesiō.

1. Šiañdien pās Jōnā atvažiāvo īs Klaipeđos brōlis. Praējsiāis mētais ... 2. Dabaļ pās Rīmā atējo jō draūgas Oļegas. Vākar ... 3. Šiañdien pās Lāimā atējo jōs draūģe Jūrātē. Praējsiā savāite ... 4. Šīryt pās mūs atvažiāvo Oļego pažīstamas. Šiomīs dienomīs ...

XXIII. Переведите на литовский язык, употребив сложные формы глагола (с причастиями и словом *būti*) в требуемой форме.

1. Я долго проработала в этой школе. 2. Мы жили в Клайпеле. 3. Были ли вы когда-нибудь в Паланге? 4. Она родилась и росла в Клайпеле. 5. Они много ездили, многое повидали. 6. Я их нигде не встречал.

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Berniukas iř jūra

Šviētē sāulē. Šiltā vāsaras dienā. Pilnas Žemaičių plēntas lengvūjū automobiliū. Visi lēkia ī pajūri.

Vienas automobilis sulētino greitī. Jīs jaū nuvažiāvo daugiaū kaip trīs šimtus kilometrū. Mašinā sustōjo. Visi išlipo iš automobiliō iř nuėjo pajūrio liņk. Priėjo pajūri. Švelnūs vējas iř ramybē sutiko juōs. Ūž korū ošē jūra.

Māžas bērniukas nedideliāis žingsnēliāis ējo šaliā. Pažūrējēs ī tėvā, jis paklausē:

— Tēvēli, c kās teñ taip ošia?

Tēvas suprāto, kād vaikas žino, kād teñ ošia jūra, bēt vis tiek ramiai atsākē:

— Jūra.

— Ō kā jī veikia, tā jūra?

Tēvas nusijuokē:

— Jūra niekadā nieko neveikia.

Tačiaū īf jis pāts, taip atsākēs, susimāstē. Nēgi jūra niēko neveikia? Sunkū čia īf jām pačiam suprāsti. Ō tuō metū jis gīdi šēlstančią jūrā, māto, kaip dūža ī kraņtā baņgos.

— Tēvēli, ō kām reikia jūros? — vēl paklausē bērniukas.

Tēvas, paēmēs bērniukā ūz raņkos īf suspāudēs jā sāvo didelējē sāujojc, sāko:

— Kām reikalinga jūra, klāusi? — īf, niēko negalvōdamas, atsākē: — Žmonēms māudytis.

Bērniukas nusišypsōjo. Mīslē būvo ģmintā. Īf bērniukas pirmas nubēgo priē jūros.

Štai jī, jūra. Bērniukas jāudinosi, širdis smažkiai plākē, bēt īf pāts nezinōjo kodēl. Jis atisostōjo priē jūros, jō bašū kōjū pirštūs siekē vanduō. Jis pāžvelgē ī jūrā, īf jām tadā pasirōdē, kād jis labai māžas, ō jūra tokiā dīdelē īf galinga. Pirmā kaņtā jis pajuto jūros stichijos didybē.

— Mamāte, ō kodēl jūra tokiā dīdelē? — tīliāi, konē šnibždomis paklausē vaikas. Bēt mōtina negirdējo, jī plaūkē toljn ī jūrā.

— Kā tū čia šnibždi, sūnaū? — paklausē tėvas.

— Tēvēli, ō kodēl jūra tokiā dīdelē? — pakartōjo sūnūs, īf jī āpēmē liūd-nā niotaika. Tēvas suprāto, dēl kō jāudinosi bērniukas... Dū kontrāstū-ki objēktai: bērniukas tōks māžas, ō jūra tokiā dīdelē, ošiantī, šēlistanti.

Īf tikrai. Bērniukas ilgaī nepamiņšo pirmjū īspūdžjū priē jūros. Vēliāū jis pajuto, kād pamilo jūrā, īf ēmē ilgētis jōs. Paskui jis išsirinko jūrā sāvo draugū visām gyvenimui — tāpo jūrininku.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

pajūrio link v napravlenii k morju jūra bedūgnē, jūra beribē more bezlov-
pažūrējēs ī tėvā posmotrev na otca noe, more beskrajise
taip atsākēs tak otvėtiv jūra bāras(t) piktai more gnevno bra-
ošiančią īf šēlstančią jūrā rokožuces v nitas
būšuošuce more ī nepamiņoji māno širdis slovno bespo-
paēmēs ūz raņkos īf suspāudēs vjav za koņnoe serdise moe
ruku v sklav ee blaškosi, daūzos(t) bangā laisvojī plėšet-
niēko negalvōdamas ničego ne dumajā sja, bėtės volna svobodnājā
mīslē būvo ģmintā zağalka byla otga- ī ūzburtōjī māno mīnīs slovno zakol-
dana dovannāj duma moj

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokite pirmuosius bērniuko īspūdžius apie jūrā.
2. Kodēl kūrinēlis pavadinatas „Bērniukas īf jūra“?
3. Af jūs mėgstate jūrā?
4. Rāskite cilėraščjū af ištraukū apie jūrā. Išveřskite juōs ī licitūvjū kalbā.
5. Paskaitjūkite ištraukā iš S. Nėrėrės cilėraščio apie jūrā.

Jūra bedūgnē, jūra beribē.

Dūsauja, veřkia, bāras piktai...

Niēko apliņk, tik melsvā tolybē,

Baņgos putōtos, smėlio krantai...

Veřkia, nerimsta jūra giliōjī.

Īt neramiōjī māno širdis ...

Blaškosi, daūzos bangā laisvojī,

Īt ūzburtōjī māno mīntis ...

ТЕКСТ УРОК 42 | КАЙМА

Sekmādienj Jōnas būvo pās sāvo kāime pās sāvo tėvūs. Važiāvo trāukiniu. Ke-
liōnē sėkēsī gerai.

Iš geležinkelio stoties ī kolūkio ceņtirā kursuojā autobusas, teñ dabaf nū-
tistas naujas kėlias. Todēl jis sėdo ī autobusā īf juō nuvažiāvo iki kolūkio
ceņtro. Kolūkyje pastatyta graži gyvenvietē, statōmos fėrmos, baigiami
statyti nauji kultūros namai.

Kai Jōnas nuvažiāvo pās sāvo tėvūs, sužinojō jō pažjstami īf norējo sū-
juō pasikalbėti. Todēl Jōnas būvo pākviestas ī svečius pās pažjstamus. Jō-
nas, būdamas kolūkyje, visadā aplaņko sāvo draugūs īf pažjstamus, todēl
īf dabaf jis mielai sū jaīs susitiko.

Диалог

Rimas. Jōnai, kuī tū buvai sekmdāieni? Aš tāu skaĩbināu visā diēnā,
niēkas neatsiliepė.

Jonas. Aš buvaū kāime, pās sāvo tėvūs.

Rimas. Ō kaip sėkēsī keliōnė?

Jonas. Gerai. Važiāvaū trāukiniu. Ō iš geležinkelio stoties autobusū.
Teñ nuō stoties iki kolūkio ceņtro nūtistas naujas kėlias.

Rimas. Nā, ō kās nauja kāime?

Jonas. Grāžūs kolūkiēčių gyvenamiejī namai, yğā elektrā, žmōnės gy-
vėna švariai, patōgiai, turi rādiją, televizorių. Dabaf kolūkyje žmōnės gy-
vėna panašiai kaip īf miestė.

Образование причастий страдательного залога

Настоящее время			Окончание (вместе с суффиксом)
Глагол	Причастие		
	М. Р.	Ж. Р.	
lāukia	lāukiāmas lāukiāmi	lāukiāmā lāukiāmos	-mas, -ma -mi, -mos
mūli	mūlimas mūlimi	mūlimā mūlimos	
māto	mātomas mātomi	mātomā mātomos	

Прошедшее время			Окончание (вместе с суффиксом)
Неопред. форма глагола	Причастие		
	М. Р.	Ж. Р.	
lāukti	lāuktas lāukti	lāuktā lāuktos	-tas, -ta -ti, -tos
turēti	turētas turēti	turētā turētos	
matūti	matūtas matūti	matūtā matūtos	

Запомните:

1. Страдательные причастия образуются от всех глаголов (независимо от их переходности и вида) при помощи соответствующих окончаний.

Страдательные причастия настоящего времени образуются от 3-го лица глагола настоящего времени при помощи окончаний (вместе с суффиксом) -mas в мужском и -ma в женском и среднем роде: *skaito* — *skaitomas*, *skaitoma* (читаемый, -ая), *lāukia* — *lāukiāmas* (ожидаемый), *lāukiāmā* (ожидаемая); ср. род: *skaitoma*, *lāukiāma*.

Страдательные причастия прошедшего времени образуются от основы неопределенной формы и окончаний (вместе с суффиксом) -tas в мужском и -ta в женском и среднем роде (*skaitūtas* — читанный, *skaitūta* — читанная, *skaitūta* — читано). О ср. роде см. с. 413.

Rīmas. Ō kaīr teī kolūkis tvaīrkomas?
Jonas. Kolūkis gerai tvaīrkomas, dabaī stātomos naujos fērmos, baigiami statyti nauji kultūros namai.

Rīmas. Ō kaīr tėvai gyvena?
Jonas. Ačiū, gerai. Tėvų gyvenamasis namas naujas, pastatytas gražioje vietoje, sodyba sutvarkyta. Apskritai visų kokiūčių sodybos gūpestingai prižiūrimos.

Rīmas. Ō kaīr teī pralėidai sekmėdienį?
Jonas. Žinai, kād sūnūs visadā yrā tėvų lāukiāmas iī mūlimas. Tiesā, vakarē buvau pākviestas pās kaimynūs i svečius. Malonū būvo pasikalbėti sū pažįstamais žmonėmis, sū kuriais vaikystėje kartū gyvenā, mokyti.

Rīmas. Ō kaīr káimo jaunimas gyvena?
Jonas. Tā diēnā būvo futbolo varžybos sū kito kolūkio komānda. Iī āš buvau pākviestas. Bēt nenuejau. Šiaip buvau susitikęs iī kalbėjausi sū jaunimū.

Rīmas. Tai patėnkintas kelionė?
Jonas. Visiškai. Pailsėjau peī tą laikā nuō miēsto triūkšmo. Káime vis dėlto ramiau negū miestē.

СЛОВА И СЛОВСОСЧЕТАНИЯ

tvarkūti, tvaiko, tvaikė	проводить в варзубос состязания	
patvėlis, -i	удобный	
apskritai	вообще	
gūpestingas, -a	заботливый	tiesi kėlia
jaunimas	молодежь	rotu
vaikystė	детство	kelionė sėkėsi gerai
tėkti, teška, tėko	прийтись, достаться	пой
tiesi	— nutiesi	tvarkūti
statyti	— pastatyti	— sutvarkūti
kviesti	— pakviesti	— pa(s)ikalbėti
		— pailsėti

ГРАММАТИКА

Причастия страдательного залога
(Neveikiamieji daliniai)

Šita yrā māno mėgstamā dainā.	Это моя любимая песня.
Atvyko mūsų kvietėtas svėčias.	Прибыл приглашенный нами гость.

2. Причастия страдательного залога в мужском и женском роде склоняются так же, как прилагательные соответствующей формы: *laukiamas, laukiamà, laukiamo, laukiamòs, laukiamám, ...; lauktas, lauktà, laukto, lauktòs, ...*

3. Причастия страдательного залога могут иметь местоименные формы: *laukiamasis, laukiamóji, mylimasis, mylimóji, lauktasis, lauktóji*. Склоняются они по тем же правилам, что и прилагательные соответствующей формы.

Употребление страдательных причастий

Страдательные причастия употребляются преимущественно в роли определения и именной части составного сказуемого.

Причастия в роли определения

Mūsų sprendžiamas klausimas visus sudomino.	Решаемый нами вопрос заинтересовал всех.
Važiavau neseniai nutiestu keliu.	Я ехал по недавно проложенной дороге.

Запомните:

Страдательные причастия в литовском языке, как и в русском, употребляются в предложении в роли определения.

Причастия в роли именной части составного сказуемого

Наст. время	Прощ. однокр. время	Буд. время	Страдательное причастие настоящего и прошедшего времени
Ед. ч. Aš esù, Tù esi, Jis, ji yrà,	buvau, buvai, buvo,	búsiu... búsi... búš...	kvièciamas, kvieèciamà, kvieèstas, kvieèstà } I pòsédj
Мн. ч. Més esame, Jūs esate, Jiè, jòs yrà,	bùvome, bùvote, buvo,	búšime... búšite... búš...	kvièciamì, kvieèciamos, kvieèsti, kvieèstos }

Я приглашаюсь (приглашен, буду приглашаться...) на заседание.
Ты приглашаешься (приглашен, будешь приглашаться...) на заседание. И т. д.

Запомните:

Причастия страдательного залога, как и прилагательные, выступают в предложении в роли именной части составного сказуемого (с глаголом *būti* во всех временах и наклонениях; глагол *būti* иногда может пропускаться). Эти формы в литовском языке называются сложными формами глагола.

Teĩ visadà jò laukiamo. Там всегда его ждут.
Çià jò stovėta. Здесь он стоял.

Запомните:

Причастия страдательного залога, как и прилагательные, имеют формы среднего рода. Они, как и соответствующие формы прилагательных, не склоняются и употребляются в безличном предложении в роли именной части сложного сказуемого.

Visuĩ prĩmenama, kàd gũkũ-тi žalĩga. Везде напоминает, что курить вредно.
Bũvo nũtarta, kadà reikėš. Было решено, когда надо будет собраться.
susĩgũkti.

Запомните:

Страдательные причастия среднего рода могут выступать в роли главного предложения: *Mànopà (manỹta), kàd ... Sàkoma (sakỹta), kàd ... Ràšoma (rašỹta), kàd ...*

Šitie ekspozĩtai mokiniũ su- Эти экспонаты собраны учени-
rinkti. ками.
Atvyko mĩsuq seniaĩ lauktas Прибыл гость, которого мы
svėèias. давно ждали.

Запомните:

Слово, которое управляет сложным сказуемым и обозначает действующее лицо, в литовском языке, в отличие от русского, ставится в родительном падеже.

У определенной части страдательных причастий настоящего времени утрачено значение залога и времени, и они употребляются как прилагательные:

Çià yrà { miėgamasis maišas } спальный мешок
laukiamóji sàle { зал ожидания
gyvėnamasis nàmas } жилой дом
siuvamóji mašĩnà } Это швейная машина
gàšomóji mašĩnė } пишущая машинка
gàšomasis pòriegius } писчая бумага
vũkdomasis komitėtas } исполнительный комитет
reècinamoji vėliava } переходящее знамя

Обратите внимание на некоторые особенности перевода возвратных глаголов страдательного залога. Например:

Nāmas stādomas.	Дом строится.
Darbas veikdomas.	Работа выполняется.
Tekstas veģīdamas.	Текст переводится.
Daržovės auginamos.	Овощи выращиваются.

Запомните:

Глаголы в литовском языке не имеют возвратной формы страдательного залога. Например, глаголы *строится, выполняется, переводится, изучается, выражается, пишется* и др. на литовский язык переводятся причастиями страдательного залога или глаголами (см. Урок 15).

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите предложения и переведите на русский язык.

1. Ať jau išverstas antras tēkstas? Taip, antras tēkstas jau prieš kēletā dienū išverstas. 2. Kuris tēkstas daba veģīdamas? Daba veģīdamas trēcias tēkstas. 3. Taigi jūsu grūpēs jau išverstū dū tēkstai? Taip, mūsų grūpēs jau išverstū dū tēkstai. 4. Ať šito studento referāto temā jau aptartā? Nē, ji dar neaptartā. Daba aptariamā kito studento temā. 5. Kieno referātas vākar buvo aptartas? Vākar buvo aptartas mano referātas. 6. Ať jau paskeľba, kadā prasidēs egzāminai? Taip, egzāminų tvarkāraštis vākar buvo apsvartūtas.

II. Ответьте на вопросы, используя данные справа страдательные причастия (в роли определения).

Образец: *Vākar mano skaiytas straipsnis buvo įdomūs.*

1. Kuris strāipsnis buvo įdomūs?	<i>vākar mano skaiytas</i>
2. Kurį temā yrā labai sunki?	<i>šiañdien jō pakartota</i>
3. Kuris eksperimentas yrā labai svarbūs?	<i>mūsų pradėtas</i>
4. Kuriuoš laikraščius reikia padēi i spintā?	<i>pėrskaitytus</i>
5. Kuriuoš žurnalūs reikia palikti?	<i>neskaitytus</i>
6. Kuris laiškas grįžo atgal?	<i>māno išsiųstas</i>
7. Kuris klausimas labai įdomūs?	<i>mūsų vākar aptartas</i>
8. Kokiā žiniā atėjo?	<i>seniai lauktā</i>

III. Составьте предложения со страдательными причастиями в единственном и множественном числе, а также в среднем роде.

Образец: *Šitas darbas vākar buvo baigtas. Šitie darbai vākar buvo baigti. Čiā daug dirbti.*

Baigtas darbas, pāmestas pieštukas, nukirstas mēdis, nepažįstamas žmogūs, tiešiamas kėļias, nematyta vietā, negirdėtas dalykas, įvykdytas plānas, pastatūtas nāmas, išnuomotas kambarys, išnuomojamas būtas, gāutas

laiškas, išverstas strāipsnis, matūtas filmas, numatūta pastatūti, įsakūta pėrtvarkūti, žādamā (ketināma) nutiēsti, buvo kalbēta.

IV. Переведите на литовский язык, обратив внимание на страдательные причастия.

1. Мы сегодня продолжили начатую вчера работу. 2. Спрошенный ученик хорошо ответил урок. 3. Мне понравилась написанная им статья. 4. Меня заинтересовала рассказанная ею история. 5. Прочитанная газета лежит на столе. 6. Он ищет переведенный текст. 7. Где будет жить встреченная нами делегация? 8. Я не понял объясненное правило. 9. Прочитанная мною вчера статья была интересной. 10. Заланное вчера упражнение очень трудное. 11. Нас интересует переведенная книга. 12. Надо отложить не прочитанные мною журналы и газеты. 13. Вам надо переписать исправленные ошибки. 14. Мама показала детям купленный ею подарок отцу.

V. Ответьте на вопросы, используя местоименные страдательные причастия (в роли определения).

Образец: *Mēs piĳkome siūvamaį mašiną.*

1. Kokiā mašinā mēs piĳkome?	<i>siūvamaį</i>
2. Koki stālį jis pasistātē kambaryjē?	<i>rāšomaį</i>
3. Kokiē egzāminai prasidėjo?	<i>stojamieji</i>
4. Kokiosē kasosē mēs laikome pinigūs?	<i>taipomosis</i>
5. Kokiamē komitetē jis buvo?	<i>vykdomajame</i>
6. Kokiā šveitē atėjo?	<i>lauktōji</i>
7. Kuriōs kalbōs visi mōkosi?	<i>gimtōsios</i>
8. Kōks krāstas visiems brangūs?	<i>gimtāsis</i>

VI. Образуйте страдательные причастия в настоящем и прошедшем времени и составьте предложения.

Numatūti, suprāsti, lankūti, lauktū, vadovāuti, minēti, atlikti, statūti, piēsti, skaitūti, kartōti, veģsti, padēti, audaryti, uždaryti, aptaūti.

VII. Переведите на литовский язык слова и словосочетания.

1. Обсуждается, обсуждался, был обсужден. 2. Переведены, переводятся, были переведены, переводились. 3. Был назван. 4. Могут (*gāli bāti*) использоваться, должны (*turi bāti*) использоваться, должны были быть использованы. 5. Может быть избран, могут (*gāli bāti*) избираться, должны быть избраны, должен быть избран.

Глаголы: *обсуждаться — aptaūti; переводить — išversti; назвать — pavadinoti; использовать — naudoti; вартить; избирать — išrinkti.*

VIII. Ответьте на вопросы утвердительно, используя страдательные причастия во множественном числе.

Образец: *Ať šitas miēstas jums yrā žinomas?*

Taip, šitie miēstai mām yrā žinomi.

1. Ať tū buvai pākvietas pās juōš i svečius? 2. Ať buvo numatūtas šiañdien pōsėdis? 3. Ať būs nukėltas susirinkimas i kitā savaitē? 4. Ať pamokā jau baigtā? 5. Ať tā knygā būs išleistā šiais mėtais? 6. Ať tās

pratimas buvo atliktas tavo draugo? 7. Ar tās pavēikslas M. K. Čiurlionio piēstas? 8. Ar tās M. K. Čiurlionio pavēikslas žinomas visamē pasaulijē? 9. Ar tā pjēsē neseniai parašyta? 10. Ar šitas įvykis yrā pāmīrštas? 11. Ar jō diplōminis dārbas jau yrā argintas?

IX. Составьте вопросы к предложениям по образцу.

Образец: *Taip, mūsų išvykimo laikas yra numatytas.*

Ar numatytas mūsų išvykimo laikas?

1. Nė, bilietai dar nenupirkti. 2. Taip, mūsų ekskursijos vadovas jau pākviestas. 3. Nė, šitas kino filmas šiā savaitē nebūs rōdomas. 4. Taip, jō eilėraščių knygā būs išleista kitais mėtais. 5. Taip, pasitarimas bus nukeltas į kita savaitę. 6. Nė, šiaandien nebūvo numatytas pōsėdis. 7. Taip, tā pjēsē parašyta prieš metus. 8. Nė, pamokā dār nērā baigtā. 9. Taip, šitas laiškas jums adresuotas. 10. Nė, mán tās miēstas visai nežinomas. 11. Taip, tās strāipsnis išverstas mano draugo. 12. Taip, M. K. Čiurlionio pavēikslai žinomi visamē pasaulijē.

X. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kas dažnai primenama mokiniams? (kad mokytis yra svarbiausia jų pareiga).*

Mokiniams dažnai primenama, kad mokytis yra svarbiausia jų pareiga.

1. Kās yrā žinoma? (kad šitas pāstatas statytas XVIII amžijūje). 2. Kās mán visai suprantama? (kad ji dabrā užsiėmusi, nēs reñgiasi egzaminams). 3. Kās yrā mánoma? (kad tojē viētoje yrā buvęs ežeras). 4. Kās yrā tvirtinama? (kad Mėnulyje nērā gyvūbės). 5. Kās aprāšoma šitoje knygoje? (iš kuį atsirādo Žemė).

XI. Переведите на литовский язык, обратив внимание на страдательные причастия.

1. Когда будет обсуждаться твоя дипломная работа? Моя дипломная работа будет обсуждаться в пятницу. 2. Этот доклад уже обсуждался? Еще нет. А когда он будет обсуждаться? 3. Сегодня обсуждается план поездки в Палангу. Почему он не был обсужден раньше? Он уже обсуждался, но отложен на сегодня. 4. Я не знала, что в нашем институте организуется самодеятельность. 5. Где сооружается этот памятник? Я не знаю, где он сооружается. 6. Когда будет строиться новое здание нашего института? Я слышал, что здание для нашего института будет строиться в этом году.

XII. Прочтите предложения, поставьте страдательные причастия в прошедшем и будущем времени по образцу.

Образец: *Mano lagaminas (yra) sudėtas.*

Tavo lagaminas vėkar buvo sudėtas.

Jō lagaminas rytōj būs sudėtas.

1. Теñ jis visadā (yrā) lāukiamas. 2. Referāto temā jau (yrā) aptartā. 3. Mūsų kelionės plānas (yrā) āptartas. 4. Šitas įvykis (yrā) pāmīrštas. 5. Jō diplōminis dārbas (yrā) argintas. 6. Tās dārbas jau (yrā) pradėtas.

7. Šita užduotis (yrā) aptartā. 8. Referāto temā (yrā) suformuluota. 10. Mūsų rāšomojo dārbo temā (yrā) nurōdyta. 9. Literatūros egzaminai (yrā) baigti. 10. Tōs mašinos (yrā) gaminamos mūsų miestē. 11. Mūsų gamykloje (yrā) įvykdytas plānas. 12. Tās nāmas (yrā) pastatytas iš plytų. 13. Kolūkyje (yrā) pastatytos nabijos ūermos.

XIII. Ответьте на вопросы утвердительно и отрицательно.

1. Ar jau sudarytas kelionės plānas? 2. Ar bilietai jau nupirkti? 3. Ar viskas pasiruošta kelionei? 4. Ar lagaminas jau sudėtas? 5. Ar prānešta, kad mēs atvyksime?

XIV. Прочтите предложения, вместо глаголов поставьте страдательные причастия по образцу.

Образец: *Tā metodą taiko mūsų laboratorija.*

Tās metodas yra taikomas mūsų laboratorijoje.

1. Šito laūko nēaria. 2. Šitā knygā māno draugas išvertė į lietuvių kalbā. 3. Manė pākviētē į konferēncijā. 4. Konferēncijoje svairstė labai svarbiūs klāusimus. 5. Tuōs parodōs standūs paskyrė jubilijūi. 6. Tiltā laikū pāstatė. 7. Nāmā nudžė žaliā spalvā. 8. Šitā miēstā vāsarā gaūsiai laikō turistai. 9. Šitime rajonē pastātė daūg naujū namū. 10. Bilietus jau vėkar nupirko. 11. Vėkar jiē āptarė kelionės klāusimus. 12. Tā nāmā pastātė prieš kēletā mėtų. 13. Aš ji mataū pirmā kaftā. 14. Tō dalyko aš visāt negirdėjau.

XV. Ответьте на вопросы отрицательно.

Образец: *Ar tās nāmas seniai (yra) statytas?*

Nė, tās nāmas neseniai (yra) statytas.

1. Ar jūsus miestē (yrā) pastatyta naujā geležinkelio stotis? 2. Ar jis tū pirmā kaftā (yrā) matytas? 3. Ar tās dalykas tū (yrā) girdėtas? 4. Ar šitas metodas (yrā) taikomas jūsus gamykloje? 5. Ar tā knygā (yrā) išverstā į lietuvių kalbā? 6. Ar tū buvai pākviestas į konferēncijā? 7. Ar šitas miēstas vāsarā (yrā) laūkomas turistų? 8. Ar daūg naujū namū pastatyta jūsus rajonē? 9. Ar būvo vėkar nupirkt bilietai į Klaipėdā? 10. Ar vėkar būvo āptartas kelionės plānas? 11. Ar tā taisyklė dažnai pamirštama? 12. Ar tās laiškas (yrā) rašytas pieštukū?

XVI. Прочтите предложения, выделенные глаголы преобразуйте в страдательные причастия по образцу.

Образец: *Jis sako, kad jau ketvirtą pratiną atliko.*

Jis sako, kad jau ketvirtas pratimas atliktas.

1. Jiē prānešė dėstytoji, kad jau pasiriņko kursinio dārbo temās. 2. Ji sākė, kad išlaikė visūs egzāminus. 3. Aš nežinojau, kad jiē tā dārba jau atliko. 4. Aš manau, kad jiē baigė sāvō dārba kolūkyje. 5. Brigādininkas sako, kad šitā nāmā pastātė peį kėturis mėnesius. 6. Jis sako, kad šitā knygā jau vėkar grāžino. 7. Jiē prānešė, kad jau nupirko bilietā. 8.

Jūs manė klausė, ar pradėjan rašyti kūrstinį darbą. 9. Ji nežinojo, ar jiė sudarė kelionės maršrutą.

XVII. Составьте предложения со страдательными причастиями.

Образец: *Jūs tūrite dū pratimūs atlikti.*

Šitie pratimai iaū (yrà) atlikti.

1. Semināru šitas dvj grupės reikia sujungti. 2. Tā lāiška jūs tūrite pėduoti dėstytoju. 3. Šiañdien jūs tūrite nupirkti bilieta. 4. Šita knygā reikia gražinti šešādieni. 5. Tā problėma reikia aptaūti. 6. Šita temā reikia pakartoti. 7. Jūsų brigadā iki Naujųjų mėtų turėjo pastatyti anā pāma. 8. Šita pāma stātė trejūs metūs. 9. Tā pratima tūrite patikrinti. 10. Šitame kvartale reikėjo pastatyti daug naujų namų. 11. Jūs tūrite laiku jvykdyti plāna. 12. Tā strāipsnį jūs tūrite pė savāite parašyti.

XVIII. Составьте предложения. Обратите внимание на употребление страдательных причастий и глагола *ingėti* в значении *должен*.

Образец: *Tās nāmas tūri būti laikū pastatytas.*

Tūri būti pastatytas; turėjo būti pastatytas; tūri būti nūpirktas; turėję būti nūpirktas; tūri būti atliktas; turėjo būti atliktas; tūri būti jvykdytas; turėjo būti jvykdytas; tūri būti ārtartas; turėjo būti ārtartas.

XIX. Переведите на литовский язык.

1. Мне были известны его планы. 2. Нам было поручено это задание. 3. Разве вам об этом не было известно? 4. Нами была предусмотрена поездка. 5. Урок проводит любимый нами учитель. 6. Они будут известны всему миру. 7. Когда ты придешь, книга уже будет прочитана. 8. Когда они вернутся, эта работа уже будет закончена. 9. Вы перевели этот текст? Да, этот текст уже переведен. 10. Нам пришлось много поработать, но теперь этот план осуществлен. 11. Эта комната уже занята? Нет, она еще не занята. 12. Собрание уже открыто. Доклад делает наш преподаватель. 13. Создана новая туристическая группа. Хочешь принять в ней участие? 14. Статья этого студента уже передана в редакцию газеты. Теперь надо ждать ответа.

XX. Составьте вопросы к предложениям, обратите внимание на употребление страдательных причастий и глагола *turėti* в значении *должен*.

Образец: *Šiañdien tūri būti išlaikytas tās egzāminas.*

Kadā tūri būti išlaikytas tās egzāminas?

1. Šitas darbas tūri būti šiañdien atliktas. 2. Taip, jūsų darbas tūri būti dėstytojo patikrintas. 3. Šiā savāite tūri būti pakartotos kėturios tėmos. 4. Taip, tėkstas tūri būti raštū išverstas. 5. Nė, šitų tēmų nejmānoma pakartoti pė savāite. 6. Taip, šitas kontrolinis darbas tūri būti šiañdien patikrintas. 7. Kelionės plānas laikū tūri būti ārtartas.

XXI. Ответьте на вопросы, используя ланые справа словосочетания.

Образец: *Kuriė klāusimai tūi idėmūs? (svarstūti konferėncijojė).*

Mān idėmūs klāusimai, svarstūti konferėncijojė.

1. Kuriė parodės stėndai jums patiko?
2. Kuriė pavėkslai žinomi visamė pasauliujė?
3. Kokia pjėsė vėl stātoma šitame teatre?
4. Kokiojė paskaitojė tū buvai?
5. Kokia knygā jūs skaitėte?
6. Koki architektūros pamiñklā jiė apraškė?
7. Koki darbā tū baigėi šiañdien?
8. Koki lāiška ėmetei ė pāsto dėžutė?
9. Koki strāipsnį tū skaitėi?

XII. Переведите на литовский язык, обратите внимание на страдательные причастия.

1. Окна были открыты студентами. 2. Они открываются после каждого занятия. 3. Они будут закрыты через несколько минут. 4. Этот рассказ был прочитан преподавателем. 5. Художественная литература читается студентами дома. 6. Этот текст будет прочитан завтра. 7. Это письмо было написано моим братом. 8. Эти упражнения выполняются в аудитории. 9. Много произведений создано нашими писателями. 10. Этот завод был построен два года тому назад.

XIII. Составьте ответы на вопросы в виде сложных предложений.

Образец: *Kadā mēs pailsėjome? (kaī dārbas būvo baigtas).*

Kaī dārbas būvo baigtas, mēs pailsėjome.

1. Kadā šita knygā visi labai pīško? (*kaī tik ji būvo išleista*). 2. Kadā sutrumpėjo tās kėltas? (*kaī būvo pastatytas tiltas pė ėpę*). 3. Kadā palėngvėjo dārbas? (*kaī būvo sukonstruotas naujas prietaisas*). 4. Kadā āš galėsiu pėskaityti tavo strāipsnį? (*kaī jis būs išsprāudintas laikraštyje*). 5. Kadā tū vaziuosi atostogų? (*kaī būs išlaikyti visi egzāminai*).

XIV. Ответьте на вопросы отрицательно по образцу; обратите внимание на употребление причастий среднего рода.

Образец: — *Af daug šī mėnesį dirbta?*

— *Nė, šī mėnesį nedaug dirbta.*

1. Af daug apė šita kūrstinj darbā būvo kalbėta? 2. Af daug diskutuota dēl šio įvykio? 3. Af daug šiėmet skaityta paskaitų? 4. Af čia jė ilgai stovėta? 5. Af čia jė būta? 6. Af daug vāsarų keliūta? 6. Af prānešta jām apė pėsedį? 7. Af jė čia vāikščiota? 8. Af tū apė tai girdėta? 9. Af viskas teñ būvo pāguosta? 10. Af teñ jė lāukta? 11. Af čia kas nōrs dāroma tuō klāusimu? 12. Af jau susipažinta sū miestū?

XXV. Образуйте сложноподчиненные предложения по образцу.

Образец: *Kās būvo ārtarta? Kaip rašyti kūrstinį dárba.*
Būvo ārtarta, kaip rašyti kūrstinį dárba.

1. Kās būvo paáškinta? Kuriās temās pasiriñkti kūršiniam dárbei.
3. Kās būvo sūtarta? Kád šitas dárbas būs pradētas šijā saváite. 4. Kās būvo žadēta? Kád studeñtai gaūs šijā saváite seminárų tvarkárašį. 5. Kās būvo nūtarta? Kadā mēs išvyskime. 6. Kās būvo nuródyta? Kád reikia baigti vertimá peñ válanda. 7. Kās būvo liēpta? Kád tã dárba reikia baigti peñ dvi dienas. 8. Kās būvo prãnešta? Kád atvỹks studentų grupė iš Minsko. 9. Kās būvo pasakyta? Kád tã dárba reikėjo baigti grieš pñnesi.

XXVI. Составьте предложения, включающие сложные формы глагола (со страдательными причастиями среднего рода).

Образец: *Daig knygų (yrà) išversta iš rusų į lietuvių kalbą.*

1. (yrà) išversta; būvo išversta; būs išversta; 2. (yrà) kalbėta; būvo kalbėta; 3. (yrà) ārtarta; būvo ārtarta; 4. (yrà) susitarta; būs susitarta; 5. (yrà) prãnešta; būvo prãnešta; būs prãnešta.

XXVII. Переведите на литовский язык, употребляя страдательные причастия среднего рода.

1. Уже решено построить здесь памятник? Да, еще несколько лет тому назад было решено построить здесь памятник. 2. Новое здание вашего института уже построено? Да, оно уже построено год тому назад. 3. Вы уже все подготовили для того, чтобы начать эту работу? Да, для этого уже все подготовлено. 4. Зачем все это делается? 5. О чем говорится в этой брошюре?

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Užsieniētiskas žodis

Dabañ niēkas nesistebi, kád lietuvių kalbojė pavartojami tarptautiniai žodžiai. Iñ reikia pasakyti, kád lietuvių kalbojė jū nemažai vartojama. Jiė įaugo i kalbą i vartojami kaip savi žodžiai.

Ō kaip jiė atėjo i lietuvių kalbą?

Štai vieną dieną netikėtai atsiranda lietuvių kalbojė užsieniētiskas žodis. Niēkas nežino, iš kuñ iñ kaip jis atėjo pirma kalpta. Lietuvių kalbės žodžiai draugiškai iñ maloniai sutinka jį. Iñ kadangi jis būvo daiktavardis, tai būvo paklaustas, kuriōs jis giminės.

— Pardōn, — atsakė užsieniētiskas žodis, — aš seniai keliāju iñ užmiršau, kuriōs aš giminės.

— Nà, ō kaip jūs esate linksniuojamas? — paklausė jį gramatikos paradigmos.

— Linksniuojamas? Kã tai rēiskia „linksniuojamas“? — klausimu i klausimà atsakė jis,

— Pàs mūs tai įprasta, tō reikalauja elementariasis mandagumas, — paáiskino jam. — Mūsų daiktavardžiai turi galūnes iñ yrà linksniuojami. Tai dāroma iš pagarbės kitiems žodžiams.

— Mersi, — atsakė užsieniētiskas žodis, — aš nepriprãtes būti linksniuojamas.

— Šiuō atveju jūs negãlitate gauti mūsų pilietybės, — sãko griežtos gramatikos paradigmos.

— Okė! — nudžiugo užsieniētiskas žodis. — Mán šitaip labiausiai iñ patinka!

Taigi šis užsieniētiskas žodis negalėjo įaugti i lietuvių kalbą, nēs nenorejo būti linksniuojamas. Jūk iñ neįmãnoma žodžiams gyventi tekstė vienišiams, nebendràujant sū kitaĩs. Todėl tarptautiniai žodžiai nōrom nenōrom susipažsta sū lietuviškais žodžiais iñ pamãto, kokiē jiė prasti iñ draugiški. Pãvyzdžiui, veiksmãžodžiai iš pagarbės daiktavardžiams lėidžiasi asmenuojami, būvardžiai linksniuojami iñ dērinami, daiktavardžiams tarnãuja iñ prielinksniai. Taigi tarptautiniai žodžiai lietuvių kalbojė iñgi nōri būti linksniuojami.

Taip tarptautiniai žodžiai susirañda lietuvių kalbojė tūkamaž sãu galūnė, giminė, tañpra linksniuojami. Čiã jiė susirañda tevynė, tañpra tokiē pãt, kaip iñ lietuviški žodžiai. Pãvyzdžiui, humanizmas, kōsmosas iñ daugelis kitų žodžių lietuvių kalbojė yrà tokiē pãt populiarūs, kaip iñ lietuvių kalbės žodžiai — *mōkstas, svajonė, teisingumas*.

Pagal F. Krivinq

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

niēkas nesistebi никто не удивляется
kalbojė vartojamas употребляется в
языке

nemažai vartojama немало употребляется

būvo paklaustas спросили у него
kaip jūs esate linksniuojamas? как вас
склоняют?

daiktavardžiai... linksniuojami существительные ... склоняются

tai dāroma это делается

aš nepriprãtes būti linksniuojamas я не привык, чтобы меня склоняли

šmė gyventi стал жить
kaip nelinksniuojamas как несклоняемый

nebendràujant sū kitaĩs не общаясь с другими

põrom nenõrom volėj-nevolėj
susipažinti sū žodžiais познакомиться

so slovami
veiksmãžodžiai lėidžiasi asmenuojami глаголы согласны, чтобы их спрятали

būvardžiai (lėidžiasi) linksniuojami iñ dērinami прилагательные согласны, чтобы их склоняли и согласовывали

taigi būti linksniuojami хотят быть склоняемыми

tañpra linksniuojami становятся склоняемыми

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Pasakykite, kuriōs žinote lietuvių kalbojė vartojamus tarptautinius žodžius.
2. Ar lietuvių kalbojė gãli būti linksniuojami tarptautiniai žodžiai? Išlinksniuokite kãletą.

Rimas īf Olēgas seniai būvo susitīkē. Pef tē laikā abū īšlaīkē egzāminus. Olēgas gāvo īš visū -dalūku pŌ peņketa. Rimas džiaūgēsi, kād Olēgas gerai īšlaīkē egzāminus. Pef atŏstogas Olēgas keliāvo pŌ respūblikā, ō Rimas būvo īšvažiāves ī kāima pās savo tėvus.

Eīdamas pŌ dīdziajā auditorijā, Rimas sutiņka sāvo draūgā Olēgā.

Диалог

Rimas. Olēgai! Draūgūži! Labā dienā!

Olēgas. Sveikas, Rimai!

Rimas. Olēgai, āš seniai tavē mačiāi! Mān atrōdo, kād iaū šimtas mētū, kaip sū tavimi kaibējāusi.

Olēgas. Šimto mētū dār nērā, bēt jaū daūg laiko mēs nesimātēme. Rimas. Girdējau, kād tū visūs egzāminus īšlaīkei īf īš visū dalūku gavai pŌ peņketa. Svēikinu tavē! Āš labai džiaugiūosi.

Olēgas. Āčiū, Rimai. Malonū īš tavēs girdēti tōkius gerūs žodzīus.

Rimas. Nā, ō kaip tū pralēdai atŏstogas?

Olēgas. Tiesā, tū dār nežinai. Pef atŏstogas āš sū draugaīs keliāvaū pŌ respūblikā.

Rimas. Āk šitair? Īš uikrūjū āš tŏ nežinōjau. Af tū papāsakosi apiē sāvo keliōņē?

Olēgas. Mielai. Bēt dabaīf āš mažai turīū laiko.

Rimas. Gaīla. Bēt trūputī gall dabaīf papāsakoti. Kuriosē vietose buvai? Kā mateīf?

Olēgas. Apsilankiāū Drūskininkuose, Kaunē. Ō bōdamas Bāltijos pajūryje, susipažinaū sū Pālanga, Klaipēda, Nēringa. Vāžinēdamas pŌ tās vietās, daūg įdomiū dalūku mačiāi. Buvaū muziējuose, mačiāi tuosē miestuose architektūros pamiņklū. Tačiāi tū jūk nelabai įdomū, nēs tosē vietose esi ne karītā būvēs.

Rimas. Tai tiesā, kād esū būvēs. Tačiāi īf apiē matytas vietās įdomū klausyūs įspūdžiū. Kuris miestas tū labiausiai patiko?

Olēgas. Kiekvienas yrā savaīp įdomūs īf gražūs. Tačiāi turbūt dīdziaūsiaį įspūdi paliko Kuřišų nērija, yrāc patī Nidā. Vāikšiodamas pŌ Nidā īf jōs apūlinkes, mačiāi kopās, kuriōs yrā pŕiē Kuřišų mārū. Girdējau, kād jōs yrā aukščiaūsios Šiaurēs Eurōpoje, turi apiē 60 mētrū aukščio.

Rimas. Af tū nepakiūdai? Kaip viskā radaīf?

Olēgas. Nē, āš turējau plānā, be tŏ, kiti māno draugaī anksčiāi yrā būvē tosē vietose.

Rimas. Āš atėinantj mėnesj īfgi važiūosiu ī Bāltijos pajūri savāitei.

Olēgas. Ō kās teī būs?

Rimas. Mēs atliksime pŕaktikā pŕiē Kuřišų mārū.

Olēgas. Ōi, visai pamiršaū. Bōdamas Palangojē, sutikaū mūsū gērā draūgā Vlāda. Tū linkėjimai nuŏ jŏ.

Rimas. Āčiū. Tiesā, jīs mān rāšē laiskē apiē tai.

Olēgas. Ō sakyk, kaip tū pralēdai atŏstogas?

Rimas. Ō, āš labai gerai pailsējau. Pŏ egzāminiū āš buvaū īšvažiāves ī kāima pās sāvo tėvus. Pavāsarj kāime labai gražū. Bōdamas pās tėvus, padējau jiems dirbti. Kēletā dienū smarkiai ljo, negalējau nei laukē niēko dirbti, nei eiti pŕiē ēžero. Tadā sēdējau namiē īf skaiciāi knūgā, klausiaūsi rādijo īf žiūrējau televizijā. Be tŏ, āš buvaū nuļjēs pās sāvŏ klāsēs draugūs, sū kuriais kartū teī mōkēmēs, kalbējāusi sū sāvŏ mōkytojais, kuriē manē mōkē. Bōdamas pās juōs, āš papāsakojau apiē stūdijas universitetē īf sāvŏ mōkslinj dārba.

Olēgas. Ō futbola af žaideīf?

Rimas. Dejā, nē. Bēt mēs šj mėnesj dār pažaīsime futbola Viliūje.

Olēgas. Tiesā, sakyk, af turēsi laiko šj sekmādieni?

Rimas. Taip, rōdos, turēsiu.

Olēgas. Vakarē atēik pās manē. Ateis īf daugiaū mūsū draugū.

Rimas. Āčiū, ateisiu. Tād iki pasimātymo.

Olēgas. Īki susitikimo sekmādienj pās manē!

СЛОВА И СЛОВСОЧЕТАНИЯ

apsilankyti, apsilanko, apsilankē pose-
titi

savaip po-svoemu

kopā lona

ankštis, -čio vysota

mōkslinis, -ė naučninai

didžiausia įspūdi padarē

большее впечатление

Kuřišų nērija Куршская коса

Kuřišų mārūs Куршский залив

laikyti — išlaikyti

ilsėti — pailsėti

važiuoti — išvažiuoti

studijos учеба в высшей школе

atrodyti, atrōdo, atrōdē казаться

mān atrōdo mane кажется

įdomiū dalūku много интересного

klausyūs įspūdiū слушать рассказ о

впечатл. чиях

mēs nesimātēme мы не виделись

Šiaurēs Eurōpa Северная Европа

Bāltijos pajūris Балтийское побережье

atlikti pŕaktikā проходить практику

ГРАММАТИКА

Полупричастие

(Pūsdalyvis)

Išeidamas studentas	atsi-	Уходя	студент	попрошались		
Išeidamā studentė	svėi-				студентка	попрошались
Išeidami studentai	kino				студенты	попрошались
Išeidamos studentės					студентки	

Образование полупричастий

Инфинитив глагола	Полупричастие м. и ж. рода		Окончание (вместе с суффиксом)
	ед. число	мн. число	
dirb-ti	{ dirbdamas dirbdamà	{ dirbdami dirbdamos	
làuk-ti	{ làukdamas làukdamà	{ làukdami làukdamos	-damas, -dama
tylč-ti	{ tylčdamas tylčdama	{ tylčdami tylčdamos	-dami, -damos
skaitý-ti	{ skaitýdamas skaitýdama	{ skaitýdami skaitýdamos	

Запомните:

Полупричастия (термин дословно переведен с литовского) образуются от основы неопределенной формы глагола посредством окончания вместе с суффиксом **-damas** в мужском роде и **-dama** в женском. Они имеют единственное и множественное число: окончания в единственном числе **-as, -a**, во множественном **-i, -os**. Полупричастия в литовском языке образуются от всех глаголов.

Возвратные формы полупричастий

džiaug-tis	{ džiaugdamas džiaugdamsi	{ džiaugdami džiaugdamosi	{ радуюсь
pasilik-ti	{ pasilikdamas pasilikdamà	{ pasilikdami pasilikdamos	{ остаюсь

Примечание. Обратите внимание, что возвратные полупричастия множественного числа в мужском роде имеют окончания **-iesi, -osi**, в женском **-esi**. Полупричастия, образованные от возвратных глаголов с приставками, сохраняют возвратную часть между приставкой и корнем (*pasilikdamas*).

Употребление полупричастий

Полупричастия употребляются в качестве обстоятельств в личном предложении и обозначают действие, выступающее в качестве признака другого действия.

Grįždamas { iš instituto } užeis į biblioteką
 Grįždami { ji }
 Grįždami { jiė }
 Grįždamos { jės }

Возвращаясь из института, { он } зайдет
 { она }
 { они } зайдут } в библиотеку

Запомните, что полупричастия в предложении обозначают та-кое дополнительное действие, которое происходит, происходило или будет происходить одновременно с основным действием, и в литовском языке они согласуются с подлежащим в роде, числе и падеже, например: *Grįždamas iš instituto, jis užeis į biblioteką*, т. е. он будет возвращаться и он зайдет.

Когда?

Grįždamas nusipirkiau sąsiuvinį. Возвращаясь, я куплю тетрадь.
 Как?

Jis ėjo namo džiaugdamas. Он шел домой радуясь.

Jis skaito nesukėdamas. Он читает не спеша.

Запомните:

Полупричастия в предложении в большинстве случаев выполняют роль обстоятельства времени или образа действия, напр., *grįždamas* (времени), *džiaugdamas* и *nesukėdamas* (образа действия).

Jis dėkojo kam?

Jis išėjo dėkodamas draui-
kam? gams

Он благодарил

Он ушел, благодаря товарищей

Запомните:

Полупричастия управляют теми же падежами, что и глаголы, от которых они образуются.

На русский язык полупричастия в большинстве случаев переводятся деепричастиями, напр.: *Jis ėjo nesukėdamas*. Он шел не спеша.

Однако в связи с тем, что полупричастия в литовском языке, в отличие от соответствующих форм в русском, могут быть образованы от любого глагола, на русский язык они не всегда передаются деепричастиями. Такие непереводимые дословно полупричастия, как *bėgda-*

tas (от *bēgti*), *rašūdamas* (от *rašūti*), *galēdamas* (от *galēti*) и другие, на русский язык обычно передаются придаточными предложениями:

Bēgdamas namō, vaikas pargriūvo.

Когда ребенок бежал домой, он упал.

Rašūdamas lāiška, rēduok jān linkējumus.

Когда будешь писать письмо, передай ему привет.

Negālēdamas iūkduiti, pežadēk.

Если не можешь выполнить, не обещай.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Дополните предложения таким образом, чтобы оба глагола обозначали одновременно происходившие действия, 2) одно за другим происходившие действия.

Образец 1: *Již gērē arbātā iļ ... (kalbējosi).*

Již gērē arbātā iļ kalbējosi.

1. Jī rōdē mán nūotraukas iļ ... (*pāsakoti*). 2. Mēs vakarieniāvome iļ ... (*juokāuti*). 3. Draugi kalbējosi iļ ... (*klausyās mūzikos*). 4. Jī sēdējo balkonē iļ ... (*svajōti*). 5. Jōnas mōkēsi vakariņēje mokūkloje iļ ... (*dirbti*).

Образец 2: *Jis išjūngē televizoriņ iļ ... (sēsti mōkytis).*

Jis išjūngē televizoriņ iļ sēdo mōkytis.

1. Jis baigē institūtā iļ ... (*pradēti dirbti*). 2. Draugi susitiko pō darbo iļ ... (*ilgāi kalbējis*). 3. Jī pasitaisē pō ligōs iļ ... (*pradēti lankyti pāskaitas*). 4. Jis pamīšo institutē knygās iļ ... (*grīžti pasiņiti*). 5. Mašinā sugēdo iļ ... (*sustōti*).

II. Преобразуйте предложения, второстепенное действие выражая полупричастиями.

Образец: *Již gērē kāvā iļ kalbējosi.*

Již gērē kāvā kalbēdamiesi.

1. Jī rōdē mán nūotraukas iļ pāsakojo. 2. Mēs pietāvome iļ juokāvome. 3. Jiē pusrūjāvo iļ tylējo. 4. Jis vāikšciojo pō kambari iļ skaitē. 5. Saūlius mōkēsi iļ dirbo. 6. Jī ējo iļ daināvo. 7. Jī labai mēgsta sēdēti sāvo kambarjē iļ klausyās mūzikos.

III. Ответьте на вопросы, используя данные справа полупричастия.

Образец: *Jis važiūdamas žvaigēsi iļ šalis.*

važiūdamas

grīždamas

žygiūdamai

sēdēdamas

rašūdamas

1. Kadā jis žvaigēsi i šalis?

2. Kadā āš sutikaū draūga?

3. Kadā pionieriāi daināvo?

4. Kadā tū žūrējai prō lāngā?

5. Kadā jis tūri daugiaū galvōti?

6. Kadā jis ravaļgo?

7. Kadā tū užsūksi pās mūs?

8. Kadā darbinīkai kažkā āiškinosi?

9. Kadā vaikai daināvo?

bēgdamas

grīždamas

eidami

žaisdami

IV. Прочтите предложения, полупричастия, употребляемые в роли обстоятельства времени, дополните относящимися к ним словами в скобках в нужной форме.

Образец: *Tvarkūdamas knygās, radaū sēnā lāiškā.*

1. Tvarkūdamas (*kā?*) ... (*knūgos*), radaū sēnā lāiškā. 2. Rūpindamasis (*kuō?*) ... (*kiti*), būsi iļ pās laimingas. 3. Naudōdamasis (*kuō?*) ... (*prōga*), nuvūkaū i Māskvā. 4. Projektūdamas (*kā?*) ... (*pamiņkīas*), jīs parōdē didelē pātirti. 5. Vāikšciōdami (*kuī?*) ... (*pārkas*), mēs dažnāi susitiņkame sū sāvo draugais. 6. ... (*niēkas*) nelāukdamas (*kō?*), jīs išējo namō. 7. Gerdamā (*kā?*) ... (*arbatā*), jī skaitē laikraštī. 8. Iļnamamasis (*kō?*) ... (*šīs dārbas*), āš žinōjau, kād jīs neleņgvas.

V. Ответьте на вопросы, используя полупричастия в значении обстоятельства образа действия.

Образец: *Jis ējo namō dainūdamas.*

1. Kaip jis ējo namō? *dainūdamas*

2. Kaip ji priėjo prie manęs? *šypsodamasi*

3. Kaip jie stovi? *nejudėdami*

4. Kaip nubėgo vaikas? *veikdamas*

5. Kaip pionieriai žygavo? *juokaudami*

6. Kaip aš laukiau draugo? *sėdėdamas*

7. Kaip ējo žmogūs? *neskubėdamas*

8. Kaip vaikas išbėgo namō? *šypsodamasis*

VI. Прочтите предложения, дополните полупричастия, выступающие в роли обстоятельства образа действия, относящимися к ним словами в требуемой форме.

Образец: *Studeñtai, spausdami rankās, atsivėikino sū mumis.*

1. Studeñtai, spausdami (*kā?*) ... (*rañkos*), atsivėikino sū mumis. 2. Skaitūdamas (*kā?*) ... (*knūgos*), jīs išmōko ietūviū kalbā. 3. Aš ējau namō, klausūdamasis (*kō?*) ... (*mūzika*). 4. Sēdėjau aikštėjē aūt suolo, lāukdamas (*kō?*) ... (*draūgas*). 5. Jīs baigē lāiškā, linkēdamas (*kō?*) ... (*sėkmē*). 6. Mōkydamas (*kā?*) ... (*kiti*), pās išmōksi. 7. Rūpindamasis (*kuō?*) ... (*kiti*), rāsi sāvo lāimē.

VII. Прочтите предложения, преобразуя выделенные глаголы в полупричастия.

Образец: *Jī nubėgo juōkdamasi.*

1. Jī nubėgo (*juōktis*). 2. Vaikas (*māudytis*) žaidē. 3. Mōterys (*šypsotis*) kažkā vienā kitai āiškino. 4. Jīs ējo (*neskubėti*). 5. Vaikas (*šypsotis*) išējo namō. 6. Jīs ējo (*dairytis*). 7. (*Rūpintis*) kitū lāime, rāsi iļ sāvo. 8. Priešas (*bėgti*) turėjo daug nūostoliū.

VIII. Прочтите предложения и преобразуйте их, заменяя выделенные полупричастные обороты глаголами.

Образец: *Váikščiodami p̄ mĩšką, mės památėme vovėrę.*
Mės váikščiojome p̄ mĩšką iř památėme vovėrę.

1. Studeñtai iš Rygõs, būdami Vilniuje, susipražino sũ miestũ. 2. *Váldami vakariėnė*, pāsakojome sávo kelionės įspũdžius. 3. *Dirbdamas mĩškė*, įs labai pavaĩgo. 4. Mótina, *žiūrėdama p̄rõ lángą*, džiaugėsi vaikais. 5. Sáulė, *kildamã aukštyn*, vis labiau šildė. 6. *Sėdėdamas priė stálo*, jis kažkã mąstė.

IX. Прочтите предложения, выделенные словосочетания замените полупричастными оборотами.

Образец: *Áš keliavũ p̄rõ respũblika iř mačiau daug įdomiũ dalykũ.*

Keliãdamas p̄rõ respũblika, áš mačiau daug įdomiũ dalykũ.
1. Mės būvome Klaipėdoje iř užėjome į Jũrũ muziejũ. 2. Áš ėjau i dãrbã iř sutikau draugã. 3. Jis važiavo iř dãirėsi p̄rõ apylinkes. 4. Ji ėjo namõ iř sutiko pažįstamã. 5. Pioniėriai žygãvo mĩško keliũ iř dainãvo. 6. Ji sėdėjo priė lángo iř žiūrėjo į vaikũs. 7. Ji ėjo p̄rõ mĩškã iř dãirėsi i šalis. 8. Mės niėko nebelãukėme iř pradėjome dãrbã. 9. Jõs sėdėjo koridoriuje iř laukė egzãminũ rezultatũ.

X. Переведите на литовский язык, используя полупричастия.

1. Готовясь к экзамену, мы прочитали несколько книг. 2. Пользуясь случаем, мы зашли к вам. 3. Проверья наши контрольные работы, преподаватель нашел много ошибок. 4. Спрашивая дорогу, ты забыл узнать, сколько километров до этой деревни. 5. Ожидая автобуса, мы с ними беседовали. 7. Ученики отвечают урок стоя, а не сидя. 8. Стараясь всё узнать, он прочитал много книг.

XI. Выделенные словосочетания (придаточные предложения времени) замените полупричастными оборотами.

Образец: *Kai ėjau namõ, užsukaũ i bibliotėkã.*
Eidamas namõ, užsukaũ i bibliotėkã.

1. Kai važiavũ keliũ, mačiau naujãs kolũkio fėrmas. 2. Kai ėjome mãudytis, sutikome sãvo draugũs. 3. Kai būvome labai pavaĩgę, nuãtėrėme pailsėti. 4. Kai ėjau i institũtã, užsukaũ i parduotũvę. 5. Kai gãšiau diktãntã, padariaũ kėletã klaidũ.

XII. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец: *Kaip vadĩnasi filmas, kurĩ jũs vãkar mãitėte?*
(„Niėkas nenorėjo miřti“).

Filmas, kurĩ mės vãkar mãitėme, vadĩnasi „Niėkas nenorėjo miřti“.

1. Kãs iš jũsũ būvute konferencijoje, kurĩ vỹko institutė? (visi).
2. Kadã jũs gãvute laĩškã iš draugũ, sũ kuriais susirašĩnėjate? (vãkar).
3. Kuř yrã bibliotekã, kuriojė jũs dirbate? (netoli universitėto). 4. Kadã bũs seminãras, kuriamė jũs skaĩtote referãtã? (kitã savãitę). 5. Kuř tũ pirkaĩ miėsto plãnã, kuř dabaĩ žiũri? (anamė knygũne). 6. Kaip jũs pasvėikĩnote mokytojà, kuris buvo apdovanõtas ordĩnu? (iškilmĩngai).
7. Kuř tũ pralėidai atõstogas, apĩ kuriãs dabaĩ kalbi? (Nidoje).

XIII. Переведите на литовский язык, придаточные предложения времени замените полупричастными оборотами.

1. Когда был в городе, я посетил музей революции. 2. Когда писал мне письмо, он еще не знал, что я перескал жить на новое место. 3. Когда работал на заводе, он окончил вечерний факультет. 4. Когда ехал домой, я встретил своего товарища. 5. Когда летом жил в деревне, я помогал родителям. 6. Когда провожали товарищей, мы встретили соседей из другого колхоза. 7. Когда жил в Клайпеде, я посетил шестой класс.

XIV. Прочтите предложения, замените причастия полупричастными по образцу. Вспомните, что действия, выраженные полупричастием и глаголом, происходят одновременно.

Образец: *Parietãvas žiũrėjau televizija (pietãuti).*
Pietãdamas žiũrėjau televizija.

1. Priėje památėme stõrã ážuolã (ėiti). 2. Grĩžęs užsukaũ i bibliotėkã (grĩžti). 3. Papustyčiãvę kalbėjomės apĩ kelionę (pusyčiãuti). 4. Nuvažiãvę sudainãvome dainã (važiãuoti). 5. Pažaidę vaikã dainãvo (dãirĩuoti). 6. Ismõkęs pãmokas, klausiaũsi rãdijo (mokyti). 7. Sustõję pionėriai dãljiosi įspũdžiais (stovėti).

XV. Переведите на литовский язык, используя полупричастия или действительные причастия.

1. Идя к вам, я надеялся вас найти дома. 2. Переписывая диктант, он сделал несколько ошибок. 3. Дожидаясь автобуса, пассажир читал журнал. 4. Дождавшись дочери, мать была очень счастлива. 5. Вызывая такси, я думал, что оно скоро придет. 6. Приглашая вас, мы думали, что вы придете. 7. Пригласив гостей, она стала убирать комнату. 8. Выучив уроки, мальчик пошел к товарищам.

XVI. Прочтите предложения и переведите на русский язык. Имейте в виду, что литовским сочтениям *priėš + pĩsdãlyvis* (полупричастие) в русском языке соответствуют другие конструкции (прежде чем..., до того как..., перед тем как...)

1. Priėš išeĩdamas paskãmbink mãn. 2. Priėš pĩkdamas pažiũrėk, aĩ turĩ pinigũ. 3. Priėš eidami i seminãrã, mĩsũ grupės studentai visadã gerai pasirėngia. 4. Priėš išeĩdamas išjũnk rãdijà. 5. Priėš atsakydama gerai pagalvõk. 6. Priėš išvažiãodami atėisime atsisvėikinti. 7. Priėš pirkdami bilietus, pasitaĩkite sũ mumis.

XVII. Переведите на литовский язык, используя конструкцию *priėš + pĩsdãlyvis* (полупричастие).

Образец: *Priėš išvažiãodami namõ, mãn paskãmbinkite!*

1. Прежде чем уедете домой, позвоните мне. 2. Прежде чем начать работу, мы составили планы. 3. Прежде чем будете покупать билеты, позвоните мне. 4. Перед отъездом мы придем попрощаться с вами. 5. Прежде чем идти на семинар, студенты нашей группы хорошо подготовились. 8. Прежде чем покупать билеты, посмотрите, есть ли у тебя деньги. 9. До отъезда позвони ему.

Žodis arī altruizmaž

Åš nōriju papāsakoti atsitikimā, kuris paliko mān didelē ģspūdī visām gūvēnīmuī.

Kaī tik kalbū arīē žmōnes, arīē tai, aī jīē gerī aī blogī, āš visadā pri-simenu tā atsitikimā īš sāvō vaikystēs.

Mēs gūvēnōme kāime. Kaftā sū tēvu nuvāžīvōme ī miēstā. Atsimenu, miestē ieškōdami pō parduoituvēs bātū, mēs uzļōjome ī ī knygūnā. Teñ āš pamāciā knygā. Pāēmiānu jā ī rankās īī pradējāu sklaidīyti. Kiekvie-namē jōs pūslapje buvo pilna paveikslēliju.

Bēt tēvas pasižūrējo ī knygōs viršēlī, kuī yā kāina, īī tārē:

— Kītā kaftā nusīpīfksime.

Knygā mūms buvo per brangi.

Namiē āš visā vākarā kalbējāu tik arīē šītā knygā. Īī štai pō dviejū savāciju tēvas mān dāvē kēturis rubliūs.

Kaī ējome ī knygūnā, mān buvo neramū. Åš galvōjāu: ō jēī tā knygā būs parduoatā? Tačiāū pāžvelgīau ī knygās īī pamāciāū jā tojē paciojē viētoje.

Namō grīzome trāukīniu. Vagonē visi ātkreipē dēmesī ī manē, domē-damiesī, kōkiā knygā āš vēžuosi. Daūgelis atsiēdo gretā, kād pamatī-tu paveikslēliūs. Visas vagonās džiāģēsī māno piīkiniu. Īī pūsvālanđ āš buvaū dēmesio ceñtras.

Traukīnīs rīdējo toliāū. Prō lāngus buvo matīti laukai, miškaī. Åš pasīdējāu knygā priē ātviro lāngo īī žiūrējāu ī miškūs īī laukūs, kuriē lēkē prō šālī. Īī stāigā knygā dīngo taīp dvīgubū vagōno langū. Dār īkī gālo nespējāu nē suprāstī, kāš īvīko, tik īssiģaņdēs žiūrējāu ī tēvā, ī gretā sēdīntī lakūnā, kuris baņdē īšimti knygā. Pō minūtēs jaū visas va-gōnas ieškōjo knygōs.

Ō traukīnīs vis nēsē toļn. Jaū greīt īī mūsū stotīs. Åš verkīāū īī nenorējāu līpti īš vagōno. Lakūnas apkabīno manē īī tārē:

— Nā, niēko, trāukīnio maršrūtas īlgas. Mēs rāsīme knygā īī atsiū-sīme jūms. Kuī tū gūveni!

Åš verkīāū īī negalējāu žōdžio īštāti. Tēvas dāvē lakūnuī ādresa.

Kītā diēnā tēvas, grīždāmas īš dārbo, paņnešē mān tā knygā.

— Aī radaī? — paklāusīau.

— Radaū, — nusījuokē tēvas.

Tai buvo ta patī knygā. Tā vākarā āš užmīgaū sū knygā raņkose.

Ō pō keliū diēnū pās mūs atējo laīskanešīs īī ātnešē mūms bande-rōlē.

Banderōlēje buvo ta patī knygā īī lakūno raštēlis, kuī jis rāšo, jōģ vīk-do sāvō pāžada.

Ō dār pō keliū diēnū atējo laīskanešīs īī vēl ātnešē banderōlē, ō pas-kuī dār dvī banderōlēs īī dār trīs: gavaū īš viso septīnias vienōdas kny-gutēs.

Nuō tō laīko praģo 30 mētū. Knygūtēs peī kārā kažkuī dīngo. Ta-čiāū līko svarbīausīa — gēras prisīmīnīmas arīē žmōnes, kuriū āš nepa-žīst īī nēt jīū veidū nebeatsīmēnu. Niekadā nepamiīšīu, kād gerū žmo-nīū ļaugiāū negū blogū.

Rasaļ V. Paskōva

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

visām gūvēnīmuī na vsju žīzņь
ieškōdami bātū kogda isekali botaniki
per brangi sliškōm doroga
būs parduoatā budet prolana
ātkreipē dēmesī ... domēdamiesī obra-
tīli vīmanīve ... īnteresuārs

īssiģaņdēs žiūrējāu īspuganno smotrēl
sēdīntī lakūnā sīdjašego leģčīka
grīždāmas īš dārbo vozvraščasja s rabo-
ty

domōvīnē savūbē vīravstvennoe kačestvo

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papāsakokīte, kāš atsitīko apsakūmo aītoriui.
2. Kōkiā ītakā turējo tās atsitīkīmas aītoriāus pōžiūriui ī gūvēnīmā, ī žmōnes?
3. Aī jūsū gūvēnīme buvo panašīū atsitīkīmu, kuriē suvaidīno svārbi vāidmēnī?
4. Paskaitīkīte priežōdžīū arīē žmōģu, jō dorōvīnes savūbes.
Ieškōk nē grōžio, ō gērio.
Nē visa āuksas, kāš blīzga.
5. Paskaitīkīte jōsū mēģstamū priežōdžīū (patarliū), kuriē īsrēikštū jōsū pōžiūri
ī žmōnes, īī īsveīskīte ī lietūviū kalba.

УРОК 44

Диалог

ī Būitīēs muzīēģu

Olegas. Kā jūs veikēte šeštādīenī?

Rīmas. Būvome Līaudīs būitīs muzīēģe.

Olegas. Aī patēkīntī kelionē?

Rīmas. Labāī. Važiūojant autobusū, būvo gālima pasižvalģyti pō apūlīnkes.

Olegas. Nā, ō pāts muzīģus kaip patīko?

Rīmas. Nuvažiāvus ī muzīģu, pirmīausīa kriūta ī akīs tāī, kād mu-ziģus īkūrtas aīt Kaūno mārīū kraņto, labāī graģiojē viētoje, aplīnkui kalvos īī kalnēliāī, miškaī, peī terītōrijā tēka upēlis ī Kaūno mariās.

Olegas. Ō patī muzīģaus terītōrijā aī didelē? Aš teñ dār nesū būves.

Rīmas. Ganā didelē. Īģjus ī terītōrijā, nēmatīti kīto krašto. Pēščīām reīkia nēmažāī laīko, kōl viskā apžiūrēsi. Bēt gālima muzīģu apžiūrēti īī važiūojant specialīu autobusiukū, kurīs kursuoja pō terītōrijā.

Olegas. O jūs važiavote ar pėsti čjote?
 Rimas. Pradžiojė važiavome, o paskui dār čjome pėsti. Norėjome pasivaikščioti.
 Olegas. Ar daug teñ sodųbų?
 Rimas. Nemažai. Visos suskirstytos pagal etnografinius respublikos regionus, atskirai išdėstytos žemaičių, aukštaičių, dzūkų ir suvalkiečių sodųbos.
 Olegas. Kaip atrodė tōs sodųbos?
 Rimas. Nuėjus į žemaičiams skirtą teritoriją, gālima pamatyti žemaičiųkus gyvenamuosius namus, trobomis vadinamus. Ŗ vāikščiojant pō dzūkų plōtā, pō jū smėikas kalvelės, gālima pamatyti būdingą dzūkų sodųbā. Aukštaičių sodųbose įdomū pamatyti jū gyvenamuosius namus, pīrkionis vadinamus. Ŗ suvalkiečių sodųboms parinktā lygi vietā, nēs jū į gyvenā lygumosē.
 Olegas. Ar sodųbos atstatytos tōkios, kōkios būvo?
 Rimas. Taip, visos atvežtos iš kaimų ir pastatytos visai taip, kaip būvo teñ. Ir atrōdo, kād čia iš tiesų šiuō metū gyvenā žmōnēs, tik dabar ūrā išėjė į laukūs — kās daržų ravėti, kās šieno pjauti, kās kitų darbų dirbti arbā šiaip kur nōrs.
 Olegas. Bėt jūk išėinant dūrys užrakinamos?
 Rimas. Kiek esū mātęs sāvō kāime, išeidami iš namų netoli, kāimo žmōnēs nerakindavo dūrų.
 Olegas. Įdomū! Dār nōriū paklāusti. Jūk kāime būvo visōkių — turtungų ir neturtungų žmonių. Kurių sodųbos ūrā muziejuje?
 Rimas. Ūrā visōkių. Gretā neturtingo valstiēcio ūrā turtingo ūki-ninko sodyba. Muziejuje parōdoma sociālīnė nelygūbė, kār vieni gyvenō turtingai, vālgė sōčiai, Ŗ kitī gyvenō suñkiai, vaigo, dažnai dūonos kās-nio trūkdamo.
 Olegas. Dabartinis kāimas jūk skiriasi nuō sėnojo?
 Rimas. Kā tū! Labai. Muziejuje ir pamatai tā didelį sėnojo ir dabartinio kāimo skirtumā.
 Olegas. Tād žmōnēs dabar geriau gyvenā?
 Rimas. Žinoma. Dabar kāimas mažai skiriasi nuō miēsto. Nauji namai, būtai grāžūs, patōgūs gyvenēti, visuī elektrā, žmōnēs tūri televi-zorių, rādijā.
 Olegas. Tai sakaī, kād, susipažinus sū muziejumi, labiau išryškėja ir dabartinio kāimo pranašūmas.
 Rimas. Aš pasakūčiau, kād nēt labai. Rekomenduōčiau ir tāu apsi-tankyti Buitiēs muziejuje.
 Olegas. Be ābejo. Artimiausiu metū ir ās norēčiau nuvūkti į šita muziejū.

įkurti, įkuria, įkūrė osnovat
 skirti, skiria, skyrė vydelti, vydelti
 kalvā холм
 smėikas, -a песчаный
 būdingas, -a характерный
 patinėti, patenka, patinėo vybrat
 lygus, -i ровный
 lygumā равнина
 atstatyti, atstato, atstatė vosstanovit
 tikrovė действительность
 v dėsū на деле
 ravėti, rāvi, -ėjō полоть
 rakind, -ina, -ino замкнуть
 turtingas, -a богатый
 išdėstyti, -o, -ė расположить
 valstiētis, -čio крестьянин
 ūkininkas хозяин, собственник
 vaigti, vaigsta, vaigo бедствовать
 dabartinis, -is, šiuolaikinis, -is современный
 kursōdi, -loja, -lavo курсовать
 skirstyti, -o, -ė распределять
 regionas регион
 etnografinis, -is этнографический

pirškas, -a типичный
 troba, pirkiā изба
 skirtis, skiriasi, skyrėsi отличатся
 skirtumas разница
 vaizduoti, -uoja, -avo изобразить
 vaizinti, -ėja, -ėjo оздить
 lyginti, -a, -o сравнивать
 pranašūmas превосходство
 rekomenduoti, -loja, -avo рекомендовать

***

liaudies buitiēs muziejus музей народной быта
 kritia į akis бросается в глаза
 žemaičių, aukštaičių, dzūkų ir suvalkiečių sodųbos усадьбы жемайтów, аукштайтów, дзуков и сувалкийцев
 labiau išryškėja становятся очевиднее
 šieno pjauti косить сено
 sociālīnė nelygūbė социальное неравенство
 vū reikalauja по делам
 artimiausiu metū в ближайшее время

ГРАММАТИКА

Деепричастие (Pādalyvis)

Skaitant pereikia skubėti.	При чтении не надо торопиться.
Dirbant reikia susikaūpti.	Во время работы надо сосредоточиться.

Образование деепричастий

Настоящее время

Глагол наст. вр.	Деепричастие	Окончание
dirb-a lāuk-ia rāš-o žiūr-i	dirbant lāukiant rāšant žiūrint	-(i)ant -int

Глагол прош. однокр. вр.	Деепричастие	Окончание
dirb-o lauk-ė žiūrėj-o gās-ė	dirbus laukus žiūrėjus gąsius	-(i)us

Запомните:

1. Деепричастия настоящего времени в литовском языке образуются от основы глагола настоящего времени при помощи суффиксов -ant (для глаголов I и III спряжений) и -int (для глаголов II спряжения): *dirbant* (*laukiant*), *gąsiant*, *žiūrint*.
2. Деепричастия прошедшего однократного времени образуются от основы глаголов прошедшего однократного времени при помощи суффикса -(i)us: *dirbus* (I спряжение); *žiūrėjus* (II спряжение); *gąsius* (III спряжение).
3. Деепричастия в литовском языке образуются от всех глаголов. Они не спрягаются, не изменяются ни в роде, ни в числе; им свойственно лишь изменение по временам.

Возвратные формы деепричастий

praūsiasi nusiprausė	praūsiantis nusipraūsus	при умывании после умывания
tuošiasi pasiguošė	tuošiantis pasiguošus	при подготовке после подготовки

Примечание. Деепричастия, как и глаголы, могут иметь возвратные формы, напр., *praūsiantis*, *tuošiantis*. Деепричастия, образованные от возвратных глаголов с приставками, как и глаголы, сохраняют возвратную часть между приставкой и корнем, напр., *nusipraūsus*.

Употребление деепричастий

Деепричастия в литовском употребляются как в личном, так и в безличном предложениях.

Деепричастия в личном предложении

Sąulei tėkanti, šiuo bėjo rai- kščiai.	На восходе солнца пели птицы.
Mán skaitant knygą, kažkás pasibėdė į duris.	Когда я читал книгу, кто-то постучал в дверь.

Примечания:

1. Действие, обозначенное деепричастием, в литовском языке, в отличие от русского, всегда относится к лицу или предмету, совершающему побочное, второстепенное действие. Поэтому на русский они переводятся различными конструкциями и лишь в редких случаях — деепричастиями (напомним, что действие, обозначенное деепричастием, в русском языке всегда относится к лицу или предмету, совершающему основное действие).

Напр., в предложении *Sąulei tėkanti, šiuo bėjo raiškščiai* деепричастие *tėkanti* обозначает обстоятельство, связанное с действием *tėka*, совершаемым второстепенным предметом *šiuo*, т. е. взошло солнце (оно — ji), а пели птицы (они — jie). Ср. употребление полупричастий, Урок 43.

2. Обратите внимание, что лицо или предмет, выполняющие побочное действие, употребляются в дательном падеже, напр., *Sąulei tėkanti, šiuo bėjo raiškščiai*. *Mán skaitant knygą, kažkás pasibėdė į duris*.

Деепричастия в безличном предложении

Stojant į institūtą, geikėjo laikyti egzāminus.
При поступлении в институт надо было сдать экзамены.
Įstojus į institūtą, geikėjo dažnai reiktis seminārams.
После поступления в институт надо было часто готовиться к семинарским занятиям.

Примечание. Деепричастие настоящего времени в безличном предложении в литовском языке указывает на дополнительное действие, происходящее одновременно с основным. Напр., деепричастие *stojant* обозначает обстоятельство, связанное с действием *reiktis*, совершаемым одновременно с действием *laikyti*, т. е. при поступлении в институт одновременно надо было сдавать экзамены.

Деепричастие в прошедшем времени указывает на дополнительное действие, которое предшествовало главному действию.

Jis baigė darbą. ką?	Он завершил работу.
Baigus darbą, galima raišėti. ką?	После завершения работы можно отдохнуть.

Запомните:

Деепричастия, как причастия и полупричастия, управляют теми же падежами, что и глаголы, от которых они образуются (*baigiant*, *baigus ką?* — *baigti ką?*).

На русский язык деепричастия зачастую передаются различными конструкциями.

Например:

Lāukiant būvo puobodū.	Во время ожидания было скучно.
Einant būvo slidū.	Идти было скользко.
Parējus būvo gēra railsēti.	По возвращении приятно было отдохнуть.

stojant	при поступлении
istojus	после поступления
skaitant	при чтении
pērskaičius	после прочтения
susiigus	в случае болезни

Употребление некоторых деепричастий, обозначающих обстоятельство времени

кадā?	когда?
aūštant	на рассвете
išaūšus	когда рассвело
tēmstant	в сумерках
sutēmšus	когда стемнело
lūjiant	под дождем
palijus	после дождя
sniņgant	когда падал снег
pasniņgus	когда уже выпал снег
sāulei tēkant	на восходе солнца
sāulei patekējus	после восхода солнца
sāulei lēidžiantis	на закате солнца
sāulei nuslīdēdus	после заката солнца

žvalgītis	— pasīzvalgīti	rōdyti	— parōdyti
važūoti	— nuvažūoti	lūginti	— palūginti
vāikšēoti	— pasivāikšēoti	vūkti	— nuvūkti
skirstyti	— suskirstyti	sakūti	— pasakūti
statyti	— pastatyti	važinētis	— pasivažinēti
vėžti	— atvėžti	dėstyti	— išdėstyti

УПРАЖНЕНИЯ

I. Прочтите предложения и укажите, где употреблены полупричастия в деепричастия

1. Jis sēdēdams pasivēlīkino. Nemandagū sēdint svēikintis.
2. Jiē susidraugāvo keliādamī. Keliājant gālima greītai susīdraugāuti.
3. Jis skaitydamas āiškino. Kai kadā skaītant reīkia paīšķint.
4. Jis reņgdamasis vālgē. Reņģiantis nemandagū vālguti.
5. Jis kalbēdamasis būna atīdūs. Kalbantis reīkia būti atīdīām.
6. Eīdamas peļ gātve, vaīkas būvo atsargūs. Einant peļ gātve, reīkia būti atsargīām.

II. Ответьте на вопросы, используя деепричастия.

Образец: *Kadā jis parējo? (tēmstant), Jis parējo tēmstant.*

1. Kadā jūs šiaīdien atsīkēlēte?
2. Kadā būvo šlāpia?
3. Kadā tū grīžai pamō?
4. Kadā jūs išējote grybāuti?
5. Kadā jīs išvažiāvo?
6. Kadā ekskursīoje jūs kēldavotēs īf guldavote?
7. Kadā nemandonū dirbti laukē?

aūštant
palijus
sutēmšus
išaūšus
sāulei tēkant
aūštant, tēmstant
lūjiant īf sniņgant

III. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

Образец: *Kō jīē laukē? (prasīdēdant spektāklijo). Jīē laukē prasīdēdant spektāklijo.*

1. Kō jūs laukēte? (*draņģo pareīnant*). 2. Kō laukē pūblika? (*artistū pasīrōdant*). 3. Kō laukē tėvai? (*sūnaūs grīžtant*). 4. Kō āš dažnai laukdavau? (*šveīčiņ ateīnant*). 5. Kō jīē laukia? (*autobūso arvažiājant*).
6. Kō laukia tē studentai? (*dēstyjo ateīnant*). 7. Kō jūs lauksite? (*jāstū arvūkstant*).

IV. Прочтите предложения, вставляя приведенные справа слова в требуемой форме в дательном (обр. 1) или винительном (обр. 2) падежах.

Образец 1: ... *iėjus, mokīniai atisistōjo (mōkytojas)*, Mōkytojui iėjus, mokīniai atisistōjo.

1. Pračjus ..., mēs vėl susītikome. | *mētai*
2. ... išvūkus, pasītaisē ōras. | *mēs*
3. ... žydint, kāime labai gražū. | *sōdas*
4. Āš išējāu, ... tēkant. | *saulē*
5. Mēs važiāvome, ... lūjant. | *stipriūs lietūs*

Образец 2: ... *pērskaičius, naudinga sukonspektuoti (knygā)*.
Knygā pērskaičius, naudinga sukonspektuoti.

1. Parāšius ..., reikia visadā patikrinti.
2. Atidārius ..., kambaryje pasidārė šalta.
3. Uzđārius ..., pasidārė tvankū.
4. Pavālgius ..., reikėjo nunėšti indb.
5. Keñgiant ..., reikėjo daug mėdžiagos.

V. Предложения с деепричастиями преобразуйте в предложения с союзом *kād* по образцу.

Образец: *Visi suprāto jį būvus koridoriuje.*
Visi suprāto. kād jis būvo koridoriuje.

1. Visi žinėjo jį mókant gróti. 2. Aš mačiau kiškį bėgant. 3. Mės nūjau-
 tėme Olegą grįžus. 4. Visi matė jį mókant daug kalbų. 5. Mės jauėtme
 jį gražiai dainuojant. 6. Žinėjau jį viską suprantant.

VI. Образуйте деепричастия в настоящем и прошедшем однократном вре-
 мени и составьте предложения.

Образец: *Vykstant į kelią, reikia pasiruošti.*
Išvykus dėstytojui, nebūvo tą dieną paskaitų.

(Iš)vykti, (su)laukti, (pa)lyti, (pér)ėiti, (pa)rašyti, (pa)tekėti, duoti,
 (is)jausti, (su)lėmti, (at)važiuoti, (pa)reiti, (su)sięgti.

VII. Выделенные прилагочные предложения обстоятельства времени заме-
 ните деепричастными оборотами (деепричастие + действующее лицо в дателном
 падеже).

Образец: *Kai mokytojas įėjo į klāsę, mokiniai atsisėjo.*
Mokytojui įėjus į klāsę, mokiniai atsisėjo.

1. *Kai atėjo vāsara, mėс važiāvome į Pālanga.* 2. *Kai atšilo, jė suor-
 ganizāvo išvykā į gamtā.* 3. *Kai baigėsi (pasibaigė) pértrauka, visi suėjo-
 me į klāsę.* 4. *Kai jė išvažiāvo, pradėjo lyti.* 5. *Kai mėс padirbėjome, būvo
 gėra ir pailsėti.*

VIII. Составьте предложения с деепричастиями и полупричастиями (1) и со
 словосочетаниями (2).

1) keliāudamas, keliājant, skaitydamas, skaitant, laukdamas, lau-
 kiant.

2) važiūodamas į Klaipėdą, važiūojant į Klaipėdą, grįždami iš ekskūr-
 sijos, grįžtant iš ekskursijos, laukdami autobuso, laukiant autobuso.

IX. Переведите на литовский язык, используя формы полупричастий и дее-
 причастий, и составьте предложения.

Иля, сила, стоя, уходя, торопясь, олеваясь, обуываясь, смеясь,
 радуясь, отказываясь, останавливая, разговаривая.

X. Прочтите предложения, вставляя одно из выделенных деепричастий и по-
 лупричастий.

1. *Āš (iš)ėidamas, išėinant) palikau brólij dār miėgantį.* 2. *(Gyvėndami,
 gyvėnant) bendrabutyje, studentai geriaū susidraugāuja.* 3. *Mūms (grįž-
 dami, grįžtant) pradėjo lyti.* 4. *Āš (grįždamas, grįžtant) sutikau pažis-
 tamą.* 3. *Ji (sėdėdama, sėdint) pasisėikino.* 6. *Jis (skaitydamas, skaitant)
 vālgė.* 7. *Jiė (klausydamiėsi, klausantis) juokėsi.* 8. *Mūms (kalbėda-*

mas, kalbantis) priėjo vėnas māno pažįstamas. 9. *Jiems (išvažiūoda-
 mas, išvažiūojant) būvo gražūs óras.* 10. *Ji (pirkdama, peikant) ge-
 rai apžiūri dáiktą.*

XI. Переведите на литовский язык, используя деепричастия в настоящем или
 прошедшем однократном времени.

1. Когда стало темнеть, похолодало. 2. Когда стемнел, послед-
 емой. 3. В дождь неприятно куда-нибудь идти. 4. После дожда пої-
 дем за грибами. 5. При ожидании время тянется долго. 6. Когда дож-
 дались их, всем стало очень весело. 7. Мы встали, когда рассвело.

XII. Прочтите предложения, используя подходящие слова в требуемой форме
 Образец: *Mės grįždami daināvome.*

1. Mės ... daināvome. 2. Jis ... pasisėikino. 3. Jiė ... juokėsi. 4. ...
 peĩ gātvė, jis urā atsargūs. 5. Jām ..., susirinko draugai palydėti. 6. Jis
 ... atsisėikino. 7. Jām ... iš miėsto, prasidėjo salūitas. 8. Jie ... gerai
 apžiūri prėkė. 9. Vėrai ... juokāvo.

Слова: *grįždamas — grįžtant, sėdėdamas — sėdint, klausydamiėsis —
 klausantis, eidamas — einant, išvažiūodamas — išvažiūojant, išvykdamas —
 išvykstant, važiūodamas — važiūojant, pirkdamas — peikant, dirbdamas —
 dirbant.*

XIII. Ответьте на вопросы, используя данные справа слова, и переведите пред-
 ложения на русский язык. Обратите внимание, что литовским сочетаниям *prieš +
 pādaulyvis* здесь соответствует конструкция *prejėde* чем + неопределенная форма,
 напр.: *prieš kalbant* — прежде чем говорить.

Образец: *Prieš kalbant reikia gerai apgalvoti.*

1. Kadā reikia gerai apgalvoti?
2. Kadā būtina plāuti rankās?
3. Kadā mandagūmas reikalauja atsisėikinti?
4. Kadā reikia parušti slidės?
5. Kadā reikia sutvarkyti mašiną?
6. Kadā apsitrinama šaltu vādeniu?

prieš kalbant
prieš vālgant
prieš išvažiūojant
prieš slidinėjant
prieš važiūojant
prieš māudantis

XIV. Прочтите предложения, вместо пропусков вставьте полупричастия или
 деепричастия, образуя их от данных справа глаголов.

Образец: *Pareidamas užsukaū pās draugą. Pareinant reikės užsukti*
pās draugą.

1. ... užsukaū pās draugą. ... reikės užsukti
pareiti
2. ... jis dairėsi pō apýlinkes. Įdomū ... pa-
važiūoti
sidairyti pō apýlinkes.
3. ... mėс pavařgome. ... būs gālima pailsėti.
parvažiūoti
4. ... jiė daināvo. Mān patinka ... dainuoti.
eiti
5. Jis skaitė ... Nesveika skaityti ...
vālgyti
6. Ji ... atsisėikino. ... reikia atsisėikinti.
išvykti
7. Jiė ... kalbasi. ... nereikia kalbėtis.
dirbti
8. Ji ... gerai apžiūri pirkinį. ... reikia gerai
pirkti
apžiūrėti pirkinį.
9. Vėrai ... juokāvo. ... gālima pajuokāuti.
kalbėtis

Asilas ir druskā

Asilas, nēšdamas druskos maišā, brido peŗ ūpe. Paslūdēs griuvo ī vādenj. Ištirpus druskai, jis lengvai atskēlē īf līko labaī patēnkintas.

Kītaī kaŗta, eidamas upēlio krantū, nēšē mēdvilne. Pagalvōjēs, kād būs lengvīau nēšti, jēi vēl griūs ī ūpe, jis tūcija paslūdo. Bēt, mēdvilnei prisigērus vandēns, asilas nebegalējo atīstōtī īf prigērē.

Pagal Ezōpa

ДЛЯ ЧТЕНИЯ СО СЛОВАРЕМ

Клūмпēs

Kā darīti, draugaī, kād mān besīmōkant peŗ žīemā suplūšo bātai? Reīkia pīrkti naujus. Leņgva pasakūti — pīrkti. Iki stipēndijos toli, ō kās līko — neužtēks dūonai, margarīnai.

Gēra tiems, kuriē turi tēvus, sēseris aŗ brōlius. Ō āš turiū tik dēdē. Priēs kēletā mētū jis pārsīvēzē manē, īdāvē botāgā īf pasākē:

— Nuš šīs dienōs tū būsī piemūš, ō āš tāvo dēdē.

Dēdē Ignātas — visoje apīlinkēje garsūs klūmpīju mēistras. Daūg jō darītu klūmpīju nunešīojau, ganydamas kārvēs īf eidamas ī mokykla...

Taigi pasīskōlināu īš draugo Alfonso mēdpadziūs īf īsvāziāvau pās dēdē Ignātā pagālbos prašūti.

Pasīsekē: dēdē padārē naujās klūmpes, ō dēdienē dār īdējo mān dūonos īf lašīnīj.

Vāziūoju trāukīniu atgal īf galvōju, kaŗp čīā sū klūmpēmīs pīrma kaŗta draugāms pasīrodīti. Visamē tēchnikumē niēkas klūmpīju nenešīoja. Kai kuriē klūmpīju visāi nerā mātē. Einant jōs barskēs, ō visi juoksis.

Parvāziāvau ankstī rīta. Iki pamokū dār būvo gerā valandā. Parōdžīau Alfonsoi klūmpes īf sakaū:

— Pataŗk, gāl nudažīti rāšalu?

— Nereīkia, — sāko, — bāltos dār gražšnēs.

Ī klāšē atējaū pats pīrmas, pakīšaū kōjas sū klūmpēmīs pō sūolu īf lāukīu skambūčio. Bandžīau kartōti pāmoka, bēt nesīsekē. Klausīaus, kaŗp korīdōriumi atēina ī pāmoka mergāitēs. Tikriāusiai taŗp jū īf māno Stepūtē. Jaū girdžīu skaŗbū jōs juoka.

Suskāmbīno. Tuōj prasīdēs geometrijos pamokā. Visī tik kartōja, vaŗto vadovēlius. Nežīnia, kurī paklaūs īf kaŗp pasīsekēs atsakūti.

Geometrijos mōkytojas kaŗkaŗp nujaūcia: paŗziūrēs ī klāšē īf, jēgu norēs, pakvīēs kaŗp tik tā, kuris nemōka īf labīāusiai bījo.

— Kaŗp tū, Alfonsoi, — klāusiu, — nebījal šī kaŗta?

— Āš niēkadā nebījaū, — sāko. — Neseniaī klāusē,

Mōkytojas jēina ī klāšē. Īdomū, kā paklaūs. Ō gāl manē? Dēdūsī atsīvertē žurnālā, vēl pāzvēlgē ī mūs.

— Taŗp, — pasākē tēsdamas. — Pasīkalbēsīme...

„Kād tik nepaklāustū!.. Kād tik nepaklāustū!..“ — dār smarkīau plāka šīrdīs.

— Priē lentōs pakvīēsīme... senīā matīta īf girdēta...

Āīšku, īškviētē manē. Neberandū, kuŗ klūmpēs, kuŗ namū darīat. Užmiršāū, kās uzduota, viskā užmiršāū. Rūpi tik klūmpēs. Ō gāl pasakūti, kād buvaū īsvāziāvēs namō īf nepasīruošīau? Tadā parašīs dvējeta.

Staigā atēina gerā mintīs.

— Alfonsoi, — tūliāi paprašīau, — paskōlink mēdpadziūs.

— Īmk.

Greītai apsiāvīau īf nuējaū priē lentōs. Mačīau, kaŗp Stepūtē žīūrējo ī manē.

— Taŗp... — pasākē mōkytojas. — Užsībrēzk pūšē lentōs īf īrōdyk Pītagōro teorēmā.

Kai āš pradējaū rašūti, mōkytojas vēl paŗziūrējo ī žurnālā īf sāko.

— Īf dār pakvīēsīme senīā matīta īf girdēta... Alfonsoš Šalī.

„Ōi! Alfonsoš! Ō kaŗp dabāŗ būs? — īssīgandaū. — Reīkia atīdūoti mēdpadziūs“.

Žīuriū ī draugā neī gūvas, neī mirēs, ō jis visāi nesījāudina. Mokēdamas pāmoka, Alfonsoš mēgsta īf pajuokāuti. Jis tūcija īlgaī īeško pō sūolu klūmpīju.

Pagalīau šīaŗp taŗp īkīša pō pūšē pēdōs ī klūmpes īf eīna priē lentōs. Klāšē īma juoktus.

— Kōkīos čīā komēdījos? — bāra mōkytojas.

— Atsīprašāū, — sāko Alfonsoš. — Grīndīys īšteptos, āš bāsas neīsiu, ō jis, — parōdē ī manē, — apsīrīko īf māno mēdpadziāis apsiāvēs nuējo priē lentōs.

Āš īssīgandaū. Stōviu īf bandaū šypsōtīs.

— Tēks atsīmainīti, draugūži! — Jis nusīmōvē klūmpes īf dūoda mān.

Klāšē ūzē īš juoko. Kuriē toliāū sēdējo, nēt atsīstōjo, norēdami pamaŗtī klūmpes.

Norējaū īsbēgtī īš klāšēs, ī žēmē prasmēgtī, — rōdēs, kād visī juokīasi nē īš Alfonso, bēt īš manēs, īš māno klūmpīju.

Nesījuokē tik Stepūtē. Tadā tik jī vienā nesījuokē.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

mān besimōkants vo vrema moyej uče-
 by eīdamas | mokūklā idia v školū baš-
 skōlīntī mēdpradzius oдалживать баш-
 маки на деревянной подошве
 seniai matūtas iŕ girdetas toŕ, kogo dav-
 no ne videli j ne slyšali
 visai pēra mātē nikogda ne videli
 mān eīnant kogda я шел
 kas uždūota что задано
 dētis nerūpestingam prikičdyvatsja бес-
 печным
 taŕr jū среди них
 skambūs juōkas звонкий смех
 širdis plāka сердце стучит

lūg tūčia neskubėdamas как нарочно
 не спеша
 pasākė tėsdamas сказал протяжно
 nusimānti klūmpes разуть деревянные
 башмаки
 buvai išvažiāves namō uvezжал домой
 iŕodūtī teorėmā dokazatj teorėmu
 pei gūvas, veī mīgēs ni živ ni mervtj
 mokėdamas pāmoka zная урок
 ikišī rūse pėdōs vtisnutj полстопы
 grūdys išterptos пол натертый
 tēks atsīmānūtī придетсja обратно об-
 менятьсja
 | žemė prasmėgti провалитсja сквозь
 землjo

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papasakokite atsitikimā sū klūmpėmis pamokojė.
2. Prisimiñkite iŕ papasakokite kōkį pōrs atsitikimā iš savo mōkymosi dienų.

Zarasų krašto duktė

Nerōjiškā gūvėnimo kėliā nuėjo Tarūby Sājungos Didvytė Marijā Mel-
 nikāitė.

Marūtė gimė gražiājame Zarasų kraštė. Jamė daūg ežerų, dėl tō jis va-
 dinamas ežerų kraštū. Marūtė — ežerų krašto duktė.

Kaip iŕ visiems dārbo žmonių vaikāms, Marūtėi vaikūstėje tēko suñkiai
 vaŕgti. Jaū keturiōlikos mētų jai pāčiai reikėjo užsidirbti duona.

1940 mėtai atkūrus Tarūby valdžią Lietuvojė, sū džiaugsmū sutīnka
 naujajū gūvėnimā septyniolikmėtė Zarasų krašto mergāitė. Dabaŕ, atsirā-
 dus sājungoms, Marūtė prādėda mōkytis. Ji taūpa komjaunuoiė. Įstōjusi
 i komjaunimā, ji aktyviai pādėda kurti naujā Tarūby Lietuvā, kovōti dėl
 šviesaus dārbo žmonių gūvėnimo.

Prasiđėjus Didžiājam Tėvynės kārui, Marūtė, kaip iŕ kiti jōs draugai
 komjaunuōliai, paliko knygas, mokūklos sūolā iŕ išejo ginti Tėvynės. Kartū
 sū frōntu Marūtė pasitraukė i Tarūby Sājungos gilumā.

1943 mētų gegužės mėnesi Baltarūsiyoje nusilėidžia lėktūvas sū grupė
 būsimūjų partizānų. Taŕr jū iŕ Marūtė. Jiė pėsti sū amunicija žygiuoja i
 pavėrgtā Tarūby Lietuvā. Jaunuōliai gržta atkeřtyti fašistams.

Prasiđėjus partizānų veiklai, kelis mėnesius viŕto nuō bėgių fašistų trau-
 kiniai. Krito jū kareiviai visuī, kuŕ tik pasirōdydavo narsiōji Marūtė sū
 savo draugais partizānais.

Lėpos mėnesi Marūtėi tēko sunkūs išbaūndymas. Jā sū penkiais kovōs
 draugais miškėlyje netoli Dūkšto apsupo didelis hitlerininkų būrys. Dūkš-
 to miestėlyje vōkiečiai jā kankino, porėdami sužinōti, kuŕ yŕa partizānai.
 Tačiaū Marūtė neišdavė draugų. Negalėdami iš Marūtės niėko sužinōti,
 fašistai jā žiaūriai nužudė. Priėš pāt mirtj Marūtė pasākė: „Aš mirštu už
 Tarūby Lietuvā!“

Pō kārō Melnikāitės palaikai būvo pėrkelti i Zārasus. Tojė viėtoje, kuŕ
 ji būvo nužudūta, pastatūtas gražūs obeliskas, kuriamė įrašūti poėtės Salo-
 mėjōs Nėriės žōdžiai:

Paskui — i šōnā palenkta
 Nusviro tū galvėlė...

.....

Mēs atsimiñsim diėnā tā
 Iŕ vėkdysim tā vāliā.

Pō mirties Marūtėi Melnikāitei būvo sūteiktas Tarūby Sājungos Didvy-
 tės vaŕdas.

СЛОВСОЧЕТАНИЯ

jis vadīnamas on nazivajetas
 pāčiai reikėjo užsidirbti priplōs sū-
 moy zarabatyvatj
 atkūrus Tarūby valdžią posle vosstanov-
 lenija Sovetskōj vlasti
 atsirādus sājungoms s pojavleniem uslo-
 vūj
 istōjus i komjaunimā posle vstūplė-
 nija v komсомол
 prasiđėjus Didžiājam Tėvynės kārui kogda
 nachalasj Velikajā Otčestvennāj
 vojna
 pasitraukė i Tarūby Sājungos gilumā
 otsūpūpila v glūbь Sovetskogo Со-
 юза
 sū grupė būsimūjų partizānų s grupoj
 būdušich partizan

i pavėrgtā v porabošennūju
 prasiđėjus partizānų veiklai kogda nacha-
 lasj partizanuskāj deyatelnostj
 kankino, porėdami sužinōti pytalai s
 celjū uznatj
 negalėdami sužinōti kogda ne smogli
 uznatj

būvo pėrkelti byli pereneseny
 būvo nužudūta byla ubita
 pastatūtas obeliskas postavlen obelisk
 įrašūti žōdžiai vpisany slova
 palenkta nusviro tū galvėlė sklonen-
 nāj oputilasj tvoja golovka
 sūteiktas ... vaŕdas prisvoeno zvānis

ЗАДАНИЕ ПО ТЕКСТУ

1. Papasakokite apie Marūtės Melnikāitės gūvėnimā iŕ partizāninę veiklą.
2. Pasakykite daugiau Tarūby Sājungos didvyrių iŕ papasakokite apie juōs.

Склонение существительных
(Daiktavardžių linksniavimas)

Падежи (Liūksniai)	Склонения (Daiktavardžių linksniavimas)	Единственное число (Vienaskaita)	Множественное число (Daugiskaita)
Именительный кто? что? (Vardiniškasis kas?)	I II III IV V	studentas broliis daina sālė akis sūnūs koridorius skiemuō	studentai brōliai dainos sālės ākys sūnūs koridoriai skiemėnys
Родительный кого? чего? (Kilminiškasis kō?)	I II III IV V	studento brōlio dainos sālės akiēs sūnaūs koridoriaus skiemėnīs	studentų brōlių dainų salių akių sūnų koridorių skiemėnų
Дательный кому? чему? (Naudiniškasis kam?)	I II III IV V	studentui brōliui dainai sālėi აკiai sūnui koridoriui skiemėnui	studentams brōliams dainoms sālėms აკims sūnams koridoriams skiemėnims
Винительный кого? что? (Galiniškasis kō?)	I II III IV V	studentą brōlį dainą sālę აკį sūnų koridorių skiemėnį	studentūs brōlius dainas sālės აკis sūnūs koridorius skiemėnis

Падежи (Liūksniai)	Склонения (Daiktavardžių linksniavimas)	Единственное число (Vienaskaita)	Множественное число (Daugiskaita)
Творительный кем? чем? (Inagininkasis kas?)	I II III IV V	studentū brōliu dainā sālė აკimi sūnumi koridoriumi skiemėniu	studentais brōliais dainomis sālėmis აკimis sūnumis koridoriais skiemėnimis
Местный где? (Viētiniškasis kur?)	I II III IV V	studentė brōlyje dainoje sālėje აკyje sūnujė koridoriuje skiemėnyjė	studentuose brōliuose dainose sālėse აკyse sūnuose koridoriuose skiemėnyse

Примечания: 1. Существительные в литовском языке имеют 5 склонений. К I склонению относятся существительные мужского рода с окончаниями в именительном падеже -as, -is: *studentas, broliis*.

Некоторые существительные I склонения перед окончанием имеют мягкий согласный, напр., *kėlias, svėčias*. Мягкий согласный сохраняется во всех падежах: *kėlias, kėlio, kėliui* и т. д. В местном падеже единственного числа эти существительные имеют окончание -yje: *kelyje*.

Часть существительных I склонения в именительном падеже единственного числа имеют окончание -ys, напр., *kambarys, traikinys*. Склоняются они так же, как и существительные на окончание -is (*broliis*): *kambarys, kambariu, kambariui*. Ко II склонению относятся существительные женского рода на окончания -a, -ė: *daina, sālė*.

Некоторые существительные II склонения перед окончанием имеют мягкий согласный, который сохраняется во всех падежах. Они склоняются как существительные на окончание -a (*daina*): *vušniā, vūšnios, vūšniui* и т. д.

К III склонению относятся существительные женского рода на окончание -is (род. п. -ies), напр., *akis (akiēs)*, а также некоторые существительные мужского рода, напр., *dantis, debesis, vagis, žvėris* и др. (при склонении они отличаются от женского рода лишь в дательном падеже единственного числа: ср. *akiai - daičiui*).

К IV склонению относятся существительные мужского рода на окончание -(i)us: *sūnūs, direktorius*. Существительные IV склонения с мягким согласным перед окончанием во множественном числе имеют окончания I склонения (*koridoriai, koridorių...*).

К V склонению относятся существительные мужского рода на окончание -uo (*skiemiuō*). При склонении у существительных V склонения в косвенных падежах перед окончаниями появляется суффикс -en- (*skiemėnīs, skiemėniui...*).

Некоторые существительные, относящиеся к этому склонению, изменяются иначе. Например, *sesuo* (сестра) и *dukė* (дочь) в косвенных падежах перед окончанием получают суффикс -er- и склоняются следующим образом: *seseris, seseriai*,

Употребление существительных в местном падеже для обозначения места, в винительном и родительном с предлогами *į* и *iš* для обозначения направления (движения) (в русском языке соответственно употребляются предлоги *на* — *с* или *в* — *из*)

Местный падеж где? (Viėtininkas <i>kuŗ?</i>)	В, на <i>į</i>	С, из <i>iš</i>
autobusė	autobusą	autobūso
darbė	darbą	dárbo
cirke	cirką	cirko
aerodromė	aerodromą	aerodromo
egzāmine	egzāminą	egzāmino
institutė	institutą	institūto
fabrikė	fabriką	fābriko
kāime	kāimą	kāimo
miestė	miestą	miėsto
kinė	kiną	kinos
koncertė	koncertą	koncėrto
paštė	pāštą	pāšto
stadionė	stadioną	stadiōno
susirinkimė	susirinkimą	susirinkimo
teatrė	teatrą	teātro
universitetė	universitetą	universitėto
***	***	***
bendrābutyje	bendrābutį	bendrābučio
spektāklyje	spektākliją	spektāklio
viėšbutyje	viėšbutį	viėšbučio
***	***	***
auditorijoje	auditoriją	auditorijos
bibliotekoje	bibliotėką	bibliotėkos
ekskursijoje	ekskursiją	ekskursijos
gamykloje	gamyklą	gamyklos
konservatorijoje	konservatoriją	konservatorijos
laboratorijoje	laboratoriją	laboratorijos
klāsėje	klāsę	klāsės
mokėkloje	mokėklą	mokėklos
konferencijoje	konferenciją	konferencijos
parodojė	pārodą	parodės
paskaitojė	pāskaitą	paskaitės
poliklinikoje	polikliniką	poliklinikos
ramokojė	pāmoką	ramokės
***	***	***
parduotuvėje	parduotuvę	parduotuvės
sālėje	sālę	sālės
ligoninėje	ligoninę	ligoninės
vāistinėje	vāistinę	vāistinės
stotyjė	stotį	stoties
***	***	***
koridoriuje	koridorių	koridoriaus
tuĩguje	tuĩgų	tuĩgaus
muziejuje	muziejų	muziejaus
pietuosė	pietus	pietų
gytuosė	gytus	gytų
vakaruosė	vakarų	vakarų

sėseri, sėseria, sėserijė; sėserys, sėseris, sėserimis, sėserysė; dukteris, dukteriai, dukterį и т. д.
 Существительное *mėnuo* (месяц) получает суффикс *-es-* и склоняется по I склонению (*mėnesiui, mėnesiui, mėnesi...*).
 Существительное *šuo* (собака) получает суффикс *-p-* (*šulis, šuniui, šuni, šunių, šunųjė; šunys, šuni, šunims, šunis, šunimis, šunyse*).

2. Место ударения у одних существительных устойчивое, у других неустойчивое, т. е. может переходить с начала слова на окончание или наоборот.

3. Следует обратить внимание на чередование *i→ė* и *d→dž* при склонении существительных: смягченные *i, d* перед *a, o, u* (*a, u, i*) переходят в *ė, dž*, напр., *koktiėtis — kolūkiėčio, mėdis — mėdžio*.

4. В литовском языке имеется семь падеж — звательный (*šauksminiņkas*), предназначенный для обращения, например: *draugas — drauge, mokytojas — mokytojai, Rimas — Rimai, brėlis — brėli, Stasys — Stasy, tata — tata, mamutė — mamute, sūnūs — sūnai*.
 Окончания звательного во множественном числе не отличаются от именительного падежа множественного числа: *vaikai — vaikai* (см. Урок 9).

Приложение 2

Существительные, которые в литовском языке склоняются, а в русском — нет

- būgas* — бюро
- kavinė* — кафе
- kinas* — кино
- kavą* — кофе
- páltas* — пальто
- gādijas* — радио

В литовском они склоняются так же, как и существительные с соответствующими окончаниями, напр., *būgas* как *studeñtas, kavinė* как *sālė* и т. д.

Приложение 3

Некоторые случаи окончаний существительных во множественном числе

<i>sūnūs — sūnūs</i>	} -ūs	} -iai
<i>lietūs — lietūs</i>		
Мужской род (Vūgiškoji giminė)		
Женский род (Mėteriškoji giminė)		
<i>sesuō — sėserys</i>	} -(er)ys	}
<i>duktė — dukterys</i>		
Различная основа во множественном числе		
<i>žmogūs — žmoniūs</i>		

Существительные с окончанием *-ūs* в именительном падеже множественного числа имеют окончание *-ūs*, а существительные с окончанием *-ius* (на мягкой основе) во множественном числе оканчиваются на *-iai* (соответственно изменяются и в остальных падежах).

Существительное *žmogūs* во множественном числе имеет другую основу (*žmoniūs*).

Употребление предлога pàs (у, к), отвечая на вопрос kùr? (для обозначения места и движения) и iš kùr? (откуда, от кого?)

pàs		iš (nuõ)									
Винительный (Galinĩkas)	Родительный (Kilminĩkas)										
Kùr būvo?	<table border="0"> <tr> <td>tėva</td> <td rowspan="4">} iš (nuõ) {</td> <td>tėvo</td> </tr> <tr> <td>bróli</td> <td>brólio</td> </tr> <tr> <td>sėseri</td> <td>sėseris</td> </tr> <tr> <td>mótina</td> <td>mótinos</td> </tr> </table>	tėva	} iš (nuõ) {	tėvo	bróli	brólio	sėseri	sėseris	mótina	mótinos	Iš kùr grįžo?
tėva	} iš (nuõ) {	tėvo									
bróli		brólio									
sėseri		sėseris									
mótina		mótinos									

Приложение 6

Предлоги, требующие родительного падежа (Kilminĩko prieĩlinksniai)

Предлоги	Основные значения	Примеры
aĩt	на (вертикальная и горизонтальная поверхность)	Aĩt sienos kãbo žemėlapis. На стене висит карта. Aĩt stãlo uãã knũgos iĩ sãsiuviniai. На столе лежат книги и тетради.
bė	без кроме	Mėš jaũ mókame vėĩsti tėksta bė žodũno. Мы уже умеем переводить текст без словаря. Bė jũsũ, teĩ būvo dãr penki žmónės. Кроме вас, там было еще пять человек.
dėi	из-за (по причине)	Dėi šiõ dãrbo àš negaliũ eĩti šiaĩdien iĩ kinã. Из-за этой работы я сегодня не могу идти в кино.
iki	до	Iki parduotũvės tik keĩl žĩngsniai. До магазина лишь несколько шагов. Aš imũ šita knũgã iki gũtdienos. Я беру эту книгу до завтра.
iš	из с	Studeĩtai vėlai grįžo iš instĩtũto. Студенты поздно вернулись из института. Jis pãguošė pãmokas iš vãkaro. Он приготовил уроки с вечера.

Предлоги	Основные значения	Примеры
iš nuõ	от с (со) от с (о времени)	Aš pãgeĩnũ iš (nuõ) draũgo. Я иду от друга. Jis gãvo laĩškã iš (nuõ) brólio. Он получил письмо от брата. Jis pãsiėmė žodũnã nuõ stãlo. Он взял словарь со стола. Mãno brólis gũvėna netoli nuõ Vĩlniaus. Мой брат живет недалеко от Вильнюса. Klugaũ nukrito nuõ lentũnos. Книга упала с полки. Nuõ šiũ mėtũ Olėgas mókosi lietũviũ kalbõs. С этого года Олег изучает литовский язык.
priė	у (возле, около), к	Mókujojas stóvi priė stãlo. Учитель стоит у стола. Eĩkite priė lãngo! Идите к окну!
šalia	около, возле, рядом	Stãlas uãã šalia spintos. Стол стоит около шкафа. Aš gũvenũ šalia tãvo pamũ. Я живу рядом с твоим домом.
taĩr	между среди	Taĩr šitũ pamũ uãã baseĩnas. Между этими домами находится бассейн. Taĩr mũsũ studeĩntũ uãã daũg pirmũnũ. Среди наших студентов имеется много отличников.
ũž	за	ũž šiõ pãmo uãã viešbutis. За этим домом находится гостиница.
põ	после через (спустя некоторое время)	Põ dãrbo mės mókomės lietũviũ kalbõs. После работы мы изучаем литовский язык. Jis atėjo põ valandõs. Он пришел через час.

Приложение 7

Предлоги, требующие винительного падежа (Galinĩko prieĩlinksniai)

Предлоги	Основные значения	Примеры
ariė	о (об) около	Mãno draũgas dažnai pãsakoja ariė sãvo dãrba. Мой друг часто рассказывает о своей работе. Mės grįžome ariė sepiĩntã vãlanda. Мы вернулись около семи часов.

Предлоги	Основные значения	Примеры
apliūk	вокруг	Apilīnk stāla stōvi mokiniai. Вокруг стола стоят ученики.
ī	в на	Rutōj Rimas važiuoja ī Klaipėda. Завтра Римас едет в Клайпеду. Aš tū eini ī šita pāskaita? Ты идешь на эту лекцию?
pās	у к	Aš gyvenū pās savo brōlī. Я живу у своего брата. Jis eina pās savo draūga. Он идет к своему другу.
pef	через, сквозь во время, в течение	Mēs važiuome keliū pef miška. Мы ехали по дороге через лес. Pef atostogas mēs gerai pailsējome. Во время каникул мы хорошо отдохнули.
priēš	перед (тому) назад против	Priēš mūsū pāma ugā sōdas. Перед нашим домом есть сад. Priēš šventēs būvo daūg dārbo. Перед праздником было много работы. Priēš metūs aš baigiau mokūklā. Год тому назад я окончил школу. Visā klāsē būvo priēš tā berniūka. Весь класс был против этого мальчика.
prō	через, сквозь мимо	Prō lāngā aš mataū savo dūkerī. В (через) окно я вижу свою дочь. Jis visadā eina ī dārba prō mūsū pāmā. Он всегда идет на работу мимо нашего дома.
pō	по	Jis vaikščioja pō miška. Он ходит по лесу.
ūž	за	Aš vākar dirbau ūž savo draūga. Я вчера работал за своего товарища. Kliskis greitēsnis ūž šūnī. Заяц быстрее собаки.

Приложение 8

Предлоги, требующие творительного падежа
(Inagininko prielinksniai)

Предлоги	Основные значения	Примеры
sū	с (вместе, совместно)	Aš šita dārba atliekū kartū sū dėstytoju. Эту работу я выполняю вместе с преподавателем.
pō	под	Tavo sąsiuvinis ugā pō knugā. Твоя тетрадь находится под книгой.

Склонение прилагательных (Vdvardžių linksniaivimas)

Множественное число (Dauginis)		Единственное число (Vieniskaita)	
Женский род (Moteriskoji giminė)	Мужской род (Vyriškoji giminė)	Женский род (Moteriskoji giminė)	Мужской род (Vyriškoji giminė)
Склонения (Linksniaivimas)	Склонения (Linksniaivimas)	Склонения (Linksniaivimas)	Склонения (Linksniaivimas)
Именительный какой? какая? (Vardiniškas koks? kokia?)	Именительный какого? какой? (Kilmininkas kokio? kokios?)	Именительный какого? какой? (Vardiniškas koks? kokia?)	Именительный какого? какой? (Kilmininkas kokio? kokios?)
Родительный какого? какой? (Kilmininkas kokio? kokios?)	Родительный какого? какой? (Kilmininkas kokio? kokios?)	Родительный какого? какой? (Kilmininkas kokio? kokios?)	Родительный какого? какой? (Kilmininkas kokio? kokios?)
Дательный какому? какой? (Naudiniškas kokiam? kokiai?)	Дательный какому? какой? (Naudiniškas kokiam? kokiai?)	Дательный какому? какой? (Naudiniškas kokiam? kokiai?)	Дательный какому? какой? (Naudiniškas kokiam? kokiai?)
Винительный какого? какой? (Kilmininkas kokio? kokios?)	Винительный какого? какой? (Kilmininkas kokio? kokios?)	Винительный какого? какой? (Kilmininkas kokio? kokios?)	Винительный какого? какой? (Kilmininkas kokio? kokios?)
Творительный каким? какой? (Inagininkas kokiu? kokia?)	Творительный каким? какой? (Inagininkas kokiu? kokia?)	Творительный каким? какой? (Inagininkas kokiu? kokia?)	Творительный каким? какой? (Inagininkas kokiu? kokia?)
Местный в (на) каком? в (на) какой? (Vietininkas kokiam? kokioje?)	Местный в (на) каком? в (на) какой? (Vietininkas kokiam? kokioje?)	Местный в (на) каком? в (на) какой? (Vietininkas kokiam? kokioje?)	Местный в (на) каком? в (на) какой? (Vietininkas kokiam? kokioje?)

Примечания: 1. Прилагательные в литовском языке имеют три склонения; К I склонению относятся прилагательные на окончания -as мужского рода и -a женского рода: *gėras, gerà*.

К II склонению относятся прилагательные на окончания -us мужского рода и -i женского: *gražus, graži*.

К III склонению относятся прилагательные на окончания -is мужского рода и -ė женского: *tarūbinis, tarūbinė*.

2. Прилагательные склоняются так же, как существительные с соответствующими окончаниями, за исключением некоторых падежей, напр., *gerám vaikui, mandagiám berniūkui* (дат. ед. ч.), *geriems vaikams* (дат. мн. ч.).

3. Прилагательные, имеющие в именительном падеже единственного числа мягкий согласный перед окончанием (напр., *žalias, žalia, graži, tarūbinis, tarūbinė*), мягкость сохраняют и в других падежах. Перед гласными заднего ряда мягкость обозначается буквой *i*, напр., *žalio, žalios, tarūbinio, žaliam, žaliai*.

Прилагательные на окончания -us имеют мягкий согласный перед окончаниями в некоторых падежах, напр., *gražiam, gražiu, gražiamė*.

4. Прилагательное *didelis, didelė* (большой, -ая) склоняется как прилагательные III склонения, но во множественном числе мужского рода окончания этого слова совпадают с окончаниями прилагательных I склонения с мягким согласным перед окончанием (*didelis, didelio, dideliám, dideli, ...; didelė, didelės, didelėi, didelė, ...; dideli, didelių, didelėms, didelius...; didelė, didelės, didelėms, didelės, didelės...*).

Приложение 10

Склонение местоименных прилагательных

(Ivardžiūotinių būvdvardžių linksniavimas)

Падеж	Единственное число		Множественное число	
	Мужской род	Женский род	Мужской род	Женский род
Vardiniškas	gerąs gražusis	geroji gražioji	gerieji gražieji	gėrosios gražiosios
Kilminiškas	gėrojo gražiojo	gerosios gražiosios	gerųjų gražiuųjų	gerųjų gražiuųjų
Naudiniškas	gerąjam gražiajam	gerajai gražiajai	geriesiems gražiesiems	gerosioms gražiosioms
Galiniškas	gėrajį gražųjį	gerąją gražiąją	geruosius gražiuosius	gerąsias gražiąsias
Įnagininkas	geruoju gražiuoju	gerąja gražiąja	geraisiais gražiaisiais	gerōšiomis gražiošiomis
Viētiniškas	gerąjame gražiajame	gerōjoje gražiojoje	geruōsiuose gražiuōsiuose	gerōsiose gražiošiose

Примечания: 1. Местоименные прилагательные имеют этимологически двойные окончания: они состоят из окончания прилагательного и личного местоимения (*gėras + jis = gerąs*, *gerà + ji = geroji*, *gražus + jis = gražusis*, *graži + ji = gražioji*).

2. Местоименные прилагательные *didysis, didžioji* (большой, большая, великий, великая), *jaunesnysis, jaunesnioji* (младший, младшая), *vyresnysis, vyresnioji* (старший, старшая) склоняются следующим образом: *didysis, didžio, didžiaiam, didįjį, didžioju, didžiajame; didieji, didžiūjį...; didžioji, didžiūšios, didžiajai...; jaunesnysis, jaunesniojo, jaunesniajam...*

Формы среднего рода прилагательных и наречия от прилагательных

Прилагательное		Употребление прилагательного ср. рода в предложении	Наречие	Употребление наречия в предложении
Мужской род	Средний род			
gėras gražus	gėra gražų	Čia ugà gėra Teñ būvo gražų	gerai gražiai	Jis gerai elgiasi Ji gražiai šoka.

Приложение 12

Наречия времени и места

(Laiko ir vietos prifeiksmiai)

Наречия времени (Laiko prifeiksmiai)		Наречия времени (Laiko prifeiksmiai)	
когда? (kada?)			
šiañdien gūtój vakar dabar visadà (visuomėt) niekadà (niekuomėt) anksti vėlai seniai	сегодня завтра вчера теперь всегда никогда рано поздно давно	neseniai diėna gūtė vakarė naktį žiėmà pavasarį vasarà gūdenį	недавно днем утром вечером ночью зимой весной летом осенью

Наречия места (Viētos prīveiksmiāi)		где? (kur?)	куда? (kur?)
čīā teī kaīrējē deīnējē virģūjē arācīojē pamiē	здесь там слева справа вверху внизу дома	čīā teī ī kaīrē ī deīnē ī virģū ī āračīā pamō	(kur?) сюда туда налево направо наверх вниз домой

Приложение 13

Ударение у существительных и прилагательных

При склонении имен существительных и прилагательных (как и других слов) следует обращать внимание не только на окончания, но также на ударение и интонацию склоняемых слов.

В зависимости от ударения и интонации существительные и прилагательные делятся на четыре группы — парадигмы, которые здесь и в словаре условно обозначены цифрами 1, 2, 3, 4.

Парадигма 1

		Vienāskaita			
V.	výras	beržýnas	pāsaka	tarýbinīs	vaīkiškas
K.	výro	beržýno	pāsakos	tarýbinio	vaīkiško
N.	výrui	beržýnui	pāsakai	tarýbiniam	vaīkiškam
G.	výrā	beržýnā	pāsakā	tarýbinij	vaīkiškā
I.	výru	beržýnu	pāsaka	tarýbiniu	vaīkišku
Vt.	výre	beržýno	pāsakoje	tarýbinīame	vaīkiškame
		Daugiskaita			
V.	výrai	beržýnai	pāsakos	tarýbiniai	vaīkiški
K.	výru	beržýnu	pāsaku	tarýbiniju	vaīkišku
N.	výrams	beržýnams	pāsakoms	tarýbinīams	vaīkiškiems
G.	výrus	beržýnus	pāsakas	tarýbinius	vaīkiškus
I.	výrais	beržýnais	pāsakomis	tarýbinīais	vaīkiškais
Vt.	výruose	beržýnuose	pāsakose	tarýbinīuose	vaīkiškuose

Ударение во всех падежах и числах устойчивое. У двусложных (состоящих из двух слогов) существительных интонация корня слова нисходящая, обозначающая правым знаком — акутом (').

У многосложных существительных и прилагательных интонация нисходящая или восходящая. У этих слов ударение чаще всего бывает на третьем или дальнейшем слоге, считая от конца слова.

Парадигма 2

		Vienāskaita			
V.	sōdas	knūgā	moķyklā	medinīs	medinē
K.	sōdo	knūgos	moķyklus	medinio	medinēs
N.	sōdai	knūgai	moķyklai	mediniam	medinei
G.	sōdā	knūgā	moķyklā	medinij	medinē
I.	sodū	knugā	moķyklā	mediniū	medinē
Vt.	sodē	knūgoje	moķykoje	mediniame	medinēje
		Daugiskaita			
V.	sōdai	knūgos	moķyklus	mediniai	medinēs
K.	sōdū	knūgu	moķyklu	mediniju	mediniņu
N.	sōdams	knūgoms	moķykloms	medinīams	medinēms
G.	sodūs	knūgās	moķyklās	mediniūs	medinēs
I.	sōdais	knūgomis	moķyklomis	medinīais	medinēmis
Vt.	sōduose	knūgose	moķykoļose	mediniuose	medinēse

У двусложных существительных ударение в основном падает на корень слова, интонация которого восходящая и обозначается циркумфлексом (~).

У многих существительных и прилагательных ударение неустойчивое.

Парадигма 3

		Vienāskaita			
V.	kālnas	galvā	báltas	báltas	báltas
K.	káлно	galvōs	báļto	báļto	báļtos
N.	káļnui	gáļvai	báļtām	báļtai	báļtai
G.	káļnā	gáļvā	báļtā	báļtā	báļtā
I.	káļnu	gáļva	báļtu	báļta	báļta
Vt.	káļnē	galvojē	báļtamē	báļtojē	báļtojē
		Daugiskaita			
V.	kaļnaļ	gáļvos	báļti	báļtos	báļtos
K.	kaļnū	galvū	báļtū	báļtoms	báļtoms
N.	kaļnāms	galvōms	báļtiems	báļtas	báļtas
G.	káļnus	gáļvas	báļtus	báļtomis	báļtomis
I.	kaļnāis	galvomis	báļtais	báļtosē	báļtosē
Vt.	kaļnuosē	galvosē	báļtuosē	báļtuosē	báļtuosē

У двусложных существительных и прилагательных ударение переходит с окончания на корень слова. Интонация в корне нисходящая. Прилагательные мужского рода в дательном падеже единственного числа имеют ударение на окончании.

Парадигма 3a

Vienāskaita		Daugiskaita				
V.	dóbilas	mokinūs	dovanā	skrybēlē	tólimas	tolimā
K.	dóbilu	mokinio	dovanōs	skrybēlēs	tólimo	tolimōs
N.	dóbilui	mokinīui	dovanai	skrybēlei	tolimám	tólimai
G.	dóbilā	mokinī	dovana	skrybēlē	tólīma	tólīma
I.	dóbilu	mokinīu	dovana	skrybēlē	tólīmu	tólīma
Vt.	dobilē	mokinujē	dovanojē	skrybēlējē	tolimamē	tolimojē
Daugiskaita						
V.	dóbilai	mokiniai	dovanos	skrybēlēs	toliml	tólimos
K.	dobilū	mokinīū	dovanū	skrybēliū	tolimū	tolimū
N.	dobilāms	mokinīāms	dovanoms	skrybēlēms	tolimiems	tolimoms
G.	dóbilus	mókinius	dovanas	skrybēles	tólimus	tólimas
I.	dóbilaīs	mokiniaīs	dovanomis	skrybēlēmīs	tolimaīs	tolimomīs
Vt.	dobiluosē	mokiniosē	dovanosē	skrybēlēsē	tolimuosē	tolimosē

Парадигма 3b

Vienāskaita		Daugiskaita			
V.	vākaras	pavardē	sutartis	ātviras	atvirā
K.	vākaro	pavardēs	sutartiēs	ātviros	atvirōs
N.	vākarui	pavardei	sutarčiai	atvirām	ātvirai
G.	vākarā	pavarde	sūtartj	ātvirā	ātvirā
I.	vākaru	pavarde	sutartiml	ātviru	ātvira
Vt.	vakarē	pavardējē	sutartyjē	atviramē	atvirojē
Daugiskaita					
V.	vakarai	pavardēs	sūtartys	atvirl	ātviros
K.	vakarū	pavardžiū	sutarčiū	atvirū	atvirū
N.	vakarāms	pavardēms	sūtartims	atviriems	atvirōms
G.	vākarus	pavardes	sūtartis	ātvirus	ātviras
I.	vakaraīs	pavardēmīs	sūtartimis	atviraīs	atviromīs
Vt.	vakaruosē	pavardēsē	sūtartysē	atviroosē	atviroosē

У многих существительных и прилагательных, относящихся к парадигмам 3a и 3b, ударение переходит с окончания на третий слог от конца (a — нисходящая, b — восходящая интонация).

Парадигма 4

Vienāskaita

V.	nāmas	dainā	gēras	mandagūs	mandagi
K.	nāmo	dainōs	gēro	mandaguīs	mandagiōs
N.	nāmui	dainai	gerām	mandagiām	mandāgiai
G.	nāma	dainā	gēra	mandāgu	mandāgia
I.	nāmū	dainā	gerū	mandagiū	mandagiā
Vt.	namē	dainojē	geramē	mandagiamē	mandagiojē
Daugiskaita					
V.	namai	dainos	gerl	mandāgūs	mandāgios
K.	namū	dainū	gerū	mandagiū	mandagiū
N.	namāms	dainoms	geriems	mandagiems	mandagioms
G.	namūs	dainās	gerūs	mandagiūs	mandagiās
I.	namaīs	dainomis	geraīs	mandagiaīs	mandagiomis
Vt.	namuosē	dainosē	geruosē	mandagiuosē	mandagiosē

Ударение в основном на окончании. Интонация корня слова восходящая. У прилагательных мужского рода в дательном падеже единственного числа ударение падает на окончание.

Приложение 14

Основные формы глагола (Pagrindinės veiksmāžodžių formos)

Первая — неопределенная форма	Вторая — 3-е лицо настоящего времени	Третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени
Pirmoji pagrindinė forma — bendratis	Antroji pagrindinė forma — ėsamojo laiko III asmuo	Trečioji pagrindinė forma — būtojo kartinio laiko III asmuo
dirbti, nešti, laukti norėti sakyti	dirba, neša, laukia norėi sako	dirbo, nešė, laukė norėjo sakė

Примечания: 1. Глагол в литовском языке имеет три основные формы, от которых образуются остальные формы глагола: настоящее время образуется от второй основной формы глагола, прошедшее однократное — от третьей, а все остальные времена и наклонения — от первой (неопределенной) формы.

2. По окончаниям второй основной формы глаголы делятся на три спряжения:

I	-a	dirba
II	-i	norėi
III	-o	sako

ГЛАГОЛОВ
asmenāvimas)

tūri, turējo II; sakūti, sāko, sāké III			
Лицо	Настоящее время (Esamāsis laīkas)	Прошедшее одно- кратное время (Būtāsis kartinis laīkas)	Прошедшее много- кратное время (Būtāsis dažninis laīkas)
āš	dirbu } turiū } sakaū } -i } -ai }	dirbau } turėjau } sakaū } -(i)au }	dirbdavau } turėdavau } sakydavau } -davau }
jīs, jī jīē, jōs }	dirba } tūri } sāko } -a } -i } -o }	dirbo } turėjo } sāké } -o } -ē }	dirbdavo } turėdavo } sakydavo } -davo }
jūs	dirbate } turite } sākote } -ate } -ite } -ote }	dirbote } turėjote } sākēte } -ote } -ēte }	dirbdavote } turėdavote } sakydavote } -davote }

Примечания: 1. Настоящее время образуется следующим образом: берется вторая основная форма глагола (*dirba, turi, sāko*), отбрасывается окончание (-a, -i, -o) и к основе (*dirb-, tur-, sak-*) прибавляются личные окончания: -u, -i, -ame, -ate (I спряжение), -iu, -i, -i, -ime, -ite (II спряжение), -au, -ai, -o, -ome, -ote (III спряжение).

Личные окончания глаголов типа *lūkūti, lūkūka, lūkē* в настоящем времени перед окончанием имеют мягкий согласный: *lūkūiu, lūkūi, lūkūka, lūkūkate, lūkūkiate*.

2. Прошедшее однократное время образуется следующим образом: берется третья основная форма глагола (*dirbo, turėjo, sāké*), отбрасывается окончание (-o, -ē) и к основе (*dirb-, turėj-, sak-*) прибавляются личные окончания: -au, -ai, -o, -ome, -ote (I и II спряжения), -iau, -ei, -ē, -ēme, -ēte (III спряжение).

Личные окончания глаголов типа *ņēsti,ņēša,ņēšē (lūkūti, lūkūka, lūkē)* совпадают с личными окончаниями глаголов типа *sakūti* (III спряжение): *ņēšiau,ņēšēi,ņēšē,ņēšēme,ņēšēte*.

3. Прошедшее многократное время, будущее время, сослагательное и повелительное наклонения образуются следующим образом: берется первая основная форма глагола (*dirbti, turėti, sakūti*), отбрасывается окончание (-ti) и к основе (*dirb-, turė-, sakū-*) прибавляются личные окончания (вместе с суффиксом): -davau, -davai, -davome, -davote (прошедшее многократное время); -siu, -si, -s, -sime, -site (будущее время); -čiau, -tum, -tu, -tume, -tumėte (сослагательное наклонение); -k, -kime, -kite (повелительное наклонение).

Глаголы с изменениями в основе

Основные формы глагола			
Первая — неопределенная форма	Вторая — 3-е лицо настоящего времени	Третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени	Соответствие инфинитива в русском
argáuti apsirikti atléisti	argáuna apsiríkka atléidžia	argávo apsiríkko atléido	обмануть ошибиться, ошибаться отпустить; уволить; простить выполнить соответствовать вспомнить найтись, появиться случиться светать обувать наказывать, карать стучать бояться идти бродом, брести пробуждаться быть
atlikti atitikti atsimiñti atsirásti atsitikti aūsti aūti baūsti bélsti bijóti bristi būsti búti	atliēka atitiñka atsimena atsirañda atsitiñka aūšta aūna baūdžia bélđžia bijo breñda buñda uḡa (būna бывает)	atliko atitiko atsiminé atsirañdo atsitiko aūšo āvē baūdė bélđė bijójo brido būdo būvo	делить класть, положить всходить исчезнуть, исчезать дать, давать сохнуть идти есть, поедать получить, получать -пить портиться гаснуть, тухнуть родиться защищать хвалить вызлоравливать грозить валить, разрушать упасть, падать вернуться, возвращаться искать брать проголодаться услышать выучить испугаться случиться, состояться чувствовать ощущать
dalýti dėti dýgti diñgti duoti dziúti eiti ėsti gáuti gėrti gėsti gėsti gimti ginti girti gyti grėsti griauti griúti grižti ieškóti imti išalkti išgirsti išmókti išsigąsti ivýkti jausti justi	daliija dėda dýgsta diñgsta duoda dziústa cina ėda gáuna gėria geñda gėsta gimsta gina giria gyja grėsia griaua griúva grižta ieško ima išalkta išgirsta išmókta išsigąsta ivýkta jaučia juñta	dalijo dėjo dýgo diñgo dāvē dziúvo ėjo ėdė gāvo gėrė gėdo gėso gimė gynė gyrė gijo grėšė griovė griuvo grižo ieškójo ėmė išalko išgirdo išmoko išsigądo ivýko jaūtė juño	лечь лить (о дожде) ломаться надевать любить (что) бросить спать умереть, умирать ненавидеть нырнуть, нырять созревать обрадоваться надоеть, надоедать испугаться отчаяться, отчаиваться удивиться умолкнуть, утихнуть помогать, положить поймать оставить, покинуть, завешать забыть, забывать продать встретить, встретить попасть, попадать поправить испытать устать, уставать знать, узнать, познать сердиться

Основные формы глагола

Первая — неопределенная форма	Вторая — 3-е лицо настоящего времени	Третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени	Соответствие инфинитива в русском
kabóti kásti keĩsti kélti keřšyti kėsti kilti kiřpti kiřsti kliúti kráuti kristi kúrti kviėsti léisti lėkti liėsti likti liñkta liñti lyti lúžti máuti mėgti mėsti miegoti miřti nekėsti nėrti nókti nudžiúgti nusbósti nusigąsti nusimiñti nustėbti nutilti padėti pagáuti palikti pamiřti parduoti pasitikti patekti patikti patirti pavařgti pažinti pýkti	kābo kánda keĩčia kélia keřšija keĩčia kyla keřpa keřta kliuva krauna kriñta kúria kviėčia léidžia lėkia liėčia liėka liñksta leñda lyja lúžta mauna mėgsta mėta miega miršta nekeĩčia nėria nóksta nudžiúnga nusbósta nusigąsta nusimena nusteĩba nutyla padėda pagáuna paliėka pamiřta parduoda pasitiñka pateĩka patiñka patiria pavařgsta pažįsta pýksta	kabójo kándo keĩtė kéle keřšijo keĩtė kilo kiřpo kiřto kliuvo króvė krito kúre kviėtė léido lėké liėtė liko liñko liñdo lijo lúžo móvė mėgo mėtė miegójo mirė nėkentė nėrė noko nudžiugo nusbódo nusigądo nusiminė nustėbo nutilo padėjo pagavo paliko pamiřo pardavė pasitiko patėko patiko patyrė pavařgo pažino pýko	висеть кусать менять поднимать, переселять мстить терпеть подниматься, возникнуть стричь рубить, жать (зерновые) задеть, попасть, зацепляться складывать, грузить падать разводить, создавать приглашать пускать, разрешать, про- водить (время) лететь трогать, касаться оставаться гнутьсЯ. сгибаться, накло- няться лечь лить (о дожде) ломаться надевать любить (что) бросить спать умереть, умирать ненавидеть нырнуть, нырять созревать обрадоваться надоеть, надоедать испугаться отчаяться, отчаиваться удивиться умолкнуть, утихнуть помогать, положить поймать оставить, покинуть, заве- шать забыть, забывать продать встретить, встретить попасть, попадать поправить испытать устать, уставать знать, узнать, познать сердиться

Основные формы глагола			
Первая — неопределенная форма	Вторая — 3-е лицо настоящего времени	Третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени	Соответствие инфинитива в русском
pilti	pila	pýlè	лить
piřkti	peřka	piřko	купить
pjauti	pjauti	pjónè	резать, косить
pjauti	pjauti	pjónè	мыть
pjauti	pjauti	pjyžo	треснуть; разорваться;
			рваться
plóti	plója	plójo	хлопать, плющить, аплодировать
			начинать, начать
pradéti	pradeda	pradójo	начаться, начинаться
prasadéti	prasadeda	prasadéjo	запалакать
pravirksti	pravirksta	pravirkšo	расцвести
prazyšti	prazyšta	prazyžo	прибавить
priduriti	priduria	pridurè	принять
primiiti	prima	primè	привыкнуть
prigrasti	prigrašta	prigrasto	припомнить, вспомнить
prisimiiti	prismena	prisiminè	признать
prisipažinti	prisipažinta	prisipažino	нападать
pūti	pūla	pūolè	дуть
pūsti	pūcia	pūtè	гнить
pūti	pūva	pūvo	найти
rašti	rašta	rašto	означать, значить, выражать, высказывать
reikšti	reikšia	reikšè	собрать
			глотать, пожирать
riņkti	reņka	riņko	черпать
ryti	ryja	ryjo	сесть
sėmti	sėmia	sėmè	болеть
sėsti	sėda	sėdo	посылать
siřgti	seřga	siřgo	шить
siřsti	siuñcia	siuñtè	тонуть
siuti	siuva	siuvo	рвать (цветы)
skęsti	skęsta	skeñdo	отделять, различать, назначить
skinti	skina	skynè	расставаться, отличаться
skirti	skiria	skyrè	распространять, распускать
			лететь
skirtis	skiriasi	skyrėsi	брить, чистить
skleisti	skleidžia	skleidė	подавать жалобу
			жаловаться
skristi	skrenda	skrido	прятать, скрывать
skusti	skuta	skuto	snięga; снег идет
skųsti	skundžia	skundė	жать, нажимать, сжимать
skųstis	skundžiasi	skundėsi	успеть, угадывать
slėpti	slėpia	slėpè	плюнуть
snigti	snięga	snięgo	решать
spąusti	spąudžia	spąudė	взорваться, лопнуть;
spėti	spėja	spėjo	распускаться
spjauti	spjauti	spjovė	толкать
spręsti	sprėndžia	sprėndė	поймать
sprógti	sprógsta	sprógo	
stūmti	stūmia	stūmè	
sugauti	sugauti	sugavo	

Основные формы глагола			
Первая — неопределенная форма	Вторая — 3-е лицо настоящего времени	Третья — 3-е лицо прошедшего однократного времени	Соответствие инфинитива в русском
suprasti	suprašta	suprašto	понять, понимать
surikti	surinka	suriko	вскрикнуть
susipažinti	susipažinta	susipažino	познакомиться
susiriñkti	susirenka	susiriñko	собраться
susitiñkti	susitiñka	susitiñko	встретиться
sušukti	sušunka	sušuko	вскрикнуть, воскликнуть
sutikti	sutiñka	sutiko	согласиться, встретиться
suželsiti	suželdžia	suželdė	ранить
svirti	svyra	sviro	наклоняться, склоняться, клониться
			весить (иметь вес), взвешивать
svėsti	svėgia	svėtè	стрелять
			кормить
šauti	šauti	šovė	мести, подметать
šėrti	šėria	šėrè	праздновать
šlūoti	šlūoja	šlūotė	светить
švėsti	švėčia	švėtė	светать
šviėsti	šviėcia	šviėtė	делаться, становиться
švisti	švinta	švito	достаться, прийтись
tapti	tampa	tapo	темнеть
tėkti	teņa	tėko	годиться, подходить
tėmti	tėmsta	tėmo	таять
tikti	tiñka	tiko	не хватать, не доставать, лопнуть
tiřpti	tiřpsta	tiřpo	уснуть
trūkti	trūksta	trūko	забыть
			удариться, обидеться
užmigt	užmiñga	užmigo	хватать
užmiřsti	užmiřsta	užmiřšo	валить, опрокидывать, переворачивать, переводить
užsigauti	užsigauti	užsigavo	вести
užtėkti	užtėkia	užtėko	направляться, происходить
veřsti	veřcia	veřtė	тащить, тянуть, одевать
			валиться, превратиться
vėsti	vėda	vėdė	варить
vųkti	vųksta	vųko	вянуть
vilkti	vilka	vilko	гнать, вить
viřti	viřta	viřto	играть
virti	vėrda	virė	знать
vųsti	vųsta	vųto	зевать, ротозейничать
vųti	vėja	vijo	гибнуть, погибать
žalsti	žaldžia	žaldė	
žinoti	žino	žinojo	
žiopsti	žiopsta	žiopso	
žuti	žuva	žuvo	

Склонение действительных причастий

Настоящее время (Esamais laikas)		Множественное число (Daugiskaita)	
Единственное число (Vienaskaita)	Женский род (Moteriškoji giminė)	Мужской род (Vyriškoji giminė)	Женский род (Moteriškoji giminė)
V. dirbas (dirbantis)	dirbanti	dirbą (dirbantys)	dirbančios
K. dirbančio	dirbančios	dirbančių	dirbančių
N. dirbančiam	dirbančiai	dirbantiems	dirbančioms
G. dirbanti	dirbančių	dirbančius	dirbančias
I. dirbančiu	dirbančia	dirbančiais	dirbančiomis
Vt. dirbančiame	dirbančioje	dirbančiuose	dirbančiose

Прошедшее однократное время (Būtasis kartinis laikas)	
V. dirbęs	dirbę
K. dirbusio	dirbusios
N. dirbusiam	dirbusiems
G. dirbusi	dirbusias
I. dirbusiu	dirbusiais
Vt. dirbusiame	dirbusiuose

Примечание. Действительные причастия склоняются так же, как прятельные. Разница лишь в том, что причастия мужского рода в окончаниях именительного падежа имеют гласные а, е, і.

Приложение 18

Склонение личных местоимений
(Asmeninių įvardžių linksniavimas)

Единственное число (Vienaskaita)		Множественное число (Daugiskaita)			
1-е лицо	2-е лицо	3-е лицо	1-е лицо	2-е лицо	3-е лицо
V. aš	tù	jis, ji	mēs	jūs	jie, jės
K. manęs	tavęs	jõ, jõs	mūsų	jūsų	jõ, jõs
N. man	táu	jám, jái	mums	jums	jiems, joms
G. manė	tavė	ji, já	mūs	jūs	juõs, jás
I. manimi	tavimi	juõ, já	mumis	jumis	jais, jomis
Vt. manųjė	tavųjė	jamė, jojė	munysė	jumysė	juõsė, josė

Формы притяжательных местоимений
(Savybinių įvardžių formos)

Единственное и множественное число (Vienaskaita ir daugiskaita) Мужской и женский род (Vyriškoji ir moteriškoji giminė)	
V. чей? чья? чье? (kiepõ?)	mano, tavo, savo, mūsų, jūsų, jõs, jõ (в значении притяжательных)
K.	
N.	
G.	
I. Vt.	

Приложение 20

Склонение указательных местоимений
(Pagodomųjų įvardžių linksniavimas)

	Единственное число (Vienaskaita)		Множественное число (Daugiskaita)	
	Мужской род (Vyriškoji giminė)	Женский род (Moteriškoji giminė)	Мужской род (Vyriškoji giminė)	Женский род (Moteriškoji giminė)
V. šitas (šias), anas	šita (ši), tā, anà	šitie (šie), tie, anie	šitos (šios), tās, anās	šitos (šios), tõs, anõs
K. šito (šio), anõ	šitai (šiái), tái, anái	šitūs (šiuõs), tuõs, anuõs	šitais (šiais), taiš, anaiš	šitoms (šiomis), tomis, anõmis
N. šitam (šiam), anam	šitą (šią), tą, aną	šituos (šiuõs), tuõs, anuõs	šitais (šiais), taiš, anaiš	šitomis (šiomis), tomis, anõmis
G. šituo (šiuõ), tuõ, šitame (šiamė), tamė, anamė	šituojė (šiojė), tojė, anojė	šituose (šiuosė), tuosė, anuosė	šituose (šiuosė), tuosė, anuosė	šituose (šiosė), tošė, anosė

Приложение 21

Склонение числительных
(Skaitvardžių linksniavimas)

	Мужск. и женск. р. (Vy. ir mot. g.)		Мужск. и женск. р. (Vy. ir mot. g.)	
	Мужск. и женск. р. (Vy. ir mot. g.)	Мужск. и женск. р. (Vy. ir mot. g.)	Мужск. и женск. р. (Vy. ir mot. g.)	Мужск. и женск. р. (Vy. ir mot. g.)
V. dũ	trỹs	keturi	keturiõs	keturiõs
K. dvi	trijų	keturiems	keturiõms	keturiõms
N. dviejũ	trims	kẽturis	kẽturias	kẽturias
G. dviem	trims	keturiams	keturiõms	keturiõms
I. dviem	trimis	keturiams	keturiõms	keturiõms
Vt. dviejuosė, dviejõsė	trijuosė, trijosė	keturiuosė	keturiuosė	keturiuosė

Viens, vienā	как прилагательные с соответствующими окончанием
Penki, reķķios... deviņi, devīņios	как keturi, kēturios
Dēšimt, dvidešimt, trīsdesimt... devīņiasdesimt	не склоняются
Vienuolika... devīņpīolika, šīp- tas, tūkstantis	как существительные с соответствующими окончаниями (окончания числительных на -а (от 11 до 19) в винительном пишутся без крючка: <i>vienuolika, divīlika</i>).

Приложение 22

**Употребление числительных
(Skaitvārdziņu vartojimas)**

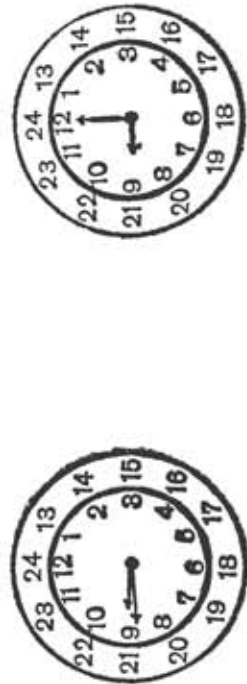
Числительные (Skaitvārdžiai)	Согласование или управление
2—9 11—19 10, 20, 30... 100, 200... 1000, 2000...	Согласование (в роде, числе, падеже) Управляют родительным падежом мн. ч.

Приложение 23

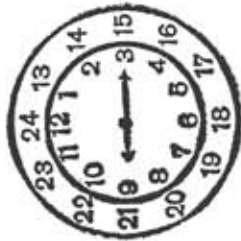
**Время по часам
(Laikas pagal laikrodi)**

Piņš devīņiļ Половина девятого **Вē dvidešimt devī-
piņios** Без двадцати де-
вятъ
Ašūonios vālandos Восемь часов **Восемь часов со-
трīsdesimt minūciņ** уать минут **кēturiasdesimt minū-
ciņ**
Dvidešimt vālandiļ Двадцать часов **Двадцать часов
трīsdesimt minūciņ** тридцать минут **кēturiasdesimt minū-
ciņ** сорок минут

**Вē reņķiōlikos de-
vīņios** Без пятнадцати де-
вятъ
Ašūonios vālandos Восемь часов **Восемь часов со-
кēturiasdesimt reņ-
ķios minūtes** пять минут **кēturiasdesimt reņ-
ķios minūtes**
Dvidešimt vālandiļ Двадцать часов **Двадцать часов со-
кēturiasdesimt reņ-
ķios minūtes** сорок пять минут

Devīņios vālandos Девять часов **Девять часов пят-
reņķios minūtes** минут **reņķiōlika minūciņ** наццать минут
**Reņķios minūtes de-
šimtōs** Пять минут **Пять минут де-
сятого**
**Dvidešimt vienā va-
landā** Двадцать один час **Двадцать один
час**
**reņķios mi-
nūtes** минут **reņķiōlika mi-
nūciņ** минут **reņķiōlika mi-
nūciņ** минут **reņķiōlika mi-
nūciņ** минут

ЛИТОВСКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ

А

- a'čjngai равнодушно
 ab'jūgas, -a 1' равнодушный
 abejojī, -oja, -ojo сомневаться
 abū, abī оба, обе
 āšū спасибо
 adresnojī, -uoja, -āvo (adresavai, adresa-
 vai) адресовать
 aerodromas 2 аэродром
 aerostomas 1 аэропорт
 aforizmas 2 афоризм
 Afrika 1 Африка
 aikšė 3 площадь
 āišku ясно
 āiškinimas 1 объяснение
 āiškiniai, -ina, -ino объяснять; pažiš-
 kinti, -ina, -ino объяснять; āiškinis,
 -inasi, -inosi объясняться, выяснять
 (опа себя)
 āiškus, -i 3 ясный
 akiniai (dg.²) 3 очки
 akis, -ies 4 глаз
 akmenūkas 2 камушек
 akmuo 3 камень
 akordeonas 2 аккордеон
 aktyviai активно
 aktorius 1 актер
 alėja 1 аллея
 algebra 1 алгебра
 alvū 2 сирень
 altruizmas 2 альтруизм
 amunicija 1 амуниция
 āmžinas, -ā 3 вечный
 āmžius 1 возраст; век
 anas, anā тот, та
 angnā 2 ангина
 anglis, -ies (dg. kilim.³ angliū) 4 уголь
 āngtu kalbā английский язык
 ankšėiai раньше
 anksti рано
 ankštūs, -i 4 ранний
 anot по словам
 aūt (kilim.) на
 antai вот, вон (там)
 antradienis, -io 1 вторник

1 Цифрами 1, 2, 3, 4 обозначаются парадигмы ударения (см. Приложение 13).
 ² dg. (daugiskaita) множественное число.
 ³ kilim. (kilimininkas) родительный падеж, naud. (naudininkas) дательный падеж, gal. (galininkas) винительный падеж, įsig. (įsigininkas) творительный падеж.

- arpsirinti, arpsirina, arpsirūnė обтереть-
 ся, оттираться
 aršivefsti см. vėfstis
 aršivūkti см. vūktis
 arškritai вообще
 aršūkiniai см. sušūkinti
 aršūpti см. šūpti
 aršūvėsti см. šūvėsti
 aršiai, aršai, aršarė (kq?) обслуж-
 дать, обсудить
 aršūkti см. vūktis
 aršūrsti см. virsti
 aršūrėti см. židrėti
 ar' либо, или; ли (вопросительное
 или союзное слово)
 arbā либо, или
 arbata (kilim. arbātos) 2 чай
 arbasas 2 арбус
 architektas, -ė 2 архитектор
 architektūra 2 архитектура
 architektūrinis, -ė 1 архитектурный
 arči разв., жуужели
 āruoja 1 армия
 arūmūnika 1 гармоника
 artėti, -ėja, -ėjo приближаться; pri-
 artėti, -ėja, -ėjo приближаться
 arti близ, возле, близко, близко
 arti, ātia, ātė пахать; išarti, išagia, iš-
 atė вспахать
 artileistas 2 артиллерист
 artimas, -ā 3 близкий
 asfaltuotas, -a 1 асфальтованный
 asmuo (asmeis, āsmeniū ...; dg. āsmė-
 pus) 3 лицо
 āš я
 āšara 1 слеза
 āšarotas, -a 1 заплаканный
 āšūntas, -ā восьмой
 atbėgti см. bėgti
 ateistinis, -ė 1 атеистический
 ateiti см. eiti
 atėtis, -ies (naud. āteičiai) 3 будущее
 atgal назад, обратно
 atidarytas, -a 1 открытый
 atidaryti, atidaro (atidaraū, atidaraū),
 atidare (atidaraū, atidareū) открывать;
 atidaryti, -daro, -dare открываться
 atidoti см. dōti
 atidūtas, -i 4 внимательный
 atidūžiai внимательно
 atinti, ātima, ātemė (kq?) отнять
 atitikti, atitinka (atitinkū, atitinki), at-
 itiko (atitikaū, atitikai) (kq?) соответ-
 ствовать
 atkefūti см. kefūti
 atkurimas 2 восстановление; восстано-
 вление; ср. atstatymas
 atkurti, atkuria, atkūrė воссоздать; вос-
 становить

- atleisti, atleidžia, atleido отпустить; уво-
 лить; простить; atleiskite man! прос-
 тите меня!
 atliekamas, -ā личный
 atlikti, atlieka (atlieku, atlieki), atliko
 (atlikaū, atlika) выполнять, выпол-
 нить
 atmintiniai наизусть, на память
 atminis, -ies 3 память
 atnešti см. nešti
 atostogauti, -auja, -āvo (atostogavai,
 atostogavaū) проводить каникулы,
 находиться в отпуске
 atostogos (dg.) 1 отпуск, каникулы;
 paiešti atostogu отпустить на кани-
 кулы

- atprasakojimas изложение
 atpraškūti см. praškūti
 atrašinti см. rašinti
 atrašti см. rāsti
 atsakyti, atgodo, atgode казаться
 atsakinėti, -ėja, -ėjo отвечать
 atsakūti, atsako (atsakaū, atsaka), at-
 sākė (atsakiai, atsakai) ответить
 atsargiai осторожно
 atsargus, -i 4 осторожный
 atsidaryti см. atidaryti
 atsidūri, atsidūria, atsidūrė оказаться;
 очутиться
 atsigėrti см. gėrti
 atsigulti см. gulti
 atsikėlti см. kėltis
 atsiliepti, atsiliepia (atsiliepiū, atsiliepi),
 atsiliepė отозваться
 atsimėkti, -ia, -ė открыть глаза (свои)
 atsiminti, atsimena, atsiminė (kq?) вспо-
 мнить, вспоминать; ср. prisiminti
 atsimėsti см. neštis
 atsiprašūti, atsiprašė (atsiprašai, atsi-
 prašai), atsiprašė (atsiprašaiū, atsi-
 prašai) (kq?) извиниться
 atsižadimas 2 происхождение, воз-
 никновение
 atsižadai, atsižanda (atsižandū, atsižandi),
 atsižado (atsižadaū, atsižadaū) найтись,
 появиться
 atsisakai, atsisako (atsisakaū, atsisaka-
 kaū), atsisakė (atsisakiaiū, atsisakėi)
 (nio kō? kō?) отказать
 atsiėsti см. sėstis
 atsiėpindėti, atsiėpindū, -ėjo отражаться
 atsiėtoti см. stōti
 atsiėkti, atsiėka, atsiėka, atsiėko (atsiėkaū,
 atsiėkaū) повернуться; обернуться;
 отвернуться
 atsiėvėkinti, -ina, -ino проститься, про-
 щаться
 atsitikimas 2 случай, происшествие

atsitiki, atsitiška, atsitiko (tik III astmū)
случиться
atsitikimai случайно
atsitūsi см. siūsti
atsiversti, atsiverčia (atsiverčiu, atsi-
verti), atsivertė (atsiverčiau, atsivertei)
открыть, открывать (книгу)
atsivėrti, atsivergia, atsivertė открыться,
открываться
atsivėsti см. vėsti
atskiras, -à 3 отдельный, особый
atskriti см. skirti
atskirti см. skirti
atsitūmas 1 восстановление; ср. at-
kūrimas
atsitūti см. statyti
atsūmas 2 расстояние
atsūti см. šiti
atsūvesti см. švesti
atvažiuoti см. važiuoti
atvejis, -jo 1 случай; šiuo atveju в дан-
ном случае
atvėrti, atveria, atvėrtė открыть, откры-
вать; отворить, отворять
atvėsti см. vėsti
atvėžti см. vėžti
atvukimas 2 прибытие
atvūkti см. vūkti
atviras, -à 3 открытый, открытый
atvirukas 2 открытка
auditorija 1 аудитория
audra 4 буря

B

Baldas 4 голод
Baldintonas 2 балдинтон
Balgis, -iasi, -ėsi (parparatai III astmū)
окончиться, кончаться; pasibaigti, -bai-
gia, pasibaigė окончиться, кончаться
Balyūs 4 трус
Baimė 1 страх
Baisiai очень, крайне
Baisi страшно
Baisis, -i 4 страшный
Bala 2 болото
Balaidis, -džio 2 апрель; голуба
Balnai (dg.) 2 мебель
Balėtas 2 балет
Balėtonas 2 баллон
Balėtas 4 толос
Balsė 2 гласная буква
Balsis, -io 2 гласный звук
Balsū громко, вслух
Balta бело
Baltas, -à 3 белый
Balti, baltas, baltas (parparatai III astmū)
белеть; бледнеть

bangi, -a, -o расти; araugti, -a, -o об-
расти; jaugti, -a, -o вращать, врас-
тать; raugti, -a, -o подрасти; ш.
augti, -a, -o вырасти
auksas 3 золото
auksinis, -ė 3 золотой
Aukščiausioji Taryba Верховный Совет
aukštas 2 этаж
aukštasis, -à 3 высокий
aukštasis išsilavinimas высшее образо-
вание
aukštyn вверх, кверху
aukštis, -cio 2 высота
aukštoji mokykla высшая школа
aukštumą 3 возвышенность
ausis, -ies (dg. kilm. ausi) ухо
aušti, aušia, aušo (tik III astmū) све-
тат; išaušti, -aušta, -aušo рассве-
ти, рассветать
aušis, aurnasi (aurūsosi, aurniesi), aušai
(avaišai, aveiši) (kild?) обучаться;
arsiauti, arsiaina (arsiaumū, arsiaini),
arslavė обучаться; nusiauti, -auna,
puslavė (kild?) разуться
automobilis, -io 2 автомобиль
autorius 1 автор
āvalynė 1 обувь
avis, -iės (dg. kilm. aviū) 4 овца
āvūdas 3 овес
āžuolūnas 1 дубняк

bė (kilm.) без; кроме
be ābejo без сомнения
bedūnis, -ė 2 бездомный
bėgiai (dg.) 2 рельсы
bėgioti, -ioja, -iojo бегать; parbėgioti,
-ioja, -iojo побегать
bėgti, -a, -o бежать; atbėgti, -a, -o
прибежать; išbėgti, -a, -o выбежать; parbėgti,
-a, -o прибежать обратно; pribėgti,
-a, -o подбежать
bėje кстаи
beletristas 2 беллетрист
bėlėti, bėlėtia (bėdžiū, bėldi), bėldė
(bėldžiau, bėldei) стучать; pasibėlėti,
-bėldžia, -bėldė постучать
bėlėdra общее
bendrabutis, -cio 1 общежитие
bėndras, -à 4 общий
bėndrauti, -auja, -āvo (bėndravai, bėn-
dravai) обпаться
benzinas 2 бензин
bėnkalio направо
bėrbis, -ė 2 беспредельный
bėrnukas 2 мальчик
bėrtas 3 береза; bėrtūnas 1 березник
bėt но
bėt kuris, bet kuri всякий
bėvatė giminė средний род
bėvėik пошти
bibliotėkà 2 библиотека
bičiulis, -io 2 приятель
bijoti, bijo (bijai, bijai), bijojo (lo?)
бояться
bilietas 1 билет
biologas, -ė 2 биолог
biologija 1 биология
biržails, -io 2 июнь
bitė 2 пчела
bitaras 2 бюро
blaškūtis, blaškosi (blaškausi, blaška-
si), blaškėsi (blaškiausi, blaškėsi) ки-
даться, метаться
blizgėti, blizga, -ėjo (parparatai III astmū)
блестеть, сверкать

bėdas, biogai плохо
bėgas, -à 4 плохой
biologiškas, -ia (самый) худший
biokas (kilm. biokados) 2 блоггас
bokštas 1 банша
bošgas 2 кнут
braungis, brāngiai дорого
brangūs, -i 3 дорогой
brėsti, brėšia, brėndu созреть; pri-
brėsti, -brėsta, -brėndu созреть
brėžti, -ia, -o чертить; чиркать
brigada (kilm. brigados) бригада
bristi, brėnda (brėndi, brėndi), brėdo
(bridaū, bridaū) идти бродом, брести
brėlis, -io 1 брат
brėloškas, -a 1 братский
brėložas 1 черта
bučiūti, -ioja, -iojo (bučiavai, bučia-
vai) целовать; ravūtioti, -ioja, -iovo
целоваться
budėti, būdi (budžiū, budi), -ėjo дежу-
рить
budėtojas, -a 1 дежурный
būdingas, -a 1 характерный
būdingas, -džio 1 имя прилагательное
būfėtas 2 буфет
būfėtininkė 1 буфетчица
būvė 1 клубень картофеля, dg. balyvė
картофель
būrys 4 группа
būrnà 3 рот
būrzūnis, -ė 1 буржуазный
būsimas, -à 3 будущий
būsti, būnda (būndi, būndi), būdo (bu-
dai, būdai) пробуждаться; просыпаться
būtas 2 квартира
būtelis, -io 1 бутылка
būti, ugà (esū, esi), būvo (buvaū, buvai)
быть; находиться; являться; бы-
вать; būna (būnū, būni) бывает; nėra
(nesū, nesi, nėra, nėra) нет, нету
būtinai обязательно
būtinamas, -à 3 нужный, необходимый, обя-
зательный

cėmikas 1 химик
cėkas 1 цирк
cėkvas 2 сахар

čia здесь; сюда; čia pat здесь же
čėkis, -io 2 чек
čėlėbėjimas 1 шепот, пение (пение)
čėlėbėti, -ia (čėlėžiū, čėlėži), -ė (čėlėžiad,
čėlėži) кататься (на коньках)

šėlėdė, čėlėba, -ėjo петь (о птицах)
šėlėbūklis (kilm. šėlėbūklis) 2 ящик
šėlėbūti, -ia (šėlėžiū, čėlėži), -ė (šėlėžiad,
čėlėži) кататься (на коньках)

šėlėdė, čėlėba, -ėjo петь (о птицах)
šėlėbūklis (kilm. šėlėbūklis) 2 ящик
šėlėbūti, -ia (šėlėžiū, čėlėži), -ė (šėlėžiad,
čėlėži) кататься (на коньках)

daŗaŗ telperь, ceйчac
 dabartinis, -э 2 теперешний, настoящий;
 совpременный
 daiktas 3 вещь
 daiktavardis, -dũio 1 имя существительное
 daĩc 4 искусство, искусство
 daĩcės institutas художественный ин-
 ститут
 daĩcės parodà художественная выставка
 daĩlininkas, -э 1 художник
 daĩnà 4 песня

dainingas, -a 1 песенный
 dainininkas, -э 2 певец, -ица
 daininoti, -uoja, -avo (dainavau, dainavai)
 петь; радаиноти, -uoja, -avo спеть
 dainytis, dainosi (dainausi, dainaisi), dainosi
 (dairiausì, dairėisi) отпляываться;
 pasidainyti, pasidaino (pasidairau, pa-
 sidairai), pasidairė (pasidairiau, pasi-
 dairėi) отплядаться, осмoтpеться, озн-
 раться; арсидаййти, арсидайго (арси-
 дайгау, арсидайгау), арсидайго (арси-
 дайгау, арсидайгау) отплянуться

daktaras 3 доктор
 daiktas, -io 2 коса
 daiktas 2 предмет
 dailis, -ies (dailis, daili) часть
 дайти, -ija (dailijũ, dailijũ) -ijo (dailijau,
 dailijai) делить
 dailytis, -ijasi, -ijosi делиться
 dailuotai, -auja, -avo (daluvaуau, dalu-
 vai) участвовать
 dangus 4 небо
 dantis, -ies (plauk. dantũ; dг. vard.
 dantys; kilim. dantũ) 4 зуб

dar еше
 darbas 3 работа, труд; занятие, дело
 darbininkas, -э 2 рабочий, работник
 darbvieta 1 место работы
 darbo žmogus трудящийся (человек)
 darbštumas 2 трудолюбие
 darbuotis, -i 4 трудолюбивый
 darbutojas 1 работник
 daryti, daryti (daraу, daryti), daryti (dariaу,
 daryti) делать; дарйти прапешима де-
 лать доклад; радарйти, -daro, -dare
 сделать
 daryti, daryti, darysi делаться, стано-
 виться; пасидарйти, пасидайго, пасидаре
 делаться, стать
 darželis, -io 2 цветник; vaikũ darželis
 детский сад
 daržovės (dг.) 1 овощи
 datà 2 дата
 daug (kò?) много
 daugelis, -io много
 daugiausia больше всего

dauginti, -ina, -ino множить, умножать;
 размножать
 daugiskaita множественное число
 daуyti, dàuo (daуau, daуai), dàuo (dàуiau,
 daуei) красить; пудауйти, -dàuo, -dàuo
 покрасить, окрасить
 daуnai частò
 dàуnas, -à частый
 debesis, -ies (dг. kilim. debesũ) 3 туча,
 облако
 debesuoti облачно
 debesuoti, -a 1 облачный
 dẽdė (dẽdės, dẽdei, ...; dг. dẽdės) 2 дядя
 dẽginatis, -inasi, -inosi загорать; ср. пу-
 dẽgti

dẽgti, dẽga (dẽgu, dẽgi), dẽgė (dẽgiau,
 dẽgei) гореть; уздẽgti, уздẽga, уздẽgė
 загореть; уздẽgti, уздẽga, уздẽgė
 загореться, зажечься
 dejeja к сожалению
 dekinas, -a благодарный, признатель-
 ный
 deklamuoti, -uoja, -avo (deklamavau, dek-
 lamavai) декламировать; радекла-
 muoti, -uoja, -avo продекламировать
 dekotai, -oja, -ojo (kò?) благодарить;
 радекоти -oja, -ojo поблагодарить
 dẽi (kilim.) вз-за, вследствие; радяи;
 отностительно; по (причине)
 delegacija 1 делегация
 dẽlnas 3 ладонь
 dẽltõ (kò?) потому что)
 demarkacinė linija демаркационная ли-
 ния

dẽmesingas, -a внимательный
 dẽmesys (kilim. dẽmesio) 3 внимание
 demonstracija 1 демонстрация
 demonstruoti, -uoja, -avo (demonstravau,
 demonstravai) демонстрировать; ра-
 demonstruoti, -uoja, -avo продемон-
 стрировать
 dengti, -ia (dengtiũ, dengi), -ė (dengiau,
 dengė) закрывать, покрывать; ардег-
 ti, -dengia, ардегė; радегити, -dengia,
 радегė покрывать, накрывать; уздẽgti,
 -dengia, уздẽgė закрывать, накрывать
 dẽrinti, -ina, -ino согласовывать; судẽ-
 rinti, -ina, -ino согласовать
 dẽflus 2 урожай
 dẽstyti, dẽsto (dẽstau, dẽstai), dẽstė (dẽs-
 tau, dẽstei) преподлавать, излагать,
 складывать; икдẽstyti, -o, -э изложить;
 разложить
 dẽstytojas, -a преподаватель, -ица
 dẽšintis, -à десятый
 dẽšimėjė справа; i dẽšimė (dẽšimėtu) направо

dẽstà 4 колбаса
 dẽstė 2 сосиска
 dẽti, dẽda (dẽdu, dẽdi), dẽjo класть; деть,
 девать, ставить; идети, идеда, -dẽjo
 вложить, поместить; радети, радеда,
 -dẽjo положить; судети, судеда, -dẽjo
 уложить; судидети, судидеда, -dẽjo уло-
 жить (seou vėnu); сложиться; со-
 стоять
 dẽvėti, dẽvi (dẽviũ, dẽvi), -ėjo (kò?) по-
 сить; судевėti, -dẽvi, -dẽvėjo сносить,
 возносить

dẽvėntas, -à девятый
 dẽvė 4 ящик, коробка
 dẽvėnė 2 коробочка, шкатулка
 dialogas 2 диалог
 didelis, -э 3 большой
 didingas, -a 1 величественный
 didinti, -ina, -ino увеличивать, пове-
 шать
 dũdis, -dũzio 2 величина; размер
 didžyis, didžioji (ot didis, didi) большой,
 великий

diduujikai героически
 Didžioji Spalio socialistinė revoliucija
 Великая Октябрьская социалисти-
 ческая революция
 didžiulis, -э 2 огромный, громадный
 didžiulis -iuojasi, -iavosi (didžiavausi,
 didžiavomeis) гордиться
 diena 4 день; diena днем
 dieninis, -э 2 дневной
 dievaitė 1 богиня
 dũgti, dũgsta, dũgo всходить (o расте-
 ниях); исьдũgti, -dũgsta, -dũgo взойти
 diktantas 1 диктант
 dukuma 3 пустыня

dĩngti, dĩngsta (dĩngstiũ, dĩngsti), dĩngo
 (dĩngau, dĩngai) исчезать, пропадать
 dĩplominis, -э 1 дипломный
 dirbamas, -à обрабатываемый
 dirbti, -a, -o работать; уздирbti, -a, -o
 зарабатывать
 direktorius (dг. direktoriai) 1 директор
 direktorė 1 директор (o жєнщине)
 diskutuoti, -uoja, -avo (diskutavau, disku-
 tavai) дискутировать
 dõbilas 3 клевер
 dõccėntas, -э 2 доцент
 dokumentas 2 документ
 domėjimasis, -mosi 1 интерес
 domėtis, dõmisi (domiuosi, domiesi), -ėjosi
 интересоваться; пасидомети, пасидоми
 (pasidomiũ, pasidomi), пасидомежо по-
 интересоваться; susidomėti, susidomi
 (susidomiũ, susidomi), susidомежо за-
 интересоваться
 dõmininti, -ina, -ino интересовать; судõ-
 mininti, -ina, -ino заинтересовать

dovana 3 подарок
 dovanoti, -oja, -ojo (kò?) ларить;
 прощать; радованоти, -oja, -ojo по-
 ларить
 drabužiai (dг.) 2 одежда
 drama 2 драма
 dramatingas, -э драматург
 drąsà 4 смелость
 drąsiai смело

draуus, -i 4 смелый
 draugas 4 друг, товарищ
 draуiskas, -a 1 дружеский, товарище-
 ский
 draуiuti, -auja, -avo (draуavaуi, drauga-
 vai) дружить; susidraуiuti, -auja,
 -avo подружиться
 draугė вместе, совместно, одновременно
 draугė 2 подруга, товарищ (o жєнщине)
 draугystė 2 дружба
 draуsmė 4 дисциплина
 dreбėti, dreba (drebu, drebi), -ėjo про-
 жать

drėgnas сыро
 drėgnas, -à 3 мокрый, сырой, влажный
 drėvė 4 дупло
 druska 2 соль
 dukė (dukėis, dukėtai, ...; dг. dukte-
 gys) 3 дочь
 dũndėti, dũnda, -ėjo греметь; судũndėti,
 -dũnda, -ėjo загреметь
 duobė 4 яма
 duona 1 хлеб
 duoti, duoda, dãvė (dãviaуi, dãvei) лать;
 atiduoti, -duoda, atidãvė отлать; иs-
 duoti, -duoda, iisdãvė выдлать; раduoti,
 -duoda, раdãvė полать; рєrduoti, рєr-
 duoda, рєrdãvė перелать

dũrys (dг.) 2 дверь
 dũsauti, -auja, -avo вздыхать
 dũzi, dũzia, dũzo (rapkastai III armija)
 разобиваться; судũzi, -dũzia, -dũzo
 разбиться
 dũvėjetas 1 двойка
 dũvigubas, -a 1 двойной
 dũvyiktas, -a двенадцатый
 dũviratis, -cio 1 велосипед
 dũziaugsmas 4 радость
 dũziaugtis, -iasi (dũziaugiuosi, dũziaugėsi),
 -ėsi (dũziaugiuosi, dũziaugėsi) радовать-
 ся; арсидзияугти, арсидзияугия (арси-
 дзияугiu, арсидзияугiu), арсидзияуге об-
 радоваться
 dũziuginti, -ina, -ino радовать; pradziũ-
 ginti, -ina, -ino обрадовать
 dũziugũ radostno
 dũziugėtis (dг.) 1 лжунгли
 dũziũti, dũziũsta, dũziũvo сохнуть; иkdũziũti,
 -dũziũsta, -dũziũvo высохнуть; пуdзиũti,
 -dũziũsta, -dũziũvo обсохнуть, засохнуть

Е

eilis 4 ряд, очередь
ešgerāšis, -šo 1 стихотворение
eilis (dg.) 4 стихи
eiti, eina (eini, eim), ējo (ēja, ēja) идти;
аретти, -eina, -ejo обойти; aietī, -eina, -ejo прийти, наступить; ietī, -eina, -ejo войти; ietī, -eina, -ejo выйти, уйти; neiti, neina (neim, neim), nējo (nēja, nēja) не идти; шетти, -eina, -ejo пойти, уйти, сойти, сходиться; раретти, -eina, -ejo прийти, вернуться, возвращаться; рететти, ретейна, ретейо перелти; праети, -eina, -ejo пройти; рретти, -eina, -ejo подойти; шетти, -eina, -ejo зайти, заходить
ekonomistas, -š 2 экономист
ekrānas 2 экран

fābriķas 3 фабрика
fakultātas 2 факультет
fantāzija 1 фантазия
fasiestas 2 фашист
fērna 1 ферма
festiivālis, -o 2 фестиваль
filmas 1 фильм
filiibogas, -š 2 филолог
filiologija 1 филология
fizika 1 физика

gārbalas 3 кусок, часть; штука
gabūmas 2 способность
gaidā 4 мелодия; нота
gāja халь, к сожалению
gailētis, gaili, -ejo (kō?) жалеть; gailētis, gailisi, -ejosi (kō?) сожалеть
gāi может
galantērija 1 галантерея
gālas 4 конец
galbit может быть
galēti, gāli (gāli, gāli), -ejo мочь; gālima можно; pēdējāma нелзя, невозможно
gālimas, -a 1 мотушественный, мотучий
gālimiņkas 2 вивительный падеж
gālimē 1 окончание
galvā 3 голова
gālvos skausmai головные боли
gālvoti, -oja, -ejo думать; arģavivō, -oja, -ejo облудмать; iģavivō, -oja, -ejo преддумать
gālvoti, -oja, -ejo думать; arģavivō, -oja, -ejo облудмать; iģavivō, -oja, -ejo преддумать
gaminta 2 завод
gaminti, -ina (gamim, gamini), -ino (gamināi, gamina) готовить; изготав-

gāms, -i 4 обильный, многочисленный
gāni, gāna, gāvo (gavai, gavai) получить, достать
gēda 1 стыл
gēda стьдно
ģeruzē 3 май
ģeruzēs pirmōji Первое мая
ģēibēti, -eja, -ejo спасать; iģēibēti, -eja, -ejo спасти
ģēle 4 цветок
ģeģeznikelo stois вокзал
ģeģeznikelis, -io 1 железная дорога
ģeģynas 1 пестник
ģeolōģija 1 геология
ģeometrija 1 геометрия
ģeta; ģetai хорошо
ģetas, -ā 4 хороший
ģetbūmas, -ā 3 уважаемый; didžiai ģetbūmi, -ia (ģetbū, ģetbi), -š (ģetbūi, ģetbei) уважать
ģerēti, -eja, -ejo улучшаться
ģerētis, ģerisi (ģerūosi, ģerēsi), -ģjosi (kō?) любоваться
ģeris 2 добро, добре
ģerti, ģerta (ģerū, ģerū), ģētē пить; atsiģerti, atsiģeria, -ģētē напиток; iģertti, iģerta, -ģētē выпить
ģetamas 2 доброты
ģesti, ģēda (ģendū, ģendi), ģēdo (ģedaū, ģeda) портиться; sugesti, ģenda, -ģēdo испортиться
ģesti, ģēsta, ģēso (parģatai III asti) гаснуть; uģesti, -ģēsta, -ģēso погаснуть
ģidas 2 гид
ģyduki 2 лечебница
ģydui, ģydo, ģyde лечить; iģyduiti, -ģydo, -ģyde вылечить
ģyduvis, -osi, -esi лентиться
ģyduvojas, ģyduvoja 1 врач
ģydas, -ā 4 ясный; светлый
ģiesmē 3 песня (ģorģestvesnaja; пниш)
ģilnai глубоко
ģilumā глубина
ģilus, -i 4 глубокий
ģimmas 2 рождение
ģimimo diena день рождения
ģimins 3 родня, родственник; род
ģimins (dg.) 3 родные, родственники
ģimnāstika 1 гимнастика; см. mākšā
ģimnāzija 1 гимназия
ģimnāstis, -oji родной
ģimta, ģimsta (ģimsti, ģimsti), ģimē (ģimti, ģimei) родиться
ģimtinā 2 родина, отчизна, родной край
ģimtōji kalba родной язык
ģincūytis, -ijasi, -ijosi (dēi kō?) спорать;

ģinātnis, -š 2 янтарный
ģiani, ģina, (ģim, ģim), ģynē захищать;
arģinti, arģina, -ģynē защитить
ģinūs, ģinasi (ģinūosi, ģinēsi), ģynēsi захищать
ģirdēti, ģirdi (ģirdzū, ģirdi), -ģjo слышать; см. iģirsti
ģirti, ģiria (ģiri, ģiri), ģyģē хвалить; pāģirti, pāģiria, -ģyģe похвалить
ģirts, ģirtasi (ģirūosi, ģirtēsi), ģyģēsi хвалить; pasigirti, pasigiria, pasigirti похвалиться
ģitara 2 гитара
ģyti, ģyļa (ģyū, ģyū), ģjo (ģijaū, ģija) выдворивать; iģyģti, -ģyja, -ģjo выдворить
ģyvas, -ā 3 живой
ģyvēnmas 1 жизнь; vīģa ģyvēnma всю жизнь, весь век
ģyvēni, -ēna (ģyvenū, ģyveni), -ēno (ģyvenai, ģyvena) жить; iģyvēni, -ēna, -ēno послать; iģyvēni, -ēna, -ēno прожить, дожить, пережить; iģyvēni, -ēna, -ēno прожить, разорвать; pāģyvēni, -ēna, -ēno прожить, разорвать; pāģyvēni, -ēna, -ēno прожить, прожить
ģyvētojas 1 житель
ģyģybē 1 жизнь; iģģēbēti kām ģyģybē спасти кому-либо жизнь
ģiģybūs 4 объятие, охапка
ģlobōti, -oja, -ejo олекат
ģlobūti, ģlobsto, ģlobstē гладить; pāģlobūti, -o, -š погладить
ģodis, -i 4 жалый
ģramātika 1 грамматика
ģramātnis, -š 1 грамматический
ģramatūs, -i 4 трогательный, жалобный; улыльный
ģraģēti, -eja, -ejo хорошеить
ģraģiai, ģraģū, ģraģi, -ģjo хорошо
ģraģini, -ina (ģraģini, ģraģini), -ino (ģraģināi, ģraģina) вернуть, возвращать
ģraģināis, -š 2 красавец
ģraģinis, -i 4 красивый, прекрасный
ģreitai быстро, скоро
ģreitas, -ā 4 скорый, быстрый
ģreitis, -ģjo 2 скорость
ģrēsti, ģrēsia, ģrēse (pāģraģai III asti); mān ģrēsia, tū ...) грозить, угрожать
ģrētā (kō?) рядом; наряду; возле; iģģeģeģe ģrētā они сидели рядом; iģģstōvi ģrētā маģēs он стоит возле меня
ģrēimmas, -ā 3 соседи
ģrīvātis, -ģrīvāna, ģrīvōģē разрушат; подрывають; валють; sugrīvāti, -ģrīvāna, -ģrīvōģē разрушить; подорвать
ģrūvas 2 гриб

F

fleiti 2 флейта
fōrmāle 1 формула
fōrmulōti, -foja, -āvo (fōrmulavai, fōrmulavai) формулировать; сформулировать
fioiti, -foja, -āvo сформулировать
fōrtierejbas 2 фортепяно
fotografija 1 фотография
fōtomas 1 фронт
fūtbolas 1 футбол
fūtbolniņkas 1 футболист

G

ģaļas 3 кусок, часть; штука
gabūmas 2 способность
gaidā 4 мелодия; нота
gāja халь, к сожалению
gailētis, gaili, -ejo (kō?) жалеть; gailētis, gailisi, -ejosi (kō?) сожалеть
gāi может
galantērija 1 галантерея
gālas 4 конец
galbit может быть
galēti, gāli (gāli, gāli), -ejo мочь; gālima можно; pēdējāma нелзя, невозможно
gālimas, -a 1 мотушественный, мотучий
gālimiņkas 2 вивительный падеж
gālimē 1 окончание
galvā 3 голова
gālvos skausmai головные боли
gālvoti, -oja, -ejo думать; arģavivō, -oja, -ejo облудмать; iģavivō, -oja, -ejo преддумать
gālvoti, -oja, -ejo думать; arģavivō, -oja, -ejo облудмать; iģavivō, -oja, -ejo преддумать
gaminta 2 завод
gaminti, -ina (gamim, gamini), -ino (gamināi, gamina) готовить; изготав-

grybavai, -auja, -avo (grybavai, grybavai)
 собирать грибы: pagrybavai, -auja,
 -avo набрать грибов
 grybaviojas, -a 1 грибочик
 gryčiazas, -a 3 строгий
 gryčėzi, -ia, -e играть (на инструменте);
 pagryčėzi, -ia, -e поиграть
 grūnzi, grūnzia (grūnzių, grūnzi), grūnz-
 do (grūnzdaū, grūnzda) погружаться;
 тонуть; nugrūnzi, -grūnzia, -grūnzdo
 погрузиться, потонуть
 grūnūs (dg.) 4 пол
 gryuōys 4 ров
 grasas 2 грипп
 grūti, grūva (grūvū, grūvū), grūvo (grū-
 vau, grūvau) валиться; упасть, па-
 дать; рухнуть, рушиться; провалить-
 ся; išgrūti, -grūva, -grūvo выва-
 литься; развалиться; pagrūti, -grū-
 va, -grūvo упасть, повалиться (на
 землю)

farmōnia 1 гармония
 herojiskas, -a 1 героический

1 (pat.) в. к. на
 įaugti см. augti
 įdėšine направо
 įdėti см. dėti
 įdomiai, įdomū интересно
 įdomūs, -i 4 интересный
 įeiti см. eiti
 įėjimas вход

ieškōti, ieško (ieškau, ieškai), ieškōjo
 (ieškōjau, ieškōjai) искать
 įgūti, įgūja (įgūti, įgūti), įgūjo (įgūdau, įgū-
 jai) приобрести
 įjungti см. jungti
 į kairę налево
 įkasti см. kasti
 iki (kilm.) до
 iki šio! до сих пор
 iki pasimaitymo до свидания
 kūrimas 2 создание, основание, обра-
 зование
 įkūrti, įkuria, įkūrė создать, осно-
 вать, образовать; развести (озонь)
 įkūrtas, -a основанный
 įkūrtūves (dg.) 2 новоселье
 ilgai долго
 ilgas, -a 3 долгий, длинный
 ilgėtis, ilgisi (ilgiūsi, ilgiesi), -ėjosi (ko?)
 скучать; pasilgti, pasilgtis, pasi-
 ilgo соскучиться
 ilgis, -io 2 длина

grūvēsiai (dg.) руины
 grūžti, grūžia (grūžti, grūžti), grūžo (grūžau,
 grūžau) вернуться, возвращаться
 grūti, grūja, grūjo играть (на инстру-
 менте); см. griežti; pagrūti, -gūja, -gūjo
 сыграть, поиграть
 grūžėtis, grūžisi (grūžiosi, grūžiesi), -ėjosi
 (kū?) любоваться, восхищаться; pa-
 sigrūžėti, pasigrūžti, -gūjo любоваться,
 восхищаться
 grūžinis, -ė 1 художественный (о лите-
 ратуре)
 grūžis, -io 2 красота
 grūodis, -džio 1 декабрь
 grūpė 2 группа
 grūdis, -i 4 тоскливый, жуткий
 gulbi, gūla (gūli, gūli), gūlė (gūliu, gūlė)
 левь; atsigulfi, atsigūla, atsigūlė ло-
 житься
 guminis, -ė 2 резиновый

H

hidroelektrinė 2 гидроэлектростанция
 humaniškinas гуманный

I

įiprti см. liprti
 įlįsti см. lįsti
 įliūzija 1 иллюзия
 įlįsėti, įlįsi (įlįsi, įlįsi), -ėjō отлукать;
 pailįsėti, -įlįsi, -ėjō отлукнуть
 įlįsėtis, įlįsisi (įlįsiosi, įlįsiesi), -ėjōsi от-
 дыхать
 įmėsti см. mėsti
 įmonė 1 предприятие
 imti, ima (imū, imi), ėmė (ėmiau, ėmef)
 брать; imti, ėmia, ėmė вынуть;
 išimti, išimta, išimė вынуть (у
 себя); paimti, paima, paimė взять;
 забрать; pasiimti, pasiima, pasiėmė
 взять (для себя, с собой)
 imtis, imasi (imūsosi, imiesi), ėmėsi
 (ėmiausi, ėmėsi) (ko?) взяться
 imtūvas 2 приемник; gūdijo imtūvas
 радиоприемник
 įnagininkas 1 творительный падеж
 indai (dg.) 2 посуда
 informācija 1 информация
 informācijos biūras справочное бюро
 institūtas 2 институт
 intertiū интерес
 inžinierinis, -ė 1 инженерный
 inžinierius, -ė 2 инженер
 ūrač, ūratingai особенно
 įrakuoti см. rakuoti

uratybė 1 особенность
 uratingas, -a 1 особенный
 ūrasta принято, стало привычным
 ūranta, ūranta (prantu, pranti), ūranta
 (pratau, pratau) (i ka?) привыкнуть,
 привыкать; ūranti anksti keltis при-
 выкнуть рано вставать
 ūrėkė вперед
 ūrprots, -čio 1 привычка
 ūr и
 ūrasūti см. rasūti
 ūrengti, ūrengia, ūrengė оборудовать;
 устроить

ūrodinėti, -ėja, -ėjo доказывать
 ūrodymas 1 доказательство
 ūrodūni, ūrodō, ūrodė доказать, дока-
 зывать
 ūsakūti, ūsako (ūsakai, ūsakai), ūsakė
 (ūsakaiu, ūsakei) приказать
 ūsėti см. sėti
 ūsimūlėti см. mūlėti
 ūsinorėti см. norėti
 ūsitinkinti, -ina, -ino убедиться
 ūsivaizduoti, -duja, -duvo (ūsivaizduau,
 ūsivaizduvai) представить себе
 ūkaita 1 зачет
 ūprėti см. sprėti
 ūrūdingas, -a 1 впечатлительный, впе-
 чатляющийся
 ūspndis, -džio 1 впечатление; padaryti
 ūspūdį (kam?) произвести впечат-
 ление
 ūstaiga 1 учреждение
 ūsteigti см. steigti
 ūstorija 1 история, случай, происпеш-
 твие
 ūstorijos ir filologijos fakultetas исто-
 рико-филологический факультет
 ūstorikas 1 историк
 ūstorinis, -ė 1 исторический
 ūstoti см. stoti
 ū svečius в гости
 ūs (kilm.) из, с, от
 ūsalkti, ūsalksta, ūsalko прогололаться
 ūs anksto заранее
 ūkarti см. artti
 ūkūsti см. aūsti
 ūbaidymas 1 испытание
 ūbėgti см. bėgti
 ūdėstyti см. dėstyti
 ūdidūs, -i 4 гордый
 ūdidžiai гордо, с гордостью
 ūdygti см. dygti
 ūduoti, ūduoda, ūdavė (kū?) изменить;
 передать
 ūdžiuoti см. džiūti
 ūeiti см. eiti
 ūėjimas 2 выход
 ūgársinti см. gársinti

įgėlbėti см. gėlbėti
 įgydyti см. gydyti
 įgirsti, įgirstia (įgirstū, įgirsti), įs-
 girdo (įsgirdau, įsgirdai) услышать
 įgyti см. gyti
 įgrūbiti см. grūti
 įšilgai влодь
 įšimti см. imti
 įšjungti см. jungti
 iš kairio сразу
 įskėpti см. kėpti
 įskilmingas, -a 1 торжественный
 įskilmingai торжественно
 įsklirpti см. klirpti
 įsklausyti см. klausyti
 įskūiti см. kūiti
 iš kūr откуда
 įskviėsti см. kvieisti
 išlaikūti см. laikyti
 išlįsėti см. lįsėti
 išlikti, išliėka (išliėkū, išliėki), išliko
 (išliėkau, išliėkai) сохраниться
 išlipti см. liprti
 išmėsti см. mėsti
 išminčius (dg. išminčiai) 2 мудрец
 išmōkūti см. mōkūti
 išmōkti, išmōksta, išmōko выучить
 įknagrūnėti см. nagrinėti
 iš namū из дому
 iš naujo сначала
 išnėšti см. nėšti
 išnykti см. nykti
 išnuomoti см. nuomoti
 išorinis, -ė 1 внешний
 iš paskutiniūju из последних сил
 išpraūkti см. praūkti
 išpriauti см. priauti
 iš pradziū сначала
 išrėkšti см. rėkšti
 išsėkti, išsėka (išsėkū, išsėki), išsėko
 (išsėkau, išsėkai) иссякнуть, исся-
 кать; истошиться, истошиться
 išsigāsti, išsigāsta (išsigāstū, išsigāsti),
 išsigādo (išsigādaū, išsigādai)
 напугаться; sp. pusigāsti
 išsimti см. imti
 išsilāvimas 1 образование
 išsilikviėsti см. kvieisti
 išsirinkti см. rinktis
 išsiskirstyti см. skirstytis
 išsiekleisti см. skleiftis
 išsiūti см. siūsti
 išsūkti, išsūcia, išskėtė раздвинуть;
 раскрыть (зонтик)
 išskleisti см. skleisti
 išskristi см. skristi
 išsprānsdinti см. sprānsdinti
 išsprėsti см. sprėsti
 išstudijuoti см. studijuoti
 išstumti см. stumti

ištaišyti sm. taisyti
 ištarti sm. tarti
 ištakėjusi замужняя, замужел
 ištėkėti sm. текти
 iš tiesų поистине
 išikimas, -a 2 верный, преданный
 iš tikrųjų действительно
 išlėpti см. тіпрі
 ištasas, -a 2 целый, весь
 iš tolo издалека, издали
 ištauka 1 отрывок
 ištraukti см. traukti
 išvada 1 вывод
 išvadoti см. vaduoti
 išvargti см. vargyti
 išvažiuoti см. važiuoti
 išvesti см. vesti
 išvėyti см. vėžti
 išvuka 1 поездка, экскурсия

J

jau уже
 jaudintis, -inasi, -inosi волноваться; su-
 sjaudinti, -ina, -ino взволноваться
 jauki, jautiniai уютно
 jaukus, -i 4 уютный
 jaimas, -a 3 молодой
 jaimesnysis, -ioji младший
 jaunimas 2 молодежь
 jaunųstė 2 молодежь
 jaunimas 4 чувство
 jauti, jautia (jaučiū, jauti), jautė (jau-
 čiū, jautė) чувствовать, ощущать;
 pajauti, pajautia, pajautė предчув-
 ствовать
 jautėsi, jautėsi (jaučiūsi, jautėsi), jautė-
 tėsi (jaučiūsi, jautėsi) чувствовать
 себя
 jėga 4 сила
 jė (jėgu) если
 ji она
 jė, jės они
 jis он
 jė что
 jėg что
 jėks, -ià никакой
 jės ес
 jėti, jėja, jėjo ехать верхом
 jė kx
 jubilėjimasis, -ė 1 юбилейный
 jubilėjus 2 юбилей

K

ką что, кого
 kabinėtas 2 кабинет
 kabinti, -ina (kabinū, kabinū), -ino (ka-
 binū, kabinū) вешать; pakabinū, -ina, -ino повесить, подвесить
 kaboti, kabo (kabaū, kabaū), -ojo висеть

kad что
 kada когда
 kadangi так как; ввиду того что
 kada pòrs когда-нибудь
 kai когда
 kai kas кое-кто
 kai kurie некоторые
 kaimai (dg.) 3 пуба
 kaimas 1 деревня, село
 kaimėtis, -cio 2 сельский
 kaimynas 1 сосед
 kaimyninis, -ė 1 соседний
 kaina 1 цена
 kaimuoti, -uoja, -avo стóльц
 kaip как
 kaip tik как раз
 kaip visada как всегда
 kaipėjė слева; 1 kaipė налево
 kaipė valeno
 kaipų, -ė 4 левый; левая (рука, сто-
 лова и пр.)

kaklaugėtis, -cio 1 галстук
 kaklas 4 шея
 kaba 4 ящик; речь
 kabėti, kalba (kalbū, kalbū), -ėjo го-
 ворить; pakalbėti, rákalba, -ėjo по-
 говорить
 kalbėtis, kalbasi (kalboti, kalbėti), -ėjosi
 разговаривать; pasikalbėti, pasikal-
 ba, -ėjo поговорить, переговорить
 kalnas 3 гора
 kalnėtuos, -a гористый, горный
 kalvas, -a 4 виноградный
 kalvė 4 холм
 kám зачем
 kambarys (kám, kambarys) 3 комната
 kamienas 1 ствол
 kampėlis, -io 2 уголок
 kamoliųs 3 мяч
 kankinti, -ina (kankinū, kankinū), -ino
 (kankinai, kankinai) мучить; петь
 káras 4 могила
 kapėtikà 2 копейка
 kárbėtis 3 кладбище
 kapitėbas 2 капитан
 káras 4 война
 karėlvis, -io 2 солдат
 kariáuti, -iauja, -iávo (kariavaū, kari-
 vai) воевать
 karųs 4 воин
 karėliai (dg.) бусы
 káras, karėtai военное время
 káras, karėtai горячо, жарко
 karėtas, -a 3 горячий, жаркий
 karėta однажды
 karėtas иногда
 karėtas 2 раз
 karėtis, -ies 1 (dg. kilm. kárcinū) жерд
 karėtojimas 1 повторение

karėti, -oja, -ojo повторять; pakarėti, -ti, -oja, -ojo повторить
 karėti вместе; см. drauge
 kárvė 1 королева
 kas кто, что; kas aštras, kas trėčias... каждый второй, каждый третий...
 kas aštra sektmáieni kárvėс вто-
 рое воскресенье
 kasà 4 коса; supinti kásà заплести косу
 kasà 4 касса; kásininkas, -ė кассир
 kasdien ежедневно
 kasmet ежегодно
 kásnis, -io 1 кусок; válgyti didėlais kásniais есть большими кусками
 kas pòrs кто-либо, что-либо; кто-ни-
 будь, что-нибудь
 kási, kánda, kánda кусать
 kásti, kása (kasū, kasi), kásė (kasiaū, kaseš) копать, рыть; iškásti, iškasa, iškasa выкопать, вскрыть; užkásti, užkasa, užkase зарыть
 kasėtuvas 2 лопата
 katė 4 кошка
 kaupri, -ia (kaupriū, kaupri), -ė (kaupriai, kaupri) накоплять; сосредоточи-
 вать; окучивать
 kavà 4 кофе
 kavinė 2 кафе
 kažin kòks, kažin kokià какой-то
 kažkas, kažin kás кто-то, что-то
 kažkodėl, kažin kodėl почему-то
 kažkòks, kažkokià, kažin kòks, kažin kokià какой-то
 kažkuč, kažin kuč куда-то, где-то
 kėdė 4 стул
 kefyras 2 кефир
 keisti, keičia (keičiū, keiti), keitė (keičiū, keitė) менять; keistis, -čiasi (keičiūsi, keitėsi), -ėsi (keičiaūsi, keiteisi) меняться; pasikeisti, pasikeičia (pasikeičiū, pasikeičiū), pasikeitė измениться; перемениваться; обменяться
 keistiūbis, -ė 2 чулак
 keleivis, -io 2 пассажир
 kėletas (kė?) несколько
 keli, kėlios несколько
 kelialapis, -io 1 путевка
 kelias 4 дорога, путь
 keliaūti, -iauja, -iávo (keliauaū, keliauaū) путешествовать; pakeliaūti, -iauja, -iávo путешествовать
 kelias, -a который
 kėlėnė 2 поездка, путешествие
 kėlėnės (dg.) 1 брюки
 kėltas 1 паром
 kėlti, kėlia (kelitiū, keli), kėlė поли-
 мать; перемещать; переносить; iškėlia, kėlė поднимать; высылать; выдвинуть; возбудить; nukėlti, nu-

kelia, -kélé переместить; отложить; снять; pakélti, rákelia, -kélé поднять; повысить; перенести; rékéliti переставить; переместить; kérelisi переставить; kélti kélusima ставить в prospect; kélti gúpesti вызывать заботу; kéltis, kéliai, kélesi вставать; atsi-kélti, atsikelia, atsi-kélé встать; pasi-kélti, pasikelia, pasikélé поднимать; persikelti, persikelia, persikélé переселиться; переместиться, перебраться-ся, переправиться
 kenėti, kenčia (kenčiu, kenti), -ėjo терпеть, страдать
 kėpti, kėpa (kėpū, kėpi), kėpė (kėpiaū, kėpai) печь; iškėpti, iškėpa, iškėpė испечь, выпечь
 керпінэ 2 шапка
 кефэўнй, кефэўна, кефэўно мстить; atkefėvūti, -ia, -ijo отомстить
 кэштй, кенčia (kenčiu, kenti), кенitė (kenčiaū, kentei) терпеть; iškėšti, iškėšia (iškencū, iškenti), iškentė вытерпеть, стерпеть
 кетини, -ина (ketinū, ketini), -ино (ketinai, ketinai) собираться, намереваться
 кетвртас 1 четверка
 кетвртэдэнис, -ю 1 четверг
 кибирас 3 ведро
 kiek сколько
 kiekvienas, -а каждый
 киёмас 4 двор
 киён чей, чья, чье
 килмас 1 ковер
 килмэ 4 прохаживание
 килминикас 2 родственный падеж
 килнūs, -і 4 благородный
 килограмас 2 килограмм
 килти, кўла (kylū, kyli), kilo (kilau, kilai) подниматься; возникнуть; прозойти-ся; pakilti, -kūla, -kilo подниматься
 кино 2 кино
 кино тэатрас кинотеатр
 киоскас 2 киоск
 кирпй, кєра (kėpū, kėpi), кирро (kirpaiū, kirpai) резать (ножицами); стричь; кроить; iškirpti, iškėpa, -iskėro вырезать, выстричь, выкроить
 киртас 1 концерт
 киртис, кєфта (kertū, kerti), кирто (kirtau, kirtai) рубить; жать; kiršti rugius жать рожь; nukiršti, nukerta, -kirto срубить, отрубить, отсечь; сжать
 киртис, -ю 2 топор
 кишкис, -ю 2 харман
 кишй, -а (kišū, kišī), -о (kišau, kišai) совать, сунуть
 кишас, -а другой, следующий
 кляйд 4 ошибка

клайредитіс, -э 2 клайредчанин
 класэ 2 класс
 клансимас 1 вопрос
 клансиниті, -ėja, -ėjo спрашивать
 класуўнй, класуо (klausaū, klausai), класуё (klausiaū, klauset) (kš?) слушаться; išklausuūti, -klauso, -klausė выслушать, заслушать; paklausuūti, -klauso, -klausė послушать, послушаться
 класуўнй, класуоси (klausaūsi, klausaisi), класуёси (klausiaūsi, klausėsi) (kš?) слушать; pasiklausuūti, -klauso, -klausė послушать
 класуўтояс 1 слушатель
 кланси, -на, -э (kš? kš?) спрашивать; paklausiūti, -ia, -ė (kš? kš?) спросить
 климатас 1 климат
 клиси, кўста, кўдо ошибаться; заблуждаться; paklysti, -klysta, -klydo заблудиться
 клиудўти, клиудо (kliudaū, kliudai), клиудė (kliudžiaū, kliudėi) (kš?) задевать
 клиўдй, клиўна (kliūvu, kliūvi), клиўно (kliuvaū, kliuva) зацепиться; попасть
 клиўас 2 клуб
 климпєс (dė.) деревянные башмаки (кломпы)
 клуға 2 книга
 клуғунас 1 книжный магазин
 клуғу спина книжный шкаф
 кодėй почему
 која 1 нога
 кокс, кокиа какой, какая
 кокс пѳтс какой-нибудь
 кої пока
 колега 2 коллега
 колєкcia коллекция
 колєкtyvūnis, -ė 1 коллективный
 кол каз пока что; пока
 колонā 2 колонна
 колїкитітис, -э 2 колхозник
 коллїкис, -ю 1 колхоз
 командā 1 команда, указание
 командиргаудіт 2 командировка
 комбайнас 1 комбайн
 компанїунас 2 комсомол
 компанїуодїс, -э комсомолец
 компрасас 1 компас
 компротас 2 компот
 композиторїус 1 композитор
 консєртас 1 концерт
 консєртїоўнй, -уоја, -āво (konsertavaū, konsertavai) концертировать
 конє чуть не, едва не
 конференcia 1 конференция
 консерваторїа 1 консерватория
 консєрватуоўнй, -уоја, -āво (konservatavaū, konservatavai) консертировать; су-тирывать

конституcia 1 конституция
 конституcijas diena День Конституции
 конструоўнй, -уоја, -āво (konstravaū, konstravai) конструировать; sukonstruoti, -uоја, -āво сконструировать
 консулtacia 1 консультация
 консулtaцїоўнй, -уоја, -āво (konsultavaū, konsultavai) консультировать; pakonsultuoti, -uоја, -āво проконсультировать
 консулtaцїос, -уојаи, -āвоси (konsultavai, konsultavai) консультировать-ся
 контрастїкас, -а 1 контрастный
 контролїоўнй, -э 1 контрольный
 контролїоўнй, -уоја, -āво (kontroliavaū, kontroliavai) контролировать
 корā 2 цона
 корпстас 2 кабуста
 коридорїус (dė. koridoriai) 1 коридор
 космонаўтас, -э 2 космонавт
 космосас 1 космос
 костїлмас 2 костюм
 кошэ 2 каша
 котелїс, -ю 2 ручка
 ковас 1 март
 ковотї, -оја, -ојо бороться
 крапнтас 4 берег
 крапнїнэ 2 набережная
 крашtas 4 край
 краштовайзидис, -džio 1 ландшафт
 краўјас 4 кровь
 краўтї, краўта, краўтė грузить; складывать
 крегдэ 4 ласточка
 крегпї дэмєш обращать внимание
 крепїс, крепїаси, крепїси (f kš?) обра-щаться
 крегпїс, -ю 2 баскетбол
 крурпїс, -їєс (dė. kirm. kpurpї) 4 направ-ление
 кристи, криўна (krintū, krinti), крито (kritau, kritai) падать; nukristi, -krinta, -krito упасть
 критїкас 1 критик
 крўжїодїс, -cio 2 крестоносц

крювнўс 3 груз
 кўдїкис, -ю 1 младенец
 куклїас, -ї 4 скромный
 кулка 2 пуля
 кулї, кўла (kuliū, kuli), кулė молотить; іškūti, іškulia, -kūle обмолотить
 културā 2 культура
 културїнгас, -а культурный
 културїнй, -э 1 культурный
 кунїгаїкштіс, -cio 1 князь
 курпнэ 2 ранец, рюкзак
 куғ где, куда
 күрентї, күрėна (kūrenū, kūreni), күрėно (kūrenaū, kūrenai) топить
 күўба 1 творчество
 күўнўс 3 произведение
 күрїс, күрї который, которая
 күрїс пѳтс, күрї пѳтс какой (ая)-нибудь
 күр пѳтс где-нибудь, куда-нибудь
 курдортїнй, -э 1 курортный
 күрсai 1 (dė.) курсы
 күрсас 1 курс
 күрсинїс, -э 1 курсовой
 курсуоўнй, -уоја, -āво (parpastai III asmiū) курсировать
 күрїшū мairіос Куршский залив
 күрїтї, күрїа (kurū, kuri), күрė творить создавать; сочинять; разводить (огонь); sukurti, sukurti, -kurė соз-дать, сотворить; развести (огонь)
 күрпāс 4 запах
 квартїлас 2 квартал
 квєртїс, квєра (kverpū, kverpi), -ėjo пак-нуть
 квєртїоўнй, -уоја, -āво (kveravaū, kveravaū) дышать
 квїєтїс, квїєcia (kviečiu, kvietū), квїєтė (kvieciaū, kviete) приглашать; іšk-квїєsti, -kviecia, іškvietė вызвать; pakvїєsti, -kviecia, pākvїєtė пригласить; іškvїєsti, -kviecia, іškvietė вызвать (к себе); pasikvїєsti, -kviecia, pasikvietė пригласить (к себе)
 квїєтїмас 2 приглашение

L

лаїкас 4 время; пора; рѳ куртїб лаїко че-рез некоторое время
 лаїкўнй, лаїко (laikaū, laikai), лаїкė (lai-kiaū, laikai) держать, славать; laikyti егдамїна славать экзамен; ішлаикўнй, -лаїка, -лаїкė выдержат, удержат; славать; ішлаикўнй егдамїна славать экзамен; ішлаикўнй, -лаїка, -лаїкė выдержат, удержат
 лаїкаштіс, -cio 1 газета
 лаїкродїс, -džio 1 часы
 лаїкў поврємя, своеврємя

laime 1 счастье
 laimėjimas 1 достижение; выигрыш
 laimėti, laimi (laimių, laimi), -ėjo выиграть;
 pralaimėti, -laimi, -ėjo проиграть
 laimingas, -a 1 счастливый
 laipsnis, -io 1 степень; градус; звание
 (солнцовой, учебной и пр.)
 laistyti, laisto, laistė (laiščiau, laistė)
 поливать; раляйтыти, -о, -е полить
 laisvas, -à 4 свободный; вольный
 laiškanepelis 3 почтальон
 laiškas 3 письмо
 laikštingata 1 солоник
 laikšnas 2 летчик
 langas 3 окно
 lankyti, lanko (lanka, lanka), lankė
 (lankiau, lankė) посещать, навещать;
 aršlankyti, -lanko, -lankė посетить;
 известить
 lankytis, lankosi (lankausi, lankaisi), lañ-
 kėsi (lankiausi, lankėisi) посещать;
 бывать; aršlankyti, aršlanko (aršlan-
 kai, aršlankai), aršlankė (aršlankiau,
 aršlankėi) посетить
 lankytojas, -a 1 посетитель
 lapas 2 лист
 lapė 2 лиса
 lapelis, -io 2 листок
 lapkrūtis, -čio 1 ноябрь
 lapėdis mēdis лиственное дерево
 lašas 4 капля
 lašiniai (dg.) 3 сало
 laukas 4 поле
 laukė vo дворе
 laukinis, -e дикий
 lauko virtuvė походная кухня
 laukti, -ia, -e ждать; palaukti, -ia, -e
 дожидаться; susilaukti, -ia, -e дожидаться
 lauzas 3 костер
 lauzyti, lauzo, lauzė ломить, ломать;
 нарушать
 lauzyti, -ia, -e ломать
 lazda 4 палка
 ledas 4 лед
 ledo ritulys хоккей
 legenda 2 легенда
 leidėnais, -e 1 легендарный
 leisti, leidžia (leidžiu, leidži), leidu
 пускать; издавать, выпускать; про-
 водить (время, отпуск, каникулы);
 išleisti, -leidžia, -leidu выпустить; пу-
 leisti, -leidžia, -leidu опустить; palėsti,
 -leidžia, -leidu опустить; palėsti,
 -leidžia, -leidu опустить; освободить;
 praleisti, -leidžia, -leidu провести (вре-
 мя, отпуск, каникулы); пропустить
 leisti, leidžiasi (leidžiuosi, leidžiesi), leido-
 si спускаться; заходить (о солнце);
 nusileisti, nusileidžia, nusileiduo спус-
 титься; уступить; закатиться (о солн-
 це)

lekštie 4 тарелка
 lekšti, lekšia (lekšiu, lekši), lekė (lekšiau, lekėi)
 лететь
 lektorius 1 лектор
 lektūvas 2 самолет
 leškė 4 кукла
 lempa лампа
 lemti, lemia (lemiu, lemi), lemė (lemiau,
 lemėi) решать; определять
 lengva, lengvai легко
 lengvas, -à 4 легкий
 lengvaisis automobilis легкой автома-
 тиль
 lenvėji mašina легковая машина
 lenkiskai по-польски
 lenktis, lenkia (lenkiu, lenki), lenkė (lenkiau,
 lenkėi) стигать, наклонять, гнуть;
 pailenkti, -lėnkia, pailenkė нагнуть;
 наклонить; склонить
 lenktis, -iasi (lenkiuosi, lenkiesi), -eši (len-
 kiausiu, lenkėisi) стигать; накло-
 няться; кланяться; pailenkėti, -lėnkia,
 pailenkė нагнуться; наклониться
 lentė 4 доска
 lentyna 1 полка
 lentinti, -ina, -ino замедлять; сулėinti,
 -ina, -ino замедлить
 liaudis, -ies (vien.) 1 народ
 lydėti, lydi (lydžiu, lydi), -ėjo провозжать;
 ralydėti, -lydi, -ėjo проводить
 liera 1 липа; иоль
 lierpi, -ia (lierpiu, lierpi), -e (lierpia, lierpei)
 вельть
 liešti, liešia (liešiu, lieši), lieė (liešiau,
 liešėi) (kė?) трогать, касаться; palėšti,
 -liešia, palėšė тронуть, коснуться;
 задеть; prisiliešti, -liešia, prisiliešė при-
 коснуться
 lietings, -a дождливый
 lietpaltis, -čio 1 плащ
 lietus 3 дождь
 lietūs, -e 2 литовец
 lietuviškai по-литовски
 lietuviškoji dīvija литовская ливизия
 lietuviu kalba литовский язык
 lifas 2 лифт
 lig slovonь
 liga 4 болезнь
 lygiai ровно
 lyginti, -ina, -ino сравнивать; ralyginti,
 -ina, -ino сравнивать
 lyginė 1 больница
 lygonis, -io 1 больница
 lygotas, -a 1 болезненный
 lygumas 3 равнина
 lygus, -i ровный; равный
 likes, likusi оставшая
 likti, lieka (lieku, lieki), liko (likau, lika)
 оставаться; palikti, -lieka, -liko оста-

вят; покинуть; завешать; pasilikti,
 -lieka, -liko остаться
 limonadas 2 лимонад
 link (kilim.) по направлению
 linkėjimas 1 пожелание
 linkėti, linki (linkiu, linki), -ėjo (kām?
 kō?) желать; ralykėti, -linki, -ėjo
 пожелать
 linksmas, linksmiai весело
 linksmas, -à 4 веселый
 linksmiuo, -iuoja, -lėvo (linksmiuo, link-
 smiuo) склонять; išlinksmuoti, -iuoja,
 -lėvo проклонять
 linkti, linksta (linkstu, linksti), linko
 (linkau, linka) гнуться, сгибаться;
 наклоняться; быть склонным
 lipri, lipra (lipu, lipi), lipro (lipau, lipa)
 лезть; восходить; lipri, lipra, -lipo
 лезть; восходить; вошти; išlipri,
 išlipra, -lipo выйти, сойти; nu-
 lipri, -lipo слезть, сойти; užlipri, už-
 lipra, -lipo взлезть, взобраться; под-
 няться
 lyrika 1 лирика
 lysti, lešda (lyndū, lyndi), lyndo (lyndaū,
 lyšči, lešda)

M

maišas 4 мешок
 maišėis -io 2 мешочек
 maistini, -ina (maistinu, maistini), -ino (mai-
 tinau, maistinau) кормить; ramaistini,
 -ina, -ino покормить, накормить
 makaronai (dg.) 2 макароны
 maikos (dg.) 1 дрова
 maioniai приятно
 maioninis, -e 1 ласкательный
 malonu приятно
 malonus, -i 4 приятный
 malti, māla (malu, mal), malė (maliau,
 malėi) молоть; sumalti, sumala, sumalė
 смолоть
 malvas 2 мельница
 malšpagnis, -io вертолет
 mamā 4 мама
 mamūtė 1 мамочка
 mandagiai; mandagū вежливо
 mandagumas 2 вежливость
 mandagūs, -i 4 вежливы
 manyti, māno (manau, mana), manė (ma-
 niau, mane) думать, полагать
 mankštā 4 гимнастика; gytinė mankštā
 утренняя зарядка
 mankštintis, -inasi (mankštinuosi, mankšti-
 niesi), -inosi (mankštinausi, mankšti-
 naisi) заниматься гимнастикой
 mano мой, моя, мое
 margaitas 2 маргарин
 mārštos (dg.) 2 море

lindai) лезть; liesti, lenda, liūdo
 взлезть, залезть; išliesti, išlenda, -liūdo
 вылезти, выбраться
 literatūras, -e 2 литератор
 literatūra 2 литература
 lyti, lyja (li asmis) идет дождь; lio
 шел дождь; ralyti: ralyjo выпал
 дождь
 litras 2 литр
 liūdėti, liūdi (liūdžiu, liūdi), -ėjo печ-
 литься, грустить
 liūdnas, liūdnai грустно
 liūdnas, -à 4 печальный, грустный
 liūdas 4 гнездо
 lūšči, -ia, -e играть (o карты); palėšti,
 -ia, -e поиграть
 lūbi, -oja, -ojo лаять; sulūbi, -oja, -ojo
 лаять
 lūva 1 кровать
 lovėlis, -io 2 корытце, желоб
 lubos (dg.) 4 потолок
 lūžti, lūžia, -lūžo ломаться, ломиться;
 puolūžti, -lūžta, -lūžo обломиться;
 sulūžti, -lūžta, -lūžo сломаться, по-
 ломаться

marš 4 maršos, maršai, maršai... (dg.
 maršos) новость
 marškiniai (dg.) 3 рубашка, сорочка
 maržūtas 2 маршут
 maržyti, maršo (marštau, maršai), maršė
 (maršiau, maršėi) мыслить; рama-
 tyti, -maršo, -maršė подумать; susi-
 maržyti, -maršo, -maršė задуматься
 mašina 2 машина
 matemātika 1 математика
 matemātikas, -e 1 математик
 matyti по-видимому
 matyti, mato (matau, mata), matė (ma-
 čiau, mate) видеть; ramaityti, -māto,
 -matė увидеть
 matyti, mātosi (matausi, mataisi), mātėsi
 (mačiau, mateisi) видеть
 matmuo 3 размер; измерение
 matuolis, -uojai, -avozi (matavūsi, ma-
 tavaisi) примерять; pasimatuoti, -uoja,
 -avo (pasimatavau, pasimatavai) ме-
 рить, примерить
 maudytis, maudosi, maudėsi купаться;
 pasimaudyti, -o, -e покупаться, ис-
 купаться
 mauti(s), māna(s), mōvė(s) налевать;
 aršmauti, -māna, -mōvė налить
 maža; mažai мало
 mažas, -à 4 маленький, малый
 medalis, -io 2 медаль
 medinis, -e 2 деревянный

mēdžiaga 1 материал; вещество
 medžioti, -oja, -ojo охотиться
 mėgautis, -aujai, -avosi наслаждаться
 mėgėjas 1 любитель
 mėgti, mėgsta, mėgo любить (что);
 pamėgti, -sta, -o полюбить; ср. пуйėti
 mėgstamas, -a любимый
 mėgti, mėgta (mezgū mezgi), mėzgė
 (mezgiai, mezgai) вязать
 mėgztiukas 2 джемпер, свитер
 mechānikas 1 механик
 mėlė 1 любовь
 mėštras 3 мастер
 melodija 1 мелодия
 mėlyvas, -a 4 синеватый
 meluoti, -uoja, -avo (melavai, melavai)
 лгать, врать; рашелuoti, -uoja, -avo
 соврать, солгать
 mėnas 4 искусство
 mėnė 2 гостиня
 mėnesinis, -ė 2 месячный
 mėninis, -ė 1 художественный
 mėniū meno; см. valgiatėvis
 mėnulis, -io 2 луна
 mėnuo (mėnesiu, mėnesiu...; dg. mėne-
 sia) 1 месяц; луна
 mergaitė 1 девочка
 mergina 2 девушка
 mėš мш
 mėš 4 мясо
 mėsti, mėta (meti, meti), mėtė (mečiai,
 metei) бросить; імėsti, imeta, imetė
 вбросить, вкнунуть; імėsti, імmeta, ім-
 metė выбросить, выкнунуть
 mėška 4 медведь
 mėškėtojas 1 рыбак
 mėtai (dg.) (vieneti, dveji, treji)... devyni-
 lika mėtu 2 год; -šiais, praėjusiais atei-
 pačiais mėtais в этом, прошлом, бу-
 дущем году
 mėtas время, пора; tui mėtu в то время
 mėtyti, mėto, mėtė (mėšiau, mėtei) бро-
 сать; кидать; імėtyti, -mėto, -mėtė
 разбросать; раскидать
 mėžgas 4 сон
 mėžgoti, mėža (miegū, miegi), -ojo спать;
 імėmiegti, -miega, -ojo выпастьясь
 miejai, sū melu pōtu с удовольствием,
 охотно
 miejas, -a 3 мильный
 miestas 2 город
 miestėlis, -io 2 местечко, городок

mikroregionas 2 микрорайон
 myėti, myti, -ėjo любить (кого?); їшму-
 jėti, -myti, -ėjo влюбиться
 myimtas, -a 3 любимый
 milicijos skėrius отделение милиции
 milijonas 2 миллион
 mitai (dg.) 1 мука
 mineralinis, -ė 1 минеральный
 minėti, mini (mini, mini), -ėjo упоми-
 нать; minimas, -a упоминаемый; rami-
 nėti, rāmini, -ėjo упоминать
 minia 4 толпа
 ministras, -ė министр
 miškėtia kėdė мягкое кресло
 minkštas, -a 3 мягкий
 minutė 2 минута
 minis, -ies (dg. kiln. minėti) 4 мысль
 mirti, mirėta, mirė умереть
 mirtis, -ies 4 смерть
 mislė 4 загалка
 miškas 4 лес
 profesiniskas, -a 1 молный
 modernus, -i 4 современный
 mokėjimas 1 знание, умение
 mokėti, mōka, -ėjo уметь, знать; пла-
 тить; їшmokėti, -mōka, -mokėjo за-
 платить, уплатить
 mokyklā 2 школа
 mokymasis 1 учеба, учење
 mokinys, -ė 3 ученик
 mōkyti, mōko, mōkė (kā? kō?) учить,
 обучать; їшmōkyti, -o, -ė выучить,
 научить, обучить
 mōkytis, -osi, -ėsi учиться; їшmōkti, їш-
 mōksta, їшmōko выучить
 mōkytojas, -a 1 учитель
 mōkslas 1 наука; учеба
 mōkslo mėtai учебный год
 mōkstėivis, -ė 2 учащийся, ученик
 mōkslininkas, -ė 1 ученый
 mōkslinis, -ė 1 ученый, научный
 momentas 2 момент
 mōteris (mōteris, mōteriai...; dg. mōte-
 gys) 1 женщина
 mōteritiskas, -a женский
 mōtina 1 мать
 mōrtinis, -ė 1 каменный
 mōtuc nash, nasha, nashė
 mōšis, -io 2 битва, сражение
 muziejus (muziejus, muziejūi...; dg. mu-
 ziejai) 2 музей
 muzika 1 музыка
 muzikantas 1 музыкант
 muzikinis, -ė 2 музыкальный

nacionalinis, -ė 2 национальный
 nagrinėti, -ėja, -ėja разбирает; їмаgti-
 nėti, -ėja, -ėja разобрать
 nakts, -ies (dg. kiln. nakti) 4 ночь
 nakvoti, -oja, -ojo ночевать
 namas 4 дом
 namie дома
 naminis, -ė домашний
 namo domas
 namų darbas домашняя работа
 namus, -i 4 храбры
 naudinga; naudingai полезно
 naudingas, -a 1 полезный
 naudininkas 2 дательный падеж
 naudoti, -oja, -ojo использовать; ср. vat-
 ioti
 naudotis, -ojasi, -ojsi пользоваться
 naujai по-новому
 naujamėtinis, -ė 1 новгородный
 naujas, -a 4 новый
 Naujėji mėtai Новый год
 naujiena 1 новость
 naujoviškas, -a 1 новаторский, новый;
 новомодный
 nė neg; ne tik, bėt if... не только, но и...
 neabejojamas несомненно
 neakivaizdinis, -ė 2 зочный
 neapškomas, -a неопикуемый, нескзан-
 ный, невыразимый
 nebe, nėbe уже не..., больше не...
 (напр.; nebeėjai больше не может;
 nebeoėti уже не хочет; nebe tōks
 уже не такой)
 nebeį разве только, если только
 nebūgai нешюко
 kdaug немного
 nešauėjais, -io немногие
 nešėšiai несмело, робко
 negėlima см. galėti
 negi неужели
 negrauzti, -i 4 некрасивый
 negū чем
 nei (nė) ни
 neišgai недолго
 neįmanoma немислимо, невозможно
 neįmanomas, -a немислимый, невоз-
 можный
 neįskomtas незаметно
 nekėsti, nekėstia (nekėsti, nekenti),
 nekėntė (nekėnciau, nekėntei) нена-
 влеть
 nekėreipti dėmesio не обращаться вни-
 маня
 nelaba не очень
 nelėgva; nelėguvai нелетко
 nelėgvas, -a 4 нелеткий
 nelinksnitojamas, -a неслыняемый

nemāza, nemāzai немало
 nemiga 1 бессонница
 nerastas, -a 3 необыкновенный
 neratogis, peratogiai неудобно
 neratogis, -i 4 неудобный
 nerazįstamas, -a 3 незнакомый
 neripinas, -a 3 неполный
 negā см. būti
 nerija 2 коса (zeogr.)
 nerimas 1 тревога, беспокойство
 nerimtas; nerimtai несерьезно
 nerimti, nerimsta, nerimo (nerimai, pe-
 tipai) беспокоиться
 neriti, nerita (neri, nerį), nerė вырвать,
 вырнуть
 nės або, так как
 neseniai недавно
 nešioti, -ioja, -iojo носить
 nešti, nėša (neši, neši), nėšė (nešiai,
 nešėi) нести; atnešti, atneša, atnešė
 принести; їнеšti, їneša, їnešė вы-
 нести; пинėsti, пинėša, пинėšė унес-
 ти, отнести; рагнėsti, рагнėša, рагнėšė
 принести
 neštiš, nėšasi (nešiosi, nešiesi), nėšasi
 (nešiausi, nešiesi) нести (для себя,
 с собой); atnešti, atneša, atnešė
 принести (с собой); пинėsti, пин-
 єša, пинėšė унести (с собой)
 nešūvai (dg.) 2 носилки
 netekimas 2 потеря, лишение
 netėkti, netėnika (netėnkai, netėnkū), pe-
 tėko (netėkai, netėkai) (kō?) поте-
 рять, утратить, лишиться
 ne tik, bėt if не только, но и
 netikėtai неожиданно
 netoli недалеко
 netrukus незадолго
 neturtingas, -a 1 бедный, немущий
 ne vėlti недаром
 nevėli nepozдно
 nežinia неизвестно
 niekada никогда; ср. niekuomet
 niekai (dg.) пустяки
 niekaip никак
 niekas (nieko, niekam) никто, ничто
 (никого, ничего; никому, ничему);
 Sia niekas nešėjo Сюда никто не
 пришл; Јis nieko nemātė Он нико-
 го (ничего) не видел; Аš niekam
 nesakiai Я никому не говорю
 niekuomet никогда; ср. niekada
 niekur нигде
 niekuo, niekuo, lūko исцелять; їнлūkti,
 -lūksta, -lūksa исцелить
 nōkti, nōksta, nōko созреть; ргнōk-
 ti, -sta, -o созреть

N

пóграс желание; сù мiсiлу пóгу с удо-
вольствием
пóгэти, пóги, -э́го хотеть; **isínорéти**, -пóги,
-э́го, **rapлорéти**, -пóги, -э́го, **rapлóти**,
rapлорста, **rapлóго** захотеть
пóгити при желании
пóгом пeлóгом волей-неволей
пóгс хоть; хотя
пóсис, -ies 1 нос
пóбэгéти см. бэгéти
пóдазýти см. дазýти
пóдэгéти, пóдэгa, пóдэгé загореть
пóдзýгéти, пóдзýишга (пóдзýишгу, пó-
дзýишги), пóдзýишго (пóдзýишгау, пó-
дзýишгау) обрадоваться
пóдзýти см. дзýти
пóчéти см. éти
пóгадéти, пóгали, пóгалéго победить
пóгата 1 спина
пóгувéнти см. гувéнти
пóгитимзти см. гитимзи
пóгаусти см. жаусти
пóкéти см. кéти
пóкентéти, пóкeнчiа (пóкeнчiю, пóкeнти),
пóкeнтéго пострадать
пóкiféти см. kiféти
пóкрéсти см. кристи
пóлаикýти см. laikýти
пóлаузти см. лаузти
пóлeисти см. leисти
пóлpити см. лpи
пóматýти, пóмáто (пóматау, пóматаи),
пóмáтэ (пóмáчиáу, пóмáтэ) пред-
видеть; наметить, предусмотреть
пóмерis, -io номер
пóмéшти см. мéшти
пóбóдó (kílm.) с; от
пóбóдó скучно
пóбóдóus, -i скучный
пóбáл постояно
пóлатинis, -é 2 постоянный
пóмомоné 1 мнение; пáно пóмомоné по-
мосму
пóмомоти, -о́я, -о́ю славать; нанимать;
снимать; **iskúмомоти**, -о́я, -о́ю отдать
вясём, отдать (в арелю)
пóостабus, -i 4 удивительный, изуми-
тельный
пóостотis, -ю 1 убыток, ущерб, потеря
пóо́сiрдúus, -i 4 искренний
пóо́сiрдúiai искрено
пóотаalka 1 настроеие
пóотaука 1 снимок
пóпiféшти см. piféшти
пóпiféти см. piféти
пóпifáти см. pifáти
пóпifáти см. pifáти

организи́оні, -іо́я, -áво (организавау,
организавауі) организовать; суоргані-
зуоти, -іо́я, -áво организовать
орієнта́ці́оні, -іо́ясі, -ávosі (орієнтаваусі,
орієнтаваусі) ориентироваться; су-
орієнта́ці́оні, -іо́я, -áво ориенти́ро-
ваться
оріґіна́лі́тis, -i оригинальный
ósti, -ia, -é шуметь, гудеть; суósti, -ia,
суóсé зашуметь, загудеть

P

обелі́стas 2 обелиск
objéktas 2 объект
obuolús 3 яблоко
oficiális, -i 4 официальный
окупáці́я 1 оккупация
окупро́ти, -іо́я, -áво (окуправау, оку-
равау) оккупировать
ópera 1 опера
óras 3 возлух; погода
órdinas 3 орден
paikíniti см. áikíniti
paiginti см. áigti
paivaigá 3 окончание, завершение, ко-
нec
pabégéti см. бégéti
pabuivoti см. buivoti
pabüsit см. büsti
pacieitas 2 пациент
padainuoti см. dainuoti
padaryti см. daryti
padavéjas, -a 1 официант
padavinimas 2 предание, легенда
padeklamuoti см. deklamuoti
padeonstruoti см. demonstruoti
padeigti см. deigti
padéti, páveda, -éго помагать; поло-
жить; см. класть
padirbėti, -éja, -éго поработать, по-
трудиться
padovanoti см. dovanoti
paduoti см. duoti
pagai (gal.) вполн (чego); по, согласно
pagálha 1 помощь
pagaliai наконец
pagalvoti см. galvoti
pagarbá 3 уважение
pagauti, pagálpa, pagávo поймать
pagirti см. girti
paguvénes, -usi пожилой
paguvéti см. гувéнти
paguvéti, -éja, -éго оживиться
paglóstyti см. glóstyti
pagrubauti см. grubauti
pagriežti см. griežti
pagraudinis, -é основной
pailsėti см. ilsėti
paimiti см. imti
paivokauti см. juokauti
paivoris, -io 1 взморье
pakabinoti см. kabinti
pakaibėti см. kaibėti
pakaipné 2 подножие горы; склон
pakartoti см. kartoti

parašyti см.rašyti
purdyti, puródo, puróde (puródziau, pu-
ródei) указывать
pusakýti, pusáko (pusakaui, pusakai), pu-
sáké (pusakiai, pusakei) выразить,
выражать, определять, рассказать
pusiáuti см. áuti
pusibósti, pusibósta (pusibóstu, pusibó-
bósti), pusibódo (pusibódaу, pusibó-
daу) надоесть, надоедать
pusidriekti, -ia (pusidriekiu, pusidrieki),
pusidrieké протянуться, растянуть-
ся, раскинуться
pusigásti, pusigásta (pusigástu, pusigá-
gasti), pusigádo (pusigádaу, pusigá-
gandaу) испугаться; ср. išsigásti
pusjuokti см. juoktis
puslėisti см. léisti
pusimiñi, pusimena, pusiminė отчасть-
ся, отчаиваться, пасть духом
pusimėsti см. mėstis
pusipirkti см. pirkti
pusprausti см. prausti
pusirengti см. rengtis
pusiskinti см. skinti
pusiskūsti см. skūstis
pusisūkti, pusisuka, pusisūko (pusisu-
kaу, pusisukaи) отвернуться
pusišypsoti см. šypsotis
pusivėsti см. vėstis
pusivilkti см. vilktis
puskėsti см. skėsti
puskristi см. skristi
pusprėsti см. sprėsti
pustatýti, pustáto (pustataу, pustataй),
pustátэ (pustaciáу, pustateи) устано-
вить, определить
pustėbėti, nustemba (nustembū, nustem-
bi), nustėbo (nustebaу, nustebaи) уди-
виться
pustóti, -о́я, -о́го перестать, пере-
ставить
pusvirti см. svirti
putarųti см. tarųti
putatų, putaria, putaré решить
putifėsti см. tiėsti
putilti, putýla (putylū, putylū), putilo
(putiláу, putiláи) замолчать, умо-
лчать; утихнуть
putrėkti, putrėksta, putrėko оторвать-
ся, порваться, лопнуть; прервать-
ся, прекратить
puvažiuoti см. važiuoti
puvėsti см. vėsti
puvėžti см. vėžti
puvūkti см. vūkti
puvūdyti см. žudyti

ramilė, ramilė (ramilė, ramilė), ramilė, ramilė (ramilė, ramilė) любить
ramilė sm. piñetė
ramilė sm. piñetė
ramilė, ramilė (ramilė, ramilė) забыть, забывать; ramilė, -à забытый; ср. užmirėti
ramilė 3 урок
ramilė 2 сходство
ramilė, -1 4 похожий
ramilė 2 панорама
ramilė sm. porėti
ramilė sm. piñetė
ramilė sm. piñetė
ramilė, ramilė, ramilė (ramilė, ramilė) дополнить, дополнять
ramilė 3 пляж
ramilė обычно: просто
ramilė, -à 3 простой, обыкновенный
ramilė sm. piñetė
ramilė, -à наряженный, украшенный
ramilė sm. ruošti
ramilė sm. piñetė
ramilė 2 парадигма
ramilė sm. ragauti
ramilė sm. ragauti
ramilė sm. bėgti
ramilė -à 1 продавец
ramilė, -à проданный
ramilė, ramilė, ramilė (ramilė, ramilė) продавать, продавать
ramilė 2 магазин
ramilė 3 долг, обязанность
ramilė sm. reikalauti
ramilė sm. eiti
ramilė, ramilė, ramilė (ramilė, ramilė) опереться
ramilė, ramilė, ramilė (ramilė, ramilė) подобрать, подобрать
ramilė 1 парк
ramilė sm. nešti
ramilė 3 выставка
ramilė sm. rėdyti
ramilė sm. skristi
ramilė, -10 1 партер
ramilė 2 партизан
ramilė, -ė 1 партизанский
ramilė sm. ruošti
ramilė sm. važiuoti
ramilė sm. vėžti
ramilė y: k
ramilė 1 сказка
ramilė sm. sakyti
ramilė sm. perskaiz

pasakoti, -oja, -ojo рассказывать; pasakoti, -oja, -ojo рассказать
pasakoti, -oja, -ojo свет, мир
pasakoti pasaka sm. sėkti pasaka
pasakoti sm. sėkti
pasakoti sm. sėkti
pasakoti sm. bėgtis
pasakoti sm. bėgtis
pasakoti sm. darytis
pasakoti sm. darytis
pasakoti sm. domėtis
pasakoti sm. elgtis
pasakoti, pasakoti, pasakoti (tik III) слышаться, раздаться
pasakoti sm. grožėtis
pasakoti sm. ilgėtis
pasakoti sm. iñti
pasakoti sm. jūsti
pasakoti, pasakoti 1 разговор, беседа
pasakoti sm. kaibėtis
pasakoti sm. keistis
pasakoti sm. kėltis
pasakoti sm. klausyti
pasakoti sm. kvėsti
pasakoti sm. lenktis
pasakoti sm. likti
pasakoti 1 свидание
pasakoti sm. matuoti
pasakoti sm. mądytis
pasakoti, pasakoti, pasakoti (pasakoti, pasakoti), pasakoti (pasakoti, pasakoti) расписаться
pasakoti sm. reñgtis
pasakoti sm. rinktis
pasakoti sm. ružtis
pasakoti 1 выступление; появиться
pasakoti sm. rėdytis
pasakoti sm. ruošti
pasakoti sm. rūpintis
pasakoti sm. sėktis
pasakoti sm. skėltis
pasakoti sm. skėltis
pasakoti sm. stengtis
pasakoti, pasakoti, pasakoti (pasakoti, pasakoti) повернуться
pasakoti sm. taisytis
pasakoti 2 совещание
pasakoti sm. tartis
pasakoti, -ėjo (kuo?) пожить, довериться
pasakoti sm. tikrinti
pasakoti, pasakoti (pasakoti, pasakoti) встретить
pasakoti, -ia, -ė удалиться, уйти

pasipylimas 1 предложение
pasipyliti sm. siūlyti
pasipylitis 3 посланник; посыльный, курьер
pasipyliti sm. siūlyti
pasipylitis 1 прогулка
pasipylitis sm. vaikščioti
pasipyliti, pasipyliti (pasipyliti, pasipyliti), -ėjo отличиться
pasipyliti sm. žibėti
pasipyliti sm. žvaigytis
pasipyliti 3 лекция
pasipyliti sm. skaityti
pasipyliti sm. skambinti
pasipyliti sm. skėlti
pasipyliti sm. skirstyti
pasipyliti sm. skirti
pasipyliti sm. skėlti
pasipyliti sm. skėlti
pasipyliti, pasipyliti, pasipyliti (pasipyliti, pasipyliti) потом
pasipyliti, -ė последнее, крайний
pasipyliti, -ėс (dė. kiln. pasipyliti) 3 тайна; секрет
pasipyliti sm. slysti
pasipyliti sm. slysti
pasipyliti sm. sodinti
pasipyliti, -ė последнее время
pasipyliti, pasipyliti, pasipyliti (pasipyliti, pasipyliti) 3 здание
pasipyliti sm. statyti
pasipyliti, pasipyliti, -ėjo заметить
pasipyliti, pasipyliti, pasipyliti (pasipyliti, pasipyliti) 4 постолный
pasipyliti sm. sūkti
pasipyliti sm. sūkti
pasipyliti sm. sveikinti
pasipyliti sm. sveikinti
pasipyliti почта
pasipyliti dežūte почтовый ящик
pasipyliti ženklas почтовая марка
pasipyliti sm. tūkūti
pasipyliti 2 совет
pasipyliti, patapa, patapa (pasipyliti, patapa) поспешать
pasipyliti sm. tekėti
pasipyliti, patapa (patapa, patapa) попасть, погладить
pasipyliti, -a 1 довольный
pasipyliti, patapa, -ėjo (kuo?) поверить
pasipyliti sm. tikrinti
pasipyliti, patapa (patapa, patapa) поправиться
pasipyliti sm. tūlėti
pasipyliti, patapa, patapa (patapa, patapa) испытать
pasipyliti, patapa (patapa, patapa) удобно
pasipyliti, -1 4 удобный
pasipyliti, patapa 1 пушка
pasipyliti, patapa, patapa, patapa: употребляется

также для усиления значения превосходной степени прилагательных, напр.: pats sunkiausias, pati didžiausia (самый трудный, самая интересная)
pasipyliti sm. tvirtinti
pasipyliti, -ėjo 2 птица
pasipyliti 3 место у реки, побережье реки
pasipyliti 1 название
pasipyliti, -a названный
pasipyliti sm. vadinti
pasipyliti sm. vakarinti
pasipyliti, pasipyliti sm. vakarinti
pasipyliti, pasipyliti sm. vakarinti
pasipyliti 3 фамилия
pasipyliti, pasipyliti, pasipyliti (pasipyliti, pasipyliti) завидовать
pasipyliti sm. žadėti
pasipyliti sm. žadėti
pasipyliti sm. žymėti
pasipyliti, -à 3 знаковый
pasipyliti sm. žūti
pasipyliti sm. žūti
pasipyliti sm. žūti
pasipyliti 1 педагогика
pasipyliti, -ė 1 педагогический
pasipyliti, -10 2 нож
pasipyliti 1 пятака
pasipyliti, -à 1 пятака
pasipyliti, -à 1 пятака
pasipyliti (gal.) через, сквозь; во время, в течение; за; свыше; слишком; per didelis, -ė слишком большой; per ligai, -ė слишком долго; per brangūs, -i слишком дорого; per mažai слишком мало
pasipyliti sm. duoti
pasipyliti sm. eiti
pasipyliti 1 победа
pasipyliti sm. kėlti
pasipyliti 1 гром
pasipyliti 2 перрон
pasipyliti sm. rašyti
pasipyliti sm. sėsti
pasipyliti sm. sėsti
pasipyliti sm. skaityti
pasipyliti 1 перемы, перемычка
pasipyliti, -ia, -ė перервать, перерывать; прервать, прерываться

rértvarkuí, rértvarko, rértvarké перестро-
 ять, преобразовать
 réščas, -iá 3 пеший
 réščíomís пешком
 ríaninas 2 пианино
 ríanistas 2 пианист
 ríemíú 3 пастух
 ríenas 1 молоко
 ríeští, -ia (ríeští, ríeští), -é (ríeští, ríeští)
 рисовать; пиріeští, -ríeští, пиріešté
 нарисовать
 ríeštúkas 2 карандаш
 ríetavai, -áuja, -ávo (ríetavai, ríetavai)
 обследать; паріeštáui, -áuja, -ávo пооб-
 лать
 ríeštúvái (dž.) 1 юго-восток
 ríeštús (dž.) 4 обед; юг
 ríetvakaríai (dž.) 1 юго-запад
 ríeva 1 луг
 ríigai; ríigi дешево
 ríigús, -i 4 дешевый
 ríukíni, -ina, -ino сердитый, злитый; су-
 рíkítai сердито, зло
 ríikas, -á 4 злой, сердитый
 ríúkai, rúksa (rúksú, rúksú), rúko (ру-
 ка, рука) (aít kó?) сердиться; су-
 рúkti, -рукта, -руко рассердиться
 rídvít, ríldo, ríldé (ríldíai, ríldé) за-
 полнять; иррídvít, -o, -é заполнить
 rídvítúré гражданство
 rídvítús, -šío 2 гражданин
 ríllas, -iés (dž. kílím. ríllú) 4 замок
 ríllas, -á 3 серый
 rílla полно
 ríllas, -á 3 полный
 ríllí, ríla (ríllú, ríllú), rúlé лит; сыпать;
 супрíllí, supíla, -rúlé слить; сыпать
 ríllas 4 живог
 ríllagá (dž.) 3 деньги
 ríllagas 3 монета
 ríloníerius (ríloníeríaus, ríloníeríui...; dž.
 ríloníeríai) 2 пионер
 ríllkía 2 изба
 ríllkínús 3 покупок
 ríllkítí, ríllka (ríllkú, ríllkú), ríllko (ríllkaú,
 ríllkaú) покупать; пиррíllkí, пиррíllka,
 -ríllko купить; пусрíllkítí, пусрíllka,
 -ríllko купить (для себя)
 ríllma раньше; сперва
 ríllmádenis, -io 1 понедельник
 ríllmas, -á 3 первый
 ríllmáusia прежде всего, раньше всего, в
 первую очередь
 ríllmún вперед
 ríllmíninkas 1 председатель
 ríllštas 2 палец
 ríllnamáojí машинá жатвенная машина,
 жатка
 ríllái, ríllaina, ríllóvé резать; пилить;

косить; пиррíllái, пиррíllaina, пиррíllóvé
 отрезать; отпилить; скосить
 ríllsé 2 песа
 ríllšai широко
 ríllšatas 2 плакат
 ríllkítí, ríllka (ríllkú, ríllkú), ríllké (ríllkaú,
 ríllkaú) биться; взбивать
 ríllšas 4 плак
 ríllšatorma 1 платформа
 ríllštas, -i 4 широкий
 ríllšái (dž.) 2 легкие
 ríllšaiú izdégimas воспаление легких
 ríllšukas 3 волос
 ríllšukítí, ríllško (ríllškaú, ríllškaú), ríllšké
 (ríllškaú, ríllškaú) плавать
 ríllšukítí, -ia (ríllšukítí, ríllšukítí), -é (ríllšukítí,
 ríllšukítí) плыть; аплáukítí, -pláukia,
 ápláuké приплыть; иррáukítí, -pláukia,
 ápláuké выплыть, отплыть; паррílláuk-
 í, -láukia, паррílláuké приплыть обрат-
 но
 ríllái, ríllaina, ríllóvé мыть; иррíllái,
 -ríllaina, -ríllóvé промыть, вымыть;
 пиррíllái, -ríllaina, -ríllóvé мыть, умыть;
 обмыть
 ríllentas 1 поссе
 rílléšínai (dž.) 3 целина
 ríllétótis, -ójai, -ójosi разбиваться
 ríllšas 2 пляж; см. паррíllšimús
 ríllšai, ríllšta, ríllšo треснуть; разор-
 ваться; рвать; изнашиваться
 ríllonas, -á 3 тонкий
 ríllóti, ríllója, ríllójo площадь; хлопать,
 апплодировать
 ríllótis, -šío 2 ширина
 ríllšas 2 плуг
 ríllnkasna 1 перо
 ríllnkasnkótis, -šío 1 ручка
 ríll (kílím., dž., íllag.) после; по; пол; че-
 рез (спустя некоторое время)
 roéštas, -é 2 поэт
 roéštškas, -a 1 поэтический
 roéštija 1 поэзия
 roéštíai, -iáuja, -iávo (roéštíavaú, roé-
 štíavaú) отдыхать
 roéštíatojas 1 отдыхающий
 rókalbis, -io 1 беседа
 roéllkínka 1 полклинка
 roélltéchnikos ínstítutas политехниче-
 ский институт
 roélltíka 1 политика
 roérlét после обеда
 roérlíarús, -i 4 популярный
 roérlá 3 пара
 roérlít послезавтра
 roérlfels, -io 1 портфель
 roéšedís, -džío 1 заседание
 roéštíarús 1 точка зрения; šíub róštíarús
 с этой точки зрения
 rradéti, rradéda, rradéjo (kã?) начинать

rradíninkas, -é 1 основоположник
 rradínis, -é 2 начальный; исходный
 rradíziá 4 начало
 rradžíungínú см. džiungínú
 rradžíungítí, rradžíungá (rradžíungú, rra-
 džíungi), rradžíungo (rradžíungau, rra-
 džíungai) обрадоваться
 rradžítis, -iés прошлое
 rradéiti см. éiti
 rradžúsiais méšais в прошлом году
 rradkítumas практиком
 rradáiméti см. láiméti
 rradléisti см. léisti
 rradšoné 1 промышленность
 rradšaušimas 2 превосходство
 rradšéimas доклад, сообщение
 rradnėští, rradnėša, rradnėšé сообщать,
 сообщать
 rradrúti, rradrúčia, rradrúolé пропасть,
 исчезнуть; ср. díngti
 rradšídėti, rradšídėda, rradšídėjo начинаться;
 наступить
 rradsmé 4 смысл
 rradstai плохо
 rradštas, -á 4 простой; плохой, неваж-
 ный
 rradšumas 1 просьба
 rradšúti, rradšo (rradšau, rradšai), rradšé (rpa-
 šiai, rradšai) (kã?) просить; ра-
 рradšúti, -rradšo, -rradšé попросить
 rradšoni! rradšai! пожалуйста!
 rradšybos (dž.) 1 занятия
 rradšimas 2 упражнение
 rradštas, -iási (rpausíosi, rpausies), -ėši
 (rpausíausi, rpausiesi) мыться, умы-
 ваться; пусрírradšiti, пусрírradšia (pu-
 sirpausíu, пусрírradšiu), пусрírradšé
 умыться
 rradžáuioti см. vážiuioti
 rradvíkni см. véfkni
 rradžítí см. žítí
 rradžústi, rradžústa, rradžúdo расцвети
 rradžítí см. žítí
 rradké 2 товар
 rradkústails, -io 1 прилавок
 rradmija премия
 rradrétėti см. artėti
 rradbėgti см. bėgti
 rradbrėští см. brėští
 rradbrėti, rradbrėtia, rradbrėté добавит; над-
 ставит
 rradė (kílím.) у (возле, около); в
 rradėbalis 1 согласный (звук)
 rradėiti см. éiti
 rradėjuje впереди
 rradėlinkanis, -io 1 предлог
 rradėrauda 1 гнет
 rradėš (dž.) перел, до; прогнать; (тому)
 назад (rradėš káietą métu несколько
 лет назад)

rradėšals (dž.) напротив
 rradėšas 1 враг
 rradėš mšyš éta (рt. п. е.) до нашей эры
 (д. н. э.)
 rradėtaríngas, -a 1 северный
 rradėžastis, -iés (dž. kílím. rradėžastíui) 3
 причина
 rradėžodis, -džío 1 разговорка
 rradėžėti, rradėžeria, rradėžėte утонуť; ср.
 škėsti
 rradėmí, rradéma, rradémė принимать, при-
 нять
 rradėklausáui, rradėklausos (rradėklausai, rradėkla-
 usai), rradėklausė (rradėklausai, rradėklausė)
 (kã?) пшо kó?) принадлежать; за-
 висеть
 rradėmíni, rradimena, rradimínė напомнить
 rradimėpas 1 принцип
 rradimókti см. pókti
 rradimprás, rradimpráita (rradimprantú, rradimprantí),
 rradimpráto (rradimprataú, rradimprataí) (rradimpráto?)
 привыкнуть
 rradimėgtí, rradimėgeria, rradimėgėte напиток; ср.
 káipavatsia
 rradimėngti см. júngti
 rradimėšėti см. líešti
 rradimėšiminas 2 вспоминание; rradimė-
 šimínis на память
 rradimėmíni, rradimėmena, rradimėminė (kã?)
 вспомнить; ср. átsimėni
 rradimėpažinti, rradimėpažista, rradimėpažino (rpa-
 širai, rradimėpažinaú, rradimėpažinaú) признаваться
 rradimėskíni см. skíni
 rradimėšvartúoti, rradimėšvartúoja, rradimėšvartúo
 (rradimėšvartavaú, rradimėšvartavaú) пришевар-
 товаться
 rradimėti, rradimėtia, rradimėtė одобрит
 rradimėtėti, rradimėto (rradimėtaú, rradimėtai), -ėjo
 быть должным
 rradimėtas, -i 4 частный
 rradimėto 1 процент
 rradimėtkaitai (dž.) 2 продукты
 rradimėtija 1 профессия
 rradimėtėnis тэхнико мokyklá профессио-
 нально-тэхническое училище
 rradimėtėnias 2 профессионал
 rradimėtėtorius, -é 1 профессор
 rradimėto 1 случай; tá rradimėto по этому су-
 чаю; ср. átsitikimas
 rradimėžė 2 прогноз
 rradimėžetas 2 программа
 rradimėžektas 2 проект
 rradimėžėti, -áuja, -ávo (rradimėžektavaú, rra-
 dimėžektavaú) проектировать
 rradimėžektorius 1 проектировщик
 rradimėžektas 2 проспект
 rradimėžė 2 проза
 rradimėžėlogija 1 психология

sėdėti, sėdi (sėdžiu, sėdi), -ėжо сидеть;
pasėdėti, -sėdi, -ėжо посидеть
sėja 4 сев
sėkantis, -i следующий
sekmadienis, -io 1 воскресенье
sėkmė 4 успех
sėkmingai успешно
sėkti, sėka (sėku, sėki), sėkė (sėkia, sė-
 kei) (*ką?*) следить; следовать; подра-
 жать
sėkti пасака рассказывать сказку
sėktis, sėkasi, sėkėsi (*tik III astmė*; *mėn*
sėkasi, tau ...) улавливаться, ладиться;
pasėkti, pasėka, pasėkė (*tik III as-*
tmė) уласть
semėtras 2 семестр
seminėtras 2 семинар
semiti, sėmia (semiti, semi), sėmė черпак;
pasėmti, pasėmia, -sėmė почерпнуть,
 зачерпнуть
senamiestis, -cio 1 старый город
sėnas, -a 4 старый
senėtė 2 старость
senėlė 2 бабушка
senėlis, -io 2 дедушка
seniai давно
sėnis, -io 2 старик
senėnas 2 староста
senovinis, -ė 1 древний; старинный
seni, sėnsta, sėno (senai, senai) стареть;
pasėnti, -sėnsta, -sėno постареть, уста-
 реть
senikas 2 старичок
senintas, -a сельской
sėrėja 1 серия
servetėlė 2 салфетка
seržantas 1 сержант
sėrėja 1 сессия
sėsti(s), sėda(s), sėdo(s) сесть; **atsisėsti,**
-sėda, -sėdo сесть, садиться; **įsėsti,**
-sėda, -sėdo сесть, садиться; **įsėsti,**
 садиться; **pėrsėsti, pėrsėda, pėrsėdo**
 пересесть, делать пересадку; **susėsti,**
-sėda, -sėdo рассесть
sesuō (sesėis, sėsejai...; *dg. sėserys*) 3
 сестра
sėti, sėja, sėjo сеять; **pasėti, -sėja, -sėjo**
 посеять
siaūras, -a 4 узкий
Sibiras 1 Сибирь
sidaibras 2 сребро
sidaibrinis, -ė 2 сребряный
siekti, -ia, -ė достигать; стремиться;
pasiekti, -ia, -ė достигать
siena 1 стена, граница
silpnas, -a 4 слабый
simbolis, -io 1 символ
sifigi, sėrğa (sėręu, sėręi), sifigo (sirgau,
 sirgai) болеть; sėrğa болеть, болеть;
susifigi, susėrğa, -sifigo заболеть

sistemingai систематически
silyti, siūlo, siūlo siūle предлагать; **pasilyti,**
 -o, -ė предложить
siuntinys 3 послышка
siūsti, siūčia (siunčiu, siunti), siūntė (siun-
 čiau, siunte) посылать; **atsiūsti, -siun-**
čia, atsiunte прислать, присылать;
išsiūsti, -siūčia, išsiunte высылать
siūti, siūva (siuvu, siuvi), siūvo (siuvaž,
 siuvaž) шить; **pasūti, pasūva, -siūvo**
 пошить
siuvamoji mašina швейная машина
skaicius (skaiciaus, skaiciū...; *dg. skai-*
čiai) 2 число, количество
skaidrus, -i 4 прозрачный
skaitytis 2 читальный зал
skaityti, skaity (skaityti, skaityti), skaite
 (skaiciau, skaitė) читать; **paskaityti,**
-skaity, -skaite почитать; **pėrskaityti,**
 pėrskaityti, pėrskaite (pėrskaiciau, pėr-
 skaite) прочитать
skaitytėjas 1 читатель
skambėti, skamba (skambū, skamb), -ėжо
 звенеть; **suskambėti, suskamba, -ėжо**
 зазвенеть
skambinti, -ina, -ino звонить; играть
 (*na instrumente*); **paskaibinti, -ina,**
 -ino позвонить; поиграть
skambintis, -čio 2 звонок
skanai, skani (skaniu, skani) вкусно
skambis, -i 4 вкушный
skaidūs, -džio 2 обрыв
skaudėti, skauda, -ėжо (*tik III astmė*)
 (*kūm, ką?*) болеть; **skauda** болит
skaudū больно, обидно
skaudžiai больно
skaulimas 4 боль
skelbimų lentā доска объявлений
skėlbtū, -ia, -ė объявлять, публиковать;
paskebtū, -ia, -ė объявить, опублико-
 вать
skėrsgatvis, -io 1 перулок
skėsti, skėsta (skėsti, skėsti), skėndo (skėn-
 dau, skėndai) тонуть; **puskėsti, -skėsta,**
 -skėndo утонуть
skėtis, -cio 2 зонтик
skklemuō (skiemėis, skiemėniu...; *dg.*
sklemėnys) 3 слог
skinti, skina (skinu, skini), skynė рвать;
 прискинать, прискина, -skynė, **pusiskinti,**
 pusiskina, -skynė нарвать (*olia seba*)
skūgnis 2 отдел; раздел; отделение
skirstyti, skirsto, skirstė (skirstėju, skirs-
 tei) распределять; **pas Kirstyti, -skirsto,**
 -skirstė; **suskirstyti, -skirsto, -skirstė**
 распределить
skirstytis, skirstosi, skirstėsi расходиться;
išskirstyti, išskirsto, išskirstė ра-
 зойтись

skirtas, -a предназначенный, посвящен-
 ный
skirti, skiria (skiriu, skiri), skyrė отделять;
 различать; назначать; разделять; **pa-**
atskirė, atskiria, -skyrė отделять; ра-
 скirti, paskiria, -skyrė назначить; по-
 святить
skirtingas, -a 1 различный
sklaidyti, sklaido (sklaidau, sklaidai), sklai-
 dė (sklaidžiau, sklaidė) перелисты-
 вать
skleidė, sklėdžia (skleidžiu, sklėidi), sklėi-
 dė (skleidžiau, sklėidei) распростра-
 нять; **распужать; išskleidėti, -sklei-**
džia, išskleidė распустить, раскрыть,
 распавить (*крылья*)
skleistas, sklėdžiasi, sklėidėsi распужать-
 ся; **išskleisti, -sklėdžia, išsklėidė**
 распуститься
sklōbtū, -ia, -ė долбить
sklōnti, -ina, -ino одолживать; **pasklō-**
nti, -ina, -ino одолжить (*комu*); **pa-**
sklōnti, -ina, -ino одолжить (*olia*
seba)
skraidyti, skraido (skraidaū, skraidaū),
 skraide (skraidaū, skraidei) летать
skrairdė, -džio 2 желудок
skrybėlė 3 шляпа
skristi, skreida (skrendū, skrendi), skri-
 do (skridau, skridai) лететь; **atskris-**
tū, atskrenda, -skrido прилететь; **iš-**
skristi, išskrenda, -skrido вылететь;
puskristi, nuskrėnda, -skrido улететь,
 полететь; **parskristi, parskrenda, -skri-**
do прилететь обратно
skubėti, skuba (skubi, skubi), -ėжо торо-
 питься, спешить; **pasubėti, paskuba,**
 -ėжо поспешить, поторопиться
skūsti, skūta (skuti, skuti), skūto (skutaū,
 skutaū) брить, чистить
skūstis, skūtai (skutūosi, skutiesi), skū-
 tosi (skutaūsi, skutaūsi) бриться
skūsti, skūndžia (skūndžiu, skūndi), skūndė
 (skūndžiau, skūndėi) **(ką?)** подавать
 жалобу
skūstis, skūndžiasi (skūndžiuosi, skūndie-
 si), skūndėsi (skūndžiauosi, skūndėisi)
(ką?) жаловаться; **pusiskūstis, pus-**
iskūndžia, pusiskūndė (*ką?*) пожа-
 ловаться
skvėras 2 сквер
slapūvardis, -džio 1 псевдоним
slėnis, -io 2 долина
slėpti, slėpia (slėpiu, slėpi), slėpė (slėpiaū,
 slėpiei) прятать, скрывать
slidės (dg.) 2 лыжи
slidinėti, -ėja, -ėжо кататься на лыжах
slidū скользя
slidūs, -i 4 скользящий
slinkti, slėnka (slėnku, slėnki), slinko

(slinkau, slinka) двигаться, ползти;
 протекать, проходить; выпадать
slūsti, slūsta, slūdo скользить; **paslūsti,**
-slūsta, -slūdo поскользнуться
sloga 4 наморк
smagu приятно, весело
smaguōs, -i 4 приятный, веселый
smaguō сильно
smarkus, -i 4 сильный
smėlėtas, -a 1 песчаный
smėlynas 1 пески
smėlis, -io 2 песок
smuikas 2 скрипка
smuikuks, -i 3 мелкий
snigti, sniēga, snigo; sniēga идет снег;
pasnigo выпал снег
socialinis, -ė 1 социальный
socialistinis, -ė 1 социалистический
sōdas 2 сад
sodūba 1 усадьба
sōdininkas 1 садовод
sodinti, -ina (sodinu, sodini), -ino (sodi-
 nau, sodina) садить, сажать; **raso-**
dinti, -ina, -ino; už(s)i sodinti, -ina, -ino
 посадить
sofā лова диван-кроватъ
solidarumas 2 солидарность
solistas, -ė 2 солист
sōstinė 1 столица
sōtus, -io 3 сытый
sprālis, -io 2 октябрь
sprāvā 4 цвет; окраска
sprāvōtas, -a 1 цветной
spračiai быстро
spraņas 4 крыло
sprantūs, -i 4 скорый, быстрый
spraudā 4 печатъ, пресса
spraūdinti, -ina, -ino печатать; **išsprāu-**
dinti, -ina, -ino отпечатать, напеча-
 тать
sprāusti, sprāudžia (sprāudžiu, sprāudi), sprāu-
 dė (sprāudžiau, sprāudei) жать, нажи-
 мать, сжимать; давить; **susprāusti,**
 -sprāudžia, -sprāudė сжать
specialybė 1 специальность
specialistas, -ė 2 специалист
spektaklis, -io 2 спектакль
sprėti, sprėja, sprėjo усповать; угадывать;
atsprėti, -sprėja, -sprėjo; įsprėti, -sprėja, -sprė-
jo отгадать, угадать; **susprėti, -sprėja,**
 -sprėjo успевать
sprugūnōtis pėdis хвойное дерево
sprindulys 3 луч
sprinta 1 шкаф
sprjauti, sprjaua, sprjovė плонуть
sprōgtas 1 спорт
sportuoti, -iuoja, -aivo (sportavaū, sporta-
 vai) заниматься спортом
spręsti, sprėndžia (sprėndžiu, sprėndi),
 sprėndė (sprėndžiau, sprėndėi) решать;

судить; *kšprėšti*, -sprėndžia, -sprėndė; *nušprėsti*, -sprėndžia, -sprėndė решить; *sprėgtimas* 2 взрыв; *sprėgti*, *sprėgsta*, *sprėgo* взорваться; лопнуть; распуцкаться; *sriubà* 4 суп; *stambėliai*, -ėja, -ėjo приостановиться; *stacià* прямо; *stadionas* 2 стадион; *staiga* вдруг; *stalas* стол; *stambūs*, -i 4 крупный; *statyba* 1 строительство, стройка; *statybininkas* 1 строитель; *statybas*, -a постройленный; *statyti*, *stato* (statai, statai), *stātė* (staciai, statei) ставить; строить; *atstatyti*, *-stato*, *-stātė* отстроить, восстановить; *pastatyti*, *-stato*, *-stātė* построить; *pastatyti*, *-stato*, *-stātė* поставить; *pastatyti*, *-stato*, *-stātė* поставить, построить (*sebe*); *statytojas* 1 строитель; *statyba*, -i 4 прямой; *stebėti*, *stebi* (stebiū, stebi), -ėjo наблюдать; *pastebėti*, *pastebi*, -ėjo заметить; *stebėti*, *stebisi* (stebiuosi, stebiesi), -ėjosi удивляться; *nustėbti*, *nustėmba* (nustėmbi, nustėmbi), *nustėbo* (nustėbaū, nustėbaū) удивиться; *steigti*, -ia, -ė учреждать, основывать, открывать; *įsteigti*, *-steigia*, *įsteigė* учредить, основать; *stėnas* 2 стени; *stėngti*, -iasi, -ėsi стараться; *pasistėngti*, -ia, -ė постараться; *stėpė* 2 степь; *stėchija* 1 стихия; *sėklas* 4 стекло; *stėklinė* 2 стакан; *sėpėdija* 1 стипендия; *stėptià* сильно; *stėprumas* 2 крепость; сила (*vetra*); *sėprėtas*, -i 4 сильный, крепкий; *sėpėdėsi* 2 стюардесса; *stėgas* 3 крыша; *stojamàbis*, -oji вступительный; *stėbas*, -a 3 толстый; *stotėlė* 2 остановка; *stoti*, *stėja*, *stėja* становиться; вступать, поступать; *įstoti*, -stėja, -stėja становиться, поступить; *sustoti*, -stėja, -stėja становиться; *stati*; *atstoti*, -stėja, -stėja встать; *stotis*, -iės 4 (*dg. kilim. stočiū*) станция; *geležinkelio stotis* вокзал; *stovėti*, *stovė*, -ėjo стоять; *pastovėti*, -stovė, -ėjo постоять; *stràipsnis*, -io 1 статья

stėbiai прилежно, усердно; *stėpėtis*, -i 4 прилежный, усердный; *studėntas*, -ė 2 студент; *studijavimas* 1 изучение; учеба (*в высшем учебном заведении*); *studijuoti*, -uoja, -avo (*studijavau, studijavai*) изучать; *išstudijuoti*, -uoja, -avo изучать; *stūmia* (stūmiū, stūmi), *stūmė* толкать; двигать; *išstūmi*, *ištūmia*, *-stūmė* вытеснить, вытолкнуть; *raštūmi*, *pàstumia*, *-stūmė* толкнуть; *sū* (*mag.*) с (вместе, совместно); *suaugęs*, -usi взрослый; *subangiuoti* с.м. *bangiuoti*; *sudaryti*, *sudaro* (sudaraū, sudaraū), *sudarė* (sudariaū, sudarė) составлять; составлять; *sudėti* с.м. *dėti*; *sudėtingas*, -a 1 сложный; *sudėvėti* с.м. *dėvėti*; *sudužti* с.м. *dužti*; *sūsti* с.м. *ėsti*; *suformuluoti* с.м. *formuluoti*; *sugauti*, *sugàuna*, *sugàvo* (sugavaū, sugavaū) поймать; *sugebėti*, *sugeba*, -ėjo уметь, быть способным; *sugėsti* с.м. *gėsti*; *sugrąžti*, *sugrąžta*, *sugrąžo* вернуться; с.м. *grįžti*; *sujungti* с.м. *jungti*; *sujoduoti* с.м. *juoduoti*; *sukaikti*, *sukaikta*, *sukako* (*tik III asmuo*); *màp* *sukaikta*, *tàu* ...) исполниться; *suklysti*, *suklysta*, *suklydo* ошибиться; *suknėlė* 2 платя; *sukniūbt*, *sukniūba* (sukniūbū, sukniūmbi), *sukniūbo* (sukniūbaū, sukniūbaū) оступить; упасть ничком; *sukonspektuoti* с.м. *konstruoti*; *sukonstruoti* с.м. *konstruoti*; *sukti*, *suka* (suki, suk), *suko* (sukaū, sukaū) вращать, поворачивать; *raškėti*, *rasuka*, *rasuko* повернуть; *sūkti*, *sūka* (sūkuosi, sūkiesi), *sūkos* (sūkaūsi, sūkaūsi) кружиться, вертеться, вращаться; *sukūrti* с.м. *kūrti*; *sūliaukti* с.м. *láukti*; *sūliauzyti* с.м. *láuzyti*; *sulėdinti* с.м. *lėdinti*; *sūhtys* (*dg. kilim. sulėciū*) 1 *cor*; *sūmàiti* с.м. *màiti*; *sūmuštinis*, -io 2 бутерброд; *sūlka*; *sūnkū* тяжело, трудно

sūlkinėti, -ina, -ino затруднять; *arsūlkinėti*, -ina, -ino затруднить; *sūnkūs*, -i 4 тяжелый, трудный; *sūnkežimė*, -io 1 грузовой; *sūnūs* 3 сын; *sūotas* 3 парта, скамейка; *suoorganizuoti* с.м. *organizuoti*; *suošti* с.м. *ėšti*; *supràžinti*, -ina, -ino познакомить; ознакомиь; *suprūkinėti* с.м. *pūkinėti*; *suprūkti* с.м. *pūkti*; *suprūpti* с.м. *pūpti*; *supràžinimas*, -a 3 понятийный, ясный, взаимительный; *supràsti*, *supràta* (suprànti, suprànti), *supràto* (supràtaū, supràtaū) понять; *suprėti*, -a (suprė, suprė), -o (supràū, supràū) окружать; *arsuprėti*, *àrsupra*, -sūpo окружить; *surpūs*, -asi (surpūosi, surpėsi), -osi (surpūosi, surpūosi) качаться; *surpūoti*, -uoja, -avo колыхать, качать; *suràsti*, *surànda* (suràndū, suràndū), *suràdo* (suradaū, suradaū) найти, обнаружить; с.м. *ràsti*; *surikiti*, *surikta* (surikū, surikū), *surikė* (surikaū, surikaū) вскрикнуть; *sūris*, -io 1 сыр; *sūsesti* с.м. *sėsti*; *sūsidėti* с.м. *dėti*; *sūsidomėti* с.м. *domėtis*; *sūsidraugūti* с.м. *draugūti*; *sūsigūvėti* с.м. *gūvėti*; *sūsigūvėti*, -ėna, -ėno сжиться; ужиться; *sūsijàvinti* с.м. *jàvinti*; *sūsiàngyti* с.м. *àngyti*; *sūsiorientuoti* с.м. *orientuoti*; *sūsiràžinimas* 1 знакомство; *sūsiràžinti*, *sūsiràžista*, *sūsiràžino* (sūsiràžinaū, sūsiràžinaū) познакомиться; *sūsiràsti*, *sūsirànda*, *sūsiràdo* найти, находить (*для себе*); с.м. *tàsti*; *sūsiràsinėti*, -ėja, -ėjo переписываться; *sūsiřgėti* с.м. *siřgi*; *sūsiřinkimas* 2 собрание; *sūsiřinki* с.м. *řinkis*; *sūsiřbūpti* с.м. *pūptis*; *sūsiřaėti* с.м. *taėti*; *sūsiřkinimas* 2 встреча; *sūsiřikti*, *sūsiřikta*, *sūsiřiko* встретиться; *sūsiřvarkūti* с.м. *tvarkūti*; *sūsiřavėti* с.м. *žavėti*; *sūsiřkirstyti* с.м. *skirstyti*; *sūsiřpàusti* с.м. *spàusti*; *sūsiřpėti* с.м. *spėti*; *sūstatiyti* с.м. *statiyti*; *sūstojimas* остановка; с.м. *stotėlė*

sūstoti с.м. *stoti*; *sūsiřokšti* с.м. *šniřkšti*; *sūšūkti*, *sūšūka* (sūšūnkū, sūšūnkū), *sūšūko* (sūšūkaū, sūšūkaū) вскрикнуть; воскликнуть; *sutatintis*, -iės 3 договор; *sutaukti* с.м. *teikti*; *sutėmti* с.м. *tėmti*; *sutikimas* 2 встреча; *sutikti*, *sutikta* (sutinkū, sutinkū), *sutiko* (sutikaū, sutikaū) встретиться; согласиться; *sutrukūti* с.м. *trukūti*; *sutrupėti* с.м. *trupėti*; *sutvarkūti* с.м. *tvarkūti*; *suvàlygti* с.м. *vàlygti*; *suvyniōti* с.м. *vyniōti*; *sužaliōti* с.м. *žaliōti*; *sužavėti* с.м. *žavėti*; *sužeisti*, *sužeidžia* (sužeidžiū, sužeidū), *sužeidė* (sužeidžiaū, sužeidū) ранить; *sužinōti*, *sužino* (sužinaū, sužinaū), -ōjo узнать; *svaļionė* 2 мечта; *svaļoji*, -oja, -ōjo мечтать; *svarbiàusias* главный; *svarbūšias*, -ia главный; *svarbūs*, -i 4 важный; *svarbū* важно; *svėchtas* 4 гость; *svėchtotis*, -iuojasi, -iàvos (svėchtavaūsi, svėchtavaūsi) гостить; *sveika* полезно (*для здоровья*); *sveikà*! здравствуй! *sveikas*! здоровый! *sveikas*, -a 4 здоровый; *sveikata* 2 здоровье; *sveiki*! здравствуйте! *sveikūnimas* 1 поздравление; привет; приветствие; *sveikinti*, -ina, -ino поздравлять; *pa-sveikinti*, -ina, -ino поздравить; *sveikintis*, -inasi, -inosi здороваться; *pa-sveikinti*, -ina, -ino поздороваться; *sveikiti*, *sveikta* (sveikstū, sveiksti), *sveiko* (sveikaū, sveikaū) выздоравливать; *pasveikti*, -sveiksta, -sveiko выздоравливать; *svėřti*, *svėřia* (svėřiū, svėři), *svėřė* (svėřiaū, svėřėi) взвешивать, иметь вес; *pasvėřti*, *pasvėřia*, *pasvėřė* взвесить; *svėřimas*, -a 3 чужой; *sveivina* гостеприимно; *svėtingas*, -a 1 гостеприимный; *svėdinys* 3 мяс; *снаряд*; *svėstas* 1 масло (сливочное); *svirtai*, *svūta*, *pusvigo* наклоняться; *opusiti* с.м. *statiyti*; *svėřis*, -io 2 вес

šachmatai 2 шахматы
 šaka 4 ветвь; отрасль
 šakėlė 2 восточка
 šakutė 2 вилка
 šaldytuvas 2 холодильник
 šaliai (kiln.) около, возле, рядом
 šaiparatis, -io 1 тротуар
 šalis, -ies (dg. kiln. šalį) 4 страна; страна
 šaltas 2 холодно
 šaltas, -a 3 холодный
 šalti, šalia (šali, šali), šalo (šalai, šalai) мерзнуть; замерзать; морозить; уш-šalti, -šalia, -šalo (paprastai III asmis) замерзнуть, замерзать
 šaltinis, -io 2 родник; источник
 šaltis, -čio 2 холод, мороз
 šaudyti, šaudu, -ė (šaudžiau, šaudėi) стрелять
 šaukmininkas 2 звательный падеж
 šaukštas 1 ложка
 šaukštėlis, -io 2 чайная ложка
 šaušobūlis, -ė 2 молочек
 šaukti, -ia (šaukiu, šauki), -ė (šaukiaū, šaukiu) кончать; звать
 šauti, šauna, šovė застрелить; пуш-šauti, -šauja, šovė застрелить
 šedėnvas 2 шелвер
 šeima 4 семья
 šeimininkas, -ė 2 хозяин
 šeimininkaitė, -ėja, -ėvo (šeimininkavaū, šeimininkavai) хозяйничать
 šėli, šėlista, (šėlstu, šėlsti), šėlio (šėliaū, šėliu) бушвашать
 šėp 3 солода
 šėrti, šėria (šėriu, šėri), šėrė кормить
 šėstadienis, -io 1 суббота
 šėstas, -a 6 шестой
 šėpiau jau вообщє
 šėndien 2 сегодня
 šėndieninis, -ė 2 сегодняшний
 šėraudai (dg.) 3 солома
 šėurė 1 север
 šėurės gytai (dg.) северо-восток
 šėaurinis, -ė 2 северный
 šėmet 2 в этом году
 šėnas 4 сено
 šėkštus, -i 4 скупой, жалный
 šėdyti, šėdo, šėdė (šėdžiau, šėdei) греть
 šėikas 4 шельк
 šėita; šėita 2 тело
 šėitas, -a 2 телый
 šėiti, šėia, šėio теплеть, нагреваться;
 atšėiti, -šėia, -šėio потеплеть
 šėluma 3 теплота
 šėrsena 1 улыбка

šursotis, šursoti (šursausi, šursaisi), -bjosi улыбаться; пусишурсоти, пусишурсо (pusišursau, pusišursai), пусишурсою улыб-нуться
 širdis, -ies 3 (dg. kiln. širdį) сердце
 šįgti в это утро, сегодня утром
 šis, ši этот, эта
 šivas, šiva 2 этот, эта
 šipovaišimis, -ė 2 современный
 šiparia mokro
 šiparias, -ia 4 мокрый
 šlovė 3 слава
 šluoti, šluoja, šlavė мести, полметать
 šnekėti, šneka (šneki, šneki), -ėjo гово-рять, разговоривать
 šnekėtis, šnekasi (šnekosi, šnekėsi), -ėjosi разговаривать; ср. kalbėtis
 šnibždėti, šnibžda (šnibždu, šnibžai), -ėjo шептать
 šnibždomis шепотом
 šniokšėti, šniokšcia, šniokštė шуметь;
 šniokštėti, -šniokštėcia, šniokštė за-шуметь
 šokinėti, -ėja, -ėjo подпрыгивать, под-скакивать
 šokoladas 2 шоколад
 šokis, -io 2 танец
 šokti, -a, -o танцевать, плясать
 šonas 1 бок; сторона
 šratinukas 2 шариковая ручка
 šrai vot
 šūkėlėti, -ėja, -ėjo вскрикнуть, вос-кликнуть
 šulmūs 3 колодец
 šuob (šuiš, šuniu ...) ; dg. šunys) 4 собака
 švartai; švartū чисто
 švartas 2 пиджак
 švartas, -i 4 чистый
 švedas, -ė 2 швед
 švelnus, -i 4 нежный; мягкий
 švenitė 2 праздник
 šveninis, -ė, švenitėškas, -a 1 праздни-ный
 švėsti, švėčia (švenciu, šventi), švėtė (švenciau, šventė) праздновать; at-švėsti, -švėčia, atšventė отпраздно-вать
 švėsti, švėčia, švėtie осветить; ap-освещать
 švėsti, -švėčia, apšvietė осветить,
 освещать
 šviesu светло
 šviesus, -i 4 светлый
 švisti, švišta, švito (paprastai III asmis) светать; рашvisti, -švišta, -švito рас-светать, рассветать

tabakas 2 табак
 tada тогда; ср. tuomet
 tai это
 taiga 3 тайга
 taigi итак, так, таким образом
 taika 4 мир
 taikyti, taiko, taikė целить; приме-нять; ратаикyti, -taiko, -taikė полагать да
 taip да
 taip pat тоже, также
 taisykie 2 правило
 taisykingai правильно
 taisykinas, -a правильный
 taisyti, taiso (taisaū, taisai), taisė (tai-isaū, taisė) исправлять; починать; tai-isaūti, -taiso, -taise исправлять; tai-isyti, taisosi (taisaūsi, taisaisi), tai-sesi (taisaūsi, taisėsi) поправляться;
 pasitaisyti, -taiso, -taise поправляться
 takas 4 тропя
 taksi такси
 talentas 1 талант
 talentingas, -a 1 талантливый
 tamsia ty (в вежливой форме)
 tamsu темно
 tamsūs, -i 4 темный
 tankas 1 танк
 tankus, -i 3 густой
 tarpū, tāro (taraū, taraū), tārė (tariaū, tarė) писать (картин); пишаруū, -tāro, -tārė нарисовать
 tarpū, tarpra (tarpri, tarpri), tāro (ta-раpū, tarpai) (киш?) спелаться, стать, становиться
 Tarybinė Armija Советская Армия
 tarūbinis, -ė 1 советский
 Tarybų Lietuva Советская Литва
 Tarybų Sąjunga Советский Союз
 Tarybų Sąjungos Didvyris Герой Со-ветского Союза
 Tarybų valdžia Советская власть
 tarūniti, -auja, -avo (tarnavau, tarnavai) служить
 tarp (kiln.) между; среди
 tarpautinis, -ė 2 международный
 tarptauti, tāria (tarpri, tarpri), tārė (tariaū, tarė) приносчить; сказать; istarpi, ista-ria, iskarė произнести
 tarptis, tārtasi (tarpitūsi, tarpiesi), tārtėsi (tartaūsi, tarėisi) советоваться; pasi-tarpti, pasitartia, pasitarė посоветоват-ся; susitartti, susitartia, susitarė дого-вориться, сговориться
 tarptum було
 tas, tā тот, та
 tas pats, tā pat тот самый, та самая

taurūti, tauro (turaū, tauraū), taurė (turaū, taurė) экономить, беречь, сберечь
 tauromoji kasà сберегательная касса
 tavo твой, твоя, твоє
 teatras 2 театр
 teigė, teigi (teigiū, teiki), -ė давать, ока-зывать, придавать;
 teiktai, -teikia, suteikė оказывать; при-своить; suteikti pagalbà оказать по-мощь
 teisybė 1 правда; истина; справед-ливость
 teisingai правильно, правдиво, спра-ведливо
 teisingumas 2 справедливость, прав-дивость; правосудие
 teisti, -ia, -ė судить
 tekėti, tėka (tekū, teki), -ėjo течь; вы-ходить замуж, всходить; ištekti, ištekėti, -ėjo вытечь, выйти замуж;
 patekti, pāteka, -ėjo (apie sau) взойти
 tekstas 2 текст
 tekti, teikia, tėko (paprastai III asmis) (kam?) достаться; прийти
 telefonas automatas телефон-автомат
 telegrafas 2 телеграф
 telegramā 2 телеграмма
 televizija 1 телевидение
 televizorius 1 телевизор
 temā 2 тема
 temperatūra 2 температура
 temperti, -ia (tempiū, tempi), -ė (tempiaū, tempi) тянуть, тащить
 ten там, туда
 tėmė, tėmsia, tėmo (tik III asmis) тем-неть; sutėmti, -tėmsia, -tėmo стем-неть
 tėnisas 1 теннис
 teritorija 1 территория
 tėsti, -ia (tešiu, tesi), -ė (tešiaū, tešėi) продолжать; тянуть
 tetā 4 тетя
 tėtė, tėtis, -čio 2 папа
 tėvai (dg.) 4 родители
 tėvas 3 отец
 tėvėlis, -io 2 папа
 Tėvynės kargas Отечественная война
 tėvėškė 1 родной край; родное место, родной дом
 tūcia нарочно
 tiek столько; tiek ilgai так долго
 tiek ..., tiek как ..., так и

tīēs (ītag.) над; рязлом, у, около
 tīēsā 4 правда
 tīēsaiā прямо
 tīēsā tīēsja (tīēsī, tīēs), tīēsē (tīēsai, tīēs) протягивать; проволочить; выпрямлять; tīēsā kēlā строить до-рогу
 tīēsūs, -i 4 прямой
 tīk только; *sp. tīkai*
 tīkējmas 1 вера
 tīkētī, tīkī (tīkū, tīk), -ējo (kīā?) вернуть
 tīkētīs, tīkīsī (tīkīūs, tīkīēs), tīkējōsī (kō?) надеяться
 tīkaiā наверное, действительно; обя-зательно
 tīkas, -ā 4 настоящий; верный, но-тинный; tīkas brōis родной брат
 tīkīāūsai наверное
 tīkīntī, -ina, -ino проверять; patīkīn-ī, -ina, -ino проверить; pasītkīntī, -ina, -ino проверить(ся)
 tīkrovē 1 действительность
 tīksas 4 цель
 tīkka, tīnka (tīnk, tīnk), tīko (tīka, tī-ka) (kām?) годиться; mān (tān, jān ...) tīnka мне (тебе, ему ...) идет
 tīkaiā только; *sp. tīk*
 tīyā 4 тишина
 tīyētī, tīyī (tīyū, tīyī), -ējo молчать;
 ratūyētī, -tūlī, -ējo помолчать
 tīyāi; tīyū тихо
 tīyās 1 мост
 tīyūs, -i 4 тихий
 tīnglūyūs 3 лентяй
 tīnkīlīs, -io 2 волейбол
 tīpāis тиковый
 tīpīškas, -a 1 типичный, типичский
 tīyimas 2 исследование
 tīpī, tīpsta, tīpō (pāpāstai III асмид) таить; īštīpī, -tīpsta, -tīpō рас-таять
 tīyūvūvū, -iūojā, -iāvo простираться
 todēl поэтому
 tōkiū būdū таким образом
 tōks, tōkiā такой, такая
 tolī далеко; tojū вдале, дальше
 tolīā дальше
 tolybē 1 даль, дальность
 tōlīmas, -ā 3 далекий
 tortas 1 торт
 tradīcija 1 традиция
 trāktorīnīkas 1 тракторист
 trāktorīus (dē. trāktorīal) 1 трактор
 transportāntas 1 транспортант
 transportas 1 транспорт
 trečdalis, -io 1 треть, третья часть
 trečdiēnis, -io 1 среда
 trečtas, -iā третий; kas trečtas каждый третий
 traukīnūs 3 посед

trāukī, -iā, -ē тянуть, тащить; trāukt šaknī извлекать корень; īštīrāukī, -iā, -ē вытащить, вырвать
 trējētas 1 тройка
 trobā 3 изба
 troleibūsas 2 троллейбус
 troškulūs 3 жажда
 trūkūyī, trūkdo (trukāū, trukāū), trūkde (trukāū, trukde) мешать; sutrukāyī, -trūkdo, -trūkde помешать
 trūkī, trūksta, trūko (pāpāstai III асмид) (kām?) недоставать, не хватать;
 mān, tān, jān... trūksta мне, тебе, ему... не хватает; āš trūkšči, tū trūk-šči ... rīngē y meņa (y тебā), не хва-тает денег; лопнуть (напр., веревка)
 trūmpas, -ā 4 короткий
 trūmpētī, -ējā, -ējo укорачиваться, со-крашаться; sutrūmpētī, -ējā, -ējo со-кратиться; укоротиться
 trūpūcī немного
 tū ты
 tuiprē 2 тюльпан
 tuoktis, tuokīas (tuokīūs, tuokīēs), tuokēsī (tuokīāūs, tuokēis) вступать в брак; susituokī, susituokīa (susituo-kiū, susituokī), susituokē вступить в брак
 tuomēt тогда; *sp. tadā*
 tuō tāgrī пока что, между тем
 turbūt должно быть, вероятно
 turētī, tūrī (turū, tur), -ējo иметь; быть должным
 turgāvētē 1 рынок
 tufigus 2 базар
 turinūs 3 содержание
 turistas, -ē 2 турист
 turistīnīs, -ē 1 туристский, туристиче-ский
 tuftas 2 богатство, имущество
 turtingas, -a 1 богатый
 tūkstas, -iā 4 пустой; порожний
 tvankū душно
 tvankūs, -i 4 душный
 tvarkīngas, -a 1 исправный, аккуратный
 tvarkūyī, tvarko (tvarkāū, tvarkāi), tvarkē (tvarkīāū, tvarkē) упорядочивать, при-водить в порядок; вести, владеть;
 sutvarkūyī, -tvarko, -tvarkē привеcти в порядок; susītvarkūyī, -tvarko, -tvarkē привеcти себя в порядок, прийти в порядок
 tvenkīnūs 3 пруд; водохранилище
 tvenkī, tvenkīa (tvenkū, tvenkī), -ē (tvenkīāū, tvenkē) прудить; ūvēnktī, -tvenkīa, ūvēnkenē запрудить

tvirtai твердо
 tvirtas, -ā 3 твердый; крепкий, силь-ный
 ugnis, -iēs 4 огонь
 ūkīnīkas 1 хозяин, земельный собствен-ник
 ūks, -io 1 хозяйство
 universālīnē pārdūotīvē универмар-кунīstītas 2 университет
 uogātī, -āuja, -āvo (uogavāū, uogavāi) собирать ягоды
 uoglēnē 2 варенье
 ūostas 1 порт
 ūpē 2 река
 ūpēlls, -io 2 река
 ūz (kīlm-, gal.) за, позади
 ūzārtas, -ā закопанный
 ūzārtāūs, -a закрытый
 ūzdarūyī, ūzdāro (ūzdāraū, ūzdārai), ūz-dārē (ūzdāraū, ūzdāraē) закрыть, за-крыться
 ūzdarūyī, -dārō, -dārē за-крыться
 ūzdevīnūs 3 залача
 ūzdegtī *см. degtī*
 ūzduoti, ūzduoda, ūzduavē залаты
 ūzduovīs, -iēs (dē. kīlm. ūzduovīū) 3 за-лачить
 ūzētī *см. eiti*
 ūzēstī *см. gēsti*
 ūzīntas, -ā занятый
 ūzīntī, ūzīma, ūzēmtē занять
 ūzkāstī *см. kāsti*
 ūzlpīrī *см. lpīrī*
 ūzlmīestīs, -ējo 1 место за городом
 ūzmgūtī, ūzmgā (ūzmgū, ūzmgī), ūz-mlgo (ūzmgūtī, ūzmgā) уснуть
 ūzmlrēš, ūzmlrēša (ūzmlrēšū, ūzmlrēšī), ūzmlrēšo (ūzmlrēšā, ūzmlrēšai) (kē?) забыть; *sp. pamīrēši*

ūvīrdīnī, -ina, -ino утверждать; patvīr-tīnī, -ina, -ino утвердить
 tvorā 4 забор, ограда
 ūzplūdīti *см. plūdīti*
 ūzrakīnī *см. rakīnī*
 ūzraū šāstīvīnīs тетрадь для записей
 ūzsakūyī, ūzsāko (ūzsakāi, ūzsakāi), ūz-sākē (ūzsakīāū, ūzsākē) заказать, вы-писать; ūzsakūyī, -sāko, -sākē зака-зать, выписать (себе)
 ūzšīdarūyī *см. ūzdarūyī*
 ūzšīdēgtī *см. degtī*
 ūzšīdēmtē, ūzšīdēmtī занятый
 ūzšīpētīškas, -a 1 иностранный
 ūzšīpētīnīs, -ē 2 заграничный
 ūzšīpētīo kalbā иностранный язык
 ūzšīpētīs, -io 1 загранича
 ūzšīpētī, ūzšīpētīa, ūzšīpētīo (ūzšīpē-tīāū, ūzšīpētīāva) уларяться; обидеться
 ūzšīpētīkī, -iā, -ē закрыть глаза (сею)
 ūzšīpētīyī *см. gašyī*
 ūzšīpētīkūyī *см. sodīnī*
 ūzšīpētīnī *см. sodīnī*
 ūzšūkī, ūzšūka, ūzšūko (ūzšūkaū, ūzšūkaī) завернуть; зайти
 ūzšūlī *см. šālī*
 ūzšūkī, ūzšūka (ūzšenkū, ūzšenkī), ūz-šūkō (ūzšēkaū, ūzšēkaī) хватить, хва-тать; mān, tān ... ūzšūka мне, тебе... хватает
 ūzīti, -iā, -ē шуметь
 ūzītrūktī, -ūnka (ūzītrūkū, ūzītrūkī), ūz-ūko (ūzītrūkaū, ūzītrūkaī) задержаться; продолжать, затянуться
 ūzīvēnktī *см. tvenkī*
 ūzūolāka 1 гардина, штора
 ūzūvakar позавчера

vaidīnī, -ina (vaidīnū, vaidīnī), -ino (vai-dīnaū, vaidīnaī) играть (исполнять роль)
 vaidīnīb 3 роль
 vaišas 4 ребенок, дитя; vaikū māma; (dē.) детский дом; vaikū darželis детский сад
 vaikīnas 2 детство
 vaikūatē 2 детство
 vaikščiōtī, -iojā, -iojo ходить, гулять;
 pasīvaikščiōtī, -iojā, -iojo прогуляться
 vaigōtī, -iūojā, -āvo (vaigavāū, vaigavāi) (kē?) водить (автомобиль)
 vaigōtojas 1 водитель

U

V

vaizai (dg.) 2 фрукты
vaistai (dg.) 1 лекарство
vaistinė 1 аптека
vašinti, -ina, -ino утешать
vaizdas 4 вид, образ
vaizduotė 2 воображение
vaizduoti, -uoja, -avo (vaizdavai, vaizdavai) изображать
vakarа вечера; vakarė вечером
vakarai (dg.) 3 запад
vakaras 3 вечер
vakarėnė 2 ужин
vakarėniūni, -iūna, -iūvo (vakarėniavai, vakarėniavai) ужинать; vakarėgė-
piūni, -iūni, -iūvo поужинать
vakarinis, -ė 1 вечерний; западный
vatanda 3 час
vaigalė 2 столовая
vaigis, -io 2 пища; блюдо
vālgis, vālgis, vālgė кушать; pavālgyti, -
vālgis, -vālgė покушать, поесть; su-
vāgti, -vāgė, -vālgė скупать, съестъ
vāia 2 воля
vaistūbinis, -ė 1 государственный
vaistūtis, -io 2 крестьянин
vāitis, -ies (dg. kilm. vāičiū) 1 лодка
vandėnis 1 океан
vanduo (vanduo, vandėniui...; dg. vān-
dėnus) 3 вода
vardas 4 имя; Kub tū vardū? Как тебя
Ионас. Mano vardas Jōnas. Мое имя
Ионас
vardiniškas 2 именительный падеж
vardas 4 горе
vargėnai (dg.) 2 organ
(vargai, vargai) бедствовать, мучиться
variklis, -io 2 двигатель
varyti, -vāro (varai, varai), vārė (variai, varai) выгонять; išvāryti, -vāro, -vārė
выгнать
varnas 4 ворон
vargas 4 колокол
vargškė 3 творог
variai (dg.) 2 ворота
varyti, -vārė (varai, varai), vārė (variai, variai) переворачивать, перевер-
тывать, перематривать
varuoti, -oja, -ojo употребить, испол-
зовать; varuoti, -oja, -ojo употреб-
ить; sp. pauidoti
varžybos (dg.) 1 состязание, соревно-
вание
vāsarą 1 лето
vāsarą летом
vasarinis, -ė 2 летний
vasaris, -io 2 февраль

vāsaros atostogos летние каникулы
vasarvietė 1 дачная местность
važinėti(s), -ėja(s), -ėja(s) ездить, ка-
таться; pasivažinėti, -ėja, -ėjo прока-
таться, покататься
važiuoti, -iuoja, -iūvo (važiavai, važiavai)
ехать; atvažiuoti, -iuoja, -iūvo приехать;
išvažiuoti, -iuoja, -iūvo уехать; piva-
žiuoti, -iuoja, -iūvo поехать; pavā-
žiuoti, -iuoja, -iūvo приехать обратно;
pravažiuoti, -iuoja, -iūvo проехать
vėdės женатый
vėdėjas, -a 1 завсудующий, -ая
vėdžiūti, -iūja, -iūjo водить
vėdas 3 лицо
veikalas 3 труд, произведение
veiklā 4 деятельность
veiksmāžodis, -džio 1 глагол
veikti, veikia (veikiū, veik), veikė (veikiaū, veikė)
действовать
veistis, -iasi, -ėsi (parvasiai III asmuo)
плодиться, размножаться
vėjas 1 ветер
vėjai; vėjų поздно
vėliau позже
vėliava 1 знамя, флаг
vėjuvas, -a 1 поздный
vėjuoti, -iūja, -iūvo (vėliau, vėliau)
опаздывать; pavėliuoti, -iūja, -iūvo
опоздать
vėtus, -i 4 поздный
vėtkti, -ia (vėtkiū, vėtki), vėtkė (vėtkiaū, vėtkė)
плакать; pravėtkti, pravėtksta
(pravėtksti, pravėtksti), pravėtko (pra-
vėtkiaū, pravėtkia) заплакать
vėstis, vėčia (vėstiū, vėsti), vėstė (vė-
čiaū, vėčia) валить, опрокидывать;
переворачивать; переводить; išvėsti, -
vėčia, išvėrtė перевести
vėrstis, vėrstiai (vėrstiūsi, vėrsties), vėr-
tėsi (vėrstiaūsi, vėrstiesi) переворачи-
ваться; apsvėrsti, apsvėrtia (apsi-
vėstiū, apsvėrti), apsvėrtė опроки-
нуться, перевернуться
vertėjas 1 переводчик
vertimas 2 перевод
vertingas, -a 1 ценный, достойный
vėrtinti, -ina, -ino ценить, давать оценку
vėsti, vėda (vėdū, vėdi), vėdė (vėdžiaū, vė-
dedi) вести; atvėsti, atvėda, atvėdė
привести; išvėsti, išvėda, išvėdė (iš-
vėdžiaū, išvėdė); nuvėsti, nuvėdu, nu-
vėdė (nuvėdžiaū, nuvėdei) увести
vėstis, vėdais (vėdėsiūsi, vėdiesi), vėdėsi
(vėdžiaūsi, vėdėsi) вести (с собой);
atsivėsti, atsivėda, atsivėdė (atsivėdžiaū, atsivė-
dėdei) привести; nušivėsti, nušivėda,

nušivėdė (nušivėdžiaū, nušivėdei) увести
(с собой)
vėtra 1 буря, ураган
vežimas 2 повозка
vežioti, -iūja, -iūjo возить
vežti, vėža (vežiū, veži), vėžė (vežiaū, vežei)
вести; atvežti, atveža, atvežė привезти;
išvežti, išveža, išvežė вывезти, увезти;
nuvežti, nuveža, nuvežė отвезти; rat-
vežti, ratveža, ratvežė привезти (со-
бой)
vidinis, -ė 2 внутренний
viduje внутри
vidurinis išsilavinimas среднее образова-
ние
vidurys, -io 3 середина
vidutinis, -ė 2 средний; умеренный
vidutinio stiprumo умеренный (о ветре)
vidutiniškai в среднем
vienas, -a 3 один
vienaskaita 1 единственное число
vienpilteis, -ė 1 елинтвенный
vienišas, -a 1 одинокий
vienodas, -a 1 одинаковый
vienpiliktas, -a 1 одинадцатый
viėšbutis, -čio 1 гостиница
viėskelis, -io 1 большая дорога, боль-
шак
viėštėti, viėši (viėštiū, viėši), -ėjo гостить
viėta 2 место
viėtininkas 1 местный падеж
viėtinis, -ė 1 местный
viėtomis кое-где, местами
viėtuvė 1 местность
vūkdū, vūkdo, vūkdė (vūkdžiaū, vūkdėi)
выполнять; исполнять; įvūkdūti, -
o, -ė выполнить, исполнить
vūkdomasis komitėtas исполнительный
комитет
vūkti, vūksta (vūkstū, vūksti), vūkko (vū-
kaiū, vūkai) направляться, происхо-
дить; atvūkti, -vūksta (atvūkstū, atvūksti)
-vūko (atvūkaiū, atvūkai) прибыть;
išvūkti, -vūksta, -vūko отправиться,
отбыть, уехать; nuvūkti, -vūksta, -vūko
направиться, отправиться, уехать;
pavūkti, -vūksta, -vūko прибыть (со-
бой), возвратиться обратно
vilkas 4 волк
vilki, vilka (vilkiū, vilki), vilko (vilkaū, vilka)
тащить, тянуть; одевать; ar-
vilkti, arvelka, -arvilko одеть
vilktis, vilkasi (vilktiūsi, vilkiesi), vilkosi
(vilkaūsi, vilkiasi) (kuo?) одеваться;
(k-ka?) напевать; arsvilkti, arsvilkti, -
arvilko (arsvilkaū, arsvilka) одеться;
arsvilkti šiltais drabužiais одеться в
теплую одежду; arsvilkti raitą na-
dėti пальто; nušvilkti, nušvilka, -ušilko
(k-ka?) раздеться

Vilniaus krāstas Вильнюсский край
vilniėtis, -ė 2 вильнюсец
vilnis, -ies (dg. kilm. vilniū) 3 надежда
vūnas 2 вино
vingis, -io 1 изгиб, извилина
vingiuotas, -a 1 извилистый
vūnioti, -iūja, -iūjo завертывать; мотать;
suvūnioti, -iūja, -iūjo завернуть
vinis, -ies (dg. kilm. viniū) 4 гвоздь
vūtas 1 мужчина; муж
vūtesnūsis, -iūji старший
vūtiklis, -io 2 мужчина
vūstis, vūsta (vūstiū, vūsti), vūsto (vūstaū, vūsti)
превращаться; pavūstis, -
vūstis, -vūsto превратиться
vūstis, vūsta, vūsto валиться; įvūstis, -
vūsta, -vūsto ввалиться; arvūstis, -vūst-
ta, -vūsto опрокинуться, перевер-
нуться
vūrs (kilm.) над, сверх, свыше
vūrsėlis, -io 2 обложка
vūrsėjė наверх; į vūrsį наверх
vūrsutinis, -ė 2 верхний
vūrti, vėrda, vūrtė (vūrtiaū, vūrtė) варить;
кипеть; išvūrti, -vėrda, išvūrtė сварить
vūrtuvė 2 кухня
vūtvė 2 верёвка
vis всё
visa всё; Jis visa tai žinojo Он всё это
знал. Sp. viskas
visai совсем; sp. visiškai
visas, -a весь; в род. падеже употребля-
ется также для усиления значения
превосходной степени прилагатель-
ных, напр., visū aukščiausias самый
высокий (высший)
visada всегда; sp. visuomet
vis dėlto все таки
visiškai совсем, совершенно
viskas всё (род. п. visko всего, вин. п.
viską всё; Ся viskas ānga Здесь всё
растет. Jis visko turi у него всё есть.
Ji viską supratė Она всё поняла).
Sp. visa
visoks, -ia всякий
vūsti, vūsta, vūto януть
visuomet всегда; sp. visada
visur везде
vūšnia 2 вишня
vūšniena 1 курятня
vitaminas 2 витамин
vūti, vėja (vejū, vej), vėjo (vijaū, vija)
гнать; вить
vūtis, vėjasi (vejūosi, vejiesi), vėjosi (vi-
jaūsi, vijaūsi) гнаться, догонять
vūtrina 2 витрина
vūtkas 3 конверт

vokietišų okupacija nemeckā okupacija
vokietis, -tė 1 немец

zoologijos sūdas зоопарк

Z

Ž

žadėti, žada (žadū, žadi), -ėjo обещать;
собираться; pažadėti, pažada, -žadėjo
пообещать

žaidimas 2 игра
žaisli, žaidžia (žaidžiū, žaidi), žaidė (žai-
džiū, žaidėi) играть (с разными играми);
pažaisti, -žaidžia, pažaidė (pažaidžiau,
pažaidėi) поиграть

žaidžia 4 рана

žaitas, -ia 4 зеленый; сырой

žalingas, -a 1 вредный

žalioji, -ioja, -iavo (paprastai III asmis)

зелель; суžaliuoti, -iuoja, -iavo за-
зеленеть

žavėti, žavi, -ėjo очаровывать, восхищать;
sužavėti, sužavi, -ėjo очаровать, восхи-
тить; susižavėti, susižavi, -ėjo очаро-
ваться, восхищаться

žėna, žėmai внизу

žemaitija, -ijos 3 Жемайтия

žemaitiškas, -a 1 жемайтский

žėmas, -a 4 низкий

žėmė 2 земля

žėmėlapis, -io 1 карта

žėmūp вниз

žėmutinis, -ė 2 нижний

žėnars; žėnūrai жестоко

žėnars, -i 4 жестокий

žėbėti, žėba, -ėjo блесстеть, сверкать

žėdėti, žėdi (žėdžiu, žėdi), -ėjo швести

žėmā 4 зима

žėmā зимой

žėmėms atostogos зимние каникулы

žėgdarbė, -io 1 подвиг

žėgis, -io 2 поход

žėgiuoti, -iuoja, -iavo (žėgiavau, žėgiavai)

шагать, маршировать

žėlas, -a 4 седой

žėli, žėja (žėju, žėji), žėlo (žėliau, žėlia)

селеть; праžėli, -žėja, -žėlo поселеть

žėmėti, žėmi, -ėjo отмечать; праžėmėti,
-žėmi, -ėjo отметить

žėmus, -i 4 известный

vėbs едва, чуть
vovėtė 3 белка

žėlėsmis, -io 2 шаг

žėniarāstis, -čio 1 ведомость

žėnios (dg.) 4 знания; известия

žėnėjimas 1 знание

žėnomā конечно, разуместя

žėnomas, -a 1 известный, знакомый

žėnoti, žėno (žėnai, žėnai), žėnojo (žėno-
jau, žėnojai) знать

žėpsoėti, žėpso (žėpsoai, žėpsoai), žėpso-
jo зевать, ротозейничать

žėrgas 3 конь

žėrkles (dg.) 1 ножница

žėnrėti, žėdi (žėnrū, žėnrū), -ėjo посмотреть;
аржирėti, -žėdi, -ėjo осмотреть; ра-
(s)žėnrėti, -žėdi, -ėjo посмотреть

žėmogus (dg.) 4 человек

žėmonā 3 жена

žėmonės (dg.) 3 люди; см. žmogus

žėdūnas 1 словарь

žėdėlis, -džio 2 слово; выступление

žėdžiū устно

žėduyti, žėdo (žėdaui, žėda), žėdė (žėdžiau,
žėdėi) убивать; ишжėduyti, -žėdo, -žėdė
убить

žėnkilė 4 рыбная ловля; poledinė žėnkilė
подледная рыбалка

žėnūnas 2 журнал

žėrnalistas 2 журналист

žėni, žėva (žėvū, žėvi) (žėsta), žėvo (žė-
vai žėvai) гибнуть, погибать; пра-
жėni, -žėva, -žėvo погибнуть, пропасть

žėvažėdė 4 звезда

žėvakė 2 свеча

žėvaigūlis, žėvaigosi (žėvaigūsi, žėvaigūsi),
žėvaigėsi (žėvaigūsi, žėvaigėsi) огля-
дываться; pasišvaigūti, -žėvaigo, -žėva-
gė оглядеться, осмотреться

žėvejys 4 рыбак

žėvejti, -ia (žėvegiū, žėvegi), -ė (žėvegiai,
žėvegei) смотреть, глядеть; праžvejti,
-žėvegia, праžveigė взглянуть

žėveris, -ies (dg.) 3 зверь

žėvirblis, -io 1 воробей

РУССКО-ЛИТОВСКИЙ СЛОВАРЬ

A

август rugpjūtis
автобус autobusas
автомобиль automobilis
автор autorius
адрес adresas
адресовать adresuoti
акт gairdas
аккуратный tvarkingas
актер aktorius
актриса aktorė
алгебра álgebra
англина angina
ансамбль ansamblis

альпесин apelsinas
апрель balandis
аптека vaistinė
арбуз arbūzas
армия armija
архитектор architektas
архитектура architektūra
архитектурный architektūrinis
аспирант aspirantas
астроном astronomas
атеистический ateistinis
аудитория auditorija
аэродром aerodromas
аэропорт aerostostas

Б

бабушка senelė
бадминтон bādmintonas
базар tuigūsus
балет baletas
балкон balkonas
бандероль banderolė
бассейн baseinas
бегать bėgti
бедный neturtingas
бедствовать vargti
без бė
без сомнения be ābejo
белка vovėtė
белый baltas
бензин benzinas
берег kraifnas
береза berzas
беречь sāugoti
библиотека bibliotėka
билет bilietas
биолог biologas
биология biologija
битва mūšis
благодарить dėkoti
благодарный dėkingas
блестеть blizgėti, žibėti
ближе arčiau
ближний artimas

близкий artimas
близко arti
блокнот bloknovas
блюдо pāteikalas
богатство tuifnas
богатый turtingas
болезнь ligā
болеть sirgti; skaudėti; болит skauda;
болеть setga; заболеть susifgti
боль skausimas
больница ligoninė
больше skaudžiai
больной ligonis
больше даugiai
большой didelis
бояться bijoti
брат brōlis
брать imti; взять paĩmti
бригада brigada
брить skusti
бросать mėtyti; бросать mėsti
брюки kėlnės
будто lyg, taifnum
будущее ateitis
будущий būsimas
булка raide
булка bandėlė
буря audra, vētra

бусы karšliai
бутерброд sumušinis
бутылка butelis
буфет bufėtas
буфетчица bufėtininkė

в 1

вагон vagonas
важно svarbù
важный svarbùs
валиться virsti, griūti
варить virti
вверх aukštyn

в детстве vaikystėje
вдоль išilgai
вдурь staiga
ведро kibiras
ведь juk

вежливо mandagiai; mandagù
вежливость mandagumas
вежливый mandagus
езде visur

век amžius
великий didysis (от didis)
великолепно puiku
великолепный puikùs

вернуть поверить patikėti

вернуться grįžti

верный ištikimas

вероятно turbūt, matyt

вертолет maifšparnis

верхний viršutinis

вес svėbùs

весело linksmi; linksmi

веселый linksmas

весенний pavasarinis

весить svėrti

весна pavasaris

весной pavasarij

вести vesti; вести себя elgtis; увести

ветвь visas

ветвь šakà

ветер vėjas; ветерок vėjėlis

вечер vakaras

вечерний vakarinis

вечером vakarė

вечный amžinas

вешать kabinti; повесить pakabinti

в гости į svečius

взморье pajūris

взорваться spręgti

бывать būti
быстро greitai
быть būti
бюро biuras; справочное бюро informacijos biuras

B

брать sm. брат

вид vaizdas; veikias

видеть matyti; увидеть pamatyti

визит vizitas

вилка šakutė

виляносец vilniėtis

вино vūnas

висть kaboti

витамины vitaminas

витрина vitrinà

вишня vynuė

включать įjungti; включить įjungti

вкусно skanù; skaniai

вкусный skanùs

власть valdžia

влезть įlpti; влезть įlpti, užlpti

вместе kartu; draugė

вместо viėtoj (kò?)

внезапно netikėtai

внешний išorinis

внизу žemiai, apačiojė

внимательно atidžiai, dėmesingai

внутренний atidus, dėmesingas

внутри vidujė

время laikù

вода vanduo

во дворе kiemė, laukė

водитель vairuotojas

возвращать, возвратити grąžinti

воздух oras

война kàras

вокзал stotis (geležinkelio)

войти, войти įeiti, įlpti

вокруг aplink, ratù

волебол tinklinis

волк vilkas

волноваться įaudintis; bangioti

вообще apskritai

вопрос klausimas

воробей žvirblis

ворота variai

воскресенье sekmadienis

восстанавливать, восстанавливать atstatyti, atkurti

восстановление atstatymas

восстановление atkūrimas, atstatymas

восток rytai (dė.)

восточный rytinis
восхищать žavėti; восхитить sužavėti
вот štai

впервые pirma karta

вперед pirmyn

впечатление įspūdis

в прошлом году praėjusiais metais, priešnai

враг priešas

врач gydytojas

вращаться sukis

вредный žalingas

время laikas

вручить, вручать įteikti

всегда visada, visuomet

всё-таки vis dėlto

в следующем раз sėkanti (kita) karta

вспомнить, вспомнить prisiminti

вставать kėltis; встать atsikėsti

встреча susitikimas, sutikimas

встречать, встречати susitikti

встретиться, встретиться susitikti

вступить в брак susituokti

всюду visur

всюжн kiekvienas, visoks, bet kuris

в течение per

вход įėjimas

входить sm. войти
вчера vakar

вчерашний vakarykštis

вы js

выбирать rinkti; выбрать išsirinkti, pasirinkti

выздоровливать sveikti; выздороветь išgyti, pasveikti

вызывать kviešti; вызвать iškviešti

выйти, выходить išeiti, išlipti

выключить, выключать išjungti

выписать užsakyti (ežemę)

выпить sm. пить

выполнить, выполнять atlikti

выпуск laidà

выражать teikti; выразити išreikšti, nusakyti

вырасти sm. расти

высказывание pasisakymas

высокий aukštas

высоко aukšta; aukšiai

высота aukštis

выставка paroda

выступать, выступити kalbėti; pasitoduoti

выступление žodis; pasitoduymas; он

выступал jis kalbėjo

выход išėjimas

выходит, выит išeiti, išlipti; выити

вязать megzti

газета laikraštis

галерея galerija

галстук kaklraštis

гармоника armonika

гвоздь vinis

где kuř

геология geologija

гибнуть, погибать, погибнуть žūti

гид gidas

гимназия gimnazika, manskà

гитара gitara

главное svarbiausia

главный svarbiausias, pagrindinis

глагол veiksmžodis

глаз akis

гласный звук balsis

глотать gūti, проглотити praryti

глубокий gilus

гнать varyti, vūti

гнатьсь vūtis

гнить pūti

гнуться linkti

говорить kalbėti; сказать (pa)sakyti

год metai

годеться tikti

T

голова galva

голова bādas

голос balsas

гора kàinas

гордый išdidùs

горе vargas

гореть degti

горло gerklė

горный kalnùotas

город miestas

горячий kàrštias

госпиталь ligoninė

гостеприимный svečingas

гостиница viešbutis

гость svečias

государственный valstybinis

готовить ruošti, rengti, gaminti; подгот

готовиться ruoštis, rengtis; подгото

виться pasiruošti, pasirengti

готовый gātavas

градус laipsnis

гражданин piliecis
гражданство pilietybē
грамматика gramātika
граната granāta
гранита siena
грипп gripas
гроза perkūnija, audrā
грозить grēsti
громко garsiai

до нашей эры (д. н. э.) priēš mūšų
да таір da taip

давать, дать dūoti
давно sprāusti, gniāuži
даже net

далеко toli
дальний tólimas
дальше toliau
дарить dovanoti; подарить padovanoti
дата data

дверь dūrys
двигаться judėti, siūkti
двойка dvjetas
двор kiemas
дворец rūmai (dž.)
девушка merginā
девушка senėlis
дежурить budėti
дежурная budėtoja
дежурный budėtojas
действительно iš tikrū, tikrai
действительность tikrovė
действовать veikti

декабрь gruodis
декан dekanas
декламировать deklamuoti
делать daryti; сделать padaryti; де-
лать пересадку pėrsėsti; сделаться tār-
ti, pasidaryti

делегация delegacija
делить(ся) dalyti(s)
дело teikalas
день diena; день рождения gimimo
diena

денги pinigai
деревня kaimas
дерево medis
деревянный medinis
держанье laikyti
дети vaikai
детство vaikystė
детский сад vaikų darželis
дешево pigu; pigiai

доска lentā
достижение laimėjimas
дочь dukitė
драма dramā
древний senovinis
дрова malkos
дрожать drebėti
друг draugas
другой kitas

его jō
единственный vienintelis
единый vieningas
её jōs
ежегодво kasmet
ежедневно kasdien
еженедельный savaitinis
ездить važinėti

жадный godūs
жаловаться skųstis
жаль gaila
жаркий kárštas
жать sprāusti; жать руку sprāusti rai-
kā

жать (рожь) kirsti (ruginis)
ждать laukti; подожждать palaukti; дож-
даться sulaukti
желать noras
желать linkėti; пожелать palinkėti
железная дорога geležinkelis
жена žmona

за ўз; dēi
забудиться paklysti
заболеть с.м. болеть
забор tvorā
заботиться rūpintis; позаботиться pasi-
rūpinti
забывать, забыть užmiršti, pamiršti
завернуть užsukti
завертывать pakuoti, vynioti
завершать palkiti
завидовать pavydėti
завод gamyklā
завтра rytōj
завтракать pusryčiauti; позавтракать
parysryčiauti

завтрашний день rytōjus, rytōjaus diena
загорать dēgintis; загореть nudegti
заграница užsienis

дружба draugystė
дружеский, дружественный draugiš-
kas
дружить draugauti
думать galvoti; подумать pagalvoti
душно drevė
дуть pūsti
дышать kvėpuoti
дядя dėdė

Е

елка eglutė
если jei, jeiū
есть vālyti; поесть pavālyti; съестъ
suvālyti
ехать važiuoti; ехать верхом jōti; про-
ехать pravažiūoti
еще dār

Ж

женский vėdes
женский moteriskas
женщина moteris
живой gyvas
живомсь tarūba
живот pilvas
животное gyvūlys
жизнь gyvenimas; gyvūbė
житель gyventojas
жить gyventi; прожить pragyventi, iš-
gyventi
журнал žurnalas
журналист žurnalistas

З

задавать, задать užduoti
задание užduotis
задача uždavinys
задерживаться užtrūkti
задержать kinuoti
заинтересоваться susidomėti
заказатъ užsakyti
казанной registruotas
заканчиваться с.м. кончатъся
закатиться lėstis (о солнце)
закрывать daryti; dēgti; закрытъ už-
daryti; uždēgti; закрыватъся, за-
крытъ užsidaryti; закрыватъся už-
darymas
зал salė
заметьте, замечать pastebėti
замечательный puikus, peraprasitas
замок pilis

Д

дешевый pigūs
джемпер megztukas
диван sofā
диккий laukinis
диктант diktantas
диктор diktoriaus
дипломный diplominis
дисциплина drausmė
дита vaikas
длинный ilgas
для dēi
дневной dieninis
днем diena, dienos metu
до iki, prieš
доброе утро! labas rytas!
добрый ночи! labos nakties! labanakti
доброта gerumas
добрый gėtas
добрый вечер! labas vakaras!
добрый день! laba diena!
добывать, добыть gauti, kasti (aręti)
доверять pasitikėti
довольный patenkintas
договориться susitarti
дождать sm. ждать
доехать nuvažiuoti
дождливый lietingas
дойти nueiti

дождь lietus; идет дождь lija
дойти nueiti
доказывать įrodinėti
доклад pranešimas
доктор daktaras
документ dokumentas
долг pareiža
долго ilgas
долго ilgai
долететь nuskristi
дом tūri, privālo
дом nāmas
дома pamibė
домашний paminis
домой pamib
дополнять, дополнить papildyti
дорога kėlijas
дорого brangi; brangiai
дорогой brangūs
до сих пор iki šiol, iki šio laiko

замолчать с.м. молчать
замужем ištekejusi
заниматься (с школе, университет) mokyti, studijuoti; заниматься спор- том sportuoti
занятия pratybos, plokokas, paskaitos, dargas, mokslas, mokymasis
занятый užsiėmęs; užimtas
заочный leaktivaizdinis
запад vakarai (dg.)
западный vakarinis, vakarų
запах kvėpas
запереть užrakinti
заплакать с.м. плакать
заполнять pildyti; заполнить užpildyti
заранее iš anksto
зарыть с.м. рыть
заседание posėdis
засмеяться с.м. смеяться
затруднять suškinėti; затруднить ar- suškinėti
захотеть с.м. хотеть
зацепиться kliūti
зачем kām
зачет įskaita
защищать ginti; защитить arginti
заяц kiškis
звание vardas; присвоить звание su- teikti vardą
звонеть skambėti
зверь žvėris

И

и ir
игра žaidimas
играть žaisti; išti; skaibinti; griežti; vaidinti; поиграть pažaisiti; pailošti; paskaibinti; pagriežti
идти eiti; прийти praesti; пройти курс išeiti kursą
из iš
изба troba
избрать pasirinkti
известный žinomas, žymus
извиниться atsiprašyti
издавать išesti; вздать išiešti
из дому iš namų
из-за dėl
изменяется keistis; измениться pasi- keisti
изображать vaizduoti
изредка retai
изучать mokyti, studijuoti; изучить iš- mokyti, išstudijuoti
изучение mokymasis, studijavimas

звонить skaibinti; позвонить paskaib- binti
звук garsas
здание pastatas
здесь čia
здоровый sveikas
здоровье sveikata
эдравству(ме) sveikas! sveik! sveiki! sveikos!
евать žiopsoti
зеленеть žaliuoti
земля žemė
зима žiema
зимний žieminis
зимой žiema
злиться rūkti; разозлиться supūkti
злой piktas
знак ženklas
знакомиться, познакомиться susira- žinti
знакомство susiražinimas
знакомый pažįstamas
звонимый garsus
знание žinojimas, mokėjimas
знание žinios (dg.)
знать žinoti, mokėti
значение reikšmė
значить reikšti; значит vadina, taigi
золотой auksinis
зонтик skėtis
зоопарк zoologijos sōdas
зуб dantis

исчезать, исчезнуть dingti, prapūlti, iš- pūkti
или arba
иллюзия iliuzija
именно būtent
иметь turėti
имя vardas
инженер inžinierius
инюгда kartais
иностранный užsieninis
институт institutas
интерес domėjimasis
интересно idomu; įdomiai
интересный idomus
интересовать dominti
интересоваться domėtis
искать ieškoti
искренний nuoširdus
искренно nuoširdžiai
искусство menas
исполнить, исполнить įvykdyti
исполняться, исполниться įvykti, so- kakti

использовать naudoti
исправлять taisyti
исчезать pūkti, dingti
итак taigi, tokiu būdu
июль liepa

К

каждый kiekvienas
казаться atrodyti, rōdytis; показаться pasirodyti; кажется atrodo, tōdos
как kaip
каков koks
какой koks
какой-нибудь koks nors, kuris nors
какой-то kažkoks, kažin koks
календарь kalendorius
каменный mūrinis
камень akmuo
канал kanalas
каналы atostogas
капли lašas
караула priedūkas
карта žemėlapis
квартира pavėkslas
касаться liesti; прикоснуться pris- liesti
касса kasa
кататься važinėti, čiuožti; кататься на лыжах slidinėti
кафе kavinė
каток čiuokyklā
квартила kvartālas
квартира butas
кефир kefyras
килограмм kilogramas
километр kilometras
кино kinas
кинотеатр kino teātras
киоск kiškas
кипеть virti
киасс klāsė
клясть dėti; положить padėti
климат klimatas
клуб klubas
клуб raktas
книга knyga
книжный магазин knygūnas
кован žėmtis
когда kada
когда-нибудь kada nors
колбаса dešra
колесо ratas
коллега kolega
коллекция kolekcija
колонна kolona

колхоз kolūkis
команда komānda
командировка komandiruotė
комбайн kombainas
комната kambarys
компас kompasas
композитор kompozitorius
компот kompotas
комсомолец komjaunuolis
ковверт vokas
ковен gālas, rabaiga
ковечно žinoma
консерватория konservatorija
конституция konstitucija
конференция konferencija
конфета saldainis
концерт koncertas
ковчать, ковчить baigti
ковчаться, ковчаться, ковчаться, закончаться baigtis, pasibaigti
ковь žirgas
ковать kasti
ковейка kareika
ковень šaknis
ковмить šėrti
коволь karālis
коворткий trumpas
ковса dalgis
ковсить pjauti, kirsti
ковмонвт kosmonautas
ковмос kosmosas
ковстюм kostiumas
ковторый kuris
ковфе kava
ковшка katė
коврай krāstas
коврайний paskutinis
ковравец, -ица gražuolis, -ė
ковравно graži; gražiai
ковравый gražus
ковравый gaudonas
ковравота grožis
ковравый stiprus, tvirtas
ковравко stipri; stipriai
ковравло kėdė; мягкое краврло minkšta kėdė
ковравьяна valstiešis
ковравик kritikas
ковравчать šaukti, gėkti; краврнуть susūkti, surikti

кровать lóva
кровь kraujas
кругом aplink
кружиться sukstis
крулный stambus
крыша stogas
к сожалению gaila, dejá
кстати beje
кто kás
кто-нибудь, кто-либо kas nórs
кто-то kažkás
куда kur

лаборатория laboratorija
ладонь délnas
лапа lépra
ласточка kregždžė
лгать lóti
лебедь gulbė
левый kairūs
легенда padavimas, legendà
легкие plaučiai
легкий leigvas
легко lengva; lengvai
легковой автомобиль lengvasis auto-

mobilis
лед ledas
лежать gulėti
лезть įstti; влезть įjisti
лезть įpti; залезть įlpti
лекарство vaistai (dg.)
лекция paskaità
лестяй tinginys
лес miškas
лететь skristi, lėkti
летний vasarinis, vėsaros
лето vėgara
летом vėsarà
летчик lakūnas
лечить gydyti; вылечить išgydyti
лечь atsiguulti
леchi aš

лимоннад limonàdas
лина lina
лирика lyrika
лиса lapė
лист lāpas
листок lapelis

магазин parduotuvė
май gegužė
маленький mažas
мало mažai; mažai
малый mažas

куда-нибудь kur nórs
культура kultūra
культурный kultūringas; kultūrinis
купаться máudytis
купить, покупать pirkti, pirkti
курортный kurortinis
курс kursas
курсовать kursuoti
курсовой kursinis
кусать kásti
кусок kásnis; gābalas
кухня virtuvė

Л

литератор literatūras
литература literatūra
литературный literatūrinis
литовец lietūvis
литовка lietuvė
литовский язык lietūvių kalbà
лифт liftas
лицо véidas
лишение netekimas
лишний atliekamas
лоб kaktà
ловить gáudyti
лодка vāltis
ложиться gulėti
ложка šaukštas
ломать láuzti, láuzyti; обломить, отломить láuzyti
ломать, ломиться lūžti
лопата kastūvas
лопушь sprógė
лошадь arklys
луг pieva
луна mėnulis
лучше geriau
лучший geriausias
лыжа slidės
любимый mylimas, mėgstamas
любителъ mėgejas
любить mylėti; mėgti; влюбиться įsimylėti; полюбить pamilti; pamėgti
любовь meilė
любоваться grožėtis, gėrėtis
люди žmonės

М

мальчик berniukas
мама mamà
марка ženklas (pàštro)
март kóvas
маршрут maršrutas

масло sviestas
мастер méistras
математик matemàtikas
математика matemàtika
материал mèdžiaga
мать mótiua
машина mašina
мебель baldai (dg.)
медик mèdikas
медленно pamažu
между tarp
международный tarptautinis
мелкий smulkus
мелодия melodija
меньше mažiau
месты keisti
места šlaitai
место vietà; место работы darbovietė
метод métuas; см. луна
метр métras
механик mechanikas
мечта svajonė
мечтать svajoti
мешать trukdyti; помешать sutrukdyti
мешок maišas
микрорайон mikroregionas
милиционер milicininkas
миллиция milicija
миллион milijonas
милый mielas
мимо prò šalį
минута minutė
мир pasaulis; taikà
младший jaunesnysis
могилье daubgelis
много daug

на айт; приг
набережная krantinė
наблюдать stebėti
наверное turbūt, tikrai
наверх į viršų
вагваться, наклоняться lefkis; вагнуться, наклониться pasileikti
над ties, virš
надевать vilkis, máutis, aštis; надесть apsvilkiti, apsimauti, apsiauti
надежда viltis
надеяться tikėtis
на днях šiomis dienomis
надо (было) teikia (reikėjo)
надоедать, надоесть nusibosti
назад atgal
название pavadinimas
называть vadinti; назвать pavadinuti; называться vadintis

многочисленный didžiai gėbiamas
может быть galbūt
мой mano
мокрый šlapias
молодежь jaunimas
молодец šaunuolis
молодость jaunystė
молоко pienas
молотить kūli
молоты málui
молчать tylėti; умолкнуть, замолчать nutilti
момент momentas
море jūra; marios
мороз šaltis
мост tiltas
мочь, смочь galėti
мудрец išmintišius
муж уугas
мужчина vūtas, vyršikis
музей muziejus
музыка muzika
музыкальный muzikinis
музыкант muzikantas
мы mės
мыло muilas
мыслить mąstyti
мысль mintis
мыть plauti; промыть (вымыть) išplauti
мыться praūstis; умыться nusiprausti
мягкий minkštas
мясо mėsa
мяч sviedinys, kamuolys

Н

наклоняться iinkti; lefkis; наклониться pasileikti
накопец pagaliau
накрывать dēgti; накрывать apdēgti, uždēgti
накрыть на стол apdēgti stàlą
налево į kairę, kairėn
наметать, наметить numatyti
на память prisiminti; atmintinai
написать см. писать
напомнить priminti
направление kryptis
направляется vūkti
направо į dešinę, dešinėn
напрасно be teikalo, vėltui
напротив priešais
нарвать см. рвать
нарисовать см. рисовать
народ náudis
народный liaudies

нарядный puošnis, rūpuoštas
население gyventojai (dg.)
наслаждаться mėgautis
насмотрок sloga
настоящий tikras
настроение nuotaika
вступать, наступить prasidėti
наука mokslas
на улице gatvėje, laukė, kieme
научить с.м. учить
научиться с.м. учиться
научный mokslinis
находить, найти rasti
находиться būti
национальный nacionalinis
начало pradžia
начинать, начать pradėti
начинаться, начаться prasidėti
ваш tūsų
небо dangus
невозможно neįmanoma, negalima
невеста mairi
недавно neseniai
недаром be veltui
неделя savaitė
недолго nelongai
нежный švelnus
нездолго netrukus
неизвестно nežinia
некогда nėra laiko, nėra kada
некоторый kai kuris
некрасивый negražus
нелеткий nelėgvas
недолго nelengvai, neslengvai
нелзя negalima
немен vokiētis
немного nedaugelis
немного педайе, trūpuji
немыслимый neįmanomas
незавидеть nekęsti
необыкновенный neraprastas
не очень nelabai
неплохо neblogo; nebiogai
непоздно nevėlu

неполный nepilnas
несклоняемый nelinksniojamas
несколько keltas, kelei
несколько лет назад prieš kęleis mėtu
несколько раз kęleis kartų
несмело nedręsiai
несовершенный вид eigos veiklas
несомненно neabejojamai
нести nešti
нет не; nei; nė
не только, но и ne tik, bet ir
неудобно nepatogu; nepatogiai
неужели negi; argi
ничто kažkas, kažin kas
нигде niekur
нижний žemutinis, apatinis
низкий žemas
низко žėpa; žėmai
никогда niekada, niekuomet
никто niekas
никуда niekur
ничто niekas
но bet
новогодний naujamėtinis
новое nauja
новоселье įkurtuvės
новость naujiena
новый naujas
Новый год Naujieji mėtai
нога kója
нож peilis
ножны žirkės (dg.)
номер numeris; kambarys (viešbutis)
нос nosis
носилки neštuvai
ночевать nakvoti
ночь naktis
ночью naktį
ноябрь lapkritis
нравиться, понравиться patikti
нужно reikia
нужный reikalingas, būtinas
вырыть, вырывать nerai

образ valdas
образец pavyzdys
образование išsilavinimas
обсуждать, обсудить aptarti
обтираться, обтереться apsitinti
обуваться auiti; обувь арsiauti; раз-
уться pusiauti
обувать avalynė
обходить, обойти apėiti
обширнее bendrabutis
объявление skelbimas
объявлять skėlbiti

о, об apie
обедать piciauti; пообедать papiciauti
обещать žadėti; пообещать pažadėti
обильный gausus
облачно debesota
облачный debesotas
обнимать, обнять arkabinti; обниматься
arsikabinti
обойти с.м. обходить
обрадовать с.м. радовать
обрадоваться с.м. радоваться

объяснять aiškinti; объяснить paaiš-
kinti
обыкновенный paprastas
обычно paprastai
обычный paprastas
обязательный būtinas
овес aviža
овощи daržovės (dg.)
овна avis
оглядываться dairytis; оглянуться arsi-
dairyti
огонь ugnis
огромный didžiulis
одевать rėbti; одеть aręnti
одеваться rėbtis; одеться aręntis
раздеться nusirengti; ср. viiktis
одежда drabužiai (dg.)
одежда kaita
одождать skėlinti; одолжить paskė-
linti
озеро ežeras
оказаться suteikti; оказать помощь su-
teikti pagalbą
оказывать pasirodyti
оказывать, окончить baigti
океан vandenynas, okeanas
октябрь spalis
октябрский spalio
омылать plauti; омыль pirliauti
он jis

она ji
она же, jos
оноздать vėluoti; оноздать pavėluoti
оноздывать vėluoti; оноздывать pavėluoti
опасный pavojingas
определять, определить nusakyti
опрощиваться, опрощиваться arsi-
vėsti
опубликовать с.м. публиковать
организовать organizuoti
освещать, осветить с.м. светить
ослабодать vaduoti; ослабодать iš-
vaduoti
осенный rudeninis
осень rudė
осенью rudenį

падать kristi; унасть nukristi, pargrūti
паковать pakuoti
палец pirštis
пальто paltas
памятник paminklas
памятник архитектуры architektūros
paminklas
память atmintis; на память atmintinai
папорота papotama

память atmintis; на память atmintinai
папорота papotama

П

основание įkūrimas
основать įkurti, įsteigti
основоложник pradininkas
особенно ураc, ураtingai
особенность uratybė
особенный uratingas
оставлять, остаться likti, pasilikti
оставлять, оставить palikti
останавливаться, остановиться sustoti
остановка stotėle, sustojimas
остров sala
от пуб, iš
отвернуться atsisukti
ответ atsakymas
ответать atsakyti; atsakinėti; ответить
atsakyti
отлавать, отлавать atiduoti
отдел, отделенные skėyrius
отдых рėlisis
отдыхать išeiti(s); отдохнуть paisėti
отек tėvas
открывать, открыть atidaryti
открываться, открыться atsidaryti
открытка atvirukas
откуда iš kur
отличить pasizymėti; skirtis
отложить atidėti
отломить с.м. ломать
отметить, отмечать pažymėti
отметка pažymys
отнять atimti
отправить atrinkti
отправляться, отправиться išvykti
отпраздновать с.м. праздновать
отпуск atostogas
отрывок ištrauka
отчина tėvėskė, tėvynė
отъезд išvykimas
официальный oficialus
официант padavėjas
охотно mielai, su mielu pėgu
очень labai
очередь eilė
очки akiniai (dg.)
очутиться atsidurti
ошибаться, ошибиться arsirikti
ошибка klaida

память atmintis; на память atmintinai
папорота papotama

память atmintis; на память atmintinai
папорота papotama

память atmintis; на память atmintinai
папорота papotama

пациент pacieštas
 певец daininškas
 певица dainiņikė
 педагогика pedagogas
 педагогический педагоginis
 пейзаж gamtōs vaiždas, reizāžas
 п. перевести с. переводить
 перевод vertimas
 п. переводитъ вефсти; перевести išvešti
 переводчик vertėjas
 перед перед priēš
 передавать, перелать pėrduoti
 переждать, переждать pėrsikėlti
 переместить, нукėlti
 перенести pėrkėlti, pėrnešti
 пересадка pėrsėdimas (į traukinį, auto-
 bisą)
 переселиться, переселиться pėrsikėlti
 переставать, перестать nustoti
 переулоч skėtsgatvis -
 перо pīnksna
 перрон pėronas
 песня dainā; giesmė
 петь dainuoti; спеть padainuoti
 печаль liūdesys
 печальный liūdnas
 печать spraudė
 пиянно piāninas
 пиний pėšcias
 пинском pėšciomis
 пиво alus
 пиджак švaškas
 писать rašyti; напечатать parašyti
 письменно rašti
 письменный rašomasis
 письменный стол rašomasis stālas
 пинть gėrti; выинть išgėrti
 плавать plaukyti
 плавать вефкти; залакать pravėfkti
 план plānas
 платье suknelė
 плани lietraitis, apsiaubstas
 алохо biōga; biogaī
 алохой biōgas, prāstas
 площадь aikštė
 плуг plūgas
 плыть plaukti; приплыть atplaukti, par-
 plaukti
 плянуть spjāuti
 пляж paplūdimys, pliažas
 по рō, pagaī, iš, dėl; iki
 победа pėrgaile
 побережье pakrantė
 поблагодаритъ с.м. благодаритъ
 поведение elgesys

поверить с.м. верить
 повесить с.м. вешать
 повесть аруsaka
 по-видимому matyt
 повторение kartojimas
 повторять kartoti; повторить pakartoti
 погибать, погнбнуть žūti
 поглядеть pažvelgti
 погода ōgas
 под рō; ргтė
 подавать жалобу skūsti
 подарить с.м. дарить
 подарок dovanā
 подвозка vėžimas
 подготавливаться ruoštis, ruošti; под-
 готовить pasiruošti, pasirengti
 подготовительный parengiamasis
 поднимать kėlti; поднять pakėlti
 подниматься kėltis; ірпті; подняться at-
 sikėlti, pasikėlti, ірпті
 подобразать rapaiki
 подождать с.м. ждать
 подойти с.м. подходить
 по дороге raketui
 подрасти раugti
 подруга draugė
 подумать с.м. думать
 подходить, подойти prieti
 поезд traukinys
 поездка kelionė
 поестъ с.м. есть
 пожаловаться с.м. жаловаться
 пожалуй turbut
 пожалуѣта prašau, prašom
 пожелание linkėjimas
 пожелать с.м. желать
 позавтракать с.м. завтракать
 позавчера užvakar
 позвонить с.м. звонить
 поздний vēlus, vēlyvas
 поздравление sveikinti
 поздравительная телеграмма sveiki-
 nimo telegramā
 поздравить с.м. поздравлять
 поздравление sveikinimas
 поздравить sveikinti; поздравить pa-
 sveikinti
 позже vėliau
 познать pėmėti
 познать с.м. знакомиться
 поиграть с.м. играть
 поистине iš tiesų
 понять pagauti
 пока kol; iki, kol kas, tuo tāru
 показывать с.м. показывать
 показаться с.м. казаться
 показывать tōdyti; показать ragodyti

в окладъ, покинуть palikti
 окрывать dėngti; покрыть padėngti
 покувать с.м. купить
 пол grūdus
 поле laukas
 полезно naudingas; naudingai
 полезный naudingas
 поликлиника poliklinika
 политика politika
 во-литовски lietuviškai
 волка lepūna
 волно pīna
 волный pilnas
 волонина pusė
 волонне раdėtis
 волонить с.м. класть
 волонать с.м. ломать
 волонце galūnuotis
 волучать, получить gauti
 волзоватьъ паubotis
 волубить с.м. любить
 волменьку ramažū
 волмешать с.м. мешать
 волмозать, волмоч radėti
 вол-моему māno pilnoms
 волмощь раdāiba; оказате волмощь su-
 teikti раdāiba
 волмельник pirmaėdenis
 волмнать, волнать suprāsti
 волмваться ratikti
 во-новому naujai
 волновать с.м. обелать
 волобелать с.м. обелать
 волобешать с.м. обешать
 воллада, волпать ratakyti, kiūti
 волправлять taisyti; волправлять
 pasitaisyti
 волпросить с.м. просить
 волпулярный populiarus
 волра laikas, mėtas
 волраволать с.м. радовать
 волраволать с.м. радоваться
 волрт ūostas
 волртфель portfelis
 во-русски rusiškai
 волсажений pasodintas
 вол-своему saveip
 волсвящать, волсвятить skirti
 волсвященный skirtas
 волселитъ арsgiuventi
 волсещать lankyti; волсещать arlankyti
 волслать с.м. послать
 волсле рō
 волследить с.м. слелить
 волследний paskutinis, pāstargas
 волслезавтра poryt
 волсловна rataglė
 волслужить с.м. служить
 волслухать с.м. слухать
 волслыхать с.м. слышать

волсмотреть с.м. смотреть
 волспешить с.м. спешить
 волспорить с.м. спорить
 волставить с.м. ставить
 волстоянно puoiai
 волстоянный pastovus, nuolatinis
 волстрадать pukentėti
 волстроеныи statyas
 волстроить с.м. строить
 волступать stōti; волступитъ istōti
 волстучаться с.м. стучаться
 волсылать siūsti; волсылать išsiūsti
 волсылка siuntinys
 волтеплеть atšilti
 волтепа pėsekimas
 волтерять с.м. терять
 волтихоньку ramažū
 волтолок lubos (dėg.)
 волтом рашкуi, vėliau
 волтому (что) dėl tō, kād; nės; kadāp-
 gi
 волтребовать с.м. требовать
 волужинать с.м. ужинать
 волход žygis
 волхоний ramažus
 волцеловать с.м. целовать
 волчему kodėi
 волчему-то kažkodėi
 волчта рашtas
 волчти bevėik
 волчтовая марка pāsto ženklas
 волчтовый ишик pāsto dėžutė
 волчувствовать себя rasijusti
 волзня роežija
 волз роeštas
 волзтесса роeštė
 волзтому dėl tō, todėi
 волзвиться, волзвиться pasirodyti, atsi-
 rasti
 волз juosta
 волзда tiesa
 волздо тaisyklė
 волздо тaisykingai, teisingai
 волздо швėitė
 волздо швėitis, švėitiškas
 волздо швėiti
 волздо швėiti
 волздо швėiti
 волздо швėiti
 волздо швėiti
 волздо швėiti
 волздо швėiti

прекрасный ruikūs, labai gražūs
пrenoдавateľ dēstytojas
преподавательница dēstytoja
преподавать dēstyti
приближаться artėti; приближаться priartėti
прибытие atvykimas
прибыть atvykti
привет sveikimas
приводить, привести atvesti
привозить, привезти atvežti
привыкать, привыкнуть priprāsti
привычка įprotis
приглашать kviešti; пригласить ра-
кviēsti
приглашение kvietimas
приготавливать tuošii; приготовить ра-
tuošti
принезжать, приехать atvažiuoti
принимник imtuvas
принйти см. приходити
приказывать, приказать įsakyti
прикладательное būdvardis
прилежний stropiai
прилетать, прилететь atskristi, pat-
skristi
пример pavyzdys
примерять pasimatuoti
приморье rajūnis
принимать, принять priimti; при-
мать экзамен egzaminuoti
приносить (ат)nešti; принести atnešti,
parnešti
приобретать, приобрести įgyti
припыль см. пыль
природа gamta
присвоить suteikti; присвоить звание
suteikti vardą
присылать, прислать atsiųsti
приходить, прийти ateiti
причина priežastis
приятно maloni; maloniai
пробовать bandyti
проверять, проверить patikrinti
провождать lydėti; проводить paly-
dėti; проводить канкулы praleisti
atstogavas, atstogauti
прогноз prognōze
прогнолаться išalkti
программа programa
прогресс pažanga

Р

раба dārbas
работать dirbti
работник darbuotojas
рабочий darbininkas
равнодушный abejingas

радоваться džiaūgtis; порадоваться,
обрадоваться pradžiūgti
радостно džiūgu
радостный džiūgas
радость džiaūgsmas
раз kaifas
разбирать nagrinėti; разобрать iš-
nagrinėti
разве atgi, at
развиваться plėtotis
разволити kurti (ūgnį)
разговаривать kalbėtis, žnekėtis
разговор rókalbis, pasikalbėjimas
раздаться pasigirsti
раздеваться, раздеться nusirengti
раздел skūpius
размер dydis, matmuo, nūmeris
разница skirtumas
разнообразный įvairūs
разозлиться см. злитися
разрешать, разрешить leisti
разрушать griauti; разрушить su-
griauti
разумеецца žinoma, suprantama
район rajonas
ракета raketa
равный suželti
равний anksčius, ankstyvas
равно ankti
равне anksčiau, pirmą
распределять skirstyti; распределить
paskirstyti
распространять skleisti
распускаться skleisti; распуснуть iš-
skleisti
распускаться skleistis; распуснуться iš-
išskleistis
рассерлит см. сердить
рассказ apsakymas; pāsakoјimas
рассказывать pāsakoti; рассказать
papāsakoti
расслаиваться skirtis; расстаться iš-
siskirti
расстояние atstūmas
расти augti; вырасти užaugti
расходиться skirstytis; разойтись iš-
siskirstyti
расшавсти см. швести
рвать skinti; парвать (себе) prisiskin-
ti, nusiskinti
ребенок vaikas
ребята vaikai; vaikiniai (dg.)
революция revoliucija
регион regionas

с іš, nuo
сад sōdas
сестра sėstis; сесть atsisėsti

редкий rētas
редко rēta; retai
режиссер režisierius
резать pjauti; резать (ножницами)
kirpti
результат rezultātas
рейс reisas
река upė
ремонтировать rekomenduoti
ремонттировать remontuoti
репетиция repeticija
республика respublika
ресторан restorānas
реферат referātas
решет gesėrtas
решать spręsti; lėmti; решать nu-
spręsti, išspręsti
решаться, решиться rūžis, pasiryži
решать ріешти; нарисовать nupięšti
ровно lygiai
родина tėvynė
родина giminė
родители tėvai
родной gimtasis; родной язык gim-
toji kalbā
родные giminės
рождаться, родиться gimti
рождение gimimas
роза gōze
роль vaidmuo
роман romānas
роса rasa
рот burna
рубашка marškiniai (dg.)
рубить kirsti
рубль rublis
руины griuvėsiai
рука ranka
руководитель vadovas
руководить vadovauti
русская rūse
русский rūsas
русский язык rūsu kalbā
русско-литовский rūsu — lietvių
ручка plunksnākotis, kotėlis
рыба žuvis
рыбак žvejys
рынок turgāvietė, tuļgas
рыть kasti, rausti; зарыть užkasti,
įkasti
рюкзак kuprinė
рад cilj
радом šalia, gretā

салат salotas
сам pāts
самолет lėktuvas

самостоятельный savaragaiškas	сказать см. говорить	советовать, посоветовать patarti;	спрашивать klausti, klausinėti; спросить
самый pats; тот самый tas pats	сказка pāsaka	советоваться tartinis; посоветовать -	раkläusti
санаторий sanatorija	скамейка sūlas	си pasitaŭti	случаться įeistis; спуститься nusileisti
саног būtas	связь ryš	Советская власть Tarūbų valdžia	сравнивать lyginti; сравнить palyginti
сберегательная касса taupomoji kasa	склонять linksniuoti; склоняется, скло-	Советская Литва Tarūbų Lietuva	сражение mūšis
сборник, сборные sągavai, тапурѝ	вземный linksniuojamas	Советский тарубинис	среда trečiadienis
сборник rinkinys	скользкий slidus	Советский Союз Tarūbų Sąjunga	средний vidurinis, vidutinis; средний rod
свежий šviežias	сколько kiek	совещание pasitarimas	bevaždė giminė
свет šviesa	скоро greit, greitai	современный šiuolaikinis	ставить statyti; поставить pastatyti
светло šviesu	скрипка smuikas	совсем visai, visiškai	стадион stadionas
светлый šviesus	скулой šukštis	согласно см. по	стакан stiklinė
сантер mežtukas	скупать ilgėtis; соскучиться pasilgti	согласный (звук) priebalis	становиться, стать pasidaryti, tapti, stoti
свобода laisvė	слава šlovė	содержание turinys	станция stotis
свободный laisvas	слайд skaidrė	создавать kurti; создать sukurti, su-	стараться stengtis; постараться pasi-
свой savo	слена iš kairės, kairėje	дарyti	stengti
связаться, связуаться apsiprasti	следить sekti; последить pasėkti	созревать pōkti; созреть prinōkti	старинный senovinis
связь ryšys	словарь žodynas	сойти см. сходить	староста seniūnas
сгибать lenkti	слово žōdis	сойт sulytas	старость senatvė
сдавать laikyti (egzaminai); сдать at-	сложный sudėtingas	солдариатство solidarumas	старший senas
diuoti; išlaikyti (egzaminai); сдать nuo-	сломать см. ломать	солнечный saulėtas	старый senas
uoti (kainbari)	служить tarnauti	солоней lakštingala	статья straipsnis
делать см. Делать	случай atsitikimas, atvejis; проба	соль druska	стена siena
себя savė	случайно atsitiktinai	сомневаться abejoji	стенд stendas
сев sėjti	случиться atsitikti, įvykti	сомнение abejonė	стех пор nuo to laiko
северный šiaurinis	слушать klausyti; послушать pasi-	сон miegas	стипендия stipendija
северо-восток šiaurės rytai (dg.)	klausyti	сообщать, сообщить pranešti	стих eilėraštis
северо-восточный šiaurės rytų (dg.)	слушаться klausyti	соответствовать atitikti	столтė kaimuoti
сегодня šiaudien	слышать girdėti; услышать išgirsti;	соревнование rungtynės	стол stalas
сегодняшній šiandieninis	послышаться pasigirsti	сосед kaimynas	столыня sōsinyė
село žilas	смело drąsiai	соседний kaimyninis, grėtimas	столовая valgykla
сейчас tuojau; dabar	смелый drąsus	сосна pušynas	столько tiek
сельский житель kaimiētis	смена pamainà	составлять, составить sudaryti	сторона pusė
семестр semestras	смерть mirtis	состояться įvykti	стоять stovėti
семинар semināras	смеяться juoktis; засмеяться pasi-	сотня šimtas	страдать kentėti
семья šeima	смотреть žiūrėti; посмотреть pažū-	сохранить išdžiūti	страна šalis
сентябрь rugsėjis	rėti	сохраниться, сохраниться išlikti	страх baimė
сердечный nuoširdus	смочь см. мочь	социалистический socialistinis	страшный baisus
сердиль рўкinti; расердиль supūkin-	смысл prasmė	сочинение rašinys	стрелять šauti
ти; сердиться rўkti	смысл prasmė	сочинять kurti; сочинить sukurti	стричь kirpti
сердце širdis	смысл prasmė	списать gėlbėti; спасти išgėlbėti	строгий griežtas
серебро sidabras	сначала iš pradžių, iš naujo	спасибо ačiū; dėkui	строитель statytojas, statybinkas
середина vidurys	снег sniegas; влет снег sniega; шёл	спектакль spektaklis	строить statyti; построить pastatyti
серия sėrija	снежок nuoatrauka	свететь см. петь	стройка statyba
серый pilkas	сносить sudėvėti	специалист specialistas	студент studentas
серьезно rimtai	собака šuo	специальность specialybė	студентка studentė
серьезный rimtas	собрать rinkti; собрать surinkti	специальный specialus	стул kėdė
сесья sėsija	собраться rinktis; собраться susirink-	смести skubėti; поспешить paskubėti	стыд gėda
сестра sesuo	ti	спорать, gincyti; поспорить susiginčyti	стыдно gėda
сестя см. садяться	собирание susirinkimas	спорт sportas	стюардесса stjuardėšė
сестя sėti	собственный savo	спортивный sportinis	суббота šeštadienis
сидеть sėdėti; посадить pasėdėti	событие įvykis	способность gabūnas	судить teisti; spręsti
сила jėga	совершенно visai, visiškai	сарава iš dešinės, dešinėje	с удовольствием mielai, su mielu pōru
сильно stipriai, smarkiai	совершенный вид įvykio veikslas	суп sūpa	суп sūpa
сильный stiprus, smarkus	совет patarimas; tarūba		
символ simbolis			
синий mėlynas			
сирень alyva			

сухо saūsa

сухой saūsas

существительное daiktavardis

сформулировать suformuluoti

сфотографировать см. фотографировать

сходить, сойти iširti

счастливы laimingas

Т

танцевальный paslartinė

танга taiga

таня paslartinė

так taip, tókiau būdū

такой toks

такси taksi

талант talentedas

талантливый talentingas

там ten

танк tankas

танец šokis

танцевать šokti

тащить vėkti

таять ištirti; растаять iširti

твердо tvirtai; твёртай

твёрдый tvirtas

твой tavo

творог varškė

театр teātras

текст tekstas

телевизор televizorius

телевидение televizija

телеграмма telegrama

телеграф telegrafas

телефон telefonas; телефон-автомат

telefonas-automatas

тема tema

темнеть tėti

темно tamsu

темный tamsus

температура temperatūra

теннис tenisas

теперь dabar

тепло šilta; šilta

теплый šiltas

терпеть kentėti

территория teritorija

терять, потерять, утратить pamėsti,

netėkti

тетрадь sąsiuvinis

тетя tetė

техникум technikumas

течь tekėti

типичный tipiškas

счастье laimė

считать skaiciuoti

съесть см. есть

сын sūnus

сыр sūris

сыро drėgna

сырой drėgnas

сюда čia

Т

типовой tipinis

тихий tylus

тихо tylū; tyliai

тишина tyla

товарищ draugas

тогда tada

тоже taip pat, ięgi

толкать stūmti; толкнуть pastūmti

только tik

тонуть skęsti; утонуть puskęsti

тонкий plonas

топор kiivis

торжественный iškilmingas

торопиться skubėti; поторопиться

paskubėti

торт tortas

тог, та tās, tū; anās, anū

тот самый tas pats

точно tiksliai

традиция tradicija

тракторист traktorininkas

транспорт transportas

требовать reikalauti; потребовать, ра-

teikalauti

трогать liėsti; тронуть paliėsti

трогательный graudus

троллейбус troleibusas

трона tūkas

тrotуар šaligatvis

трубка ragėlis (telefōno)

труд dūrbas, veikalas

трудно sunku

трудный sunkus

трудолюбивый darbštus

трудящийся dūrbo žmogus

туда ten

туман tūkas

турист turistas

туристский turistinis

тут čia

тысяча tūkstantis

тяжело suņkiai

тяжелый sunkus

У

у rās, rėiė, šaliā

уважать geĩbti

уважаемый geĩbiamas; многоуважае-

мый didžiai geĩbiamas

уважение pagarbā

увести см. вести

увидеть см. видеть

увлекаться žavėtis; увлечься susižavė-

ti

угадывать spėti; угадать įspėti

угол kampas

уголок kampėlis

уголь anglis

удаваться sėktis; удастья pasisėkti

удерживать, удержатъ nulaikyti

удивительный puostabūs

удивляться stebėtis; удивиться пи-

stėbti

удобно patogū

удобный patogūs

уезжать, уехать išvažiuoti

уже jau

ужин vakariėnė

ужинать vakariėniuti; поужинать рава-

kariėniuti

узкий siaūgas

узнавать, узнать ražinti; sužinoti

уйти см. уходить

указывать, указать pibodyti

украшать pibūsti; украсить papiibūsti

улица gātve

улыбаться šypsotis; улыбнуться pusi-

šypsoti

ум prōtas

умение mokėjimas

умеренный vidutinis

уметь mokėti

умирать, умереть mirti

умный protingas

умолкнуть см. молчать

универмаг universālinė parduotūvė

университет universitėtas

упасть см. падать

упоминать minėti; упомянуть pami-

pėti

упорядочивать tvarkyti; упорядочить

sutvarkyti

употреблять vartoti; употребить pa-

vartoti

упражнение pratimas

урожай deĩlius

урок pamokā

усадьба sodūba

условие sąlyga

услышать см. слышать

успевать gerai mokytis

успеть suspėti

успех pasisekimas, sėkmė

успешный sėkmingas

уоставать, устать pavagti

усталый pavagęs

устанавливать, установить nustatyti

устный žodinis,

устраивать, устроить įreęgti, suorga-

nizuoti, padaryti

утверждать tvirtinti; утвердить pa-

tvirtinti

утратить netėkti

утренний gutinis

утро gūtas; по утрам gūtais

утром gūtė, gūta

ухо ausis

уходить, уйти išėiti

участвовать dalyvauti

учащийся moksleivis

учеба mokymasis, mōkslas, stūdijos

учебник vadovėlis

учение mokymasis, mōkslas

ученик mokinys

ученица mokinė

ученый mokslininkas

училище mokyklā

учитель mokytojas

учительница mokytoja

учить mokyti; mokyti; изучить iš-

mōkti

учиться mokyti; научиться išmōkti

уютно jaukū; jaukiai

уютный jaukus

Ф

фабрика fābrikas

факультет fakultėtas

фамилия pavardė

фашист fašistas

февраль vasāris

ферма fėrma

фестиваль festivalis

физик fizikas

физика fizika

филолог filologas, filologė (ona)

фильм filmas

формула fōrmulė

фортепьяно fortepijōnas

фотоальбом fotoalbūmas

Х

хорошо gēga; gerai
хотеть porėti; захотеть įsinorėti, raporėti, rapōgti
хотя, хоть pōgs, pōgint
цветистый žydėti; расцветить gražųsti
цветок gėlė
целовать bučiuoti; поцеловать rabučiuoti
целый visas, išsisas

Ц

чай arbata
час valandà
частный privatūs
часто dažnai
часть dalis
часы laikrodis
чашка puodukas
чей kiėnò
человек žmogùs
чем negù; чем...тем juò...juò
чемодан lagaminas
через per; prò; pò
чернила gāsalas
черноволосый juodaplaũkis
черный juodas
черпачь sėmti; почерпнуть pasėmti
честь garbė

Ш

шапка kerpiurė
шахматы šachmātai (dg.)
широкий platus
широко platu; plačiai
шить siũti; пошить pasiũti
шкаф spinta
школа mokyklà

Э

экзамен egzāminas
экономист ekonomistas
экскаватор ekskavātorius
экскурсия ekskursija

Ю

юбилей jubiliejus
юг pietūs
юго-запад pietvakariai (dg.)

Х

художественный gròžinis
художество dailė
художник dailininkas
худший blogiausias
цель tikslas
цена kaina
ценный vertingas
центр seĩtras
цирк cirkas

Ч

четверг ketvirtadienis
четверка kėtvertas
число skaičius
чисто švarũ; švariai
чистый švarùs
читальный зал skaityklà
читатель skaitytojas
читать skaityti; прочитатъ paskaityti, pėrskaityti
чтение skaitymas
что kàs; kà; kàd; jóg
чтобы kàd
что-то kažkàs
чувство jaũsmas
чувствовать jaũsti
чужой svėtimas
чуть vòs

Ш

шляпа skrybėlė
шоссе plėntas
шуба kailiniai (dg.)
шуметь ūžti
шутить juokauti; пошутить rajuokauti
шутки juokai (dg.)

Э

этаж aukštas
этап etāpas
этнографический etnogrāfinis
этот, эта šitas, šita; šis, ši

Ю

южный pietinis
юность jaunystė
юный jaunas

Я

я аз
яблоко obuolys
яблочный сок obuolių sũltys (dg.)
являться, явиться atvũkti, pasigòdyti, stòti, atsigàsti
язык kalbà
ядро kiaušinių

яма duobė
январь sausis
янтарный gintarinis
яркий guškus
ясно aišku
ясный aiškus
ящик dėžė

ОГЛАВЛЕНИЕ

Предисловие	3	Спряжение глаголов	53
Алфавит	6	Настоящее время (I, II, III спряжения)	53
Общие особенности звуков литовского языка	7	Спряжение глаголов с изменяющейся основой	54
		Упражнения	55
		Текст. Mūsų gėlavė	57
		Диалог	57
		Грамматика. Имя существительное	58
		Склонения, числа и падежи существительных	58
		Существительные в роли обращения	59
		Указательные местоимения <i>šitas, tās, anās</i> и вопросительное местоимение <i>kuris?</i>	59
		Употребление существительных в качестве именной части составного сказуемого	60
		Союзы <i>ir, o, bet</i>	60
		Упражнения	60
		Текст. Rūpo šeima	64
		Диалог	64
		Грамматика. Глагол. Прошедшее однократное время (I, II, III спряжения)	65
		Основные формы глагола	67
		Спряжение и употребление глагола <i>būti</i>	67
		Местный падеж имен существительных	68
		Местный падеж указательных местоимений <i>šitas, tās, anās</i>	69
		Образование сложного предложения	69
		Упражнения	69
		Текст. Kinė	73
		Диалог	74
		Грамматика. Винительный падеж существительных (ед. ч.)	74
		Употребление винительного падежа с транзитивными (переходными) глаголами	75
		Значения глаголов <i>tokėti, žinoti, pažinti</i>	75
		Употребление глаголов <i>matyti, žiūrėti</i>	76
		Винительный падеж личных местоимений	76
		Конструкция <i>Aš turiu ... (ką?)</i> (У меня есть...)	76
		Указательные местоимения	77
		Спряжение глагола <i>žinoti</i>	77
		Составление сложного предложения с союзами и союзными словами <i>kad, kadā, kienō, kodėl, kuč</i>	77
		Упражнения	77
		Для чтения со словарем. <i>Senėlis ir anūkas</i>	82
		Текст. <i>Olėgas pāsakoja apie savo šeimā</i>	83
		Диалог	83
		Грамматика. Предлог	83
		Употребление предлогов <i>apie, aplink</i>	84
		Употребление глаголов и существительных с предлогом <i>apie</i>	84
		Предложные конструкции с личными местоимениями	84
		Спряжение глаголов <i>mėgti, reigti</i>	85
		Спряжение глагола <i>sėdėti</i>	85
		Упражнения	86
		Для чтения со словарем. <i>Apie puošnų tirtā</i>	89
		Текст. <i>Į ragduotuvė</i>	90
		Диалог	90
		Грамматика. Употребление предлогов <i>į, pās</i>	91
		Конструкция <i>turėti + bendratis (infinitivus)</i> в значении <i>дол. en</i>	92
		Значения глаголов <i>reigti, sutikti</i>	93
		Глагол <i>žiūrėti</i> с предлогом <i>į</i>	93
		Употребление союза <i>pės</i>	93
		Упражнения	94
		Для чтения со словарем. <i>Pargduotuvėje</i>	97

Фонетика и произношение	9
Урок 1. Краткие гласные	9
Обозначение ударения кратких слогов	10
Упражнения	10
Урок 2. Долгие гласные	13
Интонация слова	14
Упражнения	15
Урок 3. Согласные	19
Твердые и мягкие согласные	19
Звонкие и глухие согласные	20
Согласный <i>j</i>	21
Звукосочетание <i>dž</i>	21
Согласный <i>h</i>	21
Упражнения	22
Урок 4. Дифтонги	24
Двугласные	25
Смешанные двузвучные	26
Упражнения	27
Урок 5. Слог	32
Ударение	33
Упражнения	33
Словарь	34

ОСНОВНОЙ КУРС

Урок 6. Текст. <i>Susirašinėmas</i>	38
Диалоги	38
Грамматика. Вопросительное местоимение <i>kās?</i>	39
Род имен существительных	39
Род имен прилагательных	40
Род личных местоимений <i>jis (он), ji (она)</i>	40
Употребление вопросительного слова <i>ar?</i>	41
Притяжательные местоимения	41
Вопросительное местоимение <i>kienō?</i>	42
Упражнения	42
Урок 7. Текст. <i>Namiė</i>	45
Диалог	45
Грамматика. Наречия места	46
Порядок слов в простом предложении	47
Употребление вопросительного слова <i>kuč?</i>	47
Отрицание <i>ne</i> (с существительными)	47
Употребление краткого ответа	48
Упражнения	48
Урок 8. Текст. <i>Vakagė</i>	50
Диалоги	50
Грамматика. Личные местоимения	52
Глагол. Неопределенная форма глагола	52

Урок 14.	Текст. Sekmādieni	98
	Диалог	99
	Грамматика. Употребление предлогов <i>peī, prō</i>	100
	Обозначение времени (<i>kogda? — kada?</i>)	100
	Упражнения	101
	Для чтения со словарем. Reikia vugresnī klausyti. <i>Pagal K. Saka-lauska-Vanagēli</i>	106
Урок 15.	Текст. <i>Susitikimas</i>	107
	Грамматика. Употребление предлогов <i>priēš, pō, ūž</i>	108
	Возвратные глаголы	109
	Спряжение возвратных глаголов (без приставки)	109
	Спряжение возвратных глаголов (с приставкой)	110
	Особенности употребления возвратных глаголов	110
	Перевод русских глаголов страдательного залога на литовский язык	111
	Перевод на литовский глаголов <i>получаться, находиться, являться</i> (в некоторых значениях)	112
	Спряжение глаголов <i>gūdžtis, reīgītis, praūstis, kēltis</i>	112
	Упражнения	113
	Для чтения со словарем. Akordeonistas. <i>Pagal M. Slūckį</i>	117
Урок 16.	Текст. <i>Gimimo diena</i>	118
	Диалог	118
	Грамматика. Родительный падеж существительных (сл. ч.)	119
	Употребление родительного падежа с глаголом в отрицательной форме	120
	Употребление существительных в родительном падеже после глагола <i>nerā</i>	121
	Конструкция <i>Aš neturii...</i> (У меня нет...)	121
	Родительный падеж несогласованного определения	122
	Родительный падеж личных местоимений	122
	Упражнения	123
	Для чтения со словарем. Respublikos sostinėje	127
Урок 17.	Текст. <i>Mūsų valgykloje</i>	128
	Диалог	128
	Грамматика. Родительный падеж части	130
	Родительный падеж количества	130
	Родительный падеж цели	131
	Употребление глаголов <i>bijoti, ieškoti, norėti, laukti, prašyti, klaupti</i>	131
	Употребление глаголов <i>reikėti, trūkti</i>	131
	Конструкция <i>turėti laiko</i> (иметь время)	132
	Повелительное наклонение	132
	Образование повелительного наклонения	132
	Спряжение глаголов <i>rusyčiai, pietauti, vakarieniauti</i>	133
	Спряжение глагола <i>ieškoti</i>	133
	Спряжение глагола <i>duoti</i>	134
	Конструкция <i>Kiek kainuoja?</i> (Сколько стоит)	134
	Упражнения	135
	Для чтения со словарем. Mokyklos valgykloje	140
Урок 18.	Текст. <i>Kelionė į Rūgą</i>	141
	Диалог	141
	<i>Kadā jūs mēstote</i>	142
	Грамматика. Предлоги <i>aīt, priē, ūž, šaliā</i>	143
	Употребление предлогов <i>aīt, priē, ūž, šaliā</i>	143
	Упражнения	145
	Для чтения со словарем. Naktis viešbutyje. <i>Pagal J. Semionovą</i>	148
Урок 19.	Текст. <i>Į gamtą</i>	150
	Диалог	150
	<i>Pamišo</i>	151
	Грамматика. Предлоги <i>niū, iki, iš, taip</i>	151

Употребление предлогов <i>niū, iki, iš, taip</i>	152
Употребление предлогов-антонимов <i>į — iš; pās — iš (niū); aīt, priē — niū</i>	153
Употребление союзов и союзных слов <i>kād, kuī, kaip</i> (в сложноподчиненном предложении)	154
Упражнения	154
Для чтения со словарем. <i>Alvū šakelė. Pagal E. Auerbach</i>	159
Текст. <i>Konferencijoje</i>	161
Диалог	161
Грамматика. Виды глагола	162
Употребление видов глагола	162
Образование видов глагола (с приставкой)	163
Употребление глаголов <i>eiti, važiuoti</i> с приставками	164
Употребление предлога <i>bė</i>	165
Употребление предлога <i>pō</i> (с родительным падежом)	165
Употребление глаголов <i>pasisekti (sėktis), iųkti (vųkti)</i>	165
Упражнения	166
Для чтения со словарем. <i>Nelaimingas sikaicius</i>	170
Текст. <i>Teatrė</i>	171
Диалог	171
Грамматика. Будущее время	172
Употребление будущего времени	172
Употребление союзов <i>aī, kadā, kai, jei (jeigu)</i> с будущим временем в сложном предложении	172
Спряжение возвратных глаголов в будущем времени	173
Спряжение глагола <i>grįžti</i> в будущем времени	174
Упражнения	174
Для чтения со словарем. <i>Gegužės rugmōji</i>	181
Текст. <i>Dovanā Rimui</i>	182
Диалог	182
Грамматика. Дательный падеж существительных	184
Личные местоимения	185
Указательные местоимения	185
Дательный падеж с глаголами	185
Дательный падеж с прилагательными	186
Употребление дательного падежа для обозначения возраста	186
Конструкция с глаголом <i>patikti</i>	187
Упражнения	187
Текст. <i>Rimas susiigo</i>	192
Диалог. <i>Poliklinikoje</i>	193
<i>Klausimas ir atsakymas</i>	193
Грамматика. Дательный падеж времени	194
Дательный падеж цели	194
Формы прилагательных среднего рода и наречия от прилагательных	195
Употребление дательного падежа в конструкции с прилагательными среднего рода	195
Дательный падеж с глаголами <i>reikėti, skaudėti, trūkti</i>	196
Употребление дательного падежа для обозначения времени (с множественными числительными)	197
Употребление глагола <i>sirgti</i>	197
Упражнения	198
Для чтения со словарем. <i>Rūdenį miške</i>	203
Текст. <i>Trūkiniu į gamtą</i>	204
Диалог	204
<i>Aī jūs žinote?</i>	205
Грамматика. Творительный падеж	206
Творительный падеж орудия и средства	207
Творительный путь	208
Творительный времени	209

Творительный причины	209
Творительный падеж с глаголами	209
Творительный падеж указательных местоимений	210
Упражнения	210
Для чтения со словарем. Tėvas. <i>Pagal A. Rōsič</i>	215
Текст. Olėgas eina į futbola	216
Диалог	216
Ai jūs žinote?	217
Patarlės	217
Грамматика. Употребление предлогов <i>su, pė</i>	218
Употребление предлога <i>su</i> в конструкции <i>su žvarkū</i> (в подзаке)	219
Творительный падеж личных местоимений	219
Конструкция <i>mės su sėseria, mótina su tėvu</i>	219
Употребление глаголов <i>galėti, mokėti, žinoti, pažinti</i>	220
Употребление глаголов <i>žaisti, gróti, skaityti</i>	220
Образование сложных предложений с придаточными предложениями причинами (с союзами <i>nės, kadangi</i>)	221
Упражнения	221
Для чтения со словарем. <i>Pirmoji laisvės diena. Pagal K. Marūka</i>	228
Диалог	229
Текст. <i>Sunki kelióne</i>	231
Грамматика. Имена прилагательные (женский род)	231
Прилагательные с окончаниями на <i>-a, -i</i>	232
Склонение указательных местоимений женского рода	232
Местоименные прилагательные женского рода. Склонение местоименных прилагательных	233
Употребление местоименных прилагательных	233
Имена прилагательные с окончанием на <i>-ė</i> (относительные)	234
Употребление глагола <i>vūkti</i>	234
Безличные глаголы	234
Упражнения	235
Для чтения со словарем. <i>Guvėnimo alėja</i>	239
<i>Naucià sofà Pagal T. Mešanč</i>	240
Диалог	241
Грамматика. Сослагательное наклонение	242
Образование сослагательного наклонения	242
Спряжение возвратных глаголов в сослагательном наклонении	242
Употребление сослагательного наклонения в простом предложении	243
Сослагательное наклонение в сложных предложениях	243
Употребление глаголов <i>dėminti, sėktis</i>	244
Упражнения	245
Для чтения со словарем. <i>Žėmės širdis. Pagal J. Jėkovleva</i>	251
<i>Motulės gūpestėliai. K. Kubilinskas</i>	253
Диалог	254
Текст. <i>Namėlis miškė</i>	254
Грамматика. Имена прилагательные мужского рода с окончаниями на <i>-as, -us</i> (ед. ч.)	256
Склонение местоименных прилагательных	257
Употребление местоименных прилагательных	257
Имена прилагательные мужского рода с окончанием на <i>-is</i> (относительные)	258
Склонение указательных местоимений <i>šitas (šis), tās, anās</i>	258
Упражнения	259
Для чтения со словарем. <i>Didžiausias žygdarbis. Pagal K. Marūka</i>	264
Диалог	265
Текст. <i>Pirmoji mano kelióne</i>	265
Грамматика. Глаголы движения	267
Употребление глаголов <i>eiti, vaikšioti</i>	268
Употребление притяжательного местоимения <i>savo</i>	269

Урок 25.

Урок 30.

Урок 26.

Урок 31.

Урок 27.

Урок 32.

Урок 28.

Урок 33.

Урок 29.

Урок 34.

Порядковые числительные	269
Склонение порядковых числительных	270
Обозначение времени	271
Предлог <i>dėl</i>	271
Упражнения	271
Для чтения со словарем. <i>Pirmasis, kurį sutikau</i>	272
Диалог. <i>Trečiadienį egzaminas</i>	278
<i>Tėvai ir vaikai</i>	279
<i>Patarlės ir aforizmai</i>	280
<i>Šveičių datos</i>	280
Грамматика	281
Обозначение времени (продолжение)	282
Винительный падеж	282
Обозначение даты	282
Творительный падеж	284
Двойное отрицание	284
Упражнения	285
Для чтения со словарем. <i>Muziejus mėdžio kamėne.</i>	285
<i>Vilkas ir diuona</i>	289
Текст. <i>Studentų vėkaras insitute</i>	290
Диалог	291
Грамматика. Прилагательные в качестве именной части составного сказуемого	291
Степени сравнения прилагательных	292
Употребление прилагательных в сравнительной степени	293
Употребление прилагательных в превосходной степени	294
Формы прилагательных среднего рода и наречия от прилагательных	295
Употребление союзов и союзных слов <i>kā, kuč, kada, kur, kuris, koks, kienė</i> в сложном предложении	295
Упражнения	296
Для чтения со словарем. <i>Padavimas apie mótina</i>	296
Диалог. <i>Teatruose, muziejuose</i>	301
Грамматика. Местный (предложный) падеж (мн. ч.)	303
Употребление существительных в местном падеже	304
Местный падеж указательных местоимений <i>šitas (šis), tās, anās</i>	304
Местный падеж прилагательных	305
Упражнения	306
Для чтения со словарем. <i>Tagūbu Lietuvės gamta</i>	306
Диалог	310
Текст. <i>Visadā laukiame pratybų</i>	311
Грамматика	312
Родительный падеж множественного числа	313
Употребление родительного падежа. Родительный с глаголами в отрицательной форме	314
Родительный в функции несогласованного определения	315
Родительный части	315
Количественный родительный	315
Родительный предложный	316
Родительный прилагательных	316
Родительный указательных местоимений	316
Местоименные <i>savės</i>	317
Словосочетания с местоименным <i>savės</i>	317
Употребление союзов <i>nės, kadangi</i> в сложном предложении	318
Упражнения	318
Для чтения со словарем. <i>Trėakai</i>	323
Диалог. <i>Kiek gytój temperatūros?</i>	324
<i>Visadā gerai pagalvók!</i>	325
Грамматика. Количественные числительные	326
Согласование числительных с существительными	327

Употребление слова <i>mėtai</i> с числительными	328	Для чтения со словарем. <i>Šaunubūiai</i>	387
Словосочетание <i>vienas kito</i>	329	Диалог	388
Спряжение глаголов	329	Текст. <i>Mūsų eglūtė</i>	389
Упражнения	330	Грамматика. Прямая и косвенная речь	390
Для чтения со словарем. <i>Vilnius ir vilničiai</i>	334	Употребление местоимений в прямой и косвенной речи	391
Диалог	335	Упражнения	391
Текст. <i>Naūjas būtas</i>	336	Для чтения со словарем. <i>Naujųjų metų pakti</i>	396
Диалог	337	<i>Ai ratilka mano kambarys?</i>	397
Грамматика.	337	Диалог. <i>Kuif esi buvęs?</i>	398
Винительный падеж существительных (мн. ч.)	338	Грамматика. Причастия действительного залога	399
Винительный прилагательных (мн. ч.)	339	Образование действительных причастий	400
Винительный указательных местоимений (мн. ч.)	339	Употребление действительных причастий	401
Обозначение времени винительным множественного числа	340	Причастия в роли определения	401
Винительный с предлогом <i>prīš</i> (при обозначении времени)	340	Причастия в роли обстоятельства	401
Употребление союзного слова <i>koks</i> в винительном падеже	340	Причастия в ролименной части составного сказуемого	402
Упражнения	340	Упражнения	403
Для чтения со словарем. <i>Lietuvių liaudies poētė</i>	347	Для чтения со словарем. <i>Berniukas ir jūga</i>	407
<i>Tylus vākars</i>	348	Текст. <i>Į kaimą</i>	409
Текст. <i>Kuif jūs mōkōtēs?</i>	349	Диалог	409
Диалог.	349	Грамматика. Причастия страдательного залога	410
Грамматика. Предлоги <i>apī, pās, i</i> с существительными (мн. ч.)	350	Образование причастий страдательного залога	411
Употребление предлога <i>apī</i> с существительными (вместе с прилагательными)	351	Употребление страдательных причастий	412
Употребление предлогов <i>apī, pās</i> с существительными (вместе с указательными местоимениями)	351	Причастия в роли определения	412
Упражнения	351	Причастия в ролименной части составного сказуемого	412
Для чтения со словарем. <i>Karėvio sūnūs. Pagal Š. Aitmātovą</i>	355	Для чтения со словарем. <i>Užsieniētiskas žōdis. Pagal F. Krivina</i>	414
Диалог. <i>Paštė</i>	357	Текст. <i>Pō atōstogų</i>	420
<i>Laiškų ravyzdžiai</i>	358	Диалог	422
<i>Telegramų ravyzdžiai</i>	358	Грамматика. Полупричастие	422
М. К. <i>Šiurliōnio laiškaī</i>	359	Образование полупричастий	423
Грамматика	361	Возвратные формы полупричастий	424
Окончания существительных в дательном падеже (мн. ч.)	361	Употребление полупричастий	424
Окончания прилагательных в дательном падеже (мн. ч.)	361	Упражнения	424
Дательный указательных местоимений (мн. ч.)	362	Для чтения со словарем. <i>Žōdis apī altruizma. Pagal V. Reskōva</i>	426
Местоимение <i>kuif</i> в функции соединительного слова в сложных предложениях (во всех падежах ед. ч.)	362	Диалог. <i>Į Buitiēs muziejū</i>	430
Упражнения	363	Грамматика. Деепричастие	431
Для чтения со словарем. <i>Dgūskininkai ir Šiurliōnis</i>	367	Образование деепричастий	433
Диалог	368	Возвратные формы деепричастий	433
Текст. <i>Palangā</i>	368	Употребление деепричастий	434
Грамматика	370	Деепричастия в личном предложении	434
Творительный существительных (мн. ч.)	370	Деепричастия в безличном предложении	435
Творительный прилагательных множественного числа (вместе с существительными)	371	Употребление некоторых деепричастий, обозначающих обстоятельство времени	435
Употребление предлога <i>sū</i> в конструкции <i>sū bātais</i> (в сапогах)	371	Упражнения	436
Творительный пути (мн. ч.)	371	Для чтения со словарем. <i>Klūmpės. Pagal K. Sājį</i>	437
Обозначение времени творительным множественного числа	372	<i>Zagasų krāšto duktė</i>	440
Творительный указательных местоимений (мн. ч.)	373	Приложение 1. Склонение существительных	444
Местоимение <i>kuif</i> в функции соединительного слова (во всех падежах мн. ч.) в сложных предложениях	373	Приложение 2. Существительные, которые в литовском языке склоняются, а в русском — нет	446
Склонение существительных (обобщение)	374	Приложение 3. Некоторые случаи окончаний существительных во множественном числе	446
Упражнения	379	Приложение 4. Употребление существительных в местном падеже для обозначения места, в винительном и родительном с предлогами <i>ī</i> и <i>iš</i> для обозначения направления (движения) (в русском языке соответственно употребляются предлоги <i>на</i> — с или <i>в — из</i>)	447
Для чтения со словарем. <i>Neringa</i>	380	Приложение 5. Употребление предлога <i>pās</i> (у, к), отвечая на вопрос <i>kuif?</i> (для обозначения места и движения), и <i>iš kuif?</i> (откуда, от кого?)	448
Диалог	381		
Текст. <i>Aйтрас bātās</i>	382		
Грамматика. Прошедшее многократное время	382		
Спряжение глаголов в прошедшем многократном времени	383		
Употребление прошедшего многократного времени	383		
Упражнения	383		

Урок 40.	387	Для чтения со словарем. <i>Šaunubūiai</i>	387
Диалог	388	Диалог	388
Текст. <i>Mūsų eglūtė</i>	389	Текст. <i>Mūsų eglūtė</i>	389
Грамматика. Прямая и косвенная речь	390	Грамматика. Прямая и косвенная речь	390
Употребление местоимений в прямой и косвенной речи	391	Употребление местоимений в прямой и косвенной речи	391
Упражнения	391	Упражнения	391
Для чтения со словарем. <i>Naujųjų metų pakti</i>	396	Для чтения со словарем. <i>Naujųjų metų pakti</i>	396
<i>Ai ratilka mano kambarys?</i>	397	<i>Ai ratilka mano kambarys?</i>	397
Диалог. <i>Kuif esi buvęs?</i>	398	Диалог. <i>Kuif esi buvęs?</i>	398
Грамматика. Причастия действительного залога	399	Грамматика. Причастия действительного залога	399
Образование действительных причастий	400	Образование действительных причастий	400
Употребление действительных причастий	401	Употребление действительных причастий	401
Причастия в роли определения	401	Причастия в роли определения	401
Причастия в роли обстоятельства	401	Причастия в роли обстоятельства	401
Причастия в ролименной части составного сказуемого	402	Причастия в ролименной части составного сказуемого	402
Упражнения	403	Упражнения	403
Для чтения со словарем. <i>Berniukas ir jūga</i>	407	Для чтения со словарем. <i>Berniukas ir jūga</i>	407
Текст. <i>Į kaimą</i>	409	Текст. <i>Į kaimą</i>	409
Диалог	409	Диалог	409
Грамматика. Причастия страдательного залога	410	Грамматика. Причастия страдательного залога	410
Образование причастий страдательного залога	411	Образование причастий страдательного залога	411
Употребление страдательных причастий	412	Употребление страдательных причастий	412
Причастия в роли определения	412	Причастия в роли определения	412
Причастия в ролименной части составного сказуемого	412	Причастия в ролименной части составного сказуемого	412
Упражнения	414	Упражнения	414
Для чтения со словарем. <i>Užsieniētiskas žōdis. Pagal F. Krivina</i>	420	Для чтения со словарем. <i>Užsieniētiskas žōdis. Pagal F. Krivina</i>	420
Текст. <i>Pō atōstogų</i>	422	Текст. <i>Pō atōstogų</i>	422
Диалог	422	Диалог	422
Грамматика. Полупричастие	423	Грамматика. Полупричастие	423
Образование полупричастий	424	Образование полупричастий	424
Возвратные формы полупричастий	424	Возвратные формы полупричастий	424
Употребление полупричастий	424	Употребление полупричастий	424
Упражнения	424	Упражнения	424
Для чтения со словарем. <i>Žōdis apī altruizma. Pagal V. Reskōva</i>	426	Для чтения со словарем. <i>Žōdis apī altruizma. Pagal V. Reskōva</i>	426
Диалог. <i>Į Buitiēs muziejū</i>	430	Диалог. <i>Į Buitiēs muziejū</i>	430
Грамматика. Деепричастие	431	Грамматика. Деепричастие	431
Образование деепричастий	433	Образование деепричастий	433
Возвратные формы деепричастий	433	Возвратные формы деепричастий	433
Употребление деепричастий	434	Употребление деепричастий	434
Деепричастия в личном предложении	434	Деепричастия в личном предложении	434
Деепричастия в безличном предложении	435	Деепричастия в безличном предложении	435
Употребление некоторых деепричастий, обозначающих обстоятельство времени	435	Употребление некоторых деепричастий, обозначающих обстоятельство времени	435
Упражнения	436	Упражнения	436
Для чтения со словарем. <i>Klūmpės. Pagal K. Sājį</i>	437	Для чтения со словарем. <i>Klūmpės. Pagal K. Sājį</i>	437
<i>Zagasų krāšto duktė</i>	440	<i>Zagasų krāšto duktė</i>	440

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Склонение существительных	444
Приложение 2. Существительные, которые в литовском языке склоняются, а в русском — нет	446
Приложение 3. Некоторые случаи окончаний существительных во множественном числе	446
Приложение 4. Употребление существительных в местном падеже для обозначения места, в винительном и родительном с предлогами <i>ī</i> и <i>iš</i> для обозначения направления (движения) (в русском языке соответственно употребляются предлоги <i>на</i> — с или <i>в — из</i>)	447
Приложение 5. Употребление предлога <i>pās</i> (у, к), отвечая на вопрос <i>kuif?</i> (для обозначения места и движения), и <i>iš kuif?</i> (откуда, от кого?)	448

Приложение 6. Предлоги, требующие родительного падежа	448
Приложение 7. Предлоги, требующие винительного падежа	449
Приложение 8. Предлоги, требующие творительного падежа	450
Приложение 9. Склонение прилагательных	451
Приложение 10. Склонение местоименных прилагательных	452
Приложение 11. Формы среднего рода прилагательных и наречия от прилагательных	453
Приложение 12. Наречия времени и места	453
Приложение 13. Ударение у существительных и прилагательных	454
Приложение 14. Основные формы глагола	457
Приложение 15. Спряжение глаголов	458
Приложение 16. Глаголы с изменениями в основе	460
Приложение 17. Склонение действительных причастий	464
Приложение 18. Склонение личных местоимений	464
Приложение 19. Формы притяжательных местоимений	465
Приложение 20. Склонение указательных местоимений	465
Приложение 21. Склонение числительных	465
Приложение 22. Употребление числительных	466
Приложение 23. Время по часам	466
Литовско-русский словарь	468
Русско-литовский словарь	505

Самоучитель
Александрвичюс Юозас Юозович
ЛИТОВСКИЙ ЯЗЫК
Второе стереотипное издание
На русском языке
Вильнюс, «Мокслас» 1988

Mokomoji knyga
Aleksandravičius Juozas
LIETUVIŲ KALBA
Antrasis stereotipinis leidimas
Redaktorės: L. Cėsnienė ir A. Sriubienė
Meninė redaktorė B. Grabauskienė
Techninė redaktorė N. Marozaitė
Korektorės: V. Vainickienė ir N. Zadvaičiūtė

ИБ № 3180

Pasirašyta spausti 1988 04 15. Formatas 60×90^{1/16}. Popierius — laikraštinis. Garnitūra — romėniš. 10 punkty. Ofsetinė spauda: 33,5 sąl. sp. l. 33,75 sąl. spalv. atsp. 36,64 apsk. leids. l. Tiražas 60 000 egz. Užsakymas 2110. Kaina 2 rb. 40 kp. Leidykla „Mokslas“. 232050 Vilnius, Zvaigždžių 23. Spaudė V. Kapsuko-Mickevičiaus spaustuvė, 233000 Kaunas, Lenino pr. 23.